ALOIS JIRASEK

ÎMPOTRIVA TUTURO R

Alois Jirasek ÎMPOTRIVA TUTUROR

Pornind de la povestirea unei cronici a timpului, în care se găsesc o mare parte din personajele acestui roman, şi cunoscînd sub toate aspectele instituţiile feudale, marele clasic ceh Alois Jirasek a îmbogăţit literatura ţării sale cu o operă de mare valoare artistică.

Din cunoaşterea profundă a trecutului, pe care l-a descifrat cu migală din cronici şi documente, *A.* ■ Jirasek a înţeles că cel mai de seamă făuritor al istoriei nu au fost marii feudali, ci poporul. De aceea vom întîlni, de la un capăt la altul al acestui roman, o tălăuzire a maselor populare, care se urnesc fie spre Tăbor, pentru a construi acolo cetatea cea nouă, fie înpotriva duşmanilor dinăuntru şi din afară, în frunte cu împăratul Sigismund.

Toate încercările acestora de a zădărnici mişcarea taboriţilor se spulberă însă **în** faţa voinţei nestăvilite a unui popor în luptă pentru dreptate.

Romanul „împotriva tuturor" oferă cititorului nostru un aspect din zbuciu-

mata istoriea poporului ceh

.ALOÎS IIRiseK

IfflPOTRWjî TiITLtROR

O PAGINĂ DIN EPOPEEA CEHĂ

în romîneşte de **TRAIAN IONESCU-NIŞCOV** •

.

Şi

EMANOIL CERBU

1 9 5 7

E D I T U R A T I N E R E T U L U I

I ALOIS JIRASEK PROTI VëEM

LIST Z CESKË EPOPEJE 1950 NASE VOJSK

OPREFAŢA

În anul 1852, istoricul ceh, Frantiăek Palacky, îi scria Lui Karel Havlicek-Borovsky că poporul ceh ar avea nevoie de urii Walter Scott.- La data aceea, cînd Palacky dorea poporului său un mare romancier, care să smulgă trecutului cele mai emoţionante pagini din literatură, autorul romanului de fată încă nu împlinise un an. El văzuse lumina zilei la Hronov, ' un tîrguşor risipit la poalele munţilor din nord- estul Cehiei, ţinut bogat în datini şi legende istorice. Pe-aici, prin colţul acesta de ţară stâncos şi aspru, apucaseră cîndva calea pribegiei,

trecînd dincolo de hotare, „ereticii" protestanţi şi fraţii moravi, spre a scăpa de urgia persecuţiilor habsburgice. Şi tot pe-aici, sub ochii adolescentului Alois, se scurgeau din Prusia, în 1866, oştile lui Moltke, îndrep- tîndu-se spre Sadova. În viitoarea acelor ani tulburi, tînărul Jirâsek, înzestrat cu multă sensibilitate, şi-a plecat urechea la şoaptele care veneau din trecutul frămîntat al poporului său şi în. mintea lui s-au întipărit adînc imaginile din vremea copilăriei. Aici, la Hronov, se va întoarce el mereu cu gîndul, spre a se regăsi pe sine şi a da o nouă vigoare, scrisului său. Crescut într-o atmosferă plină de tradiţii şi de zarva luptelor de la frontiera dintre cehi şi germani, în copilul brutarului din Hronov s-a trezit, în mod firesc, vocaţia pentru studiul istoriei.

Mai tîrziu, Jirâsek avea să înfrunte rigorile şcolii germane de la Broumov şi să simtă umilinţa celor care n-aveau voie să vorbească în limba lor maternă, ca şi unele din personajele lui de mai tîrziu. Amintirea acestor vremuri de inegalitate socială a rămas neştearsă în mintea viitorului romancier. Climatul social şi politic din perioada de formare a scriitorului a făcut să încolţească în sufletul lui un puternic sentiment de dragoste faţă de patrie şi fată de lumea nevoiaşă, căreia i-a rămas credincios toată viata.

După terminarea studiilor la facultatea de filozofie din Praga, Jirâsek a fost numit, în 1874, profesor de istorie în orăşelul Litomyăl. În 1888, s-a transferat la Praga, unde a rămas pînă la sfîrşitul vieţii (1930). Alois Jirâsek n-a fost numai un simplu profesor, ci şi dascăl al poporului ceh. Lecţiile de istorie de la şcoala secundară au fost completate, pe plan naţional, de o fecundă operă literară, care numără aproximativ 44 de volume. întreaga istorie cehă, din cele mai vechi timpuri şi pînă în epoca modernă, a fost supusă unui ascuţit proces de analiză. Se regăsesc aici, ca într-o oglindire caleidoscopică, toate păturile sociale, de la regii cehi pînă la cei mai umili ţesători din Hronov.

Jirâsek a scris poezii, nuvele, povestiri, drame, comedii şi romane istorice. Cele dintîi versuri le-a publicat încă din primul an de studenţie (1871). Stihurile debutului

exprimă uneori sentimente erotice, împletite cu melancolia amintirilor din viata rurală. Alteori, versurile au un colorit istoric, cu evocări din trecutul îndepărtat. Jirâsek nu s-a lăsat prea mult ademenit de muzica stihurilor, şi sub influenta povestitorilor cehi (Bozena N6mcovâ, V. Hâlek, Karolina Svetla) îşi descoperă în curînd vocaţia epică. Primele lui povestiri apar în 1875 şi se intitulează *„Oameni de ta Munte"*. Acestora le urmează altele care se succed pînă în 1881. Se întîlnesc aici scene din viata ostăşească, întîmplări din mediul rural şi mai ales legende istorice. Jirâsek zugrăveşte cu multă naturaleţe, uneori cu un umor reţinut, tipuri de oameni simpli şi conflicte pe marginea nedreptăţilor sociale.

În povestirile istorice, în care sînt actualizate o seamă de personaje legendare din epoca de formare a poporului ceh, Jirâsek nu depăşeşte cu mult valorile estetice şi emoţionale ale genului din această perioadă. Se resimte în ele influenta sensibilă a lui Walter Scott, Adam Mickiewicz şi J. Kras- zewski cu care Jirâsek luptă necontenit. Străduinţa aceasta de a se elibera de sub povara romantismului istoric tinde către o artă cu procedee mai realiste în zugrăvirea scenelor istorice. Jirâsek era stăpînit de o mare pasiune pentru adevăr. Formaţia lui realistă îl îndeamnă să intre în arhive, pentru a cerceta texte, documente, cronici, acte, hărţi etc. În felul acesta, scriitorul se află pe o nouă treaptă de evoluţie a personalităţii sale artistice. De pe urma acestei pasiuni, a izvorît o uimitoare abundentă de detalii caracteristice şi descrieri amănunţite, care împrumută romanelor sale un relief atît de viu. Personalitatea artistică a scriitorului începe să devină tot mai cuprinzătoare, întocmai ca şuviţa de apă a pîrîului care, trecînd de-a lungul văii, adună în drumul său alte ape, cu care udă lanurile din cîmpie.

Scotocind printre paginile istoriei, Jirâsek s-a lăsat la început atras de tipul boiernaşului de tară din secolul al XV-lea, care, prinzînd gustul armelor în timpul războaielor husite, se întoarce cu greu la munca paşnică

de pe ogoare. De aceea, dornici de aventuri, aceşti boiernaşi cehi preferă să intre în solda polonezilor care luptau împotriva cavalerilor teutoni. În primul său roman, intitulat *„Jn slujba străinilor*" (1883), Jirâsek evocă bătălia de la Schonberg, de lîngă Ratisbona, din 1504, ¿nde peste o mie cinci sute de cehi, nobili şi soldaţi, aflaţi în slujba străinilor, şi-au găsit o moarte inutilă.
Cea mai importantă operă literară din această perioadă este fără îndoială romanul *Capete de cîini* (1884). E vorba de un episod tragic din istoria cehă, care se citeşte cu o profundă emoţie.
Fără să-şi dea toată măsura talentului său, Jirâsek a evocat întîmplările cu o forţă epică convingătoare. El face dovada unui romancier în plină ascensiune. Arta cu care zugrăveşte caracterele, cărora le surprinde toate nuanţele, pitorescul descrierii şi mai ales coloritul dialectal al limbii dau textului un farmec neobişnuit.
Măiestria artistica a tînarului scriitor se afirmă şi în romanul *Stincile* (1886), inspirat din cuprinsul aceleiaşi perioade istorice. Urmărind soarta unei familii de nobili cehi emigraţi, Jirâsek a ştiut să ne prezinte, pe treptele unei acţiuni susţinute, destinul tragic al poporului ceh după bătălia de la Muntele Alb.
Arhitectonica armonioasă şi profunzimea cu care sînt redate sentimentele omeneşti în aceste romane dovedesc cu prisosinţă că scriitorul a izbutii să stăpînească toate mijloacele artistice. Era deci firesc să se îndrepte spre o concepţie mai largă a romanului istoric. Căutînd să îmbrăţişeze faptele şi ideile care au frămîntat o epocă întreagă, Jirâsek îşi dă seama că trebuie să recurgă la o tehnică artistică mai amplă. Forma simplă a romanului nu-l mai satisface şi de aceea, trece la compoziţia triptică pe cicluri de romane. E vorba, prin urmare, de o nouă treaptă care corespunde cu o schimbare de poziţie a scriitorului faţă de societatea cehă din acest timp. Cu alte cuvinte, intervine un element subiectiv, intenţional, o acţiune conştientă a romancierului, de a trezi în cititor interesul pentru istoria patriei. El nu se mulţumeşte numai să emoţioneze, ci caută să prezinte în aşa fel

faptele istorice, încît cititorul să afle în ele un sprijin moral în lupta lui de fiecare zi. Şi lucrul acesta îl simie| cu atît mai puternic, cu cît el îşi dă seama că noua burghezie se îndepărtase de idealurile din trecut ale' poporului ceh.

Aşadar, spre a precumpăni tendinţele decadente ale burgheziei de la sfîrşitul secolului al XIX-lea, Jirâsek înfăţişează omului de rînd cele mai glorioase pagini din istoria poporului său. însăşi concepţia lui istorică suferă acum o modificare. Jirâsek

părăseşte poziţia romanticilor care atribuiau personajelor de seamă rolul precumpănitor în desfăşurarea evenimentelor istorice şi introduce pe scena istoriei masele populare, ca un element hotărîtor în jocul inegal al prefacerilor sociale. De aceea, eroii din romanele sale ciclice

nu sînt mari feudali, regi, împăraţi, principi, boieri sau înalte feţe bisericeşti, ca în literatura romantică, ci poporul ceh în întregime, cu toate gloriile şi prăbuşirile lui

.Această nouă concepţie se potrivea de minune cu sarcina ce şi-o luase Jirâsek de a biciui, rătăcirile burgheziei şi a trezi în popor sentimentul mîndriei naţionale. Or, nu există altă perioadă mai impresionantă, care să contrasteze atît de copleşitor cu slăbiciunile societăţii contemporane, decît mişcarea revoluţionară husită. Romancierul şi-a dat seama că mişcarea revoluţionară husită n-a fost un şuvoi de forţe oarbe, haotice, ci o revoluţie, în primul rînd cu caracter social, care a luptat pentru o viaţă nouă, o viaţă mai bună. mai omenească.
Din studiul acestei epoci, Jirâsek a dat la iveală un ciclu de trei romane, fiecare din ele formînd o trilogie. Primul se intitulează: *„Printre puhoaie"* (1887—1890) şi constituie un tablou, pe cît de pitoresc şi de sugestiv, pe atît de realist, al vremurilor tulburi care au precedat mişcarea husită. Scriitorul urmăreşte pas cu pas cum izvorăsc unul după altul lucrurile şi faptele mărunte, în aparenţă fără nici o importanţă istorică, cum se îngrămădesc şi cresc într-un torent pustiitor, care prinde în apele lui întreaga naţiune.
Jirâsek ne prezintă elementele social-politice din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, care au dezlănţuit puternica explozie de patriotism şi pasiunea pentru libertate şi dreptate socială din vremea războaielor husite. Din furnicarul de personaje ale acestei trilogii să reţinem figura tînă- rului magistru Jan Hus, a cărui personalitate s-a plămădit în viitoarea contradicţiilor sociale de la sfîrşitul veacului al XIV-lea, şi a boiernaşului de ţară Jan 2izka. Jirâsek zugrăveşte amănunţit îndeosebi copilăria acestuia din urmă, cu toată pînza de suferinţe şi greutăţi, din care a încolţit hotă- rîrea nestrămutată de a lovi cu străşnicie în toţi duşmanii poporului său. Şi mai este un personaj pe care nu trebuie să-l uităm şi care se tălăzuieşte ca o albie imensă de-a lungul celor trei romane ciclice: poporul. Sătul de abuzurile claselor stăpînitoare, poporul ceh se ridică cu toată vehemenţa şi încearcă o îndreptare a orînduielilor sociale.

Cu acestea, ajungem la acţiunea romanului de faţă, apărut în 1893. După primăvara zbuciumată de puhoaie, vine acum .vara arzătoare, cînd masele populare se ridică „împotriva tuturor", pentru ca ciclul să se încheie cu zilele autumnale din *„Înfrăţirea"* (1899—1908}.
împotriva tuturor este desigur cel mai izbutit dintre romanele ciclice ale lui Jirâsek. Pentru alcătuirea operei sale, Jirâsek a avut la îndemînă cronica lui Vavfinec din Bfezov, publicată de Jaroslav Goli în *Fontes rerum Bohemicarum.* Pe materialul aflat în această cronică, a clădit el toată acţiunea acestui roman.
Alcătuit în forma unei trilogii, ca şi romanul precedent, *Jmpotriva tuturor"* este o apoteozare a husitismului, a acestei mişcări revoluţionare, care a înscris în istoria poporului ceh una din cele mai măreţe şi mai glorioase pagini. Rănit în sentimentele lui cele mai sfinte, prin arderea lui Hus pe rugul de la Constanta (Elveţia), în 1415, şi hotărît să înfăptuiască o nouă orînduire socială, poporul ceh s-a ridicat, în primăvara anului 1420, împotriva duşmanilor care îl încolţeau de pretutindeni. Sub înveşmîntarea religioasă a împărtăşirii cu trupul şi sîngele Domnului — deci sub ambele chipuri — spre deosebire de catolici, care nu admiteau decît împărtăşirea cu azimă, adepţii lui Hus, cuprinşi de un fanatism fără seamăn, pornesc să distrugă nu numai conacele şi cetăţile feudalilor, ci şi bisericile şi mănăstirile care erau împotriva potirului.
Gloata fraţilor din prima parte a romanului, care pîrjolesc cetatea şi biserica de la Bukovsko, e numai o şuviţă de apă, care în partea a doua se transformă într-un torent năvalnic. Pe drum, rîndurile lor se îngroaşă cu cei care îţi părăsesc casele şi ogoarele, pentru a deveni fraţi şi surori în sînul noii societăţi de la T;âbor. Pentru întîia oară în istoria omenirii, o colectivitate întreagă se leapădă cu o uimitoare uşurinţă de avuţiile pămîntene, pentru a intra în viata aspră şi stoică, preconizată de adepţii lui Hus.

Noua doctrină are o seducţie uimitoare. Spre Tâbor se îndreaptă oameni din toate păturile sociale, dar mai ales din mijlocul sărăcimii. Ei îşi depun ultimii creitari în ciuberele din piaţa oraşului şi se pierd apoi în furnicarul fraţilor care lucrează zi şi noapte pe schelăria noului oraş. Jirâsek ne evocă, cu o mare putere descriptivă, imaginea unui adevărat şantier modern. Hotărîţi să pună temelia societăţii fără clase, în care să nu mai fie asupritori şi împilaţi, husiţiî construiesc totul de la început. În această privinţă, Tâbor reprezintă puterea de organizare a mişcării husite şi hotărîrea de a începe o viată nouă, cu alte întocmiri sociale.
Noua cetate se situează la unul din capetele axei, în jurul căreia se desfăşoară întreaga acţiune a romanului. La celălalt capăt se află Praga, cu magiştrii ei iubitori „de zorzoane" şi de podoabe lumeşti. Cele două cetăţi reprezintă interese şi tendinţe sociale diametral opuse. Tâbor înseamnă societatea cea nouă, clădită pe muncă, sobrietate, renunţare. Praga esfe simbolul belşugului, al înavuţirii şi luxului. Cea dintîi adăposteşte pe „luptătorii Domnului", care sînt erata oricînd să se sacrifice pentru izbînda noilor adevăruri. Cealaltă se află în mîinile patricienilor înstăriţi. Tâbor simbolizează voinţa neclintită a unor oameni care se frămîntă şi luptă pentru o altă comunitate socială. Praga e obosită, conservatoare, egoistă şi nehotărîtă. Deşi arborează steagul husit, face acest lucru numai de formă. Praga şovăie, n-are nici o convingere şi nici o credinţă. Amîndouă cetăţile au însă aceiaşi duşmani. În primul rînd. papa cu întreaga ierarhie a bisericii catolice, căreia nu-i clă- cea nici o reformă socială. Cu biserica papală ne întîlnim chiar din primele pagini ale romanului. Stareţul, care fuge de la mănăstirea 2'elivsk^ din Loufiovice, deşi ceh, e duşmanul de moarte al taboriţilor. Staretul e catolic şi se împotriveşte cu furie împărtăşirii sub ambele chinuri. După ce ta- boriţii îl pustiesc mănăstirea, el porneşte să pună lumea în mişcare — chiar şi pe împăratul Siglsmund — pentru a nimici cuibul

„ereticilor" de la Tâbor. Drumul lui. care ducfl spre moarte, e o continuă fugă din faţa taboriţilor. Jirâsek redă minunat această călătorie scurtă, chinuitoare şi plină de primejdii.
Paginile în care scriitorul redă zăngănitul armelor, tropotul cailor, huruitul carelor, ţiuitul bombardelor şi strigătele de luptă ale taboriţilor sînt pline de emoţie şi încordare. Jirâsek izbuteşte să ne zugrăvească imaginea tumultuoasă a acestor încăierări, din care fraţii ie.« iotdeauna învingători.
Fraţii ascultă orbeşte de tactica sigură şi neşovăitoare a lui 2'izka, a cărui artă militară a făcut o mare vîlvă în> vremea aceea. Sobru, zgîrcit la vorbă, aspru cu cei vinovaţi, hotărît în acţiunile lui militare, 2izka rămîne cea mai de seamă figură din timpul războaielor husite. Jirâsek nu face decît să imortalizeze faptele de arme ale acestui genial conducător de oşti.
Însă iiizka ştie să fjcă ordine şi înăuntrul cetăţii unde, din nefericire, treburile nu merg tot aşa de bine ca pe cîmpurile de bătaie. Preoţii, rămaşi să propovăduiască noua învăţătură printre fraţii şi surorile de la Tâbor şi să ajute la treburile obşteşti, se pierd în întortocheate discuţii religioase. îndeosebi, Kâniă şi Bydlinsky alunecă pe panta unui misticism, dăunător optimismului robust al taboriţilor. Ei izbutesc să cîştige de partea lor o seamă de fraţi şi surori, care îi urmează orbeşte. De obicei, adunările lor au loc în casa lui Pytel postăvarul sau la Joha brutarul. Acolo, în semiîntunericul odăilor încă neterminate, Kâniă vorbeşte adepţilor săi despre o „împărăţie a neprihănirii", a nevinovăţiei, în care se vor afla cu toţii goi, ca Adam şi Eva în rai, iar Sâdoch, fiul lui Pytel, cuprins de un extaz mistic, recită ca un halucinat versete biblice. Era o rătăcire care îi împinge repede spre o frenezie erotică. Însă 2i?.ka nu tolerează sămînţa discordiei înăuntrul comunităţii de la Tâbor, mai ales că ei erau categoric împotriva Pragăi, pe care taboriţii o apăraseră împotriva cruciaţilor. De aceea, ¿'izka îi izgoneşte, trimiţîndu-i la Pribenice unde sînt exterminaţi. Jirâsek urmăreşte cu o mare fineţe

psihologică conturul sufletesc al acestor rătăciţi pînă în clipa pierzaniei.S-ar părea că în romanul de faţă nu există personaje cu reliefuri mari, în adevărata accepţiune a cuvîntului. însuşi 2izka e o figură onestă, care numai arareori iese din rîn- durile pilcurilor taborite. Cu toate astea, există şi cîteva personaje, zugrăvite cu o mare măiestrie artistică. În primul rînd e vorba de Zdena, fiica logofătului de la Hvozdno: Sem- nalată deja în cronica lui Vavîinec din Bfezov, Zdena trece ca un fir argintiu de-a lungul întregii acţiuni a romanului. Tandră şi receptivă, sensibilă şi duioasă, purtînd în suflet dezamăgirea primei căsnicii, fiica lui Ctibor din Hvozdno îşi âflă un refugiu în noua învăţătură a lui Hus, care se întindea în vremea aceea cu repeziciune prin părţile Cehiei de sud. Din primele zile ale convertirii la husitism şi pînă la moartea printre adamiţii de la poalele castelului Pfibenice. Jirâsek a creat o nesfîrşită gamă de trepte, peste care sufletul Zdenei se rostogoleşte încet şi sigur spre prăpastia morţii. Zdena are un suflet ciudat şi plin de nelinişti, care vibrează cu putere la cea mai mică adiere a suferinţei omeneşti. Cu toate astea, ea se înstrăinează, atît de bătrînul Ctibor, cît şi de Andrei, pentru a cădea ca o hipnotică în braţele lui Bydlinsky.
Lăsăm în seama cititorului să urmărească şi să descopere coloritul sufletesc al acestor două personaje din urmă. Prin conturul lor sufletesc, prin ardoarea cu care îmbrăţişează idealurile maselor populare şi mai ales prin virtuţile lor, Ctibor din Hvozdno şi Andrei sînt personaje de literatură universală. Figura căruntului logofăt Ctibor ne duce spre Taras Bulba, iar isprăvile lui Andrei ne evocă atitudinea neînfricată a oricărui muşchetar din legendele medievale. Tinerii noştri pot găsi în Andrei un minunat exemplu de onestitate şi de nepreţuită putere de sacrificiu.
În sfîrşit, ne place să credem că de astă dată am lărgit poarta prin care Alois Jirâsek pătrunde în spaţiul literaturii noastre.

TR. IONESCU-NIŞCO

VPARTEA iNTII

SFIR§1T DE VEA

C1

C

^ ît vezi cu ochii, sub cerul dimineţii, cîmp şi iar cimp ; movile ce bat în arămiu, lanuri verzi cu semănături tinere şi haturi înmuiate de ploaia de ieri. Nenumărate brazde aleargă în depărtare şi se întâlnesc, într-un ghemotoc uriaş de pămînt, ca într-un lac învă- lurat şi tulbure. Delnite fără copaci, mai toate întinse ca nişte cîmpii, şi numai ici-colo întrerupte de ridicaturi domoale, .se pierd în zare, îm picta nedesluşită şi deasă a zorilor, care s-a înălţat sus de tot, mistuindu-se în mormanul de nori cenuşii. înspre răsărit, negurile sînt străbătute de eea;dintîi geană de lumină a dimineţii.
Pe cîmp, lîngă drumeagul plin de glod, care trece peste haturi, de la apa Luznicei de sub Veseli, înspre apus către Bukovsko, peste un răzor măcinat de visco- lele iernii — era acum pe la sfîrşitul lui aprilie — se află o troiţă singuratică, culcată pe o rînă, un stîlp de lemn în patru muchii, cu o cruce mică de metal ruginit. Leimouil stfflipuJiui poivîrmt e muiat şi înnegrii de apă, iar la capătul lui de sus, chiar sub cruce, s-a aşternut o pînză de muşchi galben.
De la troiţă porneşte un drum plin de hîrtoape, care merge cîtva timp peste ogoare şi se înfundă apoi în lunca năpădită de apă. Într-o parte, mai spre stînga diurnului, pe lunca din faţă, se întinde, în lumina leşie- tică a zorilor, umbra uriaşă a unui copac singuratic şi stufos. Copacul se înalţă pe ibuza îngustă a unui iaz mititel, însă revărsat peste malurile-i joase. E un stejar bătrîn, foarte gros la rădăcină, cu multe cocoaşe cres- cute pe trunchiul plin de crăpături, cu crengi puternice,

întortocheate şi încărcate cu smocuri cărămizii de frunze din anul trecut.

La adăpostul lui, între rădăcinile vînjoase, ieşite din pămînt, locul era mai zbicit ca oriunde. Aici au poposit trei fugari: stareţul de la Lounovice, călugăr la mănăstirea Zelivsky, înalt şi trupeş, înfofolit într-o şubă şi purtînd glugă pe cap, toătrînul său paracliser, în suman şi cu o cuşmă înaltă, tivită pe margini cu blă- niţă de vulpe, şi o soră tînără din ordinul sfîntul Nor- bert. de la mănăstirea din Lounovice. Sora era înfăşurată într-o mantie neagră, încreţită, ,şi purta pe cap o basma de lînă, de culoare închisă, legată în formă de turban şi de o înfăţişare nu tocmai călugărească.

Din nările celor doi cai murgi, înşăuaţi, plini de noroi uscat şi proaspăt, pufneau pale de aburi alburii, ce se pierdeau în văzduhul ceţos şi umed. Lîngă ei se afla un ţăran mărunt de stat, lat în umeri, cu părul lung şi brumăriu. În cap avea căciulă ; era încins cu un bri'u, iar la şold îi atîrna o secuire.

O zi şi o noapte au trecut de cînd stareţul, sora şi paracliserul au fugit de la mănăstirea Lounovice din munţii Blanik. Alaltăieri,

tocmai în ziua de sfîntul Gheonghe, fraţii din oraşul nou de pe muntele Tâbor, întemeiat numai cu cîteva săptămîni înainte, au năvălit acolo şi au pustiit totul: stăreţia, biserica de-alături şi chiar vechea mănăstire, căreia i-au dat foc. Cînd mă-năstirea a început să

ardă, iar cele două virfuri pădu- roa.se şi posomorite .ale muntelui Blanik s-au înroşit de vîlvătai,a nestăvilită a flăcărilor, călugăriţele în-spăimîntate au fugit ca un stol de porumbei. Cuprinşi de teamă şi de zăpăceală, s-au împrăştiat apoi cu

toţii, care încotro,
chiar şi preoţii de la
stăreţie

.**Numai** oamenii care se adăposteau acum sub stejar rămăseseră împreună. Spre seară au trecut apa Luzni- cei. Iar după ce s-au odihnit şi au aţipit oleacă într-un cătun, în cîmp, lîngă un heleşteu, s-au aşternut de cu noapte iarăşi la drum.
Fugarii se îndreptaseră mai întîi către- Pfibenice, spre castelul panului Oldfich din Rozemberk, unde puteau nădăjdui la adăpost sigur. încă înainte, îndată după moartea regelui Vaclav al IV-lea, cînd cele dintîi temeri şi veşti îngrozitoare s-au răspîndit pretutindeni că la Praga, la Pilsen şi în alte părţi au fost pustiite şi zidrumicate mănăstirile, cei de la Louiiovice au trimis la Pribenice, pentru mai bună siguranţă, cele mai scumpe odoare, sculele de preţ de la împărtăşanie, ar- tofoarele, odăjdii le .şi cărţile rare, aşa cum făcuseră înaintea lor egumenul şi fraţii de la mănăstirea Milevsy.
Fuga era anevoioasă şi băjenarii nu putuseră să ia drumul drept către adăpostul lor de la Luznice. Au trebuit să ocolească pe departe castelul Hradiste de pe muntele Tâbor şi împrejurimile lui răzvrătite, de unde porneau toate urgiile. În vecinătatea muntelui Tâbor, la Sobeslav, se alflau cîteva din oele peste treizeci de sate supuse mănăstirii Lounovice. Din pricina vecinătăţii lor, fugarii au fost nevoiţi isă le ocolească şi pe acestea, căci stareţul n-avea încredere în oameni. Şi astfel au rătăcit pe plaiuri îndepărtate, făcînd ocoluri inari, pînă au ajuns la apele Luznicei.
Drumul neobişnuit şi obositor, zbuciumul şi nopţile de nesomn îi istoviseră; iar gîndul la pierderile suferite, nesiguranţa şi teama îi copleşeau peste măsură. Dintre toţi, **tînăTa** soră suferea cel mai cumplit. **încă** de cu seară, din cătunul de lîngă heleşteu, începuse să s.e vaiete, **iar cînd** în faptul zilei ajunseră pe luncă, rugă pe tovarăşii ei ca în numele lui Dumnezeu să se oprească, **căci** nu se mai putea ţine pe cal. În luncă niu putură să poposească, dar se opriră sub stejar. Bătrînul paracliser şi ţăranul care pînă atunci dusese de căpăstru calul stareţului ajutară fetei să descalece.

Cînd sora coborî de pe cal, mantia i se dete la o parte şi se zări veşmîntul alb de călugăriţă, cu poalele stropite de noroi. îndată ce atinse pămîntul, picioarele începură să-i tremure şi prin tot trupul îi trecură fiori de gheată. Era sfîrşită de oboseală şi o durea tot corpul. O aşezară pe o vînă a stejarului.
De cum se rezemă cu spatele de trunchiul puternic şi zgrunţuros, îşi umflă o clipă fără voie pieptul şi-şi trase sufletul cu un simţămînt dureros de plăcut. închise ochii. Era palidă de oboseală şi de zbuciumul prin care trecuse,

iar în lumina plumiburie a zorilor părea şi mai albă la fată. De sub pleoapele închise, cu gene lungi, părea a se aşterne o umbră, prelinsă din ochii ei.

Călugăriţa nu vedea că stareţul stătea chiar lîngă ea şi că după o clipă de gîndire începuse să privească mai de aproape trunchiul bătrînului stejar ; de asemenea ea nu luă în seamă că paracliserul, dînd la o parte frunzele jilave de la picioarele ei, bombănea şi suduia:

— Arde-i-ar să-i ardă focul cel veşnic pe Hus şi Jeronym ! Şi pe ceştilalţi, cu ei la un loc! Că au siă- rîmat icoanele sfinţilor şi le-au pîngărit fără milă ! mormăia paracliserul ou năduf, grăind ,ca pentru sine, însă în aşa fel, ca să-l audă şi ţăranul de la cai. Chiar şi pe Maica Domnului, împărăteasa cerurilor, au sfă- rimat-o cu botforii şi-au călcat-o cu picioarele lor murdare şi spurcate! Şi sufletul ăsta bun şi nevinovat aici, suib copac, în noroi! În smoală şi pucioasă să ardă-n rM de foc!

Vorbind, paracliserul se ridică, îşi şterse mîinile de dulamă şi adăugă cu mînie :

— Şi şchiopul ăla de Wiclef, cu. ei la un loc!

Se apropie de ţăranul de lîngă cai, care-şi scutura botforii hărtăniţi, de noroiul prins şi întărit în bulgări grei şi lipicioşi, tropotind de zor din picioare cu vîrfu- rile sucite în afară.

Bătrînul paracliser vorbea ca să se uşureze şi sa-şi răcorească sufletul, însă şi pentru ţăranul de alături. Celălalt ţăran, măcar că era dintr-un sat al mănăstirii, fugise după ce le şchiopătase înadins un cal. De aceea, bătrînul paracliser fusese nevoit să meargă mai mult pe jos ¡şi se temea ca nu cumva şi cumătrul carele mai rămăsese să fugă şi el la taboriţi, după cum de bună seamă făcuse celălalt.

Şi uitîndu-se după stareţul care, tot cercetînd trunchiul stejarului, ajunsese de partea cealaltă şi nu se mai vedea, paracliserul se apropie mai mult de -ţăranul care le slujea drept călăuză, socotind să-l convingă şi să-l întoarcă de la niscai gînduri rele:

— Şi cum spuneam, Wiclef ăla să ardă şi *mai* rău ! Din pricina lui s-au întîmplat toate astea şi am ajuns noi aici. Dar să vezi mănăstirea ! Măre, ce-au făcut din sacristie !

Şi apucîndu-se cu mîinile de cap zise :

— Păcat de odăjdii şi de vase, ah, Doamne Isuse Hristoase ! Ah !

Apoi tăcu şi, curmînd văicăreala, se înscorţoşă cu arţag:

— Şi de oe a scris şchiopul ăla împotriva papii şi episcopilor? Oare de ce? repetă paracliserul cu ochii scăpărători.

Şi fără' să aştepte vreun răspuns, făcu un semn cu mîna şi întregi cu glas aprig şi pătimaş:
— Fiindcă nu l-au făcut cardinal. Ţi-ai şi găsit pe cine !
Şi rîse cu răutate. [1]
Ţăranul, netezindu-şi şuviţele umede de păr de deasupra tîmplelor, clipi din ochi; părea că se pregăteşte să răspundă. Dar paracliserul nici nu-i dădu răig.iz să scoată un cuvînt, ci, se revărsă ca o gîrlă.
— Cică şi preoţii taboriţi ar putea să fie cardinali. Auzi vorbă ! Fiin-că-s preoţi! Dar oe ifel de preoţi sînt, omule ? Fără tonsură. cu barbă, neraşi şi murdari!
Şi paracliserul scuipă.
— Preoţi fără odăjdii şi .fără luminări! Cică untde-lemnul sfinţit şi tămîia ar fi scornite de Anticrist! În ăştia vrei .să crezi ? Ha-ha ! Slujesc liturghia prin şo- proane şi chiar pe stivele de lemne. Poate că lucruriile astea nu Îe-ai auzit, omule ! Şi dacă ai avea un copil, ti l-ar boteza în gîrlă sau în lac, poate chiar într-o baltă — astea-s lucrurile noi cu care vin dumnealor. Dacă mori te-ngroapă în pădure ca pe-un stîrv, fără slujbă şi fără aghiazmă.
Strănută de două ori în şir scuturîndu-se di.n toate mădularele. Nu-şi dăduse seama că vorbirea lui supără pe tînăfa călugăriţă. Se uita într-un.a la ţăran şi era necăjit că bădăranul tace şi nu spune nimic, ba că putea să nutrească chiar gînduri spurcate, ca afurisiţii de taboriti.
Vru să-şi dea din nou drumul la gură, însă în clipa aceea auzi glasul stareţului de după stejar:
— Asta-i hotarul! E stejarul de care au pomenit cei din cătun.
Rostind aceste cuvinte, stareţul stătea în vînfui pi-cioarelor, de-l furnicau şi-i' tremurau pulpele, [finea mîna dreaptă ridicată şi degetele întinse. Numai aşa putea să ajunigă la semnul crucii, cioplit în trunchiul copacului şi peste care, de-a lungul vremilor, coaja se îngroşase; lîngă el se vedea un alt semn de hotar : şapte cuie mari bătute în lemnul stejarului.
Stareţului i se luase o piatră 'de pe inimă că nu ocoliseră semnul .acesta de hotar. Se vedea după glas cît de grăbit fusese să vestească descoperirea sa, iar apoi, lăsîndu-se pe tălpi, adăugă mulţumit:
— Aşadar, peste puţin vom fi ia arhiepiscop şi apoi, lăsînd în urmă moşia lui, vom ajunge la panul Rozem-berk. *Deo gratias!*[1]

[1] **Domnul fie lăudat! (în limba latină în text), (n. t.)**

Paracliserul se îndepărtă repede de ilîngă ţăran şi se duse să vadă şi el semnul de hotar, adăugind mulţumit şi plin de însufleţire, dar nicidecum pe tonul unui slujitor al altarului:

— Amin ! Să dea Dumnezeu !

Apoi, cu glas scăzut şi trăgînd cu coada ochiului spre ţăran, întregi: — Aşteaptă să mă uit şi la heleşteu .şi de-,a lungul cărării, cum ne-au îndemnat cei din cătun. Vreau să mă încredinţez mai bine. Ia seama!

II

Cumătrul de lîngă caii ce stăteau cu capul plecat şi cu ochii întredeschişi, îşi rezemase umărul şi cotul de şaua calului stareţului şi privea întunecat înspre partea de unde veniseră.

Nu-i plăcea că se află aici şi-i părea rău că a trebuit să se depărteze atît de mult de casă. Se gîndea acum, încotro o să-l mai poarte stareţul. Ieri, pe neaşteptate, fugarii au tras de-a dreptul la casa lui, aşezată mai la o parte din drum. Stareţul l-a silit să le împrumute caii, să-i însoţească o bucată de drum .şi să-i slujească.

Omul le-a împrumutat caii, i-a întovărăşit o bucată de drum şi apoi încă una. Dar ei au mers nu din sat în sat, ci mereu pe de lături, peste cîmp, prin locuri singuratice, şi nu l-au mai slăbit de fel.

Ţăranul începu abia acum să creadă tot ce auzise mai înainte despre stareţ, de care se temeau iobagii din satele mănăstireşti. Stareţul era om aspru, căruia nimeni nu-i intra în voie şi care, în mănăstirea de la Lounovice, nu ierta nimănuia nici o zi de clacă, nici o leţcaie şi nici un ou din dijmă. Pentru toate astea, ţăranul parcă se bucura acum de supărările şi neajunsurile pe care le pătimea omul acesta şi se bucurase şi aseară, în cătun, cînd stareţul se codise să se îndestuleze numai cu pîine goală şi cu apă chioară. Şi rîdea pe furiş că nu mai are parte nici de bere vîrtoasă şi limpezită, nici de **vinuri** scumpe şi nici de bucate grase cu mirodenii şi mai ales că, în curînd, o să i se mai dezumfle oleacă guşa şi ceafa.

Şi cu ce s-a ales egumenul ăsta — gîndea ţăranul, de lîngă cai — că pe vremuri chema la stăreţie şi-i scutura rău pe supuşii care umblau pe la Choustnik Sobăslav şi prin alte părţi, unde predica magistrul din

Praga, Jan din Husinec, acel umil şi neobosit propovăduitor ? La ce i-a folosit stareţului că în predici tuna şi fulgera, ba chiar ameninţa şi urmărea pe oamenii din preajma lui şi pe cei de la Vlalskn s>au chiar mai de departe, de la Ledec, pentru faptul că anul trecut începuseră să meargă la adunările de la Bechyne lîngă muntele Tâbor, de la Vozioe lîngă .muntele Berânek, şi în alte părţi ? Tot n-a putut zădărnici acele adunări spurcate şi acea momire

neruşinată a oamenilor, cum spunea stareţul, şi tot nu le-a putut stăvili. Şi-acum ce face ?

Fuge, şi dacă se va împlini prorocirea preoţilor de la Ousti, că n-au să mai fie dăjdii şi nici robotă, că o să înceteze dreptul asupra bunurilor de mînă-moartă[1], atunci -toţi oamenii, boieri, chiaburi, ţărani, toţi vor fi una, o singură obşte, fraţi laolaltă, cum se spune că ar şi fi, după sfînta scriptură, în noul oraş al fraţilor taboriţi. Atunci n-au să mai fie nici domni şi nici înalte feţe bisericeşti, atunci n-osă mai fie nici stareţul ăsta.

Iar bătrînul paradliser ar face mai bine să-şi ţină gura ! Să nu mai blesteme şi să nu mai vorbească de focul gheenei!

Ţăranul se urni deodată de la locul lui şi, alungîn- du-şi gîndurile, se aplecă puţin şi-şi îndreptă privirea spre zăgazul heleşteului, aţintindu-l cu răutate pe falnicul boier, pe stareţul înfofolit în şuba murdară, care sărea de pe zăgaz, se clătina, întindea mîinile cumpă- nindu-se să nu cadă şi fleşcăia prin noroi, ca să afle drumul.

Paracliserul se uită şi el după stareţ şi se duse apoi lîngă tînăra călugăriţă. O găsi cum o lăsase, toropită şi foarte abătută. Se aşeză lîngă ea şi dîndu-şi drumul gurii, începu s-o liniştească cu blîndeţe: că se află pe drumul cel bun, ,că stareţul n-a greşit, c-o să găsească acum calea pe care, pînă la răsăritul soarelui, or s-ajungă la Radonice, la prietenii stareţului. Acolo se vor odihni pînă la asfinţit, iar ea va găsi de bună seamă un pat şi o mîncare caldă.

Călugăriţa tresări şi asculta cu ochii pe jumătate închişi, de parcă ar fi auzit un basm. Tînjea după o cămăruţă caldă şi uscată, în care să se poată odihni în voie, singură-singurică şi 'liniştită, în deplină siguranţă. Bătrînul îi făgăduia de bună-credinţă toate acestea, în vreme ce el însuşi era scuturat de frigul pătrunzător şi umed, din care pricină ochii ii lăcrimau.

Un strănut opri şuvoiul de vorbe al paracliserului şi călugăriţa înălţă capul, privi speriată înaintea ei peste

[1] Obicei feudal în virtutea căruia seniorul avea dreptul să moştenească bunurile după moartea moştenitorilor direcţi. (n. t.)

cîmp şi întrebă cu glas stins, dacă o să fie oare cu putinţă să ajungă la Radonice şi dacă nu cumva vor veni după ei — dar nu avu îndrăzneala să şoptească numele taboriţilor.
— Nu-s pe-aici, nici pomeneală ! Vom face un ocol mare, iar ei, ereticii — şi bătrînul se aprinse din nou — desigur că dărîmă pe undeva biserici şi case de parohi. Însă pe-aici nu-i ţipenie, e linişte. Ia priveşte troiţa de colo... şi-i arătă cu mîna înroşită de frig. N-ar mai fi la locul ei dacă ar fi trecut pe-aici ca-n alte părţi.
Călugăriţa mai că nu băgase de seamă troiţa care în lucoarea nedesluşită a zorilor stătea înfiptă fără margini hotărîte, şi-şi rezemă iarăşi capul şi braţele de trunchiul noduros al bătrînului stejar. Dar în aceeaşi clipă îşi înălţă din nou fruntea ; paracliserul sări în- spăimîntat şi, încovoindu-se, întinse gîtul şi ciuli urechile. Ţăranul se smulse de lîngă cai şi făcu la întîm- plare cîţiva paşi mai încolo, spre luncă, pînă la marginea zăgazului.
Vîntul dimineţii aducea zvon de glasuri, ce se auzi pe neaşteptate, plutind şi mistuindu-se apoi în largul şi liniştea cîmpiei. Însă peste puţin glasurile răsunară din nou: un viers îndepărtat, cîntat de o mulţime de oameni. Glasurile umpleau văzduhul, iar cîntul ce se apropia, se auzea desluşit, puternic şi plin de tristeţe. În tăcerea adîncă din faptul zilei, el pătrundea zguduitor în inimi. După aceea, un îior des de umbre se ivi dincolo de troiţă, însă destul de departe de ceata fugarilor. Era o mare mulţime de oameni care cîntau.
Stareţul, care încă mai căuta cărarea, se afla în clipa aceea lîngă heleşteu. Apa cenuşie ca de oţel se încreţea uşor în boarea dimineţii, şi licărul slab al celor dintîi raze de lumină alerga, împreună cu vălure- lele inelate, de la un mal la altul. În licărirea aceasta, care sporea văzînd cu ochii, începu să se desluşească dincolo de iaz, în lumina zorilor, o culme ce se întindea departe spre miazăzi şi miazănoapte. Pe ea se a"ş- ternea briul lung şi negru al unei păduri.
Stareţul nu privi prea mult într-acolo. îndată ce viersul cîntării din depărtare ajunse pînă la el, cobo- rînd la vale, .peste zăgaz, omul se întoarse către glasurile ce se auzeau, ascultă o clipă, îşi aruncă gluga pe ceafă, ca să audă mai bine, şi sui în grabă spre zăgaz, ca şi cum] n-ar fi avut un trup atît de greoi şi de mătăhălos. În goană alunecă şi căzu de două ori în genunchi. Dar fără să ţină scama de nimic, se trudea să ajungă cît mai degrabă sus şi răcnea : — Sculaţi! La cai! Plecăm ! Plin de noroi, aprins la faţă, gîfîind şi eu sufletul la gură, ajunse sub stejar. Acolo parcă nu mai era nici o vietate. Paracliserul şi călugăriţa cu mîna rezemată de copac, încremeniseră. Le pierise graiul şi priveau nemişcaţi spre răsărit, unde, în

geana de lumină a dimineţii, se ivise gloata care se apropia încet.

Inaintînd pe drumeagul de peste cîmp şi revărsîn- du-se şi dincolo de marginile lui, mulţimea păşea spre troiţă. Aşadar, într-acolo se îndreptau. La început, oamenii păreau topiţi într-o mare umbră deasă. Acum însă se desprindea din ea unul cîte unul, mer- gînd pe de lături, cu călăreţi în frunte. Nu puteai să vezi unde se sfîrşeşte gloata. Marginile ei se pierdeau în fumuriul zorilor.

îndată ce-l zări pe stareţ, paracliserul pomi în grabă către el. Il apucă tremurînd de mîneca şubel largi şi şopti îngrozit:

— Taboriţii ! Ei sînt!

În clipa aceea, tînăra călugăriţă gemu lîngă stejar :

— Părinte stareţe !

Dar egumenul n-o luă în seamă. Pe fata lui plină, bine bărbierită, cu nasul coroiat, apăruse o umbră de tulburare, dar nicidecum de teamă, iar în ochii lui mici şi castanri se citea îndrăzneală. Stareţul îşi mîngîia fruntea şi părul scurt şi des, care începuse să albească, şi privea cu luare-aminte la mulţimea ce se apropia. El nu'băgă de seamă că'ţăranul, cuprins de nelinişte, urmărea cu andoare pe cei care cîntau, şi că ochii i se însufleţiră şi se aprinseră de o ciudată strălucire cînd îl zări pe stareţ. Iar cînd acesta sie Moainse şi repetă porunca, ţăraniuil nici nu se clinti.

— Ce stai ? se zbîrli stareţul la el.

— Nu merg mai departe! Nici un pas nu mai fac ! răspunse întunecat iobagul.

Sub stejar se aşternu o clipă de tăcere, plină de încordare şi de nelinişte. Pe egumen îl uimi această împotrivire, dar îşi reveni îndată.

— Du calul după stejar ! îi porunci cu hotărîre, şi privirea lui tăioasă se înfipse drept în ochii ţăranului. Altădată, cumătrul n-ar fi crîcnit. Acum însă gloata şi cîntecul care se apropiau îi dădură curaj.

— Îi aştept pe cei de colo, răspunse el încruntat şi ameninţător, arătînd spre mulţime.

Dar tocmai în clipa aceea cîntecul încetă şi gloata se opri din mers.

— Pe ei îi aştepţi ? strigă stareţul şi glasul lui trăda îndărătnicie şi dispreţ. Unde vrei s-ajungi ? Să săvîrşeşti şi tu nelegiuiri ? Oamenii ăştia sînt stăpîniţi de diavol, ca şi Iuda !

Apoi tăcu.

Văzînd că vorbele lui sînt zadarnice, adăugă răstit:

— Bine, du-te, şi săvîrşeşte şi tu blestemăţii! Dă foc şi omoară lume nevinovată !

Apoi aşteptă o clipă.

Văzînd că ţăranul stă locului, îndărătnic ca un berbec, glăsui din nou :

— Pleacă şi adu-i încoace, sau mai bine omoară-mă chiar tu pe mine şi pe fecioara asta nevinovată !

Paracliserul, care stătea mai la o parte, tremura de frică şi trăgea cu coada ochiului, ca şi cînd ţăranul ar fi smuls securea de la brîu şi s-ar fi repezit la el.. Însă mulţimea amuţise şi se oprise în cîmp, iar ţăranul se simţea acum strîmtorat şi părăsit. De aceea nu se clinti, ci aruncă doar tinerei călugăriţe priviri rătăcite, şi nu se împotrivi nici cînd stareţul luă calul de căpăstru şi-l tăinui îndărătul stejarului. Iar cînd, cu ajutorul paracliserului şi cît putu mai repede, egumenul sui călugăriţa pe cal, iar pe bătrîn îl ajută să încalece pe calul ţăranului, pe care călărise el pînă atunci, ţăranul se dezmetici şi strigă că e calul lui.

— Ai să primeşti doi în loc I Abate-te pe la curtea noastră ! i-o întoarse stareţul.

Şi fără să mai privească în jur, îndemnă murgul. Păşea înainte şi ducea de căpăstru calul pe care se afla sora. Năprasnica groază mistuise oboseala şi suferinţa fetei. În urma lor venea, cocîrjat de tot, bătrînul paracliser, căruia îi era teamă să se uite împrejur. încetase să mai mormăie şi să mai blesteme. Strănuta din ce în ce mai des, şi cu ochii înlăcrimaţi se uita tintă la stareţ, singura lui mîngîiere şi singurul său sprijin.

Bătrînul nici nu băgă de seamă că străbătuseră o bună bucată de drum de-a lungul zăgazului şi că la capătul lui cîrmiseră la stînga, devale, pe un fel de cărăruie. Drumeagul acesta ducea cîtva timp în jurul heleşteului şi o lua apoi între două povîrnişuri mărunte, îndreptîndu-se către o vîlcea care, în lumina crescîndă a zorilor, li se deschidea nu departe în faţă. În mintea paracliserului cuprins de spaimă, totul se învălmăşea, toate îi jucau înaintea ochilor. Kii se gîndea decît la un singur lucru şi nu se aştepta decît ca dintr-o clipă în alta să audă în spatele lor urlete păgîne şi sălbatice.

Dar iată că în urma lor se aşternuse tăcerea şi nu se auzea nici un pas. După o clipa paracliserul îndrăzni să-şi întoarcă puţin capul, şi atunci îşi dădu seama că străbătuseră o bună bucată de drum. Lăsaseră hăt-departe heleşteul; dincolo de el se vedea zăgazul şi în sfîrşit mai încolo — stejarul cel stufos. Dar sub el era linişte. În acelaşi timp, se auzi în faţă glasul grav al stareţului:

— Ego deum inclamabo et Jehova servabit me. Vespere et mane atque meridie meditabor, donec au- diverit vocem neam[I].

Preotul rostea un psalm pentru a o molcomi pe tînăra soră care, nespus de palidă, şedea ca împietrită pe cal, cu mîna dreaptă înfiptă în coama lui.

Stareţul nu se rugă prea mult. La gura vîlcelei tăcu deodată şi opri calul. Cărarea se desfăcea în două. Un drum apuca spre vîlcea, deasupra căreia, pe unul din povîrnişuri, se întindea brîul negru al unui stejăriş, celălalt drum cotea spre stînga. Stareţul se hotărî numaidecît şi o luă spre vîlcea.

În vremea asta, cerul se oglindea din ce în ce mai limpede în apa iazului şi norii începură să devină purpurii sub razele zorilor ce se revărsau. Zăgazul de sub stejar se luminase 'de-a binelea. Pe trunchiul bătrînului copac se vedea destul de desluşit crucea cioplită în ¡scoarţă,, pirecuim îşi cuiele mairi şi vechi, bătute în arbore. Acolo totul amuţise. Ţăranul cu securea la brîu stătea singur. Cîtva timp s-a uitat ne- hotărît după fugari, mustrîndu-se că nu s-a apărat cu mai multa dîrzenie. După aceea şi-a întors privirile spre cîmp. Pe măsură ce mijea de ziuă, tinerele semănături de pe ţarini deveiieâu tot rtiâi verzi th iti^ mina dimineţii. Deasupra lor, într-o tăcere adîncă; suia spre cer cîntecul ciocîrliei.

Dar nu se auzi multă vreme. Gloata care cu o clipă mai înainte se oprise pe cîmp, se urni acum din nou. Era încă atît de departe, încît zgomotul glasurilor şi paşilor nu ajungea pînă la zăgaz. Ai fi zis că peste ogoare trece un nor cenuşiu, din care s-ar fi dezlănţuit din senin o aprigă furtună. Un strigăt se înălţă deodată către ceruri, umplînd văzduhul. Un călăreţ o zibugihi dini jmulllţime şi se îndreptă gloniţ spre troiţă, unde se opri. în «rima lui se năpustiră unul diupă ailtuil cîţiva pedestraşi, scoţînd felurite strigăte. Şi toţi se opriră la stîlpul cu crucea, care

[I] Voi invoca pe Dumnezeu şi Jehova mă va izbăvi. Mă voi ruga dimineaţa, la amiază şi seara, pînă ce-mi va auzi glasul. (În limba latină în text). (n. r.)

dispăru în învălmăşeala lor. Peste o clipă,, cînd se urniră din loc, nu se mai văzu nici urmă de stîlp. Ţăranul bănui ce se în- tîmplase cu troiţa care zăcea ciopîrţită şi sfărîmată în noroi.

Acum nu se mai îndoia că oamenii aceea erau din rîndul fraţilor, care voiau să stîrpească tot răul de pe pămînt, ca să nu mai fie nici stăpîni şi nici asupriţi. Ei porniseră să apere legea lui Dumnezeu, aşa cum propovăduise omul acela evlavios, care s-a ivit cîndva şi la ei, la Vlasim şi la Ledec, prin sate şi pe la casele oamenilor. Omul acela vorbea ca un zănatic şi spunea că numai aceia se vor mîntui, care vor fugi la castelul Hradiste de pe muntele Tâbor, deoarece acum se împlineşte sfîrşitul'veacului. Şi totul o să piară ca la Sodoma. Isus se va întrupa şi va veni înconjurat de îngeri, iar cei care vor fi în viaţă, îl vor vedea aievea, şi alăturea de el pe sfinţi, printre care şi pe Jan Hus.

Cuvintele acestea răscolitoare puseseră stăpînire pe sufletul ţăranului, şi nu o dată, cuprins de tulburare, seara la foc împreună cu vecinii, sau noaptea singur, neputînd să doarmă, se gîndise la Hus şi la „fraţii" de la Hradiiste.

III

Acum îi vedea cu ochii lui şi-şi dădea seama că pe,ei îi are în faţă.În frunte mergeau călări trei preoţi, unul lîngă altul. La mijloc, pe un cal alb cu şa sărăcuţă, fără tru- par şi gură de ham, şedea, adus de spate, preotul Mikulâs; în cap avea o cuşmă din piele de vulpe, pe umeri purta o şubă, iar dedesubt un suman obişnuit de pănură închisă. Era un preot bătrîn şi orb, cu nasul turtit şi cărnos şi cu faţa mai mult de jumătate acoperită cu păr. Barba lungă, castanie, tot atît de puţin îngrijită ca şi părul din cap, era presărată cu mai multe fire albe.
Preotul din dreapta, care călărea pe un cal murg, să tot fi avut patruzeci de ani. Smead, cu ochii că- prii şi pătrunzători, cu barba neagră şi lucioasă, îmbrăcat la fel ca Mikulâs, fără anteriu preoţesc, era încins cu o sabie. Cel din stînga — de asemenea călare pe un cal murg — era cel mai tînăr, cam de vreo treizeci de ani, bărbat vînjos şi bine făcut. Avea o barbă moale şi creaţă, castanie, părul la fel, ochi albaştri, faţa roşcată şi plină de sănătate; în cap purta o cuşmă de castor, iar pe umeri o dulamă de culoare închisă. În mîna dreaptă ducea un prapur. Pe una din feţele steagului, care fîlfîia în adierea dimineţii, era zugrăvit un potir ce bătea în roşu, iar pe cealaltă faţă, juca figura unei gîşte albe.
În urma preoţilor păşea mulţime de oameni înarmaţi : cîţiva în straie de tîrgoveţi, dar cei mai mulţi erau ţărani pletoşi cu căciuli în cap, îmbrăcaţi cu cojoace lungi sau scurte, albe sau castanii, şi încinşi peste sumanele groase. Toţi purtau iţari strimţi de piele sau de pănură, botfori sau alte încălţări butucănoase. Trei dintre ei se deosebeau în mod ciudat de ceilalţi. Unul era încins cu o curea peste haina ţărănească şi purta mînecuţe din damasc, iar veci- nul lui avea mînecuţe dintr-o stofă ţesută cu fir de aur. În urma lor venea un bărbat bărbos, cu căciulă în cap, îmbrăcat într-o haină de buhur, înflorată ţi împodobită cu alesături bogate de aur şi mătase.
Haina aceasta era cusută din odăjdii prădate. Stofa grea şi scorţoasă nu s-a lăsat supusă de mîna neîndemînatică a croitorului, şi astfel că haina, măcar că era de preţ, însă foarte murdară şi plină de noroi, băţoasă şi scrobită, atîrna grosolan pe un om îndesat. Se bălăbănea pe trupul lui şi se bătea cap în cap cu iţarii murdari, de piele, şi cu botforii împodobiţi cu o piîiniză de ibiisierică, istrlînis înfăşurată pe carîmbi.
Lîngă mulţimea aceasta, care să fi. numărat tocmai bine o sută de bărbaţi înarmaţi cu lăncii, măciuci, paloşe şi securi, înainta pe un cal negru, cu coada legată, căpetenia lor, un boiernaş cu faţa şi barba moale, cu mustăţile şi părul lung, purtînd o cuşmă de dihor şi un surtuc de

postav albastru-închis, tivit pe margini cu blăniţă de miel. Alături de el mergea pe jos un alt boiernaş, de bună seamă scăpătat, cu sabia la şold şi înfăşurat într-o manta ponosită.
Printre aceşti ţărani şi în mijlocul droaiei de femei cu basmalele legate sub bărbie şi în jurul frunţii, în aşa fel, încît nu li se mai zărea nici un fir de păr. păşeau flăcăi sprinteni, mai răsăriţi şi mai mărunţei, unii în galenţi, cu praştii, arcuri şi tolbe pe umăr. în urma mulţimii veneau cîteva căruţe pe care boii abia le puteau trage pe drumul desfundat. În spatele căruţelor, ţăranii, bărbaţi şi femei, duceau de funii vaci şi boi sau minau din urmă dobitoace mai mărunte.
După ploaia de aseară, drumul stricat de peste cîmp devenise şi mai rău. Picioarele alunecau şi se smulgeau cu greu din glodul lipicios ş'i gras, care clefăia şi sărea în stropi, năclăind încălţămintea oamenilor şi copitele cailor. Însă nimeni nu ţinea seamă de asta. Bărbaţii şi femeile înaintau călcînd apăsat, mulţi dintre ei întunecaţi la faţă şi cu privirea încruntată sau plină de tristeţe. Unii mergeau cu capul
în piept şi cu mîinile împreunate. Dar cînd preotul cel orb. care călărea pe bălan, îngînă cîntecul: *Hristoase, Doamne-atotputernic Noi te chemăm cu grai cucernic...*
mulţimea fu străbătută ca de o flacără. Toţi ridicară capul, şi din piepturile tuturora, bărbaţi, femei şi copii, izbucni deodată ca un singur iglas: *Ne-ajută nouă să ne mîntuim Venirea ta cu pace să rîvnim...*
Cîntecul în ton frigian răsuna plin de durere şi amărăciune, însă din el se desprindea un tîlc zguduitor şi un duh adînc şi cucernic. Cei care cîntau se schimbaseră la faţă. Femeile se înseninaseră şi aveau chipurile luminate de o pioasă înfiorare. Ochii lor se ridicau rugători către cer. Feţele multora dintre bărbaţi se întunecaseră şi mai tare, iar altora li se schimonosise obrazul din pricina cîntecului. Însă ochii tuturor ardeau de focul învolburării evlavioase, împinsă pînă la sminteală.
În clipa aceea, mulţimea lăsă în urmă ogoarele şi se revărsă în luncă, unde bătrînul ţăran de la Blanik adăsta sub stejar.
Chiar de la început, ecoul cîntecului îi răscolise inima pînă în adîncuri. Acum îl auzea din apropiere. Stătea în picioare, ascultînd cu sufletul la gura, şi deodată, fără voie, îşi scoase căciula. Apoi rămase pironit, uitînd că voise să se întoarcă acasă, la gospodăria lui. Avîntul şi înfocarea ce fremătau în cîntecul mulţimii îl ameţiră şi-i înfierbîntară mintea.
33
Abia acum se lămuriră într-însul cuvintele pe care lc rostise omul acela ciudat despre'tăria înflăcărată a credinţei şi despre sfîrşitul veacului, îndemnul lui ca oamenii să părăsească totul şi să caute doar mîn- tuirea sufletului. Şi mîntuirea era numai acolo, la ei. Oamenii aceştia au părăsit totul pentru mîntuirea sufletului lor, şi pentru a întrona legea lui Dumnezeu.
În clipa aceasta încetară în ţăran toate frămîn- tările şi gîndurile care-l zbuciumaseră acasă, în legătură cu munca lui de. fiecare zi. îşi roti privirea împrejur şi simţi cît de zadarnic e totul în fata adevărului dumnezeiesc, atunci cînd se deschid tăriile cerului şi începe judecata de apoi.
Apropiind,u-se, „războinicii Domnului" o luară pe luncă. Puternic şi grav pătrundea pînă sub stejar cîntecul lor:
...Din viaţa stricăciunii iute pleacă Ea numai diavolului stă să-i placă. Fără credinţă, lumea se prăvale Tn iaduri de pierzanie şi jale...
Ţăranul nu se mai putu stăpîni. Cîntecul îl îmbia. îl chema într-acolo. Şi omul nu mai pregetă şi se urni din loc.
Între timp, cerul se limpezise. Norii cenuşii se deşirară şi mulţi dintre ei se risipiră. Cîţiva, care mai rămăseseră în zarea dinspre răsărit, se înroşiră ca o văpaie şi aveau pe margini tivuri aurii. întinsul cerului se însenină. Peste haturi, se vedeau pînă departe brazde pămîntii, sate de lemn, pierdute în neguri, iar deasupra lor, pomi în floare ca nişte norişori alburii.
Gloata fraţilor de la Tâbor o luă cîntînd către soare- apune, unde'cîmpia suia spre dunga zării, formînd o măgură întinsă. Acolo, la poalele măgurii, străluceau apele unui lac. În mijlocul lacului, pe un ostrov rotund şi cenuşiu, se ridica o clădire din zid cu turnuleţe şi arcade, cetăţuia Bukovsko. Alături de ea, ceva mai la dreapta pe cîmp, la picioarele măgurii, pe nişte pajişti uscate, se întindea tîrguşorul Bukovsko, în întregime din lemn.
Deasupra acoperişurilor .pămîntii şi împletite în cea mai mare parte din mănunchiuri de paie, se înălţa la mijloc acoperişul roşu, de olane, al bisericii parohiale, cu un turnuleţ de zid şi o cruce de piatră în vîrf, cu clopotniţa albă, jumătate din cărămidă, jumătate din lemn. Biserica stătea singuratică în mijlocul unui maidan întins, care semăna mai mult cu un loc de adunare decît cu o piaţă. Maidanul avea o formă neregulată şi era nepietruit, iar prin mijlocul lui trecea o gîrlă. împrejurul bisericii se întindea un cimitir, înconjurat de zid. Lîngă ţintirim se afla casa parohială, mică şi veche, cu pereţii vălătuciţi, nevă- ruiţi şi tare înnegriţi de vreme.
În preajma casei parohiale şi a cimitirului, ca şi pe lîngă morminte, roiau locuitorii tîrguşorului. Mulţi se îmbulzeau spre uşa bisericii, care era închisă. Toţi, tineri şi bătrîni, cu glugi sau cuşme în cap, unii cu părul vîlvoi, erau numai pe jumătate îmbrăcaţi, cu cojoace, sumane sau alte haine aruncate în grabă pe ei. Alţii erau desculţi sau purtau galenţi în picioarele goale. Pretutindeni se auzea un

zumzet nelămurit de glasuri : ici fhtrebări, dincolo strigăte de spaimă şi groază, în altă parte chiote de bucurie.
Deodată, o fereastră a casei parohiale se deschise cu înverşunare şi un bătrîn, scoţînd capul afară, răcni ca ieşit din minţi:
— Parohul nu-i aici ! A fugit împreună cu clopotarul ! Fugiţi şi voi, oameni buni, care pe unde puteţi ! Ne omoară.
În acelaşi timp se auzi un glas din mulţime, stri- gînd:
— La cetate ! Să fugim la cetate !
— Da ! Da ! încuviinţară cîteva glasuri.
Însă un vecin tînăr, cu capul gol, îmbrăcat cu nădragi, fără haină, numai în cămaşă şi încins peste mijloc, îşi săltă capul peste zidul cimitirului, drept în faţa ferestrei de la casa parohială, şi făcînd semne cu mîna, strigă pînă cînd se înroşi ca un rac :
— Nu fugiţi nicăieri! Nu vă temeţi! Nu-i adevărat ! Nu vin la noi, ci la boieri, la popi, la geambaşi.
Iar cînd văzu că doi vecini scot din poiată două vaci, izbucni din toate puterile :
3*
35

Staţi pe loc ! Nu vi se ia nimic !Dar în cliipa cîod auzi clopotul bisericii, îi lăsă în plata domnului. Un dangăt, două, şi apoi altele, înfricoşătoare, grăbite. Sunau alarma. Cînd glasul clopotului .amuţi o clipă, vecinul cel tînăr sări peste zidul ţintirimului şi cu capul dat pe spate, începu să răcnească pînă ce i se înroşi beregata şi i se umflată vinele, la cei de sus, din clopotniţă, să înceteze, să nu mai tragă clopotele ! începură şi alţii să strige, dar cînd văzură că răcnetele şi semnele făcute cu mîna sînt zadarnice, se repeziră cu toţii într-acolo.
Glasul clopotului înspăimîntă şi măi mult pe cei de jos, din cimitirul aflat lîngă casa parohială, precum şi pe cei rămaşi acasă. Oamenii începură să se vînzolească în preajma locuinţelor lor, iar cîţiva de la biserică o porniră în goană, fără socoteală, către castelul boieresc. În învălmăşeală trecură de-a dreptul prin gîrlă, ca şi cînd n-ar fi văzut punţile de lemn aşternute peste ea. Alţii au vrut să se ia după ei. În clipa aceea, însă, glasul clopotului amuţi deodată. Privirile tuturor se îndreptară în sus, către fereastra clopotniţei, unde se ivise capul rotarului £ima, vecinul cel tînăr, şi al tovarăşilor lui.
Vecinul privea cu sufletul la gură spre cîmp şi zări o gloată mare, de fraţi taboriţi, ce se apropia de tîrguşor. Mulţimea păşea tăcută în urma prapurului.
— Ei sînt! strigă bucuros vecinul, şi aplecîndu-se pe fereastră, adăugă fără să-şi dea seama că n-o să-l înţeleagă nimeni : Nu vă temeţi ! Aştia-s fraţii noştri ! Sînt fraţii noştri !
Şi privi din nou spre fraţi. Sima era unul din acei adepţi pe care îi întîlneai pe atunci la tot pasul, mai ales în ţinuturile acestea de la miazăzi, în oraşe şi la sate, şi care din primăvara trecută se adunau în număr mare prin munţi, unde se închinau, cîntau şi se împărtăşeau plini de evlavie „sub ambele chipuri"[l]. La aceste adunări s-au înfrăţit, într-o desă- vîrşită înţelegere, chiaburii şi pălmaşii, tîrgovetii şi meşteşugarii, săracii şi bogaţii. Şi ei împărţeau între ei tot avutul, de ila coltucul de pline, pînă la oul de găină. Ascultînd cuvîntările înflăcărate ale preoţilor, ăima şi consătenii lui, împreună cu toţi ceilalţi, au prins dragoste pentru o altă viaţă, în care nimeni n-avea să mai fie asuprit. Dar totodată şi. o mare silă, care mergea pînă la ură, împotriva tuturor acelora care erau potrivnici .acestui

[l] Adică împărtăşania cu trupul şi sîngele Domnului. (n. t.)

„adevăr a,l lui Dumnezeu". Tî- nărul rotar se socotea şi el printre cei dintîi, ca şi toţi aceia care fuseseră cu el „în imunţi" ; alături de ei se numărau şi cei de-acasă, pe care altădată îi cîştigase de partea lui preotul satului. Acesta nu voise să săvîrşească niciodată sfînta împărtăşanie cu trupul îşi stngele domnului, ba se. şi plînsese împotriva rotarului, pîrîndu-l pîrcălabului cetăţii, anul trecut, dînd au purces la prima adunare, la care fuseseră chemaţi de preoţii din Ousti, Jan din Bydlin, Petr Kânis, Mikulâs orbul şi Pisenicka Antos. Acolo, la Ousti, toţi au găsit casă şi masă la bogătaşul Pytel postăvarul şi la Joha brutarul.
Da, parohul din Bukovsko s^&i înverşunat straşnic împotriva lui ăima şi a tovarăşilor săi, care gîn- deau ca şi el, măcar că nici tînărul guvernator, 01- drich din Rozemberek, nu se mai împotrivea cu asprime, ,pe moşiile sale, împărtăşaniei cu trupul şi sîn- gele domnului.
Astăzi, de frică, popa a dat bir cu fugiţii. De bună seamă că astă-noapte vreun trimis s-a grăbit să-l anunţe la timp. Popa a fugit şi acum vin fraţii. Despre asta vorbeau cei din clopotniţă şi mai spuneau că mulţimea aceasta de oameni este una din acelea care au pornit din oraşul cel nou, din Hradiste de pe muntele Tâbor, ca să-i piardă pe toţi potrivnicii legii lui Dumnezeu. Sînt fraţii care, după ce au pus mîna pe oraşul Ousti, de unde au fost apoi nu de mult izgoniţi, l-au pedepsit pe panul Oldrich. În aceeaşi vreme, au cucerit cetatea Sedlec, au pus mîna pe ea, luînd tot ce-au găsit acolo şi ucigînd toţi slujitorii care li se împotriviseră.
Cei din clopotniţă se bucurau că fraţii au sosit în sfîrşit şi aici la ei, la Rozemberk, la panul lor cel puternic, şi c-au să-i ajute să plece în noua cetate Tâbor, unde voiseră să se strămute mai de mult, dar au fost împiedicaţi cu toată străşnicia de către pîrcălabul cetăţii.
Toţi priveau cu sufletul la gură spre mulţimea posomorită, ce se apropia.
— Hei, s-au oprit! strigă careva dintre ei.
În adevăr, gloata taborită se oprise. De sus, din clopotniţă, văzură cum călăreţul care mergea pe de lături apucă într-o parte, iar unul din călăreţii din fruntea mulţimii, cel care purta prapurul, se luă după el înmînînd mai întîi steagul unuia din gloată. În urma lor porniră buluc aproape treizeci de oameni înarmaţi cu suliţe şi cu lăncii, îndreptîndu-se spre stîngs.
— Au luat-o spre cetate ! se auziră cîteva glasuri deodată.
— Iar ceilalţi — uitaţi-vă — se îndreaptă către noi ! Să le ieşim înainte! striigă rotarul ăima, arătînd spre gloata cu prapurul, în urma căreia rămăseseră toate femeile şi un mare număr de bărbaţi şi arcaşi.

— Să vadă că nu sîntem împotriva legii lui Dumnezeu !

— Haidem !

Coborîră treptele tocite de lemn, înghesuindu-se atît de cumplit unii într-alţii, încît e de mirare că cei din spate nu s-au prăvălit peste cei care o luaseră înainte.

IV

Clopotul amuţise, dar jos se auzi un cîntec ce răsună deodată la marginea tîrguşorului, lîngă gardul viu, deasupra căruia se întindeau ici şi colo creştetele perilor înfloriţi; apoi cîntecul se îndepărtă treptat, îndreptîndu-se spre piaţa tîrgului.

Taboriţii intrau în Bukovsko.

Calul bălan pe care călărea Mikulâs, preotul orb, cu părul lung, era dus de căpăstru de omul îndesat şi înfofolit în haina din odăjdii scumpe, cusută cu fir de aur şi mătase, şi care ţinea în mîna dreaptă o secure. Steagul era purtat de un vecin din oraş, îmbrăcat cu o şubă neagră, Joha, care fusese mai înainte brutar la Ousti : un om mărunt, cu faţa gălbejită şi cu mustăţi aspre şi ţepoase, altminteri însă fără nici un fir de păr în barbă. În urma preoţilor, lîngă Joha, mergea pe jos, cu sabia scoasă, un boiernaş scăpătat, devenit acum conducătorul ţăranilor înarmaţi, care veneau în urma lui împreună cu arcaşii şi femeile.

De cu noapte au purces oamenii de la locul unde poposiseră şi au umblat o bucată bună pe drumul desfundat şi peste cîmp, însă niciunul nu părea obosit. Cînd la intrarea în tîrguişor preotul a intonat cîntarea sa, au început să cînte toţi cu drag, măcar că glasurile le erau răguşite. Iar cu ei porni să cînte şi mulţimea din Bukovsko, care îi aştepta la marginea oraşului. Acolo tîrgoveţii îi întîmpinară şi'se amestecară printre ei. ăi'ma rotarul rămase în faţă, lîngă stegar şi preoţi.

Cu singe lemnul crucii l-ai stropit Tntre tîlhari de rînd te-au răstignit. Dar hula înfrunfind fără cîrtire Tu ne-ai scăpat, Isuse, Se pieire...

Cîntecul acesta cucernic răsuna în tot oraşul, ademenind şi alinînd inimile celor înfricoşaţi, iar cînd gloata se opri mai sus, lîngă biserică, nu departe de poarta deschisă a cimitirului, mai toţi bătrînii şi tinerii din Bukovsko se îngrămădiră în jurul ei, unii stînd mai aproape, alţii mai la o parte. Toţi priveau uimiţi la preotul cel smead, cu barba neagră şi lucioasă, care călărea cu sabia scoasă din teacă pe calul murg. Însă privirile se îndreptau cu şi mai multă uimire către preotul orb, cu părul lung şi barba mare, precum şi spre bondocul în haina cusută din patrafire, deoarece acesta avea un ochi scos şi întorcea capul în chip ciudat, ca o găină care se apropie cu teamă de grăunţe.

■Preoţii nu descălecară, ci-şi întoarseră do,ar caii cu faţa către gloată şi către cei din Bukovsko. Mulţimea băgă de seamă că preotul mai tînăr şi smead, Petr Kânis, spuse grăbit ceva, cu jumătate de gură, preotului mai bătrîn, şi apoi cătă încruntat spre biserică. Scăldat în lumina proaspătă a dimineţii, lăcaşul se înălţa în faţa lor. Razele strălucitoare cădeau pe ferestruicile înalte şi înguste cu geamuri zugrăvite.

După ce cîntecul de lîngă cimitir amuţi, toţi cei din jur încremeniră într-o tăcere de biserică, deoarece pre-simţeau şi aşteptau ca unul din preoţi să înceapă a grăi. Preotul orb stătuse pînă atunci cu capul plecat într-o parte, iar chipul lui părea împietrit. Deodată, în tăcerea adîncă, îşi săltă fruntea, şi cînd începu să vorbească, faţa lui nebărbierită prinse viaţă. Se încruntă, ca de o amărăciune lăuntrică, ca de o răzvrătire ascunsă.

— Aţi auzit că parohul vostru a dat bir cu fugiţii, începu el cu glasul grav, adînc şi puţin răguşit. A fugit, fiindcă ştie prea bine că vremile de azi nu-s vremuri de milă şi îndurare şi că ele nu iartă pe cei răi care se împotrivesc legii lui Dumnezeu. Vezi că el a fost dintre aceia care s-au împotrivit împărtăşaniei sub ambele chipuri şi adevărului lui Dumnezeu.

Preotul lăsă frîul din mînă şi începu să-şi vînture braţul drept.

— S-a împotrivit cum s-au împotrivit şi alţi făţarnici. Irosesc avuturile bisericii pentru ambiţii deşarte, ducînd o viaţă de risipă cu ţiitoare, cu ospeţe şi zaiafeturi, cu creşterea cîinilor şi cailor, cu găteli scumpe şi strălucitoare.

Glasul care sunase la început ca o furtună îndepărtată, deveni mai puternic, iar vorbirea nu se mai depănă slobod ca la întîiele cuvinte, ci prinse mai mult foc şi se rostogoli cu mai multă grăbire.

— Ştiţi că .prea cinstitul propovăduitor al sfintei scripturi, magistrul Jan Hus, fericit întru pomenire, a fost zvîrlit în temniţă grea de episcopul din Constanta, că mîinile şi picioarele i-au fost ferecate necreştineşte în fiare, iar apoi, spre ruşinea şi ocara noastră, a fost aruncat în foc.

Tăcu. Şi în tăcerea plină de încordare nu se auzi nici o şoaptă. Aceia care, de teamă, stăteau mai la o parte, auzind aceste cuvinte, începură să se apropie pas cu pas şi să se alăture gloatei.

— Iar acum vor să stîrpească de pe faţa pămîntu- lui pe toti aceia care apără împărtăşania sub ambele chipuri şi trec cu tărie şi smerenie de partea magistrului Jan ! urmă pe neaşteptate preotul cel orb. Auzim în fiecare zi despre asemenea întîmplări. Şi dacă cumva nu ştiţi,

aduceti-vă aminte de felul cwm toamna trecută boierii au ucis şi au luat zălog pe pelerinii noştri de la Zivhost. Şi ce credeţi c-au făcut cu aceşti ostatici ? I-au dat pe mîna nemţilor de la Kutna Hora, care i-au aruncat de vii, auziţi, de vii, într-o hrubă adîncă. Şi doar n-au fost ucigaşi, ci oameni de-ai noştri, cucernici şi credincioşi pînă la moarte. Se prea poate ca voi să-i fi cunoscut pe aceşti mucenici, sau cel puţin pe cîţiva dintre ei.

În clipa aceea, un geamăt stîrcit şi scurt se smulse din gîtlejul cuiva, străbătînd jalnic liniştea adîncă. Iar o femeie mai în vîrstă, din gloata taboriţilor, îşi lăsă capul în jos, îşi şterse fata cu palmele, iar umerii şi capul i se cutremurară de plîns. Lîngă ea, o, altă femeie, cu capul înfăşurat într-o maramă[1] albă, strigă frîngîndu-şi mîinile:

— Copila mea ! Sărmana mea Agneska !

Cuvintele acestea îi mişcară pe toti, dar mai ales pe cei din Bukovsko, care ascultaseră cu sufletul la gură cuvintele vorbitorului. Preotul orb începu din nou cu glas sugrumat:

— Să-i pomeniţi cu jale pe aceşti mucenici, tot aşa cum cu mîhnire vorbesc şi eu despre ei. Despre ei şi despre aceia care, urmîndu-le pilda, şi-au dat viata, suferind o moarte cumplită pentru adevărul lui Dumnezeu. Astfel s-a întîmplat cu preotul Chodek, parohul de la Koufim, şi cu cei trei preoţi ai lui, pe care i-au prins nemţii la Kutna Hora, şi după ce i-au chinuit groaznic, i-au aruncat de vii într-o hrubă. Şi după ei, pe alţii, sute şi sute. Adevăr zic vouă, sute şi sute dintre ai noştri! Şi spre ocara noastră, hruba aceea a fost numită Tâbor. Nu plîngeţi şi nu jeliţi 1 Aprinde- ţi-vă însă inimile şi întăriţi-vă sufletele, cînd auziţi cum nemţii înhaţă zi de zi, ca pe nişte fiare, pe oamenii noştri de la Kutna Hora, ba şi plătesc pentru ei. Pentru fiecare om o kopă pentru fiecare preot cinci kope. Tot astfel îi înşfacă şi pe oamenii noştri de prin sate, din oraşe, îi ridică din case, de pe ogoare, plugari şi ciobani, şi-i vînd la Kutna Hora, ca pe nişte dobitoace.

La început, glasul preotului fusese mişcător, dar în timpul vorbirii devenise mai aspru şi mai înverşunat. Apoi cuvîntătorul tăcu, ca şi cum ar fi vrut să vadă ce răsunet vor avea vorbele sale. Dar lui nu-i era dat să vadă. În schimb, celălalt, preotul cu barba neagră, care îşi aşezase sabia în faţa lui, de-a curmezişul, pe oblînc, zări cum privirile tuturora se aprind şi cum toate sînt aţintite către cuvîntătorul orb. În sfîrşit, acolo, în spate, ţăranii începuseră să freamăte de tulburare. Preotul orb nu-i

[1] **Kopa — unitate numerică de măsură. în vechea limbă cehă, indicînd 60 de bucăţi, mai ales cînd e vorba de ouă.** (n. t.J

vedea, însă simţea destul de bine că glasurile ce se ridicau mînioase şi pline de amărăciune la auzul unor asemenea cruzimi, nu răsunau numai în rîndurile din faţă ale gloatei, ci şi mai departe, cu mult în urmă.
El însuşi, cu chipul îmbujorat de osîrdie, se dezlăn- ţui din nou, năprasnic, cu voce tunătoare :
— Aceşti potrivnici păgîni abia aşteaptă să ne piardă pe toţi!
Rostise aprig fiecare vorbă, legănîndu-şi capul din- tr-o parte în alta, în vreme ce barba deasă îi fîlfiia încoace şi încolo şi vite lungi de păr, slobozite de sub cuşmă, fluturau în jurul frunţii sale.
— Nădăjduiesc în ajutorul împăratului şi al papei, căci şi unul şi altul vor să pună mîna pe noi. Şi biserica mai spune că e muma noastră ! Muma noastră ! Nu, fraţilor, ascultati-mă pe mine: asta nu-i o mumă bună, căci ca o maşteră, cu mîinile pline de sînge, a început să ne asuprească de duminica sfîntului Ioan Scărarul, la Vratislav, aruncînd asupra noastră toată otrava dătătoare de moarte. Papa a făcut treaba asta, la cererea împăratului Sigismund, care cu gura lui spurcată a glăsuit că ar da întreaga tară ungurească, de s-ar putea să nu mai rămînă picior de om în Cehia. Acest împărat e vrăjmaşul de moarte al tării şi graiului nostru. Acum e gata să purceadă din Silezia împo- trivă-ne şi ne pregăteşte moartea şi pierzarea. O ! Cîtă cîinoşenie ! Mai mult decît cîinoşenie !
Glasul plin de patimă al preotului se întrerupse. Amuţise fără voie. Dar în aceeaşi clipă, tovarăşul său, care se întorsese către el, făcu o mişcare bruscă şi, aplecîndu-se pe gîtul calului, începu să cuvînteze cu ochii învăpăiaţi şi cu glasul puternic şi răsunător :
— Luaţi seama la cele ce-ati auzit, şi nu uitaţi că a venit vremea suferinţei şi a răzbunării, ca să putem apăra sfîntul adevăr.
Fără să ia în seamă că tovarăşul cel orb se întorsese către el, preotul Kânis vorbi mai departe şi vorbele se revărsară din gura lui. ca un şuvoi sălbatic, care ţîşneşte dintr-o stîncă :
— Se apropie sfîrşitul veacului, astfel precum a propovăduit Isus prin Matei evanghelistul şi Isaia prorocul. Şi-n vremurile acestea, Isus Hristos fiu trebuie urmai prin tîrguieli şi îngăduinţe fată de oamenii răi. În ac&t sfîrşit de veac, casa ciumată va fi cucerită prin sabie şi foc. Dar mai ales prin foc. După cum odinioară lumea a fost reînnoită prin potop, tot astfel, în zilele noastre, ea va fi reînnoită prin foc. Iar voi, toţi cei care auziţi aceste cuvinte, în clipa ăstui sfîrşit de veac. cînd domnul Isus Hristos se va întrupa şi va veni pe pămînt, să fugiţi în munţi! Plecaţi din

oraşe, din sate şi din cătune, plecaţi în munţi sau la Tâbor! Veniţi cu noi la Tâbor, căci noi, fraţii taboriti, sîntem trimişii domnului. Am fost trimişi să stîrpim toate relele din împărăţia lui Hristos.

Preotul Kânis se ridică în scări şi, rotindu-şi paloşul, repetă cu glas puternic :

— Noi, fraţii taboriţi, sîntem în clipa aceasta îngerii răzbunării lui Dumnezeu, trimişi să-i scoatem pe cei buni din sate şi oraşe, întocmai ca Lot din Sodoma. Aceia care, în numele lui Hristos, lasă casa, fraţii şi surorile sau pe tatăl şi pe mama lor, pămîntul şi ogoarele, iau de o sută de ori mai mult cu ei şi se vor bucura de viată veşnică. Duceţi-vă dar la Tâbor, la locul ales de Dumnezeu, căci în vremea aceasta a răzbunării, însăşi Praga, ca un mare Babilon, se zbate în ghearele pierzării, ca toate celelalte oraşe. Numai Tâbor va rămîne, şi acolo nu sînt şi nu vor fi nici stăpîni şi nici asupriţi, acolo nimic nu-i al meu sau al tău. La Tâbor toate sînt ale tuturora, deopotrivă. Acolo nu se mai plăteşte nici dijmă şi nici biruri, iar oamenii sînt între ei fraţi şi surori. De aceea veniţi cu noi ! Şi veţi veni, nici vorbă, căci cine nu va veni cu noi la Tâbor, acela nu va scăpa de pedeapsă. Noi, fraţii taboriţi, ne răzbunăm şi trecem totul prin foc şi sabie. Prin foc şi sabie! Pe toţi aceia care sînt împotriva noastră, căci ei sînt potrivnicii lui Dumnezeu.

Din ochii lui Kânis ţîşneau scîntei aprinse. Patima neistovită care dogorea din cuvintele lui, înflăcără mulţimea cu care venise, ca şi pe cei din Bukovsko, în-sufleţiţi de aceeaşi credinţă. Şi toţi izbucniră într-un strigăt sălbatic. Ceilalţi din Bukovsko, adepţii popii care fugise, rămaseră încremeniţi şi nehotărîţi în frica ce-i cuprinsese. De teama ameninţărilor ce se desprin- seseră de pe buzele preotului şi răscoliţi de strigătele fraţilor înfierbîntaţi, ei erau, în adîncul sufletului, aproape gata să se supună chemării şi să plece la

Tâbor. Făgăduinţele preotului începură • lă-şi arate roadele şi mai mult încă după cele pe care vorbitorul le arătă după o clipă de tăcere :

— Credeţi-mă, că sîntem trimişi de Dumnezeu. Dacă lui Dumnezeu nu i-ar plăcea opera noastră, de mult ar fi nimicit-o şi noi am fi pierit. Însă Dumnezeu ne-a trimis să-i pierdem pe potrivnici. Aşa s-a întîmplat cu panul Oldfich de la Ousti, pe care, după cum ştiţi, l-am măcelărit, iar cetatea lui am prefăcut-o în praf şi pulbere. Tot aşa s-a întîmplat nu de mult cu cavalerii împlătoşaţi de la Sudomer. Ei erau, pasămite, două mii la număr, iar fratele 2izka avea numai patru sute de oameni, împreună cu surorile şi prăştiaşii, şi numai nouă călăreţi. Nouă contra două mii! Şi cînd colo, ce minune! Dumnezeu ne-a ajutat

şi duşmanul a fost învins şi nimicit, ca odinioară filistenii. Cu ocară şi*cu pierderi mari a fost pus pe goană. Şi tot astfel cum au fost zdrobiţi aceştia, se va întîmpla cu toţi potrivnicii, chiar şi cu acei magiştri din Praga, nepăsători, slabi de înger şi pedanţi, care s-au înhăitat cu ei. Dar mai înainte vor fi pustiite toate vizuinile lor tîlhăreşti, zidite din piatră.

Rostind aceste ameninţări, se întoarse şi, plin de înverşunare, flutură sabia spre biserică.

— Ei sînt împotriva lui Dumnezeu, căci pururea v-au jefuit şi nu v-au împărtăşit cu trupul şi sîngele domnului. Iar biserica asta e ridicată şi ea în numele vreunui sfînt oarecare. Sfinţii apostoli n-au avut biserici, nici case, nici dijme, nici moşii bisericeşti, ci au trăit numai din pomeni.

— Şi n-au umblat îmbrăcaţi în odăjdii, şi n-au urlat doar latineşte ! strigă preotul orb.

Apoi porunci scutierului său, cel cu haină de preţ, să-i întoarcă bălanul.

Femeile, care la început cîntaseră cu evlavie, începură să strige şi ele pătiişaş laolaltă cu bărbaţii care ameninţau cu securile, lănciile şi suliţele. Petr Kânis, rotindu-şi sabia strălucitoare deasupra capului, răcni sălbatic, stacojiu la faţă şi cu ochii bulbucaţi : — Pieî dinaintea noastră, cuib păgîn de vinzători! Totul e de vînzare aici: untdelemnul, nunţile, înmor- mîntările, cîntările, liturghia, iertarea păcatelor, moliftele ! Sfărîmaţi-o, daţi-i foc ! Să ardă, căci altminteri veţi arde voi în focul gheenei !

îndemnă calul şi porni după preotul orb care o luase înainte pe bălanul său. Calul acestuia era dus de căpăstru tot de bondocul îmbrăcat în haina cusută din odăjdii.

Trecură de poarta cimitirului şi se îndreptară spre biserică. Bondocul striga ca şi stăpînul său, ameninţînd sălbatic cu securea. În urma lor venea Joha brutarul cu prapurul, iar după el ceilalţi tîr- goveţi. Între aceştia era unul mic, şchiop, cu nasul turtit, cu mustaţă ţepoasă şi aspră, ţinînd de mînă un băiat de vreo doisprezece ani. În spatele mulţimii păşeau ţărani întărîtaţi, prăştiaşi, femei şi fraţii din Bukovsko şi toţi răcneau sălbatic, ca ieşiţi'din minţi.

Toate acestea se petreceau dincolo de zidurile cimitirului.

În biserică stăpînea o linişte mormîntală. Tăcerea plină de evlavie a altarului frumos zugrăvit, pentru care răposata stăpînă de la Rozemberk chel- tuise o groază de bănet, nu era tulburată de nimic, ci doar, cel mult, de larma înăbuşită a glasurilor de afară. De sus cădeau în paraclis raze prelungi, luminoase şi colorate de zugrăveala de pe vitraliile ferestrelor gotice. Razele tremurau deasupra altarului cel mare cu pereţi boltiţi, împodobiţi cu icoane după zugrăveli ale meşterilor din Praga, scînteiau peste vechile lespezi de pe mormintele zidite în peretele de

lîngă altar şi peste strana împărătească cu baldachin de lemn, cioplit cu măiestrie, şi lunecau apoi pe pardoseala de piatră.

În lumina dimineţii, sfinţii zugrăviţi şi îngerii cu nimburi de raze se desprindeau viu de pe pereţii laterali, iar poleiala aurie a altarelor de pe margini strălucea ca şi ţevile orgii noi.

Era plăcut aici şi odihnitor. O pasăre îşi luă zborul din cireşii înfloriţi de lîngă casa parohială, se aşeză pe pervazul ferestrei şi începu să ciripească vesel către sfinţii dinăuntrul sfîntului lăcaş. Însă deodată amuţi şi se înălţă în văzduh. De afară se auzea vuiet de glasuri sălbatice şi lovituri năprasnice, care cădeau unele după altele în uşa cea mare, făcînd să duduie toate ungherele bisericii.

V

De la stejar, stareţul Peitr diin Lounovice se îndreptă către cetatea Radonice. Unul din preoţii lui era frate cu pîrcălabul cetăţii. Stareţul îşi aduse aminte de asta, în clipa cînd tot socotea unde ar putea găsi pentru călugăriţa bolnavă un adăpost în care să se poată odihni şi să mai prindă oleacă de putere. Stareţul vedea că sora se simte tare rău şi că nu mai poate tine la drum. îşi zise însă că dacă s-ar odihni o zi întreagă, ar putea să pornească seara mai departe, urmînd calea spre Pfibenice, mai ales dacă pîrcălabul de la Radonice le-ar face rost de o căruţă pentru ea şi pentru bătrînul paracliser, care era de asemenea la capătul puterilor.

După ce acolo jos, sub stejar, cîntecul taboriţilor îi băgase pe toţi în răcori, stareţul avea tot temeiul s-o ia mai iute la picior. îndemna calul pe care îl ducea de căpăstru, o îmbărbăta pe călugărită cu vorbe mîn- gîietoare şi se ruga cu glas tare. O clipă se uită împrejur şi mîrîi din nou împotriva paracliserului. Dacă-i bătrîn, să se astîmpere odată şi să tacă. Cînd paracliserul îşi văzu stăpînul ducînd calul de căpăstru ca un •rîndaş, se oferi să descalece şi să tină el calul.Drumul era tare păcătos şi ducea, printr-o vale nu prea adîncă, pe sub coasta din dreapta. Povîrnişul era arat şi scăldat în lumină. Deşi cobora domol, astupa totuşi orice privelişte. În clipa asta se vedea numai cerul senin, ce se înălţa dincolo de muchea povîrnişu- lui. În stînga drumului se întindea o luncă îngustă, iar deasupra ei o altă coastă. Acolo totul zăcea cu- Fundat în umbră. Numai creştetele bătrînilor copaci dintr-o mică dumbravă erau învăluite în lumina dimineţii. Nici în partea asta privirea nu putea răzbate mai departe. Jur împrejur linişte şi pustiu în răcoarea dimineţii. Numai de pe ogoarele din dreapta răsuna ciripitul neobosit al ciocîrliei.

Dar cîntecul care îi înspăimîntase nu se mai auzea aici. Pentru stareţ, aceasta era semn bun şi omul găsi cuvinte

de îmbărbătare pentru călugărită şi paracliser. Totuşi, nu se simţea pe deplin liniştit.

Se temea că ţăranul[1] ar putea să spună ceva despre ei, să-i dea pe faţă, iar ticăloşii de taboriţi să le ia urma şi să-i prindă. De aceea gonea cît îl ţineau puterile şi nu ţinea seamă de drum şi nici că se făcuse lac de sudoare. Totuşi, oboseala sta să-l doboare şi pe el.

Drumul începu să cotească spre dreapta. La stînga, dumbrava rămase în urmă, şi acolo, sub povîrnişul sterp cu smocuri de iarbă uscată, sclipi înaintea lor apa unui heleşteu. Partea de jos, mai povîrnită, a coastei, chiar deasupra apei, era albită de tufele pitice ale porumbarilor, înveşmîntate cu flori.

Porumbarii de pe muncelul de dincolo de heleşteu, învăluiţi pînă acum în întuneric, înfloriseră şi ei între tufele de măceş. Ceva mai departe, dincolo de mun- oel, sus, pe coastă, zăriră cîteva case de lemn. Mai jos de ele, într-o vîlcea. se afla o grădină cu pomi roditori, mai toţi înfloriţi. Copacii încărcaţi de flori erau risipiţi ici şi colo pe lîngă casele acoperite cu paie, ipe coamele cărora stăteau înfipte în văzduh mo- rişti în chip de cocoşi, cu „âripi" încrucişate.

Stareţul opri calul, şi-şi aţinti privirea asupra satului. Dar nu luă în seamă nici pomii înfloriţi, nici cei cîţiva tei bătrîni şi despuiaţi, care umibreau o curte ceva mai răsărită ; ochii nu i se opriră nici la casele oamenilor. Privirea lui alerga peste locuinţe, peste pătulele înalte, înverzite de muşchiul de pe acoperişuri, peste hambarele înguste şi joase, căutînd conacul boieresc. Dar nu-l zări nicăieri. Asta îl făcu să-şi piardă cumpătul. Să se fi rătăcit ? îi trecu deodată prin minte. Sau poate conacul e mai departe, dincolo de coastă ? În clipa aceea zări o femeie cu un coş în spate, care cobora dinspre sat, către zăplaz. Stareţul struni calul la pas. Cînd se apro- piară de zăplaz, zăriră sub el, în dreapta, un heleşteu mai mic.

Printre aceste două heleştee, de-a lungul zăplazului, se ajungea în sat. Aci se întîlniră cu femeia. Era bă- tmină. Avea ciapul îiniăşuiriait î.nitr-o basma, iar îni picioare purta galenţi cu căpute 'din piele de oaie.

— Acesta-i satul Radonice, nu ? întrebă stareţul pe bătrînă, ca şi cum ar fi fost sigur de asta.

— Da' de unde ! E Hvozdno !

Paracliserul nu-şi putu ascunde spaima. Stareţul, cuprins de uimire şi de ciudă, tăcu o clipă. După aceea puse o nouă întrebare :

— Al cui e Hvozdno ?

— Al arhiepiscopului. Însă acum e zălogit unui boiernaş.

Stareţul ştia că arhiepiscopul[I] îşi zălogise moşia plină de datorii şi că acum o ţinea în arendă un boiernaş de la Sobetin. De aceea nu mai întrebă nimic, ci întregi:

— Iar asta aparţine mănăstirii Tyn de pe Vltava, iar cea de colo e a pîrcălabului vostru.

— Da, da, dar nu tot satul, numai o parte din el, înălţimea voastră.

— Numai.o parte? Şi restul?

— Restul e al boierului de colo, din curtea aceea.

Şi femeia arătă spre teii bătrîni, care îşi răsfirau crengile deasupra streşinilor.

— Cum îl cheamă ?

4

49

— Păi... Ctibor, boierule. Da, da, Cti'bor din Hvozdno, cum să-l cheme altfel, răspunse bătrîna binevoitoare şi guralivă. Acum e grozgy de evlavios. Însă mai înainte... Lumea spune multe. Cică s-ar fi avut bine cu Macuta[II], dacă ati auzit de lotrul ăsta ! Sigur c-aţi auzit. Toată lumea tremura cînd auzea numele lui.

După ce-şi sfîrşi vorbirea, se uită la paracliser şi mai ales la călugăriță, şi rosti deodată nedumerită :

[I] Kunrât din Vechta, de fel din Westfalia. (n. a.)

[II] Benes Macuta din Herălâk. căpetenie de tîlhari, căruia la sfîrşitul secolului al XIV-lea şi la începutul celui de-al XV-lea i se dusese faima pînă departe. Conacul lui se afla chiar la graniţa dintre Cehia şi Moravia, la sud-est de cetatea

— Ehei, se vede că veniţi de departe, boierule !
— Am greşit drumul, maică ! Vrem să ajungem la Radonice.
— Ei, asta-i bună ! Radonice vine taman în partea astălaltă, dincolo de Hvozdno.
Şi bătrîna arătă într-acolo.
— E departe ?
— Vreo jumătat' de ceas, poate nici atîta ; dar pe noroiul ăsta...!
După alte întrebări, stareţul află că ar fi trebuit s-o ia la stînga încă înainte de gura văii, şi atuncea ar fi ajuns drept la Radonice. A mai aflat că baba mergea la Bukovsko şi că de aici drumul cel mai scurt către Radonice este cel care duce drept peste Hvozdno.
Bătrîna ar fi fost bucuroasă să afle şi ea ceva de la el, însă stareţul vorbea pe ocolite sau o prindea mereu pe bătrînă cu cîte o nouă întrebare. Voind să afle cam ce gîndesc oamenii de prin partea locului, o iscodi ce mai e prin sat, dacă e linişte şi la care biserică se duc sătenii. Bătrîna îşi dezlegă băierite limbii şi spuse pe nerăsuflate că asupra lor s-a abătut blestemul lui Dumnezeu, că doi inşi au şi plecat la Tăb'or şi că s-au vîndut celor de acolo. Cică Tăbor ar fi un oraş nou, unde nimeni nu mai plăteşte nici un fel de dajdie, nimic, şi nu se află nici stăpînire şi nici popă. Se vedea bine că bătrîna nu dadea crezare acestor zvonuri, deoarece le socotea cu neputinţă de înfăptuit şi se îngrozea la auzul lor.
— Cum să fie adevărate asemenea lucruri, doamne ! Nici gînd ! Stăpîni au să fie pururea, şi cum ar arăta lumea fără preoţi ? Ar muri creştinii ca vitele sau ca păgînii, fără împărtăşania cu trupul Domnului.
Cele auzite întăriră convingerea stareţului, şi el voi să-şi urmeze drumul. Însă bătrîna, apropiindu-se în grabă de el, îl apucă de mînecă şi cu vocea scăzută, plinlă de teamă, îl întrebă dacă a auzit cumva şi el, care de bună seamă cunoaşte scriptura, că se apropie judecata lui Dumnezeu şi că Isus Hristos va veni în curînd să judece lumea.
— Cine ţi-a îndrugat parascoveniile astea ? îi răspunse răstit stareţul, încruntînd sprîncenele.
— Păi, iacă aşa vorbeşte lumea, şi nu de mult a fost pe-aici un străin grozav de evlavios, care grăia ca idin scriptură. A fost şi pe la Popovice şi l:a Sedli- kovice. Şi vorbea parcă era apucat.
— Cine a fost omul acesta ? întrebă stareţul nerăb- dător.

Rozemberk. (n. a.)

— Nu ştiu, boierule, însă a venit aşa, pe neaşteptate. S-a arătat oamenilor, a vorbit ici şi colo şi apoi a pierit ca o nălucă. Boierii l-au fugărit şi l-au prins, dar le-a scăpat sau s-a făcut nevăzut. Cînd vorbea, ţi se lăsa ceva greu pe inimă, iar capul se îngreuna de ţi se speria şi somnul.

— De mult a fost asta ?

— Nu de mult. Şi peste noapte a dormit la boier. Vorba vine c-a dormit. Ce fel de dormit ? Cică toată □oaptea s-ar fi războit cu boierul.

— Cum asta ? De ce ?

— Au stat împreună de cu sear-ă pînă în faptul zilei şi logofeteasa Zdena, fiica boierului, a stat şi ea cu ei, şi s-au ciorovăit pînă-n zori. Lumea spune c-ar fi vorbit despre scriptură, şi rîndaşul a întărit spusele astea. Boierul s-ar fi apărat aprig, iar dimineaţa, cînd se în- gîna ziua cu noaptea, străinul a plecat şi dus a fost.

— A fost un proroc mincinos, să nu-i dai crezare ! Şi acum mergi în pace, maica. Dumnezeu cu tine!

4*

5

1Stareţul îndemnă calul fără s-o mai ia în seamă pe bătrînă. Ea mai privi un răstimp în urma celor trei călători atît de ciudaţi, pînă ce trecură de zăplaz şi dispărură printre copaci.

Sătuleţul era aruncat pe culme, în partea în care povîrnişul se aşternea mai oblu. Fugarii îl tăiară de-a curmezişul, şi aproape de la început îi zăriră capătul Drumul bătătorit de vite şi de oameni, desfundat de căruţe, plin de băltoace şi de bălegar era pustiu. Nu se zărea ţipenie de om. Ferestrele joase, cu ochiuri de ţiplă, ale caselor împrejmuite, erau închise. Pe la porţi nu se arăta nici o vietate. Numai ici şi colo, în spatele gardurilor, apărea cîte un om sau se auzea undeva un hămăit de cîine. Colibele de lemn, în cea mai mare parte dărăpănate, aveau acoperişuri din paie ţepoase şi pe deasupra morişti în chip de cocoşi cu aripile înnegrite, iar gardurile vechi din bîrne rupte se înşiruiau posomorite, cu toate că în această dimineaţă de primăvară erau înveselite de un val de lumină strălucitoare.

Mai arătoasă părea curtea aşezată deoparte, la capătul satului. Dincolo de ea se întindea o ţarină cu semănături, care urca uşor, ca un val lin, pînă în zare. Între casa în care locuia gospodarul, cu partea de jos din zid alb, cu morişti de lemn şi acoperişul de paie, pe a cărui coamă, înţesată de urechelniţă acum uscată, crescuseră şi smocuri de iarbă — şi hambarul înalt din paiantă, era o poartă de piatră cu streaşină de şindrilă. În fata ei se

înălţa un tei bătrîn. Alti doi tei mai stufoşi îşi întindeau crengile golaşe în clinul curţii, deasupra hambarului, şi peste gardul cu două streşini, tîmplărit din grinzi de stejar, îmbucate. Gardul se întindea dincolo de hambar, pînă la pătulul cu picioare joase, însă cu uşi mari şi acoperiş înalt şi verde. Pătulul era aşezat de-a curmezişul curţii, în fata porţilor. Un zăplaz de nădejde lega, în partea cealaltă, pătulul, hambarul şi casa de locuit.
Pe streşini gungureau cîţiva porumbei, iar prin partea deschisă ieşea tantoş un cocoş negru, ale cărui pene aveau în soare o culoare verde cu scînteieri metalice. Din alt ungher al curţii se auzea, în liniştea dimineţii, cotcodăcitul unei găini.
Stareţul intră cu calul în ogradă. N-avea încotro, încă de la intrarea în sat, tînăra călugăriţă începuse să suspine cu glas tare, iar cînd ajunseră în fata porţilor, gemu şi se rugă s-o dea jos de pe cal, căci îi vine rău. Nu-i prea plăcea stareţului să se oprească aici. mai ales că pînă la Radonice nu mai era atît de mult. Totuşi îi venea mai bine să poposească la o astfel de curte de om înstărit, <iecît să se abată pe la o casă ţărănească. Aici intra, încaltea, la un boier, măcar că i se părea ciudată evlavia lui şi-l cam minuna faptul că găzduise pe prorocul acela care nu putea fi decît unul de la Tâbor. Curtea largă era foarte neîngrijită, plină de noroi, şi paie ude zăceau împrăştiate peste tot. În mijlocul qgrăzii zăriră un puţ cu ghizduri 'de fier, iar sub şopron se aflau care, pluguri şi grape.
Dar nici ţipenie de om. În clipa aceea, oamenii se aflau adunaţi într-una din odăile boierului. încăperea, cu tavanul boltit şi spoită cu var, nu era nici arătoasă şi nici prea îmbietoare. Avea pereţii căptuşiţi cu scîn, duri de stejar, lungi cît un stat de om. În dreapta, o poliţă cu vase .de bucătărie, cele mai multe din zinc, dar care îşi pierduseră în bună parte luciul. În stînga, o sobă mare, de culoare verde, cu nişte călăreţi şi pui de lei ciudaţi, ieşind în afara plăcilor smălţuite.
Prin fereastra dublă, cu ochiuri mici şi cercevele de plumb, lumina cădea peste cei dinăuntru: un rîndaş cu gîtul arămit de soare, desculţ şi cu nădragi de piele, două fete, îmbrăcate cu catrinte simple, şi un fecior de boier, cu faţa bălaie şi păr frumos, castaniu. Flăcăul şedea la stînga, pe o laviţă lîngă perete, deasupra căreia atîrnau două spade, o arbaletă şi un buzdugan frumos, lucrat în lemn. Peste logofeteasa Zdena, fiica văduvă a boierului, cădeau cele mai puţine raze de lumină. Ea şede^la o masă mare, cu stinghiile încrucişate, în fata unei cărţi deschise. Lo-gofeteasa nu împlinise încă treizeci de ani. Era slabă, dar avea trăsături gingaşe, iar capul îi era acoperit cu o basma, în aşa fel, încît deasupra frunţii abia i se mai

vedeau şuviţele de păr negru, lins. Citea cu glas tare dintr-o carte subţire cu buchi groai&e, .din care răsăreau, roşii şi stîngace, literele mari de la început.
Rîndaşul stătea ca la biserică, tinîndu-şi cuşma în mîinile mari şi bătătorite şi privind înaintea lui în neştire. Fetele erau desculţe. Ca şi rîndaşul îşi lăsaseră şi ele .galentii afară, la uşă. Mîinile şi le ţineau lăsate în voie şi împreunate. Cea mai tînără privea uimită la logofeteasa Zdena, iai* cealaltă avea întipărită pe fată o umbră de tristeţe .şi de dor. Feciorul, vărul logofetesei, stătea cu mîinile rezemate de laviţă şi cu privirile aţintite în pămînt.
Afară era o dimineaţă senină, proaspătă, străfulgerată de văpăile soarelui, o dimineaţă cu pomi înfloriţi, cu cîntece şi ciripit de păsărele. În odaie stăpînea liniştea, şi cu atît mai vîrtos răsuna în această linişte glasul logofetesei care citea rînduri pline de tristeţe :
— „...În acest loc de durere, unde nu era lumină, ci numai întuneric, obidă şi suferinţă, se afla un rîu de foc. Pînă la cer se înălţau valurile lui fierbinţi, şi apa aceasta se numeşte Kochitus. Iar sfîntul Pavel a văzut multe suflete trecînd şi zvîrcolindu-se prin apa ceea de foc. Şi sfîntul Pavel începu să plîngă şi sus- pinînd întrebă pe înger : Cine sînt nefericiţii care trec prin rîul acela ?"
În glasul logofetesei se simţea un tremur uşor care venea din adîncul sufletului năpădit de tulburare. Privirea, de sub pleoapele coborîte, cu gene lungi şi negre, alerga fără preget peste rînduri şi nu se ridică nici cînd ajunse în josul paginii. Logofeteasa întoarse foaia şi citi mai departe :
— „...Şi răspunsu-i-a lui îngerul, zicînd : Aceştia sînt cei care au asuprit pe alţii, precum şi linguşitorii primejdioşi; sînt fecioarele viclene, înşelătorii, cei care au poftit la femeia aproapelui şi cei care au păcătuit cu trupul şi cu sîngele Domnului".
Deodată tăcu.
Afară se auzi lătratul cîinelui, care începu apoi să se dea ca un turbat. Feciorul se sculă repede şi se apropie de fereastră. Slugile nu îndrăzniră să se mişte fără învoire de la locurile lor.
Logofeteasa nu era de loc mulţumită că cineva le strică tocmai acum rînduiala cititului şi ceasul de reculegere. Ca în dimineaţa aceea, ea se îndeletnicea cu treaba asta în fiece duminică după-amiază, iar în ultima vreme — şi în alte zile, seara sau la alte ceasuri, după cum i se abătea, mai ales cînd tatăl ei lipsea de-acasă. Duminica li se alătura şi el cu plăcere şi asculta plin de evlavie, dar era de părere că fata nu trebuie să facă prea des lucrul acesta, să nu rămînă muncile de căru{ă.
Ochii ei trişti, albaştri, cu priviri tăioase, dar totuşi visătoare, ca şi cum ar fi fost veşnic copleşită de gîn- duri,

se opriră întrebători asupra vărului. Băiatul le strigă, fără să-şi întoarcă fata de la fereastră :

— Au venit doi oameni călări şi o femeie pe care o ajută să coboare de pe cal. Ia uitaţi-vă ! izbucni feciorul. Femeia a leşinat! Şi o aduc în casă.

Alergă spre uşă şi după el grăbiră şi slugile. Logofeteasa Zdena sări şi ea de la masă. Era înaltă şi subţire, îmbrăcată într-o rochie de culoare închisă.

Fără să se sinchisească de hămăitul cîinelui, stareţul şi paracliserul o aduseră pe călugăriţă în tinda boltită şi o aşezară' pe butucul de carne care era mai aproape de uşă, lîngă laturile de vînătoare, atîrnate pe pereţi. În clipa aceea ieşiră din odaie feciorul şi slugile. Stareţul, aprins la fată de supărare şi de oboseală, fără să-şi scoată gluga de pe cap, ceru iertare, aducînd mereu vorba de Radonice, unde voia să ajungă cu orice chip.

— Vă rog să ne lăsaţi să poposim aici oleacă, pînă îşi vine în fire bolnava. Putină apă, dacă se poate. Putină apă ! se rugă el stăruitor.

Feciorul îşi îndreptă ochii Asupra femeii căzute în nesimţire, pe care o sprijinea bătrînul paracliser, cu toate că şi el tremura de slăbiciune. Tînăra călugăriţă, frumoasă la chip, însă palidă şi trasă la fată, cu ocBii întredeschişi, răspîndea milă în jurul ei.

În clipa aceea, logofeteasa Zdena se ivi în pragul odăii. îşi aruncă în grabă privirile spre bolnavă şi spre slujitoarea ce se grăbea s-o stropească ou apă, şi porunci fetelor s-o ducă în altă încăpere. Apoi o luă înainte, spre odaia în care se trecea din tinda largă şi spaţioasă. Rîndaşul ieşi în ogradă să vadă de caii străinilor, aşa cum îi poruncise feciorul. Acesta privi împreună cu stareţul' în urma fetelor care duceau bolnava, şi după ce dispărură în camera de alături, pofti pe neaşteptatul oaspe să intre în odaie. Între timp paracliserul se lăsă pe butucul de carne, îşi rezemă spatele de perete şi căzu îndată într-un somn greu.

Slujitoarele o lungiră pe bolnavă în pat. Cînd îi scoaseră tulpanul de.pe cap, părul i se revărsă luminos, în şuviţe bălaie, iar cînd îi dezbrăcară mantia, văzură că bolnava purta un veşmînt alb, cu cingătoare şi scapular de aceeaşi culoare. Zărind straiele călugăreşti, logofeteasa Zdena se trase un pas înapoi. Fu cuprinsă de silă. Trimise pe una din slujitoare să-l cheme pe boier. În clipa aceea călugăriţa deschise ochii.

VI

Ctibor din Hvozdno să tot fi avut pe atunci vreo şaizeci de ani. În tinereţe, ca atîţia alti boiernaşi şi logofeţi din cinul lui, se ţinuse de petreceri cu prietenii şi cunoscuţii. Îi plăcea să bage zîzanii, să meargă la vînătoare şi să joace zaruri. Nu ocolea nici harta cu oamenii. Adeseori se

gîlcevea şi cu cei cîţiva iobagi ai lui, îndeosebi cu vecinii mai apropiaţi, cu arhiepiscopul din Praga, dar mai ales cu oamenii din eurte. În tovărăşia boiernaşilor, la tîrg sau la adunări, se bucura cînd se iscau certuri şi vrajbe. Fiind iute la mînie, se aprindea într-o clipită, şi de cele mai multe ori începea el singur sfada. Cînd îl apucau pan-daliile, pe care nu şi le stăpînea niciodată, dădea drumul la vorbe urîte şi la sudălmi spurcate. La nevoie, nu se sfia să pună mîna şi pe armă. Mînia i se aprindea năprasnic, ca jeraticul, şi nu era chip să fie stinsă sau oprită, pînă cînd nu ardea în întregime.
De iuţeala asta a lui suferise adeseori, fără vină şi (fără vreo pricină dreaptă, soţia lui. Ba cînd se aprindea într-însul văpaia mîniei, nu-l cruţa nici pe fratele său Mikulâs, cu care nu se înţelegea şi căruia odată, după o ceartă la cuţite, i-a spus în fată c-o să se răzbune.
Şi ca să se tină de vorbă, nu s-a sfiit să se înhăiteze cu tîlharul Macuta din Herslâk,. care pe vremea aceea băgase groaza în tot ţinutul de la miazăzi. Şi Macuta îi trimise doi oameni din banda lui, pe Kebel şi Bemat. împreună cu ei, Ctibor din Hvozdno şi-a aşteptat fratele într-o seară de toamnă, nu departe de Mazice, la marginea imaşului, lîngă un. morman de cărbuni, cînd ceata şi întunericul învăluiau mlaştinile pustii de la Mazice.
Mikulâs din Hvozdno se îndrepta, împreună cu rîn- •daşul său, spre locurile acelea, nebănuind ce se pusese la cale. Iar cînd ajunseră acolo, cei trei îi smulseră de pe cai. Pe rîndaş l-au aruncat într-un iaz, iar pe stăpîn — căruia tîlharii i-au luat pentru Macuta caii, arbaleta şi chimirul cu şaptezeci de groşi — l-au dus la Herslâk. Acolo, Benes Macuta l-a ţinut paisprezece săptămîni, împreună cu nişte nemţi de la care voia să stoarcă bani. Pentru timpul cît a stat întemniţat, Mikulâs din Hvozdno a trebuit să mai dea şi o pungă cu bani peşin. Iar pe deasupra s-a ales şi cu sănătatea zdruncinată din pricina întemniţării.
Fratele Ctibor, însă, după ce i-a trecut mînia, a uitat totul şi şi-a dus viata ca mai înainte. Trăia cum îşi făcuse obiceiul şi nu asculta niciodată de rugăminţile soţiei sale plăpînde şi suferinde care, fiind foarte evlavioasă, iubea singurătatea. **'Femeia** aceasta trăia pururea în tristeţe, numai pentru cucernicia ei şi pentru fiică-sa Zdena, care avea pe atunci şaisprezece ani. Se temea de bărbatul ei şi era totodată înfricoşată de fe-
lui în care avea să-şi ispăşească păcatele ; o înspăi-mîntau vorbele lui cînd, la dojenile ei, rîdea spunîn- du-i că nimeni nu poate să îndrepte lemnul bătrîn şi strîmb, iar ea să facă bine să nu-l mai mustre.

De obicei, Ctibor se pornea împotriva popilor, parohilor, canonicilor şi a altora, uneori cu un zîmbet batjocoritor, alteori cu răutate spunînd că îi e de ajuns să se uite la ei, ca să vadă cît sînt de îmbuibaţi şi că au curţile pline de slugi, mai multe decît le trebuie, feciori şi copii de casă, cai frumoşi cu multe zorzoane şi cîini fără număr. îşi zidesc case cu cheltuială mare şi se îngrijesc mai mult de tiitoarele lor decît de sfîn- tul altar.
— Şi de ce ? De ce ? striga boierul, zvîrlind fulgere din ochii lui albaştri. Bunurile bisericilor se risipesc în destrăbălări, iar ei iau tot felul de lucruri de la oameni, pomeni şi dijme de la săraci, şi pe toate le dau diavolului. S-o pornească ei înainte şi să ne' dea pildă. Dar se învrednicesc s-o facă ? Să-i ia dracu' pe toţi! Ăştia pretind să ne fie nouă călăuze ? Şi ei vor să ajungă în rai ? Ce, adică, sînt eu mai rău decît ei ? Sînt ? Sînt ? Hai, vorbeşte odată !
Şi astfel se frământa singur sau lovea cu pumnul în masă, se izbea peste grumaz sau peste fată, pînă se făcea stacojiu. Soţia lui suspina şi nu spunea nimic. Şi tot mai des se retrăgea în camera ei, unde zăbovea tot timpul, împreună cu fiică-sa. Adeseori gemea şi plîngea în taină, şi fiindcă era şi suferindă, se usca pe picioare, copleşită tot mai cumplit de nelinişti şi de temeri. Logofătul din Hvozdno nu ţinea seamă de toate astea şi nici de fiica lui nu se îngrijea prea mult. O lăsase în seama soţiei. De aceea Zdena a avut o copilărie tristă. Puţintică la trup, şuie, slabă ca şi mai- că-sa, fata se înălţase repede îşi era tot atît de plă- pîndă şi de gingaşă la suflet ca şi ea, ba chiar şi mai visătoare.
Cînd altor fete de vîrsta ei le plăcea să trăiască şi se veseleau lă petreceri, mamă-sa îi vorbea despre nimicnicia vieţii. În singurătatea ei, nu avea nici o tovarăşă cu care să-şi petreacă timpul, iar în vecini mamă-sa nu-i dădea voie să se ducă niciodată. Îi spunea de asemenea să ia seama la slugi, deoarece sînt oameni de rînd şi eretici din prostie. Ca dovadă i-o înfăţişa pe Margeta, slujnica mai mare, amintin- du-i că întocmai ca ea cred şi alţii că sfînta troiţă a fost o femeie şi că Dumnezeu tatăl e mai în vîrstă decît Dumnezeu fiul.
Astfel, fata logofătului Ctibor a trăit numai alături de mama ei. împreună îşi făceau cu rîvnă rugăciunile acasă sau la bi&rica din Bukovsko. Acolo se duceau împreună cu alţii, la liturghie sau la slujba vecerniei, dar de cele mai multe ori mergeau singure, după- amiază, în zilele de lucru. În biserică şedeau pe bancă sau îngenuncheau în paraclisul lateral, învăluit într-o umbră odihnitoare, unde prin fereastra colorată cădeau de sus raze de lumină spre altarul cel mic, pole- ind zugrăvelile de pe pereţi şi mai cu

seamă o zugrăveală care-i plăcea Zdenei mai mult decît toate celelalte : îngerul cu floarea de crin şi fecioara Maria, îngenuncheată în fata lui.

Simţea că aici i se uşurează sufletul. Uitînd de toate grijile şi cufundîndu-se într-o visare de adîncă şi fierbinte evlavie, se socotea nespus de fericită. Nu-i mai venea să plece din biserică şi niciodată nu se grăbea spre casă.

Cu vremea, însă, urîtul le copleşea tot mai cumplit pe cele două femei. Mama se usca pe picioare şi de lia un timp căzu într-o mîhnire adîncă. Suferea mult şi din pricina vedeniilor pe care le avea î,n somn şi în nopţile albe. mai ales toamna şi iarna, cînd o apuca urîtul. În nopţile acelea posomorite şi morocănoase, vedea adesea prin fereastră, dincolo de curte, în grădina pustie, umbre înspăimîntăjtoare, jucînd pe sub copacii bătrîni. Tremura ca frunza, cuprinsă de spaimă, şi de cele mai multe ori o treceau mii de sudori. Atunci începea să se închine, Tlar uneori, nemaiputind să se stăpînească, trezea fata din somn cu suspinele şi gemetele ei înăbuşite.

Toamna şi iarna, cînd mama şi fiica mureau de urît, curtea vuia de veselie, căci atunci boiernaşii din împrejurimi se adunau pentru a merge la vînătoare, iar în vremea cîşlegilor veneau la taifas, făceau călărie sau porneau cu săniile. În zilele acelea fata logofătului din Hvozdno era nevoită să intre în odaie sau în tinda boltită, unde se aflau oaspeţii casei. Acolo auzea cîntece şi glume cu care nu se împăca, ba chiar ocări şi sudălmi. Abia împlinise şaptesprezece .ani, şi se şi făceau glume pe socoteala măritişului ei. Glumele acestea nu-i plăceau de fel, ba îi era chiar silă.

Ctibor din Hvozdno nu observa lucrul acesta. El nu înţelegea sufletul fetei. Nu vedea sau nici nu voia să vadă că firea ei ar fi trebuit să-l pună pe gînduri. Fetei nu-i plăceau lucrurile pe care le auzea, dar el le punea în seama sfielii; ohiar şi în ziua cînd veni cineva să-i ceară mîna, ea nici nu voi să audă de măritiş. Era un boiernaş vînjos din Bzi, mai vîrstnic deci't Zdena cu cincisprezece ani bob numănat: Fata începu să plîngă şi să-l roage pe tatăl ei, dar asta îl făcu pe bătrîn să-işi iasă din fire atît de năprasnic, încît îl apucară furiile.. Mama luă partea fetei, dar el le ameninţă pe amîndouă. Zdena s-a măritat. Avea atunci optsprezece ani.

Asta s-a întîmplat nu mult după ce fratele Miku- lâs s-a întors bolnav de la Herslâk. Bietul om a lîn- cezit apoi într-una, şi pînă într-un an a murit, lăsînd în urmă[1] un băiat de unsprezece ani, Andrei. Puţin după aceea l-ia urmat şi cumnată-sa, soţia lui Ctibor. Pentru ea, moartea a fost o binefacere, fiindcă n-a mai apucat să vadă nefericirea fetei în căsnicie, lucru de care se temuse totdeauna.

Boierul din Bzi era un bărbat în floarea vîrstei, zdravăn, înaft, plin de viaţă şi putere, straşnic vînă- tor, vesel şi vajnic tovarăş de sfat şi de petreceri. Iar nevasta pe care şi-o luase la Hvozdno era o fecioară înaltă şi subţirică, cu faţa gingaşă, însă posacă şi mofturoasă, şi de aceea, după nuntă, el nu zăbovi mult lîngă dtnsa la> conacul său. Destul de repede, chiar mai repede decît s-ar fi aşteptat cineva, boierul din Bzi reîncepu viaţa pe care o dusese mai înainte. Căuta să-şi petreacă timpul cît mai uşor, ducîndu-se la jocuri în tovărăşia veselilor săi prieteni, pe la conacele şi parohiile din împrejurimi. Alteori îi poftea pe toţi la el la conac, iar asta o făcea atît de des, încît pi;nă ;şi socrul său începu să se ia de gînduri. Ce rost avea cîrdăşiia asta dintre popi şi ginerele lui, precum şi prieteşugul cu boiernaşii cu care se întindea[1] la chefuri, cum numeau ei ospeţele şi beţiile nesifîrşite, care făceau ca un chiolhan să aducă după sine un altul ? Se adunau azi la unul, mîine la altul, însă de cele mai multe ori la Bzi, şi acolo popii şi boiernaşii se ameţeau totdeauna atît de crunt, încît atunci cînd se întorceau de la aceste chefuri „frăţeşti", le trebuiau cîteva zile ca să se dezmeticească. Iar socrul mai auzise şi despre anumite legături cu femei, despre dansuri, jocuri şi multe alte dezmăţuri.
De data asta, boierul Ctiibor care îmbătrînea văzînd cu ochii se gîndi pentru prima oară mai adine la soarta fiicei stalei. Stătu mai întîi de vorbă cu ginerele şi-l dojeni. Acesta însă sări ca ars, apărindu-se şi aruncînd vina asupra femeii, cică ar fi aşa şi pe dincolo, neomenoasă, ba chiar ca o călugăriţă, rece ca gheaţa şi aspră, vrînid ca el să se ţină numai de rugăciuni, iar de ea să nu se atingă nimeni. Atunci bă- trînul se gîndi că ginerele are poate dreptate, că femeia o fi pricina, mai' a>les că semăna cu maică-sa. De aceea, curînd după întîlnirea avută cu ginerele în tîrg, la Bukovsko, plecă la Bzi ca s-o dojenească pe fiică-sa.
Tinăra femeie era singură acasă. Bărbatul plecase cu o sanie ,nouă, ca[1] să se intîlnească cu prietenii- la o petrecere. Cînd boierul de la Hvozdno îşi văzu fiica palida şi cu oohii cerniţi de tristeţe, n-a mai putut s-o ia în răspăr, aşia cum avusese de gînd. O întrebă liniştit ce are. Dar ea nu răspunse nimic, nu-şi des- cărcă sufletul şi nici nu suspină măcar, însă bătrî-ijul lişi dădu numaidecît seama că faţa şi ocihii femeii arătau numai silă şi .amărăciune, încît e de mirare că nu s-a cutremurat toată cînd bătrînul a început să-i vorbească despre bărbatul ei.
Asta îl întărită pe bătrînul boier. Nu-şi Închipuise că pofta trupească a unui bărbat putea fi în stare să insufle o asemenea groază fiicei sale,- măcar că ştia că mumă-sa îi

vorbise de multe ori despre feciorie, arătindu-i cu cît e mai presus faţă de văduvie şi de căsnicie, încît în această stare de neprihănire şi îngerii se desfată. În acelaşi timp socoti că îndărătnicia şi înverşunarea fetei erau îndreptate şi împotriva lui, deoarece la adică el o silise să primească această căsătorie. Şi atunci se aprinse împotriva ei.

Afară caborîse seara şi ningea. Tînăra soţie cu trupul înalt stătea tăcută lîngă vatra colţuroasă, în care ardeau nişte buşteni, şi în lumina pîlpîitoare a focului ţinea ochii ,în pămînt, tăcută, (fără să scoată o vorbă', dar nu înspăimintâtă şi nici pierită, cum era de obicei mamă-sa. Însă tot corpul îi tremura şi clipea din gene mai repede ca de obicei, iar nările nasului ei prelung şi subţire se zbăteau de tulburarea de care era cuprinsă.

Indîrjit de liniştea .aceasta mocnită şi aţîţat de înverşunarea îndărătnică a fetei, tatăl se năpusti cu toată asprimea asuipră-i, şi plin de mînie o mustră că e ca şi răposata, mama ei.

Tînăriă femeie scoase un ţipăt şi pironind ochii asupra tatălui, îi strigă tremurînd, ca scuturată de friguri, să tacă, să nu mai cheme morţii ca martori împotriva lui însuşi, că n-a ştiut niciodată cît a suferit mama de pe urma lui. În clocotul acestor amărăciuni, îi aruncă în faţă vorbe grele, că s-ia purtat cu răposata fără milă, cîineşte, că n-a ştiut niciodată cît a pătimit din pricina lui, de cîte ori a plîns în taină, ca să n-o vadă nkmeni, şi cîte nopţi n-a dormit !

Tînăra logofeteasă nu avea întru totul dreptate, cînd punea **în** seama bătrânului toate, suferinţele mamei. Însă **în** multe privinţe nu greşea.

Acum simţea şi el lucrul acesta, şi deodată începu să i se lumineze mintea. Nimeni nu-l înfruntase vreodată cu asemenea vorbe, şi iată că, pentru intîia oară, cele auzite din igura ifiicei sale îi împovărau gindurile: copila lui ducea cu adevărat, în căsnicia ei nerostuită, o viaţă nefericită şi zbuciumată. Acum nu-i mai venea să ia apărarea bărbatului, să-i ascundă ticăloşiile şi să-l susţină în păcatele lui; începu chiar să se căiască şi să nu-şi mai facă strige rău, gîndindu-se că Dumnezeu e bun şi mare. Dacă i-ar fi vorbit cineva altădată aişa, deschis, drept în faţă, poate că bătrînul boier ar fi sărit ca ars. Însă acum stătea neclintit ca un buştean şi tăcea. Răposata, soţia lui, îi apăru aievea, chinuită şi palidă ; i .se ivi învăluită în umbre, în ochiul ferestrei întunecate spre oare bătrânul îşi îndrepta privirile posomorite. Lîngă vatră, fata plîngea. Deodată, în 'bezna de afară, răsună u,n clinchet vioi de clopoţei. Ginerele se întorcea cu sania[1] de la chiolhan. În clipa aceasta, socrul se hotărî să-i vorbească pe şleau. În curte se auzi amestec de glasuri şi lumina pîlpîi în tremurări uşoare.

Tînăra femeie nici nu se mişcă de la locul ei. Cei de afară o strigau înspăimintaţi. Bărbatul se întorsese acasă, dar cum ! ? Zăcea în sanie sub o blairtă de urs, peste care se aşternuse un strat de omăt, şi faţa lui era acoperită cu cojocelul albastru de postav scump, cu care plecase îmbrăcat.
Cînd îi luară cojocelul de 'pe ochi, în curtea conacului, logofeteasa îşi văzu soţul .întins în sanie, într-o haină lipită de corp, după moda nouă. Zăcea ca un copac vînjos, retezat dintr-o dată ; pe chipul lui învineţit, o dîră de sînge care 'îi cursese din nas şi i se prelinsese peste oibraz, se înnegrise şi îngheţase din pricina gerului.
Dimineaţă fusese încă un bărbat chipeş, mîndru, zdra/văn, în plină putere, şi acum ! Cei care îrasoţi- seră sania erau doi tovarăşi de petreceri iai boierului. Cuprinşi de spaimă, povestiră buimăciţi că logofătul 6-a prăbuşit ca lovit de trăsnet la parohia din, Bosilec. în timpul chefului, pe cînd bea în cinstea unui călugăr care se afla în trecere pe- acolo.
Boierul de la Hvozdno rămase la Bzi, lîngă fiică-sa pînă după înmormîntarea ginerelui. Cînd s-a întors la conacul său, nu mai era omul care plecase la Bzi. Toate cele auzite din gura Zdenei şi tot ce văzuse acolo, dar mai cu seamă moartea .năprasnică a ginerelui, care se prăpădise în păcat de moarte şi în vrăjmăşie cu Dumnezeu, îl tulburaseră adînc. În toate astea' vadea peldeapsa celui de sus şi un 'semn pentru el.
Din zilele acelea, logofătul de la Hvozdno s-a îm- iblinzit. Rar mai ieşea din curte şi adeseori cădea pe gînduri. Dar şi mai mult s-a schimbat după ce în primăvara care urmă acestor întîmplări, a ascultat pe magistrul din Praiga, pe predicatorul Jan din Hu- sinec.

Numele acesta îi eria destul de bime cunoscut. Pentru întîia oară vorbise despre el cu destulă însufleţire, între

prietenii săi, cu opt ani în urmă, cînd se povesteau pretutindeni tîlhăriile cavalerului Mikes Zule care a fost apoi spânzurat la Praiga, împreună cu alţi cincizeci de tovarăşi, toţi unul şi unul, tineri şi frumoşi, iar magistrul Hus i-ia însoţit pe toţi, pînă aproape de ştreang, căinîinid amarnic pe acest tîlhar înrăit. Şi acolo, întorci ndu-se către mulţime,

tîlharul a strigat: „Cucernică oibşte, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru mine !

"Lucrul acesta a ui.mi't pe toţi boierii, dar mai .ales pe arţăgosul Ctiibor din Hvozdno, şi mulţi au încuviinţat că magistrul Jan din Husinec e un preot şi un predicator de ispravă.. După aceea, boierul din Hvozdno a auzit vorbindu-se despre el mereu, şi anume că ţinea predici la bisericuţa Betleem din Praga şi că tuna şi fulgera neînfricat împotriva tuturor păcatelor, de oricine ar fi fost săvîrşite, de preoţi, de episcopi sau de cardinali.
în această privinţă, logofătul din Hvozdno se asemăna foarte mult cu magistrul Hus, deoarece şi el era împotriva păcătoşiilor popeşti. Pe atunci se interesa în deaproape de aceste lucruri, iar odată i-a ajuns la ureche că regele fusese părtaş la osînda magistrului şi spusese pe faţă că magiştrii nemţi sînt împotriva cehilor, şi anume atunci cînd se luaseră la ceartă în jurul părerilor cu privire la învăţătura înaltă a sfintei scripturi.
Apoi l-a auzi't şi l-a văzut cu ochii lui pe magistrul de la Husinec: era în primăvara după ce se prăpădise ginerele său. În tulburarea lui de atunci, cînd auzi că predicatorul de la bisericuţa Betleem propo- văduieşte la castelul din Kozi, ca şi sub teiul de lîngă castelul din Pădurea-Veche, boierul de la Hvozdno se îndreptă îndată într-acolo. Porni călare pe murgul său, pe care nu de mult îl muştruluise bine şi cu care adeseori pleca razna. în primul rînd a ţinut să se ducă, fiindcă era curios să-l vadă. Însă după ce l-**a** auzit vorbind, s-a dus mereu, şi din ce în ce mai des i-a ascultat predicile în cei doi ani încheiaţi cît magistrul a zăbovit aproape fără curmare la Kozi şi apoi la Ousti. De aici pornea să propovăduiască prin oraşe, pe la castele, în sate, pe ogoare şi în păduri. Şi logofătul de la Hvozdno s-a dus după el şi la Ousti, şi la Kozi, şi la Sobeslav, şi la Pfibcnice, luînd adeseori cu sine pe fiica sa Zdena care, de la moartea soţului, trăia cu el la Hvozdno.

VII

65

Boierul din Hvozdno spusese adeseori îrr batjocură răposatei sale soţii că nimeni nu poate să îndrepte copacul strîmb şi bătrîn. Şi cam aşa s-a întîmplat cu el. Singur mărturisea că e nărăvit în rele şi c-ar 'tre-
5 — „împotriva tuturor- bui să se îndrepte, să se spele de păcate şi să se po- căiască.
La aceasta a fost îndemnat, ca mulţi alţii, de vorbele grăitoare ale magistrului Jan Hus. Logofătul din Hvozdno se stăpînea acum atît de mult, încît niciodată nu se mai aprindea de mînie şi de ciudă. Cu iobagii se purta mai blînd, nu-i mai apăsa cu dajdii nemiloase, iar văduvelor sărace ale ţăranilor răposaţi le înapoia bunurile de mînă moartă pe care, din- tr-o greşeală a cugetului, le luase mai înainte.
încă din primul an cînd l-a cunoscut pe magistrul Hus, a căutat să se îndrepte. De aceea — şi mai ales după ce-l dojenise ,fiică-sa — a luat la el, la curte, copilul rămas orfan de pe urma fratelui său, pe Andrei, care avea pe- atunci 12 ani. Iar el se ducea regulat ,şi neostoit să-l asculte pe Hus, ba trimitea şi pe alţii, slugile şi pe cei ciţiva iobagi ai săi, îndem- nînd şi pe boierii cunoscuţi şi pe iobagii vecinilor să meargă să-l asculte pe acest magistru şi propovăduitor creştin. De multe ori îi însoţea chiar el. Pornea călare în fruntea lor, iar ei îl urmau în care cu loitre, pe jos sau călări, toţi cuprinşi de o evlavie fierbinte.
Se întorceau de acolo zguduiţi şi înflăcăraţi de în- ţelepciunea vorbelor şi de bunătatea magistrului din Praga. Fiecare îl preamărea, văzîndu-l atît de cucernic şi de drept. Măcar că era preot, biciuia fără cruţare pe preoţii nevrednici, da în vileag deprinderile lor păcătoase şi-i îndemna pe toţi să ducă o viaţă adevărată şi creştinească. Stăpîni şi iobagi, tineri şi bă'trîni, flăcăi şi fecioare.
La curtea de la Hvozdno era acum linişte. Nu mai veneau boierii din împrejurimi la vînătoare sau la petreceri. Slugile o duceau mai bine. Logofătul era mai blînd, iar seara, cînd logofeteasa Zdena chema, pe toţi să se roage împreună cu ea, îngenunchea şi bătrinul boier^ şi după ce sfîrşeau cu "rugăciunile, el intona cîntecul cucernic.
Di.n tindă străbătea atunci în curtea învăluită în întuneric, sub teii bătrîni, cîritecul de vecernie pe care slugile îl cintau cu logofeteasa Zdena :
Isuse soare lucitor, Alungă-al beznei hîd sobor.
Lumină din lumină eşti A Tatălui din slăvi cereşti.
Tot astfel s-au închinat şi după ce, în al treilea an, magistrul Hus a plecat din acele meleaguri, ducîn- du-se de la Ousti la Krakovec. Toţi care l-au cunoscut şi l-au auzit

voribind — şi ei se numărau cu miile — au fost cuprinşi de o mare mihnire la auzul acestei veşti. Mulţi dintre ei l-au însoţit la plecare o bună bucată de drum. Printre ei era şi boierul de la Hvoz- dno. Şi de atunci el nu l-a mai putut uita pe magistru. Îi era dor de el şi-i simţea foarte mult lipsa, ca şi toţi ceilalţi. Ctibor din Hvozdno se număra printre aceia care ii trimiteau cu nerăbdare vorbă să mai vină printre ei.

Însă pe magistru nu l-au mai văzut de-atunci. N-a mai venit, deoarece chiar în toamnă a plecat mai departe, peste hotar, la conciliul de la ConstanţaDin ziua aceea boierul din Hvozdno a alergat de colo pînă colo, fără preget, ca să afle cum îi merge lui Hus şi cum o duce printre străini. Căci pe atunci umblau vorbe multe despre pîra ce s-a ridicat împotriva lui acolo, la Constanţa, iar înaintea Crăciunului se răs- pindi vestea că deşi avea la mînă carte de ocrotire din partea împăratului, Jan Hus a fost aruncat în temniţă.

5*

67

Logofătul de la Hvozdno a umblat din loc în loc pe vreme de iarnă, fără să se sinchisească de zloată., şi apoi în primăvară, ca să adune ştiri mai temeinice. Însă veştile pe care le afla nu erau de-a bună : cică»

[1] Jân Hus a fost chemat atunci la conciliul de la Constanta (Elveţia), spre a da seama de noua sa învăţătură, (n. t.),

magistrul era ţinut mereu la închisoare, că boierii din Moravia au scris împăratului Sigismund de două ori în primăvara aceea, iar a treia oară, împreună cu boierii din Cehia, ca magistrul Hus să fie slobozit din temniţă. Că unii boieri au trimis răvaş şi curtenilor cehi ai lui Silgismund, aflaţi la, Constanţa, ca pentru cinstea împăratului şi a lor, şi pentru cinstea Intrej gului neam ceh să facă tot ce le stă în putinţă şi să stăruie fără întîrziere pe lîngă măria sa, ca nedreptatea şi mir,şăvia pe care le îndură magistrul Hus să nu mai fie îngăduite. Însă totul a fost în zadar.

Pe bătrînul boier îl cuprinse din nou iuţeala mî- niei. Era îndîrjit de toate cî'te auzea. învinuia pe craiul Sigismund, conciliul de la Constanţa, pe preoţi şi mai ales pe aceia dintre cehi care, după cum umbla vorba, au fost cei mai porniţi împotriva magistrului Hus.

Mai tîrziu, auzind că magistrul a trimis în ţară mai multie răvaşe din închisoare, a umblat neobosit să afle astfel de epistole sau copii de pe ele. Le căuta pentru sine, dar şi pentru logofeteasa Zdena care, uneori singură, însă de cele mai multe ori împreună cu oamenii din curte, îl pomenea pe magistru în rugăciunile rostite. Logofeteasa se gîndea la el cu o sfîntă smerenie, deoarece era altfel

decîb aceia pe care îi văzuse în jurul soţului ei şi de care îşi amintea cu înverşunare şi de multe ori cu scîrbă.
Zdena îi era recunoscătoare lui Hus pentru alinarea şi îmbărbătarea aflate în strădaniile şi predicile lui, în clipele în care, după cum credea ea, diavolul o îndemna să se împotrivească şi să bombăne, atunci cînd se întreba : de ce oare i-a fost dat tocmai ei să îndure atîtea în anii tinereţii şi de ce suferă şi n-are nici o mîngîiere pentru ziua de mîine ? Nu vedea nimic înaintea ei decît singurătatea tristă de-acasă, alături de bătrînu-i tată. Magistrul Hus îi luminase cugetul şi-i trezise nădejdi noi în fericirea şi pacea veşnică, cînd prea fericiţi se vor odihni în noaptea lp- minoasă, cînd Dumnezeu va şterge lacrimile din ochii lor şi n-au să mai fie plînsete, vaiete şi tînguiri. iar ea se va întîlni cu mama ei, acum fericită întru Domnul.
În zbuciumul acestor îndoieli, cînd fel de fel d'e zvonuri răscoleau minţile tuturor, a trecut primăvara şi a venit vara. În'tr-o seară de iulie, logofătul de la Hvozdno străbătea curtea gospodăriei sale. Carele care sosiseră pe înserate cu nutreţ, stăteau în ogradă, învăluite în întuneric, pe jumătate descărcate. Boii dejugaţi se odihneau în grajid, alături de celelalte vitle.
Clipocitul apei şi glasurile de la fîntînă amuţiseră împreună cu ultimele clăpăieli ale galenţilor pe prispa casei.
Boierul, într-o haină albă, o luă încet de la grajd, prin întunericul curţii, de-a lungul .gardului de bîrne. Deasuipra lui, teii bătrîni răspîndeau miresme pătrunzătoare, şi în umbra lor deasă, dincolo de gard şi împrejurul culei, se învălmăşeau în zboruri tremurate sdnteile luminoase ale licuricilor.
Curtea întreagă şi tot cuprinsul dimprejur erau cufundate în liniştea molcomă a nopţii de vară. Inain- tînd spre porţile închise, boierul desluşi venind dinspre sat, un tropot de cal ce se apropia în goană de conac. Şi peste puţin, cineva opri calul lîngă poartă, bătu şi strigă.
— Ce este ? întrebă logofătul din ogradă.
Din întuneric zvîcni răspunsul scurt, desprins ca dintr-o adîncă tulburare a cugetului:
— Magistrul Hus e mort.
Boierul tresări ca şi cum cineva l-ar fi lovit pe neaşteptate. Rămase pironit locului. Tăcu. Nu putu scoa'te o vorbă. Şi totuşi cunoştea glasul celui de afară ; era al logofătului din vecini, de la Radonice. Acesta adăugă buimăcit, cu îndrrjire:
— L-au ars pe rug, la Constanţa. L-au ars de viu.
Boierul începu să tremure din tot corpul, de parcă l-ar fi prins frigurile. Deodată strigă :

Cine ţi-a spus

— ?Viu de la Bukovsko. M-am oprit înadins aci. Au primit la conac carte de la pîrcălabul din Pfibe- nice.

— Şi cînd s-a în'tîmplat asta ? strigă logofătul cu glas tremurat.

— Nu de mult. A treia zi după sfintul Procopie, a opta zi de la sifînţii Petru şi Pavel.

— .Şi ce fac ai noştri de la Constanta, boierii din Lestno şi Kepek ? întrebă boierul cu grăbire.

— Nu ştiu nimic mai mult. Trebuie să plec acasă. Toţi sînt înspăiniîntaţi şi mîhniţi. Auzi, să batjocorească în halul ăsta pe scumpul nostru învăţător 1

— Şi ce ocară pentru noi ! O, doamne!

Călăreţul din faţa porţii întoarse calul pe loc, strigă „noapte bună", iar logofătul nu mai auzi apoi decît tropotul calului, care se pierdu repede în tăcerea nopţii de vară.

Inturnîndu-se, boierul o zări pe fiică-.sa pe prispa casei. Trupul ei se înălţa alb în negura nopţii, ca **o** statuă. Zdena stătea nemişcată, cu miinile împreunate pe piept.

— Ai auzit ? strigă logofătul cu glasul înăbuşit de tulburare.

Cîmd ajunse lîngă ea, se opri. I se păru că faţa fiicei sale se învineţise, iar ochii ei mari priveau drept înainte, în întuneric, ca şi cuim ar fi văzut o nălucă.

La vorbele lui, dădu din cap şi abia după o clipă izbucni:

— L-au pus la cazne şi a intrat acum în împărăţia cerurilor.

Glasul ei venea din adîneuri, sugrumat, iar ochii plini de lacrimi sdnteiau plini de înflăcărare, de uimire şi de o pizmă care ţîşnea dintr-inşii fără voia ei.

Boierul di,n Hvozdno n-a închis ochii toată noaptea. Era adine tulburat.

Logofeteasa Zdena a intrat în odaia ei de alături, iiar bătrînul se plimiba singur prin încăpere sau se oprea şi sta nemişcat ca o stană de piatră, căinîndu-l pe magistrul Hus şi gîndindu-se cum s-or fi purtat cu el acolo, la Constanţa. Şi iarăşi izbucni, amenin- ţind şi **urlind** împotriva acelora, ale căror mărturii iau fost pricina morţii sale pe rug şi mai cu seamă împotriva cehilor, duşmani ai lui Hus, care se aflau la Constanţa.

În mijlocul acestor frămîntări, îi apăru deodată în minte fata lui. Ce-o fi cu ea de s-a dus în odaie îndată ce a aflat vestea ? Lucrul acesta îl supăra. Fără voie, deschise uşa, ca să vadă ce face. Fereastra cea mică din odaia ei era deschisă, şi se zărea grădina cufundată în întuneric. Din noaptea liniştită venea o adiere molcomă de vară, amestecată cu mireasma florilor de 'tei şi de liliac alib de lîngă zidul camerei.

Logofeteasa Zdena şedea ghemuită lîngă fereastră. Părul negru şi des îi cădea despletit în şuviţe lungi pe spate şi pe tîmple, acoperindu-i umerii. În revăr-' sarea părului negru, faţa-i trasă şi palidă părea mai al,bă, iar ochii ei trişti erau cufundaţi într-o umibră adincă.
Tînăra văduvă şedea nemişcată şi nu întoarse capul cînd se deschise uşa. Privirile îi erau aţintite spre întunericul de afară, spre copaci şi spre cer, şi Zdena nu băgă de seamă cînd bătrînul deschise uşa pe neaşteptate şi o închise apoi încetişor la loc. Cînte- cul pe care-l îngina, faţa-i palidă scăldată în apele negre ale părului, basmaua simplă din jurul capului şi încremenirea Zdenei îl uluiră pe bătrin. „Jeleşte", gîndi el ; „dar nu poate să plîngă ca femeile. Cu atît mai rău 1"
Nici nu bănuia în ce fel se gîndeşte fiica lui la moartea magistrului Hus. Zdena il vedea în mijlocul fumului şi flăcărilor şi-şi zicea că de bună seamă, le-a înfruntat cu bărbăţie, cu cugetul voios, şi cît e de plăcut să mori pentru Dumnezeu şi pentru adevărul sfint pe care în sfîrşi't îl cunoscuse şi ea. Aceasta e moartea adevărată, şi cine moare astfel intră curat ca un sfînt în împărăţia cerurilor. Magistrul Hus are acum parte de ceea ce a propovăduit atît de fierbinte : de fericirea veşnică. Nu mai îndură nici din partea celor rai, nici de pe tiriîla ispitelor diavoleşti. înaintea lui se află bucuria deplină, fără întristare. Acolo nu miai e noapte, nici amăgire şi nici frămîntare.
Nu se crăpase încă bine de ziuă şi boierul porunci să se pună şaua pe cal.
Plecă la Bukovsko, la cetate, să afle veşti mai temeinice şi mai-sigure. Socotea c-o să se întoarne cu- rînd'; dar se în apoi e tocmai pe sub seară, deoarece a trebuit să meargă pînă la Solbeslav. La Bukovsko nu putuse afla mare lucru. La întoarcere, siatul părea mort. Sub teiul din faţa curţii se îmbulzea o mulţime de oameni, bărbaţi, femei, tineri şi bătrîni, tot satul, ba chiar şi mulţi străini din împrejurimi. Şi toţi îl aşteptau cu sufletul la gură şi se bulucиră după el în curte.
Acolo logofătul le spuse din nou ceea ce cu o zi înainte se răspândise de la curtea sia, cu iuţeala fulgerului, în tot satul şi mai departe, de s-au îngrozit şi s-au înfricoşat toţi, căinîndu-l pe magistrul Hus. Boierul stătea p$_e$ prispa casei şi scoţîndu-şi cuşma udă din cap, le spuse posomorit adevărul adevărat, că acest creştin, de bună seamă afînt, magistrul Hus, 3 fost ars fără milă. Asta s-ia întâmplat din pricina măsurilor nedrepte şi rătăcite ale preoţilor cehi, de la Constanţa, care au uitat de neamul lor şi au săvîrşit asemenea faptă numai pentru ocara bunului magistru şi pentru ruşinea ţărilor cehe.

Aşa vorbi boierul mulţimii întărîtate, din mijlocul căreia se auzeau plînsetie, tîqguiri şi strigăte de întristare şi mînie aprigă.
Tot astfel a vorbit şi a îndemnat logofătul de la Hvozdno şi pe boierii şi iobagii din alte părţi, fie că erau mai mulţi laolaltă sau cîte unul singur. I se aprindea inima de mînie şi şi-o revărsa pe unde putea, socotind aceaista ca o datorie sifîntă.
Din noaptea aceea, de cînd ia aflat din gura boierului de la Radonice ce s-a întâmplat la Constanţa, â devenit un şi mai înflăcărat adept al magistrului ars pe rug, oa toţi oamenii din împrejurimi şi de prin partea locului, finea acum cu mai multă sfinţenie la învăţătura lui Hus şi devenise cel mai înverşunat duşman al celor care se împotriveau potiruluiSe ridica mai ales împotriva papistaşilor.
De aceea se budură nespus cînd ailă că la Praga s-au pornit tulburări împotriva preoţilor duşmani ai potirului, şi ochii îi sdlriteia-ră de bucurie cînd veni vestea că boierii au pedepsit pe episcopul de lă Lito- mysl, chiar pe moşiile lui. Iar toamna, după încheierea lucrărilor dietei de la Praga, cînd au fost chemaţi toţi boierii la adunările pe ţinuturi, ca să atîrne pe- ceţile lor pe zapisurile votate de dietă şi mai ales pe epistola către conciliul de la Constanţa, logofătul de la Hvozdno a trecut pe la toţi vecinii, ca să le amintească şi să-i îndemne să se ducă la Pisek, locul de adunare al celor din ţinutul Bechyne.
S-a întors de acolo mulţumit şi povestea cu înflăcărare că toată lumea e tulburată de moartea lui Hus, boierii, tîrgoveţii şi prostimea. Şi la Pisek s-a adunat o mulţime de boieri şi numai pe epistola pe care se afla pecetea lui, s-au pus peste o sută de peceţi. A lui era între a lui Petr din Dvorek şi a lui Bohuslav din Nemysl. Erau atî't de multe, încît nu mai rămăsese loc în partea de jos a epistolei, şi de aceea au mai atîr- nat peceţi şi de jur împrejurul ei.
Şi fluturîndu-şi mîna, logofătul adăugă :
— Să afle cei de la Constanţa că nu ne vom lăsa şi nu vom înceta să-l cinstim pe magistrul nostru. Şi să mai ştie că au minţit ca nişte netrebnici aceia care s-au plins atît de josnic acolo, înaintea lor, că în Cehia şi în Moravia s-ar fi ivit eretici şi tot felul de rătăciţi. Au minţit! Au minţit! Şi or să mai citească ei că noi nu putem răbda asemenea scorniri şi nici nu le vom răbda ! Niciodată 1
Făcu o mişcare scurtă cu mina :
— N-au decît să ameninţe! N-au decît să înceapă !

VIII

[1] **Potirul era simbolul învăţăturii husite care, spre deosebire de catolici, admitea şi împărtăşania cu vin. (n. t.)**În dimineaţa cînd stareţul de la Lounovice a intrat în curtea de la Hvozdno, logofătul se afla pe ţarina din partea de miazăzi a curbii. Acolo se întindea în zare, învăluită în ceaţă, sfoara de pădure a radoni- cenilor, ca şi celelalte două fîşii de pădure, şi mai întunecoase, ale hvozdnenilor şi popovicenilor, care porneau dincolo de sat, spre soare-apune.
În aceste părţi, unde se putea vedea un colnic, priveliştea nu era prea arătoasă. Numai ogoare, cer şi pădure. Însă spre soare-răsare şi spre miazănoapte- răsărit se 'desfăşura înaintea ochiilor uni cîllmp întins şi larg, ici oblu şi neted, dincolo cu ponoare; cu sate, curţi şi pîrloage. Totul se oglindea în văpaia de lumină a dimineţii, în care sclipeau apele largi ale heleşteelor de la Horusice şi Bosilec, ca şi multe altele presărate în preajma satelor, pe ţarini şi ceairuri, din apropiere şi .de mai departe, cît puteai cuprinde cu ochii, de la lanurile hvozdnenilor pînă la bălţile de dincolo de Svina şi de satul Veself, al cărui turn albea hăt-departe în largul haturilor. Bukovsko însă nu se vedea.
Şi cum din partea aceea bătea vintul, boierul se opri, căci ieşise numai aşa, îmbrăcat uşor, ca acasă, purtînd doar o haină alibă şi în cap o şapcă din iască. Se oprise căci i se păru că vîntul aduce zvon de clopot de la Bukovsko. Dangătul răzbătea adeseori aici, în cîmp, cînd clopotele sunau duminica pentru liturghie sau după-amiază, la vecernie.
Dar felul în care se auzea de astă dată glasul clopotului nu îmbia ca o chemare plăcută, răsunătoare, ci părea o înşiruire de dangăte înăbuşite, înfricoşate.
Boierul, care se apropia de 60 ani, era mijlociu de stat, cu trupul ciolănos. Ascultă încă o clipă, cu capul plecat şi urechile aţintite spre Bukovsko. Dar îndată se aşternu din nou tăcerea şi nu se mai auzi nimic. De aceea, logofătul porni mai departe. Păşea încet pe răzor, ca şi mai înainte. Fără să-şi dea seama că se opreşte, stătea uneori locului şi pleca apoi iarăşi mai departe, mereu îngîndurat. Vîntul ii zbîrlea părul şi mustăţile sure, îi desfăcea haina albă, sub care n-avea decît o cămaşă alibastră şi un brîu lat, care îi ţinea strîns nişte pantaloni strimţi de postav, prinşi în ciubote.
Faţa lui îmbujorată, plină de sănătate, cu ochii mici şi albaştri, însă pătrunzători sub sprîncenele stufoase, se aprinsese acurn şi mai mult din pricina vîntului. În ultima vreme ieşea adeseori pe cîrnp şi se lăsa furai de gînduri. Il

îndemna la aceasta atît priveliştea firii însăşi, ţinuturile aspre din părţile de miazăzi ale Cehiei, cu liniştea lor sfîntă în care se odihneau toate întinderile, cît şi aleanul ce plutea ca o umbră nevăzută, pe care o simţeai însă pretutindeni, peste brazdele ogoarelor, peste bungete şi văi, peste mlaştini şi heleştee, în păpurişuri şi la umibra pinilor întunecaţi, umplînd sufletul de o nelinişte ciudată, încît omul amuţea buimăcit şi rămînea îngîndurat.
Mai înainte, curînd după moartea magistrului Jan Hus, singurătatea ţarinilor, cu liniştea şi asprimea lor plină de gingăşie, îl făcea pe boier să cadă, fără voia lui, pe ginduri. Atunci cugeta la cele ce auzise de la acest predicator, cînd vorbise prin părţile acelea despre Dumnezeu, despre veşnicie, despre mulţimea ticăloşiilor omeneşti şi despre îndreptarea lor. Chiar şi la magistru însuşi se gîndea cu multă duioşie, încercînd să-şi amintească înfăţişarea lui, în clipele cînd îl asculta propovăduind, înveşmîntat într-o rasă neagră şi simplă, fie aici pe cîrnp, ori colo sub teiul din pădure sau în mijlocul satului. îşi amintea de el cu aceeaşi căldură ca acasă, cînd seara şi adesea pînă tîrziu în noapte, la lumina luminării, slomnea încet şi anevoie — nefiind un cititor sîrguincios — din scrisorile lui Hus.
Avea în copie trei din răvaşele trimise de magistru de la Constanţa, şi în ele îl mişcau şi-l înduioşau mai mult rîndurile unde spunea că epistola a fost scrisă „miercuri, după sfin'tul Ioan Botezătorul, în temniţă, în cătuşe, a.şteptînd moartea". La fel şi cu- vintele „către toţi cehii credincioşi", în care magistrul vestea cum s-a purtat cu el conciliul de la Constanţa, unde se aflau „italieni, francezi, englezi, spanioli, germani şi oameni de altă limbă", şi cum toţi aceştia i-au batjocorit cărţile cehe pe care nu le-au înţeles.
În ceasul acesta al dimineţii, boierul se gîndaa şi la fiica lui, cum făcea adeseori în ultima vreme. Zdena trăia aici, la Hvozdno, de cînd i se prăpădise soţul. Iar logofătul care se schimbase atît de mult de pe urtna învăţăturii lui Hus, ste lăsa, fără să-şi dea seama, în voia fetei. Îi simţea puterea evlaviei şi de aceea se purta cu ea mai blajin şi mai cu măsură. Recunoştea în sinea lui că atît pe ea, cît şi pe răposata lui soţie, le prigonise aprig, căşunîndu-le numai nedreptăţi. De aceea era foarte bucuros că aici, la Hvozdno, fata se liniştise. Aşa gîndea el. Însă că fi- ică-sa era cuprinsă şi aici adesea de nelinişte, că simţea o greutate pe inimă, un gol în suflet, şi că în asemenea clipe o ispitea un fel de dorinţă nelămurită şi nehotărîtă — toate astea nu le bănuia logofătul.
Şi nu ştia nici că în asemenea clipe de ispită diavolească clnd logofeteasa Zdena se lăsa pradă gin- durilor, zadarnic se mai închina.
Însă în ultima vreme începu să vadă şi el schimbarea ce se petrecuse într-însa. Logofătul îşi dădea seama că asta i se 'trage din primăvara şi vara trecută, de la adunările din tabere, pe care le înjghebaseră preoţii de la Ousti. Bătrânul, cuprins de o vie înflăcărare pentru aceste adunări religioase, se ducea ba la una, ba la alta. Fiica sa însă nu lipsea de la niciuna. De multe ori el o oprea, sfătuind'-o să nu meargă la toate adunările. Cîteodată Zdena făgăduia că ,nu se va duce, însă cum se apropia ziua adunării, era apucată de neliniişte, umbla cu capul în nori şi n-avea astîmpăr. îndată ce vedea cetele de oameni din împrejurimi trecind pes'te cîmp şi îndreptîndu-se către muntele Tăhor, la Beghyne, sau de îndată ce auzea cîntecele lor evlavioase, nu se mai putea stăpîni.
De cîte ori se întorcea după aceea acasă, pe jos, ca oricare alt pelerin, în haine simple, fără. nici o podoabă, prăfuită şi frîntă de oboseală, îi povestea tatălui ei cu căldură, fără să ostenească, despre miile de oameni care au fost acolo, de prin apropiere şi dîn depărtări, tocmai de la Vodnan şi Pilsen, de la Praga de la Hradec, ca şi din Moravia. Şi-i povestea despre preoţii care scoteau, din cortul aşezat între munţi, trupul Domnului, şi porneau cu el în procesiune de jur împrejurul muntelui. În faţă păşeau fecioarele, după ele veneau .preoţii, apoi bărbaţii ; femeile mergeau mai la o parte şi toţi cîntau psalmi şi imnuri religioase.
Logofătul băgă de seamă că nu numai lui, ci şi slugilor le vorlbea Zd'ena, în lipsa lui, despre preoţi (foarte adesea povestea despre Jan din Bydlin şi Petr Kånis), arătîndu-le cît de frumos cuvîntau şi propo- văduiau despre viaţa cea nouă şi despre împărăţia lui Dumnezeu pe pămînt.
Boierul observă că fiică-sa nu se mai îngrijeşte acum cu afcîta sîrg de treburile gospodăriei şi de munca slugilor; după un timp băgă 'de seamă că şi două din fetele de la curte au plecat, fără să-i spună, la adunările de la Bechyne, iar fiică-sa însăşi a luat de două ori toate 'slugile cu ea. Muinca stătea baltă, şi în curte lucrurile nu mai erau în bună rînduialâ ca altădată. Dar nici la ceilalţi nu mergea mai bine. Îi apucase pe toţi o.grijă înfrigurată de mintuirea sufletului şi de viaţa veşnică. De alte lucruri şi de trebuinţele lor zilnice nu se mai sinchiseau de fel.
Schimbările acestea din curte n-au fost însă singurele care au spulberat înţelegerea dintre tată şi fiică. Logofătul se înflăcărase şi fusese luat şi el da valul mulţimii, însă nu atît de năvalnic, încît să-şi piardă capul, ca atîţia dintre oamenii pe care-i îndrumau predicatorii zeloşi şi fanatici. Boierul se su< pără de faptul că fiica lui începuse să aibă altă părere, care nu mai semăna cu a lui.
El rămînea în toate un adept înflăcărat al lui Hus. Logofeteasa Zdena se lăsa însă călăuzită de vorbele şi tălmăcirile preoţilor de la adunările d<n tabere. Aceştia tunau şi fulgerau împotriva magiştrilor din Praga şi uneori

chiar împotriva prietenilor magistrului Jan Hus. Şi singură, în pustietatea odăii ei, unde altădată fusese adeseori cuprinsă de o adîncă smerenie, cu gindul la cele sfinte, Zdena se îndeletnicea acum cu adîncirea învăţăturilor bisericeşti.
Astfel se întîmpla ca uneori să nu se mai înţeleagă cu tatăl ei. Se sfădeau cu privire la înnoirile pe care le aduceau preoţii de la Tâbor, potrivnici ai odăjdiilor şi nemulţumiţi de chipul în care se slujea liturghia, deoarece ei o slujeau şi prin şoproane. Logofătul din Hvozdno vorbea de fiecare dată numai despre învăţătura magistrului său şi adăuga cu oarecare dispreţ că nu se lasă dus de predicile şi de judecata oricărui popă.
Totuşi, logofeteasa Zdena credea în preoţii de la Tâbor. Vorbele lor înflăcărate puseseră stăpînire pe gîndurile ei tulburi. Şi nu numai vorbele, ci şi faptele lor. Alteori, cugetul ei plăpînd suferea nespus de mult cînd îşi amintea cele ce văzuse la conacul soţului răposat şi la alţii ; se gîndea la preoţii care pro- povăduiau despre virtute şi pocăinţă, despre cumpătare şi smerenie, şi la felul cum trăise ai ei, fără orîn- duială, în bogăţie şi desfătare. Iar preoţii aceştia veneau la adunări fără bunuri pămînteşti, săraci, fără odăjdii cusute cu fir, îmbrăcaţi în straie de toate zilele, neobosiţi, ducînd o viaţă pilduitoare. Şi ei se arătau gata să apere sfînta dreptate, să lupte pentru ea, cu preţul vieţii lor.
De aceea, acum cînd de pe urma predicilor şi pornirii pătimaşe a acestor preoţi, peste ţinuturile de miazăzi ale Cehiei pogorîse ca o umbră înspăimîntă- toare zvonul că se apropie sfîrşitul veacului, vremea răzbunării şi a prăbuşirii, cînd cei care nu vor pleca în munţi sau la Tâbor vor pieri de loviturile lui Dumnezeu, căci pe muntele Tâbor se va întemeia din nou împărăţia lui Hristos — Zdena îl îndemna mereu pe tatăl ei să se mute acolo.
Mai întîi, omul nici n-a vrut să audă de aşa ceva, dar după aceea a început să şovăie. Se gîndea adeseori la lucrul acesta. Ca şi acum, în dimineaţa asta, pe ţarina de dincolo de curte. Temerile sale erau înlocuite de griji care nu izvorau însă din vorbele celor de la Tâbor. ci din cele ce se întîmplau în jurul lui, ba chiar şi mai departe.
Vedea că a venit vremea încercărilor. În toamnă au fost vărsări de sînge la Zihvost. nu de mult apoi la Sudomer. Boierii se pregătesc de luptă, iar nemţii de la Kutna Hora nu se astîmpără şi ucid pe capete. La Vratislav, craiul Ungariei a poruncit să fie ars pe rug un cetăţean din Praga, Krâsa, fiindcă a luat partea lui Hus. Şi tot acolo, la Vratislav, au pornit prigoana împotriva tuturor acelora ce recunosc potirul. Se vor urni curînd boierii şi vor nimici totul şi pe toţi aceia care sînt de partea potirului. Se vor dezlănţui lupte împotriva celor dinăuntru, împotriva străinilor, împotriva tuturor.
Şi la Praga ! Acolo nu fac decît să se tîrguiască şi să se întindă la vorbă. Boierul era supărat pe cei din Praga ar fi fost bucuros să le poată striga tuturora să se pregătească mai repede, să pună mina pe arme şi să lase tocmelile cu vicleanul de Sigismund. Numai taboriţii sînt în stare să facă ceva. Cînd taboriţii cheamă la arme, toţi pornesc la luptă şi cu ajutorul lui Dumnezeu ies învingători. Norodul are încredere în ei şi îi urmează cu duiumul.
Şi pe cînd păşea astfel încet pe răzor, logofătul se opri fără să-şi dea seama şi privi îngîndurat drept înainte, peste întinderea liniştită a ţinutului. Ce-ar fi, se gîndea el, să-şi părăsească curtea şi pentru drep* tatea lui Dumnezeu să lase totul şi să se ducă la Tâbor ? Fără îndoială că nu toţi preoţii de-acolo gîndesc la fel ca acei cîţiva popi.
În clipa aceea se opri deodată. Il strigase cineva. O fată din curte, ajungîndu-l din urmă, îi spuse că au venit nişte oaspeţi, şi încă ce fel de oaspeţi! Nişte papistaşi şi o călugăriţă care a leşinat.
Boierul încruntă sprîncenele şi se îndreptă spre casă.
În grădină se întîlni cu nepotul său, tînărul Andrei, care îi povesti cu un surîs batjocoritor despre oaspeţii sosiţi, că cel mai bătrîn dintre ei a adormit buştean, iar celălalt, un fel de preot voinic, rotofei şi cu guşă, a poruncit să i se aducă pîine şi lapte, dar nici un strop de vin.
— Şi călugăriţa ?
— Zace în odaie.
— Zdena e acolo ?
— Nu. Au lăsat-o pe Ana cu ea.
Cînd logofătul intră în tindă, bătrînul paracliser stătea tot pe butucul de carne, rezemat de zid, şi dormea dus. Boierul se opri în pragul odăii. Pe masă se afla un colţ de pîine şi o cană goală. Stareţul de la Lounovice dormea rezemat de căptuşeala de lemn a peretelui. Il doborîse oboseala.
Însă cînd uşa scîrţîi, tresări ca ars şi cătă cu ochi speriaţi într-acolo. În aceeaşi clipă se ridică de la masă.
Boierul îşi aţinti privirile asupra lui, asupra făpturii lui robuste şi a feţei sale mohorîte. Arăta jalnic.
— Eşti preot ? îl întrebă scurt logofătul.
— Sînt stareţul mănăstirii Lounovice. Vrem să ajun- gem la Pribenice, dar ni s-a îmbolnăvit sora pe drum. Ai auzit de sigur. E de neam boieresc, nepoata pîrcă- labului de la Pi'ibenice.
Apoi îi ceru boierului să le împrumute o căruţă, ca să poată pleca la Radonice, şi-i spuse şi ce caută acolo, îşi închipuia că fiind vorba de un vecin, logofătul o să fie mai binevoitor. Il rugă de asemenea să-l conducă pînă la bolnavă, fiindcă ar vrea să ştie cum îi mai merge.Boierul nu scoase nici o vorbă, se înturnă şi ieşi din încăpere. Stareţul se luă după el. De asemenea şi Andrei, care intrase în odaie o dată cu unchiul său şi rămăsese mai la o

parte. Dar el nu se duse cu ei în cameră. Se opri lîngă uşa rămasă întredeschisă. Prin crăpătura ei, zări capul frumos al fetei cu fata palidă şi părul mătăsos şi bălai.
Unchiul şi preotul se opriră lîngă pat. Stareţul se aplecă deasupra bolnavei şi vorbi cu ea. Feciorul ciuli urechile, ca să audă ce spun. Dar nu înţelese nimic. Auzi doar un scîncet înăbuşit. Se gîndi că tînăra călugăriţă e tare bolnavă şi gîndul acesta îl umplu de milă.
După aceea cei doi bărbaţi ieşiră din cameră, unchiul înainte şi stareţul în urma lui. Egumenul era buimăcit. îşi dăduse seama că bolnava nu poate pleca imediat şi că are mare nevoie de odihnă. Dar să ră- mînă aici...
Trecură din nou în odaie. Abia acolo întrebă boierul cum de-au ajuns pe aceste meleaguri.
Stareţul mărturisi că au fugit cînd taboriţii au dat foc mănăstirii lor.
— De ce l-ati ars pe magistrul Hus ? întrebă boierul cu dîrzenie.
Stareţul voi să răspundă, însă se răzgîndi şi păstră pentru sine răspunsul tot atît de dîrz pe care-l avusese pe buze. Atunci boierul întrebă, întărind în acelaşi timp întîia lui întrebare :
— Eşti şi tu unul din duşmanii potirului ?
— Dar tu ? De ce eşti adeptul lui ? răspunse stareţul cu o altă întrebare.
Boierul îşi pironi asupra lui ochii albaştri şi pătrunzători şi^rosti rar şi sigur de sine:
6
81
— Părinte stareţe, ştii bine ce-a grăit Domnul Hris- tos la cina cea din urmă. Mă întrebi de ce sînt pentru potirul domnului ? Iată pentru ce: fiindcă asta înseamnă alungarea vînzătorilor din biserică, înseamnă ca negoţul cu cele sfinte să fie stîrpit şi rînduiala creştină îndreptată, aşa cum porunceşte scriptura, iar cuvîntul lui Dumnezeu să fie propovăduit în libertate.
— De către tot soiul de neisprăviţi şi oameni care nu cunosc scriptura ? sări stareţul, împins de convingerea lui nezdruncinată şi de sila pe care i-o insuflau toţi taboriţii. Ştii doară că printre străini umblă vorSe de ocară despre ţara noastră, că ciubotarii şi croitorii propovăduiesc la noi cuvîntul lui Dumnezeu şi...
— Asta o faceţi voi ! Voi ne faceţi de rîs ! îl întrerupse boierul. Voi! Voi! Voi sînteţi aceia care-i asmuţiţi împotriva noastră, pentru pieirea noastră a tuturor. Voi, cehii de baştină, îi aţîţaţi pe nemţi şi pe alţii împotriva noastră, ca să ne stîrpească pe toţi. Voi vreţi să ne stîrpiţi ! Voi, regele Ungariei şi toţi ceilalţi ! Şi să nu uitaţi că voi aţi început!
Vorbea ritos şi cu înflăcărare. Stareţul, uitînd să mai fie prevăzător, răspunse tot atît de răspicat:
— Aşadar, papa şi sfînta biserică să primească în- văţătură de la popii bărboşi de la Tâbor, pe care nu i-ar mai recunoaşte nici magistrul Hus ?
Cu aceste cuvinte stareţul nimeri drept la ţintă, în punctul slab al potrivnicului său. Boierul rămase o clipă uluit, apoi răspunse cu vioiciune :
— Dacă nu l-aţi fi ars, poate că nu s-ar fi ajuns aici. Ai vrea adică să ne unim mai degrabă cu Ungaria, cu nemţii de la Kutna Hora şi din alte părţi, care au fost mereu porniţi împotriva neamului nostru, sau cu cei care au devenit cehi peste noapte ? Vorbeşte '
Dar nu mai aşteptă răspunsul, deoarece în curte se iscase larmă. Andrei o zbughi afară. Boierul se apropie în grabă de fereastră şi zări cîţiva ţărani care toc^ mai veniseră în goană şi în jurul cărora se adunaseră toate slugile din curte.
După o clipă, logofeteasa Zdena se ivi pe prispa casei. Logofătul voi să iasă şi el afară. Dar în aceeaşi clipă apăru în uşă bătrînul paracliser. Se trezise din somn şi-şi căuta speriat stăpînul. Andrei se întoarse în odaie, cu faţa răvăşită de o mare tulburare. încă din tindă strigă cît îl luă gura :

Fraţii de la Tâbor au ajuns la Bukovsko

1Boierul se lumină deodată, căci îşi aminti că auzise, cu cîteva clipe mai înainte, clopotele vestind primejdia. Se uită la stareţ- Acesta stătea grav şi neclintit.
— S-au năpustit asupra cetăţii şi bisericii ! Ie vesti feciorul, intrînd în odaie. Cică vor veni şi-aici la noi.
Stareţul se îngălbeni la fată.
JX
Toate slugile se îngrămădiseră în curte în jurul unui om care sosise pe neaşteptate, un ţăran mai în vîrstă, cu o căciulă jerpelită în cap, îmbrăcat într-o haină uşoară de lînă şi încins cu o curea. Ţăranul fugise de la Bukovsko, împreună cu doi băieţi ai lui.
Toti trei stăteau pe prispa de piatră, în fata logofe- tesei Zdena. Aceasta îi întreba repede, cu nerăbdare, şi sorbea cu nesaţ fiecare cuvînt rostit de băieţi, cînd unul sau altul aruncau cîte o vorbă, ca să se înţeleagă mai bine spusele tatălui.
După glasul şi vorbele ei se vedea că veştile aduse o tulburaseră grozav. întrebă de preoţi şi de numele lor şi aflâ că sînt trei şi că unul e orb. îşi închipui că-i vorba de Mikulâs, pe care îl cunoştea de la adunările taborite.
În clipa aceea, boierul şi Andrei se îndepărtară pe neaşteptate de lîngă stareţ şi se apropiară de grup. Oamenii începură să istorisească din nou cele întîm- plate.
Buimăcit, stareţul rămase singur în odaie. Numai paracliserul se afla lîngă el şi bătrînul fu apucat fără veste de o spaimă atît de cumplită, încît gemea şi tremura din tot corpul.
— Sfîntă Mărie ! Vin peste noi! Şi Marta... !
Stareţul se apropie de fereastră, ca să-şi arunce cubăgare de seamă privirea împrejur şi să tragă cu urechea la veştile pe care le aduceau cei de afară. Apoi spuse paracliserului să-l aştepte acolo, că se duce să vadă ce face Marta. Bătrînul îl rugă sa-l iă şi pe el, însă stareţul nu încuviinţă.
— După cum arăţi la fată, ar vedea numaidecît că s-a întîmplait „ceva !
Apoi ieşi. Bătrînul paracliser se luă după el, dar se opri la uşa camerei în care se afla bolnava. Picioarele îi tremurau şi simţea o slăbiciune în tot trupul. Se aşeză pe prag. Prin crăpătura uşii din tindă zări un colţişor al prispei. Văzu acolo în lumină cîţiva oameni, însă nu-i deosebea prea bine, nici pe ei şi nici glasurile lor. Totuşi auzi cîteva cuvinte mai desluşit. Boierul striga ceva despre cai, ca să fie înşăuati.
Fata pe care logofeteasa Zdena o lăsase lîngă tî- năra călugăriţă, ademenită de larma de afară, se făcuse nevăzută. Stareţul pătrunse încetişor în odaie şi-şi îndreptă privirea asupra patului. Călugăriţa zăcea palidă,

cu ochii închişi. Părul ei "des. şi bălai era revărsat în jurul capului, pe pernă. Stareţul fu cuprins de spaimă. Să fi leşinat din nou ? Dar cînd se apropie de pat, îşi dădu seama că doarme.
Uitîndu-se la fata aceasta tînără şi atît de slăbită, simţi şi mai aprig grozăvia vestei pe care o auzise. Aşadar sînt la Bukovsko. iar de acolo pînă aici e cale numai de o jumătate de ceas. Poate că vor mai zăbovi pe-acolo sau poate că vor trimite aici numai o parte din oamenii lor; gloata aceea eretică pustieşte totul în calea ei, şi dacă tînăra călugăriţă o să afle c-au venit... Stareţul văzu înaintea ochilor cum îi înşfacă şi-i aruncă într-o odaie întunecoasă, cum îi încuie acolo, cum pun în jurul lor paie şi cum astupă apoi ferestrele. El, fata şi bătrînul paracliser vor fi învăluiţi în fum şi flăcări.
Acum nu se mai uita la călugăriţă. În singurătatea încăperii, cuprins de spaimă, îşi aţinti privirea rătăcită şi stinsă drept înainte.-
În tindă, se auziră deodată paşi şi glasul boierului. Stareţul tresări şi, făeîndu-şi semnul crucii, ieşi repede afară. Se întîlni cu boierul, tocmai cînd acesta voia să intre în odaia din care, cu o clipă mai înainte, ieşise în fugă Andrei. Preotul îl opri pe logofăt şi-i ceru din nou o căruţă, ca s-o poată duce pe sora bolnavă. Boierul se uită la el pe sub sprîncene şi-l întrebă :
— încotro ? La Radonice ? Un surîs îi înflori pe buze. Boierul de la Radonice are de bună seamă la conac un frate călugăr, însă acum desigur că vorbeşte cu el aşa cum vorbesc eu cu tine. Despre potir şi despre toate celelalte gîndeşte la fel ca noi toţi cei de-aici.
Cuvintele din urmă le adăugă mai ritos şi cu glas ridicat.
— Crezi, prin urmare, că n-o să mai găsim acolo adăpost ?
— Cine vă face vreun rău aici ? sări boierul, încruntînd sprîncenele.
Preotul îşi dădu seama că n-o nimerise bine cu vorbele sale şi de aceea adăugă repede:
— Vin taboriţii ! Şi sora bolnavă...
— încă n-au venit, iar călugăriţa se află în casa mea. Aici eu sînt stăpîn şi eu poruncesc.
Boierul rostise vorbele acestea cu aprindere. Răspunsul avu darul să-l uimească şi să-l linişească în acelaşi timp pe stareţ-
Se vedea bine că logofătul se grăbeşte. Deschise uşa şi spuse în grabă :
— Dacă ţi-e frică, pe-aci ţi-e drumul! De bolnavă să nu te îngrijeşti! Călugăriţa rămîne aici! N-o las să plece !
Boierul ridică din umeri şi intră în cameră. După o clipă ieşi. de acolo îmbrăcat de drum. în locul hainei albe, îşi

pusese o haină de postav de culoare închisă, peste care se încinsese cu un brîu frumos, iar în locul şepcii de iască, avea acum. o cuşmă tivită cu blăniţă. în picioare purta botfori buni cu pinteni. La şold îi atîrna o sabie. Nepotul Andrei era îmbrăcat şi înarmat la fel ca bătrînul logofăt.
La ieşire, nu-l mai găsiră pe stareţ la uşă. Nici nu se mai îngrijiră de el şi nici nu băgară de seamă că acesta se retrăsese în fundul tinzii şi se aşezase alături de paracliser pe pragul odăii unde zăcea Marta.
Rîndaşul aduse lîngă prispă doi cai înşăuati, unul murg şi altul negru ca pana corbului. Slugile stăteau tot acolo. Oamenii rămăseseră ţintuiţi locului, tulburaţi de ştirile sosite. Se uitau cu toţii la boierul care pleca la Bukovsko, unde se întîmplaseră toate cîte aflaseră ei mai adineauri. Andrei, răscolit şi el de veştile ce-i ajunseseră la urechi, nu mai avea astîmpăr să-i vadă mai degrabă pe taboriţi, despre care auzise atîtea, şi sări repede pe cal. Unchiul său. aruncînd o privire aspră în jur. întrebă de fiică-sa şi porunci apoi tuturor să se ducă la treabă. Nimeni să nu iasă din curte. Să-l aştepte, c-ti să se întoiairică îndată şi o să lle s|p.uină .atuind tot adievăirul.
Boierul încălecă, nemulţumit în sinea lui de răspun- sul .slugilor care-i spuseseră că logofeteasa Zdena a plecat de la conac, ieşind pe poartă. Îşi aminti ceea ce făcuse fiica sa cu prilejul adunării de anul trecut şi se întrebă dacă nu cumva, nemaiputînd să aştepte, n-o fi plecat singură la Bukovsko.
Dar Zdena nu plecase. Logofătul o găsi afară, sub tei, uitîndu-se după un ţăran care alerga în grabă spre sat. Privea ţintă după el, drept înaintea ochilor, şi nu băgă de seamă că bătrîrtul oprise calul lîngă ea.
Cînd boierul o întrebă ce face acolo. Zdena nu dete nici un răspuns, dar cînd o rugă cu blîndeţe să intre în curte şi să, supravegheze slugile, fata se supuse. Logofătul îi spuse că se va întoarce curînd, iar dacă nu se va putea, va trimite vorbă, dar ea să nu plece de- acasă. Cît despre călugăr şi bolnavă să ştie că i-a luat sub ocrotirea lui, ca oaspeţi.
Zdena nu-i mărturisi că ea însăşi trimisese pe omul acela, pe care-l văzuseră alergînd, ca să afle ce e la Bukovsko, ce preoţi sînt acolo, ce fac tîrgoveţii, dacă se apără sau dacă se pregătesc să plece la Tâbor.
Nu-i spuse tatălui ei decît să se întoarcă mai degrabă, iar acolo, la Bukovsko, să nu se împotrivească sfîntului adevăr şi sa nu-l mînie pe Dumnezeu.
Fără să mai privească în urma logofătului şi vărului ei, care o luase nerăbdător înainte, intră în curte, tăcută şi gînditoare, pe poarta de piatră.
În ultima vreme, Ctibor din Hvozdno o auzise adeseori pe fiică-sa vorbind astfel. Dar azi cînd fraţii de la Tâbor sînt

atît de aproape, cînd cu o clipă mai înainte, fără să ştie de venirea lor, chibzuise el însuşi să se strămute la Tăbor, cuvintele Zdenei îl mişcară mai mult ca altădată. Privirea adîncă şi îngîndurată a fetei parcă l-ar fi dojenit, şi totuşi păruse îngrijorată, iar în glasul ei se simţea tremurînd o adîncă nelinişte.
De îndată ce porni lia drum, îi ieşiră ,înainte oameni de prin curţi şi colibe, iar cei care stăteau pîlcuri, pilcuri, adunaţi în fata porţilor, îi strigau : dacă vor veni cumva taboriţii, o să plece şi el cu ei ?
După ce ieşiră din sat, zăriră pretutindeni ţărani, cîte unul sau în cete, iutindu-şi paşii. Se iveau şi dispăreau pe răzoare în mare grabă, şi toţi zoreau spre o singură ţintă : Bukovsko. Peste puţin, boierii desluşiră în zare tîrgul cu casele lui în cea mai mare parte din lemn, înconjurat de copaci pe povîrnişul unei ridicături domoale, şi cetatea mică de pe lac, care strălucea şi se oglindea în soare.
Ctibor din Hvozdno îşi struni calul. Andrei se afla lîngă el. Văzură că podul mişcător, care lega cetatea de podul de lemn, era ridicat pe jumătate. Pe valurile de pămînt păşea un om cu un coif în cap. Altminteri, cetatea părea moartă. În schimb, de jur împrejur, pe malurile lacului, forfotea puzderie de oameni. Unii erau înarmaţi şi stăteau pe loc, alţii plecau. Ici dădeau drumul la plute pe apă, dincolo abia le întocmeau din bîrne aşezate unele peste altele. Cineva trecu călare prin apropiere, pesemne vreo căpetenie de-a lor. Strigăte şi zgomote se auzeau pretutindeni dinspre lac, din rîndurile celor care împresurau cetatea, şi dinspre tîrg.
Uitindu-se spre cetăţuie şi la cei care o înconjuraseră, boierul îi şopti lui Andrei :
— Dacă nu vor primi ajutor la timp, nu vor putea tine piept nici pînă deseară.
Se gîndea la pîrcălab şi la mîna de oameni şi de argaţi, care aveau să înfrunte împresurarea.
— Slabă nădejde să le vină vreun ajutor ! întîm- pînă feciorul, din glasul căruia nu se desprindea nici un fel de bunăvoinţă pentru cei din cetate.
După putină vreme, intrară amîndoi în oraş pe un drum de care. Prin părţile acelea nu văzură cele cîteva căruţe care veniseră în urma gloatei de taboriti şi care rămăseseră în celălalt capăt al tîrgului. Tot acolo, văcarii lăsaseră boii şi vacile, ca şi turmele de oi, murdare şi pline de glod, bulucindu-se unele în altele. Lingă ele stăteau de strajă cîteva femei. Văcarii n-au mai avut răbdare. Ca scăpaţi din lant, s-au năpustit spre oraş, amesteoindu-se cu ceilalţi oameni din mulţime.
Prin partea pe unde intrară cei doi călăreţi- din Hvozdno, fusese linişte pînă atunci. Toate curţile erau închise, de

parcă ar fi fost pustii. Nici în circiuma de la capătul ufiţei nu putură intra atît de uşor ca altădată. A trebuit să treacă cîtva timp pînă să li se deschidă porţile. Cînd boierul păşi în sală, cu nepotul său alături, o găsiră numai pe cîrciumăriţă, îngrozită şi ghemuită într-un colt, împreună cu cei trei copii ai ei. Se ruga cu glas tare.
După ce rostuiră caii, boierii ieşiră în uliţă. Zgomotul şi strigătele înăbuşite pe care le desluşiseră ceva mai înainte şi care pătrundeau pînă în circiumă, se auzeau acum mai tare. Pe lîngă ei trecură cîţiva bărbaţi, îndîrjiţi şi aprinşi la fată. Mergeau grăbiţi, şi pe, o parte şi pe cealaltă a uliţei, strigînd aproape la fiecare casă să deschidă poarta, să nu se încuie înăuntru, căci altfel vor fi socotiţi potrivnici ai Domnului.
— Nu vă fie frică ! Lăsaţi lucrurile la locul lor ! urla unul într-o parte, iar celălalt, răguşit de tot, striga la o fereastră pe partea dimpotrivă : **'*— Deschideţi porţile ! Nu vâ fie teamă 1 Sînt fraţii noştri, care au venit să ne scape de stăpîni !**
Boierii mai văzură şi alţi tîrgoveţi grăbii; fugeau de parcă i-ar fi gonit din urmă sau ar fi alergat după cineva. La marginea tîrgului, dar mai ales în jurul bisericii şi la casa parohială, era un adevărat furnicar de oameni. Taboritii se năpustiseră furioşi asupra casei parohiale. Ferestrele erau sparte, iar oamenii alergau bezmetici, pustiind totul în calea lor. Dintr-a- colo răzbăteau strigăte, răbufneau lovituri grele, se auzeau tot felul de zgomote. Pe una din ferestre zbură o icoană de lemn, iar după ea pluti prin aer, ca nişte aripi negre, un anteriu preoţesc. Pe fereastra de alături fu airunicaită o carte, aipoii a. idoua şi ,a. trieia. Chiote surde însoţeau lucrurile zvîrlite, pe care cei de-afară le primeau ou strigăte de bucurie, jos, sub ferestre. Lîngă zidiil cimitirului, sub un cireş înflorit, se îngrămădise gloata ţăranilor de la Tăbor, împreună cu cei din oraş. Tot acolo, pe zăplazul ţintirimului, stătea cocoţat un om, mic de statură, şchiop, cu nădragi şi surtuc de culoare închisă, cu nasul turtit şi cu mustăţi drepte şi ţepoase. Era un vecin de la Ousti, negustor de vechituri, care-i ura pe popi şi căruia-i plăcea să propovăduiască. Cu patru ani în urmă îşi botezase singur copilul în apa pîrîului Kozi, iar anul trecut, tot singur, îşi înmormîntase nevasta afară din oraş, sub deal, fiindcă nu voia, cum spunea el, ca femeia lui să se odihnească în cimitirul acestor preoţi făţarnici. Băiatul cel mare, în vîrstă de 12 ani, căruia părul lung îi tîşnea de sub căciula jerpelită, siătea alături de tată-său şi-i ţinea securea. Se părea că flăcăiandrul mai făcuse şi altădată treaba asta şi era deprins cu zarva şi gloata.
Boierul de la Hvozdno, atras de strigătele predicatorului din apropiere, se opri fără voie, ceva mai la o parte.

— Toţi trebuie să fie deopotrivă ! strigă negustorul' de vechituri, zvîcnind din tot corpul. Cine păstrează ceva numai pentru el păcătuieşte de moarte. Nici datorii nu vor mai fi, iar datornicii, daaă vor fugi în munţi sau la noi, la Tâbor, vor fi iertaţi de plata datoriilor. E sfîrşitul veacului.
În clipa aceasta zburară iarăşi cărţi pe ferestrele casei parohiale. Apucîndu-se cu mîna stîngă de trunchiul tînăr al ciieşului, telalul se aplecă spre mulţimea care îl asculta şi strigă ca ieşit din minţi:
— Sfîşiaţi cărţile astea popeşti ! Rupeţi-le în bucăţi ! La ce bun hîrtoagele astea ? Rupeţi-le ! Prinosul sfîntului duh va pogorî în inimile credincioşilor, dar numai în ale credincioşilor, încît toţi vor fi ucenicii lui Dumnezeu. Voi toţi veti fi ucenicii lui Dumnezeu. Lepăda^-vă de cele pămînteşti, căci va veni ziua judecăţii şi nu veţi mai avea nevoie de nici un fel de roade! Lepădaţi-vă de toate, de ogoare şi de.pomi [1] Nu vă trebuie nici pomi, nici cărţi!
Şi smulgînd securea din mîna băiatului, tăbărî asupra cireşului şi începu să izbească cu sete în trunchiul tînăr şi neted al pomului înflorit, care strălucea în soare cu sclipiri de bronz.
Dar peste puţin nu lovi numai el în copac. Doi dintre mireni. înfierbîntaţi de cuvintele predicatorului, se năpustiră la rîmdul lor asupra pomului >şi îneejjură să izbească jos, deasupra rădăcinii. Şi cireşul, zbuciumîn- du-se sub loviturile de moarte, acoperi pe negustorul de vechituri, pe fecioru-său şi pe toţi cei de sub el, cu o ploaie de .flori albe.
Boierul de la Hvozdno nu mai văzu asta. În clipa în care predicatorul puse mîna pe secure, logofătul se întoarse, îl strigă încruntat pe Andrei şi porniră mai departe. Ocoliră împreună zăplazul cimitirului, ca să ajungă la poartă. Dincolo de zid se iţeau oameni care strigau într-una, iar de la biserică răzbătea pînă la ei un vuiet surd de glasuri înfierbîntate. În zarva aceasta se auziră deodată sunetele ţiuitoare ale orgii dezacordate, ca şi cînd o mînă grea şi nepricepută ar ii lovit în clapele ei.
În tintirim, crucile de lemn. toate cîte erau acolo, zăceau sfărîmate sau trîntite la pămînt. Smulse de la locurile lor, ele zăceau în ţărîna răscolită de pe mormintele călcate în picioare.
Ceva mai la o parte, în faţa uşilor bisericii, lîngă o oladă de cruci hăcuite şi făcute ţăndări, se afla calul lui Kânis, priponit şi înşăuat. Alături, înfipt într-un mormînt, fîlfîia prapurul cu potirul roşu pe o parte şi cu gîsca albă pe cealaltă. Lîngă el stătea un flăcăiandru îmbrăcat cu un cojoc, uitîndu-se cu jind spre biserică. S-ar fi dus şi el acolo. însă trebuia să stea de pază.

Ctibor din Hvozdno se opri fără voie şi privi cu Sfroază cimitirul pustiit, scăldat în lumina limpede a după-amiezii de primăvară. Nici nu băgă de seamă că bărbaţii şi femeile de la Tâbor, care foiau în jurul lui, alergînd spre biserică, îl cercetau bănuitori. Însă tînărul nepot, împins de curiozitate, porni după el.

X

Din lumina puternică de afară, Ctibor se găsi deodată în umbra molcomă dinăuntrul bisericii. Ceea ce văzu acolo, era ca o nălucire de vis greu. Boieiul nu ţinea la popi, nu era un cunoscător al lucrurilor făurite cu măiestrie, dar nici nu era pornit împotriva lor ; se împotrivea doar ca icoanele să fie cinstite prea mult. Şi în clipa aceea, cînd îşi dădu seama că biserica aceasta, una din cele mai frumoase din împrejurimi, e a lui, că aici a venit din cea mai fragedă copilărie. că aici şi-a botezat fata şi şi-a înmormîntat nevasta, se simţi cuprins de o jale fără margini.

Stătea nemişcat, chiar în uşa bisericii. înăuntru, în faţa lui , era un vălmăşag de oameni: bărbaţi şi femei de la Tâbor şi din orăşel, îmbrăcaţi în straie ţărăneşti sau cu haine de tîrgoveţi, femei cu basmale strînse pe cap, ici în umbra bolţilor, dincolo în lumina vie şi colorată ce cădea de sus prin ferestrele mari ale paraclisului.

Însă dintre toate, ceea ce l-a izbit mai mult pe boier, a fost calul din tinda bisericii, nu departe de altarul cel mare. un cal alb ce 'dădea mereu din cap şi pe care-l călărea preotul cu părul lung şi barba mare. Omul cu haina din patrafire, cusută cu fir de aur, nu mai era lîngă el; Joha brutarul se îngrijea acum de preotul cel orb.

Oamenii nimiceau şi pustiau totul. Loveau ou topoarele în bănci, sfărîmau stranele şi scăunelele pentru rugăciune, în vreme ce alţii, cocoţaţi pe jilţuri, scobeau şi răzuiau cu suliţile îngerii şi sfinţii zugrăviţi pe pereţi. Alături, un vlăjgan bărbos, care stătea într-un ungher al altarului, scotea ochii apostolilor de ce icoane, iar un altul de jos, îi striga să dea una în capul Maicii Domnului, ca să vadă dacă-i cu adevărat sifîntă şi poate să se apere !(şi-i arătă o statuie zugrăvită în multe culori). Nu sfîrşi bine vorba şi statuia Maicii Domnului zbură de pe altar, mai primi o lovitură de picior şi se rostogoli ciuntită pe pardoseala murdară şi plină de noroi.

În faţa altarului principal se înălţa o grămadă de scule şi odoare bisericeşti. Ca ieşite din minţi, femeile cărau aici icoanele şi statuile mai mici, odăjdiile din sacristie, liturghiere şi alte cărţi bisericeşti mari şi mici. Singure sau cu ajutorul bărbaţilor, le sfîşiau şi le aruncau peste vraful unde stătea ţăranul arămit de soare, cu părul lung şi

căciulă în cap, venit în grabă din sacristie, de bună seamă un pălmaş, îmbrăcat cu un suman peticit. Într-o mînă îi strălucea un crucifix împodobit cu pietre scumpe de toate culorile, iar în cealaltă un potir de aur.

Fără să stea pe gînduri, zvîrli crucea în grămada de lucruri, apoi buşi de pămînt potirul care, după învăţătura preoţilor săi, păcătuia prin scumpătate, şi-l călcă în picioare. Ochii îi sticleau în cap de o înflăcărare sălbatică şi omul urla, de parcă ar fi zdrobit un potrivnic sub călcîie. Femeile şi bărbaţii se bulucira răcnind în jurul lui şi se uitau cum botforîi săi scorojiţi şi plini de glod striveau potirul de aur.

Jur împrejur, din toate colturile bisericii dq suş, de jos, din tindă şi din pod, de pretutindeni, se auzeau lovituri care răsunau în gol, însoţite de ţipete, chemări, rîsete şi răcnete. În clipa aceea se înălţă şi glasul orgii, la care se aşezase un ţăran cu faţa zbîrcită. purtînd un cojoc murdar pe el ; omul lovea rîzînd, cu mîna lui grea şi bătătorită, clapele instrumentului. Deodată orga scoase un ţiuit prelung, şi cu un sunet scurt şi tăios icni şi amuţi pe veoie. Îi luaseră alţii viaţa şi suflarea cu cîteva lovituri de topor. Dar larma loviturilor, bocăniturilor şi glasurilor, topite într-un potop asurzitor, mugea mai departe.

În toiul huietului, preotul cel orb de pe calul bălan începu deodată să strige ; Joha brutarul îi şoptise că oamenii au luat artoforul de aur din altarul principal şi se pregătesc să-l deschidă spre a scoate anafura. De aceea, preotul Mikulâs le striga să-l lase şi să nu-şi mai piardă vremea. Mai bine să dea foc acestui templu al păcătoşilor, care se închină la idoli

În aceeaşi clipă ieşi din sacristie şi tovarăşul său, Petr Kânis. Pînă atunci alergase prin biserică, de la un capăt la •altul, îndemnînd şi Mlăcărînd oamenii. El însuşi tăiase cu sabia tot ce-i ieşise în cale. În mîna dreaptă ţinea paloşul, iar în stînga cîteva lumîriări aprinse. Femeile şi bărbaţii se năpustiră către preotul cu barbă neagră, întinzînd mîinile spre făclii.

„Rătăciţii", gindi boierul care se afla jos, lîngă uşa bisericii, şi se întoarse scîrbit dînd să plece de-acolo. Abia acum băgă de seamă că tînărul său nepot dispăruse şi se uită după el; dar văzînd că nu-i nicăieri, ieşi din biserică. Îi trecu prin gînd că poate s-o fi dus spre cetate, să privească cum se dă asaltul. Şi acum, ca .şi în biserică, îşi .aminti de fiică-sa şi-şi zise că ar fi trebuit să fie aici de faţă, ca să-şi dea seama de ce sînt în stare popii ei. Ieşind din îmbulzeala dinăuntru, se lovi de iureşul de afară. Dinspre casa parohială, lîngă care zăcea doborît cireşul înflorit, nişte ţărani rostogoleau un butoi. Zărindu-l, mulţimea scoase un strigăt, ce se înteţi şi mai mult cînd

se ivi al doilea şi al treilea butoi. În clipa aceea, din acoperişul de lemn al casei parohiale zbucniră trîmbe de fum şi în urma lor o flacără roşie. Puţin după aceea, prin fereastra spartă a bisericii pustiite, pe unde ceva mai înainte ieşise Mi- kulâs, preotul cel orb şi bărbos, ţîşni un val de fum negru.

Boierul ghici îndată c.e-o să urmeze. Au dat foc casei parohiale şi bisericii şi-o să se întîmple o mare nenorocire dacă focul o să se întindă şi la celelalte case, căci fraţii de la Tâbor nu vor lăsa pe nimeni să-l stingă. Deocamdată, gloata care ascultase predica negustorului de vechituri se aruncă asupra butoaielor de pe maidanul din fata casei parohiale. La fel făcură şi cei care ieşiseră pe poarta cimitirului după preotul Mi- kulâs.

Ctibor din Hvozdno observă că printre aceştia sînt şi mulţi credincioşi din tîrguşor. Alţii stăteau în fata coşmeliilor lor şi priveau înmărmuriţi spre casa parohială, pe care o mistuiau flăcările, aţintind fumul des ce ieşea buluc pe ferestrele bisericii şi limbile de foc care prinseră să pîrîie în văzduh. Oamenii n-aveau pic de vlagă în ei şi ca şi cum ar fi fost pironiţi locului, niciunul nu se gîndea să dea ajutor sau să se împotrivească.

Se împlineau aievea în fata lor cuvintele care îm- pînziseră tot ţinutul, precum că totul trebuie să piară, că a .venit sfîrşitul veacului şi că se apropie ziua judecăţii. Iar aceia care împrăştiau cu furie pîrjolul erau atît de înfricoşători şi atît de puternici, încît păreau cu adevărat nişte răzbunători.

Boierul o luă în grabă spre cetatea împresurată. La cele ce se petreceau în jurul lui, se uită cu o căutătură aspră şi. posomorită. Era împotriva lor, însă îşi dădea seama că toate se trag din cele ce se întîmplaseră mai înainte. Să se împotrivească pentru a mai scăpa ceva de la pieire, nici nu-i trecea prin gînd. De bună seamă, aceasta era pedeapsa lui Dumnezeu, abătută asupra popilor, fiindcă au nesocotit canoanele şi n-au ţinut seamă de mustrările magistrului Jan. Ba i-au mai pricinuit şi moartea şi au aruncat ocară asupra întregii ţări.

Se gîndea şi la preoţii de la Tâbor, minunîndu-se cît sînt de îndrăzneţi şi de aspri şi cum aleargă lumea ca nebună după ei, mai ales ţăranii, de parcă i-ar împinge o putere nevăzută. După ce trecu de turma oilor şi de vitele de la marginea tîrgului ajunse ia zăgaz. Aici observă că în vreme ce el zăbovise prin oraş, în locurile acelea se adunase lume multă, mai ales oameni de la ţară, de prin satele învecinate. Logofătul din Hvozdno văzu că în afară de cei de la Tâbor, care încheiau plutele şi le dădeau drumul pe apă, aproape toţi se .îngrămădeau în jurul unui călăreţ. Află că este preotul Jan Rydlinsky.

Il cunoştea din tabără. Acum îi auzea de departe glasul puternic şi răsunător. Vorbea ţăranilor, şi boierul desluşi cuvînt cu cuvînt spusele lui : fiecare om îşi primejduieşte sufletul dacă ia apărarea acestor pă- gîni sîngeroşi, dacă nu va fi alături de ei, de taboriţi, dacă nu va ajuta, împreună cu ei, la reîr.scăunarea împărăţiei lui Dumnezeu pe pămînt, unde nu vor fi nici stăpîni, nici iobagi, nici dajdii, nici diimă, nici alte dări. Şi cine vrea să apere pe Dumnezeu, trebuie să-şi părăsească ogoarele şi să lovească în aceşti popi care se închină la idoli şi care nu vor să trăiască în adevărata dragoste creştinească.
— Şi-acolo sînt dintre aceştia! strigă preotul, ară- tînd cu mîna dreaptă spre cetate.
În pumn ţinea un potir lucios de cositor, pe care, în clipa cînd începuse să vorbească. î! scoase din traista de piele ce atîrna în faţa lui, lîngă şa.

După aceea, boierul din Hvozdno nu-l mai băgă în seamă pe preotul cel tînăr şi frumos, a cărui barbă moale, castanie, şi al cărui p5r creţ fluturau în vînt. Se uită după Andrei

.II zări lîngă gloata adunată în preajma plutelor, pe care taboriţii tocmai se pregăteau să se suie. Şi feciorul era cu ei, acolo.
Unchiul îl strigă, dar în aceeaşi clipă, mulţimea ce se îmbulzea în jurul preotului scoase un răcnet sălbatic ; preotul sări pe neaşteptate de pe cal şi se aruncă în apă, ţinind potirul.lucitor deasupra capului. Toti cei de fată, înarmaţi cu securi şi topoare, porniră după Bydlinsk^, ca la o întrecere de înot. Niciunul nu voia să rămînă pe zăgaz. Fiecare, clocotind de mînie, sări în apă şi porni înot.
Pluta pe care se afla Bydlinsky se îndreptă cea dinţii spre cetate. Ceilalţi veneau după el, şi de pe toate plutele răsunară strigăte sălbatice şi toti aveau în mîini securi lucitoare şi învîrteau topoarele pe deasupra capetelor luptătorilor întărîtaţi şi îmbrăcaţi în cămăşi şi cojoace.
Feciorul din Hvozdno sări şi el pe plută, cu sabia scoasă. Toată fiinţa lui era învăpăiată de înverşunare şi de pornire tinerească de a se lupta cu cineva, mai ales că era împins şi de nemărginita silă ce-o nutrea fată de stăpînul puternic al cetăţii. Dezgustul şi duşmănia i se înrădăcinaseră în suflet îmcă din copilărie, ca tuturor, vlăstarelor din familiile boiereşti de prin împrejurimi, care nu fuseseră în slujba bogatului guvernator Rozemberk.
iMînia aceasta se aprinsese >şi mai aprig, cînd nu de mult se răspîndise vestea că tînărul boier Oldfich din Rozemberk plecase însoţit de cîţiva boieri la Vra- tislav, la duşmanul neîmpăcat al potirului, la împăratul Sigismund.
Bătrînul logofăt voi să-l împiedice pe nepotul sau de a merge la atac. I se părea că ceva nu e în regulă. Nu se cădea ca un boier să pornească împotriva altui boier fără o provocare scrisă. Altminteri, treaba asta nu era de loc împotriva cugetului său. Il răscoleau aceleaşi simţăminte ca şi pe nepot, şi el însuşi era întărîtat de tot ce se petrecea în fata ochilor lui.
Cu interesul unui vechi luptător, căruia ii plăceau încăierările, urmări atacul dezlănţuit asupra cetăţii, îşi alese un alt Joc, ca să poată vedea mai bine, şi apoi se apropie şi mai mult. Uitase că trecuse vreme îndelungată de cînd plecase de acasă şi că făgăduise Zdenei să-i aducă veşti despre cele întîmplate. începu să-şi iasă di,n fire. Cu faţa aprinsă strigă lia cei din apă, făcîndu-le semne cu mîna, dîndu-le sfiaturi şi arătîndu-le încotro s-o ia.
Nu mai ţinea seamă de zgomotul din oraş, nu mai vedea vitele neliniştite din faţa copacilor de la marginea tîrgului şi nu mai auzea nici sfîrîitul flăcărilor.
Vîntul aducea dogoarea focului pînă la lac. Cerul albastru de deasupra oraşului se întunecase şi în acest loc din

pricina norilor de fum roşiatic, ce se înălţau în rotocoale mari. Pălălaia cuprinsese acum şi clopotniţa, şi limbi de foc ţîşneau trosnind ;în văzduh.

Ctiibor din Hvozdno nu-şi lua ochii de la cetate. Il supăra şi-l întărită faptul că pîrcălabul vrea să se împotrivească mulţimii numai cu o mină de oameni. Socotea c-o face din ambiţie şi dispreţ şi de aceea urmărea încordat fiece mişcare de pe apă şi din ce- ta'te. Plutele se apropiau de metereze, dar veneau buluc, aproape numai dintr-o singură parte. Logofătul din Hvozdno chibzui că ar fi mai nimerit ca cetatea să fie încolţită din toate părţile. De aceea striga şi ţipa în gura mare. Apoi o luă la goană pe zăgaz drept înainte, către cetate, pînă ce ajunse pe podul de lemn din faţa porţilor.

În clipa aceasta apăru printre copaci restul gloatei taborite, împreună cu adepţii din Bukcxvsko. În fruntea lor se afla Petr Kânis, iar lîngă ei, pe jos, fiind- că-şi pierduse calul, păşea boierul scăpătat şi în urma lui. omul cu prapurul.

Dar n-au rămas multă vreme în fruntea gloatei. De îndată ce văzură plutele înţesate de oameni, prăş- tiaşii, flăcăiandrii şi bărbaţii mai tineri, cei mai mulţi înarmaţi cu arbalete;, se ¡smulseră din mulţime şi aler-

 gară spre lac, cu strigăte asurzitoare. Printre ei, în fiaiţă, se afla tînăiruil rotar ăimia. diin Bukovsko.

În urma lor ardea casa parohială, se mistuiau în pîrjo.1 biserica şi clopotniţa. Văzduhul şuiera de flăcări. În fiecare clipă, o puzderie de scîn'tei se învolbura în smocuri, vîlvătăile se înălţau către norii grei de fum, iar priin aer trecea ca un spiriduş oîte o şindrilă aprinsă, care se prefăcea apoi în scrum. Şi toate lăsau urme. Mai departe, printre acoperişuri, ţîş- niră alte trîmbe de fum.

Jalea şi răcnetele sălbatice răsunau de la un capăt la altul al tîrgului. Mulţi fugeau îngroziţi, o luau razna printre copaci, vînzolindu-se încoace şi încolo, trăgîmd după ei vitele care mugeau înspăimîntate. Taboriţii treceau în cete, cu armele scoase, dintr-o parte în alta, printre casele orăşelului. Se aruncau cu Furie asupra porţiilor şi uşilor zăvorite şi se năpusteau înăuntru, scoţînd strigăte înfricoşătoare, ca în faţa unor oştiri duşmane.

Una din aceste cete era condusă de omul chior de un ochi, care mai înainte dusese de căpăstru bălanul preotului Mikulâs. Faţa toată îi era miînjită de funingine, iar piepţii surtucului, cusut din patrafire scumpe, erau năclăiţi de sînge. Pete mari roşii se vedeau şi De secure.

Era sînge omenesc.

XI

Stareţul şi paracliserul rămaseră singuri în tindă. De jur împrejur se aşternuse o linişte adîncă. După plecarea boierului şi a nepotului său, slugile se duseră care încotro să-şi vadă de treburi. Logofeteasa Zdena plecase şi ea şi nu se mai întorsese.

Stareţul aşteptă o clipă, apoi intră în odaie aduse paracliserului un coltuc de pîine de pe masă şi cîteva înghiţituri de apă în cana de lapte. De altceva nu putea să-i facă rost. Bătr.înul, înfometat, înfulecă cu ■lăcomie, oarecum liniştit de tăcerea din jur. Însă tocmai din pricina aceasta îşi ciulea urechile la fiece şoaptă, la fiece zgomot şi nu mai contenea cu întrebările. Egumenul crăpă puţin uşa odăii, să vadă dacă tinăra călugăriţă mai doarme. Dormea.

După aceea se repezi la uşa din tindă, ca să-şi arunce ochii şi prin curte. Pe prispă, la soare, moţăia cîinele. Lîngă gardul viu, sub streaşina năpădită de muşchi, zburdau în praful din gropi orătăniile curţii. Deasupra ogrăzii, porumbei albi spintecau văzduhul, lîlfîindu-şi aripile în zbor grăbit; ciripitul păsărelelor răsuna limpede în jur. Pretutindeni domnea o linişte desăvîrşită.

■Stareţul se uită după oameni, dar nu zări pe nimeni. Curtea era parcă moartă. Unde o fi umblînd tînăra logofeteasă ?

Ieşi pe prispă şi merse pînă la poartă. O deschise binişor şi se uită pe furiş spre sat. Pretutindeni în faţa caselor stăteau oameni vorbind cu glas tare.

Cînd se întoarse, nu-l mai găsi pe paracliser în tindă, ci în odaie, lîngă patul călugăriţei care se trezise din somn. O molcomea şi-o îmbărbăta cum putea mai bine. Îi veni în ajutor şi stareţul, care era bucuros că tînăra călugăriţă părea mai înviorată şi nu atît de amorţită ca Înainte. Apoi o zări pe fereastra cea mică pe logofeteasa Zdena, care păşea dusă pe gin- duri sub pomii înfloriţi din grădină Părea foarte neliniştită şi tulburată. Toate gîndu- rile îi erau la Bukovsko. Se întreba ce s-o fi întîm- plînd acum prin părţile acelea, ce preoţi or fi acolo şi dacă tatăl ei se va hotărî pînă la urmă.

Fraţii taboriţi de la Blikovsko apără sinonuri-sin-gurei adevărul lui Dumnezeu împotriva batjocurii, împilării şi afuriseniei, şi luptă ou răutăţile întronate de anticrist. De foarte multe ori, în liniştea şi singurătatea odăii ei, Zdena se rugase şi se jeluise celui de sus. Şi cuprinsă de o adîncă nelinişte, plîngea pentru biruinţa taboriţilor. De fiecare dată îşi amintea cuvintele înflăcărate ale tânărului predicator Jan Bydlin- sky, care la ultima adunare chemase pe toate femeilel*

măritate şi nemăritate, ca aidoma sfintelor ludita şi Estera să se roage lui Dumnezeu pentru slobozirea poporului.

Şi Zdena gîndea acum că s-ar putea ca şi acel tînăr preot să fie la Bukovsko. Il văzuse pentru întîia oară cu un an în urmă, tot cam pe vremea asta, cînd pomii erau în floare, la Bechyne, lîngă muntele Tâbor. Il auzise predicînd şi atît de mu'lt o mişcaseră vorbele lui înfăcărate, încît la toate adunările de la Tâbor, ea se ducea numai acolo unde propovăduia el. Îi sorbea cuvintele şi nu-l pierdea din ochi, de parcă ar fi fost o apucată. Iar cînd se întorcea acasă, nu-şi mai lua gîndul de la el şi nu mai putea de dorul lui. Şi tot astfel cînd pornea la alte adunări, prin păduri şi cîm- pii întinse sau peste zănoage cu bălţi şi ierburi verzi, cu răzoare de bumbăcariţă albă şi cu pescăruşi imaculaţi ce zburau pe daasupra lor şi deasupra gîrlelor cu ape scînteietoare.
Gînd venea iarna şi adunările încetau să se mai ţină, în serile triste şi liniştite, în singurătatea nopţii, logofeteasa Zdena îşi aducea aminte, în curtea acoperită de zăpadă sau î,n odaia ei, de drumurile acelea frumoase, de taberele sub cerul liber. Uneori, năpădită de atîtea aduceri aminte, se oprea pînă şi din rugăciunea pe care începuse s-o rostească. Zdena uită chiar şi ceea ce auzise cîndva din gura magistrului Jan Hus, că e bine ca omul să se ferească de întuneric, de singurătate şi mai ales să nu tînjească după un anume lucru, căci diavolul îl află pe om" oriunde, îi place să-l ademenească, şi din inimă, din buna învoire a omului purcede răul, dezmăţul,* omuciderea şi preacurvia.
Cînd pe la sfîrşitul iernii a ajuns şi la Hvozdno ştirea că preoţii de la Ousti au ocupat oraşul şi cineva a pomenit numele lor, printre care şi pe acela al lui Jan Bydlinsky, chipul palid al logofetesei Zdena s-a îmbujorat, iar ochii -ei îngînduraţi au sclipit de bucurie şi de înflăcărare. După aceea a auzit cum cei de la Ousti s-au răsculat şi au durat un oraş nou, unde domneşte rînduială şi lege nouă. Acolo sînt chemaţi toţi cei care vor să scape cu cugetul curat din aceste vremuri de duşmănie şi pierzare.
Glasul acela o ademenise nespus de mult şi adeseori era cuprinsă de o dorinţă nestăvilită şi tînjea după acest oraş nou, după această viaţă nouă de dragoste frăţească, după această 'biserică nouă care a fost aşezată cu slavă, ou cinste, întocmai ca sfînta biserică creştină la începuturile ei. De aceea de multe ori, de tulburare, o podidea plînsul şi simţea un mai puternic îndemn în cugetul ei, de cîte ori tată-său nu voia să audă de plecarea la Tâbor.
Acum se gîndea din nou la taboriţi şi la oraşul lor. Cînd pe prispa casei bătrînul ţăran îi adusese veştile despre fraţii taboriţi, gîndul ei zburase din nou la preotul Bydlinsky. Gîndul acesta o însoţise şi sub tei şi aici în grădină, sub pomii înfloriţi. „Desigur că e acolo", gîndi ea; şi ce veşti va

aduce oare omul pe care, în nerăbdarea ei, l-a trimis la Bukovsko ? I se părea că a plecat tare de mult. Se uită spre cer. Soarele se înălţase drept deasupra capului. „S-ar putea ca acum să se înapoieze şi omul meu, gîndi logofeteasa Zdena, sau poate că a şi venit şi mă aşteaptă".
Se întoarse din drum şi porni în grabă spre curte. Dar acolo nu sosise nimeni de la Bukovsko şi nici bătrînul Jira, ciobanul curţii, pe care-l durea un picior, nu ştia nimic despre trimisul logofetesei. Dintre toate slugile numai el rămăsese în ogradă. Stă'tea pe o grindă în apropierea şurii. Zdena întrebă de ceilalţi şi î se spuse că sînt plecaţi în sat, ca să afle ce se în- tîmplă la Bukovsko. Margeta şi Ana se vonbiseră între ele să dea o fugă chiar pînă la Bukovsko. ca să-i audă pe preoţii de la Tâbor.
Logofeteasa Zdena nu-l mai ascultă pe bătrînul cel sfătos care îşi întindea la soare, piciorul oblojit. Intră degrabă în casă. În tindă ¡se întîlni faţă în faţă cu stareţul ; acesta o văzuse ieşind din grădină şi venise în întîmpinarea ei.
După încercările prin oare trecuse, şi cu sufletul împovărat de gînduri, logofeteasa Zdena nu era bucuroasă de un oaspete ca acesta nepoftit. Şi cu atît mai mult acum nu simţea nici un îndemn să stea de vorbă ou el. Pe faţa ei nu se citi pic de bunăvoinţă cînd stareţul o rugă să le dea o căruţă, fiindcă sora se simţea mai bine. Zd'ena îi răspunse că dacă vrea să plece, n-are declt, ea nu se împotriveşte; însă afară, dincolo de curte, nu va putea face inimic pentru ocrotirea lor. Dacă poftesc să rămînă în casă să-şi ia de-ale gurii şi să se îndestuleze cu ce se găseşte, lapte şi carne, şi arătă uşa de la cămară. Spuse toate acestea cu răceală şi intră apoi în odaie.
Stareţul se uită după ea îngrozit şi mîniat. Peste **o** clipă o văzu ieşind din camera ei. Purta la brîu o pungă şi pe umeri îşi aruncase o manta. Plină de nerăbdare, luase repede o hotărâre şi se îndrepta spre poartă. Abia de mai avu răgaz să-şi arunce o privire prin curte. Porni spre Bukovsko.
Văzind' că numai ei şi ciobanul au mai rămas în toată curtea, stareţul se duse la poartă şi o încuie, împreună ou paracliserul, scoase din şură căruţa cea mai uşoară şi începu s-o aştearnă cu paie. Ciobanul, căruia stareţul îi zvîrli cîţiva groşi, îi ajută şi el cum putu. La rugămintea egumenului, ciobanul făcu rost, uimblînd şontîc-şontîc, de nişte hamuri, şi se învoi să înhame caii.
În acest timp, paracliserul aduse bolnavei lapte şi pîine şi o îmibărbătă, spuninidu-i că vor pleca cu căruţa şi de astădată o să le fie mai uşor la drum, dacă ea o să reziste. Marta se simţea mai bine: frigurile o lăsaseră şi era doar slăbită. Cu vocea stinsă îl încredinţa pe paracliser că acum va putea să meargă şi că în căruţă îi va fi mai bine. O

alungau de aici teama şi nădejdea de a ajunge cî't mai curînd la unchiul ei din Pribenice.
În timp ce pregătea căruţa şi caii, stareţul se ducea din cînd în cînd să se uite prin crăpătura porţii, către sat. Mai departe nu îndrăznea să meargă.
Tot robotind pe la căruţă, auzi deodată un zgomot neaşteptat, ce se apropia tot mai mult, venind dinspre uliţa satului. Preotul alergă în gra,bă .şi aruncă o privire printre ostreţe. Şi ce-i văzură ochii ? Slugile din curte şi sătenii toţi, bărbaţi, femei şi copii, se îngrămădiseră în jurul câtorva ţărani care tocmai atunci sosiseră în goană, aprinşi la faţă, leoarcă de sudoare şi înnegriţi de fum.
Cu faţa îmbujorată, fiecare striga şi vorbea fără şir despre cele ce se întimplă la Bukov-sko, despre ce spun preoţii şi de ce veniseră acolo.
Stareţul nu prea înţelegea ce povesteau. Însă deodată un ţăran se desprinse din mulţime şi, ca ieşit din minţi, se opri în faţa unei căsuţe care într-o parte avea un petic de pămlnt, i.ar de cealaltă parte curtea. Ţăranul se întoarse cu faţa spre casă şi curte şi începu să strige cît îl ţinea .gura, vinturîndu-şi deasupra capului mîinile mari şi stacojii.
— Vaoiine fi. iha! Boiteiruilie! La .naiba! cu boieria ! Frate! Fraţilor! Deşertaţi-vă casele 1 Goliţi-vă curtea ! Luaţi vitele şi tot ce aveţi ! Vreau să pun foc casei mele ! Vă dau de veste că fac asta pentru dragostea lui Hristos. După aceea plec cu fraţii la Tâbor. Ei sînt îngerii lui .Dumnezeu, care au să ne scoată din această Sodomă. Şi cine nu vrea să piară de loviturile domnului, să meargă ou noi. Acolo n-o să mai fie nici daibilă, nici dijmă. Acolo o să fim[1] fraţi cu toţii I Daţi singuri foc caselor voastre, că şi-iaşa n-o să mai rămînă piatră pe piatră. Nimic 1 Nimic ! Numai Tâbor. Goliţi-vă casele! Am să-i dau foc !
Roşu ca racul, cu părul vîlvoi, leoarcă de sudoare şi cu ochii scăpărind, se întoarse spre casă, spre curte şi spre mulţime şi începu să strige cu glas răguşit :
— Îi dau foc! Îi dau foc !
Şi ca un smintit, o luă la goană spre uşă.
Cuprins de spaimă, stareţul se dete înapoi şi se îndreptă spre căruţă. Caii stăteau lîngă prispă, gata înhămaţi. Trebuia doar s-o aducă pe sora Marta şi să iasă pe poarta din spatele casei. Numai de n-ar fi prea tîrziu! gîndi stareţul cu nelinişte. începu să-şi piardă cumpătul. Puse mîna pe dîrlogii calului, ca să-l ducă la căruţă. Dar în clipa aceea, zarva din sat se înteţi ca o flacără năprasnică. Oamenii răcneau care mai de care strigăte şi goneau spre curte. Dincolo de porţi se auzea acum un amestec de glasuri îndîrjite. Apoi începură să lovească cu pumnii ,şi cu securile în poartă.

— În sac călugării, în sac! Deschideţi, blestemaţilor !
— Daţi-le foc ! În foc cu ei!
— Ăştia l-au ars pe sfîn'tul Hus 1 Şi-i[1] nimicesc pa adevăraţii creştini, cum fac şi nemţii!
— Deschideţi ! Deschideţi! urlau oamenii de afară într-un huiet de glasuri ameninţătoare, în vreme ce lovituri puternice răpăiau ca grindina în poartă.

XII

Stareţul dădu drumul calului şi stătu o clipă pe prispa de piatră, ca înlemnit. Privirile lui înspăimîn- tate erau aţintite asupra porţii, de unde veneau glasurile de pierzare. Îi fulgeră prin minte că oamenii de afară ar putea fi chiar taboriţii, că le-o fi spus ceva ţăranul acela sau poate chiar boienul. Nu îndrăznea totuşi să creadă lucrul acesta, ca nu cumva să se înşele, şi nu-i dădu în gînd că la urima urmei toate slugile ştiiau despre sosirea lor la conac şi că ele duseseră vestea în sat. Iar ţăranii care veniseră înverşunaţi de la Bukovsko, îndemnaseră lumea la răscoală.

Stareţul îl strigă pe cioban, dar acesta, ca şi cînd n-ar fi auzit) nimic alerga şontic-şontic, oa să ajungă mai repede la şură, săltînd ca un hîrciog.

Egumenul duse singur caii în grajd aşa cum erau, cu hamurile pe ei, apoi intră în casă şi încuie repede uşa. După aceea trase drugul cu putere <şi-l vîri cu celălalt capăt în scobitura zidului.

Zăvori astfel uşile şi
alergă gîfîiînd spre
odaie. Vuietul
înăbuşit de afară
străbătea pînă aici

.Î5ar de îndată ce o zări pe călugăriţă, palidă şi îngrozită, stînd î,n pat şi strîngînd de frică mîna stingă a bătrînului paracliser care îngenunchease în faţa ei, şi de îndată ce auzi geamătul de îngrijorare cu care-l primi bolnava, stareţul îşi reveni. Redabîndindu-şi cumpătul şi bărbăţia, birui spaima care îl copleşise pe neaşteptate. Totuşi, nu se simţi pe deplin liniştit şi spuse că primejdia e mare, dar că trebuie să nădăj- duiască în ajutorul lui Dumnezeu. .Nu s-a sfîrşit încă totul; porţile sînt zăvorite şi uşile la fel.
În clipa aceea zări oblonul de la fereastră deschis. Se repezi şi-l trase în jgheabul lui, astupfind astfel şi ferestruia. În cameră se făcu deodată întuneric. Numai prin uşa deschisă străbătea din tindă o geană de lumină, căci de îndată ce stareţul incuiase uşile din faţă, în tindă se lăsase întunericul. De afară se auzea o hărmălaie nemaipomenită de glasuri, iar loviturile surde răbufneau pînă aici. În acest amestec de lumină şi întuneric, toate păreau mai îngrozitoare.
Călugăriţa îmbrăcată în alb, cu părul revărsat pe umeri, nu putea să scoată un cuvînt. Gînd stareţul li spuse bătrînului că se duce să vadă şi de 'ferestrele din celelalte odăi, paracliserul simţind cum tremură sora care se sprijinea de el, îl rugă să se întoarcă mai repede, să nu-i lase singuri. Apoi începu să se roage. Buzele îi trerqurau, glasul i se sugruma în gîtlej, iar ochii îi erau ¡îndreptaţi necontenit spre uşă, ca să vadă dacă nu vine odată stareţul. Acesta astupă una din ferestrele odăii celei mari, dar cînd ajunse la a doua, pe care o închise de asemenea, ca să nu mai pătrundă nici pe acolo urletele din ,faţa porţii, picioarele începură să-i tremure. Zărise pe gardul de bîrne de sub tei umbra unui om ce se înălţa pe streaşina zapla- zului şi striga din răsputeri. În urma lui se furişă altul cu o măciucă în mînă, apoi încă unul. Se căţărau pe gard, îşi făceau vînt jos şi-o luau la goană spre poartă, ca s-o deschidă.
Stareţul nu auzi nimic mai mult. Sări năuc de la fereastră, alergă în odaia cealaltă şi zăvorî uşa în
~"T05
firma lui. **Nici** nu trebui sa le spună tovarăşilor săi că vrăjmaşii au tăbărît în curte. Zarva şi strigătele ce se auzeau tot mai puternic şi apoi loviturile **din** iişa tinzii dădeau singure **de** ştire că duşmanul e în preajma lor.
Paracliserul sări înaintea preotului. frî,n- gîndu-işi mîinile şi strigă :
— Arde oasa ! Arde! Şi să mori aşa neîmpărtăşit şi nespovedit 1
— Dumnezeu e milostiv, o să ne întărească ! se mîngîie stareţul cu liniştea smereniei şi supunerii. în- genunchează ! îi zise paracliserului, iar călugăriţei îi şopti

mai liniştit şi mai blînd : Roagă-te, soră! Te iert de toate păcatele.
Scoţinidu-şi şuba şi gluga, stareţul înalt şi vînjos, îmbrăcat în veşmîntul său alb de călugăr, se aplecă deasupra 'paracliserului şi călugăriţei, şi fiind încredinţat că li se apropie moartea, îi binecuvîntă cu dreapta, grăind cu o uşoară tremurare în glas:
— *Ego vos absolvo în nomine Pairis et Filii et SpirUus sandi*
După aceea căzu şi el în genunchi şi îşi împreună mîinile ca pentru rugăciune. În odaie se aşternu o tăcere apăsătoare; afară, însă, zgomotul şi urletele vuiau asurzitor. În aceeaşi clipă, o licărire slabă" de lumină roşiatică tremură priin întunericul încăperii.
Se **ivi deodată, se mistui, apoi se aprinse din nou, şi prin 'Crăpăturile ferestruii se** arătară **şuviţe subţiri** de **văpăi roşii.**
Zarva de afară conteni o clipă îşi loviturile din uşă amuţiră, — se auzeau numai glasuri repezite, de parcă oamenii s-ar fi luat la "ceartă.
Toate acestea, dar mai ales văpaia roşiatică, îi înfricoşau pe fugarii de la Louiiovice. Fel de fel de lucruri le trecură prin minte şi fură cuprinşi de groază la gîndul că au fost încuiaţi înăuntru, că de jur îm-
[1] **Vă iert de păcate, în numele Tatălui şi Fiului şi Sfîntu- lui Duh (în limba latină în text), (n. r.)** prejur arde totul şi că răsculaţii au dat foc casei şi curţii.
Stareţul sări repede de la locul lui şi cu o smuci- tură deschise obloanele, cercetă cu privirea şi aşteptă oleacă. Apoi împinse dblonaşul de perete, deschise larg ferestruia şi se uită afară.
În grădină nici ţipenie de om. Totul era pustiu, numai o mîţă cărămizie, cu părul zbîrlit, zvîcni ca o săgeată. Venea î,n goană dinspre nişte copaci desfrunziţi, deasupra cărora se vedea o volbură de fum negru şi des şi un stol de porumbei ce se hîrjoneau în zbor, învîrtindu-se pe loc. Din partea aceea se auzeau zgomote nedesluşite, prin care străbătu deodată vaietul unei femei şi urletul răguşit al unui bărbat. Stareţul îşi ciuli urechile, dar nu înţelese nimic. După ce închise fereastra, se duse lîngă pat şi spuse liniştit tovarăşilor săi că nu arde curtea lor, ci focul e în altă parte, la vecini;
Ardea casa lui Bartuch. El, cu mina lui, îi dăduse foc, îndemnat de gîndul şi credinţa că-i pentru mîn- tuirea lui şi a familiei sale, pentru a scăpa de pierzare şi de loviturile lui Dumnezeu şi, în sfîrşit, pentru a afla salvarea la Tàbor. Cu toa'te că Bartuch spusese că va pune foc casei sale, nimeni nu se aşteptase la o asemenea faptă. Şi iată că pîrjolul acesta l-a ajutat pe vechilul boierului, care

pătrunsese cel dinţii în curte urmat de ţăranii în- tărîtaţi şi 'de celelalte slugi. Dacă stareţul s-ar fi aflat în altă parte, de pildă în ogradă, oamenii ar fi pus mîna pe el, 'ba însuşi vechilul le-ar fi da't omînă de ajutor. Poate că l-ar fi înşfăcat chiar el. Dar cînd gloata îndârjită a pătruns cu sila în curte şi tot cu sila a vrut să intre şi în casă, vechilul s-a oprit. L-a cuprins teama de cele ce s-ar putea întîmpla în conacul stăpînului. Şi preotul dinăuntru era doar oaspetele boierului, iar biata bolnavă...

În curte, mulţimea fu oprită. Şi cînd' ajunse în faţa uşii, vechilul se Împotrivi, mai ales după ce doi argaţi trecură de partea lui. În acea clipă, cineva scoase un strigăt, vestind că arde undeva. Bartuch dăduse în adevăr foc casei sale. Mulţi o luară din loc şi porniră într-acolo, iar după ei alergară şi alţii, căci în poartă se ivise o femeie, oare ţipa ca ieşită din minţi că a luat foc şi casa lui Riha. Prispa conacului boieresc rămase pustie, apoi liniştea se aşternu încetul cu încetul în curtea logofătului. După o clipă, vechilul porunci unuia din argaţi să încalece şi să se ducă la Bukov- sko, pentru a da de ştire boierului de cele întîmplate.

Apoi ieşi din curte işi-l văzu pe Bartuch în faţa casei cuprinse de flăcări, cu obrajii stacojii, în capul -gol, cu părul vîlvoi .şi ochii bulbucaţi, rotind ameninţător deasupra capului o secure lucitoare. Striga cît îl lua gura, îndemnîndu-i pe toţi să plece la Tăbor, cît mai sînt fraţii acolo, la Bukovsko, şi totodată amenlnţînd pe acela care s-ar încumeta să stingă focul. Alături de el stătea băiatul cel mai mic şi plîngea. Din mijlocul flăcărilor, nevasta lui, văietîndu-se fără încetare, scoase un maldăr de perne ponosite şi-o piine cît toate zilele. Femeia striga vecinilor să-i dea, pentru Dumnezeu ! o mînă de ajutor.

Toate acestea le auziră fugarii din odaia boierului, dar ele le ajunseră la ureche doar ca nişte zvonuri nelămurite. Se simţeau acum intrucî'tva mai uşuraţi, însă clipele trăite în această închisoare silită fuseseră îngrozitoare şi se scurseseră învăluite în spaimă şi teamă, amestecate cu o nesiguranţă ce nu se mai sfîrşea. Penitm ca. întunericul dini odaie să n-o în- spăimînte şi mai rău pe călugăriţă, stareţul se repezi şi dădu brînci oblonaşului. Apoi prinse să se roage cu glas tare şi din nou se uită pe fereastră, ca să vadă ce se mai întîmplă afară.

Pretutindeni, numai fum. Trîmbele negre se lăsaseră peste grădină, coborînd printre pomi >şi pătrunzînd şi aici, în odaie. însemna că pîrjolul se întinsese şi în alte părţi, şi despre lucrul acesta nu se mai îndoia nimeni. Fiecăruia îi trecu prin gînd că s-ar putea să ia foc şi casa boierului.

•Stareţul ieşi în tindă şi se strecură pînă la fereastra din odaia cea[1] mare. În curte, în jurul fîntînii, se îmbulzeau

oameni, bărbaţi, femei şi copii. Aşteptau să ia apă. Scîrţiitul şi zăngănitul lanţului se auzeau pînă în odaie. Găleata zbura[1] în sus şi-n jos, şi de înda'tă ce apărea la buza colacului, se **Tepezeau** cu toţii, care mai de care să pună mîna pe ea şi să-şi umple vasele. Se înghesuiau afcît de năvalnic unii într-alţii, încît multă apă se vărsa pe jos. De jur împrejurul puţului era o băltoacă, iar oamenii cu straiele ude alergau cu vasele pline spre poartă sau le treceau altora.
În clipa aceea ajunse şi argatul trimis de vechil la Bukovsko şi tot atunci pîrcălabul lui Rozemberk în- ştiinţă pe cei care împresuraseră cetatea, că se predă. L-au silit chiar oamenii lui, slugile înarmate oare n-au vrut să-i mai dea ascultare. încă de la început cînd au văzut că zăgazul lacului mişună de oameni, intrase spaima în ei. Iar cînd luciul apei se acoperi cu plute înțesate de oameni înarmaţi, slugile îşi pierdură cu de- săvîrşire capul, >şi la nimic nu mai ajutară îndemnurile pîrcălabului, cum c-o să le vină cineva în ajutor.
Glasul lui se pierdu în vuietul de strigăte sălbatice care răsunau 'deasupra lacului, jur împrejurul cetăţii. În acelaşi timp, preotul ce venea în fruntea celei dintîi plute, ţinînd în mînă un potir, împroşcă slugile cu tot felul de ameninţări. Impresuraţii îşi aduseră aminte că nu de mult fraţii taboriţi cuceriseră, cu ajutorul preoţilor lor, cetatea Sedlec, că-l ciopîrţiseră pe panul Oldfich şi-i uciseseră toţi oamenii, pînă ia unul.
De aceea pîrcălabul fu nevoit să le vestească de pe metereze, că e gata să facă pace. Argaţii se luară după el, fără arme, şi prin semne le dădură celorlalţi a înţelege că nu vor lupta. Preotul Bydlinsky porunci oamenilor de pe plută să vîslească pînă sub intări- turi.
În clipa aceea se opri lîngă zid un argat oare venea călare de la Hvozdno. Boierul Ctibor rămase buimac de cele ce-i spuse sluga şi întrebă numaideoît de fii- că-sa. Omul nu ştia nimic despre logofeteasă şi adăugă grăbit că a fost atîta zăpăceală, încît n-ia văzut-o şi nici n-a căutat-o măcar.
Boierul lăsă cetatea Bukovsko în plata domnului şi fără să aştepte să vadă ce se mai întîmplă, porunci argatului să rămînă acolo şi să dea de ştire nepotului său să se întoarcă fără întîrziere acasă. După aceea alergă grabnic în oraş, să-şi ia calul. Il zorea focul din sat, şi-apoi oaspeţii nepoftiţi de la conacul său. Le făgăduise ocrotire şi siguranţă. De aceea dădu pinteni calului. Cît ai clipi, ajunse sus pe culme; cetatea şi orăşelul rămăseseră în urmă şi nu se mai vedeau. Iar cînd îşi aruncă privirile înapoi, zări numai fumul care suia în slăvi, dar şi înaintea

ochilor lui creşteau suluri de fum ca din pămînt. Ardea Hvozdno. Poate chiar curtea lui, gîndi boierul.

În apropierea satului văzu lîngă drum o bătrînă amărîtă. Era aceeaşi pe care o întîlnise de dimineaţă stareţul Petr. Zărind călăreţul, ea îşi frînse mîinile şi gemu de departe :

— Ah ! Arde ! A luat foc! Ziua judecăţii a venit, ziua judecăţii ! Fie-ţi milă de noi !

De îndată ce-l recunoscu pe boier, arătă cu mîna dreaptă spre sat, văicărindu-se :

— Ardei Arde tot! Ajutor, ajutor ! Ah, vaca mea ! Văcuţa mea cheală !

încercă să se ridice, însă n-o mai ţineau picioarele; i se înmuiaseră din pricina spaimei şi groazei. Ajun- gînd în dreptul ei, boierul o recunoscu, dar nu se opri, ci trecu mai departe. Se făcu a nu auzi gemetele şi strigătele ei vestind grozăvia din faţa ochilor, tîn- guindu-se după văcuţă şi cerînd ajutor;

Cînd ajunse în sat, văzu casa lui Bartuch aproape mistuită de pîrjol. Acareturile din dreapta erau numai flăcări şi vîlvătăi. Curtea logofătului adăsta neatinsă şi primejdia aproape trecuse. Vîntul suflase din partea cealaltă, iar vechilul şi slugile, cîte mai rămăseseră, păzeau casa şi ajutau oamenilor din sat ca focul să nu se întindă. Dar nu toţi erau acolo. O parte din ei nu se sinchiseau de nimic şi se pregăteau să părăsească satul.

înjugau boii la care şi suiau în ele copiii şi bătrînii, le încărcau cu perne şi alte lucruri din casă, cu ce bruma de grîne mai aveau, cu unelte, lopeti, sape, iar la spatele căruţelor legau vacile şi juncile sau le scoteau afară din curte. Unele femei ajutau cu rîvnă ; altele se văicăreau sau ridicau din umeri. Glasurile oamenilor se amestecau cu trosnetul grinzilor care ardeau, cu ţipetele nedesluşite ale unora, cu pîrîitul flăcărilor şi mugetele vitelor.

Boierul o luă drept spre casă. Cîţiva dintre cei mai îndîrjiţi care stăteau gata de plecare la capătul satu^ lui îl chemară, iar Bartuch se luă după el, strigîndu-i că vor veni îndată după popii netrebnici din casa lui (îşi închipuia că sînt mai mulţi) şi că va trebui să-i predea, ca să fie arşi de vii. Logofătul nu scoase nici un cuvînt, ci se strecură repede prin mulţimea ce se îmbulzea în faţa porţilor. Vechilul şi toţi ceilalţi răsu- flară uşuraţi cînd îl văzură sosind. Nădăjduiau că stăpînul o să se răfuiască cu toţi qi- o să se termine cu zăpăceala asta.

încă din pragul porţii, Ctibor din Hvozdno îl întrebă pe vechil dacă logofeteasa Zdena e ataşă.

Nu fu de loc mirat cînd auzi că în zadar au umblat după ea ; pesemne se dusese la Bukovsko. Margeta şi Ana plecaseră şi ele într-acolo. Ştirea nu-l uimi prea mult pe logofăt, dar totuşi se posomori. Nu-i veneau la socoteală

cele auzite, măcar că tot drumul se pregătise pentru aşa ceva, De data asta îşi dădea seama că se petrece cu totul altceva decît anul trecut, cînd fiică-sa plecase singură, fără să-i spună, la adunarea de la Bechyne, la muntele Tâbor. Dar nu rosti un cuvînt şi intră repede în casă, să vadă ce-i fac oaspeţii nepoftiţi, după ce mai întîi îl întrebă pe vechil ce se întîmplase cu ei.

Stareţul se ridică iute de la locul lui şi vru să-i mulţumească. Dar boierul îi tăie vorba întrebîndu-l cu faţa încruntată şi plin de răceală cum se simte bolnava. Auzind că-i merge mai bine şi cu ajutorul lui Dumnezeu o să-i fie şi mai bine, Ctibor îi spuse egumenului, fără vorbe de prisos, că n-ar face rău câ la noapte, sau chiar pe înserate, s-o pornească. Altminteri, cine ştie ce s-ar mai putea întîmpla. Le va . împrumuta o căruţă, iar nepotul o să-i însoţească o bucată de drum.

Apoi se răsuci pe loc şi ieşi atît de grăbit din odaie, încît îi zornăiră pintenii de la cizme. Paracliserul, cuprins de o bucurie fără margini, îşi împreună mîinile ca pentru rugăciune şi rosti:

— Slavă domnului ! *Deo gratias!* Slavă domnului! Ce bine că ne însoţeşte cineva ! Cine s-ar fi gîndit la una ca asta ! Un husit viclean ca ăsta ! Marto, surioară ! se adresă el limbut călugăriţei. În curînd o să fim la Pfibenice. Zău aşa ! La Pfibenice ! Ai să vezi! Mîine Seară pe vremea asta o să fim fără doar şi poate acolo. Numai de-ai ţine la drum ? !

Cînd boierul intrase pe neaşteptate în odaie, tînăra soră, îmbrăcată în veşmîntul ei alb de călugăriţă, îşi aduna cu greu părul auriu revărsat pe perne. Acum, la întrebarea paracliserului, se ridică mai uşor şi răspunse cu glas plin de vioiciune :

— Cum să nu ţin ! De-ar veni mai repede seara !

XIII

Logofeteasa Zdena o luase pe drumeagul de peste cîmp şi se îndrepta spre Bukovsko. Se gîndea că va întîlni în cale solul trimis de ea. Totuşi, nu pentru asta plecase de-acasă şi nu asta ar fi dorit să se întîmple. Şi mai ales cu tatăl ei nu voia să dea ochi. Cînd ajunse însă pe tăpşanul lung şi deschis de deasupra orăşelului Bukovsko, uită de omul trimis, uită de tată-său, uită că alta îi fusese vrerea cînd pornise la drum.

Ceea ce văzu în fata ochilor îi luă minţile. Pînă aici nu zărise nimic înaintea ei: numai ţarini şi iar ţarini, iar la capătul lor, în zare, trîmbe de fum prevestitoare de rele, care sus în văzduh se răsfirau ca nişte trunchiuri de oqpialci cu creştete uiriaişe. Acum, cîinid ajunse la marginea tăpşanului, peste ogoare şi imaşuri, sub volbura întunecoasă a norilor de fum, văzu orăşelul în flăcări.

Pîrjolul ce mistuia biserica, turnurile şi alte clădiri se înălţa pînă în slăvi. Duhoarea focului răzbea pînă la ea. Şi pretutindeni, un furnicar de oameni şi de vite. Ţipetele şi chiotele sălbatice se auzeau lămurit din locul unde se oprise logofeteasa. Oamenii alergau în jurul unei livezi cu pomi, săreau gardurile, ici şi colo se năpusteau pe porţi şi o luau la goană spre ţarini sau o porneau către zăgazul din jurul lacului, ce mişuia de lumea care coborîse de pe plute. În partea aceea, armele oamenilor sclipeau în soare.

Cîţiva călăreţi trecură pe-acolo, numai unul, călare pe un cal alb, stătea locului. Totul se desfăşura în faţa tinerei văduve ca o icoană a prăpădului şi pustiirii. Dar ea nu simţi nici teamă şi nici groază. Se uita la toate ca la o vedenie, ca la o împlinire a celor auzite la predici şi a vorbelor prevestitoare şi înfricoşate care umblau în ultimul timo prin partea locului. Ea credea în spusele predicatorilor şi aştepta pierzarea, cu cugetul mîhnit şi înfiorat.

Acum vedea cu ochii ei prăpădul, venit ca o lovitură a celui de sus, iar cei de-acolo, care au făptuit toate astea, au făcut-o cu hotărîre, ca nişte trimişi ai lui Dumnezeu. Simţămîntul ei adînc religios, din care izvorîse admiraţia faţă de încercările magistrului Hus de a îndrepta oamenii, începuse în ultima vreme, şi mai ales după adunările de anul trecut, să se prefacă într-o patimă mistuitoare. Uneori, acasă, gîndindu-se uluită la prorocirile şi veştile despre potrivniciile pe care adepţii potirului le întîmpinau în unele locuri, se simţea zdrobită şi cu sufletul plin de mîhnire că nu era vrednică să-şi dea viaţa ei păcătoasă, obidită şi apăsătoare, pentru viaţa veşnică, plină de slavă, fără griji şi fără durere. Acum, copleşită de o puternică, zguduire lăuntrică, stătea cu mîinile împreunate pe piept. Pironindu-şi ochii adînci, albaştri-cenuşii, cu gene lungi, asupra fraţilor biruitori care se frămîntau în văpaia roşiatică a focului, privea la ei ca la o vedenie apocaliptică. Iar cînd de jos, din sute de gîtlejuri, izbucni ca un tunet un cîntec puternic, cînd prapurul porni în fruntea gloatei şi înaintea oamenilor se înălţă strălucind potirul, logofeteasa Zdena se simţi cuprinsă de o adîncă tulburare, care îi aprinse tot trupul.

Ademenită de puterea cîntecului ce răsuna pe tot' întinsul lacului pînă departe peste ponoare, Zdena cobori în vale, la fraţi. Fără să-şi dea seama, privirile ei urmăreau pe cel care ducea potirul, şi după ce îl recunoscu, îşi iuţi fără voie pasul. În timpul acesta el înainta în fruntea primului pîlc de oameni înarmaţi, peste podul coborît, ca să scoată din cetatea care se predase pe pîrcălabul domnesc, şi să-l ducă, împreună cu oamenii lui, în robie.

Acum logofeteasa Zdena văzu desluşit că era Jan Bydlinsky.

Cînd preotul Bydlinsky se ivi din nou pe pod, aducînd pe pîrcălab şi slugile lui, el fu înconjurat de ţăranii înarmaţi, care rămăseseră lîngă zăgaz şi care izbucniră acum în chiote de bucurie.

Stînd mai la o parte, logofeteasa Zdena îl văzu pe Bydlinsky împotrivindu-se gloatei ce voia să năvălească pe pod. Preotul întindea mîinile pentru a apăra pe ostatici, şi de fiecare dată ridica potirul ca o pavăză împotriva celor care încercau să lovească. Cînd Bydlinsky ajunse cu prinşii pe zăgaz, podul se umplu cît ai clipi de oameni care abia aşteptau să se năpustească după cei rămaşi înăuntru, spre a se răzbuna împotriva cetăţii boiereşti.

Cea mai mare parte dintre ei porni după Bydlinsky, care îi chemase la el. Şi preotul se îndreptă cu ostaticii, pe lîngă zăgaz, spre preotul Mikulâs, unde se oprise şi Petr Kânis. În clipa aceea, tînăra văduvă îl pierdu din ochi. Nu-l mai zărea din pricina oamenilor înarmaţi care se luaseră după el şi în urma cărora mergeau multe din surorile de la Tâbor.Intră şi ea în rîndurile lor. Porni cu cugetul înălţat, ca la o procesiune religioasă, ca şi cum tot ce se în- timpla în jurul ei ar fi făcut parte dintr-o slujbă bisericească, şi nu se miră nici cînd lîngă ea şe ivi Mar- geta, fata din curte. Prezenţa ei o însufleţi şi mai mult, şi cu mustrare îşi aminti de tată-său, dar hotărîrea luată mai înainte de a merge cu fraţii la Tâbor nu i se zdruncină cîtuşi de puţin. Gîndul acesta îi venise de la sine şi Zdena se lăsa dusă de el, fără să lupte, fără să i se împotrivească. Simţea că îndeplineşte un lucru pe care ar fi trebuit să-l facă mai de mult.

Deodată, mulţimea se opri. Din spate, răzbăteau peste lac pînă la ei pe zăgaz, strigătele fraţilor care pustiau cetatea. În rîndul mulţimii se făcu tăcere. Căpeteniile, preoţii şi boierii, se adunară în jurul prapurului, să se sfătuiască, dar nu zăboviră mult. Toţi într-un glas arătară că e vremea să plece. Cetatea şi orăşelul se aflau acum în mîinile lor şi nu era nimerit să lase prea mult timp oamenilor lui Rozemberk, ca să le vină în ajutor, dar mai ales celor de la Sobeslav, unde guvernatorul avea oaste multă. Pe de altă parte şi ziua era pe sfîrşite.

Logofeteasa Zdena căta cu privirea mereu înainte. Văzu acolo pe Petr Kânis şi pe preotul Mikulâs călări, iar pe Bydlinsky sărind în şa. Mulţimea se urni către oraş.

XIV

Boierul de la Hvozdno află foarte curînd că cetatea Bukovsko a căzut în mîinile fraţilor de la Tâbor. însuşi nepotul său Andrei îi aduse această veste, întorcîndu-se de De cîmpul de luptă.

8*

De îndată ce argatul îi vestise porunca unchiului său — şi asta tocmai în clipa cînd Bydlinsky scotea ostaticii din cetate — feciorul se supuse fără şovăire, cu toate că n-o făcea cu tragere de inimă. Ar fi vrut să mai stea. Însă cele ce auzi despre Hvozdno, despre pîrjolul şi răzvrătirea oamenilor de acolo îl goniră spre casă. Se gîndea la unchiul său şi la conac şi fără voie îi veniră în minte tînăra călugăriţă şi însoţitorii ei.

Satul era învăluit în fum, iar limbile de foc se zăreau de departe, înălţîndu-se prin frunzişul pomilor.

Chiar lîngă sat, Andrei fu cfprit de gloata acelora care, zbuciumaţi de prorocirea sfîrşitului de veac şi a pedepsei lui Dumnezeu, porniseră către fraţii taboriţi. În jurul

carelor încărcate cu copii, unchieşi şi tot felul de lucruri mergeau bărbaţi, flăcăiandri, femei şi bă- trînii mai în putere. În fruntea tuturor păşea Bartuch.
— De ce te-ai întors, măi frate ? De ce n-ai rămas acolo ? Nu te mai duce acasă, acolo-s popii ăia păgîni şi unchiu-tău. Din pricina lor o să tragă multe sufletul lui.
— Ho, potaie ! strigă feciorul îndîrjit de vorbele ţă- ranului. Tocmai tu ţi-ai găsit să judeci lumea ?
Şi smucind frîul, Andrei îndemnă calul, fără să se mai uite la Bartuch. Acesta porni să zbiere în gura mare, ameninţînd că va spune fraţilor că la Hvozdno au fost găzduiţi nişte papistaşi.
Feciorul nu zăbovi mult lîngă focul din sat. Cînd intră în curte cu argatul, unchiul său stătea pe prispă. Zărindu-şi nepotul, îl întrebă dacă n-a văzut-o cumva pe Zdena. Andrei nu ştia nimic despre ea. Jos, la cetate, n-o întîlnise şi nici altundeva n-o zărise pe logo- fetească. Văzînd că la auzul acestei veşti unchiu-său se întunecă la faţă, îi spuse că Zdena nu mai are ce face acolo şi că de bună seamă se va întoarce în curînd acasă. Mai ales că cetatea a căzut în mîinile acelora care au împresurat-o. Totodată, feciorul îi vesti vorbele şi ameninţările lui Bartuch.
Ştirea aceasta îl tulbură pe logofăt mai mult decît se aşteptase nepotul. Într-adevar, feciorul nu pusese la inimă vorbele ţăranului, dar unchiu-său căzu o clipă pe gînduri şi apoi, deodată, dete poruncă să se încuie porţile şi portiţa, să se scoată căruţa pe care o pregătise preotul, să se înhame caii şi să se pună şeile pe buiestraşii popii.
— Aşterneţi fîn în căruţă şi peste el perna pentru bolnavă ! Grăbiţi-vă ! Şi asta fără zgomot, în linişte I
Apoi îi făcu semn lui Andrei şi intră cu el îr^tindă.
— Orice s-ar întîmpia, ăştia de-aici, — şi îşfakincă privirile către odaie, — trebuie să plece numaidecît! M-am gîndit c-ar fi bine să pornească pe înserate sau la noapte. Măcar s-ajungă la RaHonice. Cine ştie, s-ar putea să vină cineva de la Bukovsko după ei. Ar fi tare rău. Vrei să-i însoţeşti tu ? Călugăriţa e de neam boieresc. Il cunosc pe unchiul ei de la Pribenice.
Andrei răspunse că se duce cu dragă inimă. Unchiu- său îşi îndreptă paşii spre odaia unde se aflau oaspeţii şi feciorul porni împreună cu el.
În odăiţă începuse să coboare înserarea. Razele de lumină pătrundeau numai prin jumătatea de sus a fe- restruii. Patul de lîngă perete se afla în umbră.
Păşind în încăpere, flăcăul îşi îndreptă privirile mai întîi către pat şi uită pentru o clipă de ce intrase şi cine mai era aici, în afară de tînăra călugăriţă. Fata se pregătea de plecare şi-şi prindea părul auriu şi des, ca să-l poată acoperi cu tulpanul.

Zărindu-l pe fecior, se rumeni deodată la faţă, întinse repede mîna după basma şi şi-o aruncă pe cap. În această buimăceală nu auzi bine spusele logofătului. Numai după plecarea lor înţelese despre ce era vorba.
Nu aveau vreme de pierdut. Stareţul îi îndemnă să se pregătească grabnic de drum : fiecare clipă era preţioasă şi în orice minut puteau să-şi pricinuiască singuri moartea. Apoi voi ca împreună cu paracliserul s-o ducă pe călugăriţă la căruţă. Dar Marta se împotrivi, spunînd că poate merge şi singură. Însă cînd puse piciorul pe podea şi încercă să se ridice, tot corpul începu să-i tremure şi călugăriţa se ţinu de pat, ca să nu cadă. Cu toate astea nu se lăsă biruită. Pînă la urmă porni, sprijinindu-se de umărul paracliserului.
Feciorul stătea la masă în odaie şi în timp ce mînca, povestea cum căzuse cetatea Bukovsko. Aşezat pe o laviţă în apropiere, unchiu-său îl asculta încruntat. Prin tinda luminată de ultimele raze ale soarelui trecu ca o umbră o slugă cu un braţ de perne. După ea se furişă în grabă şi argatul. Cu toate că uşa era dată de perete, cei din odaie nu băgară de seamă. De odată ochii feciorului se aţintiră spre tindă. Tînăra călugăriţă, palidă, mlădioasă şi înaltă, dar leşuită de slăbiciune, trecea cu paşi uşori, sprijinindu-se de paracliser. Nu merse prea departe. Bătrînul o aşeză binişor pe butucul de carne, lîngă uşă, pe care adormise el, mort de oboseală, înainte de amiază. îndată ce-o văzu, feciorul dete talerul la o parte, îşi şterse mustaţa şi ridicîndu-se de la locul lui îşi aruncă privirile în curte, să vadă dacă sînt înhămaţi caii. Apoi se repezi să-şi ia mantaua. În clipa aceea, stareţul ieşi din odaie, în şubă şi cu gluga pe cap, şi se opri în pragul încăperii. Voia să mulţumească, dar boierul, luîndu-i-o înainte, nu-i dădu răgaz să scoată o vorbă.
Nu-i era acum aminte să audă mulţumiri, şi de aceea îl îndemnă nerăbdător şi grabnic să nu mai întîrzie, ci să purceadă de îndată la drum, deoarece totul e gata.
Feciorul îşi încinse sabia şi, aruncîndu-şi mantaua pe umeri, ieşi tocmai în clipa cînd călugăriţa se urca în căruţă. Era o căruţă obişnuită, însă bine căptuşită cu fîn şi perne. Stareţul şi paracliserul o ajutară pe Marta să se suie. Paracliserul rămase cu ea în căruţă. Calul înşăuat, pe care ar fi trebuit să încalece, eraţinut de frîu de către un argat călare, bine înarmat, care îi însoţea împreună cu feciorul.
Boierul îi îndemnă din nou să se grăbească. Cu toate acestea, stareţul se apropie de el şi-i spuse cu voce gravă :

— Nu vrei să primeşti mulţumirile noastre. Te înţeleg. Dumnezeu să-ţi răsplătească. Şi dacă cumva se vor schimba vremurile...

— Şi eu te înţeleg, îi tăie boierul vorba. Nu, nu, părinte stareţe 1 Ceea ce crezi, n-o să se întîmple niciodată, dac-o vfeâ DuffinefceU. Iar âdtim luati-o mai bine din loc!

Boierul ieşi înainte pe poarta din spate, care ducea spre ţarini, ca să cerceteze drumul.

Ziua era pe sfîrşite. Pădurea din apropiere începuse să se întunece şi arunca umbre lungi peste livezi şi ogoare.

În partea asta era linişte. Doar ceva mai departe, dincolo de conac, în sat, de unde se mai ridicau încă şuviţe rare de fum, se auzea un zgomot surd.

Boierul făcu un semn şi în curte răsună o plesnitură de bici şi huruit de roţi.

Feciorul mergea înainte, călare pe murgul lui; după el venea căruţa, pe lîngă ea călărea stareţul şi la urmă argatul înarmat

După ce plecară, boierul se întoarse la conac, iar apoi o luă spre sat, să vadă ce mai e cu focul care ardea încă. Cînd se încredinţă că n-o să se mai întindă, fiindcă vîntul se potolise, că cei din sat o să se apere singuri şi că primejdia trecuse, se îndreptă spre capătul satului, în partea dinspre Bukovsko. Acolo se opri şi privi în lungul drumului.

Dar fata lui nu se zărea venind. Năpădit de gînduri, logofătul se întoarse acasă. Aci dădu ultimele porunci vechilului şi slugilor, cîte mai rămăseseră la curte (Margeta şi Ana nu se înapoiaseră) şi ceru să se pună şaua pe cal. Peste puţin părăsi curtea şi o luă din nou către Bukovsko.

Nu se gîndea decît la fiică-sa. De ce n-o fi aşteptat oare întoarcerea lui de la Bukovsko, ca să-i spună el ce-a fost acolo ? Să nu se împotrivească sfîntului adevăr şi să nu aţîţe mînia lui Dumnezeu — aşa îi spusese ea dimineaţă, sub tei, la poartă, cînd plecase spre Bukovsko. Din nou îi apăru înaintea ochilor privirea-i îngîndurată şi adîncă, de parcă l-ar fi dojenit şi totuşi plină de grijă, pe care i-o aruncase ea şoptindu-i acele cuvinte.

Oare se hotărîse mai dinainte să facă pasul acesta sau abia după plecarea lui ? Muncit de gînduri, ajunse ia focul uncfe azi dimineaţa se întilnise cu,, bătrînâ aceea prăpădită, care se văicărea, cuprinsă de spaimă.

Acum drumul era pustiu şi nu se Vedea ţipenie de om. Poate că Bartuch şi ai lui au luat-o cu ei în carele lor. Boierul privi drept înainte şi-şi îndemnă calul, voind să ajungă mai repede în oraş, ca s-o găsească pe fiica sa. Socotea că ar putea s-o mai afle acolo, împreună cu taboriţii.

La marginea tăpşanului, de unde orăşelul şi ţinutul se vedeau pînă hăt departe, îşi opri calul.
Între timp, soarele începuse să asfinţească. Numai colinele şi piscurile din depărtări erau scăldate în lumina limpede şi blîndă a ultimelor raze de soare. Ceva mai jos, umbrele se întindeau peste tot, iar din vale se înălţau negurile serii. Orăşelul se desluşea încă destul de limpede. Acoperişul bisericii şi al clopotniţei se prăbuşiseră, mistuite de flăcări, iar în oraş pîrjolul contenise. Numai din loc în loc mai fumegau alene mormane de jeratic. Ceva mai departe însă, o limbă uriaşă de foc biciuia văzduhul. Cetatea, care era mai toată din lemn, arsese aproape în întregime.
Vîlvătăi mari ţîşneau încă din meterezele sprijinite de stîlpi groşi şi puternici. Volbura flăcărilor se oglindea în apele lacului, înveşmîntîndu-le în văluri roşii, care-şi schimbau locul după cum palele de foc se zbăteau acolo sus şi biciuiau stîlpii vechi ai întăriturilor. În văzduh plutea un fum iute şi usturător, şi o zăpuşeală leşuitoare dogorea din partea aceea, ca dintr-un cuptor.
Boierul nu se miră de loc că arde cetatea. Se aşteptase la un astfel de sfîrşit. De aceea nici nu se uită la pustiirea îngrozitoare. El căuta oameni. Dar în cetate nu zări pe nimeni. Zăgazul care mai înainte fusese un adevărat furnicar de lume, era pustiu. Doar în oraş se strecurau cuprinse de spaimă cîteva umbre omeneşti. Fraţii taboriţi nu erau însă nicăieri. Plecaseră şi împreună cu ei dispăruse şi fiică-sa. Sau poate că Zdena s-o fi întors 4a Hvozdno pe altă potecă şi nu s-a întîl- nit cu ea ? Dar gîndul acesta îl părăsi numaidecît.
Abia după ce ajunse în Oraş, Ctibor işi dădu *seâttlâ* de urgia ce se abătuse acolo. Văzu case părăsite şi mistuite de pîrjol, Ici-colo păsări speriate, un porc sau un cîine rătăcit, însă oameni aproape de loc. Pesemne că fugiseră sau plecaseră cu taboriţii, însufleţiţi ca Sima rotarul şi ca toţi cei care gîndeau ca el, sau îngroziţi de predicile şi prorocirile despre ziua judecăţii, ori de frica acelora care strigau că sînt turma Domnului, trimisă în ceasul răzbunării, ca să spulbere tot răul şi stricăciunea.
Zărind ici-colo cîte un om printre mormanele de cenuşă, boierul îl striga în zadar, căci nimeni nu se apropia de el. îngroziţi de cele întîmplate, o luau la fugă îndată ce dădeau cu ochii de călăreţul înarmat.
Lîngă clopotniţa năruită şi în preajma casei parohiale şi a bisericii, mistuite de pîrjol, se întindea pustiul. Grinzi arse şi negre, fumegînd încă sau dogorind de jeratic, zăceau grămezi, grămezi. Pretutindeni, resturi de mobilă, cărţi şi straie zdrenţuite fuseseră aruncate pe pămîntul înnegrit

de scrum şi de tăciuni, tăvălite şi călcate în picioare. Printre ele, multe butoaie sparte şi goale.

Logofătului i se tăie răsuflarea. În văzduh stăruia aici un miros mai iute ca oriunde, şi totul zăcea cufundat într-o tăcere de mormînt. Un simţămînt greu i se strecură în inimă, mai cu seamă că de jur împrejur umbrele mute ale înserării începuseră să învăluie pămîntul.

Uitînd de fiică-sa, boierul privi posomorit la casele pustiite şi îşi aminti de oamenii care locuiseră într-însele şi pe care în cea mai mare parte îi cunoştea. După aceea legă calul de poarta cimitirului şi se îndreptă spre biserică. Dar mu făcu un pas mai departe în ţin- tirimiul pustiit. Peste tot, grinzi fumegînde, cu sclipiri de jeratic, tăciuni şi pietre. Boierul nu putu să intre în biserică. Oprindu-se în faţa uşilor ieşite din ţîţîni, se uită înăuntrul lăcaşului pustiu, în care se, furişau vălurile fumurii ale înserării.

O licărire slabă se strecura pe ferestrele mari şi sparte, aşternîndu-se în tinda bisericii. Totuşi, singurătatea era înspăimîntătoare. Logofătul oftă adînc, şi amintindu-şi că răposata lui soţie odihneşte acolo sub lespezi, lîngă altarul cel mare, începu să rostească în gînd „Tatăl nostru". Apoi se îndepărtă grăbit, încă- lecă şi porni către Bukovsko.

Abia cînd ieşi din oraş, întîlni un om în cale. Auzind trbpotul calului, omul voi s-o ia la fugă, dar boierul îl strigă de departe, spunîndu-i cine e şi să nu se teamă. Atunci străinul se opri. Era fratele clopotarului fugit.

Cuprins de spaimă, omul povesti că şi el fugise şi de bună seamă trebuie să se fi întîmplat ceva înfricoşător de-au omorîf taboriţii atîta lume. Despre trei dintre ei, care ţinuseră porţile încuiate şi nu voiseră să le deschidă la poruncă şi nici să plece cu aceşti diavoli la Tăbor, ştia bine că sînt morţi. Era vorba de Pichainit'lik ftehof, de bătrânul >său tată şi de negustorul Stanek.

Omul s-ar mai fi tînguit el, şi, năuc cum era, ar mai fi povestit una şi alta, dar boierul îl încolţi cu tot felul de întrebări. Şi astfel logofătul află că tîrziu după- amiază, taboriţii îşi luaseră catrafusele şi porniseră la drum, că pesemne s-o fi întîmplat ceva, căci dimineaţa sosise un călăreţ din partea de unde veniseră taiboriţii, de la Bosiillec, sau de La Veselii, şi omul acela le-a adus de bună seamă o veste. îndată după aceea taboriţii au plecat în pripă, cei înarmaţi şi preoţii în frunte, iar după ei femeile.

— Nu cumva ştii ce fel de femei ? sări în vorbă boierul.

— Păi, cele care au venit cu ei şi cele de-aici. Ştiu bine că şi din B'Ukoivisko au plecat oîteva. De a. lui ăimia isiîmit .siiiguir şi ou ea s-iaiu dus şi altele. După ei rruînau

vitele, apoi veneau căruţele şi la urmă şirul îl încheiau ţărani îniarmiaiţi. Draci împieliţaiţi!

— I-ai văzut chiar dumneata ?

— Chiar eu, cu ochii mei. Zău aşa, acolo, lîngă pădure. Stăteam culcat pe pămînt.

— Şi încotro au luat-o ?

— Pe-aici în sus.

Şi vecinul arătă cu mîna către miazănoapte.

— Bzi a rămas la stînga, iar de cetate se vede că n-au mai avut vreme să se ocupe. Au luat-o pe-aici pe undeva, spre Zals, şi de-acolo o întind peste mlaştini pînă lia Tâbor, ca să lase la dreapta Sobeslav.

— Şi Pribenice la stînga. Ai dreptate.

— Să-i pedepsească Dumnezeu ! Şi plin de mînie, omul ameninţă cu pumnul. Au vărsat sînge şi au pricinuit numai nenorociri.

— Au luat-o la fugă sau... ?

— Erau destul de grăbiţi şi totuşi cîntau. Cîntînd au venit şi cîntînd au plecat. Şi ei cred că-i ascultă Dumnezeu ! Dar biserica, boierule Jan ! Bisericuţa noastră ! se tîngui omul cu amărăciune. Cînd o s-o vadă preotul nostru şi guvernatorul... Numai de i-ar pedepsi!

Logofătul nu mai ascultă văicărelile vecinului, ci-i spuse noapte bună şi îndemnînd calul, porni spre Hvozdno. Nepotul boierului se îndrepta şi el spre casă. Se întorcea de la Radonice, călare pe murgul său şi însoţit de argatul din curte. Căruţa, acum goală, rămăsese mult în urmă, astfel că în liniştea serii nu se mai auzea zdroncănitul ei. Dacă boierul i-ar fi cerut să-i însoţească numai pe cei doi călugări, flăcăul n-ar fi fost prea bucuros. Dar a primit să-i ducă pînă la Radonice, numai de dragul tinerei călugăriţe. Nu-i plăcea să plece la drum cu o călugăriţă. Pînă atunci nu întîlnise niciuna şi nici nu le cunoştea, decît numai din spusele altora. Fusese crescut de unchiul său şi de verişoară. Nu-i plăceau nici călugării şi nici călugăriţele. Pe acestea din urmă le credea prefăcute, ursuze şi rele. Călugăriţa cea tînără era însă gingaşă, şi trupul ei slăbit trezise într-însul un simţămînt de milă, mai cu seamă în clipa cînd se oprise în pragul odăii sale. Atunci îi auzise glasul şi văzuse chipul ei Frumos şi suferind.

Tot drumul cît a însoţit fugarii, n-a schimbat o vorbă cu ea. La început a mers în fată, iar după aceea lîngă căruţă. O văzu stînd pe jumătate culcată, cu mîinile împreunate. Capul şi-l ţinea aplecat către paracliser, care se ghemuise în fîn, la spatele fetei. Feciorul se uită la ea cu coada ochiului. De două ori privirile li se întîlniră. Apoi stareţul se apropie de el şi deschise vorba. Feciorul nu-l băgă în seamă şi-o porni din nou în frunte. Drumul se scurta

văzînd cu ochii şi cînd nici nu se aşteptau, ajunseră la cetatea Radonice.

Boierul nu era acasă. Soţia lui îi primi pe fugari cu destulă bunăvoinţă, fiindcă şi cumnatul ei era călugăr la mănăstirea Zelivsky şi pentru că fuseseră trimişi de boierul de la Hvozdno. Tînăra călugăriță trezi milă şi în sufletul boieresei.

Cînd feciorul porni spre casă, se înserase de-a bine- lea. Seara era călduţă, dar întunecoasă. Drumul nu se desluşea prea limpede şi totuşi tînărul îndemnă calul la trap. Se grăbea. Gîndurile lui zburau la unchiul său, la conac, şi Andrei se întreba dacă nu cumva taboriţii se îndreptaseră într-acolo. Ce-o fi cu verişoara ? S-o fi întors acasă? Şi ce s-o mai ffîntîmplât în sat?

În clipa aceea îi apăru în minte tînăra călugăriță şi apoi stareţul multumindu-i şi spunîndu-i c-o să se roage pentru el. Cînd se gîndi la stareţ, îi veni să zîmbească. Dar şi sora cea tînără i-a urat la despărţire ca Dumnezeu să-l răsplătească pentru toate. Glasul ei sunase atît de mîngîietor ! Au fost singurele cuvinte pe care le-a auzit din gura ei. Şi i le spusese îmbrăcată în veşmîntu-i călugăresc; dar acolo, în odaie, cînd îşi potrivise părul, ce biné îi stătea şi cît era de frumoasă !

«Deodată opri calul la marginea dumbrăvii din care tocmai ieşise. În fata lui se întindea o cîmpie nesfîrşită. Feciorul se uită în zare, să vadă dacă nu cumva cerul e înroşit de foc. Dar în partea aceea stăruia beznă adîncă; doar mai departe, spre răsărit, către Bu- kovsko, se înălţa o pală de lumină, purpurie în întuneric şi tremurînd în văzduh. Se vedea bine că scade şi se împuţinează.

Andrei îndemnă calul şi porni drept spre casă. Socotea că taboriţii sînt încă la Bukovsko.

O linişte deplină stăruia jur împrejurul conacului. Lîngă poarta din spate păzea ciobanul Jira. Andrei află din gura lui că şi la poarta din faţă se află o caraulă şi că boierul e acasă, se întorsese nu de mult singur de la Bukovsko. Logofeteasa Zdena încă nu venise.

Feciorul bănuia de ce. Străbătu curtea cufundată în întuneric, grăbindu-se spre casă, ale cărei ferestre aruncau în beznă licăriri de lumină. Cînd intră în odaie, îl găsi pe unchiul său stînd la masă. îşi lepă- dase cuşma şi haina, dar avea pantalonii pe el şi ciubotele în picioare, iar cămaşa albastră era desfăcută la piept.

Stătea cu capul sprijinit în mîna stîngă, în vreme ce dreapta, cu pumnul strîns, zăcea parcă doborîtă lîngă un petic de hîrtie, pe tăblia de frasin a mesei de stejar. Luminarea de seu din sfeşnicul de cositor lumina în aşa fel chipul îngîndurat al boierului, încît nasul şi mustăţile sure aruncau umbre pe pereţi.

Dintr-o ochire, feciorul înţelese că unchiul său avea în faţă citania lui favorită : scrisorile magistrului Jan Hus. Dar în clipa aceea, privirile lui rătăceau peste rînduri, fără să vadă nimica.

XV

Era seară tîrziu cînd logofeteasa Zdena se pregăti să se odihnească în culcuşul sărac, pe pămîntul negru şi gol, peste care aşternuse o mînă de paie. împreună cu ea se aflau multe surori taborite. Se culcaseră îmbrăcate, aşa cum veniseră cu gloata de la Bukovsko, una lîngă alta, în odăiţa scundă a unei case de lemn din satul Zals de lîngă mlaştini. Acolo, în casă, dormeau numai surorile. Se culcaseră pe unde apucaseră, unele în odaie, altele în tindă, ba unele se suiseră chiar şi în pod.

Logofeteasa Zdena nu mînea aşa pentru întîia oară. Aoul "trecut, cînd se dusese la Bechyne lîngă muntele Tâbor, a mas de cîteva ori prin colibele ţăranilor, împreună cu alte ţărănci şi tîrgoveţe, tovarăşe de drum.

Cele mai multe din surorile aflate în căsuţă erau de la Tâbor. În casa de-alături se odihneau celelalte surori, fetele nemăritate şi mamele cu copii, cele mai multe de la Bukovsko şi din împrejurimi. În celelalte case, aşezate toate cu faţa spre piaţa satului, erau găzduiţi fraţii care nu făceau de strajă sau de caraulă în jurul satului, pe ţarini şi prin lunci, şi nici nu trebuiau să păzească vitele şi căruţele, trase în piaţă, în mijlocul căreia chiar lîngă coliba ciobanului acoperită cu paie, sclipeau în noapte apele unui mic heleşteu.

A trecut mult pînă ce surorile s-au liniştit. Şi-au făcut rugăciunea în genunchi, pe paie, şi au cîntat:

Isuse, soare lucitor, Alungă-al beznei hîd sobor...

După aceea, se potoliră cu desăvîrşire şi îndată ce puseră capul jos, căzură într-un somn adînc. Printre ele se afla şi Margeta, fata din curtea de la Hvozdno, care rămăsese cu logofeteasa Zdena şi dormea acum alături de ea.

În odaie era întuneric. Prin ferestrele joase şi lipite cu ţiplă nu pătrifndea nici un fir de lumină. Într-o încăpere micuţă ca asta, unde se afla grămădită atîta lume, căldura devenea tot mai înăbuşitoare. Cojoacele din blană de oaie ale ţărăncilor pline de sănătate, care dormeau buştean, răspîndeau un miros greu şi supărător.

Tînăra moşiereasă stătea încă trează şi simţea în nări duhoarea mai mult decît ceilalţi. Dar nu-i păsa. îşi dădea seama că nu poate fi altfel şi că e de datoria ei să îndure toate greutăţile şi neajunsurile. Îi veniră în minte cuvintele auzite cîndva din gura magistruluiJan, care spunea că nu se poate trece dintr-o dată de la bunurile acestei lumi la harurile celeilalte. Hotă- rirea ei era aşadar să se lepede de vechile deprinderi şi de viaţa tihnită şi plină de păcate, ba chiar, de va fi nevoie, să şi sufere.

Uneori, cînd era cuprinsă de dorinţe, înălţa rugi către Dumnezeu să-i hărăzească destule suferinţe, care să-i stîrpească tot sîngele păcătos din trup. De aceea nu luă în seamă oboseala drumului şi nici odihna de peste noapte în vecinătatea neplăcută a ţărăncilor'. Mai presus de orice, surorile de lîngă ea tînjeau ca şi dînsa după adevărul acesta foarte înalt şi nepreţuit. Erau deopotrivă cu ea, ba făcuseră chiar mai mult decît dînsa, pentru că în numele adevărului cel sfînt se lepădaseră de toate cele pămînteşti şi îşi părăsiseră înaintea ei casele şi ogoarele lor.

Logofeteasa Zdena era tulburată de tot ce văzuse şi de cele ce se întîmplaseră cu ea. Se aştepta şi la o ciocnire cu cei de la Rozemberk, dacă aceştia vor porni cumva împotriva lor. În clipa cînd fraţii se pregăteau să părăsească Bukovsko, le venise ştirea că de la So- beslav se îndrepta în goană spre ei, mulţime de lefegii domneşti.

Taboriţii i-au aşteptat tot drumul de la Bukovsko şi pînă aici la Zals şi-i aşteptau şi acuma. Zdena judeca aceasta după numărul străjilor pe care boierul Svasek din Podoli, al cărui nume îl auzise pe drum, le înşirase şi le rînduise una lîngă alta. Logofeteasa se gîndea cu cîtă bărbăţie şi hotărîre se pregăteau oamenii pentru apărare, toţi şi mai ales preotul Bydlinsky. îndată ce au ajuns în sat, fără să se odihnească o clipă, el o pornise din nou spre ţarini,, ducînd cu sine cete de oameni înarmaţi şi aşezîndu-le în locurile cele mai înairftate.

Şi nici pînă acum nu s-a întors. Logofeteasa îşi aduse aminte că astăzi, după multă vreme, l-a văzut pentru întîia oară la cetatea Bukovsko. Se întrebă în sinea ei dacă ar mai cunoaşte-o. N-o văzuse şi nu bănuia că este aici.Pe de altă parte, Zdena nu ştia cum ajunsese tatăl ei la Bukovsko. Cînd Bartuch şi cei veniţi de la Hvozdno aduseseră vestea că boierul lor tine cu popii catolici şi că-i ascunde în casa sa, Bydlinsky nu dăduse crezare acestor vorbe, spunînd că el îl cunoaşte bine pe Ctibor. Kânis voi totuşi să trimită o mînă de oameni la Hvozdno. Dar chiar atunci sosi ştirea despre lefegiii domneşti şi astfel nu mai plecă nimeni într-acolo. Nu mai aveau timp.
Logofeteasa Zdena îşi aminti şi de Hvozdno şi se întrebă dacă tatăl ei o să vină după ea, dacă o să facă aşa cum îl sfătuise şi cum stăruise de-atîtea ori pe lîngă el. începu să se roage, ca Dumnezeu să-i insufle părintelui ei gîndul cel drept, ajutîndu-l să nu-şi piardă sufletul de dragul bunurilor pămînteşti.
De jur împrejur era linişte. Se auzea doar răsuflarea femeilor din tindă şi din odăiţă şi, din cînd în cînd, cîte un ţipăt înăbuşit sau vorbele buimace şi neînţelese pe care le rosteau prin somn. O clipă în întunericul încăperii răsunară glasuri înăbuşite ce veneau din mijlocul satului, apoi strigătele caraulelor şi mugete de vite.
Logofeteasa Zdena se închină în tăcere. Deodată buzele îi încremeniră fără voie, mîinile îi rămaseră împreunate pe piept, iar ochii deschişi cătau în sus, străpungînd bezna. Se gîndea la cele ce s-ar putea întîmpla afară, pe întinsul ţarinilor, de-ar fi ca fraţii şi Bydlinsky să se ciocnească cu un duşman mai puternic. Inima începu să-i bată năvalnic. Se ridică repede în capul oaselor, dar nu rămase multă vreme aşa. Afară se auzeau zgomote şi glasuri bărbăteşti. Zdena se sculă şi împingînd cu putere ochiul de jos al ferestrei, îl deschise.
Cerul era înnegurat, însă deasupra satului se înseninase. Două focuri mari ce ardeau lîngă heleşteu aruncau în jurul lor o văpaie roşie, tremurătoare, aşternîndu-se peste căruţele ţărăneşti, peste oamenii din ele şi peste vite, învăluind într-o lumină pală casele din mijlocul satului, pînă sus la coamă. Cea mai luminată era coliba ciobanului.
Logofeteasa Zdena vedea desluşit bălanul preotului Mikulâs şi calul lui Kanis, legaţi undeva lîngă colibă. În clipa aceea privirile i se opriră ceva mai încolo de caisa în care se afla şi ea zări un călăreţ în fruntea unui pîlc de oameni înarmaţi. Sosiseră chiar atunci, şi oprindu-se locului, vorbeau cu oamenii din căruţe, care se treziseră din somn şi le puneau tot felul de întrebări.

Zdena răsuflă uşurată. Erau de-ai lor, era Bydlinsk? care se întorsese. Auzi glasul preotului spunînd că nicăieri nu se vede ţipenie de om. Se gîndea desigur la cei din Rozemberk.

Logofeteasa se uită la el, apoi îl urmări cu privirea pînă ce ajunse la coliba ciobanului, unde descălecă şi intră în casă la tovarăşii săi. Zdena mai zăbovi oleacă la fereastră, privind în noapte.

Satul se cufundă din nou în tăcere. Focurile ardeau şi fumul se pierdea în bezna nopţii.

Zdena se gîndea la preotul Bydlinsky şi-şi închipuia că trebuie să fie frînt de oboseală, apoi o năpădiră aceleaşi gînduri ca mai înainte, pe drum. Oare o s-o mai cunoască ?

După ce se culcă, simţi o mare uşurare. Acum era liniştită că preotul se întorsese. începu să şoptească o rugăciune. În curînd adormi.

129

Dis-de-dimineată, fraţii strigară „deşteptarea" prin sat şi tabără, şi îndată ce luară ceva în gură, lapte cu piine ori o bucată de carne afumată sau chiar numai un coltuc de pîine goală, se aşternură la drum, rîn- duiti la fel cum veniseră. Zdena păşea în mijlocul femeilor, în urma bărbaţilor înarmaţi; nu vedea bine ce se întîmplă în fa^ă şi nici nu ştia — cum nici celelalte nu ştiau — că în zorii zilei căpeteniile trimiseseră iscoade să cerceteze drumul. Iscoadele se răspîndiseră atît la dreapta, cît şi la stînga, spre a le da la timp de9 — „împotriva tuturor" veste de-ar fi cumva ca oamenii din Rozemberk să încerce a-i lovi în coastă. Cei din frunte zoreau cît puteau, mai repede chiar decît aseară. Căpeteniile se grăbeau să ajungă la Tâbor.

Zdena păşea cu fruntea sus în mijlocul femeilor. Nu era obosită. Se simţea bine şi în putere ; nimic nu-i mai apăsa sufletul. Dimineaţa de primăvară era minunată. Soarele strălucea puternic sus pe bolta albastră şi drumurile se zvîntaseră.

O luară peste cîmpul larg şi necuprins. La stînga se întindea o tarla arată, împrejmuită de pîrloage, dar mai încolo se vedeau lanuri cu semănături fragede şi verzi. Semănăturile alergau nestînjenite peste întinderile de pămînt şi numai ici-colo întîlneau ridicături domoale, acoperite cu crînguri sau cu pădurici sinilii, învăluite în horbota alburie *a negurilor dimineţii.

În dreapta — lunci şi iar lunci, cele mai multe arse sau pîrlite şi din loc în loc presărate cu bălti ce străluceau în soare cu nenumărate sclipiri jucăuşe. De lîngă ochiurile de apă porneau fîşii de iarbă verde şi tivuri galbene de floarea broaştei. Deasupra cuprinsurilor ce musteau de apă, cu lunci şi zăvoaie, se ridica undeva o movilă de turbă cafenie, ceva mai departe de o gîrlă care, gîlgîind de zor, se pierdea, sclipind peste întinsuri, într-o curmătură.

Pescăruşi albi zburau deasupra acestor mlaştini şi imaşuri, se aşezau o clipă şi iarăşi se înălţau în văzduh, vîslind din .aripile lor lungi peste ochiurile de apă, care scăpărau în zare.

Gloata de fraţi şi surori bătea tot mai mult către stînga mlaştinilor, tinînd-o mereu de-a lungul luncilor şi" drumurilor uscate. Au mers ei cît au mers tăcuţi, dar cînd apucară peste cîmpii, unde pînă hăt-departe nu se vedea ţipenie de om, preoţii care se aflau în frunte începură să cînte :

Cu bucurie aşteptăm, Domnului ascultare dăm, Şi-n slava lui cu toţii ne-adunăm...

Şi toată lumea, bărbaţi şi femei, se alăturară cu glas răsunător :

...Ospăţul Mielului să prâznuim, Carele de păcate curăţit Spre-a noastră fericire s-a jertfit.

Logofeteasa Zdena cînta din toată inima. Îi era drag cîntul acesta şi-l ştia bine, fiindcă îl cîntase şi anul trecut, cînd umblase pe la adunările din munţi. Iar aici, în largul ţinutului, sub soarele lui Dumnezeu, între fraţi şi surori, se simţea mult mai înălţată. Era atît de bine şi Zdena cînta cu rîvnă, iar glasul ei răsuna mai plin ca niciodată.

Trecură pe lîngă un stejar singuratic, ce străjuia un ochi de apă năpădit de tufişuri. Era un semn de hotar: copacul avea urme de crestături în scoarţa noduroasă ; după o bucată de drum, ceva mai încolo, în apropierea unei gropi de lup, cu nişte ţăruşi ascuţiţi la fund, se afla un alt stejar de hotar, cu crestături arse pe trunchi.

De pe murgul său, Petr Kânis cercetă cu privirea încruntată pe cei doi martori bătrîni şi singuratici, ale căror coroane de crengi golaşe, cu frunze veştede, cărămizii, îşi întindeau ramurile în lături sau şi le proţăpeau în sus, în văzduhul scăpărător de lumină. Negăsind nicăieri pe tulpină semnul crucii, Kânis îi lăsă neatinşi şi-şi văzu de drum.

Merseră cîntînd vreme de două ceasuri, apoi tăcură iar. Ajunseră pe o pajişte întinsă şi uscată de pe coasta domoală a unei coline împădurite. La marginea pădurii, unde ici şi colo albeau în soare tufe de mărăcini înveşmîntate în flori albe, precum şi florile albăstrii ale popivnicului iepuresc, se înălţau doi stejari falnici. Din al treilea, care crescuse alături rămăsese numai butucul năpădit de mlădiţe şi înconjurat de tufe de dediţel alb. Dediţelul crescuse şi sub stejari, printre frunzele căzute, şi-şi scălda în soare floarea învoaltă.

Aici, sub copaci, Bydlinsky şi Kânis aduseră pe tovarăşul lor orb, pe preotul Mikulâs. Puţin mai încolo, în fata lor, pe pajiştea întinsă, se aşezară fraţii şi su-, rorile, bărbaţii la dreapta, femeile la stînga. Logofeteasa Zdena, care se

afla mai în fată, deşi nu tocmai în frunte, îi vedea bine pe preoţii de sub stejar. Privirile ei zăboviră mai mult asupra lui Bydlinsky care scoase din traista de pe cal un potir de cositor, iar Kânis din traista lui — un vas de lemn obişnuit. Armele ce le purtau pe umeri, le rezemară unele de altele sau le puseră jos, pe pămînt.
Bărbaţii, cu bărbi lungi, îmbrăcaţi în cojoace şi sumane, îşi împreunară mîinile bătătorite şi mulţi dintre ei aveau palmele încă negre de focul din ajun. La fel făcură şi femeile. Toti aşteptau liturghia într-o linişte desăvîrşită, cu evlavie şi pocăinţă. O tăcere adîncă pogorî peste mulţimea credincioşilor. Numai dinspre pădurea înviorată de fiorul primăverii, pădurea cu mlădite verzi de mesteacăn alb şi încărcată de mugurii fagilor şi carpenilor, în spatele cărora se boltea hăt- departe seninul cerului, vîntiil sprinţar aducea un murmur surd şi prelung, care se apropia şi se înteţea tot mai mult.
În ultimele rînduri ale gloatei se auzea încă scîrţîi- tul carelor, dar în curînd amuţi şi el. Peste puţin, patru fraţi aduseră de la căruţe o masă mică, o traistă şi o oală pîntecoasă cu vin. Fraţii aşezară masa sub stejari, în faţa preoţilor, şi puseră pe ea o învelitoare. Apoi scoaseră din traistă nişte pîinişoare subţiri, ca nişte lipii, pe care le rînduiră pe masă, şi lîngă ele — oala cu vin. Preoţii începură să slujească o liturghie umilă, fără patrafire şi fără odăjdii, ci aşa cum erau înveş- mîntati, în straiele lor de drum şi cu botfori, în şube sau cu dulămile pe ei, fără să se închine, fără icoane, fără pompă şi nu în latineşte, ci în limba cehă.
Logofeteasa Zdena era adînc mişcată de tot ce se în- tîmpla în juru-i. Ziua frumoasă de primăvară, întreaga fire, ca şi oamenii din tovărăşia ei îi aprindeau sufletul. Toate îi aminteau slujbele minunate şi evlavioase de la Bechyne, care se desfăşuraseră sub bolta nesfîr- şită a cerului de primăvară. În cele din urmă, privirile i se opriră asupra lui Bydlinsky.
Apropiindu-se, acesta prinse să vorbească cu glas ce răsuna ca o cîntare. Toţi priveau acum la preotul frumos, bine legat, ajuns în vîrsta bărbăţiei, cu ochi albaştri, pătrunzători, cu barba mătăsoasă ce-i lucea în soare. Spuse cuvinte de bun sosit surorilor şi fraţilor care, pentru adevărul lui Dumnezeu, au părăsit bunurile pămînteşti, şi-i îndemnă pe toţi să mulţumească celui de sus că i-a învrednicit să cunoască adevărul, pentru ca să-l poată răzbuna şi apăra. Şi-i povătui să facă tot astfel pururea şi fără istov, să săvîrşească totul şi de nimeni şi de nimic să nu le pară rău.
După aceea se apropie de masă, a cărei învelitoare albă o flutura vîntul, şi îngenunche împreună cu Kânis şi cu

preotul Mikulâs cel orb. Toti cei de fată căzură în genunchi, bărbaţii cu capetele descoperite, iar femeile cu basmalele pe cap, şi rezemîndu-şi fruntea de mîinile împreunate, se plecară pînă aproape de pămînt şi rostiră cu glas tare „Tatăl nostru" :

„Şi nu ne duce pre noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel viclean. Amin!"

Vorbele acestea, spuse într-un singur glas, fură luate de vînt şi purtate mai departe, spre lunci. În clipa aceea preotul cel orb, cu barbă, se ridică în dreptul mesei, numai el singur, pe cînd ceilalţi stăteau în genunchi, Mikulâs începu să sfinţească vinul şi pîinea :

— Şi aşezîndu-se la cină, Isus a luat pîinea şi bine-cuvîntînd, a frînt-o şi a dat ucenicilor săi, zicînd : „Luaţi, mîncaţi, acesta este trupul meu, carele pentru voi se frînge spre iertarea păcatelor !" După aceea luînd potirul şi mulţumind a dat ucenicilor săi, zicînd :

„Beţi dintru acesta *toţi,* acesta este sîngele meu, al legii celei noi, carele pentru voi şi pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor...

"Şi pîinea şi vinul au fost sfinţite. În clipa aceea Joha brutarul, care stătea îngenuncheat în faţă, dădu tonul şi din pădure se înălţă un cîntec grav, purtînd pe aripile lui sus, în văzduh, evlavia fierbinte a credincioşilor :
Hristoase, Dumnezeu îndurător, Cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt de o fiinţă...
Kâniis luă pîinea, o ifrînse şi dădu fiecăruia cîte o bucăţică, iar Bydlinsky turnă în potir vin din oală, şi mergînd în urma lui Kânis împărţi în dreapta şi-n stîng-a.
Cântecul răsuna acum parcă mai puternic şi mai neostoit.
"
Cântau toţi, în afară de acela care urma să primească împărtăşania. Logofeteasa Zdena stătea în genunchi, cu mîinile împreunate, şi aştepta copleşită de emo{ie, cu gîndul la cina cea de taină a Domnului. Tatăl ei văzuse în învăţătura potirului semnul îndreptării tuturor greşelilor, semnul libertăţii cuvântului lui Dumnezeu şi al cinstirii graiului strămoşesc. Toţi cei care stăteau iacum îngenuncheaţi vedeau de asemenea în potir un semn adînc — semnul frăţiei, semnul că toţi sînt deopotrivă, semnul vremurilor noi fără stăpîni şi iobagi, fără dijmă şi clacă.
Tînăra văduvă, însă, care înţelegea lucrurile numai prin puterea simţămintelor şi a închipuirii ei, nu vedea atî,t de limpede rostul împărtăşaniei cu vin. Pentru ea, împărtăşania cu trupul şi sîngele Domnului era un semn sfînt şi ascuns al raiului ce i se deschidea în faţă, un semn al împărăţiei lui Dumnezeu pe pă- mînt, care, înălţînd pe oameni din ţărînă şi din chinurile pământeşti, le aducea balsamul fericirii.

înfrigurată, aştepta sosirea preoţilor ce înaintau printre cele două rinduri. Uitase de toa'te. Grijile şi nevoile lumeşti ce-o frământau se mistuiseră ca prin farmec.Strălucirea cerului, freamătul pădurii cu 'brîul ei de flori, cîntecul sfînt ce se înălţa în slăvi, totul se topea într-o singură armonie, care îi întărea simţămîntul de -înălţare şi de fericire.

Cînd primi dumicatul de pîine sfinţită, păli de tulburare ; simţi apoi pe buze marginea strălucitoare a potirului. Fără să-şi dea seama, îşi ridică privirea şi întîlni căutătura unor ochi albaştri. Văzu chipul grav şi bărbătesc al preotului aplecat deasupra ei, care în clipa aceea tresări de uimire. Atunci, deodată, ochii Zdenei se împăienjeniră. O podidiră lacrimile şi rouă lor îi scăldă fata. Erau lacrimile unei puternice zguduiri lăuntrice. Zdena simţi o dulce uşurare în tot trupul, de parcă n-ar mai fi fost aievea pe pămînt. Cu ochii înlăcrimaţi, privea drept înainte spre pădure şi spre adîncul cerului albastru ce se boltea deasupră-i.

XVI

Pintenul uriaş al muntelui, nu de mult botezat Tâ- bor, castelul Hradiste de pe greabănul cel mai îngust al înălţimii, stîncile povirnite de granit, apa Luznicei de sub ele şi pădurile din apropiere, de pe malurile apei oare curge spre soare-apune, toate se oglindesc şi se pierd în amurgul serii de primăvară. Turnul înalt şi rotund al castelului se desprinde puternic din hăul fumuriu al văzduhului. Pină spre seară, un cîrd de ciori s-a rotit în jurul lui ca un nor viu. În clipa asta, cele mai multe dintre ele au pornit să înnopteze în pădurea de la Cekanice. Dincolo de castel, pe marginea pintenului, se întind zidurile meterezelor. În spatele lor, casele nu se văd albind şi nu se văd nici acoperişurile şi turnurile înalte ale bisericii. Peste ele se aşterne bezna deasă de parcă totul ar fi pustiu şi gol ; doar ici şi colo se înalţă ceva ce aduce cu un adăpost sau cu un acoperiş.

Pălălaia roşiatică a cîtorva ruguri porni să suie către cerul înnegurat, ici mai jos, în altă parte mai sus. Apoi lumina începu să joace şi pe metereze, înte- ţindu-se tot mai mult. Din loc în loc se iviră, una după alta, făclii şi torte, luminiţe ce sclipeau în felinare şi pîlpîirile luminărilor. Pretutindeni era tăcere.

Licăririle acestea ce se iveau peste tot locul pe meterezele întunecoase, la mare înălţime deasupra apei, dincolo de stîncile negre, păreau ciudate în lumina amurgului. Iar oamenii care se mişcau printre lumini, păreau doar nişte umbre. Toti fraţii din gloata condusă de Bydlinsky şi Kânis, apropiindu-se în vremea aioeiasta de moul oraş Hrariiste de pe muntele Tâbor se uitau într-acolo. Numai preotul Mikulâs, al cărui cal era dus de căpăstru d'e fratele

îmbrăcat în haina cusută din odăjdii, nu privea ca toti ceilalţi.
Abia acum se întorceau din raita făcută la Bukovsko. Ostaşii lui Rozemberk nu-i opriseră nicăieri, căci nu se aşteptaseră să fie atît de mulţi şi nu îndrăzniseră să se arunce asupra lor.
Cu atît de multe căruţe şi vite, le-a fost greu fraţilor să înainteze mai repede, mai ales după ce au lăsat în urmă noroaiele din lunci, pe unde ar fi putut merge mult mai uşor. Au trebuit s-o ia în sus, pe drumuri desfundate, şi să străbată podişul de la cotul Luzni- cei. Acum înaintau prin ţinutul lor; de la Sudomef lăsară în dreapta şi în stînga sate de unde erau mulţi fraţi din gloată.
Logofeteasa Zdena n-a simţit multă vreme oboseala, înainte de amiază, după slujbă, cînd au pornit iarăşi la drum, s-a simţit întărită şi înviorată. Mergea cu ochii larg deschişi, mulţumită de sine şi cu cugetul uşurat. Cînd surorile începeau să cînte, cînta şi ea cu tot dragul; cînd se rugau , se ruga şi ea cu rîvnă, iar în clipa cînd conteniră, întrebă dacă mai e mult pînă la noul oraş, pînă la Hradiste de pe muntele Tâbor, pe care ardea ,de nerăbdare săhl vaidă. Mergea fără să-i pese de oboseală, atît de sprintenă, încît surorile de la ţară se minunau de dînsa.Dar cînd' amurgul începu să se strecoare peste în- tinsul podişului, cînd înspre apus dîra de jeratic păli, iar soarele scăpătă deasupra pădurilor ce se revărsau pînă la apele Luznicei, logofeteasa Zdena amuţi.
îşi înfăşură mantaua de culoare închisă în jurul trupului, căci seara era răcoroasă şi vîn'tul începuse să bată peste zăvoaiele podişului, învăluite în negura amurgului. Zdena mergea gînditoare şi cerceta mereu cu privirea dacă nu cumva apare, în sfîrşit, oraşul pe care atît de mult îl dorea. Dar încă nu-i era dat să-l vadă. Oboseala o cuprinse încetul cu încetul; o dureau picioarele.
În clipa cînd începu să se însereze, Bydlinsky ieşi din rînd. Opri calul la marginea drumului şi-l întoarse cu faiţa spre oameni, astfel că putu să îmbrăţişeze cu privirea întreaga gloată, ce se tîra anevoie. Trecură pe lîngă el fraţii cu căciuli şi cuşme, tăcuţi, cu pasul greu şi armele aninate de umăr. Bydlinsky nu-i luă în seamă. Se uita la surorile care se apropiau îmbrăcate în straie simple sau cu cojoace. Mergeau încet, în neorinduială, cu capul bine strins în basmalele allbe caire, în luminii,le amurgului, se zăreau de departe. Tină ra logofeteasa, înaltă şi su!bţire ca o nuia, se deosebea de celelalte de la prima vedere. Bydlinsky o

recunoscu înainte de a ajunge în faţa lui. Smuci dîrlogii calului şi pornind alături de gloata femeilor, intră în vorbă cu Zdena.

Dimineaţa, la împărtăşanie, logofetesei i se păruse că preotul Bydlinsky ar fi recunoscut-o. Dar nici după slujbă şi nici mai tîrziu nu vorbise cu ea. Pe drum îşi aminti de toate astea. Se aşteptase ca el s-o întrebe de ce a venit şi dacă vrea să rărnină cu ei. În pîcla amurgului, gîndurile acestea o

tulburau şi-şi zicea că de bună seamă el n-a recunoscut-o

.Dar iată că acum o aştepta ca să-i vorbească. Bydlinsky nu văzu că în clipa în care tînăra logofeteasă îl zărise şi mai înainte ca el să scoată o vorbă, pe faţa ei palidă alunecase fugar o umbră de îmibujorare, de parcă s-ar fi înspăirnîntat. Preotul o întrebă cu grijă dacă nu cumva e obosită şi-i spuse, c-ar putea să meargă în căruţă. Pînă la Hradiste mai e o buca'tă bună de drum. Zdenei îi făcu plăcere cînd auzi aceste cuvinte şi se grăbi să-i răspundă, fără a sta pe gîn- duri, că mai poate tine la drum şi va merge pe jos, ca toate celelalte surori. Răspunsul ei pripit sună cam aspru şi dîndu-şi seama de acest lucru, adăugă cu voce mai domoală :

— Iti mulţumesc, părinte.

N-a putut să-i spună „frate".

Bydlinsky vorbi apoi de tatăl ei şi-o întrebă dacă va veni şi el.

L-am rugat să vină, răspunse Zdena cu fata întunecată, aproape posomorită.

' — Ştie că eşti cu noi ?

— Acuma ştie 1

'Cuvintele ei îl mirară pe Bydlinsky. Preotul tăcu o clipă şi apoi adăugă cu mai multă vioiciune, încercînd parcă s-o mîngîie :

— Să dea Dumnezeu să vină ! El nu se-nchină la idoli şi ştie despre ce e vorba. Sănătate, soră !

î'şi îndemnă calul şi porni încet înainte pe lîngă mulţime, ca să-i ajungă din urmă pe ceilalţi preoţi. Logofeteasa Zdena se uită după el, pînă cînd întunericul îl înghiţi. În clipa aceea nu mai simţea pic de oboseală.

Cînd ajunseră jos, la apele Luznicei, chiar sub Tâ- bor, fără să

cînte, tăcuţi şi osteniţi, se întunecase de-a binelea. Nimeni nu scotea o vorbă. Nu se auzea de- cît huruitul carelor din urmă, dinspre pădure, şi scîrţîitu.l ascuţit şi supărător al roţilor împiedicate de lanţuri. Toti se bucurară cînd zăriră dincolo de apă, pe pintenul înalt al muntelui, castelul cu foişoarele turnurilor,

luminile de pe metereze şi pălălaia rugurilor ce se înălţa către bezna norilor

.Peste podul şubred de lemn trecură mai uşor cei care mergeau pe jos. Mai greu le fu fraţilor să treacă prin apă, pe întuneric, carele şi vitele. De îndată ce mulţimea apucă pe drumul care urca spre castel, logofeteasa Zdena zări jos, lîngă pod cîteva făclii aprinse. În lumina lor jucăuşă se vedea cum oamenii trag carele şi vitele, dar nu le mînau sus, pe unde o luase mulţimea, ci spre ţarcul de lîngă apă.

În clipa aceea, dinspre parapete se auziră strigăte şi chiote de bucurie. Fraţii care se întorceau erau primiţi cu cuvinte de bun venit.

Zdena văzu acum cu ochii ei ceea ce-i spuseseră surorile pe drum, şi anume că la luminile acelea de pe metereze oamenii lucrează zi şi noapte, ca de altfel în toate colţurile oraşului, pretutindeni. Însă cu cea mai mare rîvnă se lucrează la metereze ; ici, colo, fraţi le ridică din nou, dregînd în bună parte şi întăriturile vechi, rămase din oraşul de mult dispărut[1].

Podul mişcător fu coborît repede. Trecură cu toţii spre castel, care acum era legat de oraşul nou, încă neterminiat. Luminile torţelor şi felinarelor se aprinseră, iar pe zidurile vechiului castel, pe ciubuce, foi- şoare şi.galerii se mişcau forme ciudate, umbre negre şi sfioase. Noii sosiţi începură să se îmbulzească pe drumul nou ce se aşternea de la porţi spre oraş, dar îndată ce fraţii înarmaţi şi surorile din Tâbor o luară înainte, călăuziţi de căpeteniile lor, se potoliră cu toţii. O dată cu el plecă şi preotul Mikulâs cel orb.

Logofeteasa Zdena se opri 'în faţa castelului, şi împreună cu noii veniţi, cei mai mulţi din Bukovsko, aş- tepta răbdătoare, măcar că din cauza oboselii nu-şi mai simţea picioarele. Tînăra femeie se rezemase cu spatele de un zid. Margeta, istovită "de drum, se aşezase jos, pe pămîntul gol, alături de celelalte femei.

---

[1] **Oraşul HradiătS a fost incendiat şi pustiit aproape în întregime de Sezima Vitkovec în 1268. (ra. a.)**

Toate priveau ţintă spre Kânis şi Bydlinsky. Cei doi preoţi se sfătuiau cu trei dintre bărbaţii care le uraseră bun venit, unde să-i găzduiască pe noii sosiţi.

Sfatul nu ţinu mult. Unul dintre bătrlni, după înfăţişare tîrgoveţ, strigă femeilor să-l urmeze. Pentru astă-seară le conduse la castel

.Celălalt, de asemenea tîrgoveţ, chemă bărbaţii şi se îndreptă cu ei spre oraş. Cel de-al treilea, înalt, cu mustăţi albe, purtînd în cap o cuşmă tivită cu o fîşie lată de blăniţă, un om uscat şi voinic, de sub şuba căruia atîrna o sabie, porni cu Kanis după Byd-.; linsky. Acesta îşi aruncă privirile prin mulţime, pînă cînd ochii i se opriră asupra logofetesei Zdena.

— Soră... Zbynek di,n Buchov, unul din cei patru hatmani ai noştri, .ar vrea să te vadă, îi spuse Byd- linsktf. Şi fratele Kânis de asemenea.

Bătrînul .boier Zbynek dădu mîna prieteneşte cu sora cea nouă, ca un vechi şi bun prieten, bucuros de întîlnire, zicîndu-i :

— Sănătate ! Il cunosc bine pe tatăl dumitale.

În clipa aceea îi întinse şi Kânis mîna, spunînd : —

Sănătate, soră I

Zdena simţi ochii căprui şi pătrunzători ai preotului cu barba neagră şi lucitoare îndreptaţi asupra ei şi privind-o cercetător. Fără voie se întoarse către bătrînul boier, care tocmai o îmbia să vină cu el să-i facă rost de găzduire. Dar Zdena ii rugă să fie lăsată cu celelalte surori.

— Nu te teme, că nici acolo unde te duc eu n-o să dormi pe puf 1 răspunde vesel hatmanul. Toţi ducem aici o viaţă aspră, scumpă soră.

Apoi ură noapte bună preoţilor. Aceştia dădură mîna cu Zdena şi porniră după mulţimea ce se urnise către oraş.

XVII

Zbynek din Buchov nu-i făgăduise tinerei văduve c-o să-şi petreacă noaptea pe moale, şi totuşi Zdena a dormit mai bine decît în iajun, lî,n.gă mlaştinile de la Zals. Gazda le duse pe .Zdena şi Margeta într-o odăiţă, unde aştepta bătrîna soră a boierului, Cate- rina, mai mărunţică deiît el, d'ar mai grasă. Femeia o primi pe Zdena cu bunăvoinţă şi cu dragă inimă, şi după ce o ospătă pe ea şi pe Margeta, pe tînăra văduvă o culcă lîngă ea în patul cel larg, iar Margetei îi aşternu jos, pe duşumea, lîngă o bătrână, fosta slujnică a coanei-Caterina. Zdena adormi numaidecit, deşi hărmălaia îşi vuietul de glasuri de pe meterezele din apropiere pătrundeau pînă aici, iar pe fereastră se strecura o lumină jucăuşă.
Cînd logofeteasa Zdena se trezi a doua zi dimineaţa, bătrîna boierească, Îmbrăcată în straie simple de culoare închisă, era în picioare. Gazda crezu că sora Zdena nu dormise bine din pricina zgomotului neobişnuit de peste noapte.
— Avem atît de lucru că abia mai pridídim, spuse ea, oprindu-se din roboteală. Fnatele a plecat încă din zori. Are şi el destule pe cap. Numai el şi Chval din Machovice slnt aici ; ceilalţi hatmani, Mikulâs din Hus şi Zizka, au plecat.
Logofeteasa Zdena întreibă îndată, plină de însufleţire, despre fratele Zizka, al cărui nume era pe buzele tuturora în ţinuturile de la miazăzi ale ţării, mai cu seamă după biruinţa lui de la Sudomer şi după ce atacase pe neaşteptate la Vozice pe călăreţii boie- 'rului Mikulâs Divucek. La această întrebare, coana Caterina se aşeză în faţa Zdenei şi gura începu să-i turuie fără oprire, căci tare-i mai plăcea să sporovăiască. Îi spuse că ultimele ştiri despre fraţii care sînt alături de Zizka au venit de prin părţile Pilsenului, şi că Zizka a pornit într-acolo după ce a pus mîna pe Prachatice.
— Şi Dumnezeu e pretutindeni cu el, ca la Sudomer... Mai cu seamă ca acolo. Poate nu ştii că fraţii s-au aflat la Sudomef într-o mare strimtoare, şi atunci, ca prin minune, soarele a scăpătat mai devreme ca de obicei, aşa, pe neaşteptate, ca şi cum l-ar fi aruncat cineva peste munţi. Şi după aceea s-a lăsat repede întunericul şi boierii Implătoşaţi au început să se căsăpească între ei. Era pedeapsă de lia Dumnezeu, iar fratele Zizka a putut să se îndrepte liniştit către noi. Şi ce primire i-am făcut, soră dragă! Şi ce bucurie pe noi! Fratele Zbynek s-a bucurat nespus cînd l-a văzut; de multă vreme ei sînt ca fraţii unul cu altul. Acum iarăşi îl aşteptăm, căci trebuie să se în- toarcă în curînd. Ar fi şi timpul. Zbynek nu mai are răbdare.
— De ce ?

— N-aş vrea să te sperii, soră, însă trebuie să ştii că lucrurile nu merg chiar atît de bine. Ne aşteaptă vremuri grele. Craiul ungurilor a năvălit în tară, dinspre Silezia, oa o apă mare. Şi a adunat în jurul lui oameni răi şi sălbăticiţi, din toate unghiurile ţării. Din pricina asta şi nemţii de la Kutna Hora au început să-şi ridice iarăşi capul şi încă destul de aprig. Iar boierii, boierii noştri, după cum spune toată lumea[1] pe şleau, s-au alăturat craiului maghiar, setoşi de sînge, numai ca să-şi scape averile. Noi cei de aici sîntem singurii care apărăm adevărul lui Dumnezeu.

— Dar Dumnezeu e cu noi ! izbucni cu hotărîrfe logofeteasa Zdena, încredinţată că biruinţa din urmă va fi de partea lor.

— Da, Dumnezeu e cu noi! spuse şi bătrîna boieroaică. Adevărul acesta ţi l-am spus doar eu însămi;, Dar dacă fiecare din noi va începe să facă astfel de lucruri după capul lui...

— Ce fel de lucruri ? întrebă Zdena cu uimire.

— Tot felul de lucruri noi şi de prisos. Dacă se vor scorni mereu lucruri de-astea, nemaiauzite, păgî- neşti, oh, într-adevăr păgîneşti... adăugă ea cu hotă- rire.

— Ce fel de lucruri ?

— O să le afli şi dumneata, dacă au să se mai sfădească între ei pentru tot soiul de lucruri nelămurite din sfinta scriptură.

— Cine?

— Preoţii. Mai ales ei, din păcate. Fratele meu se plînge meteu de cîţiva dintre ei. Dar mai cu seamă de Moravec, de Houska şi de Martin. Asta barem, atît de bun de gură şi vorbăreţ, e cu adevărat învăţat, dar primejdios. Şi ei ispitesc şi pe alţii. S-au luat după ei şi Markola, şi Kânis, şi Antoch, şi Trsâcek, mai cu seamă ăsta, apoi Bartos şi alţi preoţi care încep uneori să flliecămeaisică şi să se răzvrătească. Cu ăştia, preotul Mikulâs Biskupec .are de furcă şi-o să aibă şi de- aici înainte. Fratele meu a venit ieri atît de mîniat acasă, încît a izbit cu sabia în masă, pentru că duşmanul a şi irlirat în ţară, şi în loc să ne pregătim de apărare, ei sie ceartă pentru patrafir ! A venit vremea ca fratele Zizka să îndrepte lucrurile cu mina lui de fier, ca să nu se strice rînduiala dinăuntrul obştii noastre. •

Vorbele acestea o buimăciră pe logofeteasa Zd'ena. îşi dădea seama că bătrîna boieroaică gîndeşte altfel decît ea şi că are îşi dîrusa un parapon, ca şi fratele ei. Dair Zizka ! Mai ales asta o'uimeai. Adică, el să fie tot atît de uşuratic ca şi cei de-aici şi ca şi tată-său, împotriva căruia cîrtise adeseori în sinea ei ? Şi cum vorbea bătrîna boieroaică despre preoţii aceia ! L-a pomenit şi pe Kăniă. Pe

Bydlinsky însă nu. Adică el cum este ? Ca să se poată încredinţa în privinţa lui, ar fi fost bucuroasă s-o întrebe, dar n-o făcu. Tăcu chitic. După aceea ieşi cu bătrîna boieroaică şi se îndreptară către locuinţa, despre cane Kânis şi Bydlinsky vorbiseră ieri ou boierul.

Era a lui Pytel postăvarul, ¡unul din cei mai de frunte şi cei mai bogaţi tîrgoveţi din oraşul Ousti pe care nu de mult îl dărîmaseră fraţii. Logofeteasa Zdena se bucură cînd auzi că bătrîna Caterina o duce la această familie. Auzise cele ce se povesteau mai de mult despre Pytel, că e unul dintre cei dinţii buşiţi de la Ousti şi că a luat sub ocrotirea lui pe preoţii urmăriţi, pe Psenicka, pe Bydlinsky şi pe alţii şi i-a adăpostit la el, ca şi pe Joha brutarul.

'.Norii care ieri seară acoperiseră tot cerul, se risipiră către dimineaţă. Cerul albastru strălucitor se ar- ■cuia sus de tot deasupra întregului ţinut, ca o cupolă uriaşă

.Apucînd pe drumul cel nou către oraş, Zdena se opri fără voie şi privi drept în faţa ei spre culmea Klo- kotului, învăluită într-o maramă de flori albe, apoi în vale, de-a lungul apelor din fundul vîlcelei, care se pierdeau în umbra stîncilor şi în noaptea bungete- lor tinere.

De acum ieşiră din castel, i se deschise în fata ochilor o privelişte nemaivăzută, 'un oraş nou care creştea ca din pămînt, un şantier uriaş, înconjurat de vechi întărituri, unele refăcute, altele zidite din nou. Şi nu toate erau gata. Ici şi colo, lîngă ele, se înălţa cîte o schelă înţesată de oameni care turnau nisip înăuntrul meterezelor, şi apoi turnau tencuiala. Fuioare albe de aburi se înălţau din varul

stins, iar de jur împrejur se îmbulzeau lucrători, ifemei şi bărbaţi, mai tineri şi mai în vîrstă, cei mai mulţi îmbrăcaţi în straie de tară şi despuiaţi pînă la brîu. Cărau şi descărcau fără odihnă nisip şi piatră sau le puneau pe schelă şi le treceau altora.

De-a lungul meterezelor şi pe tot cuprinsul pintenului muntos, un furnicar de oameni dura case de lemn. într-o parte se descărcau buştenii aduşi din pădure, în altă parte teslarii îi tăiau în bucăţi, iar în alt loc se îngrămădeau carele cu material de construcţie din dărîmăturile oraşului Ousti. Ici ajunseseră să încheie acoperişul şi să tencuiască pereţii, colo abia fră- mîntau pămîntul cu care lipeau şi astupau ochiurile, sau săpau şanţuri pentru zidurile de sprijin ori abia doborau copacii şi curăţau pămîntul.

Din loc în loc ardeau focuri, în voie, sub cotloane, pe lîngă metereze şi în fata corturilor şi barăcilor, rîn- duite deocamdată de-a lungul unor uliţe şi ulicioare închipuite. În fata lor lucrau de zor fel de fel de meseriaşi, cavafi sau croitori; curelarii croiau curele, coseau şi cîrpeau tocuri de săbii, bătrînele vedeau de tînci în vreme ce copiii mai măricei şe zbenguiau în toate părţile, îmbrăcaţi doar cu o cămăşută sau cu o fustiţă.

Logofeteasa Zdena se opri de cîteva ori stînjenită din pricină că nu putea păşi în voie. Într-un loc, o căruţă ţărănească, plină cu piatră sau încărcată cu căpriori ori cu pămînt, era trasă de-a curmezişul "drumului ; în alt loc a trebuit să ocolească nişte oameni care duceau un buştean lung şi greu. Pretutindeni păimMul era răscolit; î.ntr-.o parte — mocirle, băltoace, noroaie, aişohii şi ţăndări de lemn, murdare şi pline de .nămol; în .altă parte — nisip sau pietriş risipit, alături de paie ude şi gunoaie.

Ici duhoarea gunoiştei îţi înţepa nasul ; dincolo, mirosul rugurilor îţi oprea răsuflarea.

Bătrîna boieroaică o luase de la început pe o uliţă mărginaşă şi apoi de-a dreptul peste un maidan, unde nu erau nici case, nici corturi, nici barăci, ca să poată merge mai repede. Dar şi pe-acolo se umbla anevoie. (Văzură cîţiva oameni care .măsurau ulicioara şi temeliile caselor hărăzite celor veniţi din alte părţi. înainte de a ajunge la ei, coana Caterina îi vorbi Zde- nei desjjte fiecare în parte. Iată-l pe V,itek brutarul, pe Trpenec cel bătrîn, tîrgoveţi din Ousti, pe Tom Slapsky, care pînă nu de mult a fost ţăran (purtase un cojoc ţărănesc, pînă a început să dogorească soarele) şi pe Petr, teslarul din Velimovice. Acesta din urmă, ajutat de un om bărbos şi şchiop, pe care coana Caterina nu-l cunoştea, întindea o sfoară. Lîngă ei se afla şi diacul de la primărie, ţinînd în mînă o condică lungă şi îngustă.

În clipa aceea se ivi călare chiar starostele, căpetenia cetelor din oraş, dar nu zăbovi mult pe-acolo. Se încredinţă că măsurătoarea nu-i strîmbă şi că uliţa e tocmai bună ca lungime. După aceea întoarse calul şi plecă mai departe să privegheze şi alte lucrări, să vadă rînduiala şi măsurătoarea, ca toate să fie cît mai potrivite pentru apărarea oraşului.

10

145

Hărmălaia cea mai mare şi zgomotul cel mai asurzitor răzbăteau din piaţa pătrată din mijlocul oraşului, în care dădeau mai bine de zece ulicioare, însemnate deocamdată numai de ţăruşi sau de şirurile lungi de corturi şi barăci. Erau aici multe case zidite, cea mai mare parte din ele înălţate pe jumătate, unele acoperite cu paie, altele cu draniţă. Deasupra tuturora străjuia o clădire cu acoperiş de şindrilă ; deşi nu era încă gata, se ridica pe colţul cel mai înalt al pintenului, spre soare-apune şi miazănoapte. Era simplă, vălătucită şi fără nici o podoabă. În apropiere se aflau cîteva case asemănătoare, dar mai mici şi puţin arătoase.

— Asta-i biserica ? întrebă logofeteasa Zdena pe însoţitoarea ei, arătînd clădirea cea înaltă.

— Da. Şi dincolo de ea oamenii durează casa preoţilor. Va fi loc pentru toţi, iar aici e primăria.

Şi coana Caterina arătă cu mîna spre o casă din apropierea bisericii.

În faţa primăriei, care nu era încă gata, stăteau doi cai înşăuaţi şi legaţi de o roată. În preajma lor mişuna mulţime de oameni, ca pretutindeni pe locurile virane şi pe „uliţele" oraşului. Totul fremăta în jur, peste tot zarvă şi îmbulzeală, ca şi cînd duşmanul ar fi fost undeva pe-aproape. Cei mai mulţi dintre lucrători erau veniţi de prin satele vecine, îmbrăcaţi în zdrenţe, cu nădragi de dimie sau de piele, desculţi, în galenţi ori cu botfori, cu pălării şi comanace jerpelife, în sumane rupte sau dezbrăcaţi, iar femeile doar în fuste sau cu o hăinuţă aruncată pe umeri. Printre ei se aflau şi mulţi tîrgoveţi, care munceau cot la cot cu ceilalţi.

Bătrîna boieroaică o purtă pe Zdena înadins prin locuri mai ocolite şi-i spuse de pe unde sînt oamenii. Erau mai cu seamă de prin sate, de la Milevsko, Jis- tebnice, Sedlec, Vozice, Chynov şi Choustnik, iar mare parte din tîrgoveţi — de la Ousti, care fusese dărîmat, dar şi din alte oraşe, de la Bechyne, Sobeslav, Pefhri- mov, ba unii tocmai de la Hradec de ,pe Elba, iar cîţiva zeloşi chiar de la Praga.

— Sînt şi o seamă de boieri aici, însă cei mai mulţi s-au alăturat fratelui Zizka şi pilcurilor de pe cîmpul de luptă. Aici au rămias numai fratele Zbynek, Svasek din

Podoli — pe ăsta îl cunoşti doar — apoi Buzek şi Jan, fraţi de la Senozat. Cu Zizka sînt plecaţi Divis din Prehorov, Martin şi-

Amuţi deodată. La cîţiva paşi înaintea lor se stîr- nise învălmăşeală. Treceau vitele care erau duse la tăiere, iar din faţă venea un car plin cu nutreţ. Căruţaşul mergea călare în urmă. El avea în grija lui nutreţul pe care îl grămădise în stoguri, mai la o parte, lîngă metereze, sub nişte adăposturi făcute în grabă. După straie era ţăran, şi sub cojoc, de chimirul lat de piele, îi atîrna ditai jungherul. Vitele mugiră şi caii înşăuaţi din faţa primăriei începură să necheze. De jur împrejur se iscă o hărmălaie nemaipomenită, în care se amestecau strigătele celor de pe schele, ca odinioară la porţile cetăţii Praga. Se auzeau lovituri, pocnete, sunetul ciocanelor de la fierării, unde făurarii, puşcaşii, săbierii şi armurierii băteau fierul şi-l ferecau, iar rotarii, teslarii şi tîmplarii tăiau şi ciopleau lemnul.

Logofeteasa Zdena se uită la acest vălmăşeag şi furnicar de oameni ca la 'o vedenie. I se părea că totul se zbate într-o neorînduială şi o încurcătură de nede- scris. Privirea îi era furată mai ales de felul cum se frămîntă oamenii şi mai puţin de munca pe care o făceau. Urmărea cu ochii pe ţăranii şi tîrgoveţii cu bărbi mari şi părul lung şi răvăşit; aprinşi la faţă, asudaţi, prăfuiţi, îmbrăcaţi în straie jerpelite, osteneau din greu toţi laolaltă, iar fetele şi femeile, tinere şi bătrîne, îi ajutau pînă li se încovoia trupul de greul trudei, iar mulţi nici nu mai băgau în seamă rănile ce şi le făceau. Îşi vedeau de treabă în tihnă, cu mîna sau piciorul oblojit, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.

Munceau cu toţii în bună înţelegere, ca şi cînd ar fi fost o singură familie, munceau cu voie bună, fără pic de răgaz, unii mai veseli, alţii mai posomoriţi. Starostele trecea călare ba ici, ba colo, însă lucrurile mergeau atît de bine, încît nu mai era nevoie să-i îndemne la treabă, să îndrepte greşelile sau să le mai amintească ceva.

10*

14

7Pe lîngă cele două drumeţe trecu un preot. În apropierea unei case în construcţie, unde trudea o sumedenie de oameni, se opri, le dădu bineţe şi le aminti că lucrează pentru Dumnezeu şi pentru alinarea sufletului lor. În clipa aceea răsună o cîntare :

Prorocul Isaia ne grăieşte Că Domnul pe sărmani îi fericeşte Şi sus, în cer, ospeţe pregăteşte...

Aşa începea cîntul şi după el se luară şi ceilalţi. Glasuri puternice răsunau pe schele, jos în uliţă şi sus pe

acoperişurile neterminâte, unde teslarii abia aşteptau să fie prinşi în mrejele cîntării. Şi nimeni nu se opri din lucru. Toţi cîntau şi lucrau fără încetare. Erau atît de prinşi de muncă şi de cîntec, încît nu auzeau nici tărăboiul, nici vuietul, nici scîrţîitul carelor, nici amestecul de glasuri şi de zgomote din jurul lor.

Tînăra logofeteasă rămase o clipă năucită. Se uita şi asculta fără să scoată o vorbă. Toţi aceşti oameni — gîndi ea — muncesc zi şi noapte într-o desăvîrşită înţelegere frăţească pentru adevărul lui Dumnezeu, muncesc ca să aibă un adăpost şi linişte pentru credinţa lor. Iar ea — de ce venise oare ?

Deodată tresări. Bătrîna boieroaică, îmbrăcată într-un veşmînt închis, îi atinse mîna ca şi cînd ar fi vrut să-i spună că e timpul să se urnească din loc. În ochii gînditori ai Zdenei se aprinse o licărire.

—. De ce să merg mai departe ? şopti ea pe neaşteptate. Mă duc la ei să le-ajut.

Şi arătă cu mîna spre schelă.

Bătrîna boieroaică zîmbi.

— Eşti plină de rîvnă, soră, dar nu-i chiar atît de uşor cum îţi închipui. La ce-ai putea să le ajuţi cu mîinile tale ? Haide, vino ! De ce să încurci lumea ? Pentru tine e altceva de lucru. Ai să vezi în curînd ! Vino.

Logofeteasa Zdena se supuse. Coana Caterina o luă de-a dreptul prin piaţă. Cînd ajunseră în mijloc, tînăra ei însoţitoare zări ceva ce nu putuse vedea mai înainte din pricina îmbulzelii şi a stivelor de grinzi îngrămădite acolo. Pe prispa unei case cu cîteva trepte butucănoase zidite din pietre mai mici, se aflau trei ciubere acoperite cu capace. înainte de a ajunge lîngă ele, au trebuit să se oprească, fiindcă auziseră în urma lor tropot de cai. Doi oameni, călări pe caii care aşteptaseră în faţa primăriei, porniseră la drum să ducă veşti fraţilor mai vîrstnici.

— De bună seamă că unul din ei se duce la fraţii din tabere. Despre asta a vorbit şi frate-meu aseară, lămuri coana Caterina uitîndu-se la cei doi olăcari, bine înarmaţi. Iar celălalt pleacă desigur la Praga. Uite, vezi ? Aici punem banii noştri, adăugă ea apoi, arătînd cele două ciubere. Sînt bani mulţi aici, mii de kope !

XVIII

Peste puţin, tînăra boierească din Hvozdno se întoarse la cele trei ciubere, aducînd cu ea tot avutul ce-l avea asupră-şi. De astă dată veni din noua ef locuinţă, de la Pytel postăvarul.

Cînd ajunse cu bătrîna soră a hatmanului la casa încă neterminată, din paiantă, gospodarul nu era acasă. În tindă, pămîntul bătucit ţinea loc de duşumea, pereţii erau nespoiţi, fără lustru şi fără nici o podoabă, iar ochiurile

dintre grinzi, umplute cu lut. Mobila veche fusese adusă din locuinţa lui Pytel de la Ousti.
Pe nişte lăzi din tindă şi pe laviţele din jurul mesei şedeau cîteva femei, îmbrăcate în straie simple, în rochii ţărăneşti lungi pînă în pământ, fete şi femei mai în vîrstă, în capul gol sau îmbrobodite. Coseau şi cîrpeau şorţuri, cămăşi şi polcuţe pentru surorile care trudeau pe schele şi pentru copiii lor. Toate lucrau cu voie bună, neobosite şi fără să scoată o vorbă.
Numai două îngînau cu glas scăzut un cîntec sărbătoresc. Între ele şedea singura fiică a lui Pytel, o fată de vreo douăzeci de ani, cu ochii limpezi şi albaştri şi cam guralivă de felul ei. După ce ură bun venit celor două femei, le duse numaidecît la maică-sa în bucătăria afumată, cu pereţi de zid, de lîngă tindă.
Acolo ardea pe vatră un foc straşnic, iar deasupra lui atîrna o căldare ; alături, nişte pirostrii cu picioarele înfipte în jeratic, ţineau pe umerii lor o oală mare de pămînt. O femeie în vîrstă, voinică, cu mînecile suflecate, cu basmaua uşor legată pe cap, cu faţa aprinsă şi asudată din pricina dogoarei, mesteca în oală. Ochii ei căprui şi pătrunzători, resfrîngînd strălucirea vie a focului, se pironiră asupra tinerei boieroaice. După aceea îi întinse o mînă zdravănă şi stacojie şi-i spuse cîteva cuvinte de bun sosit, fără ocoluri, cu hotărîre în glas şi cu bunăvoinţă. O primi ca pe o soră, ca şi cînd nici n-ar fi bănuit că e vorba de o boieroaică, deşi ştia foarte bine pe cine îi aduce coana sau sora Caterina în casă.
Ea însă era „soră" cu trup şi suflet, din convingere, şi foarte pornită împotriva oricăror deosebiri de rang şi cin, şi de aceea, cînd vorbi cu Zdena, apăsă chiar de mai multe ori decît era nevoie pe cuvîntul soră.
Tînăra boieroaică nu se miră de loc de toate acestea. Socoti că felul cum a fost primită, aşa şi nu altfel trebuia să fie. Era ca şi cum de mult ar fi fost obişnuită cu astfel de lucruri, încît ea însăşi se purtă cu toţi ca o soră adevărată, din toată inima şi fără să-şi dea prea multă osteneală.
Măcar că aşa se cuvenea, purtarea Zdenei a măgulit-o totuşi pe soţia postăvarului şi i-a plăcut foarte mult.
— O să ai ce lucra aici, îi spuse de cum veni. Ai văzut ce cos surorile în tindă ? La asta o să ne-ajuţi şi dumneata. Şi-acum hai cu mine !
Gazda chemă o femeie să mestece în locul ei, şi ea porni cu cele două boieroaice pe uşa din dos, spre o săliţă unde se aflau două încăperi, amîndouă fără canaturi. Sora Ana o duse pe Zdena într-una din aceste camere, cea mai apropiată de bucătărie şi nu prea lu- miga.tă. Logofeteasa află că o să doarmă aici cu gazda şi cu fiica ei Jana.

Nevasta postăvarului îi arătă patul butucănos şi aşternutul de pe duşumea. Tot acolo mai'era şi o ladă în care Zdena îşi putea pune mantaua sau alte lucruri aduse cu sine.
După ce ieşiră de-acolo, nevasta postăvarului se opri în pragul celeilalte încăperi şi zise :
— Ca să ne cunoşti pe toţi.
Apoi intră în odaie.
Logofeteasa Zdena se opri fără voie în prag şi uită să meargă mai departe. În faţa ei, lîngă peretele de paiantă, se afla un pat în care zăcea un tînăr. Prin ferestruia îngustă, se strecura un mănunchi de raze, ce se prelingea ca o dîră îngustă şi palidă deasupra patului, spintecînd întunericul dinăuntru. Tînărul, slab şi cu faţa suptă, pesemne bolnav, cu părul negru şi creţ, căzut în laţe dese pe frunte, cu tuleie ce se răsuceau în neorînduială pe obrajii scofîlciţi, zăcea învelit pînă mai sus de mijloc într-un fel de velinţă. Bolnavul stătea într-o rînă, cu pieptul dezvelit, rezemîn- du-se de braţul subţire, de pe care îi alunecase mîneca largă a cămăşii, şi citea o carte groasă, cu litere mărunte.
Nici nu simţi cînd intră mamă-sa, după cum n-o observă la început nici pe Zdena stînd în pragul uşii şi nici pe bătrîna boieroaică din spatele ei.
Faţa lui pămîntie, cu umbre vinete sub umerii obrajilor şi cu pleoapele ooborîte, nu se clinti. Ochii ii rămaseră pironiţi în cartea cea groasă, legată în piele neagră. Numai după ce mamă-sa se aplecă şi-i atinse uşor părul vîlvoi, îşi înălţă capul. În clipa aceea privirea lui se îndreptă spre uşă.
Ochii negri şi adinei, cu o lucire ciudată şi tăioasă, privind parcă din altă lume, se opriră asupra tinerei boieroaice. Gura i se deschise fără voie şi de sub mustaţa ce abia-i mijea se iviră nişte dinţi albi şi sănătoşi.
— Cum te simţi ? îl întrebă blînd postăvăriţa.
Tînărul tăcu.
— Vrei apă sau să mănînci ceva ?
— Lasă grijile trupului, răspunse îndată băiatul.
Şi fără să se uite la mamă-sa, adăugă :
— Cine a venit cu tine ?
— Sora Caterina şi o soră nouă. Sora Zdena de la curtea din Hvozdno. A venit să se alăture surorilor văduve, spuse liniştit şi cu voie bună voinica femeie, răspunzînd fiului ei suferind care începuse să se moleşească.
Tînărul se uită drept înaintea lui şi vorbi cu vocea sugrumată şi aproape stinsă :
— „Văduvele... Nu e Iudita ? Unde-i Iudita ? L-a ademenit pe Assur. El vine acum din munţii de la mia-zănoapte, cu toată oastea lui. Iar Ozia şi preoţii cetăţii Betulia au spus Iuditei..."

— Citeşti tocmai acum despre ei ? întrebă maică-sa.

— Nu, răspunse scurt tînărul, oarecum supărat că-l oprise din vorbire.

— Dar despre ce citeşti ?

— Despre zidurile pe care le-au ridicat evreii, răspunse fiul, încruntînd din sprîncene.

— Cartea lui Neemia ? întrebă postăvărita, care cunoştea bine biblia.

De când sie iviiste Bus şi mai ales de cînid pirooţii Bydlinsky, Plsenicka şi alţii stătuseră ascunşi în locuinţa lor de la Ousti, biblia devenise pentru casa lor cartea familiei, singura şi cea mai de preţ, ca o comoară sfîntă.

Tînărul nu mai răspunse. Coborî capul, şi-l sprijini în palmă şi privi iarăşi în carte, ca şi cum n-ar fi fost nimeni acolo.

Între timp, logofeteasa Zdena se trăsese mai la o parte în săliţă. înfăţişarea tînărului, însufleţit de o atît de arzătoare evlavie, o tulburase şi ea ascultă cu luare-aminte tot ce-i povesti apoi la plecare postăvărita despre el. Fusese multă vreme bolnav, acum însă începuse să se mai înfiripeze. Singura lui mîngîiere era vechiul testament.

— Da' cîte n-a vrut să facă după ce i-.au trecut frigurile şi şi-a venit puţin în fire ! adăugă nevasta postăvarului pe cînd treceau din săliţa întunecoasă în tinda largă şi plină de lumină, unde se aflau femeile.

Nici una, nici două, să-l ducem la spital, ca să zacă acolo cu fraţii. Abia am izbutit să-l ţinem acasă, şi nici pînă azi nu s-a liniştit.

Logofeteasa Zdena se simţi adine mişcată cînd o auzi vorbind despre spital. Vru s-o întrebe ceva, însă în aceeaşi clipă răzbătu pînă la ele un sunet prelung de corn, care răsună de două ori în văzduh.

Jana se sculă de la lucru şi ieşi în graba, dar se întoarse numaidecît cu vestea că vin surori şi fraţi noi.

— Du-te şi tu, soră, spuse postăvăriţa cu hotă- rîre, ca şi cînd i-ar fi poruncit Zdenei. O să te însoţească Jana, dacă n-o să poată sora Caterina.

Aceasta din urmă nu putea în adevăr, fiindcă trebuia să se întoarcă la castel. După ce-şi luă rămas bun, sora lui Zbynek părăsi casa şi în urma ei porniră logofeteasa Zdena, Jana şi Margeta. Ele se îndreptară către ciuberele din piaţă şi tot într-acolo se îndrepta şi gloata ce venea de la biserică.

în fruntea mulţimii văzură pe cei doi hatmani rămaşi la Tâbor, pe Zbynek din Buchov, înalt, cu mustaţa albă, şi alături de el pe Chval din Machovice, bondoc, arămit de soare, cu faţa bucălată, nebărbierit şi cu ochii sclipitori. Prin barba-i castanie şi deasă, şi mai ales pe lîngă urechile roşii, care nu se vedeau din pricina părului des, se strecurau ici şi colo fire de păr alb. Era îmbrăcat într-o

şubă uşoară, desfăcută la piept, în cap avea o cuşmă, iar sub şubă, peste zăbunul lung, purta la brîu o sabie.
împrejurul hatmanilor şi alături de ei mergeau fraţii mai bătrîni din obşte şi toţi preoţii, în afară de cei care rămăseseră cu fraţii în taibără. Preoţii eriau nouă la număr şi niciunul nu purta anteriu. Veşmintele lor, croite după tipar orăşenesc, se deosebeau de-ale celorlalţi mai cu seamă prin culoarea mai închisă, cu toate că nici la îmbrăcămintea oamenilor care veneau în urma lor nu se zărea vreun punctişor roşu, albastru sau de altă culoare mai veselă. Toţi purtau straie în culori închise.
Numai de sub tivurile şubelor şi cojoacelor ieşea ici, colo la iveală cărămiziul blănitelor de vulpe sau ale altor sălbăticiuni. În urma alaiului întunecat, ce umplea văzduhul cu zvon de cîntări, luceau în soare zavelcile albe ale tărăncilor. Pretutindeni se vedeau numai straie de culoare şi croială simplă, fără nici o podoab^ nici chiar la femeile tinere. Nicăieri nu se zărea vreo sclipire de argint, de aur sau de pietre scumpe.
Cei mai mulţi dintre preoţi, bărbaţi în toată puterea, însă unii şi destul de ţineri, purtau barba şi părul lung. Toţi înaintau călcînd apăsat, mulţi cu cîte o carte în mînă şi cîntînd, în afară de cei doi din faţă, care păşeau ca nişte căpetenii, cu un pas înaintea celorlalţi. Unul din ei, să tot fi avut patruzeci de ani, era înalt de stat, bine făcut şi falnic ; celălalt, mult mai tînăr, era mărunţel, însă umbla cu capul sus şi avea o înfăţişare îndrăzneaţă.
Logofeteasa Zdena zări numaidecît printre preoţi pe Bydlinsky şi pe Kânis, iar mai în urma lor se ivi şi Mikulâs cel orb, cu barba şi părul mare.
înainte de a se fi scurs întreaga gloată, Jana şopti numele celorlalţi, în primul rînd ale celor doi din frunte:
— Preotul mai bătrîn e Mikulâs din Pelhrimov, iar al doilea, cel tînăr, Martin Houska, căruia i se spune şi „Loquis", adăugă fiica postăvarului.
Privirile Zdenei întîrziară cîtăva vreme asupra aceştuia din urmă, deoarece despre el pomenise şi sora hatmanului Zbynek, şi anume într-un chip cu totul deosebit. Numele celorlalţi îi trecură uşor pe la ureche: preoţii Abraham, Prokop cel chior, An- toch şi Trsâcek care-l conducea pe Mikulâs cel orb.
Zdena, Jana şi Margeta se aşezară din vreme în apropierea uriaşelor ciubere ferecate, lîngă care luară loc, pe prispă, preoţii, cei doi hatmani şi fraţii mai bătrîni. Printre aceştia, Jana îi arătă Zdenei pe tatăl ei, un bărbat cărunt, grav şi aprig la chip.
Ceilalţi din mulţime, în cea mai mare parte ţărani şi tîrgoveti sosiţi de la Bukovsko şi de prin satele vecine, ca şi cei care veniseră înaintea lor sau împreună cu ei, se

opriră mai jos, sub ciuberele ne- strujite ale obştii. Cei doi gornişti sunară iarăşi din corn. La acest semn, toti oamenii din apropiere încetară lucrul. Rămaseră pe loc, fie pe acoperişuri, fie pe schele, sau se alăturară gloatei noilor fraţi, printre care se aflau şi dădace, copii şi bătrîne.

În piaţă, de jur împrejur, se făcu linişte. Dincolo de metereze, ceva mai departe de porţile cetăţii şi de ulicioare, se auzi un zgomot înăbuşit, apoi o clipă, scîrtîit de roti sau sunetul unor lovituri înfundate. Privirile tuturor se îndreptară spre ciubere, unde se aflau preoţii şi bătrînii. Preotul Mikulâs din Pelchfimov, care stătea lîngă ciubărul din mijloc, imbrătişă cu privirea mulţimea, îşi drese glasul şi voi să cuvânteze. În clipa aceea însă, tovarăşul său mai tînăr şi mai mărunt de stat, Martin Loquis, făcu un pas înainte şi începu să vorbească. Slobod la limbă, fără şovăire, cu un glas răsunător ce se auzea pînă departe, grăi cu vioiciune, plin de foc, în timp ce ochii îi jucau în cap.

Preotul mai vîrstnic rămase uluit şi se încruntă, iar împreună cu el se întunecară la fată :şi cei doi hatmani, precum şi mulţi bătrîni. Dintre preoţi, numai Abraham, puţintel la trup, tresări pe neaştep-

tate. Ceilalţi se uitară unul la altul şi pe chipul şi în privirile lor se citea mulţumirea

.Între timp, preotul Martinek vorbea surorilor şi fraţilor de curînd sosiţi, ca şi cînd nu s-ar fi întîm- plat nimic. Le spunea să îngenuncheze în fata bisericii şi să mulţumească lui Dumnezeu că i-a adus aici în cetatea mîntuirii, întocmai ca pe Lot din So- doma. Acum să arate, în adevăr şi cu fapta, că nu vor să păcătuiască cu bunurile pămînteşti, căci acela care păstrează ceva numai pentru el, păcătuieşte de moarte. Şi sfîrşi cu cuvintele: — Aşadar puneţi aici, în aceste ciubere, tot ce aveţi, tot ce-ati luat de pe ogoarele voastre. Puţin ati lăsat în urma voastră, însă veţi căpăta mai mult, fiindcă aţi venit pentru Dumnezeu, ca să-i apăraţi adevărul şi să nimiciţi pe închinătorii la idoli. Ascultaţi ce scrie în una din cărţile bibliei, care ea însăşi este legea legilor, şi anume în cartea lui Neemia : „Oraşul era întins şi mare, însă între zidurile lui casele nu erau încă ridicate. De aceea Dumnezeul meu mi-a insuflat să-i strîng laolaltă pe cei mai de frunte, căpetenii şi oameni de jos, ca să se înscrie la rînd, după neamurile care au pribegit din robie". Haide, veniţi şi voi să, vă scrieţi numele în cartea frăţiei noastre, pentru a vă mîntui sufletul!

Şi surorile şi fraţii care abia sosiseră, suiră treptele nestrujite ale scării şi se îndreptară către ciu- berele de pe care preoţii ridicaseră capacele grele. Se apropiau în pilcuri, după tîrgurile şi satele de obîrşie. Unul dintre dieci, care stătea printre bătrîni, le trecea numele într-o condică lungă şi îngustă. Preoţii primeau banii îşi-i aruncau sau îi vărsau din pungi, în despărţituri anume făcute — după felul banilor : groşi, dinari, heleri — ce luceau grămezi-grămezi la soare.

Şi pe trepte se suiră flăcăiandri şi oameni în toată puterea, moşnegi, femei tinere şi bătrîne, argaţi, ţărani şi pălmaşi, meşteşugari, unii bine îmbrăcaţi, alţii în ţoale cîrpite, şi toţi aduceau întregul lor avut, un pumn de heleri sau de groşi, ori kope întregi de bani luaţi pe case şi ogoare. Fiecare dădea bucuros şi cu voie bună, mulţi erau mîhniţi că nu pot da mai mult şi în ochii fiecăruia se citea rîvna ce-l însufleţeşte.

Trecură astfel cei care fuseseră atraşi de pilda vecinilor sau ademeniţi de biruinţele fraţilor de la Tăbor şi care se strămutaseră singuri de la Bernardice, Be- chyne, Sedlec, Milevsko, Votice, Milcin ; iar cînd terminară cei de la Bukovsko, veni rîndul celor de la Hvozdno. După Bartuch, îmbrăcat numai în zdrenţe, care dădu cîţivia bani, şi după ceilalţi din Hvozdno, se 'apropie o .femeie firumoaisă, înaltă şi cu trăsături alese. <

În mîna ei albă făcută căuş, pe care o ridică deasupra ciubărului descoperit, sclipiră în soare bucăţi de argint, o seamă de groşi şi două monede de aur. Cînd le dădu drumul din mînă, Prokop chiorul se repezi să vadă ce fel de bani sînt cei de aur. Unul era ceh, cu un cap cu cununa de lauri, celălalt unguresc, „cu chipul sfîntului -Ladislav. Preotul încuviinţă şi-i aruncă în despărţitura banilor de aur, căci capul cu cunună şi chipul sfîntului Ladislav erau îngăduite.

Logofeteasa Zdena dăduse banii, cu privirea cobo- rîtă în pămînt, ruşinîndu-se că în clipa aceea- nu putea să dea mai mult. Cînd plecase de-acasă, nu se gîndise c-o să ajungă chiar astăzi prin aceste- locuri. Iar după ce lăsă acolo toată avuţia ce-o avea cu sine, se îndepărtă repede. Abia cînd se pierdu în mulţime, Byd- linsk^ şi Kânis se uitară după ea, căci mai înainte nu-i văzuseră mîna şi nici chipul palid cu trăsături alese.

XIX

În clipa aceea, aproape nimeni nu luă seama la călăreţul înarmat care trecu pe lîngă mulţime. Şi el şi murgul său erau acoperiţi de colb, preţ de două degete. În faţa primăriei, sări de

pe cal şi intră înăuntru. Peste puţin ieşi grăbit, întoarse calul şi se îndreptă spre mulţime. Avea treabă cu bătrînii care se pregăteau de plecare. Chval din Machovice tocmai striga oamenilor ca fraţii noi să rămînă aşa cum se găsesc adunaţi, după sate şi oraşe, fiindcă îi vor însoţi bătrînii la locurile unde îşi vor dura locuinţele .Machovice nu vorbea curgător, părea că smulge fiecare cuvînt din lăuntrul lui, ţipa, contenea şi iarăşi se pornea cu toată căldura. Trudindu-se astfel, nici nu băgă de seamă că în rîndul bătrînilor şi preoţilor se iscase un freamăt. Cu

glasul coborît, preotul Miku- las îl dojenea aspru pe Martinek, iar ceilalţi se amestecară şi ei în această sfadă. Deodată amuţiră toţi. Un călăreţ colbăit şi ars de soare se strecură printre ei şi-i înmînă lui Zbynek din Buchov o hîrtie păturită. Era un răvaş de la fratele Zizka.
Veşti din tabără. Toti se adunară în jurul lui Zbynek, care, mulţumit şi nerăbdător, desfăcu în grabă scrisoarea. Era scurtă, numai cîteva rînduri, dar ele îşi făcură efectul. Bătrînul tresări, fata şi gîtul îi de- veniră stacojii, şi ridicînd în sus mîna în care ţinea răvaşul, strigă plin de bucurie :
— Domnul fie lăudat! Citeşte-l, părinte, tuturora !
Şi-i dete lui Pelhrimovsky răvaşul.
Fără să tină seama de strigătele zgomotoase ale tovarăşilor, Pelhrimovsky abia avu timp să-şi arunce ochii peste rîndurile scrisorii. Păşi spre ciubere şi făcu semn gorniştilor. Chval din Machovice începuse din nou să vorbească. Dar în aceeaşi clipă cuvintele îi muriră pe buze. Goarnele sunară şi preotul Mikulâs îşi înălţă glasul plin de bucurie, spunînd mulţimii să se veselească şi să laude pe Domnul, care prin fratele Zizka a înfrînt din nou pe duşmanii adevărului şi ai potirului. £izka a cucerit Prachatice, apoi a atacat şi a dat foc mănăstirii de la Nepomuk. De acolo s-a întors şi a intrat cu fraţii, dincolo de Horazdejovice, în puternicul castel Râbi al lui Jan din Risenberk, zis şi Svihovsky sau Krek. Au pîrjolit castelul, dar n-iau lăsat nici un om de strajă, fiindcă fratele Zizka se grăbeşte să vină cît mai repede încoace.
— Cu ajutorul lui Dumnezeu îl aşteptăm diritr-o clipă în alta, încheie Mikulâs.

Glasul preotului fu acoperit de furtuna strigătelor de bucurie ce se stîrni deodată. Strigau şi preoţii şi bătrînii. Chval din Machovice trase

sabia şi o roti deasupra capului ; chiotele de bucurie răsunară jos în piaţă şi pînă hăt-departe

.îndată ce se istovi primul val de strigăte, Petr Kâ- nis se îndreptă către ciubărul din mijloc. Făcu semn cu mîna că vrea să vorbească. Fata lui smeadă devenise pămîntie, ochii îi sticleau în cap şi barba îi juca pe piept.

Kânis strigă cu glasu-i' tunător că trimisul a mai adus şi alte veşti. La Râbi, fraţii au găsit odoare scumpe de aur şi argint, precum şi pietre preţioase, adunate acolo spre păstrare. Fraţii au ars totul în calea lor şi au luat numai caii şi armurile. Iar în castel — şi la aceste vorbe Kânis ridică glasul — au găsit şapte — şi mai spuse o dată — şapte popi catolici plini de sînge, pe care i-au ars.

Parohul Trsâcek, care stătea cu ceilalţi preoţi lîngă sol, tresări de bucurie. De jur împrejur, în piaţă, pe schele şi pînă departe, izbucniră din nou chiote şi strigăte asurzitoare.

În clipa aceasta, tînărul preot Antoch coborî cu Prokop cel chior, ca să ducă pe uliti şi pe metereze vestea .aceasta îmbucurătoare şi plină de îmbărbătare. Şi o dată cu ei plecară, dar în altă parte, Bydlin- sky şi Martinek.

Strigătele trecură în zbor prin oraş, iar vestea rostită de preoţi alergă prin ulicioare, peste locurile virane, peste acoperişuri, de-a lungul parapetelor, şi pretutindeni glasurile se înălţau şi oraşul nou vuia de chiotele bucuriei.

Larma tulbură şi coltul liniştit din clădirea lungă şi scundă, încheiată în paiantă şi acoperită

deocamdată cu paie. Casa aceasta se afla dincolo de obor, în- conjurată în parte de barăci, de corturi şi de case ne- tencuite. În cele două odăi mici şi în tinda spaţioasă, domnea o linişte deplină. În tinda lungă şi largă, aş- ternută cu paie, zăceau bolnavii în trei paturi păcătoase şi pe jos, unii acoperiţi cu plăpumi, alţii cu sumane sau cojoace

.În clipa aceea, ferestruia era deschisă. Valuri limpezi de lumină primăvăratică năvăleau în încăperea tristă şi sărăcăcioasă, cufundată într-o tăcere sfîşie- toare. Numai vuietul de pe străzi pătrundea pînă aici, uneori mai tare,

alteori mai slab. Bolnavii şi răniţii nu scoteau o vorbă. Zăceau liniştiţi, cu privirile atin- tite spre acoperiş, fiindcă itinda încă nu avea tavan, sau spre fereastră, către sineala cerului, pe care se ivea cîteodată o pasăre, ca o umbră mişcătoare.
Două femei, în straie de culoare închisă şi legate la cap cu basmale, păşeau încet printre cele două rînduri de culcuşuri. Una din ele purta un urcior cu apă şi turna într-o cană de lemn ori de cîte ori se auzea un glas care cerea să bea sau geamătul unui însetat.
În clipa aceasta străbătu ca o vijelie pînă aici, în încăperea liniştită, ecoul chiotelor de bucurie. La început se auzi ca un vuiet care se domoli treptat, apoi se înteţi din nou, răsună iarăşi, uneori ca de la mari depărtări, iar alteori parcă mai aproape. Mulţi dintre bolnavi nici nu se clintiră, stăteau nemişcaţi ca mai înainte. Totuşi, ici şi colo, prin culcuşuri, cîţiva tre- săriră, iar alţii se ridicară în capul oaselor. Cei mai mulţi erau răniţi; rănile, acum oblojite, le primiseră fie la binale, fie în lupta de la Sudomer, cînd s-au bătut cu boierii împlătoşati în nămolul heleşteului Skaredy. Alţii au fost răniţi la Vozice, unde împreună cu fratele 2izka au pus pe fugă călărimea magistrului monetar şi i-au luat calul.
Ei întrebară ce zvon de glasuri se aude în uliţă. Surorilor care-i privegheau riu ştiau nici ele. Se duseră la felcerul din camera de alături, diar nu-l găsiră. Atunci plecară să afle ce s-a întîmplat. Bolnavii şi i **ăniţii** rămaseră singuri.
În clipa aceasta intră la ei tînăra logofeteasă de la Hvozdno.
Jana o însoţise pînă aici, aşa cum o rugase Zdena după ce auzise veştile bune sosite de pe cîmpul de luptă. Dar tînăra văduvă nu venise numai ca să privească şi să cunoască şi acest colţişor al oraşului nou. Jinduia după muncă, voia să se jertfească, ba chiar, de va fi nevoie, să lupte cu împotrivniciile, pentru legea adevărată a lui Dumnezeu şi pentru împărăţia lui reînviată. De aceea nu-i surîsese îndemnul bătrînei postăvărese de a coase la ea acasă, împreună cu celelalte surori. Munca asta i se părea prea uşoară, nu-i cerea nici o strădanie, nu-i aducea nici un merit, Neştiind ce altă îndeletnicire ar putea să ceară, Zdena nu-i răspunsese atunci nimic. De altfel, nici nu voia să se creadă că stă să aleagă. Însă cînd femeia postăvarului amintise de spital, logofeteasa a avut presimţirea limpede că aista ar fi ceva pentru ea.
Acum trecea prin trista încăpere. Văzu paturile ponosite şi înguste, în care zăceau bolnavii şi răniţii, văzu sărăcia şi suferinţa lor. Pînă să ajungă la capătul tinzii, se hotărî de-a binelea.

Apoi, împreună cu Jana, se întoarse acasă la Pytel, iar după-amiază se duse singură la spital. Veni să slujească bolnavilor şi să-i îngrijească. Bătrîna pos- tăvărită n-o împiedică să facă acest lucru, îi lăudă vrednicia şi-i dori ca Dumnezeu s-o întărească. În acelaşi timp luă hoitărîirea ca logofeteasa din Hvoz- dno să ia masa şi să mîie le ei.
Prima ei zi la spital a fost norocoasă. Zdena aduse răniţilor, care erau în aşteptarea surorilor, vestea biruinţei. Bolnavii se bucurară din toată inima, iar un tînăr, rănit la Sudomer, ridicîndu-şi cu o mişcare vie, mîna dreaptă oblojită, strigă :
— De mi s-ar tămădui odată mîna asta I După aceea veniră cele două surori şi medicul. Cîteştrei o primiră pe Zdeoa ou bunăvoinţă. Apod ea începu să le ajute plină de rîvnă. Nu era lucru uşor. De cîteva ori rămase ca năucită, o cuprinse tremurul şi păli cînd văzu de aproape rănile pline de sînge şi puroi, pe care doctorul le curăţa, ori presăra pe ele praf de tămîie, sau le ungea cu alifie ori punea deasupra un smoc de cîiţi de cînepă sau, în sfîrşit, cînd peste rana vindecată aşternea o bucată de scamă de în.

La început i se făcu rău, totuşi nu se dădu bătută. După ce doctorul, un om bătrîn cu fata zbîrcită, cu o o cuşmă neagră în cap şi îmbrăcat într-o haină de aceeaşi culoare îşi sfîrşi treaba, Zdena trecu în camera mai mică de alături, unde zăceau cîteva femei, şi căzu frîntă de oboseală pe un buştean scund din coltul odăii. O doborîse slăbiciunea şi pe frunte i se iviră broboane de sudoare. De îndată însă ce se linişti puţin, ajută mai departe celorlalte două surori.
De jur împrejur, prin apropiere şi mai departe, se auzeau zgomotul şi larma de la binale. Oamenii cărau grinzi, iar prin apropiere treceau scîrţîind şi huruind care încărcate cu lemne sau piatră. Logofeteasa Zdena nici nu le băga în seamă. Pregăti feşe noi şi scamă, apoi curăţă vasele şi cutioarele pentru doctor şi împărţi leacurile după sfatul lui.
Ziua se sfîrşi mai înainte ca ea să-şi fi dat seama. Cînd ieşi din spital, se înnoptase. Zdena se opri fără să vrea în faţa uşii şi trase adînc în piept aerul proaspăt de afară. Era o vreme minunată şi luna plină strălucea pe cer. Freamătul muncilor de pe schele nu amuţise în lumina amurgului. După asfinţit, gorniştii sunară din goarnă şi oamenii lăsară lucrul. Pretutindeni, pe case şi la parapete, toţi făcură la fel. Dar munca nu încetă. Cei care se odihniseră peste zi, luară locurile celor plecaţi, ca să trudească toată noaptea la lumina lunii şi a făcliilor aprinse.

Cînd logofeteasa ieşi în faţa spitalului, oamenii munceau pretutindeni cu acelaşi zor ca şi peste zi. Zdena îşi roti ochii jur împrejur ; acum era mai liniştită şi mai împăcată în cugetul ei decît fusese de dimineaţă, cînd pornise de-acasă. Dilpă ziua aceea de muncă, se simţea mulţumită de hoiărîrea pe care o luase.

îşi aminti de tată-său, ca şi în timpul după-amiezii (5înd gîndul îi zburase de cîteva ori la el şi cu cît se apropia seara, cu atît se gîndea mai mult la dînsul. Se aşteptase ca el s-o urmeze. Dar nu venise. Şi de nu va sosi nici mîine — hotărî Zdena — o să trimită la Hvozdno pe Margeta cu un om, ca să-i amintească părintelui ei că trebuie să părăsească totul şi să vină la Tâbor, iar Margeta îi va aduce de acolo niscai haine de trebuinţă şi unelte de cusut.

Logofeteasa porni încet pe uliţe, strecurîndu-se printre barăci, corturi şi casele neterminate. Ici şi colo, în faţa binalelor, ardeau focuri. Căldări negre atîrnau deasupra flăcărilor, învăluite în rotocoale de fum leneş. împrejurul rugurilor stăteau ciotcă ţărani şi tîr- goveti, bărbaţi, femei şi copii.

În apropierea ciuberelor ,un pîlc de oameni se odihnea jos, pe pămînt; cei mai mulţi dintre ei erau ţărani cu ditai căciuli în cap. În pridvor, chiar lîngă ciubere, stătea un.tînăr îmbrăcat într-un zăbun lung şi negru. Era în capul gol şi de-acolo de sus vorbea celor tolăniţi în tărînă. Şuviţele de păr rţegru şi cret îi cădeau pe obrazul slab şi scofîlcit care, în lumina aceea, avea o paloare[1] deosebită. Pletele căzute peste fată atingeau smocurile de păr din barba abia crescută.

Apropiindu-se, logofeteasa Zdena văzu că tînărul e fiul lui Pytel. Era înspăimîntător de palid. Ochii îi ardeau în cap şi vorbea ca un apucat. Slăbiciunea se datora bolii. Dar glasul care dimineaţă era aproape stins, răsuna acum mai plin.

Aplecat puţin deasupra oamenilor, tînărul vorbea cu atîta însufleţire, încît părul îi flutura pe frunte şi în jurul tîmplelor. Le grăia de cîtăva vreme, şi logofeteasa înţelese îndată că vorbeşte despre judecata de apoi şi de venirea lui Hristos pe pămînt.

— Lucrul acesta se va întîmpla în curînd, peste cîţiva ani, şi mulţi îl vor apuca, chiar mulţi dintre noi. Şi-i vor vedea pe sfinţi şi printre ei pe magistrul Hus.

Predicatorul cu trupul slab, cu chipul palid şi înfier- bîntat, se întoarse fără să vrea cu fata către cer, către lumina lunii înspre care arăta mîna lui osoasă. Oamenii întinşi pe jos, nu se mişcau ; numai ici şi colo tresărea cîte unul şi se auzea un oftat adînc. Ochii tuturora erau pironiţi asupra tînărului predicator, care vorbea fără încetare.

Pe pămînt nu va mai fi ales mici .un crai, căci Hristos însuşi va domni. Şi o să fie iarăşi lumea fără păcate ca în rai, şi cei care vor fi în viată vor fi duşi în rai ca Adam, ca Enoh şi Ilie. Şi acolo nimeni nu va mai fi flămînd sau însetat. Şi nici dureri n-or să mai fie, nici trupeşti, nici sufleteşti

.Căldura şi convingerea adîncă a tînărului predicator îi răscoliră pe toţi. La început ascultaseră cuvintele lui despre judecata de apoi, mînati numai de neliniştea care le apăsa sufletul. Acum însă tînărul acesta le deschisese porţile raiului, alăturînd gîndurilor lor tulburi şi zbuciumate visuri pline de o vrajă ademenitoare şi cucernică.
Tînăra logofetească uită să-şi urmeze calea. Auzise vorbindu-se aici despre visurile care o răscoliseră şi pe ea în singurătatea de-acasă, la Hvozdno, în amurgurile triste de toamnă şi în nopţile molcome de vară.
Cu toate astea nu apucă să asculte sfîrşitul predicii căci auzi, pe neaşteptate, în spatele ei:
— Ea el
Intorcîndu-se în grabă, zări în fată-i făptura înaltă, cu mustăţi albe, a lui Zbynek din Buchov, alături de tatăl său. Dar Zdena nu se repezi să-i iasă înainte şi nu-l primi cu bucurie. Apariţia lui Ctibor o trezise din plăcuta visare în care se legănase, din toropeala ce-i alina străfundurile fiinţei şi în care uitarea învăluise totul. Chipul tatălui e· îi aminti o clipă părerile deosebite care-i despărţeau.
Zbynek deschif* vorba cel dintîi, spunînd că logo- ifătul sosise tocmai atunci şi că porniseră de îndată s-o caute la Pytel. El însuşi nu se aşteptase să dea de ea aici.
Revenindu-şi, logofeteasa Zdena ură bun venit tatălui ei şi povesti celor doi oameni unde fusese. Apoi întrebă dacă a venit şi Andrei.
— Nu, e acasă, răspunse Ctibor din Hvozdno, tră- gînd cu coada ochiului în toate părţile.
Se uita cu luare-aminte la gloata din apropiere şi mai ales la tînărul care propovăduia.
— Cum ? Ai de gînd să pleci înapoi ? întrebă Zdena.
— Se va întoarce din nou aici, cel puţin aşa nă- dăjduiesc, răspune Zbynek din Buchov, în locul boierului, poftindu-i apoi să-l însoţească la el acasă, unde vor putea să stea de vorbă mai liniştiţi decît la Pytel.
Zdena se supuse şi pornind, îşi mai aruncă o dată privirea asupra mulţimii care asculta ţintuită predica înflăcărată a tînărului cu fata palidă; făptura lui se înalta lîngă ciuberele ferecate, ca o umbră neagră în lumina lunii.
Boierului din Hvozdno nu-i scăpă acest lucru.
XX
. Marta, călugăriţa de la mănăstirea din Lounovice, se deşteptă într-un pat alb şi curat, sub un tavan de culoare verde, şi nu putu să-şi dea seama de îndată unde se află. Deschise ochii cu groază şi ridicîndu-se înisp äiimiînitaftăi, sie uită în juru-i. Văzu o. încăpere cu tavanul boltit, luminată de razele soarelui de dimineaţă. Odaia era spoită, şi de la duşumea pînă la jumătatea pereţilor — căptuşită cu scînduri de stejar. Într-un colt zări o masă, un

scaun,· o laviţă, iar ceva mai departe de pat, lîngă perete, se afla un scăunel de rugăciuni, deasupra căruia atîrna o mică icoană **9uflată** cu aur, înfăţişînd chipul firav al fecioarei Maria, cu un prunc gingaş în braţe.
O lumină odihnitoare se aşternu deodată pe fata tinerei călugărite, care pînă atunci fusese pămîntie. Şi sora îşi reaminti totul şi capul îi alunecă din nou pe pernă. Stătu astfel o clipă, cu sufletul împăcat că toate suferinţele şi greutăţile s-au sfîrşit. Avea acum ceea ce visase cu atîta înflăcărare, o odaie curată şi încălzită, în care putea să stea singură. Se afla în sfîrşit acolo unde dorise: la unchiul ei, pîrcălabul castelului din Pribenice.
Aseară, tîrziu, a ajuns aici cu stareţul Petr şi cu bătrînul paracliser, trei zile după ce scăpaseră de urgia de la Hvozdno. La Radonice au zăbovit numai ţiînă cînd li s-a pregătit o căruţă. Frica de taboriţi îi îndemna să nu piardă nici o clipă mai mult. Au umblat toată noaptea şi s-au oprit vreme mai îndelungată doar la castelul arhiepiscopului din Tyn, unde er.au în deplină siguranţă.
De aici au plecat cu o căruţă mai bună şi mai încăpătoare, în care s-a urcat şi stareţul, şi au mers pînă la Bechyne, la castelul boierului Jindrich Lefi din Lazany. Acesta îl urmase cîndva pe magistrul Jan Hus, dar acum devenise un partizan înfocat al craiului Sigismund. Pe Jindrich nu l-au găsit acasă. Se afla în alaiul craiului unguresc, însă pîrcălabul castelului îi primi pe fugari cu multă căldură şi le dădu o căruţă şi cîţiva călăreţi înairmaţi, care să-i înso- ţească pînă în apropiere, la Pribenice.
Cît ţinu drumul pe care apucaseră, făcînd un mare ocol, n-au întîmpinat nici o primejdie. Au luat-o pe lîngă hiaturile îndepărtate ale arhiepiscopilor, ale panilor Lefi şi Rozemberk, unde nu pătrunsese încă puterea fraţilor taboriţi. Au mers numai pe căi neumblate şi în cea mai mare parte stricate şi pline de hîrtoape, într-o căruţă grea şi butucănoasă care le-a zdruncinat pînă şi creierii din cap. Dar se simţeau scăpaţi de urgia taboriţilor, erau în siguranţă şi ştiau că în cu- rînd vor ajunge la un adăpost şi mai bun. Gîndul acesta era o mare alinare pentru ei şi mai ales pentru tînăra călugăriţă.
După popasul mai îndelungat şi odihna de la Tyn şi Bechyne, sora se simţea acum mai bine. Chiar şi bătrînului paracliser îi reveniseră puterile. El începu din nou să tune şi să fulgere, cu vorbe grele şi de ocară, împotriva taboriţilor netrebnici şi sălbatici. Aruncă din nou blesteme asupra capului lui Wiklef, al lui Hus şi al lui Jeronym, afurisindu-i să ardă în focul veşnic. Se încrîncenă din ce în ce mai aprig, mai cu seamă la Bechyne, unde un slujitor de la castel începu să povestească despre

grozăviile de la Louno- vice şi despre ţăranii înnebuniţi de groază de la Hvozdno.
Stareţul Petr, în schimb, cînd nu trebuia să se îngrijească de călugăriţă şi de paracliser, cădea adeseori pe gînduri. Şedea în căruţă, cu capul în piept, privind drept înainte, în gol, şi nu vorbea uneori ceasuri întregi. Marta şi paracliserul ghiceau că se gîndeşte la mănăstirea pîrjolită, la toate neajunsurile şi pagubele pe care le suferiseră moşiile întinse ale lavrei.
Şi cînd începea să vorbească, îşi aducea, de fiecare dată, aminte de preoţii şi de surorile mănăstirii, care se răspîndiseră ca potîrnichile. Ce-o mai fi cu ei, încotro or fi apucat? Or fi scăpat cu toţii? se întreba stareţul. La castel şi prin locurile pe unde trecuse, egumenul întrebase mereu de ei. Dar nimeni nu ştiu să-i spună ceva despre oamenii aceştia. Se părea că o luaseră spre Kutna Hora, unde mulţi oameni din Praga, dar mai ales o seamă de nemţi, şi-au găsit adăpost. Aşa i se spusese la Bechyne, iar la PribSnice auzi acelaşi lucru.
Seara tîrziu, pe cînd treceau peste o ţarină şi se apropiau de Pribenice, tînăra călugăriţă căută să desluşească prin întuneric formele castelului. Căci cetatea aceasta puternică va fi de-acum încolo, pentru o vreme mai îndelungată locuinţa ei. Auzise multe despre ea la mănăstire, şi anume că e în adevăr un castel mare, trainic şi de neclintit. Însă cînd zări prin întunericul nopţii meterezele, parapetele şi turnul înalt deasupra lor, Pribenice i se păru mult mai mic de cum şi-l închipuise. Dar iată că acum, dimineaţa, cînd îl privi din cealaltă parte şi în toată strălucirea lui, rămase uimită, îşi puse veşmîntul alb călugăresc şi coborî din pat. Se simţea ameţită, slabă, picioarele îi tremurau ; totuşi călugăriţa se apropie cu paşi rari de fereastră. Inge- nunche pe laviţa din firida zidului gros şi privi pe fereastra pe care o deschisese cu grăbire.
O adiere de aer proaspăt îi dezmierdă faţa. Călugăriţa rămase uimită şi buimăcită de frumuseţea acestei dimineţi de mai. Dintr-o singură privire îşi dete seama că greşise ieri în judecata ei asupra castelului. Venind pe cîmpia întinsă, &u putuse zări decît partea din faţă şi nu pintenul puternic de stîncă de la strunga Luzni- cei, pe care se înălţa castelul. Acum îl vedea mai bine dinăuntru: curtea era alături, la stînga ; ceva mai încolo se afla o capelă arătoasă, cu arcade bogate la ferestre, în spatele ei — trunchiul puternic al unui turn rotund şi apoi alte zidiri lîngă porţile trainice ale castelului.
Însă privirile ei nu întîrziară prea mult prin aceste locuri. Uitînd de slăbiciunea care o moleşea, călugăriţa se ridică şi, aplecîndu-se pe fereastră, se uită în jos, spre pintenul

puternic întărit de stînci şi de nişte parapete zidite la poalele lui. Acolo, pe un grind, chiar lîngă apă, la o cotitură a parapetelor, se întindea un mic tîrguşor înconjurat de metereze. Marta se uită la piaţa mică a tîrguşorului, înverzită ici şi colo de iarba care mijea din pămînt, apoi la casele de lemn, aşezate în jurul pieţii, şi la grădiniţele ce se întindeau dincolo de ele, pînă la parapete. Pomii erau grei de flori albe şi roşii.
Privirile tinerei călugărite alunecară apoi peste parapete, către apa care făcea aici un cot, apoi către înălţimea de dincolo de ea, unde se ridica o cetătuie cu un turn puternic. Cetătuia se afla chiar în faţa ei, pe celălalt mal al Luznicei. Era al doilea castel, mai mic, de la Pribenice. Călugăriţa îşi aduse aminte că auzise vorbindu-se de el. Ochii i se opriră cîtva timp cercetători asupra castelului, apoi alunecară pe povîr- nişul sterp şi stîncos de sub el, şi mai jos, spre apa care sclipea în soare şi dispărea la o cotitură printre stîncile coastei, afundîndu-se în negura sinilie a pădurilor.
De jur împrejur se auzeau zgomote. Argaţii umblau de colo-colo, prin curte ; pe metereze se ivea din cînd în cînd cîte un om înarmat, şi armele lui sclipeau în soare. În tîrguşor, copiii alergau pe maidane, iar ici şi colo treceau oameni în toată firea. Tînăra călugăriţă auzi glasuri, iar de undeva de jos, de lîngă apă, străbătu pînă la ea ţăcănitul morii. Lîngă fereastră se zburătuiau rîndunele, iar cînd privirile surorii se îndreptară în josol duduii, cătne stînci, ea zări undeva, în văzduhul încălzit de lumina soarelui, deasupra codrilor, o pasăre de pradă cu aripile întinse, un vultur sau un uliu.
La capelă se auzi clopotul. În dimineaţa străvezie, glasul lui răsuna pătrunzător prin castel şi mai la vale, prin jgheabul stîncilor, pînă la apă.
Dangătul clopotului o făcu pe tînăra călugărită să se trezească din visare. Se îndepărtă de la fereastră şi privirea îi căzu deodată pe icoana Maicii Domnului. Marta se apropie de scăunelul de rugăciuni şi lăsîn- du-se în genunchi începu să se închine. Mulţumi lui Dumnezeu că a ocrotit-o şi că a ajutat-o să ajungă teafără aici.
În acest timp, pîrcălabul castelului, Jan Smrcek din Mnich, îl însoţea pe stareţ printr-o săliţă îngustă, din care trecură în clădirea principală a castelului; acolo urcară nişte scări şi ajunseră într-o cameră boltită şi apoi într-o încăpere mai mare, cu ferestrele zăbrelite. Pîrcălabul purta o haină de postav de culoare verde- închis şi era un bărbat în toată puterea, înalt, cu barba mare şi părul lung. Arătînd încăperea, glăsui:
— Aici a mas peste noapte răposatul crai Václav al IV-lea. A fost adăpostit aici în temniţă, cînd răposatul boier

Jindrich din Rozemberk, împreună cu alţi pani, îl conduceau la Krumlov.

Pîrcălabul scoase cheile din punga de la brîu şi descuie a doua uşă, prinsă în fiare şi ferecată cu un lacăt cît toate zilele. Stareţul aruncă o privire aspră şi posomorită în odăiţa mică, însă curată, cu un pat aşezat sub boltă şi mobilată simplu. Pîrcălabul îl pofti să intre.

Păşiră într-o săliţă, a cărei boltă se rezema de un stîlp înfipt la mijloc. Avea o singură fereastră, cu zăbrele dese şi groase. Lîngă zid se aflau cîteva lăzi şi lădiţe, încuiate trainic cu lacăte puternice, prinse în belciuge. Pîrcălabul zîmbi şi arătînd spre lăzi, zise:

— Asta e un adăpost de nădejde şi toate sînt bine tăinuite aici.

Apoi se apropie de lăzile din stînga şi arătă cu mîna "fepre trei din ele : "

— Lăzile acestea, — zise el, — sînt de la mănăstirea Milevsko. În lada cea lungă se află toiagul stareţului şi cele mai scumpe racle, bătute în pietre scumpe şi făurite din aur curat, două potire mari şi alte vase de preţ-

Îi arătă apoi şi celelalte lăzi, însemnate cu blazoane sau cu alte insemne, mai mari sau mai mici. Toate erau atît de bine ferecate, încît unele păreau în întregime de fier. Pîrcălabul se opri în dreptul fiecăreia şi spuse ale cui sînt şi de la care castele din Împrejurimi au fost aduse. În ele se găseau, pe lîngă nestemate, şi multe veşminte şi blănuri scumpe.

— Astea de-aici sînt ale guvernatorului, iar celelalte ale dumneavoastră, părinte stareţe.

Aplecîndu-se, pîrcălabul se găti să deschidă o ladă de la mănăstirea Lunovice. Dar stareţul nu voi să încuviinţeze. Smrcek însă fu de părere: ar fi bine să vadă şi el, cu ochii lui, cît de bine sînt păstrate lucrurile şi că odăjdiile nu sînt vătămate. Cînd ridică anevoie capacul greu şi dete la o parte învelitoarea de pînză, sclipirea veşmintelor brodate cu aur le luă ochii. Pîrcălabul îngenunche şi începu să scoată lucrurile, unul cîte unul, şi să le pună pe capacul lăzii. Scoase mai întîi un patrafir greu, aurit şi sclipitor, împodobit cu trandafiri roşii, şi peste el puse un altul verde, tot atît de frumos cusut cu fir.

După aceea îi arătă stareţului odăjdii de culoare stacojie, cu cătpuşeală de mătase verde, apoi scoase încet, cu băgare de seamă, alte odăjdii de aceeaşi culoare, cu fîşii albe de mărgăritare, întruchipînd forma frunzelor de vită. înăuntrul lăzii scînteia, chindisită pe nişte odăjdii de catifea liliachie, o cruce lată, brodată cu aur şi mătase şi împodobită cu chipuri de sfinţi din perle.

Fiecare veşmînt era nespus de preţios şi toate erau din stofă scumpă, încărcate cu podoabe şi lucrate cu mare

dibăcie. Şi tot mai multe se îngrămădeau pe capacul lăzii.
Sub odăjdiile şi patrafirele bine împăturite'' şi împodobite cu mărgăritare şi cu chipul Fecioarei Maria, se aflau stihare de mătase subţire, cu tivituri scumpe şi cu ceaprazuri de catifea şi de aur, precum şi un cepchen de pret, de culoarea zambilei.
În această încăpere cu o singură fereastră zăbrelită, cu ziduri groase cît toate zilele, nu era destulă lumină pentru atîta bogăţie şi pentru atîtea mărgăritare, fireturi de aur şi culori minunate. însă şi în penumbra de sub bolta întărită şi .mohorîtă ele stîrneau uimire şi furau ochii.
Stareţul le privea îngîndurat şi mîhnit. Fiecare bucată îi amintea de zilele frumoase de la mănăstirea lui, ca şi de celelalte lucruri şi veşminte, deşi nu atît de scumpe, totuşi la fel de frumoase, care rămăseseră în mănăstire. Cine ştie ce s-o fi întîmplat cu ele în prăpădul focului sau ce mînă murdară de păgîn le-a atins I Deodată se cutremură.
Pîrcălabul, cu capul aplecat deasupra lăzii, cotrobăi pînă ce dădu de cărţile aşezate la fund. Scoase una din ele şi stareţul, cum o zări, se repezi şi puse mîna pe ea. Era o biblie, legată frumos în piele albă şi ferecată în aur.
.— Am crezut c-am uitat s-o punem în ladă, exclamă egumenul cu bucurie.
Se apropie de firida ferestrei şi începu să-i cerceteze iniţialele minunate şi zugrăvelile mărunte.
— O, de asta mi-ar fi părut grozav de rău, — spuse el, — întorcînd foile. E mai scumpă şi mai de pret decît multe din lucrurile de-acolo! adăugă, arun- cînd o privire către veşminte. E o amintire de la bătrânul împărat de veşnică pomenireEl ne-a dat-o.
— Mai sînt încă două în ladă.
— Tot zugravul împăratului le-a împodobit şi pe acestea. Stareţul Petr i le-a dat să le împodobească. Sînt cărţi scumpe...
Şi întoarse foaie după foaife.

t Carol al IV-lea. (n.a.)Între timp, pîrcălabul deschise o altă ladă şi-l chemă pe stareţ să privească. înăuntru se aflau cîteva săculeţe de piele, pline cu bani, bine legate şi întărite cu peceti. Lîngă ele era un toc de piele cu artofoare şi un altul cu un potir şi trei besactele : două din lemn, frumos încrustate, şi a treia din os alb, cioplită cu mare meşteşug. În ele se aflau inele cu pietre scumpe, de o mărime neobişnuită, lănţişoare de aur şi cruciuliţe.

— Frăţiorii de la Tâbor ar fi cotrobăit frăţeşte prin toate, dar mai ales prin astea, — zise pîrcălabul în batjocură, arătînd spre săculeţe, — ca să le golească în ciuberele cu banii ţăranilor. Boierul rîse şi adăugă': Mari tîlhari sînt vecinii noştri!

— Cît e de aici pînă la Tâbor ?

— Nici erei ceasuri de drum. Dar să nu vă fie teamă. E ca şi cum ar fi trei sute de poşte. Nimeni nu poate pătrunde în castelul acesta. Nu ne -temem noi de ostaşi, darămite de bădăranii aceia de ţărani! Netrebnicii nici nu s-ar încumeta să ne supere.

— Dar nici voi pe ei! N-aveti curaj ! sări stareţul cu amărăciune şi nu fără un zîmbet de batjocură.

Pîrcălabul înălţă din umeri.

— Ce pot face eu, dacă pînă şi guvernatorul...

— Din nefericire chiar el a încuviinţat pretutindeni ca oamenii de pe moşii să se împărtăşească cu sîngele şi trupul Domnului.

— Pentru asta a fost sfătuit şi de tutorele său [1] şi crede-mă, părinte stareţe, că dacă nu li s-ar fi dat voie, tot poporul s-ar fi răsculat împotriva noastră.

închise lada cu bani şi giuvaere şi se apucă să aşeze la loc, în cealaltă ladă, veşmintele de preţ-

[1] CenSk din Vartenberk. (jug.)

— Şi cu ce v-ati ales ? îl întrebă grăbit stareţul, aprinzîndu-se uşor. Oare nu se ridică acum şi împotriva voastră ? Nu vă fug de prin sate, alergînd la blestematul de Tâbor ? Dar taboriţii ? Dar Bukovsko ? Ce-a spus panul Oldrich de Bukovsko ?Cică de furios ce era, nu s-a mai putut stăpîni. Iar nouă, adică mie şi pîrcălabului de la Sobeslav, ne-a trimis întrebare de ce i-am lăsat în pace pe tabo- riţi şi n-am sărit asupra lor ? Şi o să ne mai dea peste nas şi cînd o veni aici.

— Cînd vine?

— S-ar putea să sosească mîine, dacă nu chiar azi. Dar acum o să se întîmple ceva. Guvernatorul n-o să le ierte taboriţilor, cu una cu două, c-au pus mîna pe Bukovsko. Dacă ar fi după mine, eu aş...

Şi pîrcălabul se încruntă ameninţător şi ridică pumnul.

— Ar fi şi timpul! Sîntem în ceasul al doisprezecelea, întări stareţul cu aprindere. Altminteri nu le va mai ajunge nimeni la nas. Şi-au să vină şi ajutoare. Şi încă ce ajutoare ! împăratul, cu oştire cîtă frunză şi iarbă.

— Avem ştiri că se şi aflǎ la Hradec pe Elba, şi cînd cu gîndul n-oi gîndi, se va urni încoace, spre inima ţării.

— Şi-o să-i facă una cu pămîntul. Pe toţi o să-i nimicească, iar ereticii au să piară o dată cu ei. Din pricina lor îşi vor pierde toţi capul.

Trupul vînjos al călugărului în veşmînt alb se în- cordă într-o mişcare puternică şi ochii îi ardeau de bucurie şi ură. După ce aşeză ultimele lucruri în ladă, pîrcălabul o închise. Cuvintele stareţului îl făcură să ia seama la căutătura lui aprigă.

În aceeaşi clipă se auzi pînă la ei sub boltă glasul înăbuşit al clopotului de la capela castelului.

XXI

Călugăriţa Marta n-a putut să se ducă la liturghia slujită de stareţ în capela castelului. Era încă prea slabă şi de aceea nu ieşi toată ziua din odăiţa ei. Dar nu i-a lost urît. Pe drum se tot temuse că la Pribenice o să-i fie dor de călugăriţe şi de viaţa de mănăstire.

Nu mai fusese niciodată pînă acum într-un castel atît de mare şi de impunător (ea însăşi crescuse într-un mic conac boieresc, construit aproape în întregime din lemn). Larma şi viaţa clocotitoare dinăuntrul castelului ca şi stîncile şi apa din apropiere, cum nu mai văzuse pînă atunci, îi cuceriseră întreaga fiinţă.

În cursul zilei zăbovi de mai multe ori la fereastră. Numai din cînd în cînd se aşeza ca să se hodinească. Altminteri îşi petrecu vremea rugîndu-se sau stînd la taifas cu Agneska, bătrîna îngrijitoare a unchiului ei. Agneska îi povesti despre castel şi-i făgădui că, îndată ce se va mai

înfiripa, o va însoţi de vale prin tîrguşor şi dincolo de pod, la castelul cel mic.

Din gura ei, Marta află că la castel era aşteptat guvernatorul, care măcar că-i foarte tînăr, e totuşi căsătorit. Tot de la ea află că tutorele lui l-a însurat cu o mătuşă a sa, şi ce cununie de pomină au făcut, ce de boieri au fost la nuntă şi cîte ospăţuri s-au ţinut lanţ cu acest prilej. îngrijitoarea îi vorbi şi de cei trei preoţi care se află acum la castel şi care au fugit de frica ţăranilor. Unul din ei e din Bukovsko.

Pe urmă, bătrîna o întrebă pe călugăriţă ce ştie de Bukovsko, ce s-a întîmplat la Lounovice şi cum a fugit de acolo cu stareţul. Unele lucruri le aflase de la bă- trînul paracliser, care le povestise plin de mînie în odaia slugilor. Bătrîna auzea acum pentru a doua oară povestea, ba unele lucruri chiar a treia oară, şi totuşi asculta cu nesaţ; era însă năucită şi înfricoşată de grozăviile pe care le afla, şi de multe ori întrerupea şirul povestirii, căinînd-o pe Marta cu glasul ei piţigăiat:

— Vai, draga mea ! Prin cîte ai trecut!

Şi apoi iarăşi:

— O, sufletul meu, sufleţelule, cum de n-ai murit de frică ! Eu mi-aş fi pierdut minţile, aş fi înnebunit de spaimă. I-aş fi blestemat pe toţi, dar mai cu seamă pe tine, Wiklef, pe tine, afurisitule ! Ca şi paracliserul, i-aş fi făcut albie de porci! Dumnezeu să-i...

Povestind, tînăra călugăriţă îşi împrospătă în minte şi întîmplările de la Hvozdno.

De altfel, la Hvozdno se gîndea şi cînd nu era bă- trîna de faţă, după cum şi pe drum spre Pribenice se gîndise la tot ce îndurase în curtea aceea. îşi amintea şi de locuitorii satului. De cele mai multe ori îi apărea însă înaintea ochilor tînărul fecior care-i însoţise pe drum, şi nu putea să uite cît de vajnic arăta călare, cît de blînd o privise şi cu cîtă căldură îi urase să ajungă cu bine la Pribenice. Şi nu-i ieşea din minte că la Radonice fusese îngrijorată de soarta lui. Se temuse ca nu cumva să încapă pe mîna taboriţilor sau, cînd va veni acasă, să afle curtea întreagă în flăcări şi pe taboriţi gata să se răzbune împotriva lor.

Ce n-ar da să ştie ce s-a mai întîmplat la Hvozdno! Pe drum n-au putut afla nimic. Aici, la Pribenice, cînd a venit vorba de Bukovsko, l-a întrebat pe unchiul ei, dar ştirile sosite din partea locului vorbeau numai de arderea orăşelului şi de nimicirea cetăţii boiereşti, nimic însă despre curtea boierului de la Hvozdno. ,

A doua zi, după-amiază, unchiul ei îi aduse în sfîr- şit vestea dorită. Veni la ea s-o întrebe de sănătate şi stînd de vorbă, îi spuse că azi soseşte guvernatorul. Tocmai

picase omul trimis de el, şi pîrcălabul strigă deodată cu însufleţire :

— Ştii ce s-a întîmplat cu boierul de la Hvozdno?

Marta se sperie şi se îmbujoră la faţă/Unchiul, fără

— să bage de seamă lucrul acesta, se ridică de pe lada pe care stătea, şi începu să vorbească supărat:Asta-i cea mai mare înşelătorie ! Toată lumea pleacă într-acoio, pînă' şi oamenii noştri de baştină. Ştii, la netrebnicii ăia de la Tâbor ! Chiar şi boierul de la Hvozdno ! A plecat şi el acolo. Se spune că a zălo- git sau şi-a vîndut conaciil. Au înnebunit de-a bine- lea 1 Ce vor să facă acolo ? Să se înfrăţească cu bădărănii ? Să se facă ţărani ? Fraţii de la tară, ca şi popii ăia murdari, iau şi pielea de pe ei.

În supărarea lui, pîrcălabul a uitat că se grăbeşte, cum spusese cînd intrase în odaie. Se plimba de colo pînă colo prin încăpere, fără astîmpăr. Fata şi gîtul îi eraii roşii ca racul; dădea din mîini şi spunea în- tr-una, cu răutate şi în batjocură :

— Sfîrşitul veacului! Ziua judecăţii de-apoi! Da, o să vină şi o să se înscăuneze împărăţia lui Dumnezeu pe pămînt. Auzi ?! Să te înfrăţeşti cu bădăranii! Ăştia fraţi, nu glumă ! Rîgîie şi duhnesc a lapte acru !

— Cum ai aflat de boierul de la Hvozdno ? întrebă nepoata cu glas şovăielnic. Să fie oare adevărat ?

— Sigur că da ! Chiar acum a sosit omul de la So- beslav şi ne-a spus numele tuturor boierilor de la Tâbor, ca şi pe ale acelora care s-au dus acolo de cu- rînd. Printre ăştia este şi boierul de la Hvozdno.

De cîte ori îşi amintise de Hvozdno, atît pe drum spre Pribenice, cît şi aici la castel, tînăra călugăriţă rostise o rugăciune. O făcea dinadins.

După ce unchiul plecă din odaie, ca să sfîrşească pregătirile pentru primirea stăpînului său, Marta începu să se închine. Şi nu pentru a-şi întoarce cugetul de la gîadurile lumeşti. Se ruga pentru tînărul fecior, pentru neamurile boierului de la Hvozdno, ca Dumnezeu să aibă milă de ei, să-i lumineze şi să-i smulgă din mijlocul acestei „frăţii", unde sufletul le e în primejdie.

Se rugă cu toată osîrdia şi parcă i se părea că feciorul şi ceilalţi sînt pe undeva, pe-aproape. Aflase de la bătrîna Agneska că Tâborul nu-i aşa departe. Şi ei sînt acolo, printre acei procleţi năvîrlioşi ! Printre ei se află şi feciorul care a fost atît de săritor şi plin de bunăvoinţă. Negreşit că bătrînul l-a silit să meargă acolo. Dar boierul, măcar că n-a fost atît de îndatoritor fată de ei, nu le-a făcut totuşi nici un rău. I-a luat sub ocrotirea lui şi i-a apărat. O, doamne, de ce s-au dus acolo ? Or să poată îndura ? Sau n-or fi cumva toţi oamenii de la Tâbor atît de răi ?

Căzu în genunchi pe scăunel, sub icoana Fecioarei Maria, cu fata ascunsă în mîini. Nu se ruga, ci era năpădită de gînduri. Nu băgă de seamă nici cînd intră stareţul în odaie. Se îmbujoră toată cînd egumenul o lăudă că e atît de evlavioasă. O întrebă de sănătate şi-i vesti sosirea guvernatorului, ca un lucru însemnat şi de mare greutate, adăugind apoi:

— Multe atîrnă de el.

Stareţul rosti aceste cuvinte cu îngrijorare, fără să mai dea altă lămurire. îşi descărcase doar sufletul. Dar călugăriţa nu-l înţelesese bine. Se uita la preotul acesta dintr-o bucată şi-l asculta cu luare-aminte. Prin cap îi treceau însă alte gînduri. „O fi ştiind oare ceva despre Hvozdno ? O să-i spună! Şi ce anume ?" Dar stareţul nu scoase nici o vorbă, iar Marta nu îndrăzni să pomenească despre cele ce auzise de la unchiul ei.

Tăcu. Egumenul, furat de gîndurile lui, stătea la fereastră şi se uita în curte, unde era o forfotă şi o mişcare mai vie decît ieri. Deodată dinspre porţi sau din turn răzbătu glasul unei goarne şi în acelaşi timp strigăte zgomotoase. Stareţul se îndepărtă de la fereastră.

—i Mă duc să fiu şi eu de faţă la sosirea boierului, spuse oarecum tulburat. Roagă-te, soră. Azi se va vorbi de multe lucruri, chiar şi de mănăstirea noastră.

12

Stareţul ieşi. Jos în curte freamătul nu se stinsese, ci crescuse şi mai mult. Slugi şi argaţi înarmaţi treceau cu paşi grăbiţi. Pe ici, pe colo, se iveau femei de la bucătărie. Se auzeau strigăte, chemări, dar mai cu seamă glasul pîrcăllalbuiluii. Ctod Marta se apin> pie de fereastră, văzu curţi. înălţau la poartă stindardul neamului Rozemberk. Toată lumea se duoea într-acolo, chiar şi cei de jos, din tîrguşor, în afară de oamenii înarmaţi, care făceau de strajă la porţi şi la turnul cel mare, din foişorul căruia priveau în toate părţile.

După aceea răsună clopotul de la biserica sfîntul Vojtech, şi glasul goarnei se auzi jos la poartă şi sus în turn. Se desluşi huruit de lanţuri, zgomot şi larmă în fata castelului, dincolo de turnul cel mare, apoi tropot şi nechezat de cai. Marta zări lîngă capelă statura albă şi vînjoasă a stareţului; îndărătul lui adăsta preotul castelului şi alţi trei parohi, fugari, în anterie negre. Toti erau în aşteptarea boierului. Zarva şi vuietul de glasuri din fata castelului pătrundeau pînă în camera călugăritei. Boierul se apropia.

După ce stareţul îi dăduse să înţeleagă cîtă putere are guvernatorul, Marta care de la fereastră putea să îmbrăţişeze cu privirea aproape toată curtea, se uită drept

în calea guvernatorului, ca să-l vadă mai bine. Acesta se ivi lîngă capelă, în fruntea alaiului care înainta pe jos în urma lui. Caii şi-i lăsaseră dincolo de porţi. Boierul mergea cu cîţiva paşi înaintea cîtorva căpetenii din slujba lui, în fata argaţilor înarmaţi şi a'celor de la curte, avînd în dreapta pe pîrcă- lab, unchiul Martei.
Era un bărbat tînăr — să tot fi avut optsprezece ani — slab, încruntat, îmbrăcat într-o haină albastră, strimtă, crestată pe margini mai jos de genunchi şi tivită cu o blăniţă subţire, purta pantaloni strimţi, lipiţi pe picior, şi era încălţat cu cizme de călărie. La şold avea sabie, iar în mînă ţinea un toiag. Şchiopăta în chip vădit, dar păşea sprinten şi toată înfăţişarea lui era plină de vioiciune. Prăfuit cum era de pe drum, se opri mai întîi la capelă. Marta îl văzu pe stareţ ieşindu-i înainte şi pe guvernator întinzîndu-i repede mîna şi închinîn- du-i-se cu bunăvoinţă şi respect. După aceea intrară în capelă şi apoi în palat. însoţitorii panului Oldrich din Rozemberk se răs- pîndiră numaidecît şi în castel se stîmi o forfotă neobişnuită. În odaia tinerei călugărite era însă linişte. Nimeni nu mai veni la ea. Stareţul şi unchiul n-au mai putut să treacă pe la dînsa, fiindcă stăteau tot timpul pe lîngă boier. Agneska era ţintuită de treburi la bucătărie.
Abia tîrziu, după-amiază, roşie la fată, gîfîind şi asudată toată, bătrîna veni,la nepoata pârcălabului, ca să mai schimbe o vorbulită cu ea, şi-i povesti cîte-n lună şi-n stele. Îi vorbi despre guvernator, despre soţia lui, pe care a lăsat-o la Krumlov, despre mîncăruri şi despre stareţ, P[e] [ca]re guvernatorul l-a primit atît de bine. Cît e de tînăr şi de evlavios guvernatorul şi cît de mult îl cinsteşte pe preotul îmbrăcat în alb.
În vremea asta se sfîrşi masa de la castel, la care s-au ospătat tînărul guvernator şi boierii ce-l însoţeau, stareţul, preotul paroh şi ceilalţi popi. Panul Oldrich îi aşezase la loc de frunte, în primul rînd pe stareţ, fată de care se purta deosebit de respectuos.
Pîrcălabul de la Pfibenice, tăcea posomorit. Stareţul observă acest lucru şi înţelese şi de ce. Ştia că guvernatorul îl chemase înainte de masă şi-l dojenise aspru că n-a fosit destul de grijuliu, lăsmdu-i pe taboriţi să treacă prin apropiere, încărcaţi cu pradă.
Stareţul mai văzu că la masă tînărul guvernator se arătă mai binevoitor, iar cînd avea să-i spună ceva **pÎTcălabului,** îi voribea cu blîndeţe. Îi pofti pe toţi să se ospăteze din belşug şi-i îndemnă mai ales la băutură, el însă bea foarte **cumpătat.**
Despre Bukovsko şi Tâbor nu pomeni nimic. În schimb stătu mai mult la sfat cu stareţul în camera sa, tapisată cu

piei de culoare verde-închis şi încrustaţii aurite şi cu mobilă de stejar, frumos sculptată, masă, jilţuri, scaune şi-o masă de scris.

Stareţul şedea într-un jet în fata boierului şi povestea despre prăpădul de la mănăstirea sa, despre fuga lor, despre Bukovsko şi Hvozdno. Mai ales despire Hvozdno povesti înadins mai pe larg.

— Şi-o să fie şi mai rău, adăugă el. *Timeo uniu*

libri lectorem'. Şi apoi, domnule guvernator, gînde- şte-te la sfîntul adevăr. Biblia e plină de canoane, dar fiecare le explică cum îl taie capul şi nu cum trebuie, ci spurcîndu-le. Şi apoi împărtăşania cu trupul şi sîngele Domnului... adaugă stareţul cu înflăcărare.

— Părinte stareţ, eu am îngăduit lucrul acesta pe moşiile mele ! rosti guvernatorul cu glas liniştit, însă hotărît.

— Păcat! Ce-a ieşit din asta ? Bukovsko ! Tâbor ! Şi iobagii fug din sate şi din tîrguri şi pretutindeni se trîmbiţează că n-or să mai fie domni, nici dijmă şi nici dabilă. Totul va fi otova pentru toţi. Or să ajungă să împartă totul, pînă şi moşiile tale.

Guvernatorul clătină dispreţuitor din cap.

— S-au vrei cumva să te ¿lături de aceşti nelegiuiţi şi netrebnici şi să-i preamăreşti cînd dau foc bisericilor şi calcă în picioare sfintele taine şi trupul Domnului ?

Guvernatorul ridică din sprîncene, se răsuci în jilţul său şi glăsui cu însufleţire :

— Sînt un fiu credincios al sfintei biserici catolice.

Peste chipul stareţului alunecă o rază de lumină. Voi să se folosească de această clipă şi de aceea urmă stăruitor:

— Toată lumea va lua în derîdere Cehia noastră, cum de altfel a şi început. Şi dacă lucrurile au să meargă tot aşa, seminţia noastră va fi pierdută.

Guvernatorul rîse.

— Nu crezi ? strigă stareţul cu patimă. N-ai auzit cu cîtă oştire a intrat în ţară craiul ungurilor ?

— Şi ce-ai vrea să fac ? întrebă deodată tînărul. Ce mă sfătuieşti ?

— Să te lepezi de cei din Praga.

— Nu sînt taboriţi.

Mă tem de omul care citeşte o singură carte (în limba latină, în text), (n.r.)

— Îi crezi cumva mai breji decît ei ? Mai bine te-ai în{elege cu împăratul şi...

— Şi după aceea ? întrebă guvernatorul, aţintin- du-l pe stareţ.

Tînărului bărbat îi înflori un zîmbet în ochi şi în coltul gurii. Era încredinţat că pe stareţ îl îngrijorau numai moşiile şi mănăstirea lui. De aceea rîdea în sine de stăruinţele-i zeloase, deoarece el însuşi se hotărîse să procedeze astfel, după cele întîmplate la Bukovsko. De altfel, de cînd primise vestea că un castel boieresc atît de puternic ca Râbi a fost nimicit de fraţii taboriţi, nici nu-i mai rămăsese altceva mai bun de făcut decît să dea mîna cu craiul Ungariei pentru a-şi apăra puterea şi moşiile.

— împăratul va lovi în cei de la Praga, zise stareţul. Tu, însă, boierule, să loveşti în cuibul de la Hradiste, în Tâbor, şi atunci nu se vor mai putea ajuta între ei.

— Bine, fie. Dar numai eu singur? Fără nici un ajutor ?

— Eşti destul de puternic!

— Părinte stareţe, pe ţăranii şi pe fraţii de la Hra-diăte am să-i pedepsesc, însă cine o să cîştige mai mult din treaba asta ? Domniile voastre şi mănăstirea Milevsko. Sfinţiei tadie am să-i îinapoiez moşiile pe care, din păcate, le-ai pierdut.

Stareţul căscă ochii mari şi înţelese. Tăcu o clipă şi urmă după aceea abia putîndu-şi ascunde dezamăgirea :

— Noi sîntem săraci. Ce .putem face ? Dacă ne-ar fi pîrjolit numai mănăstirea, am fi rămas barem cu moşiile, ca stareţul de la Milevsko.

— Stareţul de la Milevsko ar face bine să-mi lase oamenii în pace.

„Şi dajdiile", întregi stareţul în sinea lui. Guvernatorul îl privi întrebător şi urmă :

— Dacă va încuviinţa măria sa.

— Fără îndoială că nu se va împotrivi. Dacă vrei, îi cer eu acest lucru.

— Vrei să te duci la el ? spuse guvernatorul cu mai multă vioiciune şi foarte mirat.

— Aş pleca îndată, ca să-l mai prind la Hradec. Dacă aî ceva să-i ceri, îl vestesc eu.

Guvernatorul se linişti din nou şi zîmbi cu înţeles.

— Ceea ce mi-ar trebui îndeosebi este mai mult ca sigur că nu are. Bani îmi trebuie. Dacă fac rost de oameni mulţi ou aînme, îi voi putea hrăni cu bucatele mele şi ale mănăstirii Milevsko — şi în această privinţă ai să rînduieşti dumneata lucrurile ; însă de unde să iau bani ? Dajdiile merg greu şi în beci nu mai am mult.

După aceea tăcu şi se uită la stareţ, ca şi cum ar fi aşteptat ceva. Il pîndea. Stareţul îşi aminti de comoara

moştenită de guvernator, care se găsea la Pribenioe, dar şi la Krumlov, precum şi de lada ferecată din pivniţă şi de săculeţele de piele, pecetluite, doldora de patace de argint şi de aur, la care se gîn- dea desigur şi guvernatorul.
Egumenul şovăi cîtva timp, se răzgîndi, apoi cu faţa posomorită, şi nu fără dojană, rosti:
— Eşti un fiu credincios al sfintei biserici, ca şi mine şi ceilalţi fraţi. Dacă trebuie cu tot dinadinsul, dăm şi ce ne-a mai rămas, ca în traista cerşetoru'ui. Nu uita însă că e vorba şi de tine şi de voi toţi cei de neam boieresc. De aceea ţine-te de capul regelui şi urmează-mi sfatul.
— Il voi urma, cinstite părinte, pe legea mea, cu plăcere! îl încredinţă bucuros tînărul guvernator. Văd că ne înţelegem destul de bine. Pînă la plecarea dumitale, o să rînduim totul şi vei fi însoţit la drum de oamenii mei. Să-i spui regelui în ce strîmtoare mă aflu şi că voi face totul pentru el şi pentru voi. De aceea nădăjduiesc că se va purta cu mine ca un domn binevoitor şi că mă voi bucura de toată înţelegerea lui.

Către seară, Marta află că unchiul ei trebuie să pregătească zece cai. Stareţul pleca a doua zi la craiul Ungariei, care se găsea la Hradec pe Elba

, PARTEA A DOUA

CRUCIAD

A1

După ospăţuldin ziua aceea, pe cînd tînărul boier Oldrich de Rozemberk zăbovea de vorbă cu stareţul de la Lounovice, bătrînul paracliser îl aştepta pe egumen în săliţă, chiar lîngă uşa boierului. Jos, în cămăruţa lui, nu

avusese răbdare s-aştepte. Ardea de curiozitate. Bănuia că cei doi vorbesc despre lucruri însemnate ; de bună seamă despre netrebnicii de tabo- riţi şi despre mănăstirea de la Lounovice. încaltea despre mănăstire era sigur că stau de vorbă. Aşa gîndea paracliserul, căci pentru el mănăstirea era lucrul cel mai de seamă.
Dar cînd stareţul ieşi din încăpere, bătrînul nu îndrăzni să-l întrebe. Simţea că n-ar fi brodit-o bine în clipa aceea. Stareţul îl scrută cu o privire care nu era de loc îmbietoare, şi porni înainte pe săliţă, îngîndu- rat, ca şi cum paracliserul nici n-ar fi fost acolo.
Curiozitatea bătrînului se înteţi şi mai mult în ziua aceea, către seară, cînd la stareţ veni un slujitor să-i spună că-l pofteşte guvernatorul. Paracliserul a aşteptat iarăşi, dar nici de data asta n-a putut afla nimic. Atunci porni să iscodească de la alţii cum stau lucrurile, şi aceasta chiar pe cînd egumenul se găsea încă la guvernator. Dar nu află decît că stareţul e singur cu guvernatorul şi cu un diac — duhovnicul castelului — care scrie ceva, şi că e vorba de un lucru deosebit şi însemnat.
Vestea aceasta i-a fost întărită şi mai tîrziu chiar de către stareţ care, întorcîndu-se în toiul nopţii, îl înştiinţa că a doua zi va pleca la curtea regelui, la Hradec pe Elba.
— Şi eu ? tresări paracliserul.
— Tu rămîi aici.
Fără voia lui, bătrînul scoase un suspin de uşurare. Cînd auzise de călătoria de a doua zi, se speriase de-a binelea. îşi amintea cu groază de drumul pînă aici, pe căi ocolite, peste ţarini şi meleaguri îndepărtate. Acum, în castelul acesta puternic, îi venea tare bine la socoteală să aştepte scurgerea vremurilor tulburi prin care treceau. Dar se gîndi şi la stareţ şi-i spuse chiar şi lui că n-ar fi rău dacă ar rămîne şi el la Pri- bSnice.
— Şi ce facem cu mănăstirea ? i-o tăie stareţul.
— Ah ! Ah ! scînci bătrînul, pironindu-şi privirea plină de uimire asupra bărbatului atît de cutezător din faţa sa.
A doua zi, dimineaţa, stareţul sluji liturghia, şi după ce prînzi, se duse la Marta să-şi ia rămas bun. Aminti sorei să-şi facă rugăciunile ca şi cum s-ar afla la mănăstire, şi-i spuse apoi că pleacă spre a cere de la împărat ocrotire şi ajutor pentru mănăstirea sa şi moşiile mănăstireşti.
Călugăriţa, care purta stareţului un neasemuit respect, simţi acum o şi mai mare preţuire pentru el. Grija lui neobosită pentru mănăstire şi îndrăzneala cu care era gata să înfrunte primejdiile treziră într-însa o adîncă admiraţie. Il rugă să salute şi în numele ei pe surorile de la mănăstire, de-ar fi să le întîlnească cumva prin locurile pe unde va trece. Şi-i sărută mîna.

Cînd veni apoi unchiu-său, călugăriţa îl întrebă cu deosebit interes care este drumul pe care va purcede stareţul, la ce ceas pleacă şi dacăi o să izbutească să ajungă pînă la rege. Şi cine o să-l însoţească pînă , acolo ? Se înspăimîntă şi rămase înlemnită cînd auzi că stareţul pleacă travestit, deoarece în straiele lui de călugăr greu ar scăpa teafăr pînă la Hradec.

Aproape toată dimineaţa, Marta a petrecut-o la fereastră. Aştepta să-l mai vadă o dată pe stareţ- Era tare curioasă cum o să arate în veşmînt de mirean.

Prin curte treceau bărbaţi înarmaţi, care se pregăteau de drum. După aceea oamenii se risipiră în spatele turnului vechi, către porţi. Apoi Marta îl zări pe tînărul guvernator ieşind din palat, sprijinit într-un toiag. Era însoţit de pîrcălab şi de un mirean din tîr- guşor, îmbrăcat cu o şubă uşoară şi purtînd o cuşmă în cap. Marta îşi aruncă ochii asupra lui, dar dacă n-ar fi ştiut de la unchiul ei despre ce este vorba, n-ar fi putut bănui că în hainele de mirean se ascunde stareţul.

Acesta din urmă sg despărţi de guvernator la porţile castelului şi încălecă. După aceea ieşi din Pfibfi- nice în urma călăreţilor înarmaţi, care aveau poruncă să-l însoţească la drum. Din pricina castelului Hra- diste de pe muntele Tâbor şi a împrejurimilor lui, călăreţii nu putură să apuce drumul drept spre Hradec. Se îndreptară deci către Sobeslav, unde pîrcălabul de acolo avea să-l primească pe stareţ şi să-l trimită mai departe.

Era o zi mohorîtă de primăvară. Peste bungete şi pretutindeni peste ţarini şi cîmpiile înverzite se aşter- nea pînă în zare umbra norilor cenuşii care se fugăreau pe bolta cerului, întunecînd toată vioiciunea culorilor.

Din pricina aceasta, pădurile se cerniseră şi verdeaţa de pe ogoare era învăluită în neguri. Semănăturile de pe lanuri se zbăteau în bătaia rece a vîntului. Drumurile, cîmpurile şi haturile erau pustii, totul zăcea cufundat în tăcere. În liniştea aceasta, pînă şi cî-ntecul ciocîrliei răsuna ca dintr-o ceată deasă. Altădată ţinutul fusese plin de voioşie, acum însă, pierdut în umbră şi părăsit, părea mohorît.

Oamenii înaintau tăcuţi. Lefegiii purtau coifuri de fier, sub care aveau glugi de piele, ce le acopereau urechile, o parte din faţă, gîtul şi umerii. Erau înarmaţi cu săbii, arbalete şi suliţi. Nu scoteau nici un cuvînt. Tropotul cailor răsuna monoton.

Stareţul mergea în urmă. Se depărtaseră de mult de Pribenice, dar gîndurile egumenului zăboveau încă acolo, la stăpînul castelului. Guvernatorul dovedise mai multă şiretenie decît s-ar fi putut aştepta din partea lui. Atît de tînăr şi totuşi atît de socotit în toate ! Spusese că e un fiu

credincios al bisericii catolice, dar nu era în stare să dea nimic din ce-i aparţinea. Cît de bine ştia să chibzuiască rosturile, cum se fră- mîntase şi se zbuciumase, cerînd ajutorul lui şi al celor de la mănăstirea Milevsko, tocmai lor care suferiseră pierderi atît de multe şi de însemnate! Nu-i părea rău de nimic, iar acum, măcar că aude în fiecare zi la cîte se dedau noii lui vecini şi cum îl ameninţă pe el însuşi, a găsit de cuviinţă ca noua născocire, împărtăşania cu trupul şi sîngele Domnului, să fie încuviinţată pe moşiile lui. Şi în acelaşi timp îi scria lui Sigismund că stareţul îi va înmîna epistola, că doreşte să se întîlnească cu regele şi că-i va îndeplini vrerea. Dar îi mai scria şi despre ajutorul pe care craiul urma să-l ceară de îndată prin scrisori prinţilor Albrecht şi Arnest din Austria, precum şi episcopului din Passau. Aceştia să-l sprijine pe guvernator împotriva ţăranilor de la Hradiste. Iar el, stareţul, avea să-i vorbească regelui-împărat, să-l roage şi să stăruie, ca să îndeplinească această cerere.
Şi dacă lucrurile se vor înfăptui întocmai aşa — a adăugat tînărul guvernator cu toată dibăcia — el nu va mai cere nimic din bunurile mănăstirii Lounovice, ci dimpotrivă, o va ajuta în toate privinţele. Va ră- mîne cel mult cu banii din beci, pe care şi aşa cu greu i-ar mai fi dat din mînă. Stareţul n-a putut să-i spună în faţă ce gîndeşte despre socotelile lui şi cum priveşte el toată tîrguiala asta. Nu-i rămînea decît să i se alăture în mijlocul ticăloşiei care a cuprins întreaga lume. De altfel, guvernatorul e singurul din aceste ţinuturi, care ar putea să-i pună cu botul pe labe pe spurcaţii de bezmetici, cum îi numea stareţul fie taboriţi. Despre ei aminteau şi locurile pe care le străbăteau acum.
Lăsară în urmă două sate ce păreau moarte, unul pe jumătate nimicit, celălalt aproape în întregime. Aşezările rămăseseră de izbelişte, fără oameni, fără vite, pustii. Zăriră şi cîteva case pîrjolite.
Oamenii care au locuit şi au muncit aici, le-au dat ei înşişi foc şi au plecat apoi la Tâbor. Iar cei rămaşi fugeau mîncînd pămîntul şi se ascundeau în case, ca să nu dea ochii cu lefegiii stăpînirii. Cît de încruntat îi privi un ţăran arămit de soare, împreună cu tovarăşul lui, pe care călăreţii îi întîlniră pe neaşteptate dincolo de sat, astfel că nu mai avuseseră vreme să fugă din calea lor !
Cei doi oameni nu făceau nimic. Stăteau pe trunchiul unui copac doborît de vînt, cu capetele apropiate, cufundaţi în vorbă. Stareţul nu-i slăbi din ochi. Altădată, oamenii aceştia s-ar fi sculat în picioare şi s-ar fi descoperit înaintea lui; acum însă nici nu s-au clintit din loc. Călăreţii nu trecuseră încă bine şi ei se vîrîră iarăşi cu capul unul într-altul, ca berbecii. Sigur că vorbeau despre născocirile

diavoleşti ale popilor de la Tâbor, care seamănă ură împotriva boierilor şi preoţilor.

Cam asta bănuia stareţul, şi gîndurile îi fură întărite de către un lefegiu bărbos, mai vîrstnic, care opri calul şi întorcîndu-se către stareţ, strigă în batjocură :

— Ţopîrlanii ăştia n-o să mai stea mult pe-aici.

Mai încolo n-au mai întîlnit pe nimeni în calea lor. Dar la o vreme, pe cînd treceau iarăşi peste un cîmp deschis, pe un drum puţin povîrnit, lefegiii opriră caii şi arătară ceva în faţa lor

.Zăriseră acolo nişte cai, o căruţă cu coviltir şi o mînă de oameni. În clipa aceea, un fulger de lumină ţîşni dintre nori ca un paloş de foc şi soarele începu să strălucească. Văzduhul se limpezi dintr-o dată şi în bătaia soarelui lanurile înverzite se înveşmîntară într-un verde mai aprins. Tot ţinutul era scăldat în lumina aurie. Umbre sfioase lunecau în urma norilor care alergau peste ogoare şi peste culmile împădurite, înviorate de revărsarea miilor de raze. În lumina care năvălise pe neaşteptate, se desluşi limpede coviltirul alb al căruţei şi calul bălan — unul din cei patru telegari înhămaţi. Vizitiul călărea pe calul din stînga rotaşilor. În dreapta şi în stînga căruţei păşeau argaţi cu căngi sau securi înfipte la brîu, cu arbalete pe umeri şi suliţi în mîini. În clipa aceea se ivîră şi doi călăreţi, care pînă atunci merseseră în urmă. Unul călărea un cal negru ca pana corbului, celălalt un murg. Amîndoi purtau sumane.

Drumeţii de la Pribenice se opriră şi se aşezară pe două rînduri, de-a curmezişul drumului. Căruţa se opri de asemenea şi cei doi călăreţi porniră cu grăbire înainte, ca să vadă ce este. Omul de pe calul murg îi întrebă pe cei din faţă de ce le-au închis drumul.

— Cine sînteţi ? strigă căpetenia lefegiilor.

— Ctibor din Hvozdno. Dar voi ?

Stareţul care rămăsese în spate fu foarte surprins. Auzise de la pîrcălabul din Pribenice că boierul din Hvozdno se află la Tâbor. Şi cînd colo, abia acum se duce. În timp ce căpetenia lefegiilor răspundea cine sînt, argaţii deshămau caii, aşa cum le poruncise boierul.

— Unde vă duceţi ? strigă unul dintre lefegii.

— Asta nu te priveşte, i-o reteză logofătul din Hvozdno.

În clipa aceea, stareţul îmbrăcat în haine de mirean şi înarmat numai cu un jungher ieşi din rîndu- rile oamenilor lui Rozemberk. Lefegiii rămaseră împietriţi şi căpetenia lor îi strigă să se întoarcă. Dar egumenul îi făcu un semn cu mîna — voia să-i spună să nu se îngrijească — şi-l rugă apoi pe boier să se apropie de el.

Ctibor nu şovăi. Celălalt călăreţ, nepotul său Andrei, rămase lîngă căruţă. Şi astfel stareţul şi logofătul se întîlniră în drum. Ceva mai departe, aruncată pe cîmp, zăcea sfărîmată o cruce de piatră.

Lefegii lui Rozemberk şi argaţii de lîngâ căruţă erau atît de departe, încît nu puteau auzi nici un cu- vînt. Se vedea însă că sînt gata să pună mîna pe arme, iar cei de la Hvozdno aşezară căruţa de-a curmezişul drumului, aşa precum le poruncise logofătul.

II

Din prima clipă, logofătul înşfăcase grabnic ghioaga ce-i atîrna de şa, şi cu ea în mînă se apropie la pas de necunoscutul tîrgoveţ pe care-l cercetă întrebător cu privirea. La rîndiil său, acesta porni în în- tîmpinarea boierului. Urmă o clipă de tăcere, după care se auzi glasul stareţului:

— Nu mă mai cunoşti, boier Ctibor ?

Logofătul pică din nori.

— Dumneata, părinte stareţe?

— Eu. Vă duceţi la Tâbor ?

— Da, precum vezi.

— Auzisem că eşti de mult acolo.

— Dar bune iscoade mai au cei de la Pribenice! Am fost, dar numai eu singur. Acum plecăm cu toţii.

— Te strămuţi acolo ?

— Cu toată gospodăria. Dar dumneata ? încotro te duci!

— La Sobeslav.

Doar atît îi spuse. Flăcăului, care între timp se apropiase şi el, îi sta pe limbă să întrebe de tînăra călugăriţă. Dar chiar unchiul aminti de ea. Stareţul povesti totul despre Marta şi adăugă apoi apăsat:
— Intoarce-te la Hvozdno, boier Ctibor.
Logofătul izbucni în rîs şi rosti nu fără batjocură :
— Cum adică ? Nu ne dai voie ?
— N-am să te opresc cu suliţa, fireşte; dar bucuros te-aş opri cu vorba sau cu un sfat de bună-credinţă, pentru a răsplăti bunătatea ta.
Tăcu o clipă şi întrebă apoi:

Dar cu conacul ce-ai făcut

— **?L-am pus zălog la fratele boierului dinRadonice.**
— Şi banii îi duci, ca să-i verşi în ciuberele de la Tâbor ? făcu stareţul cu amărăciune şi dispreţ. Îi dai pentru ţărani, tu neam de boier ? Şi pentru preoţii aceia sălbatici, care dau foc bisericilor şi ne fac de ocară ? Ia priveşte colo !
Şi stareţul arătă sfărimăturile crucii din apropiere.
— Părinte stareţe! întîmpină boierul, frămîntîn- du-se neliniştit în şa. Banii sînt ai mei şi preoţii aceia nu sînt singuri la Tâbor. Cît despre ocara de care vorbeşti, dacă n-ar avea pe cine să facă de ocară, fii sigur că nu s-ar lega ei de nimeni. Nu-ti mai răci gura de pomană. Gîndurile mele le cunoşti, ti le-am dezvăluit la Hvozdno. Nu uita că e vorba de ceva mai de seamă decît de o biserică, de o cruce sau de o troiţă.
— E vorba de sfînta credinţă.
— De adevărul lui Dumnezeu, aşa cum a propovăduit din biblie şi după cugetul său magistrul Hus. Pentru acest adevăr a murit. Trebuie oare să ne lepădăm de el, pentru că sîntem ameninţaţi de sabie ? Slobode sînt soboarele să porunecască ce poftesc; cugetele noastre rămîn neatinse.
Ochii stareţului se aprinseră şi el strigă deodată cu asprime:
— Te-ai rătăcit pe căi greşite! Papa şi...
— Nu-mi mai pomeni de papă ! îi tăie vorba boierul. Mai ales el, cu epistolele lui, ne face de ocară şi îndeamnă la vărsări de sînge. Asta-i biserica-mumă ? Nu vezi că vor să- ne piardă ? Ştii oare că atunci cînd ne întîlnesc, le e îngăduit să ne ucidă femeile şi copiii? Şi că papa iartă păcatele aceluia care omoară un ceh sau un morav ? Un asemenea ucigaş, deşi pătat de sînge, e spălat de păcate ca un copil după botez, numai sînge cehesc să fie !
Logofătul din Hvozdno se aprinse la obraz. Ochii albaştri îi fulgerau, şi cu mîna dreaptă, în care ţinea ghioaga, ameninţa de zor. Căpetenia lefegiilor, văzînd sclipirile arinei şi neauzind vorbele boierului, ieşi din rînd. Stareţul îl zări şi-i făcu repede semn cu capul să stea locului şi să nu se teamă. Pironindu-şi apoi privirea asupra boierului îndîrjit, zise posomorit:
— Şi nouă ne e milă de această tară orfană.
— Dar îi chemaţi oe străini în ajutor împotriva ei !
— Pentru stîrpirea cumplitelor rătăciri.
Boierul rîse cu răutate:
— Craiul ungurilor a şi început să facă la Hradec. curăţenie. Trece totul prin foc şi sabie. În clipa în care asupra neamului nostru se aruncă cea mai mare ocară, el vrea să ne măture de pe fata pămîntului. A alungat pe

pîrgarii cehi de la Hradec şi i-a înlocuit cu nemţi. Aî cunoştinţă de toate astea, părinte stareţe ?
— Dar dumneata ai cunoştinţă că toti boierii se duc acum la el, ca să-l roage, şi că se va duce însuşi guvernatorul ? întîmpină stareţul cu dispreţ şi cu glas biruitor.
Logofătul rămase uimit, apoi scutură din cap :
— Omul rău e însemnat de Dumnezeu.
— Cruciaţi din toate ţările sînt în drum spre Cehia ! îl înfundă stareţul.
— Zău ? Şi cine încă ? întrebă boierul pe un ton batjocoritor, dar oarecum silit.
— Prinţii din Austria pornesc împotriva voastră, şi episcopul de la Passau de asemenea.
— Iar după aceea, dumneata, părinte stareţe, ai să-ţi pui din nou gluga albă, iar eu haina boierească !? îi spuse boierul în batjocură. Nu înţeleg de ce-mi înşiri toate astea.
— Ca să-ţi deschid ochii şi să te întorci acasă.
193
— Nu mă întorc. N-ai decît să asmuţi slugile guvernatorului împotriva mea ! adăugă logofătul pe un ton sfidător şi bătăios. Mă duc la Tábor şi voi înfrunta ou preţul vieţii pe duşmanii făţişi ai potirului şi ai neamului nostru. Voi lupta împotriva ungurilor, împotriva nemţilor — fără a-l scăpa din ochi pe stareţ, boierul ridică glasul — şi împotriva cehilor noştri care li s-au alăturat ca să ne piardă. Nu ne temem de
13 — „împotriva tuturor" nimeni. Noi sîntem în fruntea luptei pentru adevărul lui Dumnezeu.
Smuci frîul şi întorcînd calul, se duse înapoi la ai săi. Oamenii aşteptau cu mîna pe arbalete.
Stareţul se uită o clipă după el, apoi porunci lefegiilor să se dea în' lături şi să pornească cîte doi înainte. Se perindară pe lîngă căruţă, cu stareţul la mijloc. Privirea lui aspră întîlni privirea întunecată a logofătului încărunţit. îndată ce trecură lefegiii, boierul dădu poruncă să se înhame caii şi convoiul se urni mai departe.
Feciorul mergea singur înainte, iar unphiul în urma căruţei. La spate, în căruţă stătea chircit şi înfăşurat într-o pătură bătrînul cioban Jira alături de două femei dintre slugile curţii. Argaţi înarmaţi şi doi ţărani iobagi mergeau lîngă car. Sub poclit încărcaseră cî- teva din mobilele boierului, lăzi cu îmbrăcăminte, fuse. gheme, pînză, arme, platoşe, apoi sape, lopeti şi altele, precum şi cîteva legături şi traiste cu lucruri de-ale slugilor.
Logofătul se răsuci pe cal şi se uită după lefegii.
„Popii şi boierii!" îi trecu prin minte. „Şi noi... apărătorii lui Dumnezeul" a spus ca pentru sine.
Aceste din urmă cuvinte le rostise cu glas scăzut.

Mergea acum la Tâbor mai liniştit decît cu cinci zile înainte. Atunci a stat acolo doar o singură zi. Şi-a petrecut timpul mai mult cu vechiul său cunoscut, Zbynăk din Buchov, şi cu celălalt hatman, Chval din Machovice. Tot ce i-au arătat ei, apoi lucrurile pe care le-a văzut cu ochii lui, munca neostoită zi şi noapte, strădaniile tuturora şi lepădarea de sine a fiecăruia, toate acestea l-au zguduit puternic. S-a putut încredința că hatmanii şi o parte din preoţi gîndesc ca şi el în multe lucruri însemnate cu privire la cei cîţiva preoţi îndărătnici.
Şi-apoi voia să fie lîngă fiica sa, deoarece acum ştia prea bine că Zdena nu se va mai întoarce acasă. în sfîrşit auzise veşti mai amănunţite despre cele ce se întîmplă în tară, şi lucrul acesta atîrnase mai greu decît toate în cumpăna hotărîrii sale. A aflat astfel că regele Ungariei şi papa se pregătesc de luptă, l-a ajuns vestea despre izbînzile fraților din tabere conduşi de Zizka şi a auzit de marea bătălie pentru care se pregătesc cu toţii.
Din clipa aceea n-a mai şovăit. S-a întors repede la Hvozdno, şi-a zălogit moşia în grabă şi destul de ieftin, şi a pornit din nou spre Tâbor.
Boierul pleca hotărît la luptă. îşi privi ţarinile pentru cea din urmă oară, dar nu ca atunci cînd ieşise numai în haina albă şi cu şapca de iască în cap, ci de astă dată încins cu sabia şi încălţat cu cizme cu pinteni. Cînd ieşi pe poarta de piatră a vechiului conac moştenit din moşi-strămoşi, se încruntă şi strigă la slugi cît îl luă gura, numai aşa ca să se uşureze de o greutate ce-i apăsa pieptul.
Cercetă curtea, rotindu-şi ochii jur-împrejur, iar după ce se aşternu la drum, mereu se uită înapoi, spre conacul care dispărea în spatele caselor, şi s-a tot uitat, cît timp a putut să mai vadă teii bătrîni şi creştetele lor stufoase cu cele dintîi mlădite verzi ce se înălţau sus, deasupra satului, spre cerul strîns ca într-un pumn.
Chiar şi tînărul său nepot se întunecase la fată, deşi se bucurase cînd auzise din gura unchiului întors de la Tâbor că vor pleca acolo. Dar cînd Hvozdno dispăru din faţa ochilor lor şi ajunseră la cîmp deschis cugetul lui Andrei se limpezi. Se bucura de noul ţinut şi de oraşul cel nou care-i ademenea pe toţi şi se gîn- dea cu nerăbdare la luptele ce se vor da şi la forfota oamenilor. Pe drum, unchiul stătuse din cînd în cînd de vorbă cu el, însă după întîlnirea cu stareţul, cîtăva vreme nu mai scoase nici un cuvînt.

Bătrînul cugeta mai ales la vestea nouă pe care o aflase şi la amintirea tînărului boier de la Rozemberk. Era doar vecinul lui cel mai apropiat. Dacă omul acesta se va lepăda de potir şi se va duce la împărat pentru a-şi asigura puterea lumească şi pentru alte foloase, la Tâbor va fi mare frămîntare.Între timp, norii acoperiseră iarăşi soarele şi umbrele lor cădeau peste ponoarele înverzite de pe cîm- pia Tâbor. Vîntul bătea, despletind coamele cailor şi răsfirînd bărbile oamenilor. Se înainta anevoie pe drumul desfundat şi plin de hîrtoape. Dar alte greutăţi n-âu întîlnit în cale.
Cînd ajunseră aproape de cetatea Hradiste de pe muntele Tâbor, dădură la marginea pădurii peste una din străjile aşezate în jurul noului oraş. De la oamenii de caraulă aflară că fraţii din tabere sînt aşteptaţi să sosească astăzi la Tâbor, împreună cu fratele 2izka, astfel precum trimisese vorbă mai înainte.
Vestea aceasta îl bucură pe logofătul de la Hvozdno. Intorcîndu-se repede în şa, strigă vesel nepotului său.
— Ai să-l vezi în curînd pe fratele Zizka 1
După-amiază au ajuns la Tâbor. Au poposit mai în- tîi la castel, unde şi-au lăsat aproape tot calabalîcul. Au oprit numai două lăzi, pe care le-au dus la Pytel postăvarul, pentru Zdena. Erau în ele rochii, pînzeturi şi cele trebuitoare pentru cusut. Mai ales pe acestea din urmă le ceruse Zdena stăruitor. Logofătul a înţeles atunci că-i trebuie la spital, unde asemenea lucruri nu se găseau de fel. Pe drum, boierul îşi făcuse socoteala că vor ajunge la Tâbor mult mai devreme şi că va avea timp să-şi ducă oamenii la locul pe care i-l arătaseră bătrînii rîndul trecut. Voia ca pînă seara să strice corturile şi să înjghebeze în grabă o baracă.
Vezi însă că socoteala de-acasă nu se potriveşte cu cea din tîrg. Oraşul nou era cuprins de mare fierbere, zgomotoasă, pricinuită de strigăte şi răcnete, lovituri, bubuituri şi ţipete ce răsunau pretutindeni. însufleţirea aceasta îi prinse deodată în mreje şi pe noii veniţi. Trecînd de poarta castelului, tînărul Andrei rămase chiar de la început uimit de priveliştea ce i se desfăşura înaintea ochilor. Intră apoi cu unchiul său în sala boltită a castelului şi amîndoi se opriră uluiţi chiar în pragul uşii. încăperea slab luminată vuia de un amestec de glasuri cei venea de la masa lungă din colt, în jurul căreia şedeau bătrîni şi tineri, bărbaţi cu bărbi lungi şi negre sau încărunţite. Cei mai mulţi dintre ei aveau cuşme sau glugi bine strînse la ceafă, unii erau încinşi cu săbii, îmbrăcaţi cu sumane şi încălţaţi cu ciubote, alţii cu straie de culoare închisă şi fără arme, iar cîte unul, ici şi colo, purta pe suman sau la dulamă semnul roşu al potirului. Se aflau aici cei doi bătrîni Zbynek şi Chval, apoi preotul Mikulâs din Pelhrimov cu trăsăturile lui alese. Lîngă el,

puţintel la trup, şedea preotul Abraham, care rămăsese credincios lui Mikulâs. În fata lor se fră- mînta neastîmpăratul Martin Loquis, potrivnic lui Mikulâs în ale învăţăturii, dar şi din pricina înrîuririi pe care o avea asupra mulţimii. Alături de el şedea Prokop chiorul, ciupit de vărsat, cu Bydlinsky şi Kâ- nis. Acesta din urmă îşi netezea barba lucioasă şi neagră. Privirea lui pătrunzătoare aluneca de la unul la altul şi apoi la cei de pe laviţă, unde şedea preotul Mikulâs cel orb şi bărbos alături de preotul Antoch cu părul zbîrlit, cu fruntea îngustă şi păroasă şi cu fălcile supte sub umerii obrazului.

În clipa cînd intrară cei de la Hvozdno, preotul Antoch tocmai sărise de la locul lui, şi îndreptîndu-se spre masă, începu să strige către cei aşezaţi în jurul ei, fluturîndu-şi mîinile cu îndîrjire şi căutînd să se facă auzit în hărmălaia de glasuri.

— Aşa-i ! Aşa-i cum spune Martinek! striga Antoch, şi ochii lui **albaştFi,** bulbucaţi, i se rostogoleau în fundul capului. Ai dreptate, Martinek I Tu spui adevărul despre sfintele taine.

Însă deodată ţîşni ca un hîrciob Abraham cel puţintel la trup şi întinzîndu-se peste masă în fata lui Antoch cel vînjos şi lat în umeri, strigă pînă ce se făcu stacojiu:

— Nu ! Nu, Mikulâs..; El e magistru şi-

Însă de jur împrejur se stîrni un hohot de rîsete batjocoritoare, care acoperi strigătele preotului. Rî- deau Bydlinsky, Kânis, Antoch şi Prokop, şi în timp ce rîdeau, spuneau într-una : „Magistru ! Magistru I"

Mikulâs cel orb, cfin spate, de lîngă zid, strigă cu răutate :

— Va să zică să începem iar pe latineşte ! Eşti cu învăţaţii şi cu papistaşii ? Latineşte, ai ? Tu mai vrei să urli şi să latri latineşte ?

— Şi-i chemi în ajutor pe sfinţii magiştri! ţipă KâniS batjocoritor.

Preotul cel scund, întărîtat şi mai mult de aceste vorbe, dădea din mîini şi răspundea cu răcnete la rîsul şi zgomotul celor din jurul mesei.

— În ce mă priveşte, nici un fel de latinească ! Iar despre magiştri, cine a pomenit una ca asta ? Eu ? Eu ? N-am nevoie de ajutorul lor! Dar ştiţi la cine mă gîndasic ! La magistrul Jao. Cuvintele acelea despre taine, pe care le-a rostit aici Mantinek, fac de ocară pe magistrul Hus. Il fac de ruşine pe sfîntul magistru.

Aţi .auzit? adăugă triumfător, încredinţat că şi-a do- borît potrivnicii cu aceste nume şi vorbe răsunătoare.

Dar nimeni nu se sinchisi. Niciunul dintre ei nu-şi ţinu gura, ci glasurile de împotrivire se porniră mai năpraznic, ca o furtună sălbatică. Toţi răcneau împotriva preotului

Abraham, în afară de Mikulâs din Pel- hfimov şi de cei doi hatmani.

Şezînd cu sabia între genunchi, Chval din Macho- vice, arămit de soare şi cu faţa bucălată, cu părul crescut pînă peste urechi, lovi deodată mînios cu sabia, încît aceasta zornăi.puternic. Apoi bătrînul Zby- nek din Buchov se ridică, şi cu mîinile rezemate de masă se uită mînios la preotul care se înflăcărase luînd partea lui Martinek.

Antoh dădea iute din mîini şi striga potrivnicului său:

— Numai în cărţile bibliei e legea deplină. La ce folosesc magiştrii ?

— Despre biblie propovăduia tot astfel şi magistrul Jan, răspunse cu împotrivire Mikulâs, luînd partea ciracului său.

Însă îndată ce pronunţă cuvîntul „magistru", ceilalţi începură să strige din nou :

— Nici un fel de magistru sau doctor!

— Bacalaureaţi, ha-ha — învăţătură !

Martin se întoarse cu fata spre Zbynek şi strigă :

— Noi îi vom întîmpina fără artofoare. Şi dacă nu vrei, — adăugă ameninţător, — vom chema fraţii şi-i vom întreba. Ai să vezi c-or să vrea fără artofoare.

— Nu toti! Cîtiva ! spuse Pelhrimovsky.

Iar Zbynek adăugă o dată cu el:

— Dar fratele Zizka...

În clipa aceea Kânis tună :

— Poate vreţi şi odăjdii, şi patrafire I

Din prag Andrei privea îngrozit la această adunare zgomotoasă. Boierul se încruntă. Il supărau astfel de lucruri, şi pe cînd Kânis se răstea în chip atît de ruşinos la Buchovec, el înaintă repede în fata mesei şi strigă :

— Fraţilor ! Lăsaţi la o parte sfada în acest ceas al primejdiei!

Hărmălaia amuţi deodată. Toti se răsuciră uimiţi către boierul cu părul cărunt, cu şuba pe el, încălţat în cizme cu pinteni, pe care la început, în înflăcărarea lor, nu-l zăriseră la uşă.

— Ceea ce face craiul ungurilor ştiţi cu toţii! strigă logofătul. Cruciaţii au pornit spre noi. Asta-i vestea cea mai nouă, iar a doua e că tînărul Rozem- berk va fi alături de ei. Aşadar şi de la spate ni se pregăteşte ceva.

Sala răsună de un murmur aprig, ca un singur glas, dintr-un singur gîtlej. Şi în el se afla împotrivirea **Tu**turora. Ştirile boierului îi priveau pe toţi în aceeaşi măsură. Zbynek din Buchov se apropie de logofăt, apoi veni şi Chval, iar în urma lui se îngrămădiră şi ceilalţi: preotul Mikulâs, Abraham, Bydlinsky şi Antoch. Toti voiau să li se povestească mai pe larg cele auzite. Boierul le spuse tot ce ştia de la stareţ- Nu era prea mult şi nici prea amănuntit, însă nimeni nu se îndoi de adevărul celor

povestite. Tînărul guvernator era în stare să facă aşa ceva.

— Lui Rozemberk îi e teamă de noi şi vrea să stoarcă bani din visteria regelui ? strigă dispreţuitor Prokop chiorul.

— Ba ar lua şi ciuberele noastre şi atunci banul ţăranului nu i-ar mai mirosi urît! adăugă Abraham.

Şi la aceste cuvinte nu i se mai împotrivi nimeni.

— N-are decît să vină, şi pot să vină şi nemţii din Austria cu el! Nu sîntem slabi de înger, vorbi Chval liniştit, însă hotărît, întorcîndu-se cu fata spre noul frate, boierul de la Hvozdno.

— N-au decît să încerce răzbunarea lui Dumnezeu aceşti netrebnici ce se închină la idoli ! strigă Bydlimisky, făciiind semne aimieniiiniţătoare cu mîna.

În clipa aceasta intră gîfîind un prăştiaş cu cuşmă în cap şi îmbrăcat în nişte cioareci peticiţi cu piele, şi-i încunoştiintă pe cei de fată că a fost trimis de staroste să le spună că pe cîmp se văd nori de colb' şi că străjile din turn vestesc sosirea fraţilor.

Ştirea aceasta puse capăt sfadei. Preotul Mikulâs **se** îndreptă spre ieşire. Boierul din Hvozdno de asemenea. După aceea, logofătul şi nepotul său îşi scoaseră brîurile şi pungile în care aveau bani de argint, cîţiva ducati buni ungureşti cu chipul sfîntului Ladis- lau şi galbeni ceheşti cu capul cu cunună. Erau toţi banii pe care ii luaseră în schimbul zălogirii conacului şi moşiei. Boierul din Hvozdno îi dădu pe toţi îui Zbynek, ca să-i păstreze deocamdată, pînă ce vor fi vărsaţi în ciubere. Buchovec îl luă deoparte şi-i spuse să vină după aceea, să-l vadă pe fratele 2izka.

Ieşind cu nepotu-său, logofătul din Hvozdno se opri în curte, şi pironindu-şi asupra feciorului ochii încruntaţi, din care tîşneau flăcări de mînie şi de supărare, zise cu asprime:

— Ai auzit cum trăncăneau şi se asmuţeau unii pe alţii ? Nu uita ce ti-ani spus pe drum. Fereşte-te de ei, de Martinek şi ai lui, şi de flecăreala lor nesocotită. L-ai auzit şi pe Kânis, cel cu barba neagră ; îl cunoşti de la Bukovsko. Şi pe Bydlinsky, care tine cu el. Ai înţeles ce-i cu Martinek ? Preotul ăsta nu vrea să-l întimpine pe Zizka cu artofoarele. Nu vrea să-l primească cu trupul Domnului 1 Blestematul !

Şi scuipă.

Supărat, boierul părăsi castelul, cu paşi repezi. Cîtva timp nu scoase o vorbă.

. Cînd ieşiră pe poartă, feciorul zări sus, pe o casă înaltă de lemn ce se ridica deasupra altora mai mici, în cea mai mare parte neterminate, deasupra barăcilor şi magherniţelor, steagul cu semnul roşu. Era biserica. Praporul fîlfîia şi se zbătea în suflarea vîntului care încă

nu se ostoise. Iar mai jos, pe clădirea din apropiere, deasupra acoperişului de paie, văzu alt stindard.

III

Feciorul rămase uimit de cele petrecute la castel, dar după ce intrară în oraşul cel nou, care creştea văzînd cu ochii, se minună şi mai mult de vălmăşagul şi zgomotul de pe uliţe, de neobişnuitul du-te-vino. azi mai însufleţit decît oricînd. Pe metereze, la porţi şi pe schele se lucra ca în fiecare zi. Însă cei care trudiseră peste noapte şi care altădată la ora asta se odihneau sau dormeau, ieşiseră din corturi, din barăci şi de prin case şi se adunaseră cete-cete prin pieţe şi pe la colţurile uliţelor, sporovăind şi privind spre schelăria bisericii, spre primărie şi castel.

Acei care munceau sus pe schele, pe streşini şi pe metereze se opriseră şi ei din lucru. Stăteau de vorbă, îşi făceau semne unii altora, strigau celor de jos şi cercetau cu privirea pînă departe, înspre porţile oraşului, care încă nu erau gata. Cei de sus, de pe schele, ca şi cei de pe uliţe, vorbeau despre un singur lucru : despre fraţii care se întorceau.

Pretutindeni, oamenii adunaţi în cete nu pomeneau decît de biruinţele dobîndite cu ajutorul lui Dumnezeu de către fraţii din tabere, de ocara şi de marile pierderi pricinuite duşmanilor, mai ales datorită vitejiei fratelui Zizka. Vorbeau de Sudomjer, unde Zizka pusese pe goană pe boierii împlătoşaţi, apoi de cele în- tîmplate la Vozice, nu de mult, în vinerea mare, către ziuă, cînd fraţii au sfărîmat împrejmuirile şi l-au luat din somn pe magistrul monetar şi pe călăreţii lui. După Vozice a venit la rînd Sedlec. Şi oamenii îşi povesteau cum în zilele de Paşti Zizka a pus mîna pe aceste cetăţi puternice, şi socoteau cîte lucruri a făcut acest viteaz într-un timp atît de scurt, de la Paşti şi pînă în luna mai: a dat foc mănăstirii Milevsko, a luat oraşul Pisek, a cucerit Prachatice, iar în ţinuturile Prâchen şi. Pi'lsen, pretutindeni i-a silit pe boieri, aceşti duşmani ai adevărului lui Dumnezeu, să dea bir cu fugiţii. Acium Zizka se întorcea de la Râb, castel atît de puternic, pe care l-a făcut zob.

Fără îndoială că fratele Zizka s-a năpustit ca un trăsnet al Domnului de sus, pentru a apăra adevărul lui Dumnezeu. Şi pretutindeni, Dumnezeu a fost cu el şi cu fraţii. Conduşi de Zizka, fraţii n-au pierdut nici o luptă. Acum se întorc, în acest ceas greu, în zilele acestea de restrişte, cînd ungurii şi nemţii omoară oameni nevinovaţi, şi de aceeaşi lege cu ei, însă din neamul ceh. Vestea că se apropie fratele biruitor i-a însufleţit pe toţi şi le-a umplut inima de voioşie şi încredere. Feţele tuturor se luminaseră.

Trecînd prin această volbură de bucurii şi emoţii, de care era cuprinsă-mulţimea, logofătul de la Hvoz- dno şi

nepotul său ajunseră la casa lui Pytel. Zdena nu era acolo. Boierul nu zăbovi nici o clipă şi se îndreptă de îndată spre spital.
Tînărul Andrei dorea, la rîndul lui, să-şi vadă ve- rişoara. Zdena era numai cu vreo şapte, ani mai mare decît el, însă de cînd Andrei venise ca orfan la Hvozdno, ea îi fusese şi soră şi mamă. Totdeauna se arătase serioasă şi niciodată nu glumise cu el. Totuşi se purtase faţă de băiat cu cea mai mare blîndeţe, grijă şi dragoste. Flăcăului nici nu-i trecea prin minte că în felul acesta ea voia să răscumpere purtarea pe care boierul din Hvozdno o avusese faţă de fratele său.
Acum, de cînd Zdena plecase de acasă, Andrei îi simţea foarte mult lipsa. I se părea că lipseşte de tare multă vreme. De aceea ardea de nerăbdare s-o vadă.
Au întîlnit-o în prima cămăruţă, care slujea acum drept spiţerie a spitalului. Zdena era legată cu. un tulpan la cap şi ducea în mînă o tavă plină cu feşe de pînză şi apă amestecată cu sînge. Avea mînecile suflecate pînă mai sus de cot, iar mîinile îi erau izbitor de albe faţă de culoarea închisă a veşmîntului ce-l purta.
Feciorul o găsi mai palidă, dar cu ochii mai strălucitori, mai neastîmpăraţi ; doar în căutătura lor sălă- şluia ceva neobişnuit, ce i se păru deosebit de străin lui Andrei. Zdena s-a bucurat cînd i-a văzut, însă vestea că vor să se aşeze pentru totdeauna la Tâbor n-a primit-o cu un interes deosebit. I-a întrebat doar dacă au adus pînză şi veşminte şi le-a vorbit cu aprindere despre lipsurile din spital şi despre suferinţele bolnavilor. Iar dacă fraţii care se întorc din tabere vor aduce cu ei mulţi răniţi, o să fie şi mai rău.
Boierul începu să vorbească despre casă, dar în clipa aceea zgomotul înăbuşit, care străbătea pînă aici, răsună deodată mai puternic, ca un vuiet năvalnic de ape.
— Se duc să-i întîmpine pe fraţi ! strigă logofătul.
— Să mergem şi noi! Veniţi! îi îndemnă feciorul care nu voia să mai aştepte.
— Vii şi tu? întrebă boierul pe fiica sa.
. Ea clătină din cap şi răspunse că nu-i poate părăsi pe fraţii bolnavi şi răniţi. Rugă însă pe boier ca la întoarcere să treacă pe la ea.
— Să-mi spuneţi cum a fost, ca să le povestesc şi frăţiilor.
Şi-şi îndreptă privirea spre încăperea de alături, unde zăceau bolnavii.
— Au să se bucure cînd vor auzi-
Boierul Ctibor şi nepotul său îşi iuţiră paşii, trecură prin faţa bisericii şi se îndreptară spre capătul tîrgului. Aici oamenii mergeau rînduiţi în şiruri, ca să-i întîmpine pe fraţii biruitori. În frunte păşeau cei doi hatmani, Zbynek din Buchov şi Cval din Ma- chovice; alături de ei înaintau

preoţii şi bătrînii. Printre aceştia din uflmă erau şi Pytel ¡postăvarul şi Joha brutarul. Doi dintre bătrîni .duceau steagurile, unul cu potirul, celălalt cu leul şi coroana. Logofătul se opri şi-l apucă pe nepot de mînecă.

— I-ai văzut pe blestemaţii ăia ? Au sucit-o, au învîitit-o, pînă ce au ieşit biruitori. După cum vezi, Buchovec s-a supus şi Mikulâs de asemenea. Ia te uită!

Feciorul înţelese despre ce e vorba. În fruntea convoiului nu se vedea nici un artofor aninat de vîrful vreunei prăjini. Martin Loquis învinsese. Hatmanii şi Mikulâs se plecaseră, pentru ca în această clipă să nu fie nici o dezbinare între ei.

Boierul şi nepotul său intrară în rinduri, dar în clipa în care se pierdură în mijlocul mulţimii, nu mai putură vedea atît de bine ce se întîmplă în jurul lor.

Lîngă ei se îmbulzeau fraţi din sate şi de prin tîr- guri. Pe uliţe şi printre schele nu mai era loc de atîta puhoi de oameni. Nori de praf începură să se înalţe în jurul lor. Vremea era uscată şi vîntul bătea, fluturînd steagurile.

Ajunseră astfel la porţile cele noi, care tocmai se construiau. Trecură pe sub bolta lor, ce era gata, păşiră apoi pe podul aşezat vremelnic peste şanţ, încă neterminat şi nezidit, şi lăsară în urmă alte în- tărituri ale porţilor noi, toate abia începute. Din pricina îmbulzelii n-au putut vedea prea multe. De altfel, în clipa aceea gîndurile lor erau în altă parte. În juru-le se vorbea numai despre fraţi, despre Zizka, despre oamenii pe care îi aduceau ca zălog şi despre înfrîngerile crunte, suferite de duşmani.

Acum toţi se simţeau mai în voie. Ieşiseră în afara zidurilor. Convoiul de oameni care înainta înghesuit printre schele se lărgi deodată. Fiecare privea drept înainte, îrr largul ţarinilor. Cineva zări în depărtare un nor de colb şi scoase un strigăt. Într-o clipă strigătul se prefăcu în furtună. Toată gloata izbucni într-un chiot de bucurie.

Andrei se strecură pînă în marginea rîndurilor, ca să vadă mai bine. Zări înaintea lui o mulţime de călăreţi învăluiţi în praf. Armele străluceau în trâmbele de colb, străfulgerate de lumina trandafirie a soarelui care sta să apună. Ceva mai departe fîlfîiau steagurile, sub ele urmau rânduri de călăreţi şi de luptători pedestraşi, apoi şiruri de căruţe, fără sfîrşit.

În jurul feciorului răsună cîntecul de biruinţă pe care îl cînta toată lumea, bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri, într-un singur glas. Cu viers de bucurie şi de avînt, cîntecul întîmpina pe învingători:

Un cîntec nou din piepturi înălţăm Celui de-a pururi drept. Azi întru Domnul toţi ne bucurăm, Pe fraţi strîngem la piept. Duşmanu-a fost răpus în luptă — Bun venit vouă, fraţi iubiţi!

Hatmanii şi preoţii se opriră şi coloana îşi schimbă înfăţişarea. Şirurile lungi se rînduiră de-a curmezişul. La mijloc, sub steaguri, luară loc hatmanii, preoţii şi bătrânii. În partea dreaptă se aflau bărbaţii, la stînga femeile. Andrei şi unchiul său ajunseră aproape de mijloc. Cit timp a durat învălmăşeala şi pînă cînd s-au rânduit, oamenii încetară să cînte.
Dinspre oastea care se apropia, străbăteau pînă la ei zgomote înăbuşite şi huruit de căruţe. De îndată ce se ivi primul pîlc de călăreţi, şi oamenii din gloată îi zăriră mai bine pe voinicii cu coifuri şi cu suliţile yîrîte în cizme, ca şi pe cei din fruntea lor, mulţimea izbucni în chiote de bucurie, urând în chipul acesta bun sosit ostaşilor biruitori.
Andrei voia să-l vadă doar pe Zifcka şM căuta printre hatmanii şi preoţii care veneau în fruntea călăreţilor. Il descoperi numaidecît. În urma preotului care mergea singur înainte, purtînd artoforul într-o crăcană de lemn, se aflau doi călăreţi. Unul din ei călărea pe un cal murg. Era înalt şi uscăţiv, cu cuşmă şi glugă, îmbrăcat în dulamă, iar capul şi-l purta semeţ, cu fruntea sus. Celălalt, trecut de cincizeci de ani, călărea pe un cal alb. Era mai scund, mai îndesat, însă spătos, cu faţa mare şi rotundă, cu o obrază la ochiul stîng, cu barba castanie, tăiată scurt. Părul lung îi cădea de sub cuşma rotundă şi tivită cu blăniţă de culoare închisă. Purta o dulamă fără mîneci şi desfăcută în faţă, astfel că dedesubt se vedea sumanul şi brîul, lîngă care lucea mînerul unei săbii lungi. Călărea în voie, puţin aplecat înainte, ţinînd în mîna dreaptă un buzdugan de căpitan.
îmbrăcat în straie simple, colbăite, călare pe un cal fără paftale şi podoabe, nu arăta a fi căpetenia acestei oşti biruitoare. În prima clipă, Andrei rămase dezamăgit. Nu-i venea să creadă că e 2iizka, însă îl ghici după obraza de la ochi şi după strigătele mulţimii. Se uita cum. merge la pas, privind drept înainte. Aruncă o privire fugară şi asupra cetei lui: Mi- kulâs din Hus călărea lîngă el pe un cal. murg; apoi veneau hatmanii, care în ceasurile acestea paşnice nu purtau coifuri şi erau îmbrăcaţi ca şi *¿ifika,* iar după ei se înghesuiau preoţi cu bărbi lungi şi veşminte de culoare închisă.
Mulţimea dimprejur îi arăta cu degetul şi rostea numele fiecăruia. În spatele lui 2iizka înainta Kuneă din Belovice şi cei doi Brada, pe cai negri ca pana corbului. Apoi Mikulâs şi Mikât Odrany, amîndoi veri, ţărani de felul lor, voinici la trup. În sfîrşit veneau preoţii Markold, Capek, Jicin şi Koranda, cu bărbile mari, neîngrijite — mai ales acesta din urmă.
Fără să se mai sinchisească de unchiul său, tînărul boier de la Hvozdno se strecură în faţă, ca să-i vadă mai de

aproape pe Zizka şi pe hatmani. În clipa în care fraţii din tabere începură să treacă pe lîngă ei, cei din oraş înălţVă un nou cîntec :

Fierbinte noi pe Domnul l-am rugat Şi el pe fraţii noştri-a ajutat. O, fraţi iubiţi, bine-aţi venit l Bun venit, vouă! Bun venit!

Astfel răsuna cîntecul de jur împrejur, puternic şi plin de bucurie, înălţat de sute de glasuri. Boierul de la Hvozdno, cuprins de înflăcărare şi. tulburat pînă în adîncuri, cînta şi el: „O, fraţi iubiţi, bine-ati venit!" Cînta şi Andrei ca're-şi smulsese cuşma din cap şi o flutura de zor, ţinînd-o sus,. deasupra frunţii.

Fraţii trecuseră mai departe, dar ei tot mai cîn- tait ¿izka îşi opri calul şi ceilalţi făcură la fel. Hatmanii, preoţii, călăreţii înarmaţi şi rîndurile de pedestraşi care veneau în urmă, rămaseră pe loc. Soarele ce sta să scapete îi învăluia în ultimele sale raze. Amurgul era străveziu. Steagul din fruntea, coloanei, suliţile şi lăncile ce se înălţau deasupra pedestraşilor străpungeau văzduhul străfulgerat de* flăcările asfinţitului. Iar vîntul ducea mai departe viersul: „O, fraţi iubiţi, bine-ati venit!

îndată oe cîntecul încetă, preotul Mikulâs păşi în. fata rîndurtlor şi ură bun venit fraţilor învingători. Mulţumi lui Dumnezeu pentru ajutorul dat şi le adiuse şi lor mulţumiri că luptaseră aitît de vitejeşte pentru adevărul oellui de s-uis.

Zizka stătea liniştit, ca şi mai înainte. În ochii lui nu se citea nici bucurie, nici mulţumire. Privirea îi era aspră, iar ochii i se îndreptară de cîteva ori cu o căutătură posomorită către preoţii din faţa lui, ţintindu-l pe Martinek şi pe tovarăşii acestuia.

Cînd preotul Mikulâs îşi sfîrşi cuvîntarea, Zizka făcu o mişcare, ca şi cum ar fi tresărit.

— Fraţilor, Dumnezeu ne-a ajutat să-i biruim pe duşmanii săi. Vorbea scurt şi tăios. Dar lupta noastră nu s-a sfîrşit. A sosit ceasul să mergem nu numai împotriva celor din tară, ci şi împotriva veneticilor. Domnul fie lăudat şi alăturea de noi.

Iinitire timp, Buohavec şi Chvail dlescălecaseră şi se duseseră să spună bun sosit tovarăşilor. În urma lor veniră preoţii şi bătrînii. Toti se îmbrăţişau şi-şi dădeau bineţe. Ceilalţi oameni ieşiră din rînduri şi se apropiară de călăreţi, de pedestraşi şi apoi de căruţele rămase în urmă. Fiecare se grăbea să caute şi să-şi îmbrăţişeze neamurile şi cunoscuţii, întrebînd de ei ba ici, ba colo. Şi deodată se porni o larmă cumplită, o hărmălaie de glasuri, de chemări, de strigăte. Zizka vorbea de pe cal cu Zbynek din Bu- chov şi primele lui cuvinte fură :

— De ce n-ati venit cu trupul Domnului ?

— N-au vrut preoţii. S-a împotrivit Martinek. Au ameninţat şi au mare putere. Sînt buni de gură. Iar noi n-am vrut ca tocmai azi...

— Astea sînt lucruri netrebnice! se înverşună Zizka, tăindu-i vorba. Asemenea iucruri ne învrăjbesc mai rău decît duşmanii. N-o să mă sfădesc cu «ei, dar le voi cere să înceteze şi voi pedepsi asemenea fapte. Să mergem !

Gornistul sună din goarnă. Toti se rînduiră. Martinek şi fraţii voiră să purceadă din nou în fruntea mulţimii de tîrgoveti.

— Stai, frate, se răsti Zizka la el. Intîi trupul Domnului! Veniţi cu noi !

Fusese o poftire, suna însă ca o poruncă, atît de hotărît, atît de dîrz şi cu atîta putere, încît nici preotul Martinek şi nici vreunul dintre ceilalţi nu cutezară să răspundă.

În ultima pală de lumină a zilei, gloata fraţilor biruitori intră pe porţile noului oraş : mai întîi preotul cu trupul Domnului, în urma lui mulţimea de tîrgoveti, apoi Zizka, hatmanii, preoţii călări, preoţii pe jos, după aceea un pîlc de călăreţi şi printre ei ostatecii. Cîntecul care se răsfrîngea peste tarini deveni acum, în cetate, mai puternic. Cei de pe schele chiuiau de bucurie. Ei părăsiră de îndată lucrul, grăbindu-se să intre în rîndurile alaiului.

Pe uliţe şi peste tot răsuna cîntarea :

Veniţi, cu toţi să ne rugăm
În casa DomnuluL.

Apoi se auzi din nou, cu toată puterea, viersul cîn- tecului de adineauri :

Duşmanu-a fost răpus în luptă.
— *Bun venit vouă, fraţi iubiţi!*

Amurgul pogorîse pe uliţe şi peste fundăturile oraşului. Hatmanii şi preoţii descălecară şi intrară, împreună cu gloata, în biserica de lemn. Inserarea umpluse naosul lăcaşului, ascunzîndu-i goliciunea. Nu se vedeau nici cruci, nici statui, nici icoane, nici altare. Numai o masă lungă, ce bătea în alb. În schimb, spre grinzile tavanului se înălţa un cînt plin de evlavie, de smerenie şi osîrdie :

Nu noi în luptă, Doamne, am învins
am împlinit doar vrerea ta, cel neînvins
Mărire ţie, Doamne, slavă . în veci şi de-a pururi.
Duşmanu-a fost răpus în luptă
— *bun venit vouă, fraţi iubiţi t*

În urma or talelor biruitoare intrară în oraş şi cîteva chervane cu coviltir, precum şi o seamă de căruţe neacoperite. Ele porniseră din tabăra dinafara oraşului, unde rămăsese cea mai mare parte din pilcurile de armaşi. În aceste căruţe erau aduşi răniţii în cetate.

În faţa căruţelor şi împrejurul lor se îngrămădeau, pe lîngă cîţîva băieţandri, numai femei, surori din cetele de luptă. Unele bătrîne, altele tinere, însă toate îmbrăcate în straie simple şi de culoare închisă. Cele mai multe purtau

ghebe şi aveau capul şi gîtul înfăşurate în basmale. Acelea care mergeau înaintea căruţelor aveau grijă de drum. Din cînd în cînd, cîte una din ele se apleca, ridica o piatra din cale şi-o arunca în lături.. iDar ou toaite acestea, căruţele hurducau xău de tot, îndeosebi după ce intrară pe poarta nouă a cetăţii. Şi la fiecare zdruncinătură se auzeau gemetele de durere ale răniţilor. Dincolo de poartă, în oraş, gloata din jurul căruţelor spori.
Fraţii şi surorile din oraş se apropiau şi se înghesuiau,. uitîndu-se cu luare-aminte şi curiozitate. Văzură acolo oameni cu răni uşoare, oblojite ca vai de lume. Cei mai mulţi şedeau în capul oaselor, dar cei cu răni mai grele zăceau pe paie sau în fîn, acoperiţi cu sumane, şube sau scurteici. Toti păreau prăpădiţi şi erau galbeni la fată, cu privirile tulburi sau aprinse de friguri. Răsuflau anevoie şi priveau în gol cu nepăsare. Unul gemea uşor, alţii tăceau fără să crîc- nească, silindu-se să-şi înăbuşe durerile. Erau oameni vîrstnici, unii chiar bătrîni cu bărbi, dar printre ei se aflau şi tineri, feciori de ţărani şi cîţiva învăţăcei.
Cine îi vedea mai de aproape, se cutremura de în-făţişarea lor şi se îndepărta de căruţe sau dimpotrivă rămînea în apropiere şi însoţea acest convoi al durerii pînă la spital. Acolo aşteptau felcerii, doctorul, Zdena şi alte surori, ba se iviră deodată şi nenumărate ajutoare, astfel că unii dintre ei chiar încurcau locul. Fiecare voia să vină în ajutorul fraţilor care îşi vărsaseră sîngele şi suferiseră pentru adevărul lui Dumnezeu.La căderea nopţii, văzduhul se învolbură de luminile felinarelor şi tortelor. În strălucirea lor jucăuşă, doctorul cu fata zbîrcită, îmbrăcat într-o haină lungă şi neagră, cerceta căruţele şi dădea porunci. învăluiţi în lumina aceasta, printre rîndurile de oameni care se îmbulzeau, coborau cei cu răni mai uşoare, singuri sau ajutaţi de alţii. În urma lor, răniţii care nu se puteau urni singuri erau luaţi şi duşi de către cei dimprejur. Ei erau ridicaţi încet şi cu grijă şi trecuţi din din mînă în mînă.
Şi totuşi de la căruţe se auzeau din cînd în cînd gemete şi strigăte dureroase care răscoleau sufletele. Cei de faţă priveau cu luare-aminte la răniţi şi la oblojelile lor neţrebnice. Pe cînd fraţii bărboşi îi duceau spre clădirea de lemn a spitalului cu înfăţişarea lui, aitît de sărăcăcioasă, răniţii păireaiuxşi mai năpăstuiţi în pîlpîirea luminilor firave.
Printre cei de faţă se afla şi feciorul de la Hvozdno. Se rătăcise de unchiu-său cînd convoiul intrase în biserica întunecoasă. După ce au cîntat şi s-au închinat, tînărul a ieşit şi s-a îndreptat spre spital, aşa cum îi spusese verişoara. Socotea că se va întîlni acolo şi cu unchiul său. Şi astfel ajunse să vadă această tristă privelişte. Pe

drum, venind spre Tâbor, arsese de nerăbdare să intre şi el în luptă. Avea acum în faţa ochilor urmările bătăliilor. Dar cele ce vedea îl umpleau numai de milă, nu şi de groază.

O zări şi pe Zdena, ajutînd cu sîrguinţă unde putea, dînd unora apă sau pregătind altora feşe.

Nu numai Andrei, dar şi mulţi alţii au văzut-o pe sora aceasta înaltă, subţirică şi tînără, cu faţa în- gîndurată şi cu trăsături alese, îngrijindu-i şi ajutîn- du-i pe toţi cu bunăvoinţă, cu îndemînare şi blîndeţe, cu dragoste şi supunere. însuşi preotul Kânis, care tocmai sosise, o urmărea cu privirea. Era surprins de uşurinţa cu care lucra. Privirile lui zăboviră asupra ei mai mult decît ale celorlalţi. Andrei îl zărise numai- decît. Preotul cu faţa smeadă, cu barba neagră şi strălucitoare, cu ochii pătrunzători şi adînci, aţintiţi asupra căruţei lîngă care se afla Zdena, stătea chiar în faţa lui Andrei.

Mulţimea nu sufla o vorbă. Numai surorile suspinau din cînd în cînd, rosteau cuvinte de compătimire sau scoteau cîte un strigăt înăbuşit. Şi apoi se aşter- nea din nou, de jur împrejur, o tăcere grea, străbă- tută de adîncă milă

.Deodată, la dreapta, aproape de capătul ulicioarei, printre oameni, se auzi un glas. Aduceau un frate rănit, un om cu barbă, oblojit la cap. Şi lîngă el mergea Zdena. În lumina tortelor fumegînde, feciorul zări şi un tînăr îmbrăcat într-o haină lungă şi neagră, care atîrna ca un sac pe trupul lui din cale afară de slab. Era în capul gol, iar şuviţele de păr negru şi cret îi cădeau pe frunte, de-a lungul obrajilor supţi şi sco- fîlciţi şi se împreunau cu tuleiele negre din barjpă. Ochii îi ardeau. Arătînd spre rănit, tînărul rosti cu glas înăbuşit:
— Aceştia sînt cei veniţi din marea suferinţă, care şi-au spălat şi şi-au înălbit veşmintele în sîngele Mielului. Nu vor mai flămînzi şi nu vor mai fi însetafi. Nici vipia şi nici soarele nu-i vor atinge, căci Mielul se va îngriji de ei şi-i va îndrepta spre fîntînele cu ape vii. Iar Dumnezeu le va şterge orice lacrimă din ochi.
Aceste cuvinte luate din Apocalips şi rostite cu o puternică convingere şi cu o adîncă tulburare avură un răsunet neaşteptat în mijlocul mulţimii. Vorbirea tînărului zgudui, înălţă şi mîngîie pe cei din jur. Chiar şi rănitul îşi întoarse privirea către visătorul Sâdoch, cum îşi spunea — cu un nume biblic — Petr, fiul lui Pytel.
O rază de mîngîiere îl străbătu ca un fulger pe feciorul de la Hvozdno. Andrei îl uită pe Kânis, de care îl prevenise unchiu-său pe drum şi la castel. Acum, cuprins de spaimă, privea cu uimire la tînărul propovăduitor. Însă în clipa aceea Sâdoch dispăru deodată şi pieri în mulţime. Feciorul îşi dete seama că nu va fi chip să stea de vorbă cu Zdena. Se pregăti deci de plecare.
Între timp, noaptea coborîse de-a binelea. În clipele acelea — şi nici chiar mai tîrziu — nu se lucră în tabără ca altădată la acest ceas al zilei. Numai pe metereze pîlpîiau luminile felinarelor şi tortelor.
Schelele de la porţile noi şi dimprejurul lor, de pe întărituri, erau goale. În schimb sub ele şi pe lîngă ele, oamenii treceau valuri-valuri. Şi tînărul boier de la Hvozdno trecu şi el pe aici. De la spital se îndreptă către tabără. Voia să vadă cetele învingătorilor, armele, caii şi să cunoască viaţa de ostaş.
Cînd ajunse în faţa porţilor, zări tabăra, de astă dată mai în voie decît prima oară, cînd însoţise convoiul. Şirurile de care, rînduite în formă de pătrat, păreau negre ca un zid, iar steagurile înfipte ici şi colo se zugrăveau limpede pe brîul întunecos al cerului.
Dincolo de carele de luptă ardeau focuri. Andrei nu le vedea, ci zărea numai răsfrângerea pălălaiei ce se înălţa dintr-acolo. Vuiete şi murmure înăbuşite răzbăteau în noapte, tulburând liniştea ţinutului. Mai <jes- luşit se auzeau glasurile acelora pe care îi întîlnea, bărbaţi şi femei, tropotul cailor şi hămăitul cîinilor din tabără.

Valurile de oameni legau laolaltă oraşul şi tabăra; de parcă ar fi fost una. Feciorul uitase de unchiul său, de Zdena, de toate. Singurul lucru care îi robea acum luarea-aminte era tabăra. Vedea acolo lucruri pe care nu le văzuse niciodată. Carele aşezate în marginea taberei, cu scoarţe rostuite din scînduri, îmbucate unele în altele şi ferecate cu lanţuri îi atraseră privirile. De asemenea şi scoarţele lăsate în jos, de la roata din faţă pînă la cea din spate, precum şi iesl'ele agăţate într-o parte, din care caii acum deshămaţi ronţăiau grăunţe sau fîn.

Carele lăsau un loc gol, un fel de poartă, pe unde se putea intra în tabără, şi aici stăteau de strajă cîţiva pedestraşi bărboşi, cu coifuri de fier şi suliţi în mîini. Unii aveau pieptare negre, îmbibate cu smoală, alţii erau îmbrăcaţi în cojoace sau purtau doar un mintean şi o cămaşă de zale. Pe ici, pe colo, dădeau voie cîte unuia să intre în tabără.

În afară de străjeri, numai caraulele de noapte care făceau înconjurul carelor de luptă erau îharmate. Altminteri, ceilalţi se odihneau, care cum putea după un drum atît de obositor. De lucru mai aveau-doar surugiii. încălţaţi cu ciubote înalte, plini de praf, murdari de smoală, mulţi dintre ei pe jumătate dezbrăcaţi, forfoteau printre focuri, străduindu-se să facă rost de nutreţ Şi de apă pentru cai. Mai ales apa se găsea anevoie.

Alţii veneau din celălalt capăt al taberei, de la rîu, călări pe caii pe care îi adăpaseră şi cu care trecuseră prin vad. Părul ud al trăpaşilor strălucea în. lumina focurilor. În acest timp, mulţi dintre fraţi, doborîti de oboseală, adormiseră în care, pe sub ele, sau chiar pe pămîntul gol, înveliţi în sumane sau cojoace. Unii aveau sub cap un maldăr de paie sau şaua calului: cei mai mulţi însă nu aveau nimic. Dormeau buştean. Alţii şedeau în capul oaselor sau se tolăneau în jurul focurilor ce ardeau ici-colo, în apropierea carelor din margine. Acestea închideau între ele un mare careu. În mijlocul careului, lîngă chervanele ţărăneşti cu merinde, pîlpîiau şi mai multe ruguri.

Ostaşii, în cea mai mare parte ţărani, cinau sau erau în aşteptarea mîncării ce se pregătea în ceaunul de deasupra focului. În cîteva locuri, oamenii se adunaseră şi se îmbulzeau în jurul butoaielor aduse din oraş. În mijlocul acestui vălmăşag, ţîşneau strigătele şi poruncile căprarilor, sutaşilor sau căpitanilor, care se îngrijeau de buna rînduială.

Feciorului i se părea că visează. Cerceta, privea în- tr-o parte şi în alta şi se înspăimînta. Mai întîi se opri la carele din margine. Voia să vadă caii. Cai buni de călărie zări prea putini; cei mai mulţi erau cai de povară, deprinşi să tragă greutăţi mari, cai de soi, insă o bună parte din ei aveau coapsele roase şi jupuite.

Unii oameni din tabără erau veseli, alţii încruntaţi. Neamurile din oraş veniseră să-i întîlnească pe cei care se întorseseră teferi. Îi ascultau povestind întîm- plări de pe cîmpul de luptă.
Se făcuse tîrziu.
De la porţile taberei, unde se schimbau străjile, răsună în noapte semnalul goarnelor de luptă care chemau caraulele la care. În tabără fusese pînă acum larmă şi însufleţire. Dar nicăieri nu se auzise vreun tărăboi şi nici certuri sau cîntece necuviincioase, dezmăţate. Nicăieri nu s-a zării, împleticindu-se printre căruţe sau prin piaţă, făptura vreunui ostaş beat. Nici jocuri de noroc şi nici femei uşuratice. Tot acest freamăt şi zgomot era stîpînit de ideea adîncă şi evlavioasă a „luptătorilor lui Dumnezeu", ca şi de orîndu- iala de fier a conducătorului lor.
Tînărul din Hvozdno nici nu se gîndi să se întoarcă în oraş, deşi nu era prea îmbietor acest furnicar, unde aerul îmbîcsit de praf şi străbătut de iuțeală usturătoare a fumului precum şi de alte mirosuri grele stăruia pretutindeni. Totuşi fără să stea pe gînduri. Andrei se hotărî să rămînă lîngă cetele de luptă, cu care avea să plece cînd vor purcede din nou la drum. Acum era sigur de acest lucru, fiindcă socotea că unchiul său nu-i va sta împotrivă. Ba s-ar putea chiar ca şi el să se alăture ostaşilor. Cel puţin aşa credea flăcăul.
Plimbarea lui se sfîrşi la capătul pieţii, unde zări lîngă un foc, pe un ţăran cunoscut din Radonice. Se aşeză lîngă el.
V
După liturghie, preoţii, bătrînii oraşului şi şoltuzul se adunară în sala boltită a castelului Hradistă, care acum făcea parte din noul oraş de pe muntele Tăbor. Alături de ei luară loc Ctibor din Hvozdno şi un mare număr dintre hatmanii oraşului : Mikulâs. din Hus, Zizka, Zbynek .din Buicihov, Ghwail diin Maiohovioe şi tovarăşii lor de oaste, Kunes din Belovice şi cei doi Brada. Toţi stăteau în juru! mesei şi cinau. Păreajj ceva mai voioşi decît înainte, afară. La început, numai arar scosese unul cîte .o vorbă-Sfada preoţilor despre artofor nu trecuse fără urme. Mikulâs din Pelhrimov şi Zbynek se plecaseră, nu fără oarecare împotrivire, în faţa lui Martinek. Acesta şedea încruntat, ca şi prietenii lui care înduraseră cu greu cuvintele poruncitoare ale fratelui Zizka.
Preotul Martinek se pregătea să răspundă, atît lui ¿¡izka, cît şi lui Mikulâs. Prokop cel chior făcu semn cu ochiul celorlalţi, apoi întoarse capul către Zizka. Era nerăbdător să audă cum va apăra Martinek adevărurile sale. Zizka, fără cuşmă şi dulamă, numai în min- tean, şedea grav, vorbea arar şi peste puţin încetă să mai mănînce. Se gîndea la cele întîmplate afară, în faţa porţilor, dar şi la cele ce-i şoptise pe drum Zbynek din Buchov, mergînd

alături de el. Îi vorbise despre Martinek şi despre preoţii lm, care născocesc lucruri noi şi tulbură credinţa. Zbynek nu uitase să-i spună şi veştile aduse de Ctibor din Hvozdno.

Era ca şi cum deasupra lor ar fi plutit ceva înăbuşitor. Preoţii, atît cei din ceata lui Martinek, cît şi prietenii lui Mikulâă, vorbeau în şoaptă. Numai Chval din Machovice, cel cu barba lungă, îl lămurea cu glas tare pe Mjkulâs din Hus despre zidiri şi mai ales despre întărituri. Cînd tăcu, se aşternu o clipă de linişte. 2izka, care-l ascultase pe Chval numai cu jumătate ureche, îşi înălţă capul. Privirea lui se îndreptă asupra lui Martinek. Şedea nemişcat ca şi mai înainte, cu capul plecat pe umăr şi cu mîna dreaptă sprijinită de masă: Deodată începu încet şi liniştit, cu faţa posomorită :

— Frate Martinek şi voi, preoţilor! Am auzit despre încercările voastre înnoitoare, pe care, de altfel, le,am şi văzut adineauri, cînd ne-aţi întîmpinat fără trupul Domnului.

Preotul Martinek făcu o mişcare, de parcă l-ar fi izbit cineva, iar Prokop îşi zgîi ochiul lui sănătos. În jurul mesei se iscă un viu freamăt.

—i Frate Jean, strigă Martinek, nemaiputîndu-se stăpîni. Vrei ca învăţătura Domnului să se propovăduiască în libertate şi conştiinţa să nu fie întinată ?

— Fireşte, răspunse Zizka cu tărie şi hotărîre. Dar asta nu înseamnă să ridicăm minţile noastre deasupra sfintei scripturi. De altfel, n-am să mă sfădesc cu tine acum, în acest ceas al primejdiei. Nici despre odăjdii şi nici despre artofor. Lăsaţi la o parte dihoniile 1

Martinek dădu din mînă în semn de neîncuviintare, iar Prokop cel chior mormăi ceva care suna ca o împotrivire. La fel făcură şi ceilalţi: Koranda, Antoch, Markold, Bydlinsky şi alţii. Împotriva acestor glasuri se ridică preotul Mikulâs din Pelhrimov, împreună cu Abraham cel puţintel la trup. Acesta sări ca ars de pe laviţă.

Ctibor din Hvozdno, care şedea lîngă Zbynek din Buchov, se uita cu o îndîrjire ascunsă la aceşti „blestemaţi", cum îi numea el pe cei din ceata lui Martinek. îşi îndreptă privirea spre Zizka şi aşteptă cu nerăbdare să audă ce va răspunde.

Zizka încruntă din sprîncene şi nu spuse nimic cît timp bombăniră ceilalţi. Însă deodată izbucni :

— De ce vă împotriviţi ? Se vedea după glas că fierbe de mînie. De ce ne-am adunat aici ? Pentru certuri zadarnice sau pentru lupta lui Dumnezeu ? Nu s-ar cădea oare ca în acest ceas de luptă pentru cauza Domnului să lăsaţi la o parte ambiţiile voastre ? Vrajba, strigătele şi răfuielile n-au ce căuta în oştire ! Noi pedepsim astfel de lucruri, oricine le-ar să- vîrşi, fie el boier, cavaler, ţăran sau tîrgovet I Nici între noi nu trebuie să fie neînţelegeri.

Noi luptăm pentru adevărul Domnului şi dăm ajutor tuturor cehilor credincioşi. Ati auzit doar cum ne nimicesc nemţii .şi craiul Ungariei.

— Cu ajutorul boierilor! răcni Bydlinsky.

— În frunte cu boierul din Rozemberk! adăugă altul, îmbrăcînd în aceste cuvinte vestea adusă de logofătul de la Hvozdno şi care stăruia în minţile tuturor.

Pînă atunci, Mikulâs din Hus stătuse liniştit şi încruntat, urmărind cele ce se petrec în jurul lui. Deodată, sprijinindu-şi palmele de masă, se ridică şi străpungîndu-l pe Martinek cu privirea, glăsui:

— Ati auzit că Rozemberk se leapădă de cauza Domnului şi că vrea să se ducă la rege ? Ei bine, eu cred lucrul acesta şi trebuie să-l credeţi şi voi E în stare s-o facă. Pentru moşii şi pentru putere face orice. El ştie, de bună seamă, şi ce a săvîrşit nu de mu'lt tutorele lui. Şi mai aflaţi că Vartemberk[1] i-a trădat pe cei din Praga. Aceste ştiri vi le aduc chiar de-acolo. El a predat regelui Ungariei castelul sfîn- tului Vâclav. Şi regele şi-a trimis acolo oamenii lui cei mai sîngeroşi. Sînt vreo patru mii de inşi, nemţi din Saxonia.

Toti amuţiră deodată. Dar nu numai bătrînii oraşului, ci. chiar şi Martinek cu ceata lui. Ca şi cum deasupră-le s-ar fi despicat cu zgomot bolta castelului. O clipă, Mikulâs din Hus îi 01 ivi pe toti, apoi adăugă:

— Acum oraşul Praga e ameninţat de două oşti regeşti: una la Vysehrad şi alta la Hrad.

— Numai dacă o fi adevărat! strigă Martinek.

Mikulâs din Hus se învineţi la fată.

— întreabă pe preoţii Koranda şi Prokop şi pe toti cei care au venit cu noi, întîmpină el. plin de îndîrjire.

— N-ai decît să te duci să te încredinţezi tu însu'ti! strigă întărîtat Kunes din Belovice. Ai să vezi Oraşul Mic în flăcări; chiar tîrgovetii din Praga au dat foc oraşului din faţa castelului de la Hrad în care se află ostaşii regelui. Arde curtea arhiepiscopală, arde mă>- năstirea sfîntul Ioan şi de bună seamă că tot oraşul a fost mistuit pînă acum. În schimb din Vysehrad oamenii regelui au aprins o parte din Oraşul Nou. care a ars pînă la Slovany şi Podskali.

Tăcu şi nimeni nu mai scoase o vorbă. La auzul acestor veşti, amuţiră o clipă, pînă ce preotul Abraham izbucni cu năduh:

— Şi ce s-a întîmplat cu vicleanul de. Vartemberk ?

— I-au sfîşiat steagul şi l-au făcut de ocară în piaţa Oraşului Vechi.

[1] **În epoca aceasta Vartemberk era guvernatorul Cehiei, (n.a.)**

— Şi el...
— A fugit din castel şi l-au urmărit zadarnic.
Un amestec de glasuri aprinse şi mînioase tulbură liniştea sălii boltite. Strigau cu toţii: preoţii, bătrî- nii oraşului fără deosebire, Kunes din Belovice, cei doi Brada ; însuşi boierul de la Hvozdno zvîrlea cuvinte de ocară, ceea ce de ani de zile nu mai făcuse. Chval din Machovice răcni cît îl luă gura :
—h Cît e de cînd acest boier viclean ne-a îndemnat pe toti, printr-un răvaş, să nu ne supunem regelui Ungariei ? Du-te, Zbynek, şi adu scrisoarea aceea ! O ai la tine ! Poate că încă nici nu s-a uscat bine... Zicea că ungurul şi neamţul sînt duşmanii regatului şi neamului ceh. Asta a scris acel proclet! Cîte săptămîni sînt de-atunci? Şi-acum stîrpitura stîrpiturilor...
Şi izbi cu pumnul în masă.
Zbynek din Buchov încuviinţă cu capul său cărunt. La fel şi Mikulâs din Hus. Numai al patrulea hatman şedea nemişcat la locul lui. Tăcea încruntat şi se uita la preoţi. Zarva dură un răstimp. Dar în clipa în care începu să se domolească, Mikulâs din Hus le vesti ultima noutate şi larma se iscă din nou. Mai ales preotul Antoch, cu părul zbîrlit, striga din răsputeri, iar Koranda, fluturîndu-şi braţele mînios, îşi tremura barba lungă ca un caier întunecat de şuviţe moi şi dese.
Cînd hatmanul anunţă că după fapta nemernică a lui Vartemberk cei din Praga au făcut pace cu ambele tabere ale regelui — şi cu cea de la Vysehrad, şi cu cea de la Hrad — şi că vor trimite soli la regele Sigismund, Bydlinsky şi Prokop cel chior şi brăzdat de tăieturi stîrniră un nou tărăboi. Mikulâs din Hus nu mai putu să urmeze.
— Să ne rugăm cu umilinţă ?! se amestecă în vorbă Bydlinsky, roşu ca racul.
Şi după el sări şi Koranda :
— Negustorii, viclenii, trădătorii !
După ei începură şi ceilalţi să răcnească. Numai Martinek Loquis nu se frămînta. Stătea la masă, galben de mînie. Ochii îi ardeau în cap, dar nu se clinti şi nu strigă. Zîmbea cu răutate, plimbîndu-şi privirile de la Zizka la Zbynek din Euchov şi la potrivnicul său, preotul Mikulâs din Pelhfimov. Acesta din urmă strigă tuturora să-şi tină gura, căci altminteri nu va fi chip să se înţeleagă. Dar cînd se răsti şi la An- toch, care urla ca ieşit din minţi împotriva celor din Praga, Martinek se năpusti deodată asupra lui:
— Ai face mai bine să te zbîrleşti la magişlrii din Praga ! La sfîntul ăla de Kfistan, la Pribram şi la toti latinii din Praga. Imbracă-ti odăjdiile şi porneşte cu ei la rege, să te rogi şi tu de el!
La aceste cuvinte, preoţii din ceata lui Martinek fură cuprinşi de un ciudat freamăt de bucurie. Preotul Mikulâs cel orb, care stătea mai la o parte, lîngă perete, întărîtat

de gălăgia din jurul mesei, sări deodată ca ars, porni dibuind de la locul lui şi strigă amarnic :

— Sînt nişte înzorzonaţi ! Fac asta numai ca să apere împotriva noastră odăjdiile şi stămburile lor. De aceea se duc să se roage de regele Ungariei. Nişte înzorzonaţi nemernici! înzorzonaţi!

Antoch cel vajnic la trup ameninţa cu pumnul, fo- tindu-l deasupra capului şi strigînd cu glas răguşit:

— În asta-i erezie ! În stihare şi în odăjdii! Asia-i adevărul! I-atît de adevărat, cum aş spune că porcul nu zboară.

Între timp intrase Kânis şi se aşezase lîngă Martinek. În zarva şi zbuciumul tuturora, sosirea lui trecuse neobservaiă.

Mikulâs din Pelhfimov, jignit şi întărîtat de Martinek, strigă : Cine vrea odăjdii ? Cine vrea stihare ? Cine vrea să meargă, să-l roage pe rege? Hatmanii Kunes din Bălovice, cei doi Brada, boierul de la Hvoz- dno, preotul Abraham cel puţintel la trup şi preotul Filip, îndîrjiţi, îi ţineau parte, zvîrlind cuvinte de ocară şi strigăte ce nu mai conteneau.

Zizka tăcuse pînă atunci. Dar în clipa asta se ridică de la locul său. Ţîşni în sus în chip atît de neaşteptat şi cu o mişcare atît de năprasnică, încît toţi îşi întoarseră privirile spre ei. Stătea drept, cu capul sus şi pumnii încleştaţi. Lumina luminărilor de pe masă îl cuprindea în întregime. În această strălucire se vedea.că se schimbase la fată şi că obrazul îi era cenuşiu.

— Fraţilor ! strigă el cu glas înăbuşit, însă tunător. V-am spus şi înainte : ce rost au toate aceste trăncăneli şi frămîntări ? Ascultati-mă !

Vorbele lui sunară ca o poruncă. Boierii amuţiră pe neaşteptate. Apoi tăcură şi preoţii lui Martinek, însă nu deodată şi nu cu plăcere.

— Ati auzit, — glăsui Zizka cu aprindere, — că regele Ungariei ne nimiceşte, atît pe noi cît şi pe fraţii noştri, şi că panii trec de partea lui. Acum se pregăteşte şi guvernatorul din Rozemberk. iar cruciaţii au pornit împotriva noastră nu cu sutele, ci cu miile. În- tîi a venit rîndul cetăţii Praga, care se află prinsă în cleştele oştilor regeşti. E vorba deci de ea, de Praga, şi... de noi. Iar voi ati început din nou cu stiharele şi odăjdiile ! Şi vă asmuţiţi unii pe alţii, fraţi împotriva. fraţilor. Sau vreţi să veniţi în ajutorul regelui din Ungaria şi să vă supuneţi lui ?

— Nu ! Nu !

— Nu vrem !

Toti strigau. Boierii, preoţii şi ceata lui Martinek împreună cu ceilalţi.

— Acum trebuie să ne batem pentru adevăiul lui Dumnezeu, adăugă Zizka. Lăsaţi la o parte certurile şi vrajba !

— Nu vom îngădui să fim tiranizaţi !

— Şi cine te tiranizează, Martinek ? Mai bine ia seama să nu tiranizezi tu pe alţii. Nu te mai sfădi, că strici doar oamenii, atît tu, cît şi ceilalţi. Vedeţi doar cîtă duşmănie se iscă de pe urma lui anticrisi şi a acelora ce vor să aducă pierzarea ţării noastre. În- demnati-vă mai bine la predici. Duceti-vă prin tîrguri şi sate. Fiecare bătrîn sau tînăr să fie gata îii orice clipă, să aibă armele pregătite, pîine şi nutreţ pentru cal. Trebuie să strîngem oameni din toate părţile.

— Dar despre ce s-a auzit la Praga cu privire la solia care urmează să plece la rege, asta să n-o mai spui fraţilor, cel puţin deocamdată ! glăsui apăsat Mikulâs din Hus.

— Da 1 Da ! întări Buchovec împreună cu hatmanii şi cu mulţi dintre preoţi.

— Aşa, fraţilor ! adăugă 2izka. Toţi pentru slobozenia adevărului lui Dumnezeu şi a neamului nostru. Să fim la un gînd ! Celorlalte le va veni rîndul cînd va fi nimicit duşmanul nostru al tuturora.

Martinek îi întinse mîna peste masă. Zizka i-o strânse, ca şi tuturor celorlalţi preoţi care i-o dădură după. Martinek. Cu toate astea, faţa hatmanului rămase întunecată, gravă, posomorită. Era numai un semn de făgăduială, nu însă de prietenie şi împăcare. A dat mîna cu ei doar aşa, de ochii celor de faţă. Ar fi fost mai bucuros să le întoarcă spatele şi să-i lovească de îndată, fiindcă nu înţelegeau să se lepede de noua lor învăţătură despre trupul Domnului. Dar mai ales la Martinek şi la Antoch s-ar fi repezit cu sete, pentru că s-au împotrivit ca trupul Domnului să fie purtat în artofoare şi pentru că urlau cu atîta patimă împotriva stiharelor.

2izka îşi înăbuşi însă mînia. În vremurile acestea grele ţinea mai mult la buna rînduiala, ca nu cumva nesocotiţii să aţîţe poporul din oraş şi din cetele de luptă. Nici după plecarea preoţilor din sală £i£ka nu se linişti, ci se gîndea plin de năduf la ei. Stătea acum la sfat cu hatmanii şi hotăra prin ce sate şi împrejurimi va trebui să plece fiecare, ca să vorbească oamenilor şi să-i cheme la arme. Hatmanii rămaseră singuri., Zbynek din Buchov făcu semn boierului din Hvozdno să rămînă şi el. Ui- tîndu-se după preoţii care ieşeau discutînd cu aprindere, îl zări pe Kânis oprin'du-se în prag şi făcînd cu cotul un semn lui Bydlinsky. Acesta se întoarse şi privi înapoi spre Ctibor din Hvozdno.

Hatmanii se adunară ciotcă lîngă fereastră. Jan Zizka se plimba de colo pînă colo prin încăpere. Şi în vreme ce păşea cu capul în piept, umbra trupului său scund,

vînjos, lat în umeri şi adus puţin din spate, se mişca pe podea şi pe zid.
Cei de la fereastră începură să vorbească cu însufleţire. Vorbeau despre preoţi şi îndeosebi despre Marti- nek. Pe Mikât Bnaida Gdrany îl aļpucă irfeull cînd îşi aduse aminte de comparaţia lui Antoch.
— Ce te poti aştepta de la un popă ca ăsta, care a învăţat carte mai tîrziu ! spuse Mikulâs din Hus, făcînd un semn cu mîna.
— Şi încă atît de putină I adăugă logofătul din Hvozdno.
— Auzi, „înzorzonaţi" ! repetă KuneS din Belovice.
În clipa aceea, Zizka se opri, se întoarse către hatmani, şi ca din senin zise batjocoritor :
— înzorzonaţi ? Şi ei ce sînt ? Nişte cîrpaci!
Hatmanii pufniră în rîs. Însă Zizka, fără să se însenineze la fată, adăugă îndată :
— Lăsati-i în plata domnului! Haideţi, fraţilor, apropiati-vă ! Avem multe de făcut, atît în cetate, cît şi în tabere. Dumnezeu să ne lumineze şi să ne întărească.
Se aşeză din- nou la masă şi hatmanii îi urmară pilda.
VI
Petr, stareţul mănăstirii pustiite de la Lounovice,. zorea din răsputeri spre curtea din Hradec de pe Elba, **a** regelui Sigismund.

La castelul guvernatorului din Sobeslav a zăbovit numai o noapte. În zorii zilei porni din nou la drum, tot travestit, aşa cum venise de la Pribenice. Dar acum era însoţit de mai putini călăreţi înarmaţi decît de la Pribenice pînă aici. El însuşi ceruse pîrcălabului de la Sobeslav să nu-i mai dea atîtia oameni. Socotea că de acum încolo va fi în mai multă siguranţă, deoarece mergea pe drumuri ocolite şi prin ţinuturi lăturalnice, pe unde nu ajunsese încă puterea taboriţilor.De la Sobeslav porni deci cu' numai şase călăreţi înarmaţi şi se îndreptă spre Pelhrimov şi Ledec. De acolo voia să treacă peste Hermanuv Mestec, îndrep- tîndu-se apoi spre Elba şi mai departe, pînă la Hra- dec. Dormea pe unde apuca, fără să ţină seama de lipsuri. Dorea să ajungă cît mai degrabă la rege. Din pricina aceasta se străduia din toate puterile, mînat şi de ura împotriva taboriţilor. Pe netrebnicii aceştia îi duşmănea ca pe nişie diavoli eretici, cum le spunea el, fiindcă jefuiseră bunurile sale şi ale mănăstirii Lounovice. Dacă o să ajungă să stea de vorbă cu regele o să ştie să-i încondeieze bine. Se bucura la gîndul acesta şi mai ales că vor fi pedepsiţi. Dar cu cît înainta, cu atît se posomora mai aprig. Socotise că va trece prin locuri neatinse de noua învăţătură. Dar din cele ce vedea îşi dădu seama că se înşelase. Pretutindeni, chiar şi prin aceste zăpodii îndepărtate şi prin ţinuturile de munte pe care le străbătea, îşi dădea seama că lumea e tulburată şi îndârjită. Da, îşi dădea seama foarte bine. Peste tot, prin sate şi tîrguri, umblau fel de fel de zvonuri ciudate şi veşti despre cele ce se întîlmplă la Pir a,ga. Se spunea că neigele Ungariei pustieşte totul în calea lui şi că pe cer au apărut semne ciudate.
În Silezia se arătase pe cer, ziua în amiaza mare, o cruce roşie, iar la Nâchod plouase cu picături roşii de sînge. Cică se va ivi un balaur roşu, o fiară stacojie, care va primi coroana crăiască şi va pustii şi va stîrpi totul în calea ei. Apoi, în clipa cea mai grea, va apare însuşi domnul Hristos în carne şi oase, şi alături de el, magistrul Hus Şi atunci va fi sfîrşitul lumii. Numai cei care vor fugi la Pilsen, Zatec, Louny, Slany, Klatov şi Tâbor vor fi mîntuiţi.
Astfel de lucruri auzea stareţul în drumul lui. Ţinutul trist şi aspru de la Pelhrimov părea acum şi mai mohorît, ca şi cum nori grei ar fi atîrnat deasupra lui. Gîndurile oamenilor erau tulburi. Primăvara trecea peste ponoare şi cea dinţii verdeaţă împodobea cîm- purile şi povîrnişurile puţin roditoare. Însă pe ţarini nu mai era însufleţirea de odinioară. Multe ogoare zăceau părăginite şi măcrişul stacojiu şi pirul creşteau în voie. Nimeni nu se atingea de ele. Pe tarlale nu răsuna nici un cîntec, dcar glasul ciocîrliei se înălţa în văzduh. Şi satele erau cufundate într-o tăcere apăsătoare. Oamenii umblau

buimăciţi de colo pînă acolo, cu fălcile încleştate, sau se adunau pe lîngă zăplazuri şi vorbeau cu aprindere.
Cu cît înainta, cu atît sufletul stareţului se umplea de mai multă amărăciune. În primul sat de dincolo de Pelhfimov, unde poposiseră, ca să-şi adape caii, văzură o mulţime de oamenii adunaţi sub teiul din mijlocul satului. Pe trunchiul copacului era ţintuită o tidulă. Nimeni nu ştia să răspundă cine o bătuse acolo. Aşa o găsiseră dimineaţa. Acum holbau ochii la ea. Dar nici unul nu ştia să citească. Din curiozitate, stareţul se amestecă printre oameni.
Cînd ţăranii văzură că omul acesta în straie de tîrgovet ştie să citească, îl rugară să le spună şi lor ce scrie acolo. Răvaşul pomenea de fiara roşie încoronată şi de regele Sigismund. Folosindu-se de îmbulzeală, stareţul smulse ţidula de pe copac şi voi s-o rupă, dar cei din jurul lui se împotriviră. Il ameninţară şi se aruncară asupră-i. Îi cerură să le ctea lor tidula şi să le-o citească.
Stareţul nu-şi avea călăreţii la îndemînă. Erau ceva mai departe. Şi chiar dacă ar fi fost lîngă el, nu s-ar fi putut împotrivi unui sat întreg. Vrîna-nevrînd, trebui deci-să citească rîndurile care vorbeau aspru şi cu patimă împotriva craiului SigismunTt. Se spunea acolo că regele se jurase să piardă pe toti cehii şi să-i ridice iarăşi pe nemţi pretutindeni. Iar nemţii de la Kutna Hora începuseră să se şi bucure.
înfuriat, nemaiavînd astîmpăr, stareţul încalecă şi porni mai departe. Dar încă înainte de sfîrşitul acestei zile, intrînd spre seară într-o pădure de lîngă drum, zări o altă tidulă prinsă de un copac bătrîn chiar în marginea sihlei.
,

În răvaşul acesta se vorbea de sfîrsitu! veacului, de întruparea şi venirea Domnului Isus Hristos şi de judecata de apoi. Dar înainte de a se întîmpla toate acestea, va ifi mare prăpăd şi vărsare de sînge, (căşunate de craiul Ungariei. Numai la Tăbor va fi mîntuirea. De aceea, cine nu vrea să piară, să-şi părăsească toate bunurile — să le ardă sau că le vîndă, ca să nu pună mîna pe ele lefegiii singeroşi ai regelui Sigismund — iar apoi să plece la castelui Hradiste de pe muntele Tâbor.
Stareţul smulse înciudat ţidula de pe trunchiul acoperiit de muşchii, o rupse în bucăţele şi aruncă hîr- tiuţele lîin viînt. Dar oînid ieşi din pădure ,şi intră în primul sat, îşi dădu seama că rupsese hîrtia prea tîrziu. Cătunul era părăsit, de parcă ar fi fost mort, Stareţul văzu doar cîteva case arse, d<tr nici ţipenie de om. Sătucul rămas de izbelişte şi ţarinile pustii ofereau o privelişte din cele mai triste. Pretutindeni, o muţenie şi o linişte apăsătoare.
Stareţul se încredinţă că ţidulele şi „prorocirile" fraţilor îşi atinseseră ţinta.

A doua zi, pe la amiază, întîlniră un convoi ciudat. La umbra unui păr sălbatic, mai la o parte din drum, pe cîmp deschis, oamenii din sat erau îngrămădiţi în jurul cîtorva căruţe încărcate cu perne, cu copii, bă- trîni şi fel de fel de boccele. Sătenii se mutau şi stareţul înţelese numaidect că se duc la Tâbor. Presupunerea lui fu întărită de un bărbat cu barba mare, cu faţa aspră, îmbrăcat într-un zăbun lung de coloare închisă, zdrenţuit şi încins cu o curea. Ţăranul sta sub păr şi propovăduia oamenilor care şedeau pe jos sau îngenuncheaţi în faţa lui. Cuvîntînd. dădea din mîini cu însufleţire, de parcă ar fi lămurit ceva. Vorbea plin de înflăcărare şi ochii îi ardeau în cap.
Călăreţii puseră mîna pe suliţi şi trecură la pas pe lîngă grămada de oameni. Stareţul ascultă cu luare- aminte, urmărind fiece mişcare a vorbitorului şi a celor de jos.
— Şi care inimă din seminţia cehă e atît de împietrită, încît să mi fie cuprinsă de milă în faţa unei cruzimi atît de sălbatite! Deoarece, scumpi prieteni, fraţi şi surori...
Numai atît a putut să audă stareţul. Celelalte cuviinţe foră înghiţite de tropotul cai'loir şi de freamătul mulţimii ce stătea jos pe iarbă, în jurul părului bătrîn. Predicatorul contenise şi se uita acum la călăreţi. Fără voie, stareţul clipi din ochi la gîndul că oamenii aceia ar putea să se arunce asupra lor. Unii dintre ei le făcură semn să se oprească şi un ţăran bătrîn, însoţit de cîţiva oameni mai tineri, se apropie de ei. Bătrînul era vînjos şi puternic şi' purta un cojoc scurt. Îi întrebă cine sînt, ce gîndur! au şi încotro se duc. Căpetenia călăreţilor arătă spre stareţ şi răspunse că se duc cu negustorul acesta la Chrudim. Egumenul îl întrebă apoi pe ţăran cine e omul care le vorbeşte.
—< Cum, nu-l cunoşti ? Este Aepansky, bun de gură, omul cu darul vorbirii şi cu viaţa evlavioasă.
Stareţul fu cît pe-aoi să scuipe, ftepansky era un boier scrîntit la minte despre care umblau tot felul de vorbe. îşi părăsise conacul şi pornise să predice prin lume. Propovăduia învăţături atît de rătăcite despre cina cea de taină şi despre sfintele taine, încît n-a- veau nimic dumnezeiesc. După ce propovăduise ca un blestemat doi ani în şir şi aţîţase lumea de la Pilsen, Prachen şi de prin alte părţi, acum a venit şi aici.
Stareţul nu răspunse la întrebarea ce-i fusese pusă, şi fără să vrea, îndemnă calul la trap. După el porniră şi călăreţii. În urma lor auziră un glas puternic. Predicatorul striga după ei cît îl ţinea~gura. Călăreţii îşi aruncară privirile înapoi şi văzură cum toată grămada aceea de oameni se urnise din loc, şi apro- piindu-se de drum, răcnea care mai de care, adunau pietre şi-i ameninţau ţipînd de zor.
15*

— Abia după cîtva timp, cînd părul sălbatic de pe cîmp şi mulţimea din drum nu se mai zăriră, drumeţii îşi opriră caii.Va să zică ăsta a fost ftepansky! strigă căpetenia călăreţilor. '

— L-am hăituit cîndva, adăugă unul dintre ei..

— Şi-acum fugi de el 1 se amestecă altul rîzînd.

— Unde l-ai urmărit ? întrebă stareţul cu grăbire.

— La Bukovsko. Umbla fără nici un rost. Dacă ştiţi locurile de acolo : pe la Popovice şi Sedlikovice.

• — Şi la curtea din Hvozdno 1 sări stareţul.

îşi aduse deodată aminte că bătrîna pe care o întîl- nise înainte de a intra în Hvozdno, pe cînd fugea cu călugăriţa, îi povestise despre un proroc ciudat care ştia să se facă nevăzut. Şi că boierul din Hvozdno stătuse de vorbă cu el, de cu seară şi pînă în zori, despre sfînta scriptură.

— E adevărat că a fost şi la Hvozdno, întări unul din însoţitori, uitîndu-se cu spaimă la stareţ, că ştie şi el lucrul acesta. Şi adăugă: A rămas acolo peste noapte, însă nu pînă dimineaţa. Oamenii mi-au spus că boierul l-a izgonit în zorii zilei. Prorocul îndrugase nu ştiu ce blestemăţii despre sfintele taine.

„Acum or să dea din nou ochii unul cu celălalt la Tâbor", gîndi stareţul.

Porniră mai departe. În drumul lor nu mai întîlniră oameni care se strămutau la Tâbor. În schimb, stareţul află că preoţii şi călugăritele din mănăstirea lui se află la Kutna Hora şi că acolo se găsesc preoţi şi canonici din toate părţile, chiar şi din Praga nemţilor. La Kutna Hora nu se pomeneşte de nici o mişcare taborită, dar lucrurile sînt scumpe şi fugarii o duc greu. Puţini dintre ei şi-au luat ceva cu sine ; cei mai mulţi au fugit cu mîna goală.

Deodată stareţul privi de pe cal înspre apus, peste zăpodii şi dealuri sîlhuie, spre culmile acoperite de bungete întunecate, în spatele cărora se afla mănăstirea lui, odinioară atît de mare, de bogată şi frumoasă, şi din care acum n-a mai rămas decît cenuşă. Iar surorile şi preoţii au fugit şi se află în restrişte şi îndură tot felul de lipsuri din pricina acestor diavoli spurcaţi.

De aceea, cînd drumeţii aflară veşti mai amănunţite despre cele ce se înttmplă în ţinutul Hradec, stareţul le primi cu nepăsare, ca şi cînd nici nu l-ar fi privit.

Coborau acum, în a patra zi de drum, de pe tăpşane văluroase, spre Elba. Chiar şi lefegiii care-l însoţeau pe stareţ se îngroziră de cele auzite la o crîşmă din drum, unde poposiseră, ca să se odihnească şi să dea cailor nutreţ Era vorba de grozăviile săvîrşite de oştenii craiului maghiar. Se spunea că soldaţii regelui nu lasă nimănuia nici o fărîmă de pîine, nici bătrînilor şi nici celor tineri. Retează capetele copiilor şi le-aruncă unul după altul ca pe nişte verze şi rid de se prăpădesc. Ungurii, sîrbii şi

valahii fac şi ei la fel, însă cei mai haini sînt cumanii şi iazigii. Aceştia barem sînt nişte diavoli împieliţati. Taie nasurile, urechile, sînii, şi toţi îşi spală mîinile în sînge, ca să li se ierte păcatele — numai sînge .eretic să fie, sînge ceh.
Toate astea le-au auzit în cîrciuma de lîngă drum, unde s-au oprit după-amiază şi unde intraseră, la putină vreme, nişte băjenari de pe Elba. În vorbele şi pe fetele lor se citea groaza. Toti erau înspăimîntati, mulţi pe jumătate goi, neavînd de niciunele, morţi de oboseală şi de foame. Femeile plîngeau şi se văicăreau, iar bărbaţii îşi încleşteau pumnii, blestemau şi strigau, căinîndu-se cum de poate răbda Dumnezeu una ca asta.
— Ziua judecăţii ! Ziua judecăţii ! strigă unul dintre fugari, un unchiaş descult, îmbrăcat cu cămaşă şi în capul gol. Fugiţi, oameni buni, fugiţi ! Cu toţii vom pieri aici! Totul se va nimici. Şi tu, boierule, — grăi el, înturnîndu-se către stareţ, — întoarce-te de unde ai venit. Ce crezi că poti face cu argaţii tăi ? O nimica toată. O să vă ucidă dacă sînteti cehi. Cum vor auzi că vorbiţi ceheşte, nemţii sau ungurii sau diavolii ăia smoliţi au să vă omoare şi poate să vă şi ardă. Of, doamne, cîti au mai ucis şi au ars dintre ai noştri! Numai suflete nevinovate, pînă şi copii. Am văzut cu ochii mei !
Glasul unchiaşului zdrenţăros se sugrumă. Gîtul i se întinse în ohip neobişnuit, pieptul îi săltă cu putere şi nefericitul îşi acoperi fata cu mîinile uscate şi noduroase. începu să plîngă cu sughiţuri, de i se cutremura capul pleşuv şi cărunt.
Lefegiii lui Rozemberk erau mişcaţi. Ascultau cu fetele posomorite şi se temeau să spună ceva, din pricina stareţului. Se uitau doar la el, ca să vadă ce zice.
Fata proaspăt bărbierită şi gălbuie a egumenului era ca de piatră. Ţinea buzele strînse şi privea cu asprime.
„De ! Dacă şi ai lor au dat foc mănăstirilor şi i-au ars pe preoţi !" gîndi el în timp ce bătrânul se văicărea. Iar cînd unchiaşul şi femeile începură să plîngă, stareţul se ridică deodată, ca şi cum n-ar mai fi putut aştepta. Porunci celorlalţi să încalece.
Cîrciumarul şi cîţiva dintre fugari încercară din nou să-i oprească. Sîrbii şi ungurii umblă peste tot, sînt ba ici, ba colo. Iar cei mai răi sînt cumanii, pe căişorii Lor micuţi ca nişte pisici. îndată ce zăresc aă- sagii de pe cai, jefuiesc chiar şi pe cel mai bun creştin.
Oamenii văzură cum lîrgovetul, auzind aceste vorbe, căzu pe gînduri. Însă în clipa următoare stareţul se hotărî, porunci oamenilor săi să încalece şi el însuşi se aruncă cel dintîi în şa.
VII
La răspîntia de dincolo de cîrciuma singuratică, în clipa aceea plină de ţărani fugari, călăreţii apucară spre apus,

pe un drum de care, şi nu spre miază-noapte, către Hradec, aşa cum o luaseră la început. Astfel hotărâse stareţul, deoarece fugarii şi veştile aduse de ei îl întăriseră în credinţa că regele plecase din Hradec de pe Elba, îndreptîndu-se spre Praga. Ungurii şi cumanii, ca şi sîrbii, merg înaintea oştilor lui, iar regele se apropie şi se va opri desigur la Kutna Hora, cetatea lui cea mai credincioasă.

Aşa gîndea stareţul şi se grăbea să sosească înaintea craiului. La Hradec nu mai ¡putea ajunge. Ar nimeri drept în mijlocul oştirii, şi cine ştie ce s-ar în- tîmpla dacă ar încerca să străbată pînă la împărat prin această mulţime de oameni. De aceea voia să-l aştepte la Kutna Hora. Acolo o să găsească şi pe surorile fugite de la mănăstirea lui şi pe preoţii de la stăreţie, precum şi canonici din Praga şi alţi băje- nari. Se gîndea că luînd-o spre soare-apune se va feri din calea călăreţilor sălbatici ai craiului maghiar. Nu se temea de ei, linsă era mai bine să-i ocolească. Şi nu se temea, (fiindcă .nu credea tot ce povesteau fugarii înspăimîntaţi. Era încredinţat că vorbele lor izvorau numai din groază. Şi-apoi stareţul se mai bizuia şi pe cinul său preoţesc. N-avea nici o îndoială că sîrbii şi iazigii nu vor îndrăzni să atace un preot catolic, chiar dacă e de obîrşie cehă.

Trecînd prin Pelhrimov şi prin Ledec, s-a dat tot timpul drept negustor. Dar cînd ajunse la Elba, unde în vremea aceea era stăpîn regele Ungariei, se hotărî să-şi schimbe înfăţişarea. încă de la circiumă îi venise gîndul să scoată din sac veşmintele sale preoţeşti, ştiind că îmbrăcat cu ele va călători mai în siguranţă de acum înainte. Însă nu avu curajul să facă acest lucru în faţa fugarilor care clocoteau de ură împotriva unguriloT.

De jur împrejur se întindea un cîmp larg, acoperit mai mult cu lunci şi livezi. În aceste locuri primăvara sosise mai devreme deait la Lede<5 ¡şi Pelhrimov. Pajiştile întinerite începuseră să se şi smălţeze de flori. Verdeaţa lor proaspătă arunca parcă o pală de lumină asupra brîurilor aurii de gălbenele de munte. Ici, într-o parte, hreniţa începuse să albească ; dincolo se ivise salvia şi răsăriseră şi alte flori de primăvară. Stejari bătrîni, străjuind singuratici sau cîte doi şi trei laolaltă în mijlocul ierburilor dimprejur, aruncau umbre lungi peste lunca întinsă şi înveşmîn- tată cu flori. Soarele ce sta să asfinţească, revărsa potop de raze aurii deasupra luncii. Alunii înmuguriţi de pe Elba, crescuţi mai la o parte de vadul apei, şi sălciile care răsfrângeau în bătaia vîntului luciul lor agintiu, se zugrăveau limpede pe cerul senin, în lumina galbenă şi strălucitoare ia asfinţitului. Din pricina lor şi a tufişurilor apa nu se putea vedea.

Lefegiii stareţului, îngrijoraţi de veştile fugarilor, erau cu ochii în patru. Stareţul căuta un loc . unde să-şi schimbe

veşmîntul. La început ar fi vrut să facă treaba asta chiar în şanţul de lîngă drum, dar cînd văzu că nu se mai arată nimeni :în cale, nici un călăreţ străin, se gîndi să adaste până cînd vor ajunge în crângul care se afla lîngă drum, înaintea lor, nu departe de apă.
Drumul pînă acolo trecea prin nişte mlaştini şi lunci năpădite de roţgoz. Crângul se întindea hăt-de- parte şi pămîntul ţşiustea de apă. Sumedenie de stejari şi de arini creşteau acolo. Cînd intrară ,:în desiş, soarele scăpătase. Ipădurea era. străbătută de umbrele înserării. Frunzişul des şi lăstărişurile foşneau, sfi- şiind tăcerea amurgului. La. marginea pădurii, stareţul îmbrăcă veşmîntul dâ culoare sidefie,, peste came aruncă, işoa^ijollianul alb al ordinului său.(Cînd ieşi de după ştejarul:ţ»ătrîn şi vînjos, însoţitorii săi. rămaseră uimiţi de schimbare. Stareţul arăta mai impunător, mai grav şi se-înfăţişa ca un adevărat conducător.
Între timp, vîntul se potolise. În pădure nu se clintea nici un fir de iarbă. Frunzele păreau împietrite. Urzici înalte, îngrămădite ikitr-un adevărat desiş, stăteau drepte şi nemişcate. Pilcurile de cucută şi de balsamină, crescute în tufe dese, păreau mai verzi în umbrele serii. Pretutindeni stăruia umezeala, atît în văzduh cît şi pe pămîntul înmuiat de apă. Copitele cailor se afundau în glie fără zgomot. Călăreţii înaintau tăcuţi, cercetînd cu privirile în toate părţile.
Astfel ajunseră într-un fel de curmătură, într-o văgăună adîncă, de bună seamă cotul unei vechi albii de râu. Stejari înalţi şi plopii stufoşi îşi întindeau creştetele tinere deasupra apei, pe care pluteau frunzele verzi şi late ale nuferilor. Cîţiva anini stăteau aplecaţi pe mal, lîngă o salcie ibătrînă şi sleită de puteri. Crengi' puternice de stejar, smulse cîndva de vînt, uscate şi acoperite de nămol, zăceau pe jumătate în apă. Iarbă şi tulpini de brusture cu ¡frunza lată crescuseră pe ele.
Călăreţii cu coifuri de fier aveau suliţile gata pregătite. Dar în jurul lor nu mişca .nimic. O pasăre speriată piuia printre crengi. Deodată, primul călăreţ se opri şi arătă un loc mai la o parte de curmătură. Iarba, bălăriile şi tufele de balsamină erau călcate în picioare, ca şi cînd prin ele s-ar fi tăvălit o droaie de urşi. Unul din lefegii se duse pînă acolo şi spuse apoi celorlalţi că sînt urme de picioare desculţe, de botfori şi de copite.
Stareţul porunci ca doi călăreţi să descalece. Oştenii îşi traseră săbiile şi plecară să cerceteze locul. În clipa cînd trecură dincolo de copaci, scoaseră un strigăt. Erau înspăimîntaţi.
Stareţul porni şi el într-acolo cu ceilalţi. În spatele ia doi stejari zăceau pe pămînt cîţiva ţărani. Cei mai mulţi erau bărbaţi, îmbrăcaţi în cămăşi de culoare deschisă sau pe jumătate goi, desculţi, aşa cum de bună seamă

ajunseseră îngroziţi pîînă aici. Stareţul opri calul lîngă trupul unuia din margine şi aplecîn- du-se către el, se uită la faţa lui pămîntie.
Intîlni privirea ochilor deschişi şi sticloşi iai unui bărbat mort şi plin de sînge. Straiele de pe el erau numai zdrenţe, ca şi ale celorlalţi, ca şi ale femeii tinere Şi voinice care zăcea pe jumătate goală în ianbă, ceva mai încolo, sub un copac stufos. .N-avea urme de răni, dar era moartă.
— A murit siluită şi pesemne că s-a apărat din toate puterile, spuse cel mai în vîrstă dintre călăreţi, cu faţa posomorită. Toţi s-au apărat pînă la ultima suflare.
— Ia uitaţi-vă! Pe-aici se văd nişte urme! arătă un altul spre lăstărişul călcat în picioare.
Urmele duceau către apă, spre curmătură.
— De bună seamă că acolo am găsi mai mulţi ne-norociţi, vorbi cel mai în vîrstă. Au sfîrşit mai uşor.
— Asta au făcut-o fiarele de unguri 1 zise un altul. Şi-au arătat vitejia, încăierîndu-se eu ţărăncile!
Stareţul rămas în şa se uita posoniorît la ţăranii ucişi. Se închină şi rosti în şoaptă „Tatăl nostru". Îi veniră în minte spusele bătrânului de la circiumă. Poate că oamenii aceştia n-au fost eretici şi au pierit numai pentru că erau cehi. Ridică fără voie mîîna dreaptă şi l$_e$ dete binecuvîntarea din urmă. După aceea porunci să fie acoperiţi cu crengi.
Lefegiii începură să vorbească, întrabîndu-se cum de-or fi ajuns nefericiţii aceştia iaici. Au căutat de bună seamă un adăpost. Şi ungurii care înaintează ca vîntul se vor năpusti şi asupra lor.
Mai curînd decît se aşteptau, dădură de urmele altor cruzimi. Abia se îndepărtaseră de locul plin de sînge de lîngă curmătură, şi iată că, strecurîndu-se printre copaci, ajunseră într-o poieniţă înconjurată de stejari şi arţari. Aici stăruia mai multă lumină, însă priveliştea era tot atît de dureroasă. Prin iarba deasă se vedeau urme bătătorite, la capătul cărora, de cealaltă piarte a poienii, zăcea o femeie îmbrăcată într-un veşmînt stacojiu. Alta, numai într-o cămaşă de pînză groasă, atîrna spînzurată de păru-i despletit, pe craca puternică a unui stejar bătrîn.
Stareţul nu se urni din loc, ci trimise în cercetare doi din călăreţii săi.
Toţi priveau în urma lor, aşteptînd cu nerăbdare să le spună ce-i acolo.
.— Sînt moarte! se auzi dinspre stejar. ,
— Amîndouă, strigă al doilea lefegiu. Şi tinere; să tot fi avut douăzeci de ani.
Apoi ridică sabia şi tăie cu două lovituri părul fetei. Trupul tînăr se prăbuşi în iarba strivită, alături de tovarăşa ei

moartă. După aceea, cei doi călăreţi făcură la fel ca şi cu trupurile celor de lîngă curmătură : rupseră cîteva crengi şi iacoperiră trupurile fetelor ucise.
Tovarăşii-lor de drum aşteptau cu nerăbdare, ui- tindu-se la stareţ ca să vadă ce va spune. Însă stareţul nu căta spre stejar, ci drept înainte, ca şi cum ar fi cercetat drumul. Iar cînd' se întoarseră cei doi lefegii,- nu-i întrebă dedît dacă fata spînzurată fusese ucisă şi dacă avea răni.
— Nici o rană, răspunse cel mai în vîrstă dintre călăreţi, vădit tulburat. Amîndouă au fost schingiuite.
Ceilalţi vorbeau despre cei omorîţi şi mai ales despre cele două fete.
— Sărăcuţele! Una din ele să tot fi avut şapte-sprezece ani! spunea, jelind-o, cel mai în vîrstă dintre cei doi lefegii, acela oare îi retezase părul cu sabia. Şi ce păr lung şi negru avea! Şi cînd' te gîn- deşti c-au murit aşa, cîkieşte.
Se întrebară apoi de unde or fi venit aceşti nenorociţi şi cum de-au căzut în ghearele ungurilor şi ale nemţilor. Oare unde or fi ungurii acum ?
— Umblă ca nişte bezmetici şi scotocesc prin sate, zise în batjocură cel mai tînăr dintre lefegii. Asta-i vitejia lor 1
În clipa aceea se auzi glasul aspru al stareţului:
— Ia mai lăsaţi-i în pace! De ce nu vpnbiţi şi despre ereticii care ucid şi pîrjolesc?
Lefegiii amuţiră deodată. Numai unul din ei spuse cu glas scăzut tovarăşului care mergea alături de el:
— Dar ăia nu omoară femei şi nici drumeţi întîl- niţi în cale.
Apoi ieşiră din pădure. Inainte.a lor se întindea un cîmp deschis şi larg, care se pierdea în umbrele înserării. În zare începuse să se întunece. Fără nici o poruncă, oamenii îşi opriră caii. Nu departe, în faţa lor, se aşternea un sătuleţ. .Acoperişurile de paie se zugrăveau limpede pe pînza cerului. Pereţii albi ai caselor răsăreau dintre umbrele negre ale copacilor.
De îndată ce zăriră sătuleţul, oamenii, socotiră că moTţii din pădure ar putea ii de-acolo. Cel mai în vîrstă dintre lefegii rosti cu glas tare bănuiala aceasta, întorcîndu-se cu faţa către stareţ care tocmai îşi punea mantaua pe umeri.
Spre soare-apune ardea un brîu sîngeriu, ce se zugrăvea llimpede pe cerul în amurg, desprinzîndu-se de livezile întinse, peste care cobora în grabă înserarea. La răsărit se ivise o lucoare palidă, ce-se împrăştia pe cer, luminîndu-se din ce în ce mai mult. Răsărea luna. Sătuleţul părea mort. Nu se auzea nici un zgomot. "Numai o dată un cîine urlă, ca şi cum ar fi scos un scîncet de durere. Şi-apoi iarăşi tăcere, nimic, nici un sunet. Stareţul porunci călăreţilor să pornească, dar eu

mare băgare de seamă. La marginea satului zăriră lîngă drum o căruţă răsturnată în şanţ .şi lîngă ea doi cai încurcaţi în hamuri. În jurul lor, o baltă de sînge. Unul din cai avea o rană adîncă în piept şi era plin de sînge. La copitele picioarelor înţepenite luceau potcoavele. Celălalt cal, care se afla sub el, se zbătea deznădăjduit cu picioarele dinainte, încercînd să se ridice, să scuture greutatea ce sta să-l strivească.

îndată ce călăreţii se opriră lîngă căruţă, calul necheză din întuneric. În glasul animalului care răsună în linişte pustie a înserării era parcă un vaiet de durere.

— Ajutaţi-i! porunci stareţul.

Cinci călăreţi săriră din şa. Patru dintre ei puseră mîna pe hoitul calului mort. Il apucară de coadă, de picioare şi de cap şi-l traseră de pe trupul calului prăbuşit. Acesta, de îndată ce se simţi uşurat de povara care-l zdrobise, răsuflă adînc şi rămase o clipă nemişcat. Apoi scutură din cap, îl săltă puţin şi încercă să-şi urnească trupul. Dar nu izbuti nici singur şi nici cu ajutorul lefegiilor. Se ridica numai pe picioarele dinainte : pe cele dinapoi nu izbutea. Al cincilea lefegiu, tot învîrtindu-se pe lîngă căruţă, scoase un strigăt. În clipa aceea, ceilalţi lăsară calul în voia soartei. Sub căruţă, între nişte perne din cgrş yîntul sroyl&ese toţi ifplgii, lefegiul zărise capul unui om, acoperit cu păr. Un argat zăcea acolo mort, cu faţa lia pămînt, în 'nămolul umed al şanţului.

Nu mai încăpea nici o îndoială. Omul plecase din sat cu căruţa încărcată cu boarfe şi desigur şi cu oameni. Aici, cumanii sau ungurii l-au ucis şi pe el şi calul. Ceilalţi au fugit de bună seamă, dar n-au ajuns prea
departe. .Numai pînă un pădure, lîngă curmătura năpădită de buruieni.

Între timp răsărise luna. .Talerul ei rotund se înălţase aibia de o suliţa deasupra zării. În strălucirea-i galben-stacojie, privea liniştită şi plină de măreţie. Livezile şi câmpurile pînă hăt-departe erau scăldate în lumina ei. Lefegiii lăsară mortul şi calul şi încălecară. Ceva mai departe, lîngă un bolovan mare, dădură peste un clime negru. Zăcea nemişcat, pe spate. Era mort. De data asta călăreţii nu se mai. opriră. Nimeni nu scoase o vorbă. Ceva neobişnuit şi ciudat le apăsa sufletele. O presimţire stranie, ca **despTe** o mare nenorocire, li se strecură în inimi cînd străbătură satul pustiu şi mort. iPrintre casele şi arborii învăluiţi în întuneric străbăteau razele lunii care se înălţa pe cer.

VIII

Nu **apucară** să meargă prea departe şi se opriră din nou. La stînga drumului se afla o colibă joasă, cu acoperiş de paie, pe care crescuseră muşchi şi urechelniţă. Prin ferestrele sparte străbăteau dinăuntru vaiete înăbuşite. Stareţul şovăi o clipă. Porunci apoi ca doi dintre călăreţi

să meargă să vadă ce-i acolo. Cînd oamenii intrară, gemetele se auziră mai desluşit. Unul din ostaşi strigă pe fereastră că în colibă zace o bătrînă rănită, care cere ajutor în numele lui Dumnezeu şi al tuturor sfinţilor.
— Şi moare de sete, adăugă el.
— Daţi-i apă, — porunci stareţul, — şi oblojiţi-i rănile.
— Miksa a plecat să caute apă.
Lefegiul dispăru de la geam şi după o clipă ieşi din bordei, îndreptîndu-se spre stareţ .
— Nu v-a spus cine a fost pe-aici ? întrebă egumenul mai înainte ca lefegiul să ajungă la el. Bă- trîna poate să vorbească ?
— A spus că satul a ifo&t călcat de unguri. Toti ceilalţi au fugit. Ea e bplnavă „de picioare şi nu s-a putut urni. Aşa că a rămas. Nu ştie încotro au fugit sătenii şi nici în ce parte au luat-o ungurii.
— Auzi, să loveşti o babă ibolnavă 1 strigă cel mai în vîrstă dintre lefegii.
— Şi încă cum au lovit-o! N-o să apuce noaptea. Mare minune dacă o mai trăi pînă mîine dimineaţă. Şi cum se mai văietă I Mai ales, cinstite părinte, de teamă că va trebui să moară nespovedită şi neîmpărtăşită cu trupul Domnului.
— Nu-i .cumva eretică ? strigă stareţul, sărind de pe cal şi îndreptîndu-se spre colibă.
Nu trecu mult şi veni şi celălalt lefegiu.
— De-aţi şti, — zise el, — cît de bucuroasă a fost bătrîna cînd l-a văzut pe stareţ!...
— Şi el ce-a făcut ?
— A întrebat-o mai întîi dacă se împărtăşeşte cu sîngele şi trupul Domnului. Astea iau fost primele lui cuvinte. Bătrîna i-a răspuns că nu, rugîndu-l să-i dea dezlegare de păcate. Apoi stareţul m-a trimis afară, ca să vă spun să vă închinaţi şi voi.
Lefegiul îşi făcu semnul crucii, iar ceilalţi de asemenea. Urmă o clipă de tăcere. Se auzea numai zgomotul cailor care-şi fluturau cozile, ca să se apere de muşte, sau cînd vreunuî din ei izbea pămîntul cu copitele.
Stareţul ieşi din colibă şi porunci să se mai dea bătrînei apă de băut şi să i se pună o ulcică plină lîngă pat. Altceva nu mai spuse. Se vedea bine că nenorocirea bătrînei îl zguduise.
După aceea porniră pe uliţa satului, ale cărei case, pe o parte şi pe alta, zăceau părăsite şi pustii. Cînd ajunseră în piaţa rotundă, totul era învăluit în lumina strălucitoare a lunii. Scăldate în razele ei se oglindeau apele unui mic heleşteu din apropierea teiului bătrîn, care arunca peste piaţa pustie o umbră deasă şi prelungă.
Urmele urgiei se vedeau pretutindeni. Ici şi colo zăriră bucăţi de haine sau de pînză, aruncate sau pierdute, în

altă parte — un coş sau o dăsagă împletită din coajă de tei. În faţa unei căsuţe adăsta un car gata de plecare; dincolo, văzură o portiţă smulsă din ţîţîni sau porţi date de perete. Dar nicăieri, nici ţipenie de om, nici o vită, nici o pasăre, nici un cîine. În schimb, destule capete tăiate de găini şi de gîşte.

— Un lucru mi se pare ciudat, spuse unul dintre lefegii. .Dacă au pustiit satul în halul ăsta, de ce nu i-au dat foc ?

— Poate că au de gînd să se întoarcă. Cine ştie unde sînt acum ! Or fi urmărind niscai fugari! îşi dădu cu părerea cel mai în vîrstă dintre oşteni.

În aceeaşi clipă opri calul. La fel făcură şi ceilalţi după ce trecură de mijlocul pieţii. Toţi îşi'aţintiră privirile înainte, în partea dreaptă, care fusese pînă atunci cufundată în umbră. Acolo luna îşi revărsa belşugul de lumină peste o casă de lemn CU' acoperiş d'e paie şi peste gardul din faţa ei. La portiţă, chiar lîngă gard, zăcea o femeie, iar pe igard, deasupra ei...

Oamenii amuţiră deodată. Se uitară cercetători, ca şi cum nu le venea să creadă, apoi se apropiară mai mult. Stareţul păşea încet, şovăind, î.n urma loţ.Cînd ajunse acolo, păli de cele ce-i văzură ochii. Pe pămînt zăcea plină de sînge o tînără ţărancă ucisă. Un copilaş de. vreo cinci ani, eu capul zdrobit, îşi **vîTîse** faţa în fusta femeii. Mama şi copilul zăceau morţi într-o baltă de sînge. Sîngele stropise şi ulucile de lîngă ei, dar mai ales cei doi pari ascuţiţi, înfipţi ' în gard, şi care se înnegriseră de şiroaiele de sînge scurse din trupurile altor doi copilaşi, un sugaci şi un prunc .de vreo doi anişori.

Toţi, mama şi copiii, pieriseră de o moarte îngrozitoare. Dar mai ales pentru femeie a fost desigur înspăimîntător să-şi vadă copiii murind în astfel de chinuri. Şi i-a văzut, de bună seamă, de vreme ce i-a apărat.

În timp ce se uitau buimaci la trupurile celor ucişi, lefegiii văzură în lumina lunii că femeia avea mîna dreaptă tăiată. îşi apărase copiii cu mîinile goale !

— Fiare! strigă unul dintre lefegii.

Apoi al doilea şi al treilea:

— Nemernicii !.

Erau glasuri în care tremurau scîrba şi mînia stîr- nite de această săLbăticie.

— Va să zică.aşa vor să ne facă şi nouă, adăugă cel mai tînăr, care se trăgea, ca şi ceilalţi tovarăşi ai lui, dintr-un sat de iobagi al lui Rozemberk.

— Smulgeţi ţăruşii şi culcaţi copiii lîngă mama lor! porunci stareţul cu grăbire, întorcînd capul în altă parte. Un zvon de glasuri străbătu pînă la ei. Toţi rămaseră locului şi a'steultară. Un cîntec — un viers jalnic şi

sălbatic — răsuna din plin, nelăjnurit ancă, dar apropiindu-se tot mai mult.

— Mai :şi eîntă ticăloşii! izbucni lefegiul cel tînăr.

În clipa aceea toţi fură cuprinşi de mînie şi ură.

II strigară pe tînărul ostaş şi ca la o poruncă alergară spre cai. Pintenii zornăiră şi lefegiii răcniră într-un singur glas :

— Pe ei ! Pe tîlharii ăştia!

.Stareţul se răsti la ei : Ce-au de gînd' să ifacă ? Să stea.pe loc! Dar lefegiii smulseră lănciile din pă- mînt şi se aruncară în şa. Între timp, cîntecul se auzi şi mai desluşit. Răsuna mai răspicat şi mai fioros. i

Stareţul îşi îndemnă calul, şi mai înainte ea. lefegiii aprinşi de mînie să dea pinteni cailor, trecu în faţa lor. Se întoarse spre oşteni şi, ridicînd mîna dreaptă, le strigă să-i dea ascultare, dacă nu vor să intre singuri în gura lupului.

— Vor să ne ucidă !

— Pe noi toţi, ungurii ăştia nemernici!

— În numele Domnului, vă poruncesc! răcni stareţul cu glas de tunet. Să nu facă nimeni un pas I Acela care va mişca măcar un deget... Iar tu, — rosti egumenul, arătând spre cel mai în vîrstă, — cu greu ai putea da socoteală acasă, ca şi voi ceilalţi.

În clipa aceea veni spre ei, în piaţă, un călăreţ îmbrăcat într-o haină păroasă şi cu o manta roşie, prinsă peste umărul stîng. Pe hamurile calului mărunt şi negru luceau paftale şi tot soiul de podoabe de metal. În clipa în care îi zări pe lefegii şi pe preotul îmbrăcat în veşminte alibe, călăreţul întoarse grabnic calul, şi din eîteva dezghinuri dispăru printre case.

■Cîntecul se auizea acum mai 'aproape şi mai hotă- rît, însă deodată încetă, de parcă ar fi'fost retezat. În schimb, un strigăt sălbatic sfîşie tăcerea nopţii. Se auzi tropotul vijelios al unui mare număr de cai care alergau în goană turbată. Şi după o clipă năvăliră în piaţă ungurii, un cîrd întreg, fluturînd săbiile deasupra capului şi scoţînd urlete bezmetice.

Erau ca la vreo treizeci, toţi îmbrăcaţi în veşminte uşoare. Numai cîţiva dintre ei purtau coiifuri fără margini, ca nişte plinii. Ceilalţi, cu căciuli miţoase, aveau bărbi dese şi lungi, caîe le atîrnau pe piept. Erau raşi în cap. Niciunul nu purta arme strălucitoare, nici platoşe, nici alte lucruri mai de seamă. Cîtorva le atîrnau pe umeri piei păroase. Cei mai mulţi aveau* mantale roşii, ca şi călăreţul pe care-l văzuseră întîi. La şoldul drept al fiecăruia se bălăbănea o tolbă plină cu săgeţi. La umăr purtau arcuri, iar pentru a se apăra, ţineau pe braţul stîng un scut rotund şi mic.

Toate acestea se.puteau desluşi dintr-o singură, ochire. Ba ceva mai mult: se vedea că sub şei caii lor mici şi nu prea arătoşi aveau un fel de piei pă-

roase, apoi pieptare şi căpestre de care atârnau cureluşe de podoabă, bătute cu paftale de metal şi alte zorzoane lucitoare.
Călăreţii năvăliră în piaţă cu strigăte asurzitoare şi-i înconjurară pe oamenii lui Rozemberk. Cu o clipă mai înainte stareţul le poruncise să lase în jos suli- ţile pregătite de luptă.
. După aceea se strecură încet printre unguri şi lefegii, pînă cînd ajunse în faţa căpeteniei maghiare. Acesta avea în cap un coif, iar peste un zăbun lung, roşu şi înflorat, o cămaşă de zale. Stareţul îi vorbi latineşte. Ungurul pletos, cu .faţa smolită şi mustăţi negre, răspunse pe ungureşte că nu înţelege. Apoi întrebă scurt, în limba slovacă, cine sînt.
— Sîntem supuşii majestăţii sale Sigismund, împăratul Romei, regele Ungariei şi al Cehiei. Iar eu sînt stareţul mănăstirii din Lounovice.
— Eşti ceh, nu-i aşa ?
— Ceh, dar creştin adevărat.
Ungurul rîse şi rosti:
— La voi cehii, toţi sîmt buni creştinii. Asita o spune fiecare. Şi cînd colo fiecare e un husit, un eretic. Chiar şi preoţii şi parohii, ca acela de la Hradec. Te închini şi duhului rău ?
— Cine i se închină ? răspunse pe dată stareţul cu asprime.
— Voi, cehii! În pieţele din Praga şi pretutindeni vă închinaţi Mielului alb, ca păgînii. Şi Gîndacului negru.
— Nu-i adevărat.
Ungurul începu să suduie ca ieşit din minţi şi ţipă :
— Cum nu-i adevărat? O ştim din gura preotului nostru şi pretutindeni se propovăduieşte lucrul acesta despre voi. Foarte bine că.vă omoară pe toţi!
— Sînt sol şi mă duc la rege.
— Ce cauiţi acolo ?
— Duc o solie din partea panului din Rozemberk. Măria sa craiul va fi bucuros să mă vadă.
— Bucuros, nebucuros, regele e tare dornic să vă vadă pe voi toţi cehii în pămînt. Ce duci cu tine ? întrebă deodată.
— Nu mă întreba şi lasă-mă să trec. Mă duc la Kutna Hora. Şi regele se îndreaptă într-acolo.
■— S-o fi ducând' el, dar tu n-ai să te duci. Asta ar putea să spună fiecare din cei pe care punem mîna.
— Pe mine n-ai decît să mă iei cu tine, dar să mă duci la rege.

În timpul acestui schimb de vorbe, ctimanii nu scoaseră nici un cuvînt. Toţi se uitau la lefegii, cercetau cu privirea caii cehilor, îl cîntăreau pe stareţul îmbrăcat în alb şi căutau să înţeleagă ce vorbeşte cu căpitanul lor. Acesta se-ntoarse deodată către ei şi le strigă ceva în limba lor. După aceea zece cumani se îndreptară către lefegiii lui Rozemberk ca să le ia armele. Lefegiii le înmînară la porunca stareţului oare-şi dăduse seama că în astfel de împrejurări .nu era altceva de făcut. Apoi cumanii îi luară pe lefegii între ei şi, împărţindu-i, îi duseră în două case. Stareţul trebui să meargă cu căpetenia cumanilor în altă casă.
Cîţiva călăreţi cumani rămaseră de strajă. Ceilalţi îşi adăpostiră caii în grajduri şi. plecară să se odihnească.
16*
243
Stareţul fu dus într-o odăiţă. Acolo se întinse pe un pat sărăcăcios, acoperit cy paie. Totuşi nu putu să adoarmă. Tot ceea ce văzuse astăzi în cătunul acesta nu-l lăsa să aţipească. Cum închidea ochii şi moţăia o clipă, se smulgea dintr-un vis

îngrozitor. Vedea trupşoarele învineţite ale copiilor înfipţi în ţăruşi, plini de sînge şi cu maţele afară, pe mama moartă lîngă ei şi pe frăţiorul cu capul zdrobit. În vis îi apăreau şi ungurii tuciurii în mantalele lor roşii, cu ochii sticloşi, cu pometţii obrajilor ieşiţi în afară, cu gîturile goale, răcnind şi bolborosind' cuvinte neînţelese, în limba,

lor ciudată,
ameninţîndu-l

.Astfel se zbuciumă stareţul, pînă ce fruntea i se broboni de sudoare. Se închină şi-şi aminti de nelegiuirile săvîrşite de taboriţi: cum au dat foc mănăstirii, cum au ars cărţile sfinte, cum au nimicit totul, cum şi-au bătut joc de sfintele icoane — şi apoi îi apărură iarăşi copilaşii aceia schingiuiţi şi morţi din vîrful ţăruşilor, cu ochii stinşi şi cu feţişoarele schimonosite de durere.

— Asta e pedeapsa lui Dumnezeu, din pricina blestemaţilor de taiboriţi 1 Pedeapsa lui Dumnezeu 1 Numai sînge nevinovat se varsă pretutindeni.

Stareţului ÎL apăru în minte boierul de la Hvozdno, aşa cum îl văzuse oînd se întîlnise ultima oară cu el. De jur împrejur era tăcere. Se auzea doar sforăitul zgomotos al călăreţilor cumani care dormeau în tinda casei.

Stareţului i se păru un veac pînă la ziuă. Abia spre dimineaţă aţipi puţin. Căpetenia cumanilor veni să-l trezească. Curînd după aceea îneălecară. Cînd ajunseră în piaţă, egumenul se uită spre locul unde zăcea trupul femeii cu copilul şi trupşoarele -celor doi prunci. Văzîndu-i tot acolo, ceru căpeteniei ea oamenii lui să-i ridice şi să cureţe locul.

—· Vezi, popă, că şi tu eşti eretic? .Ştii oare că ne-am spălat mîinile în sîngele lor ? Pentru asta avem indulgenţe[1]. Dar numai pentru cel care ucide, nu şi pentru cel care îngroapă. Lasă-le încolo de spurcăciuni eretice!

După .aceea părăsiră satul şi ungurii ***6*** lilară pe un drum mai drept şi mai ¡scurt, trecînd mai întîi prin nişte livezi înflorite, cu iarbă înaltă, apoi printr-un loc înţelenit şi peste ogoare cu semănături verzi; după aceea iarăşi peste cîmp, printr-o luncă, pe lîngă o curmătură, şi se îndreptară în sfîrşit către un sat care îşi arăta căsuţele albe lîngă un stejăriş, dincolo de livezi. De-a lungul drumului trecură şi pe lîngă un conac, un fel de curte boierească, arsă şi pustie.

Căpetenia cumanilor nu vorbea cu stareţul. Şi cînd voribea, o făcea numai ca să-l înţepe — şi pe tovarăşii lui la fel.

Stareţul nu intră nici el în vorbă cu căpetenia cumanilor care nu ştia .nici să scrie, nici să citească. Se încredinţase de lucrul acesta cînd' îi arătase scrisoarea guverna torului. Preotul îi sfătuise şi pe lefegii să nu scbată o vorbă. ,Iar acum îi auzea pe cumanii care mergeau alături de ei, glumind cu glas tare şi bătîndu-şi joc de dinşii.

încă de dimineaţă ajunseră în satul de la capătul drumului. Acolo era un adevărat furnicar de ostaşi. Cătunul şi ţarinile dimprejur mişunau de oştile înaintaşe

|

Indulgenţe – iertare pentru păcate, ce acordă uneori biserica catolică. (n.t.)

ale lui Sigismund. Cei mai mulţi dintre armaşi erau călări. Cumanii şi cei înrudiţi cu ei, iazigii şi sîrbii, purtau straie pestriţe, cu brîuri late, şi erau înarmaţi .pînă în dinţi. Mai mişunau pe-acolo slovaci şi maghiari, toţi călări, şi pilcuri de pedestraşi nemţi.

Tăbărîseră cu toţii prin case, în piaţă şi jur împrejurul satului. Caii şi-i legaseră de garduri, priponiţi de ţăruşi, sau îi adăpostiseră în coşare. Unii erau înşăuaţi. Alţii fără şei. Pretutindeni bălegar şi un ' miros iute, paie arunoate şi risipite, smocuri de iarbă proaspătă şi a.pă vărsată. Cînd pîlcul de călăreţi intră în sat, ducînd în mijloc pe ostatici, pe stareţul în veşminte albe şi pe cei şase lefegii, cumanii, ungurii, sîrbii şi pedestraşii nemţise îngrămădiră în jurul lor. Şi toţi ţipau: „Husl Hus !", strîmbîndu-se la ei şi ameninţîndu-i.

IXCăpitanul cumanilor se opri în piaţa satului, dinaintea unei case, în gardul,căreia se afla înfipt un steag. Ostaticii fură minaţi spre o poartă descihisă şi smulsă din ţîţîni. Acolo întîlniră chiar pe căpetenia către care porniseră. Era un bărbat chipeş, înalt, voinic, cu nasul coroiat şi ochi scânteietori. În cap purta o cuşmă mică, roşie, cu două pene de struţ, înfipte drept în sus, iar trupul îi era învăluit într-o du- lamă albă, largă şi fără mîneci. Pe sub dulamă se vedea un mintean stacojiu şi înflorat, croit dintr-o ţesătură pestriţă şi împodobit cu găitane la piept. Pantalonii strimţi şi roşii erau vîrîţi în nişte botfori nu prea înalţi, însă cu pinteni. La şold îi atîrna o sabie încovoiată, iar în rmînă ţinea o ghioagă. Căpetenia la care fură duşi ostaticii ştia limba slovacă, dar cu stareţul vorlbi latineşte. Cuvînta mai liniştit decît căpitanul cuman, însă tot atît de neîncrezător. Cînd stareţul îi spuse cine e şi unde se duce, căpetenia cătă la el eu o privire iscoditoare şi-i porunci să aştepte. După aceea intră în casă. Nu zăbovi mult şi se întoarse însoţit de un cavaler cu chivără, de sub care se revărsa o glugă de zale care-i acoperea ceafa, gîtul şi barba. Gluga tivită cu blăniţă şi tăiată pe margini în formă de frunzişoare îi cădea peste umeri, pînă la piept. Pe gluga aceasta de zale, sub urechea dreaptă, se afla o plăcuţă roşie cu blazonul vajnicului cavaler care purta gambiere, sabie la şoldul sting şi un jungher în dreapta. La brîu avea o tolbă şi în mîini mănuşi de za. Era pregătit de drum.

Călca apăsat şi pasămite destul de anevoie. La fiecare

pas, pintenii îi zornăiau zgomotos. Cu stareţul vorbi oeheşte, căci era ceh de obîrşie, boier din Mora- via, panul Jesek din Plumlov, fratele celui mai mare hatman din Moraviia. Se număra printre panii care, recunoscînd drepturile lui Sigismund asupra coroanei cehe, slujeau acum în oştirea acestuia, chiar împotriva celor de un sînge cu ei

.Cînd auzi încotro se îndreaptă preotul şi pentru ce anume, şi după ce văzu şi scrisoarea cu peceţile guvernatorului Rozemberk, panul Jesek se bucură foarte şi-l primi bine pe stareţ. La rîndul lor, ungurii începură să se poarte altfel cu ostatecul. Cele două căpetenii, ungurul şi oehiţl, îl **conduseră** pe stareţ în **casă** şi-l ospătară din merindele lor. Dar nu zăboviră mult acolo, căci în curînd se auzi sunînd goarna şi tobele vestiră plecarea.

Stareţul rămase lîngă panul Jesek, pe care regele Sigismund îl trimisese înadins în fruntea înaintaşilor din oastea sa, ca ceh care cunoştea oamenii de prin părţile acelea. Panul conducea un pîlc de pedestraşi, alcătuit în cea mai mare parte din nemţi silezieni. Printre ei se aflau şi cîtivia cehi din Moravia. La cererea stareţului, Jesek porunci să se înapoieze lefegiilor toate armele, îngăduindu-li-se, în acelaşi timp, să însoţească iarăşi ca străjeri pe stăpînul lor.

În clipa cînd ostaşii ieşiră din case, îndreptîndu-se spre caii care aşteptau în fata porţilor, satul părăsit de oameni părea un furnicar. Ungurii, care alcătuiau primul pîlc de călăreţi, se rînduiră în piaţa satului, umplînd văzduhul cu zgomotele şi cîntecele lor. Pă- mîntul se cutremura de tropot, iar în aer plutea un miros iute ce se amesteca cu nechezatul şi neastîmpă- rul cailoT aşezaţi acum în rinduri.

Paftalele şi bumbii de metal de pe hamurile bidiviilor sclipeau în soarele dimineţii, iar mantalele călăreţilor păreau mai roşii.

■ Cei mai mulţi dintre ei se şi aflau în şa, alţii abia încălecau sau mai strîngeau chingile. Însă toţi vorbeau între ei zgomotos, suduiau, strigau unii la alţii sau pufneau în rîs de li se vedeau dinţii albi strălucind sub mustăţile negre. Adierea vîntului de dimineaţă înfiora părul pieilor de sub şei şi de pe umerii acestor fii cruzi şi sălbatici ai pustei maghiare.

Sutaşii în mantale de culoarea chinovarului, sub care se zăreau solzii sclipitori ai cămăşilor de zale, încălţaţi cu cizme roşii, la care zornăiau pinteni lungi, rînduiau şirurile de armaşi, strigau, înjurau şi împingeau în_rînduri, cu sabia lor uşor încovoiată, pe călăreţii neobişnuiţi cu disciplina.

Stareţul stătea pe cal în 'faţa casei, alături de panul din Plumlov, cu ochii îndreptaţi spre această gloa- iă pestriţă — privelişte neobişnuită pentru el. Cavalerul îl lămuri asupra călăreţilor.

— Ăştia ar fi în stare să jefuiască şi să fure totul, spuse el, arătînd spre unguri şi cumani.

Stareţul îi aminti ce-au săvîrşit în sătuleţul vecin, povestindu-i ce-a văzut chiar el, cu ochii lui.

Cavalerul dădu din cap şi zise:

— Din păcate aşa este. Şi ce-i mai rău, e că prin asemenea fapte slujesc regelui. Însă nu te poţi înţelege cu ei în nici un chip.

Tobele răpăiră. Erau două căldăruşe mici de aramă, atîrnate de gîtul unui bălan bătrîn care se afla la marginea şirurilor, în primul rînd al pîlcului de unguri. Toboşarul călare lovea în ele, bătînd darabana, suta- şul scoase un strigăt pătrunzător şi gloata se puse în mişcare. Stareţul băgă 'de seamă că la urmă de tot mergea călare un călugăr dominican, ars de soare şi firav. Panul din Plumlov, văzîndu-l pe consîngeanul său uitîndu-se după călugăr, îi spuse:

— E un predicator maghiar. Avem şi un neamţ şi un slovac. Toţi vorbesc cu înflăcărare împotriva tabo- riţilor şi reamintesc oamenilor bula papală

În clipa în care ungurii şi cumanii dispărură pe una din uliţele satului, iar tropotul cailor mai răzbătea încă pînă aici, din celălalt capăt se auzi un alt tropot, mai puternic. O gloată pestriţă de sîrbi şi valahi se urnise de asemenea din loc. Cei mai mulţi aveau nişte cuşme ciudate şi căciuli tivite pînă sus cu blăniţă, unele dintre ele împodobite cu pene; erau îmbrăcaţi în mintene cafenii sau cu mantale, purtau pe umeri piei păroase, aveau arcuri şi tolbe, iar la brîu arme. Mai toţi erau înalţi, voinici, cu ochi scânteietori şi mustăţi stufoase, adevăraţi uriaşi faţă de cumanii bei mărunţi şi puţin arătoşi.

— Ăştia retează capetele oamenilor, grăi panul din Plumlov, arătînd spre sîrbi şi romîni.

Căpetenia cu care stareţul se întîlnise în poarta ca-

' **Bula papală — act oficial emis de papă. (n.t.)** sei şi care pînă atunci stătuse mai la o parte,- uitîn- du-se la călăreţi, se apropie de ei.

În urma călăreţilor se auzea cîntec şi sunet de fluier, răzbătînd prin tropotul copitelor. Erau pedestraşii nemţi care avuseseră tabăra dincolo de sat. Panul din Plumlov, împreună cu stareţiil şi lefegiii acestuia, se alăturară nemţilor. Egumenul îşi mai aruncă o dată privirea înapoi şi zări alte pîlcuri de călăreţi şi un lung şir de care ţărăneşti.

Peste puţin ieşiră din sat şi înaintară pe un drum zbicit, plin de hîrtoape. Era o dimineaţă senină de mai. Cîmpul şi ponoarele dimprejur erau acoperite de verdeaţă. Stareţul îşi rotea ochii cu mai multă voioşie decît ieri. Se simţea mai în apele lui şi mai în siguranţă în mijlocul ¡acestor şiruri de ostaşi. Se bucura că în sfîr- şit va izbuti să ajungă la ţintă. Văzînd atîta oştire înaintea şi în urma lui şi auzind de la panul din Plumlov cîtă oaste mai are regele şi cîte mii de cruciaţi mai aşteaptă Sigismund, triumfa la gîndul că blestemaţii de eretici nu vor mai avea acum putinţa să se împotrivească. A sosit în sfîrşit ziua să se isprăvească cu ei. Praga va fi îngenuncheată,

aşa cum i-a spus şi panul din Moravia. Iar cuibul de la Hradisté va fi măturat de pe faţa pămîntului de către guvernatorul Ro- zemberk.
— Numai să pot căpăta pentru acest husit josnic un ajutor mai mare din partea regelui, spuse stareţul compatriotului său.
Cavalerul făcu un semn.
.— Numai de bani să nu fie vorba. Căci şi craiul e cam strîmtorat. Doar bani să nu-i ceri, părinte stareţe. Ar fi fost mult mai bine decă-i aduceai dumneata niscai sunători. Să ştii că regele are şi datorii. Iar negus- tora şui acela cu greu îi face rost. Pe preoţi nu-i vede cu ochi buni.
— Care negustoraş ?
— Windeke. Un târgoveţ din Maienţa. Om umblat prin lume şi iscusit mai ales în astfel de treburi. Ne- güstor cu apucături evreieşti. Regele are încredere în neamţul ăsta, fiindcă' îi face rost de bani. Dar cînd e vorba de cehi, stîrpitura de Windeke ar fi în stare să-i înece pe toţi. Mai întîi pe noi, bineînţeles, pe cehii de la curte, şi apoi pe toţi ceilalţi. Să-l cauţi pe ălik, care e logofătul de taină al împăratului. Bani şi iar bani, părinte stareţe, sau... aici panul din Plumlov se apleacă de pe cal către stareţ şi adăugă surîzînd şi clipind şiret din ochi — o fecioară frumoasă» Cu o astfel de undiţă minunată îl poţi prinde întotdeauna pe rege.
Stareţul încruntă din sprîncene :
— Avem griji mâi mari. E vorba' de credinţă şi de coroană.
— De asta nu se teme el. N-ai auzit? Castelul sfîn- tul Václav şi Vysehradul sînt în mîinile noastre. Amîn- două îi strîrtg'pe cei din Praga ca într-un cleşte. Se vor ruga frumuşel de papă. Poate chiar mai înainte ca noi să ajungem la Pnaga.
— Dar procleţii aceia de la Hradisté ?
- Cavalerul rîse batjocoritor şi întîmpină :
— Ia, cîţiva popi bezmetici $i nişte mocofani ca vai de ei.
— Dar despre ţăranii lui Zizka ai auzit, boier Jesek?
— Aida de! Au nimerit-o şi ei o dată. Dar acum ce pot să facă împotriva a mii şi mii ?
Pe stareţ n.u-l convinse acest răspuns şi el stărui, arătînd cît sînt de îngrozitori şi de turbaţi aceşti oa- méni, de nu se mai poate înţelege nimeni cu ei. Tabo- riţii nu se vor supune atît de uşor.
— Sfătuieşte-l şi dumneata pe rege, pan Jesek, adăugă stareţul.. Dumneata şi toţi panii cehi. Să nu le nesocotească puterea, să trimită pe cineva împotriva lor şi să nu-l lase .singur pe guvernator. Nu e vorba numai de coroana regelui; lucrul acesta ne priveşte atît pe noi,

cît şi pé voi. Frăţia taborită ne poate zdrobi pe toţi.
. . ¡■i..¡i^'«-¡
— Nu te speria, părinte stareţe. De sfătuit o să-l sfătuim. Infeă regele are prea puţină încredere în noi, cehii, adăuga cavalerul cu amărăciune. Prea puţină. Il siujim ca şi alţii, ba încă şi mai bine, de vreme ce o facem împotriva alor noştri. Am. să vorbesc şi cu fratele meu hatmanul. Dumneata cată să-i cîştigi pe ceilalţi. Ai să-i vezi pe toţi la Kutna Hora. Şi să-l cauţi pe Slik, aşa cum ţi-am spus.

Ziua era foarte caldă. Toţi sufereau din pricina zăpuşelii, dar şi mai mult din pricina prafului care se ridica în jurul lor în vîrtejuri mari. Satele prin care treceau erau părăsite. Locuitorii din părţile acestea fugiseră de teama ungurilor şi cumanilor. Urmele jafului şi pustiirilor se vedeau pretutindeni: lanuri întregi de semănături[1] strivite fără noimă sub copitele cailor, case dărîmate şi resturi de animale ucise, zvîrlite afară din coşare.

Seara, după oe panul din Plumlov şi stareţul se aşezară cu pedestraşii îin tabără, zăriră pălălaia uriaşă a unui pîrjol. O curte singuratică, înconjurată de copaci, ardea ca o singură flacără. Văpaia roşie se revărsa sub cerul înnegurat. Jesekdin Plumlov sări în sus plin. de năduh şi începu să suduie.

— Arde, iar au dat foc! Nu trebuiau să facă asta, aici lîngă Kutna Hora. Aşa a poruncit regele, după sfatul nostru! Să mi se aducă calul! strigă el slugii sale.

După o clipă, ieşi din sat şi porni către focul care strălucea în amurg. Stareţul stătea lîngă un gard, La marginea satului, cu ochii pironiţi în partea aceea. Vedea flăcările înălţîndu-se în văzduh şi coloanele de fum pi'erzîndu-se sub **ceTul** întunecat. Făpturi aidoma unor umbre negre alergau "printre copacii din j'urul curţii, unele pe jos, altele pe cai.

: Un zgomot înăbuşit străbătea de la foc pînă aici. O clipă, se înteţi mai năprasnic şi atît de sălbatic,'încît îi îngrozi pe 'toţi. ' t

Stareţul auzi pe nişte pedestraşi, care stăteau'mai la o parte lîngă uluci, vorbind despre pîrjol.

Spuneau că cei din curtea aceea se apără, că ungurii au pătruns desigur înăuntru şi omoară pe oricine le iese în cale

.După puţin timp, stareţul avu ştiri.mai sigure. I le aduse chiar panul din Plumlov, oare se întoarse leoarcă de năduşeală, obosit, încruntat şi plin de mînie.

— Ungurii au dat foc curţii, aşa cum mi-am închipuit, spuse panul în odăiţa scundă, ţărănească, întunecoasă, mucegăită şi luminată de un opaiţ. Dar mai înainte iau jefuit totul.

— Şi ce-i cu oamenii din curte ? S-au apărat ?

— S-au cărăbănit. DaT după ce s-a încins pîrjolul, au luat-o la fugă încă doi inşi, un bătrîn şchiop şi un argat mai tînăr. Se ascunseseră în casă. Focul şi fumul i-au alungat şi pe ei. Blestemaţii de unguri i-au aruncat însă din nou în foc. Şi pe bătrînul şchiop şi pe argatul cel tînăr. Urlau sărmanii ca-n gură de şarpe, cînd îi înţepau cu săbiile şi cu suliţele, împin- gîndu-i în. vîlvoare. Auzeam de departe urletele ungurilor: „Hus ! Hus ! Ceh! Hus! Ceh!" Aşa răcneau fără încetare. Cînd am ajuns acolo era prea tîrziu. Nu se mai putea face nimic. Pe flăcău l-am zărit la fereastră. Striga cu atîta deznădejde sărmanul, încît glasul lui străbătea pînă şi prin hărmălaia smintiţilor. Şi deodată s-au prăbuşit peste el grinzile care ardeau. Nu i s-a mai putut da nici un ajutor.

Stareţul îşi aminti clipele cînd el însuşi se pregătise de moarte în conacul de la Hvozdno, împreună cu Marta şi paracliserul, atunci cînd luase foc casa vecinului.

— Şi ungurii ce spuneau ? întrebă el cu glas înăbuşit, după ce tăcu cavalerul.

— Nimic. Am întrebat de sutaş. Nu era nicăieri. Cînd m-am răstit la ei, zdrahonii ăia de oameni erau gata-gata să sară la mine.

— Erezia a aprins focul. E un jeratic pe care nimic nu-l mai domesticeşte. Iată că acum pîrjolul pe care l-au

stîrnit, arde şi suflete nevinovate. Ne fac de ocară în toate ţările vecine, spuse stareţul posomorit şi clătinînd din cap.

— Toată tara va fi pustiită.

— De aceea, cu cît aceşti eretici' vor **fi** ştîrpiţi mai curînd, **cu** atît va **fi** mai **bine,**

Stareţul rostise aceste cuvinte tăios şi cu o asprime care i se răsfringea în ochi şi pe chipu-i galben ca lămîia.

A doua zi porniră în zori, în urma călăreţilor unguri care o luaseră cu mult înaintea lor, lăsînd urme cumplite: ceva mai încolo, printre copacii arşi, ruini fumegînde şi cenuşa celor două nefericite fiinţe.

După-amiază, pe cînd mergea alături de panul din Plumlov, în fruntea pilcului de pedestraşi nemţi, stareţul zări pe înălţimea dinaintea lor un oraş mare, împrejmuit de lntărituri. Se vedeau de departe turnurile şi bisericile. Se apropiau de Kutna Hora...

X

Călăraşii unguri, sîrbii şi cumanii tăbărîseră prin satele din jurul oraşului. Nici pilcul ostaşilor cu care venise panul diin Plumlov nu intră în cetate; de asemenea nici al doilea, alcătuit din pedestraşi, numai nemţi din Silezia şi Lusacia, care sosiră în urma cavalerului din Plumlov. Toti îşi aşezară corturile sub zidurile oraşului, lîngă mănăstirea Sedlec. Tabăra creştea văzînd cu ochii. Veneau din urmă şiruri lungi de care ţărăneşti şi împreună cu ele călăreţi arămiţi de soare, cu coifuri ţuguiate ce le acopereau şi nasul, plini de praf, murdari, stacojii la fată şi leoarcă de sudoare.

împrejurimile întinse din jurul clădirilor lavrei şi din preajma capelelor aveau altă înfăţişare. Deasupra lor, ca şi deasupra vechii mănăstiri romanice, se înălţa drept în sus silueta mîndră şi zveltă a catedralei gotice. Locurile acestea liniştite erau acum un du-te-vino de lume de tot soiul, pedestraşi şi călăreţi. Pretutindeni se vedea o împestritare de culori care se împerecheau sau se desperecheau în brîuri de culoarea macilor de pe cîmpii. În toate părţile era o mişcare neostoită ca într-un furnicar. Şi în tabere soseau neîncetat mereu alte şi alte pilcuri de ostaşi, ca nişte ape care se învolburau sub steaguri de cele mai felurite culori.

Panul din Plumlov îşi rîndui oamenii şi apoi se îndreptă cu stareţul mai întîi spre mănăstirea Sedlee.

În lavră era o însufleţire tot atît de vie ea şi în. tabere. Numai că aici mişunau numai preoţi. îndată ce aflară că se apropie oastea regelui şi auziră glasul goarnelor de război, ieşiră aproape toţi din lăcaşuri. Foarte mulţi călugări ai mănăstirii Sedlee, cu comă- nace albe şi scapulare negre, o seamă de preoţi, oaspeţi din parohiile învecinate, şi fugari din diferite părţi se grăbeau să iasă din chiliile şi cămările lor. Cei mai mulţi erau din Praga.

Printre ei se amestecau preoţi de ţară, parohi şi canonici, dar mai cu seamă călugări din mănăstirile diferitelor ordine, îmbrăcaţi în straie albe, negre sau cafenii. Unii erau mai bătrîni,. alţii mai tineri, rotofei, spînatici, burduhănoşi sau ogîrjiţi. Enau preoţi de ţara în straie nemţeşti, mulţi cu veşminte bogate şi de preţ, iar alţii în sutane negre. Vuiau-scările şi bolţile de paşii lor. Apăreau şi dispăreau printre stîlpii de la întretăierea sălilor şi se îngrămădeau în pridvoare.
Pretutindeni răsunau glasurile lor. Se auzeau chemări în limba cehă, germană şi latină. Toţi se fră- mîntau la ştirea că se apropie oastea regelui, mîntuirea şi nădejdea lor, care o să-i pedepsească pe eretici. La fereastra unei clădiri din prima curte se înghesuiau numai capete de femei, legate la cap cu tulpane călugăreşti. Erau călugăriţele care îşi aflaseră adăpost aici. Se uitau într-o parte şi în alta, unele îmbrăcate în negru, altele în alb.
Deodată preoţii purceseră cu toţii către porţile ce se deschiseră scîrţîind şi pe sub a căror ia rea dă gotică intră călare un monah, îmbrăcat în veşmînt alb, cu înfăţişare nobilă, iar alături de el un cavaler cu chivără şi platoşe pe şolduri. Călăreţii înarmaţi rămaseră în faţa porţilor.
Din mulţimea preoţilor se auzi un strigăt de uimire şi de bucurie : — Stareţul!
Un prept tînăr, unul dintre protosinghelii stareţului, refugiat aici la Sedlec, scosese acest strigăt şi, făcîn- du-şi loc prin mulţime, se apropie de egumenul său. Într-o clipă se află peste tot cine e oaspetele cel nou. Cei de fată se apropiară curioşi de stareţ, căci luîn- du-se după spusele vicarilor fugiţi, îşi închipuiseră că stareţul Petr e mort ori că se află undeva în mîinile taboriţilor. Il căinaseră pînă în clipa aceea, dar acum erau nerăbdători să afle ştiri not. Cele mai însemnate le-au auzit în refectoriul cel mare [1] al mănăstirii, ai cărui pereţi erau împodobiţi ■ cu zugrăveli. Toţi porniră într-acolo. Sala cea mare şi boltită se umplu de zgomot. Dar cînd stareţul Petr se întoarse către cei de fată, ca să le vorbească, nu se mai auzi nici o şoaptă.
Stareţul istorisi pe scurt prin cîte a trecut. îndată ce a sosit la Sedîec, a aflat, chiar în curtea mănăsti-; rii, că toate călugăritele şi toţi preoţii de la Louñovice au ajuns cu bine aici şi că doar una din surori a mu-- rit. Le povesti ce s-a întîmplat la: Bukovsko, ce-au săvîrşit acolo

[1] **Legenda spune că pe vremea lui Pfemysl al II-lea stareţul Jindrich al II-lea a adus pămînt de pe Golgota, pe care l-a amestecat cu tărîna din cimitirul de la Sedlee. (n.a.),**

taboriţii, întemeindu-se pe cele aflate la Pfibenice. Au dărimat biserica şi au călcat în picioare sfintele odoare. Din toate părţile sălii porniră strigăte îndîrjite de mînie. Iar după ce stareţul mai ; spuse şi ce auzise din gura oamenilor tntîlniţi pe drum, anume că ne-, legiuiţii calcă în picioare anafura şi-şi ung botforii şi cîinii cu sfîntul mir, izbucni în sală. tunetul unei mînii nestăpînite. Ura şi învrăjbirea ţîşneau din ochii celor de fată. Preoţii bătrîni, tineri şi de mir, călugării diri diferitele ordine şi preoţii de ţară începură să strige şi să-i afurisească pe netrebnici. Unu strigau ceheşie, alţii nemţeşte şi cu pumnii încleştaţi îi ameninţau pe aceşti duşmani nevăzuţi.

Dar cînd stareţul arătă spre panul din Plumlov spu- nînd că se apropie izbăvirea tuturor asupriţilor ca ş

i■ [1] Reiectoriu — sală "unde se ia masa în comun, într-o mănăs- • tire, în internate etc. (n.t.) pedeapsa şi nimicirea procleţilor, deodată chipurile se înseninară şi ca după o furtună feţele tututor se luminară de o negrăită bucurie. Lumea creştină şi sfîntul părinte nu-i vor părăsi pe cei fugiţi şi jecmăniţi. O mare oştire se adună şi pe măria sa craiul îl vor vedea mîine cu toţii, în carne şi oase.

Refectoriul se cutremură de strigătele de bucurie ale celor de faţă. Preoţii, cuprinşi de tulburare şi de nădejdea că potrivnicii vor fi striviţi, săreau de la locurile lor, îşi strîngeau mîinile unii altora şi Se îmbulzeau spre masa din faţă, unde se afla stareţul cu canonicii şi preoţii mai răsăriţi. Mulţimea porni după ei pe sală, pînă ce stareţul, însoţit de panul din Plum- lov şi de vicarii săi, intră în odaia ce i se oprise de către egumenul mănăstirii Sedlee. Stareţul Petr nu zăbovi la mănăstire. Stătu oleacă de vorbă, îmbucă ceva şi se duse să vadă ce fac surorile refugiate. După aceea, însoţit de vicarii săi, se îndreptă spre vechiul cimitir, ca să se închine la mor- mîntul surorii înhumate acolo. Stareţul îngenunche împreună cu însoţitorii săi, şi sărutînd pămîntul sfînt se cufundă în rugăciuni.

Puţin timp după aceea încălecă din nou şi porni, alături de panul din Plumlov, spre oraş. înaintau anevoie.

Drumul era înţesat de oameni care veneau din oraş şi se îndreptau spre taberele ostăşeşti, precum şi de călăreţii şi lefegiii care mergeau spre oraş. Căruţe cu bere şi cu merinde încurcau de asemenea drumul. Pretutindeni, praf, forfotă şi din loc în loc o îmbulzeală atît de cumplită, încît nu mai puteai trece.

Deodată le luă înainte un mic pîlc de călăraşi înarmaţi. Între ei se deosebea un călăreţ îmbrăcat în straie nemţeşti, cu pălărie în cap. Omul acesta de vreo patruzeci de ani era slab, cu părul cînepiu şi barba roşiatică, pistruiat la faţă şi cu gîtul stacojiu.

De cum îl zări, panul din Plumlov îl apucă pe stareţ de mînecă şi-i zise :

— Il vezi pe vulpoiul ăsta ? E Windeke, vistiernicul regelui. Îi împrumută bani şi-i zălogeşte bunurile. Neamţ sadea, din cap pînă în picioare. Iar acela de lîngă el e boierul Wusterwitz, curtean din Brandenburg. Se duc desigur să se îngrijească de locuinţa regelui şi de adăpostirea celorlalţi curteni.

Boierul Wusterwitz, gras şi roşu la faţă, striga oamenilor să se dea la o parte din drum şi se răstea la călăreţii lui să libereze calea. Aceştia, înjurînd şi zbie- rînd pe nemţeşte, loveau în dreapta şi în stînga cu latul săbiei. În felul acesta o luară repede înainte, pînă ce se mistuiră în colbul de pe drum.

Cînd stareţul şi panul Jesek intrară pe poarta oraşului, era tîrziu, aproape de asfinţit. Pretutindeni oamenii furnicau ca la pomană : mineri din oraş, îmbrăcaţi cu bluze groase şi cu glugi în cap, dar mai ales străini, băjenari, aproape numai nemţi din Praga. Treceau dintr-o parte în alta sau stăteau adunaţi în pîlcuri, pe uliţe, în cerdăcurile caselor, în faţa bisericilor şi în pieţe.

Pe feţele tuturora, tineri şi bătrîni, se putea citi tulburarea şi neliniştea. Mai toţi cei veniţi aici de "la Praga erau oameni avuţi, chivernisiţi. Asta se vedea şi după îmbrăcămintea lor, după pălăriile păroase sau din blană de castor, de formă ţuguiată, după veşmintele cusute din ţesături alese, după şubele uşoare şi tivite cu blăniţe scumpe, după chepeneagurile de cele mai- felurite culori şi strînse pe trup, pe care le purtau tinerii, şi în sfîrşit după condurii ciudaţi din picioarele lor. Femeile în vîrstă, cu testemele şi marame pe cap, îmbrăcate cu rochii din stofe scumpe, stăteau lîngă bărbaţii lor sau se plimbau cu fiicele. Acestea îşi purtau părul desfăcut sau împletit în cosiţe legate cu panglici. Bentiţele de mărgăritar din părul fecioarelor, maramele subţiri ca pînza de păianjen, pe care le purtau femeile, cingătorile ferecate şi dichisite, chih- limbarurile strălucitoare şi celelalte zorzoane de care

— „împotriva tuturor" £57

atîrnau bănuţi de aur şi argint, straiele alese ale femeilor

şi bărbaţilor, toate arătau că oamenii aceştia au fost cîndva bogaţi. Cîndva. Au lăsat la Praga case, pămînturi, prăvălii şi vii, iar aurul şi argintul din pungi şi săculeţe era acum aproape pe sfîrşite. Unele din aceste pungi, împletite din fir de aur, se goliseră chiar de tot.

Mulţi refugiaţi, chiar şi dintre aceia care aveau haine de preţ, o duceau prost. Dar iată că se apropia izbăvirea. împăratul venea la Kutna Hora. Vestea aceasta îi tulburase pe toţi. Fiecare se grăbea să iasă din casă. Vorbeau cu toţii despre acest lucru, despre oştirea pe care o văzuseră cu ochii lor şi se sfătuiau cum să-l întîmpine mîine pe împărat şi cum să-l roage să le ia apărarea. îşi puneau în el toată nădejdea şi erau siguri c-au să se întoarcă în curînd la Praga, unde stăpî- neau acum ereticii cehi.

Pretutindeni era o zarvă neobişnuită. Ai fi zis că oraşul stă să se mute în altă parte. Nici mai înainte riM se găseau prea multe locuinţe la Kutna Hora, dar acum, venind un număr atît de mare de fugari, fiecare colţişor şi fiecare cămăruţă, ba chiar şi podurile eţau pline de oameni. Mulţi dintre ei au trebuit să se' mute, ca să aibă loc măcar stăpînul casei cu familia lui. Ba chiar şi aceştia au fost siliţi să-şi părăsească odăile şi locuinţele pentru a face loc oaspeţilor de mîine, curtenilor, preoţilor, cavalerilor şi panilor din alaiul împăratului.

Stareţul se îndreptă, împreună cu panul din Plum- lov, spre curtea italiană. Jur-împrejurul curţii domneşti era un adevărat furnicar. Oamenii stăteau locului sau se îmbulzeau pretutindeni. Erau mineri de la Kutna Hora şi străini. Toţi se uitau spre porţile prin care cu puţin mai înainte se mistuiseră curtenii împăratului, Windeke şi boierul Wusterwitz. În curtea domnească intra şi ieşea în fiece clipă cîte cineva : pîrgari, slujbaşi la mine, soli... Era o forfotă nemaipomenită, încît ostaşii de strajă abia puteau să ţină în frîu mulţimea curioasă care se înghesuia în faţa porţilor.

Stareţul şi panul din Plumlov răzbiră anevoie pînă la curte, mergînd la pas. Aici însă îmbulzeala îi sili să se oprească, căci tocmai în clipa aceea oamenii se înghesuiau mai abitir, din pricina unei femei mărunte şi uscăţive, de vreo treizeci de ani, îmbrăcată în straie de culoare închisă şi cu un tulpan alb în jurul capului. Faţa ei smeadă era aprinsă, iar ochii îi sticleau în cap. Voia să intre în curtea domnească şi lefegiii se repeziseră asupra ei. Însă femeia nu se lăsa. începu să vorbească în limba cehă, dar lucrul acesta îi căşună mai mult rău. Pînă în clipa aceea, minerii dimprejur, tîrgoveţii din partea locului şi străinii o îmboldiseră şi strigaseră la lefegii să-i dea drumul înăuntru, dar de îndată ce începu să vorbească ceheşte, îşi schimbară purtarea.

Mâi întîi îi pufni rîsul, iar cînd femeia o luă iarăşi pe ceheşte, se răstiră la ea, ameninţînd-o cu vorba şi cu pumnii. Îi strigară în faţă că e o eretică, că nu-i din Kutna Hora şi că a venit să iscodească. Vorbele acestea le aruncase un om din mulţime, iar altul întări :

— Da, da, de bună seamă că-i o iscoadă. Ştiţi cum a fost şi cu boccegiul ăla din Praga, care vindea ibri- şime şi cingători şi apoi se ducea la Praga şi spunea tot ce aQa pe aici.

Aşa se răsti el pe nemţeşte, iar apoi se repezi asupra femeii şi o întrebă în limba cehă şi germană cine e şi de unde vine. Dar femeia nu se înfricoşă, nu se feri din calea lui, şi înfruntînd mulţimea, strigă cu îndrăzneală :

— Ce am eu cu boccegiul ăla şi cu ce-a făcut el! Nu sînt din Praga şi nu vînd nici ibrişime şi nici cingători, ci marame. Sînt o femeie cinstită şi lucrez testemeluri.

— De unde eşti ?

17+

259

De la Klatov

.Aha ! Satul asta e undeva pe lîngă Pisek, aproâ^ pe de Hradiste. Prin urmare e eretică ! ţipă unul. Ce vă mai uitaţi la ea ? Zvîrliţi-o în temniţă ! E de la Pisek, de la picarzii[1] ăia de-acolo. În temniţă cu ea !

Cuvintele acestea prinseră numaidecît. Dar femeia se apără cu îndîrjire şi ceru ajutorul unui tîrgoveţ care stătea mai la o parte şi privea. Ea îi aminti că a vîn- dut de mai multe ori soţiei şi fiicei sale marame şi bentiţe. Chiar azi dimineaţă i-a dat o basma frumoasă de mătase, ca s-o aibă pentru întîmpinarea regelui, şi două marame. Gloata dimprejur răcnea şi urla fără încetare. Mai-mai s-o ia de chică.

În timpul acesta stareţul şi panul din Plumlov se apropiaseră de poartă. Auzind sudălmile şi strigătele femeii în limba cehă, cavalerul opri calul şi porunci oamenilor s-o lase în pace. Gloata îndărătnică se dete un pas înapoi, dar continuă să urle. Cavalerul nici nu se uită la oameni. îşi pironise ochii asupra femeii şi tîrgoveţului cu care stătuse de vorbă, şi-i zise :

— Vino cu noi. Treci între caii noştri.

Astfel, cu stareţul în stînga şi cu cavalerul în dreapta, femeia intră pe poarta curţii italiene. Gloata rămase afară, urlînd, răcnind şi năpustindu-se asupra lefegiilor ; voia să năvălească în curte după cehoaica aceea eretică.

XI

A doua zi dimineaţă, tabăra de la Kutna Hora începu să se lărgească. Veneau tot mai mulţi ostaşi, pîlc după pîlc, pedestraşi, călăreţi şi care încărcate, trase de doi sau mai mulţi cai. Dar astăzi oamenii din Kutna Hora nu mai aveau timp ca ieri să privească. Se pregăteau să-l întîmpine pe împărat. Totul fusese pregătit pentru primirea lui. Casele de pe uliţele care duceau spre curtea italiană, la fel ca şi celelalte, erau împodobite cu ramuri verzi; uliţele şi pieţele fuseseră curăţate, iar în turnurile curţii şi ale primăriei fluturau steaguri. Pretutindeni se vedeau cete de oameni îmbrăcaţi în straie de sărbătoare : târgoveţi şi meseriaşi adunaţi sub steagurile breslelor, preoţi în odăjdii scumpe, cusute cu fir de aur, şcolari însoţiţi de dascălii lor şi magiştri înveşmîntaţi în tradiţionalele tabarde[II], fecioare împodobite cu diademe de preţ, multe sulemenite, îmbrăcate în straie dintr-o bucată, despicate în faţă, lăsînd astfel să se vadă un din din fustele de dedesubt în culori vii, ca şi frumoasele rochii, azurii, roşii şi înflorate, apoi fii de târgoveţi în

[I] **În sînul mişcării husite s-au născut cu vremea divergenţe în legătură cu veneraţia faţă de sfînta împărtăşanie. Unii ta- boriţi o considerau ca un simbol al trupului lui Christos. Alţii o luau în rîs, spunînd că e un „fluture", un „liliac" sau chiar „pesmet bun de dat la cîini". Aceştia din urmă se numeau picarzi. (n.t.)**

pantaloni şi chepeneaguri strînse pe trup, împodobite cu copci lucitoare, şi cu părul spilcuit şi frezat.
Pretutindeni, ţesătura scumpă a veşmintelor de sandal, de buhur, de brocart şi catifea, sevaiul preţios al binişurilor, conteşurilor şi rochiilor, batistul şi horbotele spumoase ale vălurilor şi maramelor cu care erau împodobite femeile, pietrele scumpe din diademele şi tasmalele fecioarelor, sclipirea inelelor, lăn- ţişoarelor de aur şi a celorlalte giuvaericale, trădau bogăţia strălucitoare şi dragostea de lux a târgoveţilor de la Kutna Hora.
Soli înfierbântaţi şi aprinşi la faţă veneau din tabăra de la Sedlec, pe cai înspumaţi, aducînd veşti despre împărat. Pe metereze, în turnuri şi pridvoare stăteau .curioşii, privind ,m jos spre cîmpie. Acolo se înşiruiau corturile albe şi barăcile sure ale taberei, se alăturau şirurile de căruţe, iar călăreţii şi pedestraşii se rîn- duiau în sclipirile orbitoare ale armelor. Toţi se pregăteau să-şi întâmpine domnul, care se apropia în fruntea grosului oştirii sale.
Ir) vremea aceasta, stareţul se afla din nou la mănăstirea Sedlec, iar panul Jesek se găsea în tabără, lîngă ceata lui. Zăboviseră la Kutna Hora pînă seara. Panul din Plumlov rînduise cu pîrgarii toate cele trebuitoare pentru îndestularea cu merinde a ostaşilor săi. Mai înainte vorbise şi cu boierul Wusterwitz şi cu Windeke, vistiernicul împăratului, cărora le prezintă şi ne stareţ Neamţul pistruiat nu fu prea încîntat de această cu- noştinţă şi mai ales nu-i veni de fel la socoteală cînd egumenul vorbi despre nimicirea şi pustiirea mănăstirii Lounovice.
— "Si aţi vrea cumva să vă despăgubească împăratul ? îi tăie vorba Windeke. Să plătească compatrioţii dumneavoastră, că-i doar isprava lor ! Măria sa suferă şi aşa de ajuns din oricina lipsei de bani. Are multe. găuri de astupat. Straşnică moştenire, să tot plătim mereu şi să mai dăm şi despăgubiri!
Cuvintele din urmă le rosti mai înţepat, uitîndu-se în acelaşi timp la panul din Plumlov.
— Las' că n-ai să pleci sărac din Cehia, scumpe vistiernice! i-o întoarse cavalerul în batjocură.
Iar stareţul adăugă :

[1]Tabardă (cuvînt de origine franceză) – veşmînt de zile mari. (n.t.)

— Nici eu nu vin cu mîna goală.
Windeke se schimbă la fată. În ochii lui verzi cu gene bălane se aprinse o lumină. Vorbirea-i deveni mai îndatoritoare şi mai orietenoasă.
— Măria sa, — spuse el. — îl va orimi bucuros pe cinstitul stareţ şi-l va ocroti ca pe toti ceilalţi.
Despre lucrurile acestea vorbea staretul cu abatele mănăstirii' Seldlec şi eu cîţiva canonici şi oreoţi, în dimineaţa zilei cînd îl aştepta pe împărat lîngă mănăstire. în frunte cu toţi parohii şi monahii.
— Windeke a crezut că am şi adus banii şi giuvaericalele. Si a întors numaidecît foaia. Ca şi rum ajutorul lui Rozemberk nu i-ar fi de ajuns. L-am lăsat să creadă şi să se bucure.
Stareţul aminti şi de cehoaica aceea slabă care vindea marame şi povesti cum i-a luat apărarea panul din Plumlov.
— Şi ce s-a mai întîmplat cu ea ?
— Panul Jesek a dat-o în seama unei slujnice, cehoaică şi ea, ca s-o ascundă. Şi cred că spre seară a luat drumul către casă.
— Desigur că nu mai e acum la Kutna Hora. Dacă ar zări-o cineva, n-ar mai ieşi de-aici decît moartă.
— Să fie adevărat că taboriţii trimit iscoade ? întrebă unul dintre canonici.
— Aşa se spune. Iar dacă vînzătoarea de marame a fost şi ea iscoadă, cu atît mai bine! Să spună acolo ce-a văzut şi ce se pregăteşte. Că soseşte împăratul şi c-o să-i strivească pe toţi ca pe nişte viermi. C-o să scuture cojoacele cellior de la Praiga şi ţăranoilor care şi-au luat nasul la purtare.
Privirile tuturor se îndreptară către oraş, de unde cobora un'convoi lung, nesfîrşit; mai întîi veneau vreo mie de mineri, îmbrăcaţi în bluze albe, iar după ei se înşiruiau breslele şi toţi ceilalţi.
Era o zi frumoasă de mai. Steagurile şi praporii unduiau uşor în văzduhul limpede. Podoabele de metal, atîrnate de ele, sclipeau în soare, iar culorile deschise şi vesele ale straielor cu care erau îmbrăcaţi oamenii străluceau şi mai viu.
Convoiul acela lung străbătuse o bună bucată de drum, dar capătul lui se afila încă la porţile tîrgului. Viersul unei cîntări solemne se înălţa spre tăriile albastre, risipindu-se pînă departe peste cîmpiile înverzite.
După un timp cîntecul amuţi. Dincolo de tabără, unde se aflau gloatele de ostaşi rînduiţi şi unde armurile şi armele sclipeau în soare, se auziră sunete de fluier, glas de trîmbiţe şi. răpăit de darabane.
Deodată sunară clopotele din turla bisericii Tuturor Sfinţilor, apoi urmară cele 4e la biserica Maica Domnului, de la Sfîntul Iacob, de la Sfînta Cruce de pe Kolmarka, de

la Sfîntul Lazăr de pe lîngă Casa leproşilor, ,de la vechea biserică Sfîntul BaTtholomeu,,de la biserica Sfîntul Gheorghe şi din turnurile tuturor bisericilor aflate dincolo de oraş.
Într-un vuiet sărbătoresc de glasuri se porniră şi clopotele de la mănăstirea Sedlec. Chemările trîmbi- telor şi chimvalelor ostăşeşti se pierdeau în această mare de sunete. Numai cîntecul miilor de oameni din Kutna Hora, care stăteau rînduiţi, răzbătea pentru o clipă prin huietul acestor valuri metalice. Oamenii se înghesuiau pretutindeni ca firele de mac, dincolo de porţile oraşului, pe lîngă drum şi în tabere. Cei care nu puteau sau n-aveau voie să intre în convoi, se înghesuiau la porţi sau se urcau pe metereze.
împăratul se apropiase. Nu zăbovi în tabără decît foarte puţin şi .se îndreptă îndată către Sedlec. înaintea liui mergea un pâlc de roşiori maghiari în armuri strălucitoare, cu coifuri pe cap, iar în urma lor veneau paniii unguri cu chivăre şi cuşime împodobite cu perne scumpe, îmbrăcaţi în donitaşe lungi, ailibe, sau înflorate, cusute ou găiitaine de aur, şi piurtînd în picioare conduri sau cizmie .galbenie şi roşii. La şoild le atî:rmau i&ăbi.i,, în mîimi ţineau ghioage, şi mergeau pe cai gătiţi cu cioltare scumpe de piele, cu hamuri şi curele încărcate cu zorzoane strălucitoare. Alături de ei înaintau călări mqbilii nemţi şi cehi, îmibrăcaiţi în armuri de preţ.
împăratul călărea pe un cal alb, frumos şi falnic, cu un cioltar de care atîrnau ciucuri minunaţi de aur cu dragoane de culoarea sîngelui. Era un bărbat înalt, frumos, bine făcut, cu trăsături alese, cu barba lungă, uşor rotunjită, de culoarea aramei, cu părul auriu şi cîrlionţat şi cu ochii albaştri. Calul dădea nărăvaş din cap şi-şi muşca zăbala pe care o umpluse de spume. Bumbii scumpi, de aur, de la căpăstru, precum şi paftalele daurite şi pietrele preţioase de pe pieptarul şi truparul hamului sclipeau în soare.
împăratul purta în cap o cucă înaltă din catifea roşie, tivită cu blană de sobol, pestecare, de ,1a tiv pînă la vîrf, alergau brîuri de aur, cusute cu pietre scumpe ; iar de pe umeri îi cădea o cabaniţă din brocart, fără mîneci, aşa că dedesubt se vedeau mînecile strimte ale binişului de catifea vişinie. Pentru vîrsta lui (avea atunci cincizeci şi unu de ani) arăta foarte tinăr. Şedea mîndru în şa şi toată ţinuta lui era impunătoare, îşi dădea multă importanţă. Ştia că toate privirile sînt îndreptate asupra lui. Îi plăcea lucrul acesta şi apărea bucuros printre oameni în toată măreţia regeştii sale înfăţişări. Ştia cum să se arate în faţa poporului. Trecea falnic ca un stăpînitor, mai mare peste toţi, .şi totuşi din purtarea şi înfăţişarea lui nu se desprindea nicidecum o semeţie respingătoare.

Părăsi tabăra discutînd foarte însufleţit cu oamenii din alaiul său. La stînga era însoţit de un cavaler înalt şi voinic, împlătoşat într-o frumoasă armură de luptă. Era Brunorius[I] de la Scala din Verona pe care împăratul îl chemase să ia parte la lupta împotriva cehilor. Sigismund vorbea cu el italieneşte, iar cu Bernard, margravul de Saxonia, care călărea la dreapta lui, vorbea nemţeşte. Pe hatmanul din Plumlov îl descusu în limba cetiă dacă are veşti de la fratele său, iar pe unul din magnaţii maghiari îl întrebă pe ungureşte diaică a triimiis solii iîin Ungairiai.
În urma împăratului şi a alaiului său de călăreţi venea zdroncănind un rădvan căptuşit cu postav roşu, tras de patru cai. Telegarii erau mînaţi de un vizitiu care călărea pe un rotaş. În rădvan şedea pe perne un boier bătrîn cu părul alb, roşu la faţă, îmbrăcat într-o sutană de episcop, cu lanţ şi cruce de aur la gît. Era episcopul din Passau, cancelarul împăratului. În faţă, pe capră, şedea chircit secretarul său, un preot cu faţa rotundă şi palidă şi cu nasul lung.
Pe socoteala lui glumea tînărul logofăt de taină Kaspar ălik, în vîrstă de vreo treizeci de ani, care din diac se pomenise deodată dregător al împăratului. Ba se spunea că va ajunge chiar cancelar.
Slik călărea pe un murg iute şi frumos înşeuat. El însuşi era îmbrăcat într-un surtuc de catifea, încins cu o cingătoare ghintuită, la care se vedea un buzunar cusut cu fir de aur. În clipa aceea tocmai le povestea boierilor şi curtenilor din jurul lui că secretarul cancelarului are nasul prins ca într-un cleşte şi că arată ca o bufniţă cu ochelari, care clipeşte într-una sub sticle, dar nu vede nimic din pricina nasului.
Năsosul secretar purta într-adevăr nişte ochelari ciudaţi, cu rame de alamă, în forma unui compas cu vîrful pe frunte, deasupra sprîncenelor, şi cu nişte sticle groase la capătul picioruşelor acestui ciudat instrument. Toţi dimprejur începură să rîdă. Rîdea pînă şi Pipo Spano[II] cel

[I] Vestit războinic din vremea aceea. (n.a.)
[II] Comandant de oaste, de origine italiană, care a condus întreaga expediţie, din punct de

grav şi posomorit, uscat la faţă, fără barbă şi mustăţi şi cu coif în cap.
Clopotele sunau. Din depărtare răzbătea cîntecul celor de la Kutna Hora, amestecîndu-se cu tropotul şi zgomotul alaiului împărătesc, care strălucea în revărsarea lui de aur, argint şi pietre scumpe.
împăratul se opri mai întîi la mănăstirea Sedlec, unde îl întîmpină toată preoţimea, în frunte cu abatele şi cu decanul catedralei din Praga, care-i vorbiră amîndoi în latineşte. Ei mulţumiră împăratului că a venit să ocrotească sfînta biserică, iar canonicul din Praga îl rugă să ia apărarea lor, a celor surghiuniţi şi împilaţi.
împăratul răspunse tot în latineşte, vorbind la fel de repede şi fără să se pregătească, fiindcă era un 'bun cuvîntător. Îi asigură pe preoţi de dragostea sa pentru biserică şi-i întrebă de cei izgoniţi.
Stareţii şi canonicii înaintară pînă lîngă calul împăratului. Printre ei se afla şi stareţul de la mănăstirea Lounovice. împăratul schimbă cîteva vorbe cu fiecare dintre ei, arătîndu-şi părerea de rău pentru pierderile suferite şi adăugind cu asprime (ochii albaştri îi scăpărau de mînie) că lucrurile nu vor ră- mîne aşa şi că-i va pedepsi pe toţi acei blestemaţi. Cînd stareţul Petr se prezentă adăugind că n-a venit numai în numele mănăstirii sale, ci şi în numele panului Oldrich din Rozemberk, faţa lui Sigismund se lumină.
— Fii bine venit, scumpe stareţe ! strigă deodată împăratul pe ceheşte şi-l pofti să vină de îndată la el la Kutna Hora.
După aceea porni către oraş.
Dangătul clopotelor umplea văzduhul, iar cîntecul minerilor şi al tîrgoveţilor răsuna acum mai limpede. Sfetnicii urbei şi pîrgarii îl întîmpinară pe împărat în faţa oraşului, vorbindu-i nemţeşte. FI le răspunse în aceeaşi limbă. Toţi erau mişcaţi de bunăvoinţa şi blîndeţea pe care le-o arăta împăratul sfîntului imperiu roman. Pe niciunul dintre ei nu-l tutuia, ci fiecăruia, chiar şi celor din prostime, le vorbea cu dumneavoastră. Toţi au băgat însă de seamă că pe cînd tăifăsuia cu ei, privirea îi aluneca spre un grup de jupîniţe care stăteau mai la o parte. Erau soţiile pîr- garilor, ale slujbaşilor şi ale tîrgoveţilor de frunte din Kutna Hora.
Deodată, împăratul tăcu şi se uită spre dreapta. În spatele dregătorilor de la mine, mai multe fete, adunate laolaltă, îşi mişcau neastâmpărate frumoasele lor capete. împăratul se opri brusc din vorbă şi întrebă în glumă pe pîrgari, de ce se ascund oare floricelele acelea. Atunci slujbaşii de la . mine se dădură în lături şi cele mai

vedere militar. (n.a.)

»frumoase fete ale oraşului, cu diademe pe cap, se găsiră deodată în faţa împăratului.

Erau bine făcute, înalte, chipeşe şi înveşmîntate în straie bogate. Cînd împăratul le salută de pe cal, fetele se îmbujorară şi-şi lăsară ochii în jos. Mamele, tinere şi bătrîne, care stăteau în spatele lor, fură cuprinse de o nespusă şi plăcută tulburare. Priveau cu uimire la acest domn puternic, atît de chipeş şi de binevoitor.

$i iată că fiica unui pîrgar, Rutlina, care să tot fi avut şaptesprezece ani, gingaşă ca o floare înrourata, ieşi din rînd, ţinînd în mînă o coroniţă de flori minunate şi pregătindu-se s-o dea împăratului. Iar el — ia priviţi-1! — sări de pe cal ca un flăcău şi se duse de-a dreptul la Rutlina, ca să primească florile.

Văzînd atîta cinste, femeile erau gata-gata să scoată un strigăt. Cît era de mîndru, de subţirel şi de impunător împăratul ! Cînd fata îi dete coroniţa, Sigismund zîmbi nespus de prietenos. îşi trecu coroniţa pe braţ scoase apoi un inel din deget şi, apucînd mîna fetei a cărei faţă era învăpăiată de bucurie şi sfială, îi puse în deget acest giuvaer împărătesc.

Inimile celorlalte fecioare şi mame fură cuprinse de uimire şi pizmă. Adică de ce tocmai ei, de ce Rutlinei ? Şi, ia te uită, împăratul se înclină în faţa lor, făcu o mişcare cu mîna către fiecare şi surîse tuturor. Apoi îl văzură iarăşi stînd mîndru în şaua căptuşită cu catifea vişinie şi ghintuită cu bumbi de aur, strîngînd între pintenii de aur bălanul neastâmpărat cu coama lungă, pornind mai departe spre oraş şi dispărînd apoi în mijlocul alaiului sclipitor, printre steagurile roşii, albe şi verzi.

Chimvalele umpleau văzduhul cu sunetele lor, goarnele răsunau, iar de sus, din turnurile oraşului, se rostogoleau valuri de trîmbiţări metalice. Tîrgoveţii şi minerii încetară să mai cînte, salutând acum cu înflăcărare pe împăratul care venea să-i zdrobească pe eretici şi să-i ajute din nou op compatrioţii lor germani să reia conducerea, slujbele şi puterea pe care le avuseseră pînă nu de mult la Praga.

În clipele acestea oraşul era pustiu. Toată lumea aştepta la porţi, pe metereze, în pridvoare, la ferestre, în firide şi la ochiurile de geam de pe coamele caselor. încolo, prin oraş şi în afară de oraş, nu se vedea ţipenie de om. Minele se odihneau, căci truditorii din ele plecaseră şi ei la paradă.

Pe la amiază, cînd împăratul intra cu slavă în oraş, vînzătoarea de marame din Klatov ieşea pe poarta Kourimska. Dar tolba cu marfă n-o mai avea la ea. O lăsase la han şi din pricina încăierării de ieri nu s-a mai putut duce s-o ia. Stătuse ascunsă la curtea italiană, la o slujnică de prin meleagurile ei, pînă în clipa cînd zarva de pe uliţe îi îngădui să se strecoare **mai lesne. Trecu pe**

lîngă biserica Sfîntul Martin şi o coti spre vechea moviliţă de culoarea zgurii, pe care crescuseră ici şi colo smocuri de iarbă ; ceva mai la o parte, deasupra minei, se înălţa o baracă părăginită de lemn.

Femeia se opri în aceste locuri. Soarele îşi trimitea razele arzătoare peste moviliţă şi peste baraca înnegrită de ploi şi zloată. De jur împrejur, totul era scăldat în văpaia soarelui de amiază. Nici un fir de iarbă nu se clintea. Domnea o linişte adîncă, mormîntală. Numai din oraş străbătea dangătul clopotelor şi ecoul strigătelor de bucurie ale mulţimii.

Dar tînăra femeie nu le luă în seamă. Porni de la moviliţă drept înainte, cu capul plecat, ca şi cum ar fi iscodit ceva. Căuta urme de sînge — şi le găsi.

Era un loc înnegrit de sînge uscat şi închegat. Cele mai multe pete se înşirau lîngă baraca de lemn, pe pămîntul zbicit şi pe nişte pietre. Din pragul barăcii cu uşa smulsă din ţîţîni, femeia cătă în întunericul dinăuntru, sub acoperişul fără tşvan. În pămînt se căsca o hrubă întunecoasă, o groapă îngrozitoare. Ea se apucă cu mîinile de canatul uşii şi privi cu ochii buimăciţi spre groapa fără fund, neagră şi pustie. În- tr-un timp scurt, din toamna trecută şi pînă azi, fuseseră azvîrliţi acolo mii de oameni vii. şi alte sute de fiinţe chinuite şi ucise pe drum.

I-au aruncat pe toţi, fără nici o milă, numai pentru că erau husiţi. Mulţi dintre ei însă n-aveau altă vină decît că se născuseră dintr-o mamă cehă. În felul acesta îşi descărcau mînia oamenii din Kutna Hora, iar lepădăturile cîştigau şi parale de pe urma acestor vieţi.

Femeia se uită în prăpastia înfiorătoare. Nimic nu se mişca în jurul ei, iar acolo jos era o linişte de moarte. Dar' ea parcă-i vedea pe cei chinuiţi. înaintea ochilor femeii apăru un morman uriaş de leşuri strivite, ciopîrţite şi sfîrtecate, care în tăcerea aceasta pustie şi grea parcă gemeau. O cuprinse groaza. îndrăzneaţă iscoadă începu să tremure. Deodată se desprinse un scîncet din pieptul ei, capul îi căzu în piept şi femeia îşi acoperi fata cu miînile. Plîngea.

Dinspre oraş răzbătea pînă la ea furtuna strigătelor de bucurie, dangătul clopotelor, trîmbitările, sunetul chimvalelor şi vuietul nedesluşit de strigăte şi chemări. Cînd nu se mai auzi nimic, sora taborită porni din nou la drum. Plînsă şi cu ochii înroşiţi căta spre Kutna Hora. Privirea îi era încruntată şi plină de ură. Se gîndea la oamenii din Kutna Hora, la împărat, la fiara aceasta sîngeroasă, cum îi spuneau preoţii în predicile lor, la trufia şi răutatea lui, la pedeapsa şi mînia lui Dumnezeu. Apoi îşi iuti paşii, îndepărtîn- du-se de oraş, peste haturi, ca să spună fraţilor ce-a văzut, ce-a auzit şi ce-a iscodit.

XII

-Stareţul de la Lounovice sosi în oraş îndată după alaiul împăratului. Intra apoi împreună cu el în catedrală. În timp ce se trăgeau clopotele, în fata altarului iluminat, preoţii cîntau „Te Deum". De la biserică, împăratul se duse cu alaiul său la curtea italiană. Stareţul se strădui să ajungă la cancelar, la episcopul din Passau. Află cu acest prilej că înaltul dregător, fiind obosit şi suferind, nu va lua parte la ospăţul pe care pîrgarii îl pregătiseră împăratului după ce avuseseră grijă să căptuşească bine pivniţa curţii cu vinuri alese şi cu bere gustoasă.

La porţile curţii italiene stăteau de strajă mineri cu glugi pe cap şi îmbrăcaţi în straie care băteau în alb. Alături de ei străjuiau şi călăreţi din garda maghiară a împăratului, dar fără cai. Erau încălţaţi cu botfori roşii, purtau pe umeri dulame îmblănite, iar în cap nişte chivere ţuguiate cu o pavăză care le acoperea nasul. Pe monahul grav, în veşmînt alb şi cu cruce de aur la gît, îl lăsară numaidecît să treacă.

Mai greu îi fu însă stareţului să pătrundă mai departe. În curte, pe pridvoarele dimprejur, pe scări şi în coridoare era ciopor de oameni. Pretutindeni roiau ca într-un furnicar dregători străini şi de prin partea locului, tîrgoveti din Kutna Hora şi slugi care alergau fără încetare în sus şi-n jos, precum şi o sumedenie de boieri maghiari, cehi şi nemţi. Peste tot se auzea zumzet de glasuri; ici se vorbea nemţeşte, colo ungureşte, dincolo ceheşte. Pretutindeni se vedeau oameni vmbrăcati în cele mai pestriţe veşminte de postav şi catifea neagră, roşie, azurie, albă şi de altă culoare, tivite cu blănuri sau neîmblănite, precum şi oaspeţi care purtau cepchene înflorate, maghiare şi sîrbeşti. Printre ele sclipeau în soare zorzoane şi minere de aur, ici-şi colo coifuri şi alte găteli de pret.

Străinii vizitau curtea italiană, monetăria care era acum închisă şi beciurile pline de argint şi ferecate cu uşi guele. Vorbeau despre ospăţ, despre dansul care avea să urmeze, şi-i întrebau pe mineri de hruba ereticilor. Voiau să afle unde se găseşte şi cum se poate ajunge acolo. Alţii — şi aceştia erau panii şi magnaţii din alaiul împăratului — îşi căutau încăperile, umblau de colo pînă colo, strigau la slugi şi se plîn- geau că n-au tot ce le trebuie. Mulţi se pregăteau să se ducă la ospăţul din sala cea mare.

Stareţul zări cîteva grupuri de nemţi, tîrgoveti din Praga, îmbrăcaţi în şube frumoase şi purtîrid în cap berete cu colturi. Aceştia aşteptau lîngă scările din. spre pridvor ca să fie primiţi de împărat.

Trecu o bună bucată de vreme piînă cînd stareţul izbuti .să răzibată în coridorul ce ducea spre odaia

cancelarului. În tot acest timp mai iscodi cu privirea şi mai trase cu urechea în dreapta şi în stînga. Un lucru i se părea ciudat: iureşul şi frămîntarea aceasta, însoţite de atîta larmă şi zgomot, trădau o nestăvilită voioşie şi o lipsă de îngrijorare ca înaintea unei mari sărbători. Nu se vedea pe fata nimănui că grozăviile şi vărsările de sînge au şi început, că ele s-au săvîrşit chiar aici la Kutna Hora şi că se petrec fără încetare prin împrejurimi şi chiar mai departe.
Nimeni nu părea îngrijorat de ziua de mîine. însuşi stareţul se bucura din toată inima 'de sosirea împăratului şi a oştirii sale, -nădăjduind acum cu mai multă siguranţă că a venit în sfîrşit ajutorul împotriva ereticilor. Totuşi, undeva într-un colţişor al sufletului său stăruia o nelinişte şi simţea un fel de greutate care îi înăbuşea bucuria şi încrederea.
Era teama ascunsă, neostoită, pe care i-o insuflau fraţii de la Hradiste. încercă să îndepărteze neliniştea aceasta, dar în zadar. Doar o clipă i se domolise îngrijorarea, atunci cînd îl văzuse pe împărat lîngă mănăstire şi vorbise cu el.
în drum spre cancelar, se întîlni pe coridor cu panul Petr Konopistsky din ă'ternberk, care tocmai ieşea de la cancelarie. Panul Konopistsky era înalt, slab şi îmbrăcat într-o haină cafenie de catifea. Îi dădu stareţului două veşti plăcute : că împăratul s-a bucurat cînd a auzit de solia lui din partea panului Oldrich din Rozemberk şi că pune mare preţ pe ea. Aceasta a fost priima veste. A doua, că astăzi sau cel mai tîrziu mîine dimineaţă o să sosească de la Praga o solie pentru pace 'şi pentru negocieri cu împăratul. Cei din Praga sînt însoţiţi de cămăraşul Vâclav din Dube. E meritul lui că s-a pus deocamdată capăt harţei cu cei din Praga şi că aceştia au trimis soli să stea de vorbă cu împăratul.
Stareţul se bucură din tot sufletul cînd auzi întîia veste. Acum era încredinţat că face bine împrietenind pe panul Oldrich cu îlmpăratul. Lucrul âcesta va avea de bună seamă drept urmare stîrpirea fraţilor tabo- riţi şi slobozirea moşiilor mănăstireşti din mîinile procleţilor, ca şi reclădirea mănăstirii. 'Cealaltă veste, despre sosirea solilor din Praga, veste care făcea înconjurul curţii italiene, trezise pretutindeni o mare bucurie. Stareţul auzi în dreapta şi în stînga vorbin- du-se despre ea; unii băteau din palme plini de voie bună şi se bucurau rîzînd, jar alţii făceau glume pe socoteala celor din Praga, spunînd că în curînd vor trebui să se închine. Pe ici, pe colo, se şoptea că împăratul o să-i asculte şi o să încheie pace cu ei. Dar stareţul nu dorea acest lucru.
Bătrînul episcop cu păr alb, uscăţiv la trup şi cu fata zbîrcită, şedea obosit într-un jilţ de piele şi-l primi pe stareţ cu foarte ¡multă bunăvoinţă. Îi spuse de la început

că la ceasul acela n-ar fi dorit să stea de vorbă cu nimeni şi că ar fi vrut să se odihnească. Dar dacă aduce o astfel de solie!

Intrară în vorbă. Stareţul pomeni de Hradiste, de sălbăticiile „fraţilor" îşi de grozăviile pe care le să-vîrşesc. Se dădu pildă pe sine, eu mănăstirea de la Lounovice şi cu >noşiile ei. În acelaşi timp ceru can-celarului să nu-l uite şi să-i dea ajutor. Stareţul adăugă că-i în mare restrişte din pricina duşmanilor şi că se teme — aici coborî glasul şi vorbi mai iscoditor — de zvonurile care umblă. Auzise că împăratul făgăduise unor pani bunuri mănăstireşti în schimbul ajutorului lor.

Cancelarul îl. linişti şi-i făgădui să-l ajute, punînd o vorbă bună pentru el.

— împăratul nu va uita binele pe care i-l faci acum din partea panului de Rozemlberk, întări episcopul.

Apoi îl rugă să-l sfătuiască cum să întoarcă lucrurile ca să cîştige bunăvoinţa împăratului, adăugind că astăzi sau mîîine va sosi desigur şi trimisul sfîntului părinte, care a rămas în urma lor ,1a Hradec. Şi el se va bucura de asemenea de zelul părintelui stareţ.

Stareţul se folosi de prilej şi aduse vorba despre solia de la Praga, întrebînd dacă pe împărat îl bate cumva cu gîndul să ajungă la o împăcare cu cei de- acolo.

Cancelarul zîmbi şi spuse:

— La o împăcare ? Da, însă numai ca învingător. E un fiu credincios al sfintei noastre biserici şi ştie că e un păcat să stea de vorbă cu ereticii. Dacă totuşi va vorbi cu ei, aceasta va fi doar spre paguba lor.

— Pentru stîrpirea **acestoT** blestemaţi I Altfel nu va fi linişte, adăugă stareţul cu hotărâre.

Cancelarul îl pironi o clipă eu privirea şi dădu apoi din cap.

Fireşte, numai cu atît stareţul nu-şi socoti treburile sfîrşite. Totuşi plecă mulţumit de la cancelar. Bă- trînul îi spusese :să rămînă la curte şi să se ducă la canonicul Michal, care alcătuieşte uricele ceheşti pentru. împărat. Şi s-ar putea ca astăzi chiar să poată sta de vorbă cu monarhul. De aceea stareţul nu părăsi curtea.

Cînd ieşi de la cancelar, coridorul dinspre sala cea mare răsună de sunet aprig. Goarnele şi chimvalele vesteau năvalnic că împăratul s-a aşezat la masă. În aceeaşi clipă, pe crenelurile de deasupra porţilor curţii domneşti, trei ostaşi strângeau în mînă trâmbiţele cu heribul împărătesc pe steguleţele atîrnate de ele, şi cu fetele aprinse buciumau din tot pieptul, în- cunbştiinţînd oraşul şi norodul care se grămădise în fata porţilor că măria sa, neînvinsul împărat al Romei îşi rege al Ungariei, s-a aşezat la masă.

Era pe la chindie şi cei mai mulţi dintre tîrgoveti se ridicaseră de la cină. Oamenii porniră pe uliţe în valuri sau intrară în bisericile jdeschi.se. Mulţi dintre ei stăteau de la prânz :şi căscau gura în fa(a curţii italiene.
În timpul acesta s-au oprit acolo şi alte cete de oameni, 1& care se adăugau necontenit altele şi altele, îngroşînd rândurile.Dar acum nu se mai adunau pentru curtea domnească, ci pentru predicatorul voinic şi încă tînăr, care sosise într-un pilc de silezieni din oastea împăratului. Predicatorul nu era călugăr, ci preot de mir, cu fata netedă şi tonsură preoţească în creştetul capului. Purta o sutană neagră şi stătea pe un morman de pietre, lîngă fîntînă, înconjurat de o mare mulţime de oameni, mineri, tîrgoveti, meşteşugari, străini şi tot felul de slugi. Predicatorul vorbea nemţeşte, mişcător şi cu **mult avînt. Cuvintele lui prindeau aripi în mintea as- cultătorilor.**
Niciunul dintre cei de fată nu se sinchisea de zăpuşeala zilei de mai. Nimeni nu se clintea de la locul său. Şi chiar dacă ar fi vrut să se mişte,'n-ar fi putut.
Deodată, în spatele mulţimii se produse un freamăt. Dincolo de puzderia de capete, deasupra cărora pluteau cuvintele răsunătoare ale predicatorului, se iviră cîţiva călăreţi. Veneau dinspre porţile oraşului şi se îndreptau către curtea italiană. Erau lefegii călări, în urma cărora venea cămăraşul regelui, boierul Vâclav din Dube. Cămăraşul avea bărbia proaspăt' rasă şi mustăţi stufoase. După el veneau alti şase călăreţi îmbrăcaţi în straie de culoare închisă, purtînd în cap pălării şi berete. Doi dintre ei, cu fetele bărbierite şi mai în vîrstă, erau magiştri de la Universitatea din Praga : magistrul Jan Pribram şi magistrul Jan Kar- dinal. Alături de ei călărâau doi pîrgari: äimon de la Leul Alb din Oraşul Vechi şi Mikes Hrdonka, măcelar din Oraşul Nou. Amîndoi purtau bărbi, ca şi vecinul lor Pavel, neam cu şoltuzul, care mergea alături de Prokop 2iatecky Zâvada din Oraşul Vechi. Pentru o clipă se produse înghesuială, căci oamenii încercau să facă loc călăreţilor. Dar nu izbutiră. îm- bulzeala era prea mare şi călăreţii fură nevoiţi să-şi tină caii în frîu. Cămăraşul cercetă cu privirea, să vadă pe unde ar putea trece. Predicatorul nu tăcu nici o clipă. Arăta cu căldură, ba chiar cu patimă, cum se întinde otrava ereziei. Fiecare e dator să strivească acest şarpe al iadului.
— Curătă-te mai întîi pe tine însuti! striga el. Fă în aşa fel, încît să se vadă că sfînta credinţă catolică e adevărata credinţă. Fiecare dintre voi, bătrîni şi tineri, mai cu seamă voi cei mai tineri — şi arătă cu mîna peste mulţime — nu mai pierdeţi o clipă ! Mergeţi la preoţii voştri, la biserică, şi juraţi acolo în fata altarului lui Dumnezeu şi în fata celor mai sfinte taine că nu veti părăsi credinţa catolică,

această credinţă izbăvitoare, credinţa părinţilor noştri. Că nu veti să-

virşî păcate şi nu veţi îngădui nici altora să ie săvirşească. Pe cel pe care-l veţi afla că se îndoieşte, că nu crede, că tine tainic la eretici, oricine ar fi acela, bărbat sau femeie, bogat sau sărac, preot sau mirean, pe oricine, repet, oricine ar fi el — şi preotul făcu o mişcare ameninţătoare cu mîna deasupra capului — să-l daţi pe fată, ca să-şi ispăşească păcatul, să fie smuls ca o buruiană netrebnică, să fie aruncat ca un ciumat şi pedepsit după cum merită.

Predicatorul îşi potoli oleacă glasuil şi vorbi cîtva timp mai domol. Dar deodată se năpusti din nou cu toată înflăcărarea :

— Şi cine face astfel, cine dă pe altul în vileag săvîrşeşte o faptă bună şi este pe placul lui Dumnezeu. Dar şi mai mult va fi iubit de cel de sus acela care cu mîna sau cu osteneala lui ajută la stîrpirea ereticilor cehi. Dacă Dumnezeu din cer a îngăduit atîtea desfrî- nări şi răutăţi, e ca toţi oamenii buni să lupte împotriva lor şi să cîştige astfel slavă înaintea ziditorului lumii. Oricine pune mlînia pe armă şi porneşte,, în numele crucii, să stîrpească răutatea şi nelegiuirea cehă, acela va cîştiga slavă veşnică în ceruri. Dar chiar şi aici pe pămînt va avea răsplată. Vărsînd sînge eretic, îşi spală păcatele. Tuturor acelora care, în numele sfintei cruci, pornesc împotriva cehilor, papa le acordă indulgente. Oricît ar fi cineva de spurcat, orice păcat cumplit ar fi săvîrşit, ba chiar şi pe acela dintre voi pe care nici preotul şi nici episcopul nu pot să-l dezlege de păcat, papa îl va dezlega şi-i va ierta păcatele.

Magiştrii şi tîrgovetii din Praga erau nevoiţi să asculte toate acestea, fiindcă erau {intuiţi locului. Însă nu toţi înţelegeau despre ce e vorba. Numai magistrul Jan Kardinal pricepu, dar ăimon de la Leul Alb şi magistrul Pribram nu înţeleseră mai nimic. Panul din Dube pricepuse cel mai bine şi de aceea n-avea astîm- păr, se simţea foarte stingherit. Nu ştia cum să scape mai repede de acolo, cînd văzu de ce fel de primire avuseseră parte compatrioţii lui. Lumea era întărîtată şi de aceea panul îi îndemna mereu pe lefegii să-şi facă loc. El însuşi vorbi oamenilor, rugîndu-i să se dea la o parte.

Predicatorul conteni o clipă şi aruncă o'privire asupra călăreţilor, dar urmă numaidecît:

— Iubiţi creştini, nu cruţaţi pe nimeni, pe niciunul dintre aceşti eretici, fiţi tot atît de credincioşi şi plini de rîvnă ca şi pînă acum. Nu cruţaţi pe nimeni şi Dumnezeu din cer...

Magistrul- Kardinal se înverşuna la auzul acestor vorbe, iar cel mai potolit dintre taboriti, magistrul Pfibram, se întoarse spre pîrgarul ăimon. Acesta, bărbat în floarea

vîrstei. vînjos şi cu ochii pătrunzători, aruncă predicatorului o privire încruntată. Răsucin- du-se apoi către tovarăşii lui, zîmbi cu amărăciune şi zise :

— Ştiţi că ăsta vorbeşte despre noi ?

— Lasă-l în pace Simon! îl potoli magistrul Pribram. Nu uitaţi, prieteni, de ce-am venit aici !

Însă pîrgarul urmă să vorbească tovarăşilor săi, de parcă n-ar fi auzit nimic: >

— Preotul acesta îi îndeamnă pe oameni să ne omoare.

Măcelarul Hrdonka zvîcni deodată în şa, dar panul din Dube, văzînd că solii săi sînt tulburata îi sfătui să se liniştească, spunîndu-le să nu se teamă, căci o să-i scoată el din încurcătură.

— Noi nu ne temem, răspunse ăiijion de la Leul Alb şi adăugă în batjocură : Avem doar la noi cartea de liberă trecere a măriei sale. Şi ştim bine că de ea nu se poate atinge nimeni !

Panul din Dube înţelese foarte bine unde bate pîrgarul. La magistrul Hus, şi la el însuşi care-l însoţise pe magistru la Constanta, se gîndise omul, rostind acele cuvinte.

Dar ca şi cum n-ar fi auzit nimic, arătă cu mîna către pîrtia pe care lefegiii izbutiseră s-o taie prin mijlocul mulţimii, şi zise :

Să mergem cît mai putem trece

.Stareţul de la Lounovice prinzi la canonicul Michal. DuDă ce se ospătară, au stat îndelung de vorbă, pînă ce stareţul fu poftit la cancelar. Ziua se apropia de sfîrşit. Cînd intră la cancelar, îl găsi şi pe împărat acolo. Sigismund purta o minunată cabaniţă, tivită cu blană scumpă, şi stătea la masa de lucru. Pletele aurii şi cîrlionţate i se revărsau pe umeri. Era rumen la faţă, iar ochii îi scînteiau ca două luminiţe vii. Cînd intră stareţul, rîdea din toată inima, vorbind cu cancelarul care stătea într-un jilţ lîngă el.
împăratul îl primi cu multă bunătate, aşa cum îi era obiceiul, şi-l ascultă cu îngăduinţă. Dar n-au stat mult de vorbă. Monarhul îi spuse stareţului că a a'flât de la episcop toate lucrurile pe care i le adusese acestuia la cunoştinţă şi cunoaşte şi rîvna cu care se interesează de ele.
Apoi adăugă mai vesel, aproape ca o glumă, că el, stareţul, vede totul în culori prea negre. Cu ţăranii de la Bechynă n-o să meargă chiar atît de greu.
— S-a făcut de la început o m'are greşeală. Panul Oldrich ar fi putut, prin ameninţări sau prin alte mijloace, să-i aducă la supunere pe ereticii aceia întunecaţi la minte, adăugă împăratul cu tărie.
— În văzul lumii nu avea voie să-i spînzure," întîmpină stareţul; iar acum nici atît.
— N-are decît să-i pedepsească în taină. Pe cine prinde, să-l înece sau să-l lase să putrezească !
— Toţi fug acum la Hradiste, în oraşul cel nou.
— însuşi panul Oldrich îi încurajează. De ce îngăduie preoţilor de pe moşiile sale să dea împărtăşania sub ambele chipuri ? De ce face el însuşi acest lucru ?
împăratul vorbea acum pe un ton mai aspru.
— Pentru asta, măria ta, l-am dojenit şi eu pe panul din Rozemberk. Dar ar trebui să-i vină un cuvînt mai aprig.
— De la cine ? întrebă grăbit împăratul, întrezărind o idee nouă.
— De îa măria voastră. Şi dacă trimisul papii...
— într-adevăr! strigă împăratul, nedîndu-i pas să-şi sfîrşească vorba. Da, da ! Aşa e ! Numai să-l convingeţi să vină la mine ! adăugă cu însufleţire.
— Voi încerca, măria ta, dar n-aş vrea să rămîn de ruşine în urma acestei solii.
împăratul îl pironi cu privirea ochilor săi albaştri; un zîmbet îi înflori pe faţă şi spuse :
— Bani n-o să-i dăm. El vrea ajutor. Şi ajutor o să-i dăm cît va fi cu putinţă. Să arate însă şi el că e alături de noi şi de sfînta biserică. Să aibă oştirea gata ! Să-şi pregătească cu sîrg călăraşii şi pedestraşii pentru lupta împotriva nemernicilor de la Hradiste. Şi-apoi vom face şi

noi ce vom putea pentru el. Dar să vină el însuşi la noi. Ne va prilejui o mare plăcere. Dumneata, scumpe stareţe, îl poţi îndemnata aceasta. Şi vino şi dumneata cu el, ca să vă mulţumim, adăugă împăratul respectuos.
În acest moment se anunţă sosirea panului din Dube împreună cu panul Petr din ăternberk şi cu panul Heinrich Lefi din Lazan de la Bechyne.
— Solii din Praga sînt aici ! strigă împăratul cu însufleţire şi oarecum bucuros. Se ridică din jilţ. Vin să se roage. Voi vorbi îndată cu cămăraşul. Şi ce-î cu panii care-i însoţesc ?
— Vor să se roage pentru compatrioţii lor, răspunse cancelarul cu un anumit înţeles.
— Nu-i nevoie. Panii compatrioţi... şi împăratul rosti aceste cuvinte în chip deosebit, pe un* ton batjocoritor... nu-l pot uita pe prietenul lor Hus. Dar eu nu pot să mă ţin de asta. O să vadă şi'ei de partea cui e dreptatea. Dumneavoastră ce spuneţi despre compatrioţi ? izbucni deodată împăratul, întorcîndu-se spre stareţ.
— Părerea mea, măria ta, mi-am mai spus-o chiar şi aici. Trebuie stîrpită mai întîi şi fără nici o milă erezia. Altfel, aceasta buruiană a diavolului se va întinde pretutindeni ca pirul.
De afară răsună glas de trîmbiţe. Apoi fanfara se auzi încă o dată şi a treia oară. Camerierul, care împreună cu ajutoarele sale aduceau luminări aprinse, căci începuse să se însereze de-a binelea, anunţă că trimisul papii a intrat în curtea domnească.
— Atunci panii să aştepte pînă cînd mă întorc, sau mai bine — pînă mîine, spuse împăratul în grabă.
Se gîndea la panii cehi.
— Trebuie să-l primesc pe nunţiul papal.
împăratul *se* înclină uşor, iar stareţul se ploconi adînc în faţa lui şi a cancelarului. Apoi ieşi.
În clipa aceea intră ălik, tînărul logofăt de taină al împăratului. Era un om voinic, gătit cu un chepeneag scurt, strîns pe trup, peste care avea petrecută o cin-gătoare lucioasă ; purta pantaloni strîmţi şi conduri în picioare.
— Ce este ? întrebă împăratul.
— Au început să vină oaspeţii. începe dantul. Pîr-garii au rînduit totul cum nu se poate mai bine. Vor fi foarte multe jupîniţe şi fecioare frumoase, adăugă pe franţuzeşte şi cu glas scăzut.
— Vin şi eu îndată. Numai să văd ce-i cu nunţiul papal. Il aşteptam să sosească abia mîine şi iată că a venit astăzi. Să nu uiţi de inele ! Vezi să fie cele mai frumoase.
— Windeke a făcut rost de ele.
— Cît costă ?
— I le-au încredinţat giuvaergiii de-aici.
— Pentru inelele astea o să plătim bani grei.
Tînărul logofăt de taină făcu o plecăciune adîncă.
cu un zîmbet fin în colţul gurii. Apoi ieşi.
După ziua aceea zgomotoasă, peste noapte, nu s-a mai auzit la Kutna Hora clopotul şoltuzului vestind închiderea hanurilor şi crîşmelor. Iar şoltuzul n-a străbătut uliţele cu zbirii săi spre a veghea asupra ordinei şi siguranţei şi spre a-i opri şi a-i închide pe cei care mergeau la ore tîrzii fără lumină. În noaptea aceea călduţă de mai sute de oameni zăboveau pe străzi: în dreptul caselor, pe sub arcade, în pieţe, pe uliţe şi în fata curţii de unde răzbătea o muzică veselă.
Aproape pretutindeni se vedeau lumini. Multe ferestre erau deschise. Din cîrciumi răsuna zumzet de glasuri, zvon de strune,, cîntec şi bîzîit de cimpoaie. În toate părţile se vorbea numai nemţeşte. Ici şi colo, însă, călăreţii maghiari ai regelui sporovăiau ungureşte prin cîrciumi, lîngă carafele şi bardacele cu' vin. Viersul trist al unui cîntec unguresc străbătea uliţele prin bezna nopţii.
Ferestrele de la primăria oraşului erau învolburate de o lumină roşiatică, măcar că la ceasul acesta atît de tîrziu nu se ţinea adunarea sfatului. Aveau însă oaspeţi. Din această pricină lumea se oprea şi se aduna ciopor în fata primăriei. Din gură în gură umblau vorbe despre oaspeţi, precum c-ar fi dintre ticăloşii aceia de eretici cehi din Praga, care au sosit după-amiază cu cămăraşul regelui. Pentru paza lor stătea de strajă în fata porţilor o ceată de ostaşi cu lăncii şi junghere. Lumea de pe uliţă privea într-una spre ferestre. Zgomotul înăbuşit de glasuri omeneşti răzbătea pînă sus. Toti vorbeau despre solii din Praga. Se întrebau cînd au venit şi dacă nu cumva ei au fost aceia care au trecut în vreme ce vorbea preotul în fata curţii. Ehei, dacă ar fi ştiut atunci cine sînt! Nişte păgîni!
Şi astfel trăncăneau într-una, îmbulzindu-se în fata porţilor, ca şi pe uliţe.
Sus, în camera boltită, solii din Praga stăteau la masă. Pălăriile, beretele, mantalele şi pelerinele erau aşezate pe o laviţă lungă de lîngă zid, alături de două sipete cu daruri pentru împărat. Sub laviţă se vedeau sacii de călătorie. Lumina celor două lumînări care ardeau pe masă în sfeşnice de cositor nu străbătea pînă acolo. Numai solii de la masă stăteau în plină lumină, alături de cămăraşul regelui, panul din Dube, al cărui cap şi ale cărui mustăţi aruncau pe pereţi o umbră puternică. Lîngă el şedea un alt curtean al regelui, odinioară prieten şi apărător al lui Hus, panul Lefi din Lazan. Chiar atunci sosiseră amîndoi de la curtea italiană.
Panul Lefi din Lazan tăcea ; cămăraşul povesti însă celor de faţă că au vrut să se ducă la împărat, dar că tocmai atunci se găsea la el stareţul din Lounovice, care a adus o scrisoare de la guvernatorul de Rozem- berk.

— Guvernatorul ţine cu orice chip să se alăture măriei sale. Tocmai despre asta discuta cu stareţul, adăugă cămăraşul.
Vorbea tărăgănat, dar lucrul acesta îl spuse mai apăsat şi se uită la solii din Praga, ca să vadă cum primesc vestea. Şi ea îşi făcu în adevăr efectul. Cei doi magiştri rămaseră buimăciţi. Numai ăimon de la Leul Alb stătea liniştit. Cel puţin pe faţa lui nu se zugrăvea nici o tulburare. încruntă din sprîncene şi rosti cu amărăciune :
— Nu va fi primul care îşi schimbă părereaV de dragul bunurilor şi banilor crăieşti.
Din pricina celor doi pani de faţă, magistrul Kardi- nal fu aproape speriat de aceste cuvinte. Dar panul din Lazan miji doar ochii şi-i închise o clipă, iar panul din Dube continuă să povestească, cu faţa posomorită, ca şi cînd n-ar fi auzit nimic. Spuse că mai tîrziu a sosit la curte trimisul papii, pe care împăratul a ieşit să-l primească, şi că din această pricină i-a amînat pe ei pe-a doua zi.
— Trimisul papii o să-l sfătuiască de bună seamă pe împărat să se ridice împotriva noastră, izbucni Mikes Hrdonka, măcelarul cu faţa năpădită de păr. Şi totul se va face pentru apărarea bisericii catolice. Fără doar şi poate că aşa va fi.
— Dacă împăratul nu încetează să-şi plece urechea la străini, va fi rău şi pentru el şi pentru coroană ! cu- vîntă vecinul Pavel din neamul şoltuzului, un om cărunt, aşezat, cel mai bătrîn dintre toţi, care stătea cu mîinile încrucişate pe masă.
Panul din Dube îşi netezi mustaţa şi mîrîi ceva. Pe fata lui se citea acelaşi adevăr dureros, care nu mai putea fi ascuns. Panul din Lazan îşi miji din nou ochii, dar îi deschise repede şi se uită lung la Simon de la Leul Alb, care, plimbîndu-şi privirile de la un pan la altul, rosti:
— Din pricina nemţilor şi ungurilor o să vă alegeţi şi voi, panii, cu o lipie uscată. Dacă aţi ţine însă cu noi şi cu poporul...
— Măria sa împăratul e adevăratul moştenitor al acestui regat, încheie cu hotărîre, aproape tăios, panul din Lazan. Sîntem datori să-i dăm ascultare.
— De bună seamă că şi noi îl recunoaştem ca rege şi moştenitor, întări repede magistrul Jan din Pribram. Doar de aceea am venit aici. Însă cerem ca sfintele adevăruri să nu fie călcate în picioare şi defăimate. Şi nimeni să nu se împotrivească împărtăşaniei sub ambele chipuri.
— Iar străinii să nu fie primiţi în nici un fel de slujbe sau onoruri, adăugă Mikes Hrdonka.
— Iar eu, boieri dumneavoastră. întregi Simon de la Leul Alb, vă rog să spuneţi măriei sale regele Ungariei să înceteze cu cruzimile nemaiauzite împotriva regatului nostru. Pretutindeni auzim că nemţii şi ungurii ard oameni nevoiaşi, măcelăresc femeile ,şi smulg lehuzele din pat.
— Ne pare foarte rău, sări panul din Dube. Foarte rău ne pare, însă dacă recunoaşteţi pe măria sa ca rege, trebuie să treceţi toate astea cu vederea. Altfel va fi şi mai rău.
— Am ajuns deci tot acolo de unde am pornit, în- tîimlpină cu îosuiflletire Siimon piîmgiarul. Vă ruigăim să nu ne ameninţaţi! Cum adică ? Numai noi să ne supunem în toate regelui maghiar, iar străinii — auziţi, boieri dumneavoastră — străinii să aibă întîietate ? Păi atunci vor avea şi asupra voastră.
— Nu uitati cît de strîmtorati sînteti la Praga, rosti cu vocea aspră panul din Lazan. Se ridică, şi tinîndu-se de rezemătoarea jilţului, întări : Noi nu vă ameninţăm, dar trebuie s-o lăsaţi mai moale. Ştiu că vă vine greu. V-aţi ostenit pînă aici ca să vă rugaţi de rege şi totuşi vorbiţi acum astfel.
Mikes Hrdonka făcu o mişcare vie şi cu un stri'găt dădu să se înţeleagă că se împotriveşte, ăimon de la Leul Alb fu alături de el şi bătînd aerul cu mîinile se ridică împotriva cuvintelor rostite de panul din Lazian. Prokop Zâvada era şi el de aceeaşi părere.
Cei doi magiştri se apropiară de ei şi-i liniştiră. Numai Pavel din neamul şoltuzului tăcea. îşi scutură capul cărunt şi după ce amuţiră glasurile, rosti liniştit, însă hotărît:
— Noi n-am venit să ne rugăm, ci să ne sfătuim cu regele Ungariei pentru o pace vrednică. De o asemenea pace are şi el nevoie.
— Nu uitaţi însă cît e de puternic faţă de voi. I-iaţi văzut oştirea. Mii de alţi cruciaţi trebuie să sosească în fiece clipă.. Şi voi sînteţi singuri. Nu fiţi nesocotiţi ! rosti panul din Laizan care se aprinsese de-a binelea. Dacă nu recunoaşteţi pe măria sa ca rege, veţi fi striviţi în această luptă.
— Şi dumneata ai să-l ajuţi să ne strivească ! strigă ăimon pîrgiarul, zvirlind scîntei .din ochi.
— Nu, noi vom apăra doar părerea voastră în faţa regelui 1
Glasul panului din La'zan tremura de mînie. Palid de supărare şi uscat la trup, puse mîna pe beretă, dar se răsuci pe loc cînd Mikes Hrdonka strigă:
— Acolo sînt nemţii şi ungurii, şi trimisul papii şi preoţii. Care e sfiatul lor ? Sînt ei cumva de aceeaşi părere cu tine? Pe cine va asculta deci regele Ungariei ?
La aceste cuvinte, panul din Dube zvîcni ca ars de la locul lui, pintenii îi zornăiră, iar jilţul lunecă cît colo, împins de mîna nestăpânită a îndârjitului boier.
Amîndoi magiştrii, Pfibram şi Kardinal, săriră în grabă să-i domolească, stăruind cu vorbe măsurate pe lîngă ălmon şi Hrdonka să nu-şi piardă cumpătul. Le amintiră că

vorbele lor ar putea înrăutăţi lucru**rile. Chiar şi vecinul Pavel, neam cu şoltuzul, le veni în ajutor.**
A durat cîtva timp pînă cînd s-au potolit oamenii, dar trimişii n-au mai rămas mult împreună. Panii au plecat supăraţi. Doar boierul din Dube s-a întors în prag, urîndu-le celor din Praga să doarmă bine şi să mai cugete peste noapte, mai ales la spusele celor doi magiştri.
— Ceea ce e mai rău e că sintem dezbinaţi, oftă magistrul Pribram, de îndată ce panii ieşiră din odaie.
— Nu te mai necăji, magistre, spuse ăimon întorcîndu-se de la fereastră, unde se dusese să se uite după pani şi să privească la norodul de pe uliţe, care nu mai contenea cu strigătele. N-am spus nimic nepotrivit, ci numai adevărul. Dar tocmai asta nu le-a venit la socoteală. Lor le arde numai de putere şi de •moşii. Dacă străinii ne-ar stîrpi pe toti, puţin le-ar păsa — numai ei să rămînă. Au venit ca prieteni şi compatrioţi, dar umblă să ne ducă de nas şi să ne înfricoşeze. Vor să se pună bine cu regele şi de aceea se tin de capul nostru.
Nu-şi afîrşi vorbirea. Ceilalţi se uitară spre fereastră. În clipa aceea ceva se cutremură şi sări în ţăndări, ca în urma unei lovituri puternice. Cineva aruncase o piatră care nimerise drept în oblonul ferestrei.
Jos în stradă se porni deodată o zarvă mai năprasnică, mai furtunoasă. Strigăte înflăcărate şi lîndîrjite răzibăteau desluşit din vălmăşagul de glasuri şi răcnete. ăimon de la Leul Alb se apropie din nou de fereastră şi uitîndu-se în uliţă spuse :
— E o mare îmbulzeală la poartă. Pleava de-aifară ar vrea să intre aici şi să se repeadă, fără doar şi poate, asupra noastră. Nu-i lasă însă ostaşii. Au început să-i lovească. Ehei, dacă ar putea pătrunde aici lepădăturile astea ! Dar nu, magistre, poate că nu-i chiar atît de rău ! strigă ăimon de la Leul Alb, ztmbind pe sub mustaţă cînd tl văzu pe magistrul Kardinal, pe jumătate dezbrăcat, alergînd să tragă zăvorul la uşă.

XIV

Peste noapte cerul se acoperi cu nori şi dimineaţa se porni o ploaie măruntă şi domoală. Obloanele ae la curtea italiană erau întredeschise. După o noapte de dans, toată lumea dormea dusă. Picăturile de ploaie loveau molcom (în geamuri şi îndemnau la somn.
Boierii s-au veselit aproape toată noaptea. împăratul însuşi a rămas pînă după miezul nopţii în sala de dans, unde panii şi magnaţii, curtenii şi feciorii celor mai bogate ¡familii au dăntuit cu jupîniţele şi cu fiicele de boieri de la Kutna Hora.
În dimineaţa asta ploioasă, tînărul logofăt de taină stătea de vorbă cu camerierul împăratului, în anticameră, tăifăsuind despre petrecerea de peste noapte, ălik venise căscînd, aprins la obraz după somn şi bine dispus, şi întrebă dacă împăratul a fost mulţumit şi dacă a spus ceva camerierului în vreme ce-l dezbrăca. Socotea că măria sa o să doarmă mai mult în dimineaţa asta.
— Da' de unde, s-a sculat.
.— S-a sculat? Şi ce face?
— Cămăraşul şi paniil Heinrich din Lazan se află la el. Au fost chemaţi de măria sa.
În clipa asta intră Windeke ; păşind uşor şi fără să fie observat, eăta cu ochii scrutători în toate părţile. Venise pentru acelaşi lucru ca şi ălik. Pe logofătul de taină nu-l prea vedea cu ochi buni. Îi salută totuşi politicos pe amîndoi, iar oînd află cine e la împărat, se aşeză pe sipetul de lîngă zid, făcîndu-şi socoteala, că cehii n-or să .stea pirea mult acolo.
.— După ce pleacă cei dinăuntru, trebuie să-l poftesc pe cancelar, spuse camerierul.
— Numai pe el sau şi pe trimisul papii ? întrebă grăbit Windeke.
— Nu ştiu nimic.
Logofătul de taină începu să **vorbească** din nou despre **petrecerea** de **peste** noapte şi **întrebă** dacă **împăTatul** a fost **mulţumit şi** dacă a spus ceva.
— I-a plăcut, răspunse camerierul. A dormit bine şi azi o să fie vesel.
— Păcat! sări Windeke.
<— De ce? îl întrebară ălik şi camerierul.
— Fiindcă din pricina asta o să fie mai blînd cu blestemaţii ăia de cehi, fu de părere pistruiatul de Windeke. De ce rtei, domnule Kjaspar ? îl întrebă pe neaşteptate pe logofătul de taină, în vreme ce gîtul i se roşi ca moţul curcanului. *
— De tine **Tîd** I Măria sa a fost vesel şi prietenos cu fermecătoarele fecioare şi jupîniţe. Dar cehii sînt păroşi.
— Eretici ! Nemernici I Aţi auzit ce-a fost astă-noapte în faţa primăriei? Dacă nu erau ostaşii şi şoltuzul, împăratul n-ar mai fi putut să stea de vorbă cu solii din Praga. Ducă-se-n iad cu Hus aii lor cu tot, că de altceva nu-s buni! Staţi, că din cauza lor era să uit...
Windeke scuipă.
— Cîte inele a împărţit măria sa ? Pe toate ?
— Pe toate, întări ălik surîzînd. Ştia că lui' Windeke îi plac astfel de ştiri.
Windeke îşi îndreptă ou mîna cîteva şuviţe de păr bălan pe la urechi şi tîmple şi-şi netezi barba roşcată.
— Ce de bani! Ge de bani! spuse apoi. Şi iar datorii !
Deodată îşi aduse aminte:
— Şi care fecioară a căpătat inelul cu rubin, cel mai scump dintre toate ?

—' Niciuna ! L-a căpătat o jupîniţă, soţia unui pîr- gar. O femeie răpitoare, iar el, soţul, e bătrîn şi cocoşat. Il cheamă Tgusendjahr, însă femeia...Tînărului Slik îi scăpărară ochii în cap.

— E sigur c-o să rămînem mai multă vreme pe- aici, zise camerierul.

Zîmbi şi uitîndu-se cu tîlc la logofătul de taină, adăugă:

— Am s-o văd şi eu.

— Şi ai s-o şi cunoşti, zise Slik, eu două înţelesuri.

— De unde să mai iau alte daruri ? strigă Win- deke, jumătate în glumă, jumătate în serios.

Toţi începură să rîdă ; auzind însă paşi alături, se ridicară ca la poruncă. De la împărat ieşi mai întîi cămăraşul şi după el panul din Lazan, amîndoi cu feţele întunecate. Slik îl întrebă pe cămăraş cînd au să vină solii din Pra^a lia împărat.

— Azi după-amiaza.

Toţi cei din anticameră rămaseră uimiţi că împăratul îi primeşte atît de repede. După plecarea panilor, Windeke strecură cu răutate :

— Hotărît lucru, la ăştia nu s-a prea văzut veselia măriei sale. Dracu' să-i creadă, că eu, unul, nu-i cred !

Camerierul se duse în grabă să-l incunoştiinţeze pe cancelar că panii au plecat. După o clipă, bătrî- nul episcop intră în anticameră şi o dată cu el veni şi călugărul cel voinic în veşminte albe şi cu scapular alb.

— Aista-l stareţul cu pricina, şopti camerierul în- tinzîndu-şi gîtul şi punînd palma în dreptul gurii.

— Se zice că n-a venit cu mîna goală. Totuşi, pe mine m-a mai fript o dată un popă ca ăsta. Ştiu bine că n-a adus nimic.

— În adevăr, n-a adus aur, însă a adus ceva mai bun decît aurul, zise logofătul de taină. Am stat de vorbă cu el.

— Tu ?

— Aseară, în sala de dans. El a ţinut să intre în vorbă cu mine şi să-mi spună toată tărăşenia.

— E ceh I ?ŞŞDar un duşman tot atît de înverşunat al ereticilor oa şi noi.

Deodată toţi se ridicară ca împinşi de arcuri şi se ploconiră adînc, mai adine însă decît prima oară. Feciorul deschise uşile şi în faţa lor apăru nunţiul papal Fernand, episcop de Luck, într-o sutană de cardinal; era. un bărbat înalt, bine legat, în floarea vîrstei, cu o înfăţişare impunătoare. Călca plin de demnitate, cu pas măsurat. întrebă pe cei din anticameră, într-o germană stricată, dacă. episcopul-can- celar e la împărat.

Logofătul de taină făcu cîţivia paşi înainte, se înclină şi răspunse repede în limba italiană că tocmai a intrat la împărat împreună cu stareţul care a adus un răvaş de la panul din Roxemberk. Nunţiul papal, surprins, îl străpunse cu privirea pe tînărul şi chipeşul bărbat. Apoi dădu din oap cu bunăvoinţă şi spuse, pe italieneşte:

— Îţi mulţumesc, fiule.

• După aceea intră în cameră.

Windeke clipi şiret din genele-i bălane şi zise :

— Ai noroc, prietene Kaspar, şi blestemaţii ăia de cehi de asemenea. Ochii verzi îi luceau în cap şi un zîmbet i se aşternu pe faţă. Dintr-o dată trei popi de ăştia la el! N-au să stea cu miîinile în sîn, şi cu puteri unite vor netezi straşnic drumul cehilor la împărat !

Cam la un ceas după aceea apărură pe coridor solii din Praga. Magiştrii erau îmbrăcaţi în tabardele lor de zile mari, iiar pîrgarii purtau vengherce de culoare închisă, veşmîntul lor de sărbătoare.

Cămăraşul nu s-a mai dus după ei la primărie, ci a trimis pe un boier oarecare, cu numele de 6ech, să-i cheme. Acesta i-a condus în camera încăpătoare, cu tavanul zugrăvit şi poleit cu aur, cu pereţii frumos tapisaţi, plini de figuri, larbori şi animale. În fundul încăperii, pe un loc mai• ridicat, se afla jilţul împărătesc, frumos cioplit şi acoperit cu un baldachin nu-

 mai şi numai de aur. Ceva mai jos, în dreapta şi în stiînga, adăstau alte cîtevia jilţuri.

În încăpere nu era nimeni. Prin ferestrele înguste pătrundea lumina tulbure a acestei zile ploioase.

Solii stăteau foarte îngînduraţi. Predica duşmănoasă cu care fuseseră întîmpinaţi la sosire, frămîn- tările de peste noapte, care le vesteau vrăjmăşia şi ura oamenilor din Kutna Hora, toate erau _pentru ei semne rele.

După ce"se liniştise lumea în faţa primăriei, se culcaseră şi ei, rostindu-şi împreună rugăciunea. Au adormit însă foarte tîrziu, mai ales cei doi magiştri şi vecinul Pavel, ne^m cu şoltuzul, oare îşi dădeau mai bine seama dedît ceilalţi de primejdia ce îi ameninţa. Mai întîi a adormit Mikes Hrdonka şi după el ăimon.

În dimineaţa asta, pe feţele solilor se citea mai puţină îngrijorare, dar toţi erau neliniştiţi. Un zbucium neobişnuit le răscolea sufletul.
Se apropia clipa hotăr,îtoa,re. Se gîndeau cum o ss-i primească împăratul şi cum o să răspundă la cererile lor. În numele lor, cămăraşul dusese la cancelaria împăratului articolele[1] scrise. Socoteau că vor fi chemaţi acolo, pentru a discuta asupra lor. Şi iată că acum se aflau în încăperea aceasta bogată, unde se găsea jilţul domnesc, şi au să vorbească cu însuşi împăratul.
Şi cum stăteau aşa împreună, rostind cuvintele fără să vrea cu glas scăzut, se mirau că pianii nu veniseră încă şi că nici cămăraşul nu **se** arăta. Dar chiar în clipa aceea, pe neaşteptate, cămăraşul intră pe uşă. Purta straie scumpe, un surtuc de catifea peste care îşi petrecuse o cingătoare albă, lucioasă, cu un pumnal sclipitor. Părea deosebit de îngîn- durat.
— Am fost azi-dimineaţă la împărat, îi vesti el cu glas tot atît de coborît. Eu şi panul Heinrich. Am mijlocit pentru dumneavoastră, vorbindu-vă numai de bine. Poate că n-o să mă credeţi şi o să spuneţi... Dar care ceh cu scaun la cap n-ar fi cuprins acum de teamă şi îngrijorare? Scumpi magiştri şi tîrgoveţi, împăratul e foarte supărat. În urma noastră a intrat la el stareţul care a venit în numele guvernatorului din RoKeimberk. Asta a înrăutăţit situaţia. împăratul e stă'pîn pe Vysehrad şi[1] pe castelul sifîntului Vâclav, iar voi sînteţi prinşi ca într-un cleşte între aceste două cetăţi. împotriva castelului Hradiste va porni panul Oldriich. Voi aţi sta la tocmeală în locul lui ? Iar după aceea a intrat la împărat trimisul papii, al cărui cu- vînt, să ştiţi, cîntăreşte foarte greu.

[1]La primele adunări husite, din primăvara anului 1419, s-a formulat programul acestei mişcări, cunoscut în istorie s'ub denumirea de „Cele patru articole de la Praga". (n.t.)

— Şi atunci ce ne aşteaptă ? întrebă ăimon de la Leul Alb.

— Doar nu sînteţi copii. Judecaţi singuri, ca să nu spuneţi iarăşi că ameninţ.

Magiştrii căzură pe gînduri. Mikes Hrdonka ridică din umeri, ăimon de la Leul Alb privi o clipă în gol, îşi mîngîie barba şi zise deodată :

— N-o să fie mai rău dacă ne supunem ? Oare împăratul şi toţi ceilalţi n-au să se răzbune şi mai avan pe noi ? Dar preoţii, dar nemţii ? Adică să renunţăm şi la potir ? Ştii bine că nu se poate.

Spuse toate astea cu hotărîre şi fără şovăire. Ceilalţi, în frunte cu cei doi magiştri, întăriră cu convingere vorbele lui ăimon. În clipa aceea se auzi zgomot de paşi ostăşeşti pe coridor. Uşile din fundul sălii se deschiseră şi în încăpere intrară cîţiva călăraşi unguri cu coifuri lucioase în cap, îmbrăcaţi în veşminte bogate şi încălţaţi cu botfori roşii.

Solii din Praga se uitară uimiţi la minunata privelişte ce se desfăşura în fundul sălii. În urma înzorzonaţilor lefegii intrară magnaţii nemţi şi unguri şi boierii cehi, toţi gătiţi de sărbătoare. Solii recunoscură printre ei pe panul Heinrich din *Laian,* pe panul Heinrich din Plumlov, pe panul Petr din Sternberk,19*

291 cu capul pleşuv, şi pe panul Mikes Divucek din Jemnist, magistrul monetar, pe care îl zăriră printre ceilalţi curteni şi boieri necunoscuţi.

Afară, la uşi, răsunară zgomotos trîmbiţe de sărbătoare. În clipa aceea împăratul îşi făcu apariţia în sală. Era îmbrăcat cu un chepeneag minunat, peste care se revărsa hlamida împărătească, iar în cap avea o cucă de sobol, străbătută de dungi aurii, 'acoperite cu pietre scumpe. Alături de el mergea cardinalul, iar în urma lor veneau cancelarul, margravul de Misnia, stareţul Petr în veşmînt alb şi cu lanţ de aur la gît, apoi secretarul cancelarului, cu ochelarii pe nas, Bru- norius de la Scala, Pipo Spano, amîndoi în armuri sclivisite şi strălucitoare, în sfîrşit logofătul de taină şi alţi curteni.

Afară, în curte, răsuna fanfara, iar pe sală se auzeau paşii celor care soseau. Dar >şi la celelalte uşi, pe unde intraseră solii din Praga, se auziră zgomote. Pe aici veniră sfetnicii orăşeneşti din Kutna Hona, pîrgarii, înalţii slujbaşi de la mine, şoltuzul Vâclav Doninsky. Mikes Hrdonka aruncă o privire asupra lor şi zări printre ei cîţiva nemţi dintre foştii pîrgari ai oraşului Praga. Îi blestemă în gînd şi i-i arătă din ochi lui Prokop Zâvada.

Trâmbiţele sunară neîncetat pînă ce 'Sigismund se aşeză în jilţul împărătesc. La dreapta lui luă Loc cardinalul, la stînga — cancelarul. Ceilalţi rămaseră în picioare.

XV ~

Cărnăraşul pofti pe solii din Praga să se apropie, iar el, ca însoţitor care negociase cel dintîi cu ei, făcu de asemenea cîţiva paşi înainte. Ochii tuturor se îndreptară asupra lor. Solii din Praga simţeau aceste priviri.. Erau neprietenoase şi iscoditoare, în cea mai mare parte încruntate şi haine. Magistrul Piibram avea faţa palidă, dar nu de teamă, ci de zbuciumul acelei clipe grele. Simon de la Leul Alb înaintă cîţiva paşi şi se . uită ţintă la scaunul domnesc. Mikes Hrdonka, în spatele său, se gîndea la nemţi. Deşi era voinic de felul lui şi bine legat, îşi îndreptă acum parcă şi mai mult spinarea şi-şi săltă capul.

Sigismund şedea ¿>e scaunul împărătesc, într-o tăcere apăsătoare. Nu mai era domnitorul binevoitor de ieri, ci arăta mai degrabă ca un judecător aspru, mî- niat şi părtinitor, sigur de puterea lui. Azi nu mai voia să fie iubit ca ieri, ci ţinea mai degrabă 'să fie temut de cei care se apropiau de tronul său.

Panul din Dube, închinîndu-se înaintea lui, anunţă în limba latină că aduce solii obştii şi universităţii din Praga, rugîndu-l să se milostivească a le da ascultare. Solii se înclinară şi aşternură darurile, după obicei, unele.lîngă altele, dinaintea treptelor tronului : besactele lucrate cu măiestrie, pline de giuvaeruri. După aceea îngenuncheară, potrivit datinilor şi obiceiului : mai întîi, magiştrii Pnbram şi Kardinal, apoi, alături de ei, Simon de la Leul Alb, iar în spatele lor, în al doilea rînd, Zâvada, Mikes Hrdoiika şi Pavel cel bătrîn, neam cu şoltuzul. Trupul acestuia, uscat şi puţintel, arăta neînsemnat alături de trupurile impunătoare şi vînjoase ale celorlalţi soli. Ba părea chiar şi mai pipernicit în faţa strălucitorului alai de înalte feţe bisericeşti, de pani şi curteni, îmbrăcaţi în veşminte scumpe, şi mai cu seamă faţă de statura falnică **a** împăratului.

În sala întreagă, peste care plutea lumina tulbure a cerului înnorat, se făcu tăcere. În clipa în care solii cehi îngenuncheară, se aşternu o linişte ca de biserică. Toţi erau curioşi să vadă ce-o să se întîmple şi re-au să vorbească. ₅

Magistrul Pnbram luă cel dintîi cuvîntul. Vorbi latineşte. Rugă pe măria sa să primească darurile şi salută în împărat pe fratele regelui mort şi pe moştenitorul acestuia.. întregul regat ceh îl recunoaşte bucuros ca domn, însă dorinţa fierbinte a tuturor este să nu se împotrivească împărtăşaniei sub ambele chipuri. Magistrul voribea măsurat şi curgător. La început, glasul lui răsună ca învăluit în neguri, dar deodată se însenină.

— Dacă măria ta, — urmă Pribram, — ar face lucrul acesta, împlinind ruga pe care o rostesc aproape în numele tuturor cehilor, orice vărsare de sînge s-ar

curma, iar cetatea Praga va primi pe măria ta cu porţile deschise, cu bucurie şi, de va fi nevoie, chiar cu zidurile la pămînt.

Cardinalul Fernand asculta cu încordare, ca şi cancelarul, uitîndu-se cu coada ochiului la împărat, care stătea nemişcat. În acelaşi timp, însă, îl măsura cu privirea încruntată pe magistru, ca şi pe ceilalţi soli.

După ce Pribram îşi sfîrşi cuvîntarea, se aşternu o clipă de tăcere. împăratul făcu o mişcare vie şi răspunse repede, ca şi cînd n-ar fi avut răbdare să aştepte. Vorbi şi el tot latineşte.

— Ceea ce oferiţi voi e o datorie ce-o aveţi de în-deplinit oricum fată de stăpînul vostru. Rosti cuvintele cu însufleţire şi cuprinşi dte o vădită tiulllburaire. Ceea ce cereţi însă este o rătăcire şi a fost recunoscută ca atare de către sfînta biserică. Şi cu ea acoperiţi şi alte strîmbătăti şi erezii. La voi s-a răspîndit tot felul de asemenea credinţe mincinoase. Eu, cel mai creştin dintre domnitori, nu pot îngădui astfel de lucruri. Ca şi pînă acum, vom stârpi toate aceste rătăciri, dacă va fi nevoie le vom trece chiar prin sabie şi foc. Am jurat că vom face acest lucru. Şi după cum am început, aşa vom continua pînă la capăt, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al bunilor creştini.

împăratul se înfierbînta din ce în ce mai mult. Ochii albaştri i se învăpăiaseră şi el începu să bată aerul cu mîinile. O clipă doar se opri din apriga lui vorbire, dar de îndată începu din nou :

— Vom urma, să stârpim această erezie. Sîntem da-tori fată de sfînta biserică-mumă şi pentru respectul ce-l datorăm acestui regat. Dacă nu veti înceta şi veti continua să vă apăraţi, ne vom război cu voi pînă ce vă vom zdrobi. Pe to{i ! Pînă la' unul! Chiar dacă ar trebui să vă ucid pe toti şi să aduc aici numai străini. Da ! Chiar dacă ar fi să pier eu însumi ! Şi apăsă pe aceste cuvinte cu toată aprinderea. Erezia voastră trebuie stîrpită ! Nu voi îngădui nimic! Niciodată I

împăratului îi ardeau obrajii, iar ochii îi scăpărau. Cuvintele lui făcuseră ca sala să încremenească în- tr-o tăcere de mormînt. Dar liniştea aceasta nu izvora numai din respect, ci mai cu seamă din uimirea şi groaza ce-i cuprinsese pe toţi. Cuvintele împăratului îşi făcură efectul asupra tuturor. Panii cehi priveau buimăciţi, iar cardinalul Fernand dăduse de două ori semne de mulţumire în timpul cuvîntării. Stareţul Petr avea acum privirea senină ca toţi ceilalţi. Căci toţi se bucurau în sinea lor. Nici cei mai avani potrivnici .ai cehilor mii în.ăidăj.diuisieiră că împăratul îi va probozi cu asemenea asprime.

Nici solii cehi nu se aşteptaseră la un astfel de răspuns. De aceea rămaseră o clipă înspăimîntaţi, împietriţi. În

clipa următoare însă, vrăjmăşia aceasta trezi în ei un simţămînt de îndîrjire, chiar şi în atît de cumpăniţii magiştri. Hrdonka măcelarul, care nu ştia latineşte, dibuise totuşi înţelesul vorbirii. Il supăra că fuseseră chemaţi aici ca împăratul să-i mustre cu cuvinte atît de grele în faţa tuturor şi mai cu seamă în faţa nemţilor din Praga. Apoi se întoarse către vecinul său Pavel, neam cu şoltuzul. Căci vecinul cel bă- trîn, care îngenunchease foarte liniştit şi înţelesese bine spusele împăratului, luase acum cuvîntul în numele. lor. Vorbea ceheşte, grav şi potolit.
— Măria ta a binevoit să rostească osîndirea noastră şi a tuturor cehilor, fără să ne asculte. Dar să-şi amintească măria ta cît sînge a curs pînă acum şi cîte,vieţi vor mai pieri de-aici înainte. Mai bine să ne asculte măria ta păsul şi să stea de vorbă cu noi, aşa cum ne-a încunoştiinţat prin cartea de astă iarnă. Măria ta ne-a făgăduit atunci că dacă va vrea Dumnezeu, va veni, va cumpăni şi va judeca acele fapte împreună cu episcopii, cu magiştrii şi obştiile noastre.
Cînd -bătrînul târgoveţ începu să vorbească împăratul făcu o mişcare de mînie, încretindu-şi. fruntea. Însă cînd vecinul îi aminti făgăduiala dată, îi tăie scurt cuvîntul:
•— Şi cu cine, adică, să stau de vorbă ? strigă împăratul, aducîndu-şi, aminte de făgăduiala dată. Cu nemernicii şi cu preoţii de la Hradiste ? Cu acei pi- carzi şi eretici întunecaţi, numai pentru că se dedau la tulburări ? Pentru .că s-au răzvrătit şi dărîmă că şi voi bisericile şi mănăstirile ? Pentru că izgonesc stareţii, călugării şi călugăritele, iar pe cei care se împărtăşesc -sub un singur chip îi aruncă cu silnicie din oraşe ?
împăratul se aplecă de pe tronul său către soli, amenintîndu-i cu mîna. Apoi se ridică deodată şi ro- tindu-şi aprig mîna dreaptă deasupra capului, atît de năvalnic, încît părul auriu şi barba creată şi roşcată începură să-i tremure, strigă:
— Jur pe viul Dumnezeu că voi face tot ce-mi va sta în putinţă ca să aşez toate aşa **Cum** au fost şi că toti ereticii, de care oamenii credincioşi se feresc ca dte nişte spurcăciuni, vor fii niimiciţi. .Lar voi, voi ou vă purtaţi ca nişte supuşi, ci ca nişte duşmani neîmpăcaţi. împotriva cui s-a înarmat Praga şi ce-i cu lanţurile şi cu întăriturile ridicate pe uliţe ? împotriva cui ? împotriva mea. Depuneţi toate armele, toate — cei din Oraşul Vechi la castelul Sfîntului Vâclav, iar cei din oraşul Nou — la Vysehrad. Asta trebuie s-o faceţi neîntârziat! Ridicaţi toate lanţurile, sfărîmati şi dati la o parte stavilele I Dacă faceţi asta, voi fi milostiv cu voi. Altminteri, Dumnezeu mi-e martor că am să nimicesc totul, aşa precum am spus şi am jurat.

Se opri în mijlocul acestui şuvoi năvalnic de vorbe înflăcărate, abia putîndu-şi trage răsuflarea, şi se aşeză. Dar în clipa următoare se ridică ăimon de la Leul Alb. Stătea drept în fata împăratului. Ochii îi fulgerau şi tot trupul i se cutremura de clocotul din- tr-însul.

— Măria ta ! începu el căutînd să se stăpînească, însă după glas se putea.vedea răzvrătirea de care era cuprins. Ne pare tare rău că sîntem soli atît de urgisiţi. Nici nu ne-am aşteptat la lucrul acesta şi nici nu l-am merifat. Despre lanţurile din Praga şi despre arme nu putem răspunde, fiindcă n-avem întărire pentru asta. E treaba obştii. Incunoştiinţăm însă pe măria voastră — şi de bună seamă că lucrul acesta l-aţi şi aflat... Vorbea acum mai curgător şi mai repede, ridi- cînd oarecum glasul : ...că nu de mult, înaintea Paştilor, pîrgarii oraşului nostru şi cei din Oraşul Nou, împreună cu universitatea şi feţele bisericeşti, ne-am înţeles cu toţii fără deosebire, jurînd — şi am fi bucuroşi să nu uitaţi lucrul acesta — că vom apăra împărtăşania sub ambele chipuri, precum şi slava neamului nostru, împotriva oricărui om, pînă la ultima picătură de sînge.

Tn timp ce vorbea, solii ceilalţi se uitau la el. Îi erau recunoscători pentru cuvintele acestea, chiar şi magiştrii, care erau mai prevăzători. Căci în clipa aceea, âimon vorbea pentru toţi. Mikes dădu din cap în văzul tuturor, dar din spate, unde stăteau oamenii din Kutna Hora şi nemţii din Praga, se auzi după ultimele cuvinte ale lui Simon un murmur de cîrtire. El le aruncă însă o privire încruntată.

Către sfîrşitul cuvîntării lui Simon, împăratul se sculă, ca şi cum ar fi vrut să plece, însă de îndată ce Simon rosti ultimul cuvînt, se întoarse către el şi, cu asprime în glas, îi spuse pe latineşte :

— Gîndiţi-vă bine şi cît mai repede, înainte de a veni cu oaste asupra voastră. După aceea va fi prea tîrziu. împăratul se apropie de nunţiul papal şi-i spuse cî- teva cuvinte. Apoi se răsuci şi ieşi împreună cu el. Cancelarul îi urmă, şi după ei plecară prinţii, nobilii, întreaga curte. Sunet de trîmbiţe. îi însoţea. Glasul goarnelor se amesteca cu glasurile din sală ale nemţilor din Praga şi Kuţna Hora, care nu-şi mai ascundeau bucuria. Se uitau spre soli, rîdeau, vorbeau cu însufleţire şi îndreptîndu-se spre coridor, discutau cu şi mai multă aprindere.

Ieşiră cu toţii, chiar şi panii cehi. Numai cămăra- şul rămase locului. Se apropie de solii rămaşi singuri în mijlocul sălii. Toţi deopotrivă, chiar şi magiştrii, erau tulburaţi şi îndîrjiţi. Simon de la Leul Alb, vă- zînd că panul din Dube se apropie de el, izbucni:

— Şi ăsta se pretinde rege al cehilor ? Să ne fie cu iertare ! Acum văd că nu ne-ai ameninţat, ci că ai spus

numai adevărul. El e regele ungurilor! Să ştie însă că n-o să ne plecăm capul de frică !
Între timp Hrdonka strigă tuturor cehilor, trăgîn- du-i de mînecă, să iasă odată. Dar deodată îşi aminti:
— Aţi văzut cum rîdeau nemţii ? I-a chemat parcă înadins ca să ne... Hai să mergem ! Ce să mai facem aici ? Să pornim fără întîrziere la Tâbor, la Pisek şi pretutindeni unde se află cehi adevăraţi, şi să le spunem cele auzite !
Magistrul Pribram, uitîndu-se la panul din Dube, întări cu însufleţire spusele lui Hrdonka :
— Ar fi bine să luaţi aminte. Eu unul nu mă mai împotrivesc. Să-i încunoştiinţăm şi pe cei de la Tâbor. Alt mijloc nu este. După cele petrecute azi, e vorba de nimicirea sau de viaţa noastră.
— Haideţi ! se auzi glasul bătrînului Pavel, cel mai liniştit dintre toţi, care stătea îngîndurat, privind în jos. Haideţi ! Iudita şi-a pus cinstea şi viaţa în primejdie pentru neamul ei, iar Iuda Macabeul s-a purtat tot astfel piîmă la moarte. Miîna iliui D.uiminiezeu ou-i încă tăiată ! Să mergem !
Chiar în după-amiaza acelei zile, solii din Praga părăsiră Kutna Hora. Numărul lefegiilor care îi însoţeau şi în fruntea cărora se afla din nou boierul din Dube, cămăraşul, era cu mult mai mare decît. la sosirea lor de la Praga. De astă dată, însă, n-au mai putut părăsi oraşul tot a.tît de nebăgaţi în seamă ca la sosire. Acum erau aşteptaţi. La primărie, pe uliţe şi în faţa porţilor se îngrămădiseră mineri, oameni din oraş, nemţi din Praga, lefegii de-ai lui Sigismund şi slujitori. Pretutindeni se auzeau -numai vorbe de ocară. Cînd solii se apropiară de porţi, o ceată de der' bedei alcătuită din tîrgoveţi şi băieşi începu să intoneze un cîntec nemţesc, plin de necuviinţe, despre Wiklef şi Hus.
În ziua următoare porni la drum şi stareţul de la Lounovice, însoţit de cei şase călăreţi înarmaţi. O bună bucată de drum dincolo de oraş, pînă ce au trecut de tabără şi de cele din urmă străji' ungureşti, fu întovărăşit şi de un pîlc de călăreţi cumani. Stareţul se întorcea foarte mulţumit. Avea făgăduieli de la împărat şi de la cancelar în ceea ce priveşte mănăstirea şi moşiile ei. Aducea panului din Rozemberk un răspuns prielnic şi avea din partea împăratului solia de a-l convinge pe tînărul guvernator să facă un drum la curte.
Cînd îşi aminti felul în care împăratul i-a luat în răspăr pe solii din Praga, îi dispăru orice îndoială, orice neîncredere. Praful se va alege de eretici şi lucrurile se vor întoarce iarăşi cum au fost. Îi va povesti totul panului Oldî'ich şi îndeosebi cît de pornit e împăratul împotriva tuturor husiţilor, nu numai împotriva picarzilor de la Hradiste! Şi cît e de îndatoritor şi de bun, dar cît de

cumplit în acelaşi timp ; ce putere mare are şi cum puterea aceasta creşte cu fiece zi. Ca un potop se va revărsa peste Praga şi peste toti blestemaţii aceia. Numai că drumul la întoarcere nu i-a fost scutit de necazuri. După ce lăsară în urmă caraulele ungureşti şi după ce ceata de călăreţi cumani făcu cale întoarsă, stareţul rămase cu lefegiii săi să petreacă noaptea într-un sat. A doua zi dimineaţa, după ce-şi schimbă veşmintele, îmbrăcînd straie nemţeşti, ieşi în curte ca sa dea porunci lefegiilor. Văzu însă că nu mai erau şase, ci doar doi. Ceilalţi patru fugiseră peste noapte. Stareţul nu se îndoi nici o clipă asupra locului către care se îndreptaseră. Ceilalţi doi lefegii rămăseseră fie de teamă, fie din credinţă faţă de stăpînul lor ; unul era ceh, iar celălalt neamţ de la Krumlov. Cînd stareţul, aprins de mînie, îi cercetă mai de aproape, află că fugarii plecaseră în adevăr la Tâbor.

Totul fusese pus la cale de cel mai tînăr dintre ei. Nu putuseră să uite măcelurile săvîrşite de unguri, dar mai ales copiii aceia înfipţi în pari. Şi-apoi felul cum le rîdeau în nas şi se strîmbau la ei ungurii şi nemţii pe drum, dar mai cu seamă la Kutna Hora ! Şi cît sînt de ameninţaţi acum bieţii cehi !

Stareţul fu gata-gata să înceapă să suduie.

XVI

În zilele petrecute la Tâbor, tînăra văduvă de la Hvozdno n-a mai simţit niciodată leşuiala şi neliniştile de care suferise la Hvozdno, atunci cînd, după moartea soţului şi după truda şi neajunsurile îndurate în scurta ei căsnicie, se întorsese acasă cu sufletul pustiu. Inima ei însetată găsise în zilele acelea alinare în învăţătura cea nouă, căreia i se dăruise cu trup şi suflet. Şi această învăţătură trezise în ea o aprigă dorinţă.

Acum i se împlinise. Se afla în mijlocul fraţilor care credeau cu aceeaşi înflăcărare în noua învăţătură şi printre care se numărau şi propovăduitorii acestei învăţături. Visurile ei de altădată se înfăptuiau aievea : toţi fraţii erau deopotrivă şi duceau o viaţă nouă. Gîn- durile care o frămîntaseră în camera ei de la Hvozdno erau rostite aici cu toată limpezimea şi pe faţă.

Dacă tinerei văduve nu-i era dat să lupte şi să înfrunte vrăjmăşiile pentru a face să biruie legea curată a Domnului şi împărăţia lui cea nouă, aşa cum jinduise, putea cel puţin acum. să trăiască pentru cei care preţuiau viaţa cea nouă, să-i slujească cu drag şi să le îndulcească suferinţele.

Munca la spital îi lua aproape toată ziua. Lucra fără odihnă, uneori şi noaptea. îşi îndeplinea îndatoririle cu sîrguinţă şi bucurie. Oblojea şi spăla rănile bolnavilor şi le

alina durerea după puterile ei. Iar cînd avea timp, le şi citea.
Astfel, în ziua sosirii lui Zizka la Tâbor, Zdena stătea, înainte de amiază, în odaia cea lungă de la capătul . spitalului, şi citea bolnavilor uşor răniţi, din vechiul testament pe care îl ţinea în poală. Şedea la o măsuţă, îmbrăcată într-o rochie simplă de culoare închisă. La cap era legată cu uri tulpan alb, de sub care se vedeau numai două şuviţe de păr, pieptănate lins peste tîmplele-i albe.
De cînd se afla aici la Tâbor, faţa ei pălise din pricina oboselii şi a ceasurilor de veghe. Cu toate acestea chipul Zdenei atrăgea şi înduioşa prin farmecul potolit al trăsăturilor şi printr-un simţămînt al jertfirii de sine, ce i se citea în priviri.
În odaia încăpătoare domnea o linişte adîncă. Numai undeva, la capătul sălii, unul din bolnavi tuşea din cînd în cînd sau se auzea pasul uşor .şi tîrşî.it al vreunei surori. Zdena citea rar. Glasul ei răsuna limpede şi mîn- gîia auzul. Ochii cu gene lungi, lăsaţi în jos, se înălţau numai din cînd în cînd, ca să privească spre cei care ascultau. Erau oameni cu bărbi lungi, tineri şi mai în vîrstă, arşi de soare, lungiţi pe duşumea sau în paturi. Ascultau cu evlavie şi cu însetarea de care se simţeau cuprinşi în vremea aceea toţi cei ce voiau să audă cuvîntul lui Dumnezeu şi să-şi îndestuleze sufletul în clipele de osîrdie religioasă. Clipele acestea erau cu atît mai preţioase pentru ei, cu cît simţeau nevoia unor astfel de cazanii.
Toţi, atît'bolnavii cît şi sora, erau atît de cufundaţi în citirea cărţii sfinte, încît nici nu băgară de seamă că preoţii Kânis şi Bydlinsky se iviseră în pragul uşii deschise.
Cei doi se întîlniseră întîmplător în faţa spitalului, spunînd că au venit să se încredinţeze cum o mai duc fraţii răniţi şi bolnavi. Dar fiecare ascunse celuilalt faptul că mai degrabă îl minase dorinţa de a o vedea pe sora cea nouă. Cînd o găsiră citind, se opriră fără voie la capătul sălii, ca să n-o tulbure. Kânis, oacheş şi cu barbă, Bydlinsky, tînăr, mai înalt, mai bine făcut, mlădios, cu barba de culoare mai deschisă, cu părul creţ, se uitau, şi unul şi celălalt, mai mult la tî- năra logofeteasă decît la răniţi. Şi au stat aşa pînă cînd Zdena şi-a ridicat ochii de pe carte. Atunci tî- năra văduvă a lăsat să-i lunece biblia în poală. A rămas o clipă cu privirea nedumerită şi apoi s-a ridicat. Bydlinsky, care se apropiase de ea, o rugă să citească mai departe, căci n-ar dori s-o stînjenească.
— Am venit doar să vedem cum o mai duc fraţii, spuse Kânis, apropiindu-se la rîndul lui.
— Eşti foarte harnică. Nu ţi s-a urît ? întrebă By- dlinsky.

— Lucrez destul de puţin şi sînt mulţumită, răspunse Zdena simplu.
Cuyintele.ei porneau din inimă.
■— Ai vorbit cu tatăl dumitale, soră ? întrebă Kânis. A fost azi aici ?
— A fost azi dimineaţă.
— Ieri a zăbovit mult la castel cu fratele 2izka şi cu hatmanii. Ce-or fi vorbit ? iscodi Kânis.
— Nu mi-a spus, rosti liniştit logofeteasa Zdena. aşteptînd să vadă ce va zice Bydlinsky.
Între timp, acesta luase biblia de pe măsuţă. Vă- zînd că e deschisă la cartea lui Iov, dădu din cap şi spuse zîmbind că Zdena a făcut o bună alegere.'
Lucrul acesta o umplu de mulţumire pe tînăra logo- fetească. Ea le arată că bolnavii ascultă bucuroşi cînd le citeşte. Bydlinsky o întrebă apoi despre răniţii pe care-i avea în grije şi deodată, pe neaşteptate, o în- ştiinţă că nu va mai putea veni la familia Pytel, unde se întîlnise de două ori cu ea. de cînd Zdena sosise la Tàbor. Îi spuse că trebuie să plece prin sate, ca să cheme lumea la arme, căci lupta stă gata să înceapă.
În acest timp, Kânis o luase printre şirurile de bolnavi. Bydlinsky, stînd de vorbă cu Zdena, părea să-l fi uitat cu desăvârşire ; într-un tîrziu se urni şi el din loc.
— Rămîi cu bine! spuse tînărul preot, pornind spre uşă.
Şi cînd Zdena îi dori lui şi tuturor celorlalţi ca Dumnezeu să le ajute, Bydlinsky îi zîmbi, privind-o cu drag. Kânis se uită şi el la tînăra femeie şi o salută. Ochii lui întunecaţi şi pătrunzători o cercetară iscoditor.
Zdena se uită în urma lor pînă cînd dispărură. Mai bine- zis, privirea ei îl urmărea pe Bydlinsky.
De îndată ce ieşiră, Kânis se opri şi-i spuse lui Bydlinsky.
— Crezi că nu i-a spus nimic logofătul din Hvoz- dno ?
— Nici vorbă ! răspunse Bydlinsky cu tărie. Altfel ne- ar fi mărturisit.
:
— E prevăzător ! S-a alipit de 2izka şi de ceilalţi. L-ai văzut doar ! O să fie mereu cu ei. E un încăpăţînat.
— Fiică-sa însă nu-i seamănă ! Nu ! zise Bydlinsky. Ştiu sigur lucrul ăsta. Il ştiu de la ftepansk^ care a fost la el, la Hvozdno, şi s-a sfădit o noapte întreagă cu bătrînul boier despre împărtăşanie.
— Despre fluturele ăla? spuse Kânis cu dispreţ, clătinînd din cap.
— De aceea logofătul l-a şi dat afară din casă spre dimineaţă, cînd încă nu se crăpase de ziuă. îndată ce a spus că sfînta împărtăşanie e un fel de fluture, era cît p- aci să-l croiască.
— Şi fiica sa ?

— Ea a fost mai mult de partea lui ftepansky de?- cît a tatălui ei. Mi-a spus chiar ftepansky.
— Şi-acum ?

E alături de noi. O fiinţă foarte zeloasă

.În vremea asta Zdena se aşezase iarăşi la măsuţă, întorcea foile cărţii, dar nu pentru a căuta ceva. Se gîndea că azi şi poate încă alte cîteva zile n-o să-l mai vadă pe Bydlinsk^ la Pytel. înainte îşi făcuse socoteala că în seara aceea va veni neapărat acolo.
Abia aşteptase să-l audă vorbind. Iar el se ducea acum să propovăduiască cu bărbăţie cuvîntul Domnului. Totuşi s-â abătut pe aici... şi Zdenei i se păru că venise înadins ca să-şi ia rămas bun de la ea. Ca şi cum gîndul acesta ar fi fost un păcat, se scutură din tot trupul şi începu iarăşi să citească bolnavilor care abia aşteptau.
Bydlinsky şi Petr Kânis plecară chiar în ziua aceea. O dată cu ei se aşternură la drum şi Mikulâs cel orb. Trsâcek, Abraham, Prokop chiorul, preotul Antoch cel cu părul des şi zbîrlit, Jicin, Jan şi Filip. În urma lor plecară ciracii lui Martinek Houska şi ai lui MikulâS din Pelhfimov. În. clipele acelea, toti erau uniţi în faţa primejdiei şi aveau o singură ţintă: să adune ţărani din împrejurimile Tâborului, ca să îngroaşe rîndurile ostaşilor.
Toţi plecară călări, doi cîte doi. Numai Mikulâs cel orb porni întovărăşit de încă doi preoţi. Fiecare pereche era însoţită de un pîlc de fraţi înarmaţi, de surori şi de prăştiaşi. Se grăbeau să ajungă cît mai repede la locurile către care fuseseră îndreptaţi de hatmani:
În'vremea aceasta, oraşul se frămînta de parcă duşmanul ar fi fost în preajma porţilor.
În zorii zilei, cînd încă nu începuse să se lumineze, fcizka cutreieră pe bălanul său tot oraşul: la schele, pe uliţe, însă mai ales la metereze. Cu el erau şi ceilalţi hatmani : Mikulâs din Hus, Chval din Macho- vice, Zbynek din Buchov, ca şi Kunes din Belovice, bunul său tovarăş şi cel mai.apropiat dintre toţi. După consfătuirea de la castel, cei doi fraţi Brada, Mikulâs şi Odrany, plecaseră chiar în timpul nopţii în tabăra din faţa oralului.
£izka privea pretutindeni cu ochiul lui încercat. Unde era nevoie, descăleca şi cerceta locul. Ici dădea porunci, colo se sfătuia cu tovarăşii lui.
Asculta mai cu seamă cuvintele lui Kunes din Belo- vice, un om uscat, costeliv, cu barba moale, dar cu mustăţi ţepoase şi cărunte şi purtînd pe cap o cuşmă din blană de rîs. Kunes luptase arii de-a rîndul. în ţara leşească. Hatmanii se opriră vreme mai îndelungată la porţile noi.

Aici erau încă multe de făcut. În locul acesta, pe unde se putea pătrunde mai uşor în cetate, trebuia să se lucreze în primul rînd.

Numărul lucrătorilor sporea pretutindeni şi o dată cu ei creştea larma şi furnicarul de oameni de pe schele. Se muncea fără încetare. Din zori şi .pînă la amiază şi de la amiază pînă în amurg. Şi tot aşa peste noapte, la lumina făcliilor şi focurilor, pînă dimineaţa. Acum goarnele sunau mai des, vestind schimbarea lucrătorilor.

Dar nu numai la porţi şi la întărituri, pe metereze şi pe turnuri se muncea cu însufleţire, ci şi pe uliţe, mai ales acolo unde lucrau fierarii şi rotarii. Focurile fumegau întruna şi loviturile de ciocan şi de topor răsunau în acest vălmăşag de zgomote, de te asurzeau, nu alta. Făureau căruţe, mai ales care 'de apărare şi de luptă, ferecau suliţi, ghioage, puşti, bombarde, săgeţi, îmblăcii şi săbii. În piaţă şi pe uliţele dimprejur, croitorii şi cavafii lucrau de parcă s-ar fi luat la întrecere. Curelarii şi şelarii dregeau şi coseau tolbe pentru cărăuşi, şei cusute simplu sau unse cu catran, pentru caii luptătorilor.

Tâborul se îmbogăţise pe neaşteptate cu o tabără, legată atît de strîns de oraş, încît părea că ţine de el.

Soarele sta să apună, nu însă zgomotul şi zbuciumul. Ziua şi noaptea erau tot una. Nu lumina şi întunericul îi călăuzea acum pe oameni, ci înflăcărarea şi voinţa lor dîrză.

Dimineaţa începea din nou alergătura neostoită dintr-o parte în alta şi iarăşi furnicar de oameni, şi iarăşi zgomote şi hărmălaie, amestec surd de glasuri şi de sunete, iarăşi bătrîni care se ofereau să lucreze, iarăşi poruncile hatmanilor şi cîntece care îndemnau la muncă. Şi din nou răsunau predicile preoţilor la locurile de muncă, în pieţe, în biserica de lemn sau în timpul împărtăşaniei sub ambele chipuri care se să- vîrşea în catedrală şi sub cerul liber, în orice clipă potrivită, dimineaţa, după-amiaza şi chiar la căderea serii. În afară de preoţi, vorbeau şi ceilalţi fraţi mireni împotriva fiarei roşii, împăratul, balaurul încoronat şi împotriva cozilor lui de topor.

Dintre cuvîntători, cel mai zelos era Sâdoch, tînărul visător, fiul lui Pytel, mic de stat, şi apoi Joha brutarul, palid la faţă, cu mustăţi aspre şi ţepoase, fără barbă, cel care ducea totdeauna steagul. Nu mai puţin telalul, şchiop şi neastîmpărat, cu nasul turtit şi hainele rupte ; peste tot el vorbea cu înflăcărare împotriva „papistaşilor, făţarnicilor şi geambaşilor haini" şi-şi purta după el feciorul, un băiat slab şi pirpiriu.

' XVII

Familia boierului de la Hvozdno era acum destrămată. Zdena îşi petrecea aproape toată ziua la spital. De, odihnă avea parte numai cînd se putea duce la Pytel postăvarul, în casa căruia zăbovea cu plăcere. Dar numai rareori îl găsea pe Pytel acasă. Postăvarul îşi trecea timpul fie la primărie, fie supraveghind lucrările. Logofeteasa stătea de vorbă cu femeia postăvarului, cu fiică-sa J.ana şi cu Sâdoch. Se întîlnise acolo de cîteva ori şi cu preoţii Psenicka, Antoch, Petr Kânis şi Bydlinsky. Adică cu aceia care în timpul prigoanei găsiseră adăpost şi ocrotire în casa lui Pytel de la Ousti.

Acum preoţii erau plecaţi să strîngă oameni, şi nu se mai ţineau micile adunări din jurul bibliei, cînd unul din preoţi se aşeza la masă şi începea să vorbească şi să tălmăcească cele citite.

În schimb, Zdena ieşea adeseori în oraş, colinda uliţele şi pieţele, uluită de zgomotul necurmat şi de pregătirile înfrigurate ce se desfăşurau înaintea ochilor ei, şi tulburată de gîndul acestor uriaşe răsturnări. O nelinişte a nespus marea luptă ce se apropia. Căci, iată, sub ochii ei se înfăptuia ceea ce Bydlinsky şi ceilalţi preoţi propovăduiseră în predicile lor. Pe Zdena n-o înspăimînta însă sîngeroasa furtună ce-a- vea să se dezlănţuie. Ea o aştepta cu o hotărîrei plină de înflăcărare, însă într-un zbucium care-i răscolea întreaga fiinţă.

Odată trecu şi dincolo de porţile oraşului şi se duse în tabără, cercetînd totul cu multă luare-aminte. Acolo stătu de vorbă cu tatăl şi cu vărul ei, care îşi petreceau mai toată vremea în locurile acelea. Dar, întor- cîndu-se spre casă, Zdena nu o luă de-a dreptul spre spital. Lîngă ciuberele din piaţă dădu peste o mare învălmăşeală ; o seamă de surori tinere şi mai în vîrstă se înghesuiau acolo. Sus, în pridvor, lîngă ciubere, stătea o femeie tînără, îmbrăcată în straie simple şi de culoare închisă. În mînă ţinea un toiag şi avea obrajii arşi de soare. Tulpanul alb de pe cap şi veşmintele îi erau pline de praf, iar ghetele din picioare, scîlciate.

Jos, în jurul pridvorului, se frămînta o mare mulţime. Fiecare se străduia să ajungă în faţă, ca să audă mai bine ce spune femeia aceea. Se opri şi Zdena. Află că era sora Dora, care fusese plecată să iscodească la Kutna Hora, dîndu-se drept vînzătoare de marame. înainte de a veni aici, trecuse pe la primărie şi povestise multe lucruri bătrînilor de-acolo : despre hruba de la Kutna Hora, despre împărat', despre luxul lui nesăbuit şi plin de păcate şi despre papistaşi. Şi cîtă oştire ise afla în, j,uruil Kuitnei Horei, aproape ou- mai unguri şi nemţi care pîrjolesc satele şi omoară oamenii.

20*

Acum o asculta şi Zdena pe Dora. Fără vorbe de prisos, însă infierbîntată şi îndîrjită, sora povestea despre nelegiuirile ce se săvîrşeau în ţinutul Hradec şi chiar mai departe, unde nemţii şi ungurii ucid lehuzele şi copiii

.Mulţimea izbucni în strigăte şi ţipete de groază şi mînie, care acoperiră cuvintele Dorei. Femeia tăcuse. Cu deosebire surorile mai în vîrstă îşi roteau mîinile prin văzduh şi ameninţau cu pumnii. Din fată, de lîngă ciubere, se auziră glasuri care cereau să se facă linişte, deoarece sora mai vrea să vorbească. Şi Dora începu să povestească despre ungurii care trecuseră prin foc şi sabie un sat întreg lîngă Hradec. O mamă, auzind şi fiind martoră la nelegiuirile săvîrşite de unguri, n-a vrut să vadă cu ochii ei cum călăii îi omoară copilaşii...
O tăcere de mormînt se aşternu cînd femeia ajunse cu povestirea aici, dar larma se potolise numai pentru o clipă şi sta gata să izbucnească din nou. Deodată, vţnzătoarea de marame îşi împreună mîinile şi strigă mulţimii, cu ochii scăpărînd :
— Şi nefericita mamă, cuprinsă de groază şi spaimă, şi-a spînzurat cu mîinile ei amîndoi copilaşii, iar după aceea s-a spînzurat :şi ea.
Dora amuţi. Chiar dacă ar fi vrut să mai vorbească, n-ar fi putut. În jurul ei se stîrni o furtună de strigăte. Femeile ţipau ca ieşite din minţi, frîngîndu-şi mîinile şi ameninţînd aprig. Cîtiva se repeziră sus la ciubere şi-o deteră jos pe Dora, nemaicontenind cu întrebările.
În clipa aceea se auzi dinspre uliţă un cîntec puternic. O mare mulţime de oameni se îndrepta către piaţă, spre ciubere. În fruntea gloatei mergeau Byd- linsky şi Kânis. După ei venea Joha brutarul, care ducea praporul cu semnul gîştei şi al potirului. Aduceau noi fraţi şi surori, toţi de prin sate.
Logofeteasa Zdena, care pornise spre casă, se opri locului ca să-i lase să treacă pe noii fraţi, adică mai degrabă pe Bydlinsky. Tot timpul se uită numai la el. După ce dispăru în mulţime şi nu-l mai zări, Zdena se îndreptă în grabă spre spital. Toată ziulica nu se mişcă de-acolo„ Glasurile mulţimii înflăcărate străbăteau pînă la ea. Apoi se auzi o nouă cîntare şi veniră alţi fraţi aduşi de preotul Abraham şi de Prokop chiorul.
Şi viersul cîntecului lor răzbătea .pînă sub ferestrele spitalului. Iar veştile ajungeau aici fără întîrziere. Le aduceau neamurile şi prietenii răniţilor, dar era ca şi cum ar fi sosit singure. Şi soseau multe, una după alta, veste după veste.
Se auzea că'pîrgarii şi bătrînii nici nu mai ies din primărie, că stau acolo şi ziua, şi noaptea. Soli din diferite ţinuturi şi fraţi trimişi în iscoadă vin şi pleacă în fiece clipă. Se mai spunea că şoltuzul, vrînd să sără de pe cal în faţa primăriei, s-a prăbuşit, doborît de oboseală. Şi logofeteasa Zdena a mai aflat că preoţii nu-i mai aduc pe fraţii noi-veniţi în oraş, ci de-a dreptul în tabără. Acolo, bărbaţii şi tinerii erau rînduiţi în pilcuri sau la carele de

luptă şi învăţau să deprindă meşteşugul războiului. În oraş nu mai era loc pentru nimeni.

În vremea asta, munca şi zgomotul de pe schele nu conteneau. Se opreau doar în clipa cînd se auzea glasul goarnelor şi se schimbau fraţii şi surorile. Apoi lucrul începea din nou şi iarăşi răsunau pretutindeni ciocănituri şi izbituri în piatră, zgomot de ciocane ce loveau în scînduri, bocănituri, huruit de care, strigăte pe schele, scîrţîit de roţi şi zornăit de lanţuri. În amurg, noaptea, în zori, ca şi peste zi, răsunau ici şi colo cîntece cucernice.

Cînd se crăpă de ziuă. zbură o veste nouă în toate părţile. Trecu şi prin încăperile spitalului. Se spunea că aseară au sosit trei soli deodată, aproape în aceeaşi clipă : de la Klatov, de la Louny şi de la Slany. De la Pisek a venit chiar hatmanul Louda din Chlumcany, un frate viteaz şi înţelept. A descălecat în aceeaşi seară împreună cu cîţiva călăreţi şi a rămas apoi la castel pînă noaptea tîrziu cu ¿izka şi cu ceilalţi hatmani. Pînă în zori a stat de Vorbă cu ei şi, fără să se mai odihnească, a plecat îndată la Pisek.

Dar Praga !

Despre ea umblau multe vorbe fără noimă, ba ¡unele din ele se băteau cap în cap. Se spunea că Praga e gata şi că se şi bate cu oştile crăieşti de la Vysehrad şi cu cele de la Hrad. Ba chiar că au ars Oraşul Mic şi Hradul. În tabără se şoptea că panul Cenek din Var- temberk a răposat, că l-au ucis cei din Praga pe cînd voia să fugă. O altă veste spunea dimpotrivă că e în viată şi că a izbutit să fugă din Pragâ. Acum hălăduia la Krumlov, ba chiar mai aproape, lai Pfibenice, unde se află tînărul guvernator care tine cu craiul Ungariei. În sfîrşit, o altă veste se ridica împotriva acesteia, ară- tîndu-se că nu' e vorba de Vartemberk, ci de stareţul de la Lounovice. Dora, vînzătoarea de marame, povestise despre el bătrînilor pîrgari, arătîndu-le că a fost în adevăr la Kutna Hora. Ştirea aceasta se potrivea cu spusele lui Ctibor din Hvozdno despre stareţ. Mai multă lumină au adus spusele celor patru flăcăi înarmaţi care fuseseră pînă nu de mult lefegiii lui Rozemberk. Sosiseră în tabăra de sub oraş, istoviţi de oboseală, după un drum făcut în goana mare pe caii lor. Şi ei povestiră despre stareţ, despre unguri şi nemţi şi despre toate grozăviile văzute în cale, despre regele Ungariei, ca şi despre solii din Praga care au venit să vorbească cu craiul la Kutna Hora. Flăcăif fură duşi în faţa lui Zizka şi a hatmanilor, apoi în oraş la sfatul pîrgarilor, al bătrînilor şi al preoţilor. Şi pretutindeni povestiră aceleaşi lucruri.

Ştirile aduse de cei patru lefegii se răspîndiră ca fulgerul. Atîtea suflete nevinovate ucise ! Nemernicii! Călăii! Şi cei din Praga ? I-auzi! S-au dus să se roage ! Să se roage de această fiară sălbatică, de acest zgripţor care varsă

sînge cehesc cu gîndul de a-i stîrpi pe toţi cehii, pentru a aduce în locul lor străini !
Ce rost mai are să-i aşteptăm pe cei din Praga ? Poate că au de gînd să se supună ?! Şi-or fi luat seama să mai pună mîna pe arme. Atunci la ce bun să-i aşteptăm ? Fără doar şi poate că se vor închina. Aşa se vorbea pretutindeni despre ei şi toţi îi înfierau şi-i făceau vicleni.
Cînd preotul Koranda cu barba lui de-un cot se ivi lîngă ciubere, ca să vorbească despre veştile pe care tocmai le aduseseră cei patru flăcăi înarmaţi, tîrgoveţii din toate ungherele oraşului porniră buluc spre piaţă.
Amurgul coborîse, şi ici şi colo, lîngă metereze, pîl- pîiau luminile făcliilor de smoală. Preotul Koranda vesti din nou cele auzite, cu toate amănuntele înspăi- mîntătoare, şi strigă tuturora că hatmanii vor încă să aştepte. Auziţi, mai e de aşteptat acum ? Vor să vadă ce-i cu Praga, ce fac cei de-acolo 1 Să mai aştepţi acum ? Nu, e timpul să loveşti, iar nu să stai de vorbă şi la tîrguială! Pretutindeni răsună ca un singur strigăt:
— Aşa-i 1 Aşa-i 1
Şi strigătul izbucnea mai cu seamă din pieptul femeilor tinere, vînjoase, dar nici cele mai în vîrstă, ba chiar şi bătrînele cu chipul brăzdat de zbîrcituri, cu părul despletit sau legate la cap şi îmbrăcate în rochii simple nu se lăsau mai prejos. Toate erau cu trup şi suflet alături de noua învăţătură şi îndîrjite de veştile care vorbeau de schingiuirile şi uciderea oamenilor nevinovaţi, mai ales a femeilor şi copiilor.
Toţi se urniră din loc, îndreptîndu-se către primărie şi castel, fără nici un fel de poruncă sau îndemn. Fiecare dintr-un imbold lăuntric. Cineva din fruntea gloatei dădu tonul şi mulţimea de oameni, bărbaţi, femei şi tineri, împreună cu prăştiaşii, începură să îngîne cîntarea preotului Capek. Pe atunci viersul acesta se auzea pretutindeni, în tabără, pe schele, în tot oraşul. Glasurile răsunau puternic în amurgul de primăvară :

De craiul ungurilor să n-ai teamă
Puterea lui făloasă-i ca o scamă.
A ta e biruinţa — ţine seamă /...

Logofeteasa Zdena care se afla la spital auzi şi ea cîntarea. O atrăgea şj-o chema afară, dar în clipa aceea nu putea să plece, căci tocmai oblojea rana unui frate. Il aduseseră de la porţile noi, unde se lovise tare rău.'
Deodată cîntecul amuţi, înăbuşit de un strigăt sălbatic, ce străbătu pînă la spital. După o clipă se ivi o soră aducînd o veste. În oraş, sosise preotul Antoch cu noi fraţi şi surori şi aduseseră cu ei şi un popă catolic de ţară. Acesta fugise din satul lui, unde se întorsese pe furiş să-şi ia nişte lucruri pe care le uitase. Dar pe papistaş nu-l duseră la castel, unde se aflau şi alţi ostatici, ci-l lăsaseră afară, dincolo de porţi.

După o bucată de vreme, logofeteasa Zdena părăsi spitalul şi se îndreptă spre castel. Acolo îşi dădu seama că se întîmplă ceea ce presimţise. Mulţimea învrăjbită se strînsese în faţa porţilor cetăţii, pe po- vîrniş, lîngă drum. Se îmbulzea şi se vînzolea sub cerul nopţii, la lumina unui rug înjghebat din lemne şi paie care ardeau cu vîlvătăi. Spre rug duceau tîrîş un preot bătrîn, cărunt, ,cu părul vîlvoi şi cu faţa pămîn- tie de frica morţii, îmbrăcat în straie hărtănite de tîr- goveţ. Preotul cădea mereu în genunchi, se opintea, şcîncea, se încleşta cu mîinile de iarbă şi desperat îşi înfigea degetele în ţărînă. Răcnea ca-n gură de şarpe şi se ruga gemînd.

Mulţimea dimprejur urla. Femeile ţipau mai tare decît toţi:

— Cheamă-i în ajutor pe tîlharii de nemţi care dau foc satelor! Pe ungurii care omoară lehuzele şi copiii... cum îi omori şi tu ! Cu ei ţii — şi cu fiara de împărat!

Il loviră cu picioarele şi-l smulseră de jos, tîrîndu-l spre rugul aprins,, ale cărui flăcări fumegau şi sfîrîiau în adierea nopţii, înălţîndu-se pînă în slăvi.

. XVIII

La cererea bătrînilor, şoltuzul trimise grabnic un om în tabără să anunţe cele ce se întîmplă în oraş. Să vestească ce anume a făcut Koranda, să spună că fraţii sînt întărîtaţi şi că toată lumea clocoteşte de mî- nie. Dar abia plecă omul, şi Zbynek din Budhovec se luă după el. Nu-l răbda inima şă stea locului. Se gîn- dea că s-ar putea supăra fratele Zizka şi că de aici ar putea ieşi vreo încurcătură. Ca* să-împiedice una ca asta, bătrînul hatman porni în grabă spre tabără. Dar abia lîngă şirul de care de luptă ajunse din urmă solul trimis de şoltuz. Il mînă înapoi, spunîndu-i că va duce el vestea mai departe.

În clipa aceea zări o făptură înaltă ca o umbră, ce se desprindea din întunericul întăriturilor formate de care. După mers şi înfăţişare ghici îndată cirie e. Era tînărul preot Markold, care zorea dinspre tabără către oraş.

— încotro aşa tîrziu ? îl întrebă hatmanul, strunin- du-şi calul.

— Duc o veste. Au venit solii din Praga 1 strigă preotul cu însufleţire şi plin de tulburare.

— Ce vorbeşti ?! Cînd au venit ?

— În clipa asta. Sînt în cortul fratelui 2iizka.

— Cine sînt şi ce vor ? S-au înţeles cu împăratul ?

— Nu, au venit să ceară ajutor.

— Nu mai spune ! strigă bătrînul hatman, plăcut surprins de această veste, despicînd aerul cu mîna. Va să zică nu s-au lăsat! Şi cine sînt ! Au şi magiştri printre ei ? Sînt cei care au fost în solie la Kutna Hora. Dar nici un magistru nu-i însoţeşte, adăugă preotul în batjocură. Nu le-a plăcut să vină printre noi, sau le-o fi fost teamă ! Du-

te şi-ai să vezi! Eu mă grăbesc spre oraş.Umbra preotului se mistui în noapte. Buchovec dădu pinteni calului. După o clipă intră în cortul lui 2izka. Era un cort înalt, cu pereţii afumaţi şi luminat de o făclie de «moală. Buchovec auzi de afară glasuri aprinse. Cînd intră în cort, îi zări pe toţi cei adunaţi: Ctibor din Hvozdno, Mikulăs din Hus, Chval, Kunes din Belovice, preotul Jicin, Jan Laudat, diacul lui Zizka, şi Zizka însuşi. Toti, în afară de Zizka, erau tulburaşi de spusele solilor din Praga, adică de cele ce le povestise ăirnon de la Leul Alb. Acesta şedea cu tovarăşii săi Mikes Hrdonka şi Prokop Zatecky Zâ- vada pe o laviţă mare, lîngă o masă butucănoasă făcută din scînduri sprijinite pe picioare.
Solii din Praga erau pe jumătate dezbrăcaţi, iar Zâvada se şi descăltase. Pe masă, în fata lor, se aflau talere de lemn cu de-ale gurii, alături de cartea cu" pecetea oraşului Praga. Dar ei abia se atinseseră de mîncare. Nu mai puteau de oboseală. În schimb beau vîrtos ca să-şi potolească setea care le ardea gîtle- jurile. Toti erau sleiţi de puteri. Îi durea spatele, tot trupul, şi nu-şi mai simţeau încheieturile. Lui Zâvada i se umflaseră picioarele. Pînă şi pe Mikes Hrdonka, altminteri atît de zdravăn şi voinic, îl doborîse oboseala. Moţăia într-una. Se lupta din răsputeri cu somnul. Mereu se sălta în capul oaselor, depărtîndu-şi spatele de carul care se afla în afara cortului. Dar îndată ce se rezema din nou, ochii i se închideau iarăşi.
Alaltăieri, miercuri, fuseseră primiţi de împărat la Kutna Hora, şi în aceeaşi zi purceseră în goana cailor spre Praga. Ieri, joi, au ajuns acolo şi pînă seara au înştiinţat pe pîrgarii oraşului de cele întîmplate la Kutna Hora. După aceea au pornit iarăşi la drum şi au ajuns în sfîrşit la Tâbor. Au venit să ceară ajutor în numele oraşului Praga. Cei de acolo au luat această hotărîre după ce au aflat cum s-a purtati împăratul cu solii. Se juraseră să lupte pînă la ultimul om, pînă la ultima picătură de sînge. Magiştrii Kardinal şi Pribram rămăseseră la Praga, iar bătrînul Pavel, neam cu şoltuzul, n-a mai putut, din pricina bătrîneţii şi oboselii, să se avînte într-o călătorie atît de grabnică. Dar cei trei care se aflau în cortul lui 2iizka n-au pregetat să plece în solie la Tâbor, ca' şi cei de acolo să afle, aşa cum se cuvine, cele petrecute la Kutna Hora.
Cel care a ţinut cel mai bine la drum a fost ăimon de la Leul Alb şi el vorbi pentru toti. Spuse pe şleau tot ce se întîmplase, cum s-a purtat cu ei regele Ungariei, cum le-a vorbit şi cum i-a repezit de aprig.
Cînd Zbynek din Buchov intră în cort şi auzi cele întîmplate, nu se putu stăpîni. începu să tune şi să fulgere. Iar cînd îl zări pe zizka stînd tăcut, cu mîinile împreunate şi cu capul în piept, fu cuprins de mînie şi-l bătu pe umăr :

— Ce-i cu tine, frate, de stai aşa ? Nu-ţi pasă de pimic ?

Zizka îşi întoarse faţa către el. Părea tare posomorit.

— Mă gîndesc în ce chip am putea porni spre Praga, răspunse scurt şi cu dojană în glas.

— Şi ce spun bătrînii, preoţii ? strigă äimon de la Leul Alb, pe care îl bucura vădit răspunsul hatmanu- lui.

— Ce-ar putea dori altceva ? i-o întoarse Zizka.

— Fraţii sînt gata pentru orice ! sări Zbynek din Buchov şi povesti apoi cele întîmplate în oraş.

Cînd ¿izka auzi ce-a făcut şi ce-a vorbit Koranda, se încruntă aprig. Dar nu spuse nimic. În schimb îl rugă pe Ctibor din Hvozdno ca, după ce solii se vor odihni, să-i însoţească pînă la preoţii şi bătrînii oraşului. Şi să-i înştiinţeze că el, Zizka, şi fraţii hatmani doresc să pornească în ajutorul cetăţii Praga, şi asta de îndată, fără întîrziere, ca să ajungă acolo înaintea craiului maghiar. Apoi aruncă o privire hatmanilor, în numele cărora vorbea, să vadă ce spun. Iar după aceea adăugă :

— Numai de-am .ajunge acolo fără greutăţi prea mari, căci craiul ne-ar pune piedici'dacă ar afla lucrul ăsta! Spune fraţilor mai bătrîni că în curînd vom veni în oraş, să ne înţelegem asupra războiului ce va să înceapă. E bine totuşi, — întregi Zizka, — că din îndemnul lui Dumnezeu am luat această hotărîre.

După puţin timp, solii din Praga ieşiră din cort şi se suiră într-o căruţă cu coviltir. împreună cu ei se mai urcă logofătul din Hvozdno şi preotul Jicin. Hatmanii Laudât şi Kunes din Belovice rămaseră în. cort. Sosiră apoi cei doi fraţi Brada,' Odrany şi Mikulâs, sutaşii Kriz şi Beneă — ţărani de felul lor, ca şi fraţii

Brada — care în timpul ultimelor lupte săvîrşiseră isprăvi de mare vitejie; apoi Pavlik din Muzice, Svasek din Podoli, äimon din Hroznejovice, hatmani de ţară, toţi fiind chemaţi de Zizka.

Doar 2izka şi hatmanii oraşelor şedeau la masă. Ceilalţi stăteau în picioare sau aşezaţi care pe unde apucase, pe lada ferecată sau pe şei. Făclia ce ardea înfiptă într-o crăcană, arunca o lumină sîngerie, tremurătoare, asupra hatmanilor. Unii aveau bărbi, alţii numai mustăţi, în cap purtau cuşme peste părul lung şi erau îmbrăcaţi cu sumane sau şube.

Era tîrziu în noapte. În tabără domnea liniştea. Oamenii dormeau în care, pe sub ele, în barăci, în corturi şi sub cerul liber. Ici şi colo se auzea cîte un glas singuratic sau un lătrat de cîine. Din marginea şirurilor de care străbăteau pînă aici chemările înăbuşite ale străjilor de noapte. Strigătele se pierdeau, mistuindu-se departe în beznă. Şi în cort se făcu pentru o clipă tăcere. Cea mai mare parte dintre hatmani, smulşi pe neaşteptate din somn, se uitau la fratele £izka, cu feţele îngîndurate şi

plini de nerăbdare. În- ţeleseseră că s-a întîmplat ceva deosebit de însemnat.
În oraş, în faţa porţilor cetăţii, vuietul de glasuri mai răsuna încă la această oră tîrzie din noapte. Rugul'pe care îşi dăduse sufletul preotul de ţară luat ca zălog ardea încă.

De jur împrejur se afla atîta lume grămădită, încît nu era cu putinţă să te strecori printre oameni. Logofeteasa Zdena, care venise mai la urmă, rămăsese lîngă cei din marginea gloatei. Vedea numai vîlvoarea ce se înălţa către cerul nopţii, învălătucindu-se ca o trîmbă roşie peste - mulţimea capetelor acoperite cu cuşme,

cu căciuli rotunde şi miţoase sau cu tulpane. Din amestecul de glasuri şi de vorbe, Zdena desluşea tot felul de strigăte care cereau mai ales lemne, pre- cum şi ţipete trădînd o ciudată bucurie

.Stătea ţintuită locului "şi nu scotea o vorbă, strîn- gîndu-şi cu mîna dreaptă haina în jurul pieptului. Se gîndea la preotul de ţară care fusese ars, la sărmanul lui suflet îngrozit de apropierea morţii. De bună seamă că acest om ştia cît de primejdioasă este moartea pentru sufletul lui pierdut, căci era unul dintre cei mulţi pe care Zdena îi văzuse pe vremuri alături de răposatul ei bărbat, unul dintre aceia care au adus domnia lui anticrist şi silnicirea sfîntului adevăr.

Fără să-şi dea seama, tânăra logofetească îşi îndreptă privirile către cerul albastru, în înălţimile căruia se pierdea şi castelul de alături, şi valea stîncoasă a Luznicei cu pădurile-i întunecoase. Sufletul ei înălţă o rugă fierbinte, ca Dumnezeu s-o otelească şi niciodată să nu se teamă de moarte. Stătea ca în extaz. De jur împrejur, zarvă şi zgomot. Cineva începu să cînte cu glas puternic şi plin de evlavie :

„Noi, creştinii-adevăratei credinţe..."

Şi îndată se alăturară şi ceilalţi. Dar nu sfîrşiră cîntecul. Gloata din spate, de lîngă porţi, începu să se frămînte pe neaşteptate. Şi freamătul ei străbătu prin mulţime ca o adiere printr-o holdă de grîu, du- cînd cu sine un val de tulburare pînă lîngă rug. O şoaptă trecea din gură în gură

: la castel sînt soli din Praga, sosiţi cu cîteva clipe mai înainte, iar bătrînii şi preoţii s-au adunat la sfat grabnic. Atunci cu toţii se îndreptară într-acolo. Cei care se aflau mai aproape de porţile cetăţii porniră, fără să mai stea pe gînduri, spre poarta de alături, care azi rămăsese în mod deosebit deschisă. Voiau să se încredinţeze dacă zvonul era adevărat. Ceilalţi se luară după ei, ca oile după berbec, pînă ce se produse o mare îmbulzeală.

După cîteva .clipe nu mai era nimeni în jurul rugului. Focul sta gata să moară. Flăcările abia mai pîlpîiau peste tăciunii aprinşi şi buştenii înroşiţi. Căzuse şi parul de care fusese legat preotul, iar acum fumega în mormanul de jeratic, împreună cu trupul chircit şi înnegrit. Nimeni nu se mai gîndea la el

.De îndată ce aflaseră vestea cea nouă, fraţii şi surorile încetară să mai cînte şi se îmbulzeau cu toţii pe ulicioara îngustă dintre castel şi metereze, căţărîn- du-se pe coasta din faţa Klokotului. Curtea era de asemenea plină de lume. Căruţa cu care veniseră solii din Praga nici n-a avut loc să întoarcă. Preotul Bydlinsky, care întîrziase, se grăbea spre castel şi cu greu îşi făcu loc prin mulţimea de fraţi şi surori, deasă ca o perie. Şi oamenii îl întrebau în gura mare dacă e adevărat că au venit cei din Praga. Iar cîteva glasuri strigară deodată :

— Ce vor ?

Din pricina înghesuielii, Bydlinsky nu putu nici măcar să răspundă. Abia după ce-şi trase oleacă sufletul, rosti cu glas tare :

— Am auzit c-au venit să le dăm ajutor împotriva zgripţorului roşu.

Un strigăt sălbatic, care îl asurzi, zvîcni din mijlocul mulţimii.

Zdena nu-l văzuse pe Bydlinsky, însă îi cunoscu glasul. îşi înălţă capul şi-şi lungi gîtul, dar în mulţimea aceea de capete şi din pricina întunericului nu recunoscu pe nimeni.

În noaptea asta, tînăra logofeteasă ar fi trebuit să se odihnească. Dimineaţa o aştepta din nou munca ei grea la spital. Dar acum nici nu se gîndea la somn. Ştirea despre solii din Praga avusese darul s-o smulgă din visări şi o răscolise mai mult decît pe oricare altul din jurul ei. Cînd auzi că solii au venit cu căruţa, porni grabnic într-acolo. Şi fiindcă era în marginea gloatei, în imediată apropiere a castelului, ajunse cu multă uşurinţă. Cărăuşul n-o cunoştea, dar Zdena află din gura lui că el îi adusese pe soli şi pe fratele Ctibor din Hvozdno.

De la căruţă,, şuvoiul mulţimii o luă pe logofeteasă şi-o împinse mai departe, pînă aproape de intrarea în castel. Gloata dimprejur creştea mereu şi deodată se opri ca o apă mare. Toţi stăteau locului, cutremuraţi pînă în adîncul sufletului de un zbucium fără seamăn.

Strigăte cumplite se înălţau de jur împrejur. Zdena însă nu deschidea gura. Ea nu vorbea cu nimeni. Era zguduită şi aştepta cu înfrigurare veştile ce vor sosi de la castel. Numai o dată a tresărit, atunci cînd auzi glasul lui Bydlinsky. După aceea, ochii ei adînci cu gene lungi se îndreptară iarăşi către porţi şi către treptele ce duceau sus, spre pridvor. Acolo era întuneric beznă, nu se zărea nici o lumină. Apoi Zdena îşi întoarse deodată privirile în altă parte, căci din piaţă (de aici şi pînă la castel era o mare de capete) zbură în clipa aceea, din gură în gură, vestea că vin hatmanii din tabără.

Soseau într-adevăr, dar numai hatmanii oraşului: fratele Zizka, călare pe un cal alb, alături de el Miku- lâs din Hus, iar în urma lor Zbynek din Buchov şi Chval fiepicky.

Mergeau la pas, unul după altul, căci abia puteau să-şi croiască drum prin mulţime. La ceasul acela, cerul era alburiu şi aerul rece.
Fraţii şi surorile îi primiră pe hatmani cu strigăte de bucurie. Logofeteasa Zdena îşi încordă privirea şi ciuli urechile. Dar din pricina întunericului şi a mulţimii nu-i văzu la fată pe hatmani. Zări doar capetele cailor, iar pe călăreţi numai pînă la brru, plutind deasupra mulţimii. După aceea hatmanii dispărură îndărătul porţilor.
Ce-o să fie ? Oare ce-o să fie acum ?
Tînăra văduvă îşi îndreptă privirile spre castel, de unde avea să vină vestea hotărîtoare. O să fie război,, aşa cum au spus toţi pînă acum ? A sosit oare în sfîr- şit ceasul răzbunării, clipa cînd oamenii cei răi îşi vor primi plata, cînd toţi potrivnicii legii lui Dumnezeu vor fi trecuţi prin foc şi sabie şi răpuşi pînă. la unul ? La început, Zdena se cutremură şi-şi îndreptă gîndul către cel de sus. Dar apoi se simţi iarăşi uşurată. Cuprinsă de înflăcărare, abia putu să-şi biruie nerăbdarea.Tînăra logofeteasă stătea cu privirile aţintite spre castel. Primele licăriri ale zorilor o găsiră mai palidă, aşteptînd înfrigurată hotărîrea cea mare. În gîndul ei îi dojenea pe bărbaţii din castel că stau atît de mult la sfat şi că şovăie în clipa cînd trebuie să înceapă lupta pentru adevărul lui Dumnezeu.
De jur împrejur, fraţii şi surorile aşteptau cu sufle- tul la gură. Toţi vorbeau cu aprindere şi plini de îngrijorare. Se auzeau şi strigăte. Mulţi se vînzoleau dintr-o parte în alta sau se frămîntau neîncetat pe loc. Ici şi colo stăteau ţărani pletoşi cu căciuli în cap sau tîrgoveţi îmbrăcaţi cu ghebe; aşteptau posomorîţi, fără să scoată o vorbă, cu ochii numai văpăi. Toţi se uitau spre castel, care acum începea să se desprindă din întuneric. Zidurile clădirilor şi turnurile rotunde se luminau încetul cu încetul, ca şi cerul de deasupra lor. Dincolo de castel, către răsărit, pe buza viorie a cerului, se zugrăvea o geană de lumină.
Era răcoare. Dinspre apele Luznicei sufla un vînt tăios. Logofeteasa Zdena zvîcni de la locul ei cînd cineva strigă :
— Iată-i că vin !
Pe cerdacul pînă acum cufundat în întuneric se iviră cîţiva bărbaţi. În faţă se afla Koranda cel bărbos, care fusese cîndva preot la Pilsen. În urma lui — preoţii şi Buchovec, Chval şi hatmanii; Koranda stătea chiar lîngă parmaclîcul de lemn. Se apleca spre curtea plină de oameni, cufundată încă în întuneric, şi cuprins de tulburare strigă cu glas puternic:
— Fraţilor şi surorilor ! A sunat ceasul răzbunării. Dumnezeu ne cheamă la luptă împotriva fiarei roşcate. Au sosit solii de la Praga. împăratul se pregăteşte să

lovească Pragar Pe soli cumplit i-a mai făcut de ocară la Kutna Hora, iar pe noi şi mai rău. Ne-a hulit, numindu-ne tîlhari şi eretici. A jurat din nou că ne va stîrpi pe toţi, însă mai întîi pe cei din Praga. De aceea, fraţilor, ne-am hotărît...

Din pricina hărmălaiei nu putu să mai urmeze. Ultimele cuvinte nu le-a auzit nimeni. Au fost rostite în mijlocul furtunii de glasuri care clocoteau în curtea castelului. Dar vuietul nici nu apucă să se liniştească bine , şi izbucni din nou, cu o putere şi mai mare, de astă dată afară, lîngă metereze, la porţile castelului.

XIX

îndată ce 2iizka sfîrşi sfatul de război cu hatmanii cetăţii, Buchovec, Mikulâs din Hus şi Chval din Ma- chovice părăsiră cortul şi se îndreptară călări, spre oraş. Ceilalţi hatmani şi şutaşi de oaste purceseră de la sfat de-a dreptul la pilcurile lor. În clipa în care &izka dădu să iasă la rîndu-i cu alaiul său din tabără, glasul trîmbiţelor sunară în revărsat de zori; sunetele, uneori mai slabe, alteori mai mîngîioase, vesteau în toate colţurile taberei „deşteptarea".

Andrei, feciorul din Hvozdno, fu trezit brusc din somn de glasuri de trîmbiţă, care cădeau ca o ploaie repede peste coliba lui de crengi. Stătea lungit pe pă- mînt, îmbrăcat şi înfăşurat în manta. Drept căpătîi avea o şa, ca şi ceilalţi zece călăreţi care dormeau împreună cu el sub acelaşi acoperămînt. Ascultă o clipă, apoi se scutură ca să-şi vină în fire, .căci dormise buştean pînă în clipa aceea. Fusese frînt de oboseală din pricina hărţuielii din ajun. Cînd ceilalţi se sculară, sări şi el numaidecît în picioare. În colibă era aproape întuneric. Cînd ieşiră afară, tocmai se crăpa de ziuă.

Toţi se deşteptaseră. Se iveau de prin bordeie şi din corturi ; cei care dormiseră sub cerul liber se adunau laolaltă. Unit se şi îngrijeau de cai, dintre care cei mai mulţi erau legaţi de roţi şi moţăiau cu capetele plecate, iar ici şi colo stăteau încă lungiţi pe pămînt. N-aveau astâmpăr, sforăiau; murgul feciorului din Hvozdno necheză zgomotos. Pîlcul din care făcea parte tînărul boier primise poruncă şă dea de îndată cailor nutreţ şi să se pregătească de drum.

321

Andrei, dădu murgului fîn şi apoi începu să se îngrijească de el însuşi. îşi încinse sabia, îşi puse coiful,

21 — „împotriva tutinor" cămaşa de zale şi pieptarul. Scoase cele trebuitoare în faţa colibei şi înşeuă calul, care înfuleca vîrtos din fîn. Pe locul de adunare al pîlcului său de călăreţi, feciorul zări, printre cai şi ostaşi, făptura înaltă şi vînjoasă a fratelui Kunes din Belovice care avea în cap o cuşmă din blană de rîs.

— Ce e ? Ce veste ne-aduce ?

Feciorul strîngea chinga calului, dar privirea lui nu-l slăbea pe hatman. În clipa asta, cei din jurul hatmanului scoaseră un strigăt. Fratele Kunes nu se ogrî însă, ci porni mai departe, amestecîndu-se printre cai şi călăreţi. Dar abia dispăru, şi vestea cea nouă ajunse şi la urechile feciorului: vor pleca foarte cu- rînd la luptă, chiar astăzi. Vor porni spre Praga, împotriva ungurilor şi nemţilor, ei cei dintîi vor porni în fruntea oastei. Feciorul rămase o clipă buimăcit, apoi scoase un strigăt de bucurie.
Se zbuciuma de parcă ar fi fost scuturat de friguri, începu să lucreze mai repede şi mai neastîmpărat. Vestea cea nouă îi răscolise pe toţi. De jur împrejur vîlvă, frămîntare, pregătiri grabnice, iar glasurile celor care se îndemnau la treabă răsunau în toată tabăra, la carele de pe margini, la căruţele cu merinde, din colibele şi corturile pedestraşilor. Pretutindeni se înălţau rotocoale de fum şi în jurul pirostriilor femeile începuseră să robotească. Altele pregăteau de-ale gurii pentru cei de la căruţe, rînduiau tot ce trebuia pentru drum şi se îngrijeau mai ales de copii. Plînsul şi scîn- cetele lor străbăteau uneori prin această hărmălaie, împreună cu strigătele arcaşilor şi pră-ştiaşilor. îndată ce auziseră că e vorba de plecare, toţi pînă la unul se repeziseră la arcuri şi la praştii.
În vuietul de glasuri, goarna de război suna din cînd în cînd cu glas şuierător. Apoi răbufniră poruncile tăioase ale cetaşilor, căpitanilor, sutaşilor şi hatmanilor însărcinaţi cu pregătirea şi rînduirea carelor. Ei sau oamenii ţjor apăreau călări, gonind printre corturi şi colibe şi pe la care.
Cele din urmă stele păliră şi se stinseră, iar geana de lumină de la răsărit se lărgi din ce în ce.
În clipa asta.feciorul din Hvozdno se gîndea la un- chiu-său. Unde-o fi de nu se vede pe nicăieri ? Poate c-o fi cu hatmanii. Dar Zdena ? Pe ea n-are s-o mai vadă dacă au să pornească îndată la drum şi dacă n-o să aibă timp isă se repeadă pînă în oraş.
Îi întrebă pe fraţi dacă ar mai putea da o fugă pînă acolo. Cei mai mulţi erau călăreţi încercaţi. Oameni tineri, însă şi bărbaţi mai în vîrstă. Mulţi dintre ei se bătuseră şi mai înainte pentru potir, la Sudomer cu boierii împlătoşaţi, iar la Vozice cu oamenii lui Divu- cek din Jemnist, magistrul monetar. De aceea erau mai bine înarmaţi şi av6au şi caii cei mai buni. Aproape toate armele le aduseseră în vinerea mare de la Vozice. Erau ale zbirilor magistrului. Le luaseră şi caii. Acum puneau şeile, ca să pornească iarăşi împotriva magistrului monetar. Ardeau de nerăbdare să plece cît mai neîntîrziat. Şi fiecare îşi zicea că hatmanul nu va putea să-i dojenească pentru una ca asta.

Despre fratele Kunes se spunea pretutindeni, în fiecare colibă, la cai şi în rîndurile oştenilor din pilcuri, că e om încercat, dar aspru ca'şi fratele 2izka. Şi tocmai fiindcă are încredere în el, fratele ¿izka i-a încredinţat conducerea tuturor călăreţilor, şi mai ales această drîmbă de înaintaşi.
Feciorul din Hvozdno îşi îmbrăcase cămaşa de zale şi pieptarul, urmînd doar să-şi mai pună chivără în cap. În clipa aceea apăru pe neaşteptate lîngă colibă unchiul său. Andrei îi sări înainte.
— Tu nu mergi cu noi ? Unde-ai fost ? strigă tînă- rul nepot.
— În cetate, cu solii din Praga. Nu vin cu voi, trebuie să rămîn la urmă, cu pilcurile de rezervă.
— Plecăm îndată ?
— Voi, da, plecaţi îndată, cei dintîi.
— Ce mai e prin oraş ? Cum .au fost primiţi solii ?

—, Bine ! Toţi tîrgoveţii sînt în picioare. Se pregă-tesc şi ei

— .Şi Zdena ?
— N-am văzut-o, n-am putut să vorbesc cu ea. Dar mă mai duc o dată în oraş.
— Salut-o din partea mea ; eu n-am s-o mai văd.
— Cu ajutorul lui Dumnezeu o să ajungem la Praga. Merge şi ea cu noi, spuse bătrînul, adăugind îndată : Mă bucur că te-am întîlnit, Andrei. Acum trebuie să mă întorc. O să ne vedem la Praga, dacă nu chiar pe drum. Şi acum, fiule, Dumnezeu cu tine ! Fii tare şi luptă bărbăteşte pentru legea Domnului!
Apoi tăcu şi-i întinse mîna. Mişcat, Andrei se uită ţintă la unchiul său. Ctibor din Hvozdno mai spuse doar „Cu Dumnezeu înainte" şi îşi întoarse calul. Peste puţin dispăru printre colibe şi corturi, printre ostaşi şi cai.
După ce Koranda, înconjurat de preoţi şi de hatmani. vorbi mulţimii la castel despre solii din Praga şi despre cele ce-aveau să se întîmple, şi după ce trîm- biţele dădură de veste întregului oraş ca fiecare să lase lucrul şi să se grăbească spre mahalaua lui, logofeteasa Zdena, mai tulburată ca oricînd,- porni în pripă spre spital. Primul ei gînd, urmat de o hotărîre grabnică, fu de a pleca la luptă împreună cu ostaşii. Zorea printre case, pe uliţele neterminate, prin pieţe
Pretutindeni forfotă, oameni care alergau dintr-o parte în alta a cetăţii, un adevărat furnicar. Dar în iureşul acesta era totuşi o anumită socoteală. Fiecare se grăbea s-ajungă în mahalaua unde locuia şi unde ajutoarele hatmanilor vesteau şi repetau poruncile date de hatmanii oraşului la sfatul ţinut în tabără şi apoi la castel, împreună cu preoţii şi bătrînii. Pretutindeni se vestea cîţi oameni trebuiau să plece din fiecare mahala, pentru a întări pîlcurile din tabără, şi cîţi rămîneau acasă, la lucru, pentru terminarea meterezelor şi. pentru a apăra Tâborul.
Logofeteasa Zdena văzu peste tot oameni cărînd arme şi armuri, pregătind căruţe noi, încărcînd în uliţele fraţilor meşteşugari bombarde, curele, funii, lanţuri, sape şi alte unelte, precum şi merinde. Aproape în i fiecare uliţă Zdena întîlni cîte un preot care chema lumea la arme. Ici îl văzu pe tînărul preot Abraham, iar ceva mai încolo pe^Martinek, care se urcase pe un morman de pietre pe o ulicioară vecină şi striga fraţilor să dea zor, ca să nu întîrzie. Abia trecu de el, şi în dimineaţa fumurie îi apăru făptura înaltă a preotului Antoch*care mergea în fruntea unui pîlc de oameni, rotindu-şi sabia deasupra capului şi răcnind, cît îl lua gura.
Aproape de spital, Zdena se opri. Pe nişte grinzi aşezate în stivă şedea preotul Bydlinsky. Tăcea, cu capul în piept. Dinaintea lui se afla Petr Kânis. În lumina nedesluşită a dimineţii, în umbra deasă a ulicioarei. Kânis cu barba lui lungă şi neagră şi îmbrăcat într-o haină de guloare

închisă, părea o arătare a întunericului. Vorbea cu aprindere şi dădea din mîini în fata lui Bydlinsky.

Logofeteasa Zdena şovăi şi fu cuprinsă de o nelinişte ciudată. Privirea ei alunecă de la Kânis la Bydlinsky, asupra căruia se opri îndelung. Dar peste puţin, Kânis o zări şi-i strigă :

— Tu ce faci, soră ? Rămîi ?

— Nu 1 Vreau să plec cu oastea.

—' Să nu pleci ! îi strigă el cu ochii învăpăiaţi. Să nu pleci ! Toti şi-au pierdut capul. I-a zăpăcit 2izka şi pînzarii din Praga. De ce să-i ajutăm ? Ca să înceapă iar să urle latineşte, să se înzorzoneze cu odăjdii scumpe şi să se dedea la tot felul de desfrînări ? Vrei să te închini anafurii, acestui fluture, şi să te tii după ea cînd o vor duce în vîrful unei prăjini ? Tu nu te închini la idoli. Şi noi nu ne ducem ! Nici eu şi nici fratele Bydlinsky. De ce să mergem ? Ştii doar prea bine, soră, că toate astea sînt zadarnice. Praga e un mare Babilon plin de destrăbălări, care trebuie ars şi nimicit. Şi noi să-l mai şi apărăm ?

Logofeteasa se apropie mai mult de cei doi şi se uită la Bydlinsky, aşteptînd să audă ce va spune el. Dar cînd văzu că tace posomorit, Zdena răspunse că oastea porneşte să lupte împotriva fiarei care-i urgiseşte, împotriva împăratului. Kânis îşi îndreptă spinarea de parcă l-ar fi înţepat cineva şi ridică mîna :

— Atunci de ce avem cetatea Tâbor ? De ce o zidim ? Să vină aici balaurul roşcat! N-are decît să pornească împotriva noastră şi-o să vadă el minunea lui Dumnezeu l Dar aşa ? strigă preotul înflăcărat. Am propovăduit că cel ce nu părăseşte oraşele şi satele şi nu vine la Tâbor păcătuieşte de moarte. Şi acum să-scoatem noi înşine oamenii de-aici ? Fiindcă aşa vrea Zizka ? Ca să vină în ajutorul magiştrilor iubitori de zorzoane ? Pînă la urmă, ei se vor împăca cu balaurul. Ai să vezi !

Şi se întoarse spre Bydlinsky.

— Rămîi ? îl întrebă.

Dar era mai mult o stăruinţă decît o întrebare ; aproape o poruncă. Bydlinsky se uită la Zdena, şovăi o clipă şi spuse apoi :

— Rămîn ! Iar tu, — grăi el, întorcîndu-se către tînăra văduvă, — rămîi de asemenea !

În clipa aceea Zdenei îi apăru aievea chipul tatălui ei, dar sub privirea pe care tînărul preot o pironi asu- pră-i, chipul boierului dispăru îndată, ca o umbră în razele soarelui. Tînăra logofeteasă dădu din cap şi intră în spital.

Kânis şi Bydlinsky se uitară după ea. Bydlinsky se ridică şi zise :

— Ai văzut ? E aşa cum ţi-am spus. Zdena e de partea noastră. îndată a ascultat.

Kânis făcu o strîmbătură :

— Pe tine te-a ascultat!

Şi se uită cercetător la Bydlinsky. Acesta clătină din cap şi grăi:

— Pe mine ? Cum poţi să spui una ca asta ? Oare eu am vorbit ?

— Ai dreptate. Apoi adăugă sigur de sine : Nu-i cea dintîi şi nici cea din urmă pe care am s-o întorc din cale. Porniră amîndoi pe ulicioara întunecoasă, îndreptîn- du-se spre piaţă. În urma cuvintelor rostite de Kânis, cu glas ameninţător şi cu faţa încruntată, Bydlinsky îl luă de braţ pe tovarăşul său şi-i spuse :

— Frate, în clipa asta e mai bine să taci ! Da, să taci 1 Nu ştii ce om e &zka ? Nu-l cunoşti ? Nimeni nu crîcneşte înaintea lui. Acum cînd pleacă toţi la luptă, el e mai tare.

Kânis se opri locului şi se răţoi la Bydlinsky:

— Păi vezi ? Aici e buba ! izbucni el. De ce ne trebuie un staroste ? Noi sîntem fraţi, toţi deopotrivă. Pornind apoi mai departe, urmă : În obştea noastră nu trebuie să fie nici stăpîni şi nici supuşi. Trebuie.să fim doar fiii şi fiicele lui Dumnezeu, iar toate lucrurile să fie ale noastre, ale tuturor. Şi totuşi noi alegem, mai mare peste noi, un cîrmuitor, un pînzar. Ştii doar cum hotărăşte Äizka peste capul nostru, cum a ţinut sfat cu hatmanii în taină, la fel ca ăla din Hvozdno care a ascuns şi fiicei sale cele ce s-au hotărît. Acum vezi că despre noi a fost vorba acolo ?

— Şi totuşi ai umblat prin sate şi ai adunat ţărani pentru el.

— Pentru el ? Eu ? strigă Kânis scuipînd. Nu pentru el, ci pentru obşte, ca să fie mai puternică. Ai auzit doar că Rozemberk porneşte împotriva noastră. Aici, numai aici trebuie să ne batem, şi numai aici îl vom sfărîma pe duşman.

— Dar Martinek, Antoch, Koranda şi ceilalţi pleacă cu 2izka.

Kânis se opri şi întîmpină cu scîrbă :

— Fiindcă se îndoiesc că am putea izbîndi aici! Îi ustură că împăratul şi popii i-au făcut eretici şi nemernici. Şi trăncănesc numai despre liliacul acela... Kânis vorbea tot mai repede, mai întărîtat, punînd răutate şi dojană în glas. Numai despre acel idol discută, despre marea Diană din Efes vorbesc fără încetare şi nu se îngrijesc de ei, de sufletele lor. Dar mîn- tuirea va fi numai aici, în această obşte !

XXII

Şi arătă cu mîna în partea unde, în lumina zorilor, se zugrăvea pe cerul palid brîul întunecos al meterezelor şi din loc în loc, siluetele schelelor.Dincolo de tabără, spre răsărit, dunga de lumină de pe cer se învăpăie ca un morman de jeratic.

În clipa aceea, toţi caii care făceau parte din oastea înaintaşă se aflau înşeuaţi la marginea taberei. Stăteau priponiţi de ţăruşi, lîngă colibe şi corturi. Vîntul dimineţii le înfoia cozile şi coamele. Călăreţii se adunaseră în careu, pe locul liber din faţa cailor. Erau vreo trei sute de oameni, toţi unul şi unul, bărbaţi vînjoşi şi bine legaţi. Ca nişte călăreţi adevăraţi, purtau botfori cu pinteni şi coifuri. Cei mai mulţi aveau pieptare sau cămăşi de zale sau cel puţin un suman dat cu catran. Săbiile şi ghioagele le atîrnau la şold, iar suliţile cu care erau înarmaţi cei mai mulţi dintre ei stăteau înfipte în pămînt lîngă cai.

Unii erau tineri, alţii mai în vîrstă, ţărani, tîrgo- veţi şi cîţiva boiernaşi. Printre ei, feciorul din Hvozdno părea mai chipeş cu făptura lui înaltă şi armura adusă de-acasă. Toţi priveau ţintă la hatmanul Kunes din BSlovice, care călărea pe un cal murg. Alături de el stătea un preot tînăr şi înalt, cu glugă în cap, iar în spatele acestuia, pe un cal roşcat, se afla Jira Usaty, ajutorul hatmanului, un om lat în spete, cu mustaţa neagră şi îmbrăcat cu un suman fără mîneci. Lîngă el, un tînăr călăreţ ducea .drapelul trupei de înaintaşi. Pe prăjina de lemn fîlfîia în aer steagul roşu cu semnul alb al potirului şi leului.

Kunes din Belovice nu mai purta cuşma lui din blană de rîs, ci o chivără de metal. Mantaua făcută sul era aşezată pe cal în faţa şeii. îmbrăcase un suman de blană, peste care, deasupra brîului, sclipea un mic pieptar. Hatmanul era uscăţiv, avea faţa arsă de soare, umerii obrajilor ieşiţi în afară, barba moale, însă mustaţa căruntă şi ţepoasă. Ochii lui adînci şi verzi vedeau lotul. Îi măsura pe ostaşi de sus pînă jos şi căta cu asprime pe sub sprîncenele-i stufoase.

De jur împrejur în tabără, dar mai ales de la căruţe, răsuna zgomotul pregătirilor obişnuite. Totuşi călăreţii auzeau bine glasul pătrunzător al hatmanului care le vorbea, fluturîndu-şi cu însufleţire mîna dreaptă, în care ţinea ghioaga lui de două palme.

— ...iar semnalul să-l ascultaţi cu luare-aminte ! le porunci el cu asprime. De îndată ce va suna goarna, strîngeţi rîndurile, iar cînd veţi auzi răpăitul darabanelor, opriţi-vă şi nici un pas mai departe 1 Cînd faceţi de strajă sau porniţi la asalt, fiţi cu ochii în patru şi...

Tăcu o clipă. Trebui să-şi strunească şi să-şi liniştească murgul care scutura din cap şi se învîrtea neastâmpărat pe loc. Apoi ridică din nou ghioaga şi strigă mai târe şi mai răspicat:

— Şi după cum aţi auzit, nimeni n-are voie să pă- răsească pilcul fără învoirea hatmanului. Dacă ne va ajuta Dumnezeu să-l biruim pe duşman şi să punem mîna pe ceva pradă, ea trebuie strînsă grămadă ! Auziţi ? Iar bătrînii din obştea călăreţilor, târgoveţi sau ţărani, vor împărţi acele lucruri cu dreptate, dînd fiecăruia cît i se cuvine. Dar dacă cineva îşi va opri pentru sine sau va dosi vreun lucru, acela va fi pus în ştreang, oricine ar fi, fără nici o deosebire. Păziţi cu sfinţenie toate cîte vi s-au spus. Cine nu va ţine seamă, va fi, pedepsit fără nici o milă. Aşa ne învaţă în aceste vremuri căpetenia hatmanilor, fratele Zizka, la fel ca şi ceilalţi hatmani şi toată obştea fraţilor.

Hatmanul tăcu. În clipa aceea, feciorul din Hvozdno îşi roti privirile împrejur. Vorbăria asta începuse să-l cam supere. Ardea de nerăbdare să plece. Se uită spre dreapta ca şi vecinii săi. Din rîndurile lor se desprinse deodată şi se îndreptă către mijlocul careului tocmai omul despre care fusese vorba, fratele 2iizka. Mergea în trap mărunt, pe bălanul lui, încins peste mintean şi cu buzduganul în mînă. La şold purta sabie, dar în cap n,u avea coif, ci cuşmă.

2izka schimbă cîteva cuvinte cu Kunes, căpetenia oastei de înaintaşi. Apoi se răsuci către călăreţi şi le vorbi apăsat:

— Aţi auzit, fraţilor, tot ceea ce trebuie să păziţi şi să respectaţi. Deie domnul să nu fie nevoie ca de pe urma cine ştie cărei nelegiuiri vreunul din voi să fie urmărit, bătut cu biciul, să i se taie capul, să fie pus în ştreang sau ars, aşa cum se cuvine pentru fapte săvîrşite împotriva legii lui Dumnezeu.

Nu vorbea atît de tare ca hatmanul Kunes şi nici atît de aspru, ci cu voce mai domoală. Dar toţi îl ascultau cu luare-aminte şi nemişcaţi, de parcă ar fi prins rădăcini în pămînt. Din cuvinteie şi glasul lui se desprindea o voinţă neclintită, o hotărîre nestrămutată. Feciorul din Hvozdno uită de nerăbdarea de adineauri şi nu-şi lua ochii de la hatman. Băgă de seamă că fratele ¿izka nu stă în şa ca de obicei, puţin adus de spate. De data asta îşi ţinea trupul drept, încordat, ca şi cum ar fi fost una cu calul, iar faţa lui liniştită era învăpăiată.

— Căci, fraţilor, plecăm să luptăm întru Domnul, urmă 2iizka punînd mai multă căldură în glas ; plecăm să luptăm pentru bunul Dumnezeu, pentru slobozenia adevărului legii celui de sus. Pornim în ajutorul sfintei biserici credincioase şi mai ales ca să dăm ajutor neamului nostru cehesc, să-i răzbim şi să ne răzbunăm pe cei care l-au defăimat şi l-au urgisit. De aceea fiţi cu inima bună, iar împotriva acestor străini şi vrăjmaşi ai neamului nostru să luptaţi voiniceşte. Nu uitaţi porunca. Şi acum îngenuncheaţi şi rugaţi-vă bunului Dumnezeu să ne ajute să-l biruim pe duşman.

Tăcu şi se descoperi. Kunes, Jira Usaty şi stegarul îşi scoaseră coifurile. Preotul îşi aruncă gluga pe spate. De jur împrejur, oamenii îngenuncheară şi se descoperiră. Vîntul dimineţii se juca în părul lor.

Feciorul din Hvozdno îşi împreună mîinile şi ascultă tulburat-cuvintele, tînărului preot, pe a cărui glugă se vedea deasupra pieptului un potir din postav stacojiu. Între timp, îritîiele raze ale soarelui ţîşniseră în slava cerului. Creşteau şi se înălţau tot mai sus, stră- bătînd tăriile. Norii, care pînă atunci fuseseră vîrstaţi cu dungi de văpăi, se aprinseră acum de o lumină sclipitoare, aurie. Văzduhul se însenină. Aerul era limpede şi înviorător. Pe carele din apropiere fîlfîiau steagurile albe, roşii, albastre şi verzi ale diferitelor pilcuri.

O linişte adîncă pogOrî deasupra călăreţilor care înainte de a porni la luptă înălţau rugăciuni către Dumnezeu. În carele cu merinde şi lîngă ele se aflau femei şi prăştiaşi. Pe margini, scutieri şi puşcaşi. Mulţi dintre cei de la căruţe veniseră mai aproape. Toti se descoperiră şi îşi împreunară mîinile. Cînd preotul dădu tonul şi suliţaşii începură să cînte, îşi alăturară şi, ei glasurile de ale celorlalţi. În clipa aceea trecea printre carele de luptă, pe deasupra armelor, prin întreaga tabără, acel duh plin de evlavie, acea înflăcărare arzătoare şi cuvioasă, care făcea din carele din apropiere metereze puternice, iar din ţărani şi tîrgoveti, luptători'neînfricaţi.

În vreme ce cîntau, feciorul din Hvozdno îşi ridică puţintel capul. Il văzu pe Zizka tinînd mîinile împreunate pe şa,i iar pe ceilalţi hatmani cîntînd. împrejurul lor nenumăraţi fraţi şi surori cîntau într-un singur glas. În clipa aceea îşi aminti de unchiul său. Dacă ar fi şi el aici ! Şi Zdena, ce bucuroasă ar fi fost! Se ridică repede şi-l văzu pe fratele 2izka înăltînd buzduganul.

— În numele Domnului! strigă Zizka.

Şi hatmanul Kunes din Belovice repetă :

— În numele Domnului!

Toti se ridicară de jos şi strigară :

— În numele Domnului !

Şi de la carele din apropiere şi dincolo de ele răsună în văzduhul dimineţii :

— În numele Domnului !

Feciorul alergă spre calul său, ca toti ceilalţi. Scările şeilor şi tecile săbiilor zăngăniră. După cîteva clipe, luptătorii încălecaseră şi fiecare smulse lancea din pămînt şi şi-o înfipse în carîmbul cizmei. Se rîn- duiră în grabă. Hatmanii se împrăştiară. Feciorul îl zări pe Jira Usaty, care, trăgînd sabia din teacă, o luă înainte'spre

primul pîlc de vreo sută de călăreţi. Erau cercetaşi, înarmaţi cu săbii, suliţe şi arbalete.
Andrei se afla în grosul trupei, în primele rînduri. În dreapta avea un toboşar, ale cărui chimvale atîr- nau în fata şeii, de gîtul suvului său.
Cercetaşii porniră cîntînd. Şi iarăşi începură să cînte toti ceilalţi din dreapta şi din stînga. De la căruţe, colibe şi icorturi oamenii îi salutau cu strigăte pe călăreţi şi făceau semne cu mîna celor care duceau steagurile şi praporii.
Kunes din Belovice o luă înaintea călăreţilor, de- părtîndu-se de 2izka. Acesta se trase la o parte şi cercetă de pe cal pilcurile de înaintaşi. În mîna dreaptă ţinea o sabie cucerită în luptă, fluturînd-o necontenit în aer.
Ostaşii ajunseră îndată la locul de trecere dintre întăriturile de care ; după ce ieşiră în largul cîmpului, cîntecul lor umplu văzduhul.
Nu mult după ei porniră două cete de pedestraşi, fiecare de cîte douăzeci de oameni. Erau însoţite de doi călăreţi cu coifuri în cap. Pedestraşii .aveau cu ei lopeti, securi, sape, cazmale şi tîrnăcoape. Mergeau înainte, ca să dreagă drumurile acolo unde va fi nevoie, la hîrtoape şi prin vadurile apelor, să nu întîrzie carele ce veneau din urmă.
XXI
După ce-şi luă rămas bun de la tînărul său nepot, Ctibor din Hvozdno porni spre oraş. Trebui să-şi tină calul la pas. Drumul era plin de căruţe, de călăreţi şi oameni care mergeau pe jos, toti îndreptîndu-se către tabără. La porţi şi pe metereze nu se mai lucra. Pe uliţe şi pe maidane oamenii mişunau ca furnicile.
Mai tîrziu, logofătul din Hvozdno urma să se Întoarcă iarăşi în tabără, ca însoţitor al solilor din
Praga. Dar acum nu se duse de-a dreptul la castel, ci luă drumul spre spital.
Zdena se afla în prima încăpere. Ctibor îşi făcuse socoteala că o va găsi gata de drum, aşteptîndu-l cu nerăbdare. Dar tînăra văduvă şedea singură şi în- gîndurată în camera de operaţii, pe o laviţă mare, scobită în zid. îşi ţinea mîinile sprijinite de laviţă, capul rezemat de perete şi privea în gol.
Se gîndea la Iudita şi la adunările de anul trecut, cînd Bydlinsky .spunea femeilor, fecioarelor şi văduvelor să fie ca Iudita. Apoi îşi aminti ziua sosirii ei la Tâbor, cînd intrase pentru întîia oară în casa lui Pytel şi acolo, într-o cămăruţă întunecoasă, îl găsise pe Sâdoch, cu chipul palid. Zăcea în pat, şi cînd deschisese ochii şi-o zărise, întrebase : „Nu-i cumva Iudita ? Unde-i Iudita ? Assur vine acum din munţii de la miazănoapte, cu toată oastea lui".
Da, vine ! Vine chiar acum. Zdena ar fi vrut să pornească împotriva lui, ca sute de alte surori. Dar iată că nu mai pleacă, rămîne locului. Şi asta numai din pricina lui Kânis. De ce l-a ascultat oare Bydlinsky ? Şi de ce l-a ascultat ea pe Bydlinsky ? Oare aceasta să fie vrerea celui de sus ? Kânis a vorbit din îndemnul lui Dumnezeu. Poate că în acest loc ales primejdia va fi mai mare.
Se auzi zornăit de pinteni şi o sabie ce zăngSni lovindu- se de prag. Logofătul din Hvozdno intră. Era îmbrăcat cu cămaşă de zale şi purta chivără pe cap. Se opri în prag şi rămase uimit. Fiică-sa tresări şi se ridică fără să spună o vorbă.
— Tu nu mergi cu noi ?
— Nu 1 Rămîn aici.
— De ce ?
— Rămîn cu bolnavii. Pe chipul ei palid se aşternu o umbră purpurie. Ca să fiu alături de ei dacă Rozem- berk va veni cu oaste asupra noastră şi va împresura cetatea. Ochii îi străluceau şi un zîmbet firav îi înflori pe buze. „Vor fi şi aici lupte ca şi acolo, şi noi pornit-am către munţi", grăi 2dena. Acesta e locul ales. Aici e Betulia noastră în ceasul vrăjmăşiei.
Ctibor rămase uimit de privirea-i schimbată. Zdena se uita la el, dar boierul îşi dădea seama că nu-l vede. Un gînd ciudat stăruia în mintea ei, învăluind totul într-o ceaţă luminoasă. Cu glas mai aspru o mustră :
— Gîndeşte-te la mîntuirea ta, Zdena ! Mai curînd poţi să-ţi găseşti aici pierzarea, dar nu pieirea trupului, ci a sufletului tău. Păzeşte-te de popii ăştia 1 Tăcu o clipă şi apoi urmă : Vino cu noi.
— Lasă-mă, vreau să rămîn aici.
Rosti aceste vorbe domol, însă cu hotărîre.
— Domnul cu tine 1 •
Bătrînul boier dădu să plece.
— Dumnezeu te aibă în pază, răspunse Zdena.
Nici un cuvînt mai mult; doar faţa ei deveni parcă mai albă.
În timp ce tînăra văduvă stătea de vorbă cu tatăl său, în odaia de alături se auzeau mereu glasuri, care se preschimbară deodată în strigăte. Zdena alergă într- acolo şi logofătul porni după ea. Cîţiva fraţi, pregătiţi de plecare, veniseră să-şi ia rămas bun de la rude şi tocmai părăseau încăperea. Erau ţărani îmbrăcaţi în sumane şi cojoace. La şold purtau arme. Ieşeau tăcuţi, fără să spună o vorbă, cu chipul posomorît.
În două paturi zăceau doi bărbaţi răniţi, cu capul căzut într-o parte. Pe feţele lor se citea o durere nespusă. Unul din ei, eu barba mare, gemu:
— Şi noi nu putem pleca !
Alături, pe duşumea, îngenunchease un flăcăiandru cu obrazul supt şi pămîntiu, numai piele şi oase, pe jumătate gol, cu ochii învăpăiaţi. Intinzînd amîndouă.

mîinile, din care una era oblojită, le strigă celor ce plecau :

— Luaţi-mă şi pe mine ! Luaţi-mă, fraţilor, că mîna mi-e aproape vindecată ! Cînd îl văzu pe boierul din Hvozdno, se întoarse repede către el şi-i rugă cu glas plin de jale : Ascultă, frate ! Nu mă lăsa aici! Vreau să merg cu voi la luptă.

Se sculă de jos, însă puterile îl părăsiră. Prăştiaşul se prăbuşi pe pat. Zdena se aplecă numaidecît asupra lui şi-l linişti. Dar în dorinţa lui fierbinte de a pleca la luptă, omul începu să plîngă.

Cînd tînăra logofeteasă îşi înălţă capul, tatăl ei nu mai era acolo.

Boierul plecase îngîndurat de lîngă fiica sa, nemulţumit că o lasă singură cu cei cîţiva popi pătimaşi care de bună seamă au s-o zăpăcească, băgîndu-i în cap învăţătura lor rătăcită, desfrînată. Se gîndea mai ales la Kânis. Ar fi putut să-i poruncească fiicei sale să plece cu el. O cunoştea însă prea bine şi auzise răspunsul ei hotărît. Şi apoi, cum putea oare s-o silească şi să-i mărturisească cu glas tare temerile sale, acolo, în faţa tuturor acelor oameni ? Iar cînd văzu cu cîtă dragoste se străduieşte să-l liniştească pe prăş- tiaiş şi-şi dădu seama cît e de folositoare fraţilor, renunţă la gîndul său.

Trecînd pe lîngă biserică, auzi oameni cîntînd înăuntru. La castel era mai multă linişte decît peste noapte şi către ziuă. Solii din Praga încă nu se sculaseră. Zdrobiţi de oboseală, dormeau duşi, chiar şi în mijlocul zgomotului şi strigătelor ce umpleau văzduhul. Boierul din Hvozdno îi trezi. Nu era vreme de pierdut. După ce solii se îmbrăcară, luară împreună o gustare în odaia fratelui Zbynek din Buchov. Apoi Ctibor îi conduse afară. Între timp se luminase de-a binelea.

De la castel porniră spre piaţă. Somnul îi întărise pe toţi. Numaii Zâvadia maii şchiopăta ipiuţiin şi trebui să se sprijine în sabie cînd vru să încalece. La marginea pieţei, solii din Praga se opriră. În faţa lor se desfăşura o privelişte neobişnuită : pe toată întinderea pieţei, pînă la biserică şi cît puteai cuprinde cu ochii, o mare mulţime de oameni stătea îngenuncheată. În- tr-o parte bărbaţi, în cealaltă femei. Bărbaţii, tineri şi bătrîni, erau înarmaţi, cei mai mulţi cu îmblăcii. Alături de femei — multe din ele cu prunci în braţe — îngenuncheaseră copiii mai mari, băieţi şi fete, lîngă boccelele pregătite pentru drum.

Oamenii îngenuncheaseră în fata unor mese acoperite cu învelitoare. Cîteva din mese erau cioplite din lespezi. Cîntau cu toţii, aşteptînd să primească împărtăşania cu trupul Domnului, înainte de a porni spre tabără unde aveau să îngroaşe rîndurile ostaşilor. Preoţii tocmai ieşeau din biserica ticsită de lume. Aduceau pîinea şi vinul sfinţit în mai multe vase simple. Un cîntec cucernic se înălţa în văzduhul dimineţii. Solii din Praga se uitau mai ales la cetele de femei. Ca să le poată privi mai de aproape, se strecurară printre ele. Voiau să vadă ceea ce nu văzuseră încă niciodată : împărtăşirea copiilor şi a pruncilor.

Bucuraţi-vă, voi nevoiaşilor, Bucuraţi-vă, voi copilaşilor...

cîntau femeile cu glasuri răsunătoare, de îndată ce preoţii Antoch şi Prokop cel chior se apropiară de grupul lor.

■*De noi păcătoşii ai milă Ascultă-ne ruga umilă, Părinte din ceruri...*

cîntau ele cu ochii ridicaţi către cer, plini de rugă şi evlavie.

Mîinile lor bătătorite de muncă erau împreunate. Cînd se apropia preotul, femeile îşi plecau fruntea la pămînt, apoi se ridicau şi deschideau gura, ca să primească dumicatul de anafură şi să soarbă o picătură de vin din vas ; după aceea împingeau în fată băiatul sau fetita, ca să-i împărtăşească şi pe ei.

— Solii din Praga şi Ctibor din Hvozdno priveau încruntaţi. Dar cînd o femeie tînără îşi ridică pruncul şi-i sprijini căpşorul ca preotul să-i poată vîrî în gură o fărîmă de pîine şi să-i picure un strop de vin, iar după ea .trecură şi ailtele ila irîind, Zâvaida se smuci pilim de mînie şi se întoarse sălbatic spre ăimon de la Leul Alb.Ce înseamnă asta ? strigă el eu glas tare.
Ctibor din Hvozdno îl apucă de mînecă :
— Taci ! Să plecăm de aici ! Femeile astea ar fi în stare să ne sfîşie şi preoţii n-ar pregeta să ne dea pradă flăcărilor. Veniţi 1
O luară pe o uliţă lăturalnică, îndreptîndu-se spre meterezele în construcţie, despre care le vorbise în timpul mesej. În urma lor răsuna cîntecul femeilor :
Doamne, nevolnicii de noi, Tţi cerem plinea noastră, Bune, Cu prea smerită rugăciune...
Nu merseră prea departe. La capătul unor ulicioare înguste şi întortocheate, pe locul dintre ultimele căsuţe de lemn şi zidul cetăţii, se afla un car cu doi cai, unul bălan şi altul roib. împrejurul carului, pe care se pregăteau să-l ducă în tabără pentru a servi la căratul merindelor, se îmbulzeau femei şi bărbaţi înarmaţi, gata de drum. În car se afla Sâdoch, îmbrăcat în haina-i lungă şi de culoare închisă, fără cuşmă, palid şi ogîrjit. Vorbea mulţimii din jur ca dintr-un amvon, rotindu-şi cu însufleţire amîndouă mîinile. Solii şi Ctibor trebuiră să se oprească şi să asculte :
— ...căci calul cel alb înfăţişează pe omul cinstit. Şi Sâdoch arătă spre caii înhămaţi la car... iar cel roib — pe mucenic. Carul înseamnă legea celor patru evanghelişti. Şi acest car — adică legea — în care intră şi surugiul, înfăţişează pe Iisus Hristos.
22

Apoi Sâdoch tăcu. Dincolo de car, în dreapta, cineva scoase un strigăt. Dinspre zid se apropia un grup de bărbaţi şi femei. În fruntea lor mergea Joha brutarul, ducînd steagul. Alături de> ei păşeau Kânis şi negustorul de lucruri vechi, împreună cu copilul lui bolnăvicios şi sfrijit, care şchiopăta lîngă tată-său. Toţi arătau ca nişte apucaţi. Ctibor recunoscu printre ei pe Bartuch, ţăranul din satul lui, care singur dăduse foc casei sale. Avea pe el doar o haină şi în cap o cuşmă de sub care părul îi aluneca pe frunte ; era descheiat la gît şi mergea în spatele a doi ţărani voinici ca nişte Samsoni, cu barba şi părul mare, întărîtati şi stacojii la fată. Pe cel cu părul castaniu îl chema Petr, iar celălalt, cu părul negru, răspundea la numele de Miku- lâs. Fiecare purta în dreapta o sabie, iar în stînga o mistrie de zidar.
Petr strigă de departe cu glas răsunător, iarMikulâs cu vocea lui pătrunzătoare :

— Staţi pe loc, fraţilor !
— Nu plecaţi, surorilor 1
Gloata noilor veniţi înconjură ceata fraţilor înarmaţi şi mai înainte ca oamenii să se fi dezmeticit, Kânis ajunse în apropierea carului. Şi le strigă, cu ochi scînteietori:
— Staţi locului, nu plecaţi! Ascultaţi glasul Domnului. Dumnezeu a rătăcit minţile celor de colo ! Şi făcu un semn cu mîna spre piaţă.'Noi însă ne întoarcem aici, fiecare la locul lui, şi nu vom părăsi cetatea noastră ! Căci zis-a Domnul: „Iată, aşezatu-i-am pre ei în locurile de jos, înlăuntrul zidurilor, şi despărţi- tu-i-am pe seminţii şi datu-le-am lor săbii". Astfel a grăit Domnul. Şi luaţi seama : „înlăuntrul zidurilor !"
— Nicicînd n-a spus: „Părăsiţi cetatea!" sări Mi- kulâs cel înalt, de lîngă roata din urmă a carului, şi nici: „Mergeţi să vă bateţi pentru Babilon !"
— Însă Domnul a zis : „Vedeţi cît sînt de răi ! Veniţi să ridicăm zidul Ierusalimului!" tună Kânis.
În clipa aceea, Sâdoch care stătea alături de el, tre- murînd din tot trupul, îl privea ţintă cu ochii lui adînci şi plini de foc. Apoi se întoarse către gloată şi începu să strige :
■— Dumnezeu din cer ne va ajuta să biruim numai aici, dacă şi noi, slugile lui, ne vom trudi să zidim. Nu vă temeţi de Assur şi de Holofernul lui de la Pribe- nice !
— Rămîneti aici, în munţi, aşa cum porunceşte Domnul! strigă Kânis. În ceasul acesta nimeni nu-şi poate afla mîntuirea altundeva.
— Ăştia tună împotriva noastră ! spuse ăimon de la Leul Alb lui Ctibor din Hvozdno.
— împotriva noastră, întări posomorit boierul. Dar lăsaţi-i în pace pe netrebnicii ăştia! N-au decît să ră- mînă aici ! Dacă ar merge, ar fi o povară pentru noi. Aici au să se bată pînă la deznădejde.
întoarse calul şi oftă fără voie. Se gândea la Zdena. Era prea tîrziu, nu se mai putea întoarce. Trebuia să se ducă în tabără şi tot drumul se gîndi numai la ea.
Cînd ajunseră în tabără, văzură că totul e aproape gata. Corturile erau strînse, cea mai mare parte din colibe dărîmate şi focurile stinse. Carele fuseseră unse cu păcură, multe din ele aveau coviltire şi stăteau aşezate pe patru rînduri. Cele două coloane de care de luptă de pe margini, cu steaguri mari .fluturînd în văzduh, erau mai lungi decît şirurile de căruţe cu merinde de la mijloc. Aproape fiecare car avea cîte o bombardă. Pentru mînuirea ei şi pentru apărarea carului, stăteau pe scări puşcaşi şi oşteni cu scuturi mari de lemn. Căruţele erau încărcate cu nutreţ Şi cu de-ale gurii, dar numai atît cît trebuia. În ele se mai aflau tot felul de unelte, copii şi femei.
Solii din Praga nu ajungeau cu privirea pînă la capătul acestor şiruri, nu vedeau cît sînt de lungi şi nici pe pedestraşii rînduiti printre ele : ţărani şi tîrgo- veti înarmaţi, dar mai cu seamă ţărani. Prea putini dintre ei aveau armuri. Ici şi colo, doar, cîte unul purta coif sau platoşă de zale. Cei mai mulţi erau încinşi peste sumane sau purtau cojoace. Ba la cîte unul se putea vedea şi un cojocel mai scurt. Iar printre straiele acestea răsăreau cămăşi negre sau de culoare închisă, împodobite cu flori vii, cu fire strălucitoare de aur şi argint, precum şi haine cusute din patrafire şi din alte veşminte bisericeşti. Deasupra şirurilor de luptători tineri şi bătrîni, unii spînatici, alţii bărboşi, îngîndurati şi cu fetele posomorite, pluteau arbalete, lănci, suliti, dar mai cu seamă puzderie de îmblăcii ferecate. Printre ele fîlfî- iau steaguri, unele cu semnul potirului sau mielului, altele purtînd ca semn o gîscă sau un leu. Iar ici şi colo, pe cîte un prapor roşu, ce fremăta în vîntul dimineţii, se putea vedea albind o coroană. '
În urma pedestraşilor, dincolo de îmblăciile şi lăn- ciile lor, se înşiruiau cai de povară înhămaţi. Surugiii cu coifuri în cap şi cetaşii călări se tot învîrteau plini de nerăbdare pe lîngă căruţe.
Trecu o bună bucată de vreme pînă cînd solii din Praga, înaintînd de-a lungul carelor şi pilcurilor de pedestraşi, izbutiră să ajungă în mijlocul oastei, pe locul unide fusese caireul taberei,. Acolo îl găsiră pe fratele 2iizka. Purta coif, cămaşă de zale, platoşă şi în mîini mănuşi de za. Era călare pe calul său bălan. În spatele lui, solii îl zăriră pe Zbynek din Buchov şi pe Chval, călări- şi îmbrăcaţi în armuri.
Cu buzduganul în mîna dreaptă, Zizka dădea ultimele porunci hatmanilor, adică celor doi fraţi Mikulâs şi Odrany Brada şi lui Pavlik din Muzice. Hatmanii întoarseră caii şi se îndreptară spre pilcurile lor. În clipa aceea, 2izka se răsuci către Simon din Hroznejo- vice, care aştepta călare. În urma sfatului ţinut de hatmani, preoţi şi bătrîni, simon din Hroznejovice şi Svasek din Podoli fuseseră numiţi în noaptea aceea hatmani ai oraşului pe timpul cît ceilalţi vor fi plecaţi la luptă.
2izka stătea de vorbă cu ăimon, totuşi Ctibor din Hvozdno se apropie de ei. În vremea aceasta solii din Praga intraseră în vorbă cu Buchovec şi Chval. Zizka se încruntă şi-i strigă supărat lui Ctibor :
— Nu poţi să mai aştepţi oleacă, frate ?
— Vezi bine că nu, răspunse boierul din Hvozdno. Ceea ce vreau să-ţi spun n-are nimic a face cu pilcurile de rezervă. Să audă şi fratele Simon, hatmanul, că-i aici de faţă. E vorba de cetate:
Şi le povesti despre Kânis şi despre cele ce văzuse şi auzise cu puţin înainte.
— Asta ne mai lipsea acum ! strigă Zizka supărat. Să ne facă de rîs în fata duşmanilor ! N-au decît să rămînă

lîngă ziduri! Dar fii cu ochii în patru 1 se întoarse el către noul hatman al oraşului. Să nu le ierţi nimic şi pedepseşte-i dacă se dedau la încăierări netrebnice ! Şi acum du-te cu Dumnezeu, frate ! Iar tu, — îi spuse lui Ctibor din Hvozdno, — găteşte-te ! E timpul să pornim.
Logofătul din Hvozdno îşi luă grabnic rămas bun de la soli şi de la hatmani. Apoi îşi întoarse calul şi porni spre pîlcul de rezervă, o ceată mai mică de călăreţi aflată în urma carelor.
Zizka se îndreptă către praghezi şi-i pofti să se suie în car.
— Cînd o fi să ne încăierăm, atunci puteţi să vă sculaţi şi voi, adăugă zîmbind.
— Crezi că s-ar putea întîmpla ceva pe drum ? strigă ăimon de la Leul Alb. Cei de la Kutna Hora nici nu se gîndesc că voi... atît de repede...
— La Konopiste însă nu miroase a bine, spuse Zizka. Acolo se pregăteşte ceva. Panul Petr nu ne iartă înfrîngerea de la Sudomer.
— Şi nici Divucek n-a uitat de Vozice, adăugă Chvâl.
— Iar pe noi ne-au uitat şi mai puţin ! fu de părere Simon.
Căpetenia hatmanilor întoarse calul şi strigă :
— Să nu întîrziem !
În clipa aceea băgară de seamă că mulţimea din faţa lor e cuprinsă de freamăt. Departe, la capătul şirului, se ivise un car şi în el un bărbat cu barbă lungă şi fără arme. Spunea ceva, dar hatmanii şi solii din Praga nu auzeau nimic. Nu trecu mult şi aproape de ei, pe la mijlocul rîndului din margine, carul se opri. În el se afla un preot. Era Jicin. Preotul începu să vorbească fraţilor şi surorilor, îndemnîndu-i să-şi înalţe gîndul către Dumnezeu. Vîntul îi flutura barba şi pletele. Vorbele lui răspicate erau mînate de vînt, departe, peste şirurile de oameni. Impreunîndu-şi mîi- nile, fraţii îngenunchează şi se descoperiră. Toată lumea amuţi.
Într-o tăcere desăvîrşită, cuvintele preotdlui răsunau umplînd văzduhul senin şi sclipitor al dimineţii. Cu mîinile împreunate şi ochii ridicaţi spre cer, el se ruga din toată inima, plin de evlavie şi cuprins de o adîncă tulburare
— Indură-te, o Doamne, şi pleacă-ţi urechea la ruga slujitorului tău şi la rugăciunile norodului care ţi şe închină şi se teme de numele tău. Ajută credincioşilor tăi să înfrîngă pe vrăjmaşi, spre biruinţa şi slava adevărului tău sfînt şi mîntuirea neamului nostru.
Apoi se închină. Zizka ascultase cu evlavie, iar cînd preotul rosti „amin", se ridică în scări pe bălanul său şi, înălţînd buzduganul, strigă la hatmani şi la cetaşi.
Gornistul vesti plecarea, şi ca la o poruncă, toată puz- deria de căruţe, cai şi oameni se puse în mişcare, aidoma unui trup uriaş.
Fraţij din pîlcuri se ridicară în grabă şi făcură semne cu mîna către steagurile de la care. Cetaşii, risipindu-se în toate părţile, strigau la surugii. Semnalul goarnei zbura de-a lungul şirurilor de oameni, strigătele se repezeau unele după altele, şi poruncile treceau din gură în gură. Caii se opintiră o dată şi carele se urniră din loc, huruind. Fraţii o porniră şi ei. Totul se împletea într-un singur vuiet, pînă ce deasupra tuturor, deasupra carelor şi pilcurilor de oameni răsună un cîntec ce se rostogolea ca o furtună. Mii de oameni cîntau şi melodia gravă, viguroasă, plină de ardoare şi avînt se revărsa pînă hăt-departe.
Ostaşul Domnului de eşti Şi legea lui veghezi, Tu doar la El sprijin găseşti. Tu doar în El să crezi I
Viersul umplea văzduhul şi pămîntul duduia sub roţile sutelor de căruţe.

XXII

Era în ziua de optsprezece a lunii florar din anul 1420.Din clipa cînd porniseră la luptă, Andrei, feciorul din Hvozdno, nu se gîndea decît la duşman. Oare cum o să fie drumul şi cum va fi ciocnirea cu vrăjmaşul ? În tabără îşi amintise într-o zi de călugăriţa cu chipul palid. Şi anume atunci cînd a aflat ştirile de la Kutna Hora, aduse de lefegiii lui Rozemberk. Auzind în clipele acelea vorbindu-se despre stareţ, îi apăruse deodată înaintea ochilor tînăra călugăriţă, aşa cum o văzuse zăcînd bolnavă la ei la conac în odaie şi apoi cum o însoţise pînă la cetatea Radonice. Acum îşi aminti din nou de ea şi-l săgetă gîndul că e pe undeva prin apropiere — la Pfibenice. Şi deodată îşi zise : Ce-ar fi dacă oastea s-ar încăiera cu guvernatorul Rozemberk, şi ei, taboriţii, ar pune mîna pe Pfibenice?!

Nu cunoştea tăria acelei cetăţi. Dacă ar fi ştiut l-ar fi cuprins groaza. Mai înainte, cînd stătuse lungit pe patul lui sărăcăcios din tabără, fusese stăpînit de acest gînd şi prin minte îi trecuseră tot felul de idei. „Ce-ar zice tînăra călugăriță, — se întreba el, — dacă aş apărea deodată în fata ei cu sabia în mînă ? O mai fi purtînd şi acolo veşmîntul alb călugăresc ? Şi-o mai fi ascunzînd oare frumuseţea părului bălai ?"

Mergînd călare în întâmpinarea duşmanului, Andrei şe gîndea prea puţin la unchiul său. Se întreba doar cum s-o fi simţind între călăreţii pilcului (Je rezervă şi-şi zicea că ar fi fost mai bine să se afle acolo cu el, printre înaintaşi. În fciua în care purceseră la drum, trecură printr-un ţinut în care n-aveau să se teamă de nimic. Pretutindeni, prin acele locuri sălăşluiau numai prieteni. Mulţi fraţi şi surori erau de prin părţile acelea de la Jistebnice. Vozice, Milcin şi Sedlec.

Peste noapte îşi aşezară tabărg sub cerul liber, dincolo de Vozice. De la grosul oastei veni ştirea că pilcurile au rămas mult în urmă. Din pricina drumurilor stricate şi a urcuşurilor n-au putut înainta atît de repede cum ar fi dorit.

Istovit de dnum şi obosit din pricină că pînă la miezul nopţii fusese de caraulă, feciorul de la Hvozdno se culcă înfăşurat în manta, într-un loc întelenit, şi dormi ca pe puf. Către ziuă se trezi rebegit de frig. Se strînse mai bine în manta şi începu din nou să pico- teze.

Şi cum stătea el aşa dormitînd, deodată auzi un strigăt puternic. Se întoarse şi zări în întuneric o făptură înaltă, cu coif şi manta, străibătind rindurile călăreţilor şi strigînd cu glas gros şi aspru :

— Deşteptarea !

Feciorul, înţepenit de frig şi frînt de oboseală, se sculă anevoie. Dar în vreme ce-i dădea murgului nutreţ, ÎŞi dezmorţi ciolanele, iar după ce încălecă, simţi că s-a încălzit de-a binelea. La asta ajutaseră şi cuvintele hatmanului cel uscăţiv.
În clipa aceea, Kunes avea în cap cuşma lui din blană de rîs, iar coiful îi atîrna de oblîncul şeii. Mergea printre şirurile de călăreţi şi spunea fraţilor că s-ar putea ca astăzi, la Konopiste...
Rostea cuvintele fără să le sfîrşească. Dar mai mult decît buzele vorbeau ochii lui verzi şi adinei de sub sprîncenele stufoase, ba chiar şi pomeţii obrajilor repeziţi înainte şi felul cum rotea prin aer buzduganul hătmănesc. Liniştea şi siguranţa cu care cuvînta nu rămaseră fără răsunet.
Andrei băigăi de .seamă că bătnîniuil hiatmain n-avea pe el mantaua, ci umlbla doar în haină,, ca un tînăr. Feciorul îl privea cu toată încrederea. Ieri pe jdirum auzise de ila un oşteam mai, viîrstmiic că Fratelle Kunes îi cunoaşte bimie pe -nemţi, pe silezieni -şi .pe ceillailţi, că 6-ia bătut cu ei în Pinusla., pe oînd slujea la craiul Poloniei. Şi pe unguri îi cunoştea bine, căci era un luptător încercat.
Cînd porniră la drum în rînduri de cîte şapte, fraţii cercetaşi din fruntea pilcului plecaseră de mult. Feciorul călărea iarăşi plin de voie bună şi se simţea întărit, deşi dormise atît de prost peste noapte şi dimineaţa mîncase doar un codru de pîine şi un bot de brînză, ca toti ceilalţi. Caii mergeau în trap voios pe un drum bătătorit. Sub cerul înnorat, nespus de minunate erau. priveliştile în dimineaţa aceea de primăvară, printre semănăturile care unduiau uşor în adierea vîntului.
Era într-o duminică. Peste t"ini plutea linişte adîncă. Inaintînd pe drumul bătătorit şi uscat, tropotul cailor se auzea desluşit. Au mers aşa cale de vreo două ceasuri, cînd deodată le apăru în fata ochilor un nor de praf. Dar trîmba nu stătea locului, ci se tot înalta în văzduh, pînă ce zăriră ieşind din vălătucii de colb un călăreţ cu coif şi suliţă lungă.
Venea de la străjile cele mai înaintate, de la cercetaşi. Jira Usaty le trimitea vorbă că la Benesov se află sute de duşmani, mai ales călăreţi, însă şi pedestraşi.
— De unde s-au adunat acolo ? De la Konopiste ? întrebă hatmanul, din cale-afară de uimit.
— Nu, de la Praga.
— Kunes din Belovice mîrîi ceva din gîtlej. Privi o clipă înainte şi apoi se întoarse către preot:
— Ăştia de la Benesov, — spuse el, — sînt veniţi de la Vysehrad, din oastea craiului. I-au trimis să ne întîmpine. Sau i-au protăpit în drumul nostru, la Konopiste. Însă tot de la Vysehrad sînt, De bună seamă că cei de-acolo au aflat numaidecit cum s-a sifîrşit solia celor de la Praga. Şi atunci ce s-au gîndit ? Dacă cei din Praga au venit la noi, hai să mergem şi noi la ei. Cum s-au mai grăbit nemernicii ! Apoi adăugă tăios : Desigur că i-au vestit şi pe cei de la Kutna Hora !
— Poate că însuşi regele... începu Psenicka, fără să sfîrşească.
— Negreşit! întări hatmanul, închipuindu-şi ce vrea să spună preotul. Apoi arătă cu buzduganul spre dreapta. Din partea aceea, roşcatul... în fată, la Benesov, ăştia... şi la stînga Konopiste.
îşi încruntă sprîncenele-i stufoase.
— Din trei părţi! întregi Psenicka.
— Fratele 2izka a presimţit asta. Ieri mi-a spus: „Nu uita Konopiste!" Şi pe faţa lui aspră se ivi un zîmbet răutăcios.
Hatmanul nu-şi sfîrşi vorbirea. Intorcîndu-se către oameni, chemă zece călăreţi. Printre ei era şi feciorul din Hvozdno şi un altul care cunoştea bine ţinutul. Acesta din urmă avea să-i conducă pe cei zece spre Konopiste, ca să iscodească dacă acolo se află cumva o gloată mai mare de oameni şi cam cîţi la număr.
Cercetaşii cîrmiră spre stînga şi după puţin timp rămaseră singuri. Hatmanul şi grosul înaintaşilor se mistuiră din faţa ochilor lor. Cercetaşii mergeau de-a lungul unor ţarini, între nişte colnice acoperite cu păduri. Între timp se luminase bine de ziuă. Soarele ce se ivea dintre nori arunca văpăi peste întinsele meleaguri. Călăreţii înaintau tăcuţi, cu săbiile scoase şi cu suliţiie pregătite.
Feciorul din Hvozdno, care se afla pentru întîia oară într-o astfel de raită, era cel mai tulburat dintre toţi. Aştepta ca din clipă în clipă să apară duşmanul. TI căuta şi-l aştepta după fiecare copac, după fiecare tufă. Dar nici ţipenie de om. Pretutindeni linişte, linişte adîncă. Se auzea doar cîntul cfocîrliei şi ciripitul păsărelelor.
Trecuse o bună bucată de vreme, cînd deodată auziră în depărtare sunet de clopot. Vîntul îl aducea, îl mîinia mai depairte, şi-apoi iar se aiştennea. tăcerea.
În sfirşit, ajunseră într-un sătuleţ. Casele mici şi pămîntii, cu acoperişuri din paie zbîrlite, peste care crescuse muşchi şi urechelniţă, se înşiruiau la poalele unui deal acoperit cu păduri. Cercetaşii intrară pe uliţă cu multă băgare ae seamă. Cătunul era aproape pustiu. De la un ţăran "bătrîn aflară că nici în sat şi nici mai depante ou se găsesc oameni înarmaţi. Ce-i drept, panul Petr din Sternberk a strîns oamenii de prin sate pentru oaste, însă mai de mult. Acum de buna seama se află undeiva pe alte meleaguri. Tot astfel le grăiră şi alti ţărani.
Nici dincolo de sat nu întîlniră picior de duşman. Nicăieri nici o urmă, nici pe drum şi nici pe cîmp. Trebuiră să urce o coastă lungă care mai înainte le .astupase vederea. Aproape întregul dîmb era o ţarină cu semănături verzi. Feciorul din Hvozdno îşi îndreptă privirile în sus, spre

povîrniş şi zări un stol de porumbei. Hulubii se zburătuiau într-o pîrtie de lumină şi dispăreau apoi după culme, de partea cealaltă.
Cercetaşii înaintau tăcuţi pe un drum năpădit de iarbă. Cînd ajunseră aproape în vîrf, Andrei întinse atît de iute mîna dreaptă înainte, încît sabia sclipi în aer. Şi feciorul strigă năprasnic: ■
— Acolo e cineva !
Văzuse stolul de porumbei pierzîndu-se deodată dincolo de muchea coastei, spre nori, pesemne speriaţi. Călăreţii dădură pinteni cailor. Feciorul apucă spre culme împreună cu alti doi cercetaşi. Cînd ajunseră sus, scoaseră un strigăt: pe un mic tăpşan se îndreptau spre ei trei călăreţi înarmaţi. Dar de îndată ce-i zăriră pe taboriţî, întoarseră caii şi-o luară la fugă. Taboritii porniră în goană după ei, urmărindu-i peste o ţarină semănată cu grîu de primăvară.
— Hurr, Tâbor ! Hurr, Tâbor ! strigau călăreţii ta-boriti, năpustindu-se în iureş sălbatic.
Feciorul gonea în fruntea tuturor. Calul lui negru alerga iute ca vîntul.
Pămîntul uscat sărea în bulgări la dreapta şi la stînga, şi în urma lor se ridicau trîmbe de colb. Pe unde treceau, semănăturile erau culcate la pămînt," iar caii îşi lăsau urmele copitelor în tărînă.
Doi dintre călăreţii duşmani aveau cai buni. Al treilea rămase în urmă şi feciorul îl ajunse. Lefegiul opri calul şi încercă să se apere, dar pînă să se întoarcă, feciorul îl păli cu o lovitură de sabie. În clipa aceea sosiră din urmă şi ceilalţi doi fraţi. Duşmanul fu silit să descalece şi fraţii începură să-l iscodească. Era foarte tînăr. Nici nu-i mijise mustaţa. Între timp, tovarăşii săi se mistuiseră în pădurea din apropiere.
Prinsul era lefegiu în oastea craiului de la Ko- nopiste. Cînd cetaşul taboriţilor îl ameninţă, prinsul mărturisi şi se jură pe ce avea mai scump că la Ko- nopiste nu-i nici un fel de oştire. Şi nici la castel. Panul pornise azi dimineaţă cu o gloată mare spre Benesov. Lefegiul nu ştia dacă s-a oprit acolo sau dacă a plecat mai departe, în întîmpinarea ungurilor. Auzise doar că ungurii au pornit de la Kutna Hora şi sînt puzderie, cîteva mii. Mai mult nu ştia.
— Ce-ati căutat pe-aici ? se răsti la el cetaşul.
— Ne-a trimis pîfcălabul să iscodim dacă nu cumva au pornit taboriţii către noi.
— Dă arbaleta încoace ! porunci cetaşul. Răsuci- ti-i degetele cu coarda 1
Lefegiul îngălbeni. începu să se roage şi să se jure că tot ce-a spus a fost adevărul curat. Cetaşul nu tinu seamă de văicărelile lui şi făcu semn alor săi. Doi dintre ei îi luară arbaleta şi-i apucară mîinile. Apoi i le împreunară cu palmele în afară şi-i strînseră degetele cu putere. Un al treilea răsuci coarda în jurul po- licarelor, iar cel de-al patrulea frate începu să tragă, şi trăgea de coardă întorcîndu-i degetele pe dos. Lefegiul urla de durere.
— Răspunde ! tună cetaşul după ce-l întrebă dacă la Konopiste e sau nu oştire.
— Nu-i! Nu-i!- Au plecat toţi !
Prinsul urla ca-ii gură de şarpe. Cetaşul îl mai întrebă dacă ostaşii care-l însoţeau pe pan erau mulţi la număr şi cam ce fel de oşteni. Călăreţi sau pedestraşi? Şi încotro au apucat ?
La un semn, fraţii traseră mai vîrtos de coardă. Chinuit de năprasnice dureri, lefegiul vorbea fără şir. Gemea, sufla greu din pricina caznei, se ruga şi iarăşi răspundea. Repetă încă o dată tot ce spusese mai înainte.
Cetaşul făcu un semn şi fraţii îi dădură drumul. Galben ca ceara, leoarcă de sudoare din pricina durerilor şi spaimei şi prăpădit de chinurile prin care trecuse, lefegiul se apropie de calul său. Il legară fedeleş de cal şi unul dintre taboriţi îl luă lîngă el.
După aceea se înturnară. Apucînd pe alt drum, se îndreptară spre şoseaua ce ducea la Benesov.
Călăreţii fugiţi dispăruseră de parcă i-ar fi înghiţit pămîntul. Nicăieri nici o urmă. Nimic care să dea de bănuit. Se părea că lefegiul nu minţise. Intîlniră şi doi ţărani bătrîni, care ieşiră singuri înaintea tabo- riţilor. Le spuseră că sînt fraţi şi primesc împărtăşania sub ambele chipuri, mărturisind totodată că panul din Konopiste a plecat şi că la Benesov se află o groază de oameni înarmaţi, cîteva sute de călăreţi, aproape numai nemţi.

XXIII

Trecuse de amiază eînid ajunseră pe şleaul cel mare. Li se părea că lăsaseră în urmă gloata de înaintaşi, dar după semne şi urme aceştia se găseau cu mult înainte. Totuşi nu porniră numaidecît după ei. Pe ogoarele din dreapta, între care se pierdea şleaul alb şi uscat, zăriră nori de praf ce pluteau în văzduh, um- flîndu-se în vîrtejuri mari. Se înălţau peste semănături ca o trîmbă albă şi se apropiau repede de tot. Vîntul îi mîna şi-i împrăştia, dar alţii se ridicau mereu, tot mai aproape, învălătucindu-se peste lanurile verzi ca o uriaşă coamă albă.
Vîntul aducea cu el şi un zgomot îiaăibuşit, scîrţîit de roţi şi huruit de care. O clipă, toţi se uitară într-acolo, ciulind urechile. Apoi întoarseră caii, ca să ajungă la pîlcul lor. În clipa aceea văzură un călăreţ care venea spre ei în goană turbată. Il opriră. Era aprins la faţă şi leoarcă de sudoare, iar calul arăta ca u,n şoarece ud şi de la zăbală spuma îi curgea ca ploaia. Călăreţul îi ducea lui 2izka veste de la Kunes din Belovice, cum că cercetaşii se şi ciocniseră în faţa oraşului cu străjile duşmanului. După cîte se părea, oştile vrăjmaşe vor să-i prindă pe înaintaşi ca într-un cleşte.

Olăcarul gonise tot drumul într-un suflet şi acum voia să plece inai departe. Feciorul din Hvozdno îi spuse solului tot ce ştia despre Konopiste, ca să ducă şi această veste fratelui 2iizka. Apoi cercetaşii o luară în goana cailor spre pîlcul lor, în direcţia Benesovului.
Incepînd de dimineaţă, vîntul se înteţise, dar din fericire pentru călăreţi bătea din spate, dinspre miazăzi. Vîrtejurile de pulbere stîrnite de vînt şi de copitele cailor pe şleaul prăfuit goneau înaintea lor. Prin perdeaua de colb, oamenii desluşiră departe, în zare, dealul Meziborsky care bătea în siniliu. Apoi se ivi fereastra îngustă şi ovală a bisericii gotice, neobişnuit de mare şi de înaltă, cu turnul ei ce ţîşnea deasupra celorlalte clădiri de piatră. Era mănăstirea mi- norită, înconjurată de ziduri puternice şi întărite cu contraforturi. Apoi călăreţii văzură oraşul Benesov, care nu avea întărituri. O mulţime de acoperişuri de paie şi de şindrilă. Printre ele, unul roşu din olane, de bună seamă al bisericii parohiale, răsărea ceva mai încolo de mănăstire.
În aceeaşi clipă zăriră înaintea lor pe şosea o trîmbă întunecoasă. Era pîlcul lor, aşezat în rînduri. Şi tot atunci auziră din nou glas de clopot, dar de astă dată mai limpede şi mai desluşit decît dimineaţa.
Nu răsuna totuşi îmbietor, ca o chemare cuvioasă către credincioşi; dimpotrivă, dangătele erau scurte şi repezi. Clopotul părea cuprins de spaimă, cutremurat de groază. Scotea un sunet trist, îngînat şi scurt, lovitură după lovitură. La Benesov se suna alarma.
Kunes din Belovice, cu coiful în cap, mergea pe murgul său falnic în fruntea pilcului de oameni. Se uita ca un şoim spre oraş, îndemnînd şi sfătuindu-şi fraţii :
— Dac-o vrea Dumnezeu, o să-i facem una cu pă- mîntul. Şi înaintînd de-a lungul rîndurilor, le vorbea scurt: De-or năvăli din oraş, luati-vă după ei ! Cu Dumnezeu înainte ! Nimeni nu vă stă în cale! Şi dacă o iau la fugă, săriti-le numaidecît în spate şi loviti-i, căsăpiţi-i ! Între timp ne vor ajuta şi fraţii de la care.
Cu ajutorul lui Dumnezeu o să-i pieptănăm noi pe mahomedanii ăştia !
În clipa aceea sosiră şi cercetaşii, vestindu-le cele aflate. Kunes se bucură auzind că la Konopiste nu e oaste şi fu şi mai mulţumit cînd i se dădu de ştire că şi 2izka cunoaşte lucrul acesta. Vru să vorbească el însuşi cu lefegiul prins. Dar deodată, în spatele lor răsună galopul grăbit al unor cai. Într-urt nor de praf apărură cîțiva călăreţi. Kunes îşi întoarse murgul şi le ieşi înainte. Feciorul de la Hvozdno recunoscu îndată printre cei sosiţi pe 2izka şi în spatele lui pe fratele Laudat, cu coif în cap. împreună cu ei mai veniseră încă doi fraţi călări. Oamenii şi caii erau aco- periţi de un strat gros de colb.
Clopotul mugea, sunînd neîncetat alarma. În clipa aceea răzbătu pînă la ei şi un alt sunet: un huruit asurzitor. Feciorul se uită înapoi, spre care. Nu se vedea încă nimic, dar zgomotul se apropia tot mai mult, iar dincolo de şleau, deasupra ogoarelor, se înălţau fuioare de colb. Andrei îşi roti privirea şi se uită din nou la 2izka. Acesta stătea drept în şa vorbind însufleţit cu Kunes. Îi lămurea nu ştiu ce, vînturîndu-şi buzduganul din- tr-o parte în alta, ca şi cînd i-ar fi arătat ceva. Kunes şedea pironit pe cal şi dădea din cap, urmărind fiece mişcare a conducătorului său.
Tn clipa aceea, oamenii din rînduri scoaseră un strigăt. Dinspre biserica din oraş venea valvîrtej un pîlc de călăreţi cu coifuri în cap şi armuri bune pe ei, unii cu suliţi, alţii fără. În urma lor, altă ceată şi-apoi iarăşi alta. Rîndurile nu mai aveau sfîrşit. Erau mulţi la număr.
— Vor să ne strivească înainte de a ne ajunge fraţii din urmă, auzi feciorul pe cineva de alături.Nu ştia cine rostise aceste cuvinte. îşi puse în grabă coiful şi mănuşile. Uitase, de sudoare, de arşiţă, de sete. Simţea numai inima bătîndu-i cu putere. Ochii îi fugeau cînd într-o parte, cînd în alta, spre duşmani şi spre hatmani. Dar cînd rîndurile începură a se îndesi, Andrei nu-l mai văzu pe 2iizka. De altfel nici nu se mai uită după el.
Privea drept înainte, spre vrăjmaş, care încă nu-şi rînduise oastea. În clipa aceea, Kunes din Belovice ridică sabia şi goarna dădu semnalul de atac.
— Hurr, Tâbor ! Hurr, Tâbor ! urla tot cîmpul pînă la Benesov.
Feciorul de la Hvozdno striga şi el. Bidiviul lui negru se năpusti o dată cu ceilalţi cai şi fugea mai sălbatic decît toţi. Zburau peste ţarini, drept înainte, spre călăreţii duşmani, prin mijlocul griului de primăvară şi prin semănăturile destul de înalte. În jurul lor se ridicau caiere de colb şi prin prăfăraia stîrnită, Andrei văzu, ca o negură, trîmba întunecoasă a pilcului duşman. Armele sclipeau în soare, iar taboriţii răcneau ca sălbaticii, gonind către vrăjmaş.
Zizka se afla în apropierea unei cete <je înaintaşi şi privea încordat de pe cal la lupta ce se desfăşura sub ochii săi. La porunca lui, Kunes desprinsese ca rezervă, din grosul coloanei, pîlcul rămas pe loc.
2izka urmărea încăierarea călăreţilor. Apoi îşi îndreptă privirea spre şosea. Un vuiet, ca un huruit surd, se auzea dintr-acolo fără încetare; se apropia din ce în ce mai mult, desluşindu-se tot mai limpede şi mai puternic ; o dată cu el călătoreau şi norii de praf. Carele nu erau departe. În fata lor zorea o ceată mare de pedestraşi. Porniseră vijelios înaintea tuturor, aşa cum hotărîse fratele 2izka în clipa cînd îi ajunseseră la urechi primele veşti din oraş. În fruntea cetei gonea călare Brada Odran#. Era aprins la fată şi plin de pulbere. Deodată făcu un semn cu sabia scoasă din teacă, îndemnînd fraţii, cu glas aprig.

De îndată ce-i zări, ¿izka le-ieşi înainte şi arătîn- du-le cu buzduganul drumul spre oraş, strigă :
— La dreapta ! La dreapta !
Îi striga mai mult lui Brada decît fraţilor. Aceştia, ca ieşiţi din minţi şi cu ochii învăpăiaţi, cu sulitile şi lănciile în mîini, roiau în jurul hatmanului lor. Cîţiya dintre ei, sfîrşiţi de oboseală, căzură în drumul colbăit. Dar fură lăsaţi acolo, în plata domnului. Şir după şir se năpustea înainte şi drumul vuia de tropotul paşilor lor. Se îndreptau spre partea de miazăzi a oraşului, de unde trebuia să năvălească asupra duşmanului.
Între timp, la soare-apune şi la miazănoapte, pe ţarinile din faţa Benesovului, fraţii călări se şi ciocniseră cu călăreţii nemţi ai craiului, care apărau intrarea spre oraş şi mănăstire.
De îndată ce pedestraşii, conduşi de Brada, se apro- piară la rîndu-le de Benesov. carele huruiră parcă mai puternic şi la porunca lui 2izka se opriră locului. Mulţime de pedestraşi roi din ele, pornind în goană spre oraş, în urma lui Brada. În acelaşi timp, 2iizka porunci călăreţilor din pîlcul rămas pe loc să pornească în ajutorul înaintaşilor.
Clopotul şi zdroncănitul carelor amuţiră. Din norii de praf, în mijlocul cărora clocotea vălmăşagul călăreţilor încleştaţi în luptă, răzbăteau zgomote, ţipete, nechezatul cailor şi vaiete, ca din adîncurile gheenei. În aceeaşi clipă, dinspre oraş, unde pedestraşii se năpustiseră ca un şuvoi de ape, răsună o furtună de strigăte de luptă. Văzduhul tiuia de glasuri sălbatice.
Logofătul din Hvozdno conducea o jumătate din pîlcul de rezervă, cincizeci de călăreţi.. Mergeau în urma carelor şi de aceea ajunseră cei din urmă la Benesov. încă înainte de amiază, pe cînd se aflau în plină înaintare, se auzise şi la ei, în ultimele rînduri, că duşmanul încearcă să le taie drumul sau cel puţin să-i ţină pe loc. Craiul de la Kutna Hora voia să cîş- tige timp pentru a zădărnici înaintarea lor spre Praga.
353
Însă pe Ctibor din Hvozdno nu-l speriară aceste ştiri. El nu se temea. Şi-apoi, ca toţi ceilalţi, avea încredere în fratele 2iizka. Era sigur că acesta va şti să-
i23 — „împotriva tuturor" dea craiului o lovitură usturătoare. Pe la amiază băgă de seamă că toate rîndurile dinaintea lui s-au urnit din loc şi că surugiii încep să se grăbească ; înţelese atunci că se întîmplă ceva. După-amiază aflară că fraţii s-au şi încăierat la Benesov. Boierul îşi aminti de nepotul său Andrei, care în ceasul acela era desigur prins în încleştarea luptei.

Ajunse cu călăreţii săi la Benesov tîrziu, în ultimul ceas al chindiei. Ctibor îşi dădu seama cît de crîncenă fusese lupta. Deasupra oraşului, cerul senin era acoperit de nori grei şi negri, ce se lăţeau şi se îngroşau tot mai mult — se înălţau de la focuri. Călăreţii simţiră de departe mirosul înecăcios al fumului, şi cu cît se apropiau, cu atît devenea mai puternic. O zăpuşeală cumplită dogorea din marea de flăcări. Tot oraşul ardea ! Ardeau gardurile de lemn, ardeau căsuţele de bîrne şi biserica parohială. Iar turnul bisericii de la mănăstire ardea cu o singură pălălaie, înălţîndu-se deasupra tuturor.

Fără să vrea, logofătul din Hvozdno opri calul. La fel făcură şi ceilalţi. Se uitau la foc. căci aşa ceva nu le fusese dat să vadă pînă atunci. Şi mai ales îşi îndreptau privirile spre biserica înaltă a mănăstirii, învăluită în flăcări şi fum. Văzură oameni din oraş fugind peste cîmpuri. Unii goneau singuri sau cu dobitoacele lor, cai şi vite, rătăcind de colo pînă colo, înfricoşaţi. Dar ostaşii nu zăboviră prea mult. Trebuiau să plece pe urma grosului coloanei. înaintea lor zăriră numai o parte din care, pe cele din urmă. Ele ocoleau oraşul cuprins de flăcări, îndreptIndu-se către miazănoapte.

Un frate veni în goana calului cu porunca să se ferească de mănăstire, deoarece duşmanii au fugit într-acolo.

— Dar numai o rămăşiţă, — adăugă el, — ceilalţi au căzut ori s-au împrăştiat pe cîmpul de luptă.

— Şi de ce n-aţi luat-o către mănăstire ? strigă logofătul.
— N-a fost cu putinţă. Am vrut, dar tiu â-â putut.' Fraţii au început să ia foc. Multora li s-au aprins hainele, părul şi barba.
— De ce-aţi dat foc mănăstirii ?

— Ca să stîrpim viespile nemţeşti. Şi ca să ne croim mai degrabă drum înainte.

— Au căzut mulţi de-ai noştri ? ^

— Nu ştiu, dar pierderile nu sînt mari. Ceea ce ştiu, e că surorile au încărcat răniţii şi morţii în căruţe.

— înaintarea continuă?

— Da ! Şi parcă mai viforoasă decît pînă acum. Fratele 2iizka se grăbeşte şi noi abia ne ţinem după el. Oamenii, caii, toţi sînt zdrobiţi de oboseală. Aşadar, fraţilor, ne-am înţeles.

îşi întoarse calul şi-o zbughi înapoi.

Pîlcul de rezervă porni în urma carelor, pe lîngă oraşul în flăcări, astfel ca oastea să aibă străjile în spate, urmînd s-o ia pe drumul care ducea la Praga. Fumul ce se învolbura în nori grei şi deşi arunca peste şleau o umbră de amurg. Pîrjolul din dreapta împrăştia o văpaie roşiatică, învăluind ogoarele dimprejur, caii şi oamenii din cetele nemţeşti, răpuşi în luptă. Taboriţii îi văzură ceva mai departe, printre semănăturile călcate în picioare. Apoi îşi întoarseră privirile spre mănăstire. Pe unul din acoperişurile ei stătea înfipt un steag cu o cruce roşie. De oameni, nici urmă. Flăcările erau gata să cuprindă mănăstirea.

Logofătul voi să se apropie. Cine ştie dacă nu cumva... Dar fu nevoit să pornească mai departe cu ai săi. Dogoarea focului nu le îngădui să zăbovească prea mult. Se încredinţară ei înşişi că fraţii n-au putut să se apropie de acele ziduri.

Ardeau nu numai casele şi şurele, ci şi gunoaiele, pomii şi iarba. Totul era mistuit de pîrjolul pustiitor pe care un vînt puternic îl aţîţa din ce în ce mai mult. Sfîrîitul flăcărilor, zgomotul grinzilor şi zidurilor ce se prăbuşeau răzbăteau pînă departe. Larma aceasta înfricoşătoare acoperea huruitul carelor şi înăbuşea orice ţipăt sau glas care ar fi încercat cumva sa se facă auzit. Se părea că oraşul e pustiu şi că din faţa năprasnicei puteri de neînvins a focului au fugit chiar şi aceia care nu s-ar fi învoit să plece fără să dea piept cu fraţii taboriţi.

Pîlcul de rezervă aşteptă pînă ce ultimul car ajunse cu bine pe şosea. După aceea călăreţii porniră în urma lui. Nu puteau să înainteze decît la pas. Aveau în faţa lor nişte metereze lungi, mişcătoare.

Şirul de care ocupase toată şoseaua, ba chiar şi locul din dreapta şi stînga şleaului. Dincolo de Bene- sov drumul urca la deal şi carele înaintau mai încet.. Dogoarea se mai potolise, aerul era însă greu, înecă- cios şi plin de duhoare.

Ctibor din Hvozdno mergea gînditor alături de Mi- kulâs Brada, căpetenia pilcului de rezervă. I se năzări deodată că nepotul său Andrei ar putea fi rănit sau chiar mort într-unui din carele din faţă. Oamenii săi începură deodată să strige. Logofătul trase fără voie sabia. Nu era însă nimic. Nemţii, cîţi mai rămăseseră, nu se luaseră după ei, aşa cum crezuse Ctibor în prima clipă. Fraţii călări arătau zgomotos spre stînga. Pe un tăpşan se ivise un turn alb şi rotund, iar dincolo de el, în fund, nişte dealuri acoperite cu păduri şi scăldate într-o lumină roşiatică.

— E Konopiste ! strigară călăreţii.

— Am trecut cu bine 1 adăugă mulţumit boierul din Hvozdno..

— Maii aivem apa Sâzaivei, rosti Brada, apăsat.

Logofătul se uită la el uimit şi întrebător.

— Cred că din pricina ei se grăbeşte fratele &izka, grăi Brada.

— El ar vrea poate... '

— Cred că are de gînd să trecem încă azi peste Sâzava. Din partea asta se pregăteşte ceva. Şi arătă cu mîna spre dreapta.

— Va să zică dinspre Kutna Hora...

— De aceea panul Petr ne-a lăsat să trecem nesu- păraţi pe lîngă Konopiste. De bună seamă c-a pus ceva la cale cu nemţii şi cu ungurii lui. El şi magistrul ¡ monetar. Amîndoi sînt nişte procleţi. Te pomeneşti că ne pîndesc la Sâzava.

Logofătul din Hvozdno, care nu ştia prea multe, su- dui după vechiul obicei şi se uită spre cer. înaintea lor, bolta se aşternea senină şi învăluită în ultimele raze ale asfinţitului. În spate se îngrămădeau însă nori grei de fum ce se înălţau de la foc. Văpaia roşie a pîrjolului se ridica sus de tot în slăvi şi apoi se revărsa peste ogoarele şi pădurile din jur.

XXIV

În vremea asta, feciorul din Hvozdno făcuse o bună bucată de drum, cale de un ceas dincolo de Benesov. Din lupta în care intrase ca într-un nor de furtună, scăpase teafăr, neatins. Era stropit de sînge, însă nu de sîngele lui. În schimb pierduse doi fraţi din şirul lui, iar din celelalte rînduri lipseau de asemenea cîţiva. Căzuseră în luptă sau rămăseseră răniţi pe cîmp. Oamenii din pîlc nu ştiau nimic despre ei. Nimeni nu putuse să se îngrijească de soarta lor. Kunes din Be- lovice nu le dăduse voie să urmărească duşmanul care fugea peste cîmp, ci îi îndemnase s-o pornească spre oraş.

Pătrunseseră în Benesov tocmai cînd oastea craiului era împrăştiată, iar din celălalt capăt al oraşului se auzeau strigătele şi cîntecele cetelor de pedestraşi. Abia intraţi, primiră porunca să plece mai departe. N-au zăbovit o. clipă şi Andrei n-a putut nici măcar să-şi stîmpere setea care îi ardea gîtlejul.

Caierele de fum se ridicau deasupra caselor. Flăcările ţîşneau năprasnic şi pîrîitul lor răzbătea prin zarva de pe uliţe.

Într-o parte, tîrgoveţii care pînă atunci nu voiseră să-şi părăsească locuinţele fugeau năuci, care încotro ; în altă parte, cetele de pedestraşi taboriţi se îndreptau spre mănăstirea minorită, întărită ca o cetate. Ce s-a întîmplat după aceea la Benesov, feciorul din Hvozdno n-a mai văzut cu ochii lui. Hatmanul şi-a îndreptat pilcurile de înaintaşi spre şoseaua care ducea la Praga.
La început au înaintat anevoie dincolo de oraş. În dreapta şi în stînga drumului, peste ţarini şi semănături, se înghesuiau tîrgovetii din Benesov, cu căruţe, cu cai şi pe jos. Unii, înspăimîntati, fugiseră cu mîna goală, alţii îşi duceau caii sau vacile de funie. În acest vălmăşag nemaipomenit, cîinii alergau bezmetici din- tr-o parte în alta, iar oile speriate se strecurau şi se încurcau printre picioarele oamenilor. Vitele mugeau şi zbierau, oamenii îşi croiau drum înainte, se îngrămădeau pe cîte un petic de loc liber, ţipau şi urlau, mai ales cînd vreun car se oprea locului şi închidea drumul.
Din acest vuiet asurzitor se desprindeau bocetele fe- meilor. Multe din ele se înghesuiau fără rost, de parcă îşi pierduseră minţile. Altele nu mai ţineau seama de hărmălaia dimprejur şi, întoarse cu fata spre oraş, îşi frîngeau mîinile, se tînguiau, plîngeau cu hohote şi scoteau ţipete deznădăjduite. Dinspre Benesov răzbătea în urma fugarilor huietul luptei şi al pierzaniei: vaietele luptătorilor dinspre mănăstire, iar din oraş duduitul focului pe care vîntul îl întindea cu repeziciune.
Peste larma aceasta copleşitoare de vaiete şi strigăte, în acest tărăboi de glasuri nelămurite, răsurtau supărător trîmbitele călăreţilor taboriti. Ostaşii erau nevoiţi să lovească cu săbiile în dreapta şi în stînga. ca să poată înainta. Numai aşa izbutiră să iasă la drumul mare. În stînga se aşternea un cîmp care urca lin spre geana zării, iar ici şi colo apărea cîte un petic de pădure. În dreapta — ţarini, sihlă, iar hăt-departe coline împădurite şi crestele Meziborsky. La început, şleaul suia cîtva timp, apoi mergea oblu, drept înainte şi iarăşi cobora o vreme şi din nou apuca în sus, domol, de-a lungul unui povîrniş. Cînd ostaşii ajunseră pe culme, li se aşternu în fată un cîmp larg.
La picioarele lor, ceva mai departe, se întindea o vale deschisă, spre care drumul cobora printre ogoare şi înălţimi împădurite. În faţa lor se vedeau în zare cîteva culmi vinete, aşezate de-a curmezişul ţinutului ca nişte metereze uriaşe la capătul văii. În dreapta, mai jos, la o parte de drum, se afla un sat. Dincolo de el, dar chiar lîngă drum, pe o mică ridicătură de pă- mînt, se înălţa o bisericuţă veche, cu turn şi un cimitir împrejmuit de zid. Biserica era de piatră, dar nu de culoare albă. Ostaşii şi-o arătară unii altora : era biserica din Ponce, în spatele căreia se afla şi satul[1] cu acelaşi nume. Tot acolo curgea rîul Sâzava şi, slavă domnului, avea apă cîtă vrei.
Soarele scăpătase. Umbre lungi se aşterneau peste cîmpie. Cerul era încă luminos şi începea să se acopere cu nori cenuşii. Priveliştea din faţa lor, cu vechea bisericuţă în stil romanic, cu dealurile din fund acoperite de păduri părea posomorită şi tristă.
Cînd ajunseră acolo, opriră caii chiar sub zidul cimitirului, ale cărui contraforturi se înălţau în acest loc cu mult deasupra drumului. Din ţintirim priveau peste zid oameni din sat. Dinspre cătun se apropie de ei un preot, adept al împărtăşaniei sub ambele chipuri, însoţit de cîţiva ţărani bătrîni. Stătură de vorbă cu Ku- nes din Belovice şi cu preotul Psenicka, arătîndu-se plini de bunăvoinţă. Dincolo de bisericuţă, pînă la gîrla din apropiere şi de-a lungul ei, pe malul stîng, se întindea cătunul cu casele-i de lemn. Cînd călăreţii ajunseră acolo, satul se însufleţi pe negîndite, mai ales căsuţele de lîngă drum. La fîntînă era o mare forfotă. Cumpăna se ridica scîrţîind şi cobora fără încetare. Şi totuşi găleata nu scotea destulă apă. Fraţii taboriţi, plini de pulbere şi năduşeală, o prindeau mai înainte ca ea să ajungă la ghizdurile fîntînii. Lacomi, sorbeau apa pe nerăsuflate, umplîn- du-şi grabnic ulcioarele şi ploştile.
Dar fratele Kunes nu-i lăsă prea mult să se odihnească. Abia îşi stîmpărară setea, abia luară în gură **o** bucăţică de pîine pe care le-o aduseseră femeile din sat şi din nou răsună semnalul „pe cai". Porniră către apa din apropiere, peste care nu ducea nici un fel de punte. Rîul curgea liniştit printre maluriie-i joase, pe unde se vedeau albind, din loc în loc, brîuri de pietriş, rămase de pe urma puhoaielor din primăvară. Iar acum, cînd amurgul începu să pogoare peste vale, pietrele păreau şi mai albe din pricina apei. Ici şi colo, tufele de pe maluri prinseră să-şi piardă marginile hotărîte. Frunzişul sălciilor şi al arinilor înalţi de pe partea dreaptă, crescuţi în susul apei şi mai aproape de ea — acolo unde rîuletul făcea un cot spre maiză- noapte — se îngrămădea în mormane mari, pierdute în fumuriul serii.
Malurile liniştite se însufleţiră deodată şi apa tăcută prinse a clipoci. Fraţii taboriţi intrară prin vad. La început nici nu putură să smulgă caii din valuri. Erau morţi de sete. Iar cînd ajunseră în mijlocul gîr- lei, unde apa le ajungea pînă la burtă, fiecare se lăsă încet pe vine, ca să-şi răcorească trupul. După aceea, ajunseră fără greutate pe malul celălalt.
Ieşiră într-o luncă cu ţarini care porneau de aici către miazăzi, din pricina cotului pe care-l făcea rîuletul. În fund, spre miazănoapte, se înălţau dealuri şi culmi. De la vad, drumul se îndrepta într-acolo şi şerpuia mai departe către Praga. Dar numai o vreme se putea vedea şleaul albind prin mijlocul luncii şi semănăturilor de pe ţarini; mai departe, se mistuia în negura de sub muchiile dealurilor.

Kunes din Belovice îşi opri pîlcul dincolo de apă, pe cîmp. Apoi trimise îndată o strajă pe drumul către Praga, după ce alta pornise mai înainte din sat, în susul apei, spre Cercany. Ceilalţi călăreţi puteau să se odihnească acum în voie. Toti săriră de pe cai şi se bucurară auzind că vor rămîne peste noapte acolo, împreună cu fraţii din grosul oastei şi cu cei din rezervă. Locul era foarte potrivit. Numai feciorul din Hvozdno nu descălecă. Hatmanul îl trimise înapoi, spre grosul oastei, să-l vestească pe fratele Äizka cum că au trecut cu bine prin apă şi că iscoadele au pornit spre Praga, ca şi spre partea de unde s-ar putea ivi vrăjmaşul de la Kutna Hora. Pînă acum era linişte. De la fratele Jira nu sosise nici o veste, iar oamenii de prin sate nu ştiau să spună nimic desprfe duşman.

Cînd feciorul ajunse iarăşi la rîu, văzu acolo lumini pîlpîind prin întuneric. La lumina felinarelor şi făcliilor, oamenii din sat, bărbaţi şi femei, săpau malurile în dreptul vadului, tăiau tufele şi copacii, ca să înlesnească trecerea carelor. Pe malul drept, Afidrei zări lîngă săteni pe preotul Psenicka, iar pe celălalt mal. pe parohul satului. Apoi feciorul îşi ridică privirea spre cer.

Peste colinele împădurite şi deasupra înălţimii de pe care coborîse mai adineauri cu pîlcul său, o văpaie roşie împînzise cerul. Era semn bun. Andrei îşi făcu socoteala că fraţii au pus mîna pe Benesov. Se gîndea însă că ar putea fi şi un semn rău ; din pricina focului, fraţii nu vor fi fost poate în stare să răzbească. îşi îndemnă calul care mergea la pas.

Cînd ajunse lîngă vechea bisericuţă în stil romanic, se opri fără veste. Un zgomot şi un huruit înăbuşit îi loviră auzul. Ascultă şi îşi aţinti privirile drept înainte, cercetînd cu băgare de seam,ă drumul. Acolo, pe înălţime, se iviră lumini şi apoi umbre mişcătoare. Erau carele. Coborau la vale. În faţa lor şi pe de lături, se iveau ici şi colo lumini roşiatice. Acum zgomotul se auzea mai tare. Şi din scîrţîitul roţilor împiedicate de lanţuri se desprindea un scîncet ascuţit, care alerga departe peste ţinutul cufundat în amurg. Şirul de căruţe se tîra pe drum ca un şarpe uriaş şi negru. Nu i se vedea sfîrşitul şi se părea că dihania coboară de-a dreptul din văpaia roşie care plutea deasupra ei, sus de tot, pe întinsul cerului.

Feciorul din Hvozdno dădu pinteni calului şi se grăbi să iasă înaintea pilcurilor. Peste puţin îşi putu duce solia la capăt. Fratele Zizka mergea în fruntea

oastei, uittndu-se în toate părţile. Avea alături pe Chval din Machovice şi încă doi fraţi călări.

¿izka ascultă vestea trimisă de Kunes, fără să scoată un'Cuvînt. Spuse apoi feciorului să dea de ştire hatmanului că oamenii se pot odihni, dar caii să ră- mînă înşeuati, iar caraulele să cerceteze cu grijă mai ales şoseaua ce duce spre Praga.

— Şi nici o scînteie să nu aprindă careva ! adăugă poruncitor.

Feciorul îşi întoarse calul şi, aducîndu-şi aminte, întrebă cum stau cei din pîlcul de rezervă. Lui Chval îi pusese întrebarea, dar tot Zizka îi răspunse.

— De ce întrebi ?

— Il am acolo pe unchiul meu.

— Gtiibor dio Hvozdoo, întregi Glwal, văzând că Äizka inu-l cunoaşte pe fecior.

— Unchiul tău e teafăr, mulţumită celui de sus, grăi hatmanul. Ai lui au mers pînă acum nesupărati. Numai în noaptea asta de nu s-ar isca ceva. Şi-acum grăbeşte-te, frate!

Feciorul nu mai zăbovi o clipă. Aproape tot drumul se gîndi la spusele lui ¿izka, cum că s-ar putea să se întîmple ceva. „Se întunecă, îşi zise el. Ce-ar fi să ne mai încăierăm o dată ?" Toti erau zdrobiţi de oboseală, şi caii, şi oamenii. Lui însuşi îi era gîndul numai la odihnă, şi fără vou». îşi îndemnă calul, ca să iuţească pasul. De cîteva ori murgul se poticni şi de sub copitele lui tîşniră scînt^i.

XXV

Mai tîrziu, cînd ar fi putut în sfîrşit să se odihnească, feciorul nu se mai gîndi la somn. îşi priponi murgul şi-l lăsă să pască alături de ceilalţi cai pe lunca plină de flori. Apoi se apropie de cîţiva fraţi care priveau spre vadul rîului. Apa se înnegrise ca un şuvoi de cerneală, iar malurile învăluite în beznă gemeau de oameni şi de căruţele care aşteptau să treacă prin vad. Feciorul tăcu nişte ochi mari cît roata carului, căci nu mai văzuse nicicînd asemenea privelişte.

La rîu pîlpîiau doar cîteva luminiţe. Ici-colo, făclii de smoală ardeau pe ţărm, iar alte două luminau gîrla. Le ţineau deasupra capului doi călăreţi ai căror cai stăteau în apă, fată în fată în dreptul celor două maluri. În scînteierea roşie a tortelor ce fumegau şi pîlpîiau neîncetat, treceau pedestraşii cu suliti şi lănci, puşcaşii şi prăştiaşii. Carele de luptă şi căruţele cu merinde intrau scîrţîind în apă, unele după altele, pe trei şiruri, în stînga rîndurilor'de pedestraşi.

Şiruri nesfîrşite roiau prin sat ca nişte umbre negre şi se rostogoleau spre gîrlă, de parcă s-ar fi scurs în apele ei. Dispăreau o clipă şi apoi se iveau pe malul dimpotrivă, pornind mai departe, spre tabăra din luncă. Deasupra apei se puteau vedea carele negre cu umbrele scutierilor şi ale steagurilor. Se auzeau îndemnurile însoţitorilor de care şi ale cetaşilor care aşteptau călări în apă, ca oamenii şi căruţele să treacă dincolo.

Deodată se stîrni zarvă mare. Strigătele porneau de pe cele două maluri ale apei.

— Parcă s-ar fi răsturnat, spuse unul din fraţi ce se afla în preajma feciorului.
— Sau poate că s-au înnămolit.
— S-ar putea ca apa să se fi umflat din pricina ca. relor şi să le fi răsturnat pe cele ce veneau în urmă.
— Da' de unde t Uite c-au şi pornit !
Din loc se urniseră însă numai două care, unul lîngă altul. Apoi o porni şi cel de al treilea din rind eu ele, care rămăsese mai în urmă, căci în clipa cînd să pornească, se lăsase atît de mult într-o parte, încît fu cît pe-aci să se răstoarne. Ostaşii văzură cum în urma carului, ţîşneşte cetaşul călare, dînd din mîini şi stri- gînd la cărăuşi să mîne mai repede. Carele porniră mai dfepart'î. I'n urma lor alte trei, şi aşa mereu, unele după altele, ieşeau din apă. De la mal se împrăştiau apoi în diferite părţi, ca să ocrotească tabăra de jur împrejur. înaintau în rînduri strînse şi cu mai puţin zgomot pe pămîntul afînat al ţarinilor şi semănăturilor. Dar zornăitul lanţurilor de sub roţi vuia neostoit peste lunca învăluită în neguri.
Şiruri de căruţe, cete de pedestraşi şi de călăreţi alergau dintr-o parte în alta ; unii zoreau către rîu, alţii veneau dinspre apă, îndreptîndu-se în grabă spre căruţe şi pîlcuri ca nişte umbre mişcătoare. Din loc în loc, carele şi cetele de oameni se opriseră.
De lîngă murgul său, feciorul privea în jur. îşi părăsise locul unde stătuse mai înainte, căci de acolo rîul nu se vedea atît de bine. De o parte şi de alta, oamenii deşhămau caii, rînduiau carele, iar pedestraşii se pregăteau de culcare. Dar nici un focşor nu se zărea nicăieri. Asta, de bună seamă, ca şă nu-i poată descoperi nemţii şi ungurii, gîndi feciorul. „Vor porni oare împotriva noastră ? Unde-o fi fratele ¿izka !" Şi îşi aţinti privirile, către vad şi către sătuc. Din partea aceaa răzbătea zgomot necurmat. Lumina roşie pogo- rîse peste apă, carele negre coborau încă spre rîu şi pîlcuri de umbre soseau fără încetare. Aruncîndu-şi apoi ochii dincolo de sat, spre drumul de pe înălţimea peste care trecuseră, Andrei văzu iarăşi văpaia sînge- rie pe cer. Sub palele ei se rostogolea într-una şarpele uriaş şi zgomotos ce cobora spre apă.
Pe ¿izka nu-l zări. dar feciorul nu zăbovi prea mult. Toţi din ceata lui Kune§ încălecară şi porniră mai departe pe şosea. Trecînd prin tabără, Andrei văzu pretutindeni oameni deshămînd caii şi adăpîndu-i din găleţile pe care le umpleau la rîu.'
Kunes din BSlovice îşi conduse călăreţii tocmai în celălalt capăt al taberei, la poalele dealurilor ce se înălţau în dreapta. Se opriră acolo între şirurile de care. Caii erau deshămaţi, carele de luptă rînduite, lanţurile prinse unele de altele şi scoarţele lăsate în jos, pe cînd în alte părţi taboriţii abia opreau căruţele şi coborau drabinile. Zarva şi zornăitul lanţurilor răsunau în stînga şi în dreapta.
În vremea asta, peste înălţimea de dincolo de sat se aşternuse tăcere şi dinspre vad se apropiau cele din urmă care. Ele se rînduira pe margini, lînga celelalte care de luptă, închizînd tabăra în formă de dreptunghi. Căruţele cu merinde traseră în mijloc. Lîngă carele de luptă, înăuntrul dreptunghiului, poposiseră cetele de luptători. Feciorul văzu cum capătul taberei fu închis de şirul carelor de luptă. După aceea se întinse şi el să se odihnească între ceilalţi tovarăşi. Caii stăteau alături sau se odihneau culcaţi pe jos.
Amurgul tîrziu de primăvară se stinsese. Cerul era încă senin, dar dinspre Benesov se grămădeau din ce în ce mai mulţi nori. Văpaia roşie hălăduia încă în slăvi, deasupra înălţimii, peste păduri, ba chiar şi mai jos, dînd mereu de ştire că focul nu-şi ostoise vîlvoa- rea. Feciorul îşi pironi privirea asupra ei, pînă ce ochii i se închiseră de oboseală. Adormi, ca şi cei mai mulţi dintre tovarăşii săi, în larma acestui ceas tîrziu. În cele din urmă liniştea pogorî jur împrejur, atît la care cît şi la cetele de pedestraşi. Zdrobiţi de oboseală, se culcaseră care pe unde putuse. Numai străjile — de fiecare car de luptă cîte una — stăteau de veghe. La capătul dinspre rîu se făceau ultimele pregătiri pentru închiderea taberei.
Vîntul contenise de cu seară. Era linişte, aerul căldicel şi tabăra cufundată în întuneric. Între umbrele negre ale carelor nu pîlpîia nici un foc. Nicăieri nici o luminiţă cît de mică. Numai la carele de luptă, înarmate cu bombarde, se pregătea ici şi colo cîte o feştilă ce licărea prin întuneric. Pe şosea, în mijlocul taberei, stăteau călări 2izka, Chval din' Machovice şi Zbynek din Buchov. Toţi se uitau spre sat, dincolo de rîu, către Cercany. Acolo, pe înălţime, se ivise o ceată de oameni călări, care se îndreptau spre apă. Hatmanii se uitau la ei cu privirile încordate şi parcă dornici să afle despre ce e vorba.
Tăceau cu toţii, pînă ce Chval rupse tăcerea :
— Sînt cercetaşii noştri.
— Da' de unde ! Sînt unguri! glăsui Zizka cu ho- tărîre.
Hatmanii nu voiau să creadă.
— Unguri sînt, repetă ¿izka. Uitaţi-vă. Alt pilc vine după ei.
. În clipa aceea un călăreţ se apropie în galop vijelios dinspre celălalt capăt al taberei. Călăreţul le vesti că la străjile de lîngă apă au sosit în goană cîţiva fraţi dintre înaintaşi cu ştirea că se apropie ungurii. De cercetaşi nici pomeneală. Fără doar şi poate că duşmanul i-a ucis.
Nu termină bine vorba, şi un alt frate, cu cuşmă în cap, sosi galopînd pe un cal falnic. Era însuşi Kunes din Belovice. Le spuse că cercetaşii s-au întors şi că Jira Usaty cu oamenii lui au fost tare hărţuiţi. Duşmanul e aproape. Sînt numai călăreţi din Praga şi în curînd vor fi aici

BiUichovec şi Ghvai! ¡rămaseră .buimăciţi de aioeisite veşti. £izka se aşteptase însă la aşa ceva. Se întoarse către Kunes şi-l întrebă dacă cei care vin dinspre Praga sînt în număr mare.
Jira socoate că nu-s aşa de mulţi. Nici două mii.
— Unguri sînt însă mulţi, mult mai mulţi. Vor să ne prindă ca într-un cleşte. .
— Crezi că se vor arunca asupra noastră chiar acum ? întrebă Chval.
— Tot ce se poate ! Iar dacă nu, de bună seamă că nu-i vom aştepta aici pînă mîine. Locul nu-i potrivit.
— În groapa asta ungurii ne-ar strivi sub copitele cailor, întări Kunes. Nici dincolo de rîu nu ne-am putea apăra împotriva lor.
— Trebuie să ne pregătim, îi tăie Zizka vorba cu grăbire. Rînduiţi mai întîi oamenii de la care, pe pedestraşi şi călăreţi. Toată lumea la căruţe ! Pregătiţi puşcaşii din care, cîte doi, cîte trei, în spatele scutierilor. Caii să fie înhămaţi ! Toată lumea să se mişte în tăcere. Pregătiţi totul fără zgomot. Numai dacă se vor apropia de care, să strigaţi. Frate Kunes, trimite încoace o jumătate de pîlc. O să avem nevoie de călăreţi împotriva ungurilor. Şi-acum, fraţilor, cu Dumnezeu înainte !
Sub cerul serii, la poalele colnicelor şi culmilor întunecate, pe lunca Sâzavei, carele de luptă ale fraţilor taboriţi păreau nişte rîuri negre. În bezna nopţii întruchipau laolaltă o cetate nespus de mare, dar cufundată în întuneric, pustie şi moartă. Deodată se auzi glasul răsunător al trîmbiţelor de luptă şi din mijlocul taberei străjile strigară către căruţe şi oameni:
— Deşteiptarea ! Deşteptarea !
Andrei, feciorul din Hvozdno, sări drept în picioare. Pînă să-şi dea seama de cele ce se întîmplă, îl auzi pe hatman poruncindu-le să încalece. În clipa următoare se şi aşternură la drum. La început, Andrei nu ştiu încotro se îndreaptă. Dar deodată îi veni în minte că duşmanul trebuie să fie pe undeva pe-aproape. De altfel, cei din dreapta şi djn stînga începuseră să-şi şoptească unul altuia că-i vorba de vrăjmaş, şi toţi se pregăteau împotriva lui. Cetele de pedestraşi erau gata. Preoţii treceau dintr-o parte în alta, îndemnau oamenii şi uneori îngenuncheau cu ei şi se rugau. împreună cu jumătate din pîlcul său, feciorul din Hvozdno ajunsese între timp în celălalt capăt al taberei, cel dinspre apă. De-acolo se aştepta atacul din partea duşmanului.
Dar Andrei nu desluşea încă nimic. După ce ajunseră la locul hotărît, se pregătiră să aştepte. înaintea lor se aflau şiruri de care şi cete de pedestraşi. Dincolo de ele nu se vedea nimic deosebit. Într-unul din care stătea 2izka cu Zbynek din Buchov şi priveau în jur.
Locul dintre apă şi tabără, rămas gol, prinse să mişune de oameni. Duşmanul trecea necontenit prin vadul Sâzavei şi începuse să-şi rînduiască oştile. Se adunau fără încetare, pîlc după pîlc, venind dinspre Cer- cany, de-a lungul rîului. Toată partea aceea se asemăna cu o pată neagră. Erau numai călăreţi. înaintea cetelor mergeau oameni călări, cîte unul sau cîte doi. De-acolo, din rîndurile lor, răsuna în liniştea nopţii răpăit de darabane şi chemări de corn. Valurile de ostaşi veneau aidoma unor ape mari şi se răspîn- deau în grabă, ca lăcustele. Era greu să-i vezi desluşit. Numai flamurile şi suliţile cu steguleţe în vîrf ce pluteau deasupra călăreţilor păreau o pădure mişcătoare.
Pîlcurile se aşezară în rînduri şi roiră într-una pînă ce alcătuiră două şiruri mari, despărţite unul de altul. Unul rămase în dreapta, pe o latură a taberei, iar celălalt se rîndui înspre miazăzi, în spatele ei. Şirul acesta era mai mare. În clipa aceea se zăriră focuri înălţîndu-şi pălălaia pe dealurile dinspre fiercany, dar şi la cealaltă margine a taberei, pe culmile dinspre Praga. Erau semnalele luptei. ,
Atunci Zizka sări din car şi încălecă, cu gînd să se îndrepte către celălalt capăt al ordiei, unde se afla Kunes din Belovice. Dar în aceeaşi clipă, văzduhul liniştit al serii se cutremură de strigăte de luptă. Ungurii şi nemţii, împreună cu cehii care-i însoţiseră — să tot fi fost vreo zece mii — se urniră ca un talaz uriaş spre carele de luptă. Voiau să se apropie de ele, ca să le dea peste cap sau să sară într-însele. ■ Cu un urlet sălbatic porniseră din amîndouă părţile. Aproape în acelaşi timp se înălţă un strigăt de luptă şi dinspre celălalt capăt al taberei, unde un pîlc numeros de călăreţi de la Vysehrad sosise pe şoseaua ce ducea la Praga.
La carele de luptă domnea tăcere adîncă. Norul de săgeţi trase de ungurii ce se apropiau căzu în bezna fără să pricinuiască vreun rău.
. Din cele două şiruri de care aflate pe margini, în faţa ungurilor, ţîşniră în clipa aceea flăcări roşii. **Nori** albi de fum se ridicară în văzduh. Bombardele detunară. Lunca, învăluită în bezna, se cutremură de bubuit năprasnic. Nori albi se învălătuciră în jurul carelor, înălţîndu-se apoi spre slăvi. Dintr-o dată, rîn- durile-vrăjmaşilor se răriră." Puzderie de cai şi călăreţi se prăbuşiră la pămînt. Ceilalţi cai, înspăimîntaţi, se ridicau în două picioare şi se învîrteau pe loc. Călăreţii strîngeau frîiele din răsputeri, răcnind şi împungîndu-i cu pintenii. Zadarnic. Nimic nu putea ţine în loc animalele înnebunite de spaimă.
O dată cu împuşcăturile slobozite,' din rîndul carelor de luptă izbucniră strigătele oştenilor taboriţi :
— Hurr, Tâbor ! Hurr, Tâbor !
Era un vuiet ce umplea văzduhul de groază, de spaimă cumplită. Dinspre căruţele cu merinde aflate în mijlocul taberei răsună un cîntec grav. Femeile şi copiii înălţau

către Dumnezeu imnuri cucernice, ru- gîndu-se pentru biruinţă ; viersul se auzea în răstimpuri.
Feciorul din Hvozdno, care aştepta în mijlocul cetei de călăreţi, nu putu să mai audă sfîrşitul cîntării. Bubuiturile o acopereau tot mai des. Apoi un strigăt scurt, războinic, se rostogoli peste carele de luptă şi peste pilcurile din spatele lor. Dar mai înainte ca ecoul lui să se stingă, fr.aţii începură să ţipe, cuprinşi de bucurie :
— Fug! Fug!
De jur împrejur izbucniră cu toţii în chiote şi răcnete sălbatice. Un fior cald îl străbătu pe Andrei din creştet pînă-n tălpi. Apoi nerăbdarea îl cuprinse pe fecior. La carele de luptă totul se pusese în mişcare. Flăcăul văzu cum cetele pornesc la luptă, unele după altele, strecurîndu-se afară din tabără şi chiuind vitejeşte. Văzu lăncierii şi pe cei înarmaţi cu îmblăcii îna- intînd cu armele ridicate. În fruntea pilcurilor se aflau preoţii. Unul cu artoforul în mînă, iar în urma lui altul, înalt şi bărbos, ţinînd sabia deasupra capului. Şi tot aşa ceată după ceată, cu preoţii alături sau în fruntea lor, înarmaţi sau fără arme. Fiecare striga cît îl lua gura, îndemnîndu-se unii pe alţii. Mulţi cîntau şi împreună cu ei cînta întreaga ceată.
Iar feciorul stătea aici cu ceilalţi fraţi şi aştepta nemişcat. Zizka îşi opri calul lîngă ei şi, făcînd un semn cu buzduganul, le strigă să se năpustească în urmărirea duşmanilor. îndată ce rosti porunca, ei şi dădură pinteni cailor.
Dar nu porniră bine din loc şi iată că-l auziră spu- nîndu-i hatmanului să nu se avînte decît numai pînă la rîu. Mai departe să nu treacă niciunul !
Cît ai clipi, călăreţii fură afară din tabără şi se năpustiră către vălmăşagul de oameni şi cai, către furtuna de glasuri şi ţipete. Duşmanul fugea îngrozit. Toţi alergau prin beznă, înapoi spre apă, îngrămădin- du-se unii peste alţii. Cai fără călăreţi şi oameni bezmetici, amestecaţi printre picioarele animalelor.
Numai într-un singur loc, o ceată mai mare se împotrivi din toate puterile pedestraşilor taboriţi. Cu lănciile şi îmblăciile, aceştia loveau în unguri şi nemţi ca în snopii de grîu. Coifurile zăngăneau la atingerea îmblăciilor. Loviturile cădeau repede şi pe neaşteptate ca grindina, prăvălindu-se peste platoşele de metal. Zadarnic se apărau ungurii şi nemţii, cu săbiile şi lănciile, luptînd vitejeşte. îmblăciile de fier abia se zăreau prin întuneric şi zdrobeau totul în cale, armuri, cranii, oase.
îndată ce ieşi din tabără, Andrei se năpusti împreună cu ceilalţi asupra vrăjmaşului. Dar îl cuprinse mîhnirea cînd auzi darabanele dînd semnalul de oprire. Ajunseseră lîngă Sâzava şi ungurii erau atîtde aproape, încît tocmai bine i-ar fi putut înhăţa. Vrăjmaşii intraseră în apă şi se bălăceau într-o neorânduială şi o îmbulzeală nemaipomenită. Unii pe jos, alţii pe cai, înnebuniţi de groază, ca o turmă învălmăşită, speriată, se înghesuiau şi se îmbrânceau în valuri, îndreptîndu-se către celălalt mal.
Toţi strigau, suduiau, urlau. Apa plescăia şi stropi săreau în toate părţile ; în acel vălmăşag de oameni, ici şi colo cîte un cal se ridica în două picioare, cu călăreţul sau numai cu şaua pe el. Caii erau gata în orice clipă să-i calce în picioare pe oştenii prăbuşiţi, să-i strivească sub copite
.Feciorul ardea de nerăbdare, ca şi ceilalţi, să lovească în unguri. Dar semnalul de întoarcere îi opri şi trîmbiţele răsunară din nou peste vuietul şi dîr- dora luptei. În acelaşi timp se auzi glasul poruncitor al hatmanului:
— înapoi! înapoi!
Chval din Machovice striga atît de tare, încît răguşise. Cu sabia în mînă făcea semne călăreţilor să se întoarcă la care.
Şi călăreţii ascultară porunca. Trupurile luptătorilor şi cailor căzuţi şi răniţi înnegriseră cîmpul şi de jur împrejur mişuna mulţime de fraţi. Veneau în grabă şi se rînduiau

în urma carelor de luptă. Ici şi colo văzură cai fără stăpîn, ce alergau înspăimîntati dintr-o parte în alta.
Abia acum, după ce făcură cale întoarsă, Andrei simţi o durere la mîna dreaptă. În învălmăşeală şi pe întuneric nu putu să-şi dea seama decît că are o rană de lance la încheietura mîinii, dar se părea că nu e prea adîncă. Se încredinţă de acest lucru cînd ajunseră în tabără, lîngă căruţele cu merinde, unde ardeau două focuri şi unde surorile oblojeau răniţii. Nu erau mulţi la număr. Feciorul fu legat la mînă de o ţărancă bătrînă şi înaltă, îmbrăcată cu cojoc.
24'
371
De aici, se îndreptă spre pîlcul său care adăsta 1a capătul taberei, unde se aflase înainte de începerea luptei. Acum se bucurau cu toţii de o clipă de odihnă. Mulţi dintre ei adormiră îndată ce puseră capul jos.
Andrei se lungi ceva mai la'o parte de murgul său, dar nu izbuti să adoarmă. Îi era frig şi tremura din tot corpul, cu toate că se ghemuise şi se înfăşurase strîns în manta. Amintirea luptei nu-i dădea pace şi nu putea aţipi. Il frămîntau fel de fel de gînduri. Se gîndea la duşman. încotro or fi luat-o ungurii şi nemţii ? S-or fi îndreptat iarăşi către Kutna Hora ? O fi fost cu ei şi regele, fiara aceea sîngeroasă ? Despre toate aceste lucruri se vorbea cu însufleţire în jurul său. La răstimpuri, cîte unul din fraţi aducea ştiri despre vrăjmaş şi despre rărliţi. Unii spuneau că Zizka şi hatmanii porunciseră ca toţi fraţii căzuţi să fie adunaţi de pe cîmpul de luptă:
Dupa âieeâ zăriră o făclie de smoală, a cărei flacără pîlpîia îndărătul carelor. Andrei îşi aduse aminte de unchiul său. O fi sănătos, o mai fi în viaţă? Să întrebe de dînsul în larma şi furnicarul acesta de oameni, nu era chip. Nu putu să afle nici dacă pîlcul de rezervă luase parte la luptă.
În zbuciumul tuturor acestor nelinişti şi frămîntări, noaptea s-a sctirs negrăit de repede. Cînd nici nu se aşteptau, cerul începu să pălească. Dincolo de muchiile dealurilor, spre răsărit, se ivi cea dintîi geană de lumină a zorilor. Aerul era rece şi spre dimineaţă începu să bată vîntul. Tabăra zăcea cufundată în tăcere. Dar liniştea nu dură prea mult. Se dădu semnalul pentru hrana cailor şi puţin după aceea se lumină de ziuă. Un corn sună „deşteptarea", în cele patru zări. Şi numaidecît glasuri puternice strigară fraţilor să se scoale. Chemările se încrucişau prin văzduh, răzbătînd dincolo de carele de luptă.
Taţi se ridicară fără să mai zăiboveaiscă. Unii picotiseră doar, alţii dormiseră îmbrăcaţi, iar cei împlă- toşaţi se odihniseră cu armurile pe ei. Totul era rîn- duit dinainte. Fiecare alergă la locul lui. Carele de luptă se urniră după ce lanţurile fură desfăcute şi caii de povară înhămaţi. Cetaşii o luară înainte, înso- ţindu-şi carele, iar prăştiaşii, lăncierii, puşcaşii precum şi cei înarmaţi cu îmblăcii, se aşezară în rînduri.
Soarele sta gata să răsară. Andrei încălecă şi porni cu înaintaşii pe şoseaua ce ducea spre Praga.
XXVI
îndată ce tabăra zgomotoasă de lîngă Tâbor se risipi, peste cetate coborî liniştea. După plecarea oştenilor, lucrul începu fără zăbavă în oraş. Dar faţă de nemaipomenita hărmălaie din ultimele zile, zgomotul de acum era aproape odihnitor. Hatmanii cei noi âimon din Hroznăjovice şi Svasek din Podoli, se îngrijeau mai ales de terminarea porţilor, de ziduri şi de turnurile meterezelor. Zoreau aprig lucrul în acele locuri.
Mulţimea din oraş se mai potolise şi ea, însă nu de tot. Fraţii şi surorile nu se mai adunau în cete atît de gălăgioase, dar îndată ce se întîlneau doi, vorbeau numai despre plecarea fraţilor spre Praga. Ce-o fi[1] cu ei, ce fel de veşti vor veni de acolo, ce-o să se intîmple la Praga ? Duminică noaptea se răspîndi ştirea că arde Benesov, că acolo se dă luptă crîncenă, că o mare oaste a craiului s-a năpustit asupra fraţilor.
Logofeteasa Zdena venea de la spital cînd auzi aceste vorbe pe uliţă. Vestea o înjunghie drept în inimă. Se căia amarnic la gîndul că în vreme ce fraţii, printre care tatăl şi nepotul ei, îşi varsă sîngele, ea se duce să se odihnească. Privi o clipă în întunericul nopţii, apoi se răsuci pe călcîie şi porni înapoi.
Ţinea să rămînă şi peste noapte la spital. Pe sora care o înlocuia o trimise acasă să se odihnească. Oarecum mirată, aceasta trebui să se supună, fiindcă Zdena îi ceru stăruitor să-i împlinească voia, ba ridică şi glasul ca s-o înduplece.
Rămasă singură, logofeteasa porni cu paşi rari printre răniţi şi bolnavi, străbătînd odaia lungă şi moho- vrîtă, slab luminată, în care plutea un aer greu.
Cei mai mulţi moţăiau sau dormeau. Celor care erau treji, sora Zdena le spunea cuvinte mîngîietoare, le aducea apă, le pregătea paturile sau le schimba oblojelile. Trecu astfel din om în om pînă ce ajunse la celălalt capăt al încăperii. Apoi intră în cămăruţa unde doctorul rînduise peste zi leacurile şi alifiile. Acolo se lăsă în genunchi într-un ungher slab luminat de licărirea unei candele. Logofeteasa Zdena se rugă lui Dumnezeu să-i bine- cuvînteze pe fraţi, ca toţi să se întoarcă teferi şi cît mai degrabă, şi să întărească obştea în înţelegere şi dragoste, după legea lui 'sfîntă. Rugîndu-se, îşi ţinea capul plecaf peste mîinile încrucişate pe piept. Pleoapele cu gene lungi erau coborîte.
„Ca fiii şi fiicele lui Dumnezeu să fie pururea slobozi", întregi ea în gînd. Fără să-şi dea seama, pomeni cuvintele rostite astăzi de Bydlinsky la Pytel. Preotul

vorbise cu căldură despre împărăţia lui Dumnezeu pe pămînt. După acest ceas al răzbunării, cei care au părăsit totul pentru biruinţa adevărului dumnezeiesc, vor apuca zile cînd nu vor mai fi în lume nici răutăţi şi nici păcate, şi atunci, de bună seamă, nu va mai fi nevoie ca oamenii să se împărtăşească cu trupul şi sîngele Domnului. Zdena simţea o negrăită fericire, o desfătare ce îi străbătea toată fiinţa. Parcă-i răsuna şi-acum în urechi:
— „În acel ceas vor rămîne numai cei buni, înconjuraţi de dragoste, fără dureri şi fără suferinţă".
Auzea şi acum glasul care rostise acele cuvinte şi vedea aievea privirea arzătoare din ochii albaştri ai lui Bydlinsky. Îi apăru în minte chipul lui frumos, bărbătesc, şi lumina unei duioase fericiri înflori pe faţa ei palidă.
Cele dintîi raze ale zorilor, o treziră pe Zdena din visare şi ea se aşeză pe laviţă, cu mîinile în poală. În lumina fumurie a dimineţii părea mai palidă şi mai obosită. Stînd aşa pe gînduri, se simţea slăbită, dar plină de evlavie şi cu sufletul întărit de cele din urmă tresăriri ale puternicei emoţii prin care trecuse. Nu-şi dădea seama că în această amăgitoare încîntare, în dragostea pentru adevărul lui Dumnezeu şi în apriga-'i dorinţă după o viaţă nouă, toată inima îi era cuprinsă de o mare osîrdie pentru predicatorul cel tînăr şi atît de chipeş. În ochii ei el era un proroc. Credea în vorbele lui şi de aceea îi ascultase şi sfatul de a rămîne la Tâbor.
Tot gîndindu-se la el, aţipi pe laviţa din cămăruţa doctorului. Cînd se trezi, afară era ziuă de-a bine- lea, şi primul gînd al Zdenei fu că în după-amiaza acelei zile fraţii şi surorile se vor aduna iarăşi la Pytel, aşa cum hotărîseră în ajun. Şi acolo o să vînă desigur şi Bydlinsky. Abia după aceea îşi aminti vestea din noaptea trecută şi se gîndi la tată-său, la Andrei şi la cetele de fraţi de pe cîrhpul de luptă. Ce s-o fi întîmplat oare acolo la Benesov ?
După-amiază s-a adunat multă lume acasă la Pytel. Mai toţi stăteau pe-afară, căci în odăiţă nu mai încăpeau. În pragul casei se aflau Kânis şi Joha brutarul. Alături de ei, pe un jilţ mare, Bydlinsky şedea de vorbă cu Sâdoch. Alţi preoţi nu mai erau lîngă el, în schimb destui fraţi şi surori.
Pe un petic de iarbă, în curte, şedea telalul; înfrigurat, îi lămurea ceva lui Bartuch, ţăranul din Hvozdno, şi altor cîtorva tovarăşi de-ai lui, tineri şi bătrîni. La picioarele negustorului de lucruri vechi se cuibărise copilul lui cel pirpiriu şi palid. Ceva mai încolo, de jur împrejur, pe răzoarele de iarbă şi pe cîteva grinzi aşezate în stivă, se aflau mai mulţi fraţi, tîrgoveţi şi ţărani cu femeile şi fiicele lor, nevasta lui Joha cu neamurile ei, femeia lui Pytel cu fata şi alte cîteva cunoscute. Deasupra tuturor se înălţa Mikulâs. ciolănos şi voinic, cu părul şi barba neagră, în spatele unor fraţi cu feţele încruntate şi gînditoare.
Soarele strălucea pe cer, dar în curtea casei era umbră şi răcoafe. Numai într-un colţ tremurau cîteva pete luminoase de aur, presărate de o rază stingheră de soare, şi jucau pe capul lui Mikulâs cel oacheş. Oamenii stăteau la sfat. Unii vorbeau cu glas tare, alţii mai încet. Cei mai mulţi tăceau, cu ochii pironiţi drept înainte. Fiecare dintre ei arunca priviri întrebătoare preoţilor, nerăbdători să-i audă vorbind.
Deodată telalul se sculă de jos şi li se adresă ca un predicator :
— Fraţi şi surori!

Apoi se îndreptă spre uşa unde se aflau preoţii şi de unde avea de gind să cuvînteze, de vreme ce nimeni nu începea

.Dar Kânis nu-l lăsă. Cînd văzu că negustorul se pregăteşte să vorbească oamenilor, se întoarse cu faţa către mulţime şi luă el cuvîntul. Dar tăcu după primele vorbe. Tocmai în clipa aceea intra logofeteasa Zdena. Preotul o măsură cu privirea, şi ochii lui negri şi pă- trunzători urmăriră făptura zveltă şi înaltă a tinerei văduve, pînă ce aceasta se aşeză pe grinzi, aproape de nevasta lui Pytel şi de fiica ei, Jana. Bydlinsky se uită şi el după Zdena, dar nu-l pierdu din vedere nici pe Kânis.
„De aceea a zăbovit pînă acum", îi itrecu prin minte lui Bydlinsky. „Din pricina ei n-a început!"
Răscolit de acest gînd, îl privi o clipă pe Kânis. Părea că-l ascultă cu luare-aminte. Dar dintru început nici nu ştiu despre ce vorbeşte. Îi auzea glasul melodios şi şuvoiul de cuvinte care ţîşnea repede şi scurt ca apa unui pîrîu pe o coastă de munte. Nu se gîndea la cele ce spunea Kânis. Gîndul lui zbura aiurea, la cele ce lăsase tovarăşul său să se înţeleagă alaltăieri, în privinţa logbfetesei Zdena, şi la chipul ciudat în care se întîlnise cu el la spital.
În clipa aceea intră Petr cel înalt, cu părul vîlvoi şi barba lungă, castanie, stacojiu la faţă, murdar, cu un şorţ de' piele şi cu mînecile suflecate. Mergea iute şi se aşeză cu zgomot mai în spate, în mijlocul fraţilor. Şi totuşi de astă dată Kânis nu se opri nici o clipă, nu aşteptă ca adineauri

cînd trecuse fiica logofătului din Hvozdno, deşi tînăra văduvă păşise încet ca o umbră. Bydlinsky băgă de seamă acest lucru şi-şi întoarse ochii către Zdena. să vadă dacă se uită sau nu la Kânis.
Logofeteasa şedea cu capul plecat, privind în jos şi ascultînd cu multă luare-aminte. Bidlinsky o văzu numai odată înălţîndu-şi ochii şi uitîndu-se la el. O singură clipă, cu spaimă, dar privirea i se îndreptase totuşi către el. Şi Bydlinsky simţi că nu fusese o privire aruncată la întîmplare.
În timpul acesta, Kânis stătea în dreptul uşii, lîngă un stîlp de lemn, şi vorbea oamenilor cu glas ceva mai răstit. Dădea din mîini, iar barba lui neagră ce i se revărsa pe piept, se mişca în sus şi în jos.
— ...Cei aleşi nu vor muri cu trupul în acest veac, pînă în ziua judecăţii. Li se vor împlini toate cele făgăduite, aşa cum au fost vestite prin graiul lui Isâia prorocul, care a zis : „Eu voi zidi o lume nouă şi ceruri noi", şi prin evanghelistul Ioan care a glăsuit: „Şi am văzut o lume nouă şi ceruri noi".
În curte pogorîse o tăcere adîncă. Fraţii şi surorile ascultau cu nesaţ, fără să ia în seamă zgomotele de pe schelele din apropiere.
— În împărăţia cea nouă, — urmă Kânis, — au va mai fi, scumpi fraţi şi surori, nici o durere. În această împărăţie, reînscăunată cu preţul suferinţelor noastre, nu vor mai fi nici magiştri şi nici doctori şi nimic nu va mai rămîne din cumplita rătăcire. Şi vom crede numai într-un singur lucru, în ceea ce este neîndoios şi limpede în legea lui Dumnezeu. Tristeţea şi obida se vor curma, femeile vor naşte fără dureri. Toti vor fi la fel de pricepuţi. Ocinile, heleşteiele, luncile, pădurile şi toate bucatele vor fi slobode pentru fiecare dintre voi, aşa cum arată acest început făurit de obştea noastră.
Din pricina înflăcărării, fata preotului era roşie ca focul. Aproape toată lumea se uita la el şi-i sorbea cuvintele, într-o încordare fără seamăn. Bartuch îşi ridică spre cer ochii cu străluciri bolnave, şi zguduit de o aprigă emoţie oftă adînc. O femeie tînără, cu un tulpan alb pe cap, plîngea în hohote, lăsînd lacrimile să i se rostogolească pe obraji, fără să le şteargă. Şedea încremenită, ca o statuie, cu; ochii pironiţi asupra preotului. Predicatorul conteni doar o clipă şi începu din nou :
— Iar între oameni va sălăşlui asemenea dragoste, încît toate lucrurile...
Deodată, glasul unui' corn răsună în văzduh şi curmă scurt predica lui Kânis. Preotul se încruntă şi făcu o mişcare bruscă. Bydlinsky se sculă de la locul său, iar dintre cei aflaţi în curte ici, colo, se mai ridicară şi alţii în picioare. De bună seamă că s-a întîm- plat ceva — ceva important. Glasul cornului chema poporul să se adune. Semnalul răsună din nou, acum mai aproape, apor mai departe, şi de jur împrejur se auziră zgomote şi tropot de paşi. Era mulţimea care alerga în grabă, ca un puhoi de ape. Iar din cealaltă parte veni un alt puhoi, însoţit de strigăte. Dintr-o casă se năpusti în curte un frate tînăr, care urla ca ieşit din minţi:
— Haideţi ! Degrabă ! A venit un om din tabără.
— Veşti de pe cîmpul de luptă 1 strigă cineva din vecinătate. Mai repede, oameni buni, mai repede !
În curtea lui Pytel se stîrni un freamăt neobişnuit. Aproape toti se sculară de la locurile lor. Printre cei dintîi se ridică şi Zdena. Cîtiva tineri din spate se năpustiră spre porţi. În fruntea lor se afla Mikulâs, voinic ca un uriaş, iar lîngă el Petr, tot atît de înalt, cu şortul lui de piele care foşnea din pricina grabei. Dar în aceeaşi clipă cei doi Samsoni se opriră locului şi ceilalţi în spatele lor. Inaintînd cîţiva paşi, Kanis se răşti la ei :
— încotro aţi pornit ? răcni el cu năduf. Fugiţi de adevărul lui Dumnezeu, ca să auziţi că fraţii neîncrezători s-au bătut pentru pînzarii de-aco'lo ? Că au pOT- nit să lupte, sfătuiţi de prietenul şi ocrotitorul lor ? Vreţi să auziţi cum le-a poruncit şi i-a condus Zizka, el însuşi un pînzar, în stare să se tîrguiască şi cu maeştrii de la Roma ? Nu ştiţi că sfînta scriptură spune : „Să nu te înhăitezi cu nimeni" ?
Oamenii se opriră locului, năuciţi de vorbele preotului. Mikulâs se încruntase. Kânis fierbea de mînie şi nu mai aştepţă nici un răspuns.
— Doar n-aţi venit aici, în munţi, din mijlocul ba- bilonenilor, — strigă el, — ca să ajutaţi Babilonului, ale cărui păcate s-au ridicat pînă la ceruri ! N-au de- cî't să4 facă una cu pămiinitul. Noi vom aivea- aici, în- lăuntrul acestor ziduri, un oraş nou, neprihănit, un oraş al lui Dumnezeu.
Cei dojeniţi se întoarseră şi se aşezară din nou. Numai Zdena, dornică să audă veştile sosite de pe cîmpul de luptă, sta nehotărîtă. Ar fi dorit să plece. În clipa aceea apăru în faţa ei Bydlinsk^.
— Tu ai fi singura care te-ai duce, îi vorbi el apă sat şi cu o uşoară mustrare în glas, ce se ghicea şi în privirea ochilor lui albaştri.
Tînăra văduvă nu mai îndrăzni să spună că ar fi bucuroasă să ştie cum s-au desfăşurat lucrurile pe cîmpul de luptă şi că poate ar avea prilejul să afle veşti despre tatăl ei. Se supuse. Păşi tăcută pînă la locul său şi se aşeză.
Afară, în piaţă, răsună iarăşi glasul cornului, învăluit în zgomotele şi strigătele mulţimii. Chiotele oamenilor răzbătură pînă în curtea lui Pytel. Se auzeau acum mai puternic. Erau desigur veşti bune. Kânis se posomori şi tăcu o clipă. Dar nu din pricina chiotelor de bucurie, ci pentru că aştepta ca fiecare să se aşeze: Cei care voiseră

să plece nu se liniştiseră încă. Mulţi dintre ei nici nu se mişcaseră de la locurile lor. Stăteau ca mai înainte şi aşteptau posomoriţi ca preotul să înceapă a vorbi. Şi el îşi urmă cuvîntarea ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Dar peste puţin răsună din piaţă o cîntare puternică, pornită din sute de piepturi. Toţi cei din curtea lui Pytel cunoscură după viers că fraţii cîntau :

Cu bucurie aşteptăm...

Niciunul însă nu se lăsă ademenit de vajnica melodie. niciunul nu-şi alătură glasul de al celor de afară. Toţi îl ascultau pe Kânis. Acesta cuvînta plin de îndîr- jire, dar nu despre 'împărăţia şi viaţa cea nouă, ci împotriva fraţilor. De ce cîntă ei. oare' şi de ce se bucură? Dacă fraţii au învins alături de Zizka, n-au biruit pentru adevărul lui Dumnezeu, ci nentru ma- giştrii şi doctorii din Praga, care nu vor să leDede odăjdiile şi limba latină.

între timp, cele din urmă răsfrîngeri luminoase ale soarelui se mistuiseră din curte. O umbră deasă se lăsă jur împrejur şi cîntarea de bucurie din piaţă se potoli încet, încet, pînă ce amuţi cu desăvârşire, pier- zîndu-se în dreptul bisericii

.După aceea, fraţii şi surorile părăsiră curtea lui Pytel, dar preoţii rămaseră. Logofeteasa Zdena plecă împreună cu alte două .surori, zorind spre spital. Nu scotea o vorbă şi nici nu auzea ce sporovăiau tovarăşele ei de drum. Se gîndea la spusele lui Kânis şi la Bydlinsky, care nu o lăsase să plece. Abia în piaţă îşi reveni. Fraţii şi surorile care tocmai se întorceau de la lucru,-se opreau, adunîndu-se în jurul ciuberelor. Toţi îşi întorceau privirile şi arătau într-acolo. Zdena se opri şi ea.
Ciuberele aruncau umbre negre peste capetele celor care se înghesuiau împrejur, şi Zdena văzu acum în preajma lor ceva ce nu zărise înainte de amiază. Stăteau înfipte acolo vreo zece lăncii cu steguleţe albe şi roşii. Erau şi două negre printre ele. Pe cele roşii se afla zugrăvită cîte o cruce albă, pe cele albe o cruce roşie, iar pe cele negre cruci albe. Steguleţele erau mototolite, ici-colo rupte, iar lemnul scrijilit.
Fuseseră înfipte acolo în semn de biruinţă. Fraţii şi le-arătau cu bucurie şi în priviri li se citea batjocura ; rîzînd dispreţuitori, spuneau că sînt de la duşmanul învins la Benesov în lupta de aseară. Mii de unguri, şi nemţi s-au aruncat asupra fraţilor, dar cu ajutorul lui Dumnezeu taboriţii i-au zdrobit chiar lîngă carele de luptă. Zdena auzi cît de crîncenă fusese bătălia, cum fraţii i-au răpus pe duşmani şi i-au pus pe fugă.
— Şi astea de aici nu sînt toate, zise o bătrînă de-alături, cu părul vîlvoi căzut pe frunte, arătînd spre steguleţe cu mîna ei noduroasă. Trimisul ne-a adus doar cîteva din ele, ca să ne bucurăm.
— Şi unde-s celelalte ? întrebă cineva.
— Le-au dus fraţii la Praga, ca să le vadă şi cei de-acolo. Toate poartă semnul ereziei catolice. Şi sînt multe, multe, o kopă întreagă, poate chiar şi mai multe.
Bătrîna făcu un gest ameninţător către steguleţele care purtau semnul crucii.

— Dintre ai noştri au pierit mulţi ? întrebă logofeteasa Zdena pe cineva din apropierea ei.Puţini ! Lîngă Benesov şi în lupta de dincolo de Benesov numai cîţiva au fost răniţi. Doar pîlcul cer- cetaşilor...

— Ei au pierit cu toţii, adăugă un rotar bărbos, cu mîini vînjoase şi aspre. Omul care a venit povestea că ungurii i-au ciopîrţit pe toţi.

— Rugaţi-vă pentru ei! rosti bătrîna. Au murit pentru adevărul lui Dumnezeu. În ceasul acesta au ajuns de bună seamă în împărăţia Domnului din ceruri. Să ne-ajute şi nouă Dumnezeu.

Văzînd că aici nu aflâ veşti mai amănunţite, logofeteasa Zdena se duse să întrebe la primărie. Dar nici acolo nu aflâ mare lucru. Atîta doar că fraţii au biruit duşmanul şi şi-au deschis drum spre Praga. Dar cîţi au fost răniţi, cîţi au pierit în. luptă şi cine anume, despre toate astea solul care adusese vestea nu putuse spune nimic.

Zdena se întoarse, luînd-o pe lîngă biserică. Aici era linişte, dar lăcaşul gemea de lume. Prin uşile deschise, logofeteasa auzi glasul preotului. Însă nimic n-o atrăgea acolo şi tînăra femeie îşi văzu de drum. Deodată îi apăru aievea chipul lui Bydlinsky şi logo- fetesei i se păru că preotul Kânis se ţinea după ea. Fără voie iuţi paşii.

După o clipă, Bydlinsky şi Kânis trecură pe lîngă biserică, mergînd în urma ei. Ceva mai încolo de uşa lăcaşului, îi ajunse Mikulâs din Pelhrimov, care alerga cu sufletul la gură.

— Fraţilor, strigă el. Am fost afară, dincolo de. porţile oraşului, şi pe drum am aflat vestea cea bună. '

. — Care veste ? întrebă Kânis, încruntînd sprînce- nele,

— Cum, n-aţi auzit că fraţii au învins la Benesov ?

— Ba am auzit, întîmpină Bydlinsky, dînd din umeri.

— Şi nu vă bucuraţi ?

— De ce să ne bucurăm ? întrebă tot Bydlinsky. Că au dat ajutor celor din Praga, care sînt împotriva noastră ?

— Iar 2izka, — sari Kânis, — fratele &izka — cuvîntul *frate* îl rosti în batjocură — va face acum şi mai avan pe stăpînul şi va porunci tuturora. Iar pentru dumneata o să se îngrijească de niscai patrafire.

— Asta nu ! adăugă scurt Mikulâs. Lasă-l în pace pe fratele 2izka. El...

În clipa aceea, lumea din biserică începu să cînte. Kânis se pregăti să plece. Dar înainte de a se urni din loc strigă în zeflemea :

— Ei, frate, nu mai zăbovi, du-te de cîntă şi tu în cinstea lui £izka !

— Şi pentru patrafire ! întregi Bydlinsky, luînd-o la picior.

Preotul Mikulâs privi în urma lor şi strigă :

— Blestemaţilor!'

Iar după ce-i văzu depărtîndu-se fără a mai întoarce capul spre el, Mikulâs intră în biserică. Dinăuntru răzbătea viersul uriei cîntări cucernice.

XXVII

Kunes din Belovice pornise de la Porice spre Praga, înaintînd cu foarte multă băgare de seamă în fruntea pilcului său. Trimitea mereu cercetaşi în recunoaştere, iar călăreţilor din cetele de înaintaşi le spusese să fie gata în orice clipă. Toţi mergeau plini de încordare, dar nu atît de emoţionaţi ca ieri la Benesov şi mai ales seara la Porice. Acum cătau cu mai multă îndrăzneală în dreapta şi în stînga, iscodind după duşman. În urma biruinţei de ieri simţeau un nou clocot de viaţă fremătînd în pieptu-le, erau mai încrezători şi mai plini de curaj. Cînd hatmanul îl îndemnă pe Andrei să-şi schimbe locul din pricina rănii primite şi să .treacă în ceata din urmă, feciorul din Hvozdno se împotrivi.

Rana îl ustura, iar frigurile îi zgîlţîiau tot trupul. Cu toat^ acestea, cînd tînărul preot care mergea în frunte, adături de haitman dădu tonul, Andrei oînită şi el, ca şi ceilalţi, cu voie bună şi înflăcărare :

Noi creştinii adevăratei credinţe...

Dimineaţa era fermecătoare. În spatele piscurilor, soarele răsărea pe un cer senin, plin de strălucire. Dar privirile fraţilor se întorceau către miazănoapte, căci într-acolo îi ducea drumul.

La început înaintară în voie pe şleaul care, pornind de la Porice, trecea pe la Mestecko şi se îndrepta spre Dnespeky. Drumul se aşternea oblu la poalele crestelor. La stînga, lunca se întindea pînă la Sâzava, pe care călăreţii o mai văzură pentru ultima oară la Dnespeky. Sălciile şj arinii de pe marginea rîului, cu frunzişul lor fraged şi bogat, se zugrăveau limpede în aerul curat şi proaspăt al acestei dimineţi de mai. De la Dnespeky, apa cotea către soare-apune, iar călăreţii se îndreptară mai departe spre miazănoapte.

, Mergeau nestînjeniţi.

Pe drumul uscat şi prăfuit ,ca şi pe luncile şi ţarinile de lîngă drum, călcate în picioare şi bătătorite, în- tîlniră destule urme de-aile vrăjmaşului, mai ades urme de cai. De la oamenii de prin sate aflară că pe-acolo trecuseră în goană mare călăreţii craiului, îndreptîn- du-se dinspre Praga către Porice, şi că peste noapte trecuseră înapoi, fugind de le sfîrîiau călcîiele. Şi nu s-au oprit nicăieri, nici la Mestecko, nici la Dnespeky. Dincolo de acest sat, unde lunca rămînea la stînga şi drumul urca printre creştete de munţi "şi colnice pădu- roase, înaintaşii dădură peste un cal mort. Se prăpădise de bună seamă din pricina goanei bezmetice a călăreţului. De altfel se şi vedea că stăpînul lui se grăbise peste măsură. Lăsase pe cal o şa

frumoasă, cioltarul, pieptarul frîului, împodobit cu paftale strălucitoare, şi toate curelele.Fraţii luară aceste lucruri şi împinseră stîrvul prăfuit în marginea drumului. Calul, deasupra căruia roia puzderie de muşte, avea potcoavele atît de curate, încît străluceau în soare.
Mai la vale gîlgîia un pîrîu, iar dincolo de el se înălţau creste împădurite, aidoma celor din stînga, ce porneau chiar din marginea drumului. La răscrucea către Pyseli zăceau doi cai. Unul era fără şa şi fără hamuri. I se umflase tot trupul şi ţinea picioarele în sus, crăcănate ca nişte beţe. Sub cel de-al doilea zăcea, într-un lac de sînge un ostaş fără coif, cu faţa galbenă şi ochii deschişi. Murise. Tolba şi săgeţile erau risipite pe jos, alături de el.
De aici înainte n-au mai putut fi găsite urme de-ale duşmanului pe şoseaua care ducea la Praga. Cerce- taşii şi oamenii din partea locului spuneau că ostaşii craiului n-au urmat drumul spre Praga, ci au cîrmit spre Pyseli. De aceea înaintarea călăreţilor se făcea acum mai în siguranţă. Totuşi, era destul de obositoare .Drumul urca necontenit şi soarele dogorea nemilos. Era zăduf, iar de pe cai apa curgea şiroaie, înaintaşii îşi amintiră de grosul oastei, care o ducea desigur mult mai greu. Carele urcau anevoie la deal şi numai pe un singur rînd.
Cînd ajunseră sus, pe culmea Ladvi, înaintaşii ră- suflară uşuraţi. Caii mergeau acum la trap pe un drum drept. Dar nu înaintară prea departe. Preotul Psenicka îi opri şi, fără să descalece, se răsuci către călăreţi, arătîndu-le cu mîna dreaptă, dincolo de drum, la stînga, o pîrloagă întinsă. Cîţiva ostaşi dădură din cap şi murmurară ceva. Arătară şi ei spre ţelina aceea şi spre ogoarele înverzite de alături.
— Aici am mai fost 1 strigară cu toţii. Aici am fost anul trecut.
Oamenii vorbeau zgomotos aducîndu-şi aminte de cele întîmplate atunci. Fiecare arăta celorlalţi pîr- loaga aceea întinsă, unde în toamna trecută se"ţinuse o mare adunare, la care veniseră ţărani, tîrgoveţi şi boiernaşi din Praga şi de prin alte părţi.
— Era un furnicar de oameni în locurile acestea. Se înnegrise cîmpul de atîta omenire, spuse un frate bărbos din preajma lui Andrei. Unii erau călări, alţii în căruţe, iar mulţi veniseră pe jos. Uite, colo erau şiruri întregi de care şi de cai.
— Şi mai toti aveau în mîini toiege, adăugă unul care luase parte la adunare. Şi să fi văzut cum...
— Vedeţi colo pinul acela bătrîn şi roşiatic ? Lîngă el stătea Korancla. A venit pe jos, ca un apostol, tocmai de la Pilsen. Şi pentru a doua oară a propovăduit. „Via Domnului", — zicea el, — „a înflorit minunat, dar iată că se apropie caprele. Vor s-o roadă. De aceea să nu ţinem

în mîini toiagul de pelerin, ci sabia". Vă dati seama ce bine a văzut Koranda lucrurile ? Dumnezeu i-a insuflat vorbele acelea.

Fraţii porniră cîntînd şi lăsară în urmă aceste locuri pioase. Dar nu cîntară multă vreme. Era tare cald şi oamenii se simţeau frînţi de oboseală după luptele din ajun. Cu puţin înainte de prînz, hatmanul Kunes le porunci să descalece, să dea nutreţ cailor şi să se odihnească. Ajunseseră la satul Stirin.

Andrei îşi spălă rana şi se obloji din nou. Se simţi mai bine ; fără să bage nimic în gură, se aşeză pe iarbă sub un copac şi adormi îndată. Dormi somn greu şi nu se trezi decît în clipa cînd sună: cornul de plecare. Porniră la drum, dar de astă dată fără să mai cînte. Vorbeau despre felul cum o să-i primească Praga.

După aceea zăriră cîţiva călăreţi apropiindu-se în goană. Unul din ei îi spuse ceva lui Kunes din Belo- vice. Apoi întoarseră caii şi porniră înapoi, tot atît de repede cum veniseră. Printre înaintaşi se răspîndi vestea că noii sosiţi erau soli de la Praga.

După cîtăva vreme Kunes îşi opri oamenii şi aşteptă să se apropie grosul cetei. Pe la chindie, porniră iarăşi la drum. Andrei uită, ca şi ceilalţi, de oboseală şi de 'greul drumului. Un val de sunete răzbătu deodată pîn' la ei, o cîntare vajnică şi zguduitoare, ce zbucnea din sute şi mii de piepturi. Se revărsa ca un puhoi nestăvilit din rîndurile nesfîrşite ale mulţimii care împînzise şoseaua. Steaguri roşii, albastre, verzi

 şi albe înălţîndu-se deasupra capetelor sclipeau şi fluturau în văzduh.

Călăreţii îşi îndreptară trupurile în şa şi un val de sînge cald le năvăli în obraji. Uitaseră de oboseală. Andrei, care mergea în primele rînduri, văzu cum cei din prima ceată sînt întîmpinaţi de praghezi, cei mai mulţi tineri — studenţi şi şcolari. În fruntea lor se aflau însă şi oameni cu bărbi lungi, îmbrăcaţi în ta- barde de culoare închisă. Preoţii purtau stihare, iar unul ducea într-o prăjină, artoforul cu sfîntul trup al Domnului.

Andrei îi văzu pe preoţi păşind în întîmpinarea lui Kunes din Belovice şi hatmanul le răspunse, vînturîn- du-şi ghioaga deasupra capului. Strigătele de bucurie ale celor din Praga acopereau vorbele lui Kunes.

Fraţii fură cuprinşi de o mare înflăcărare, cu toate că nu auzeau nici un cuvînt din spusele hatmanului şi nici ce vorbeau praghezii cu el. Andrei şi ceilalţi înaintaşi din preajma sa şi din rîndurile din spate nu mai puteau de bucurie şi făceau semne cu suliţile.

îndată ce convoiul celor din Praga se urni din loc, fraţii, înfierbîntaţi de strigăte şi cîntece, îşi îndemnară şi ei caii. Feciorul nu ştia încotro merg. Vedea numai oameni şi

nimic altceva. În faţa lor păşeau preoţii, studenţii şi şcolarii. Dar la dreapta şi la stînga drumului se revărsa puhoi de lume. Şi pretutindeni cîntece, strigăte şi o nestăvilită bucurie. Iar deasupra tuturor, glas de clopote. Dangătul străbătea ca o boare răcoroasă prin văzduhul încins. Andrei nu mai auzise niciodată atîtea clopote sunînd laolaltă. Dăngătele porneau din turnurile bisericilor şi primăriilor şi aveau în ele ceva măreţ şi sărbătoresc. Pe drum oamenii cîntau, cu feţele îmbujorate de fericire, cu ochii scînteietori. Toţi se uitau la călăreţii prăfuiţi, murdari şi plini de nădu- şeală. Se îmbulzeau spre ei, întîmpinîndu-i cu vorbe de bun venit, salutîndu-i zgomotos. Călăreţii nu puteau înainta decît la pas. Apoi se opriră din nou. Se aflau la poarta Porcilor, lîngă al cărei turn era cea **mai mare înghesuială. După cît putea să vadă, Andrei chiti că alţi oameni le ieşeau în întîmpinare, de astă dată însă nu numai preoţi, ci şi tîrgoveţi cu bărbi impunătoare, îmbrăcaţi în şube frumoase.**

Dăngătul clopotelor răsuna şi aici, iar strigătele mulţimii se împleteau cu sunetele fanfarelor. Pămîntul moale de sub copitele cailor rămăsese îh urmă. îndată ce trecură pe sub bolta puternicelor porţi, simţiră sub picioare caldarîmul. Potcoavele ţăcăneau pe uliţa pietruită. Printre case şi grădini, în dreapta şi în stînga, mulţimea forfotea într-o îmbulzeală nemaipomenită. Nu se vedea un locşor gol, nimeni nu se mai putea mişca în voie. Bătrîni, tineri şi femei iîntr-un amestec pestriţ.

În vreme ce ostaşii înaintau încet, la pas, printre oamenii care cîntau şi-i primeau cu strigăte de bun sosit, Andrei zări femei şi fecioare gingaşe, îmbrăcate în straie minunate, unele cu văluri pe cap. De pe uliţe, de la ferestre, de sub bolţi şi de la intrările caselor de piatră le făceau semne cu mîinile. Feciorul din Hvozdno văzu că lumea se uită la el şi că toţi arată spre mîna lui oblojită. Tinerii şi femeile se îmbulzeau spre dînsul, să-l vadă mai de aproape. Andrei se simţea măgulit şi surprins în acelaşi timp. Nu mai putea înţelege acum spusele unora dintre preoţii de la Tâbor, care-i vorbeau de rău pe oamenii din Praga, tunînd şi fulgerînd împotriva lor. Şi ei, iată cum ne primesc I Chiar din felul cum îi întîmpinau, se vedea limpede că inimile lor tremură după adevărul lui Dumnezeu.

Cuprins de o nouă înflăcărare, Andrei făcea semne cu suliţa cînd într-o parte, cînd în alta, spre uliţe şi spre ferestre, unde oamenii stăteau înghesuiţi ca macii pe cîmpie. Şi dădea mîna cu cei care ajungeau pînă la el şi păşeau alături de murgul lui. Strigătele de bucurie ale mulţimii nu mai conteneau.

25*

7Cei din Praga aveau în coasta lor, la Hradcany şi la Vysehrad, două tabere de ostaşi de-ai lui Sigis- mund. Către ele se îndrepta acum oaste multă, ca un puhoi de ape. De aceea, în clipele astea grele, oamenii din Praga 6rău atît de înflăcăraţi de ajutorui şi prie^ tenia taboriţilor. Dar şi de biruinţa lor. Vestea că ieri, la Porice, taboriţii au zdrobit oastea craiului maghiar, ajunsese la Praga chiar înainte de sfîrşitul luptei. Iată izvorul nesecatei bucurii! Prietenii lor biruiseră un duşman pe care toată Praga îl ura.
Andrei coborî pe uliţa largă, printre grădini şi case, şi se lăsă dus de mulţimea zgomotoasă. La capătul uliţei intră în piaţa largă şi întinsă a Oraşului Nou. Aici, cît vedeai cu ochii, un furnicar de oameni înnegrise locul.
Privind spre stînga, peste marea de capete, feciorul zări o biserică, iar în spatele mulţimii, de jur împrejur, case de piatră şi de lemn, cu stîlpi şi coame înalte. Cele mai multe din ele aveau arcade. Şi undeva, în colţ, desluşi o mănăstire, cu vie în fundul curţii. Toate acestea le văzu în grabă, căci n-avea timp să le ia seama pe îndelete.
În piaţă, alte strigăte de bucurie şi cîntece. Hatmanul dădu poruncă şi călăreţii se opriră în mijlocul vălmăşagului de glasuri şi sunete. De altfel, în clipa aceea nici n-ar mai fi putut înainta. Din toate părţile lumea se urnea spre ei cu băuturi şi cu de-ale gurii. De pretutindeni li se întindeau bărdace, ulcele şi căni pline cu vin şi bere. Apoi bucăţi de carne cu pîine, lipii, pîinişoare şi iarăşi vin şi bere.
înaintaşii taboriţi băură cu poftă, hulpavi, şi încă şi-ar mai fi udat gîtlejurile uscate şi prăfuite, dacă hatmanul Kunes ar mai fi îngăduit. Dar din nou dăduse poruncă şi se auzi sunînd cornul. Trebuiau să înainteze. Hatmanul era prevăzător. Din spate, dinspre porţi, răsună un zgomot: huruitul carelor. Călăreţii trebuiau să le facă loc şi-şi îndemnară caii. Cîţiva târgoveţi, călări porniră alături de ei, să-i însoţească.
Andrei rămase înmărmurit cînd văzu şirurile ne- sfîrşite de oameni care se îngrămădiseră lîngă zidurile cimitirelor şi umpluseră uliţele. Pretutindeni, fraţii erau primiţi cu strigăte de bucurie şi cu cîntece. De cum se apropiau sau treceau pe lîngă vreo biserică, clopotele începeau să sune, iar oamenii de pe trepte şi de pe uliţe îi întâmpinau cu cîntece.
Purtaţi în triumf, primiţi peste tot cu strigăte de bucurie şi cu cîntece, taboriţii străbătură oraşul între cele două porţi : de la poarta Sfîntul Ioan ţ)înă la poarta Porice. În faţa acesteia, pe uliţa Paielor, era mai multă linişte, căci toţi se îndreptau acum spre Oraşul Nou, ca să-i întâmpine pe taboriţi.
Acolo zgomotul şi învălmăşeala creşteau din ce în ce mai năvalnic. Carele de luptă huruiau greu pe caldarâmul

oraşului. Din pricina îmbulzelii, caii de povară, înhămaţi doi cîte doi, mergeau la pas. Mai repede nu era cu putinţă. Clopotele bisericii Sfîntul Ioan- de-la-Bojiste şi ale bisericii Sfîntului Ştefan sunau fără încetare. îndată ce cîntarea amuţea într-un loc, ea se înălţa şi mai puternică în altă parte, prinzînd în^ mrejele ei mulţimea, ca nişte limbi de foc mistuitor."

Cînd fratele 2izka intră în oraş, mergînd în fruntea carelor şi înconjurat de preoţii cu bărbi lungi, se stârni o furtună de glasuri, de strigăte de bucurie. &izka era însoţit de Buchovec şi de Chval. Cei din Praga îl salutau ca pe un vechi cunoscut, dar mai vîrtos vedeau într-însul pe marele biruitor." Apoi întâmpinară şi mai zgomotos pe surori, pe prăştiaşi şi mai ales pe ţărani. Aceştia mergeau la pas, rânduiţi sub steaguri şi purtând în mîini îmblăciile ferecate.

La colţul uliţei Porcilor stătea înfipt în mijlocul mulţimii un bărbat înalt ca o prăjină, uscat şi cu părul sur. Avea mustăţi lungi, iar puţinul păr ce-i mai rămăsese, îl purta pieptănat lins. Era Martin Tkanicka, odinioară om cu vază. Fusese cîndva şi ajutorul lui 2ita, vraciul regelui. Dar îşi irosise viaţa umblînd de colo pînă colo, spilcuit ca un filfizon.

Tkanicka o ducea de braţ pe Adlicka lui, care, de cînd se luaseră, se cam îngrăşase şi-l ţinea tare din scurt pe bietul om. Tkanicka i-l arăta mereu pe 2iizka, pe care Adlicka, din pricina atâtor hatmani şi preoţi bărboşi, nu-l putea deosebi. Dar Tkanicka nu se lăsa de loc şi i-l arăta într-una, vorbind cu glas tare, ca şi cei dimprejur să audă că-l cunoaşte bine, că nu se înşeală şi că nici nu s-ar putea înşela de vreme ce, cu ani în urmă, el, Tkanicka, a avut legături foarte strînse cu 2iizka..Pe atunci Zizka era încă un boiernaş de tară. Şi Tkanicka povestea cum se împrietenise cu el şi cum Zizka venise odată să-l vadă, pe cînd se afla bolnav la spitalul din Budejovice. Povestea toate astea, în hărmălaia şi zgomotul acela asurzitor. Vorbea aşa fără noimă şi se vedea cît de colo că' se laudă. Nu spunea cum se îmbolnăvise, ci doar cum s-au petrecut lucrurile cînd &izka a venit la el, în odaia de la spital.

Între timp, hatmanul trecuse mai departe, însoţit de noi şi noi strigăte de bucurie. Tare ar mai fi vrut Tkanicka să se ducă după el, dar nu putea să se strecoare în înghesuiala aceea. înalt şi uscăţiv cum era, abia de se ţinea pe picioare, şi dacă n-ar fi avut cine să-l strîngă vîrtos de brat, ştie sfîntul unde l-ar fi împins mulţimea. Aşa stătea pe loc şi se uita la caii care treceau pe caldarîm, la cărăuşi, la carele deasupra cărora fîlfîiau steaguri minunate. Privea cu luare-aminte la oamenii cu îmblăcii, la puşcaşi şi mai ales la surorile taborite.

Acestea, tinere sau bătrîne, erau îmbrăcate în straie simple de culoare închisă sau cu cojoace castanii. Părul îl purtau strîns legat în basmale. Mergeau în căruţe, unele stînd jos, altele în picioare, şi cîntau. Glasurile lor răsunau puternic. Fetele erau îngîndu- rate, posomorite, iar multora le lucea în ochi o lumină ciudată, plină de patimă.

Tkanicka se uită mai ales la o soră care părea că vine de-a dreptul spre el. Era o femeie nu prea tînără, îmbrăcată cu un cojocel, înaltă, ciolănoasă şi cu sprîn- cenele negre şi dese. Avea pometţii ieşiţi în afară, ochii în fundul capului şi fata palidă. Femeia cînta. Deodată se opri şi aplecîndu-se peste loitrele căruţei arătă cu mîna spre nişte duduci şi fete din rîndurile tîrgoveti- lor din Praga. Sora taborită vorbea aspru, întorcîn- du-se mereu către tovarăşele ei şi arătînd într-una spre o fecioară chipeşă, o tîrgoveaţă îmbrăcată în straie scumpe şi purtînd pe cap un văl subţire ca pînza de păianjen.

Tkanicka şi Adlicka se înghesuiră în partea aceea, ca să vadă mai bine ce-i acolo. Atunci o soră care mergea agale pe lîngă una din căruţe, ceva mai în urmă, se desprinse deodată din rînduri. Tkanicka rămase înmărmurit. Taborita se năpusti asupra fecioarei cu trup atît de mlădiu şi cît ai clipi din ochi îi smulse vălul din cap, apoi se trase în lături. Fata rămase fără văl şi în aceeaşi clipă măiestrita împletitură a zulufilor aninaţi sări cît colo şi căzu pe caldarîm. Părul îi stătea vîlvoi. Fecioara încremeni şi se făcu roşie ca focul. Se uita năucă la sora taborită, care îi rupea vălul în bucăţi, aruncînd zdrenţele în ţărînă, sub roţile căruţei. Celelalte surori chicoteau de bucurie şi ameninţau cu pumnul spre locul unde se aflau şi alte fete din Praga, îmbrăcate tot atît de frumos.

Inghesuindu-se, Tkanicka îşi făcu loc pînă lîngă căruţe, unde se afla fata ciufulită. Dar cînd ajunse acolo, deodată scoase un ţipăt de durere de-l trecură toate năduşelile. Era cît p-aci să cadă lat. Ochii i se umeziră şi lacrimi mari începură să-i picure pe obraji, căci cineva îl înhăţase de barbă, trăgîndu-l cu putere de cîteva ori.

Tkanicka nu ştia cine anume făcuse isprava, dar Adlicka văzuse totul. Ea îşi holbă ochii albaştri

spălăciţi la sora taborită, înaltă şi ciolănoasă, ale cărei priviri scînteiau sub sprîncenele dese şi ţepoase. Sora arăta cu mîna spre Martin Tkanicka cel deşirat şi uscăţiv, care îşi pierduse cumpătul. Părul din cap şi mustăţile, pe care şi le pieptăna cu atîta îngrijire, îi erau răvăşite

.Pînă atunci, Tkanicka ţinuse morţiş să ajungă lîngă care, dar acum nu ştia încotro s-o şteargă mai repede. Lacrimile îi împăienjeneau privirea şi o clipă nu mai văzu nimic în faţa ochilor ; în schimb îi auzi destul de bine pe vecini rîzînd şi pe Adlicka ţipînd la el. Femeia îl întreba de zor ce l-a găsit de nu stă locului. Oare ce i s-a năzărit ? Se terne ca nu cumva să-l strivească oamenii, sau poate să nu se înăbuşe ? Dar glasul ei se pierdu în vuietul strigătelor şi în huruitul carelor, în tropotul cailor, în cîntecele taboriţilor şi în chiotele de bucurie ale locuitorilor din Praga.

XXVIII

Între timp, pîlcul de înaintaşi în care se afla Andrei lăsase în urmă poarta din faţa bisericii Sfîntul Ambrozie. Călăreţii trecură peste pîrîul ce curgea lîngă şanţul din faţa Oraşului Vechi, îndreptîndu-se spre matca Vltavei.. Apoi purceseră mai departe, în frunte cu însoţitorii din Praga, pe uliţa Silinkovâ, pînă ce ieşiră pe poarta Porice. Acum se aflau iarăşi pe ţarinile din preajma oraşului. întinderea de dincolo de porţi, de la malul gîrlei şi pînă pe povîrnişul dealului Vitkov, era numai ogoare şi livezi. Pe coaste creştea viţa de vie. Printre pomi se iţeau ici şi colo căsuţe, iar din loc în loc, deasupra zăplazurilor şi tufelor, cumpăna unei fîntîni stătea înfiptă în văzduhul limpede şi molcuţ.

Jur împrejur linişte desăvîrşită. Larma care zguduia oraşul răzbătea domol şi înăbuşit pînă în locurile acestea.

Feciorul din Hvozdno oftă fără să-şi dea seama : era uimit că nu ştia încotro se duc. Nu merseră înainte, ci o apucară spre stînga, drept către nu. înaintară pe un drum moale, neprundit, pînă la malul gîrlei. Acolo intrară cu caii în apă, îndreptîndu-se către cel mai apropiat ostrov. Apa nu era prea adîrfcă. Le ajungea cailor doar pîn' la piept. Şi bidiviii îşi întindeau gîtu- rile, sforăiau, suflau zgomotos pe nări şi se îndreptau înot spre malul scund al insuliţei, unde din loc în loc arini şi sălcii înalte îşi revărsau frunzişul des pînă aproape de pămînt.

Şirurile de cai ajunseră astfel pe ostrov. Părul ud al animalelor avea luciri de sticlă albăstruie. Cînd îşi scuturau trupurile, împroşcau în juru-le o ploaie măruntă de stropi. Ieşind uzi din gîrlă, lăsară în urma lor o dîră de apă pe care pămîntul uscat o sorbi lacom. Dîra ducea pînă la podeţul de lemn aruncat peste un braţ mai îngust al apei. Fraţii trecură podul şi ajunseră pe un ostrov mai mare. Aici hatmanul le porunci să descalece. Locul acesta, care le fusese hărăzit lor, era încîntător. Umbră cîtă vrei. Copaci stufoşi, tei, stejari şi arţari, creşteau atît de aproape unul de altul şi aveau frunzişul atît de des, încît alcătuiau un adevărat adăpost. Şi pretutindeni covor de iarbă aşternut.

De îndată ce priponi calul şi luă şaua de pe el, Andrei porni spre capătul ostrovului^ care nu era prea departe. Voia să vadă împrejurimile. Cu el mai mer- seră şi alţi fraţi. Se uitară la morile de lemn din apropiere, dintre care unele se aflau aşezate pe luntre. Apoi taboriţii priviră în susul apei ce lucea în oglindiri scînteietoare şi alerga năvalnic printre stăvilare. Într-o parte, zăgazurile legau apa de malul murdar al Oraşului Vechi, presărat cu resturi de lemne aruncate în neorînduială, cu luntri şi bărci îngrămădite; în cealaltă parte se afla coasta Letnei, acoperită cu arbori şi vii. În lumina zilei de primăvară,

conturul minunatului castel crăiesc se topea într-o strînsă îmbrăţişare cu hotarele verzi ale Letnei.
Taboriţii îşi aţintiră privirile spre castel. Se minunau de măreţia şi aşezarea lui încîntătoare. Cercetară meterezele, biserica şi turnul care nu erau încă terminate, precum şi celelalte clădiri întinse, lipite de ziduri. Deasupra lor se înălţau cule alburii şi acoperişuri de olane roşiatice, ce se zugrăveau limpede în văzduhul scăldat de soare.
— Asta-i castelul Sfîntul Văclav, îi lămuri unul din fraţi care cunoştea Praga. Vedeţi colo acoperişul cela aurit, ce străluceşte ca o flacără ? E turnul Porţilor- din-Faţă.
— Va să zică acolo se află ostaşii regelui! Atît de sus şi atît de bine întăriţi 1
— Şi tocmai în coasta cetăţii Praga !
— Chiar aşa ! Dar urmele acelea de pîrjol din vale ?
— Acolo-i Oraşul Mic. De aici nu prea se vede mare lucru. Mai nimic. Restul se află în partea cealaltă, la cotul apei.
Şi cel care vorbea arătă cu mîna în partea aceea.
— Acolo-i un pod de piatră, de unde se vede Vyseh-rad-ul. Şi acolo de asemenea se află ostaşi de-ai craiului, cocoţaţi tot atît de sus şi tot atît de bine întăriţi.
— Cum adică ? Din amîridouă părţile, în fiecare coastă a cetăţii Praga ? întrebă feciorul.
Un oştean bărbos dădu din cap. Fraţii mai vorbiră despre cele două .castele, despre strîmioarea în care se aflau locuitorii din Praga, despre restriştea lor. În clipa aceea, de undeva din spate, străbătu pînă la ei un zgomot de căruţe şi vuietul unei mari mulţimi. Dinspre poarta Ponce, pe drumul pe care veniseră şi ei, porniseră huruind carele înţesate de ostaşi. Erau lăncieri, puşcaşi (prăştiaşi) şi cei înarmaţi cu îmblă- cii. Numai surorile nu se zăreau. Andrei se duse să vadă cum trec carele prin gîrlă.
Acestea o luau prin vad şi se îndreptau către prima insulă. Parcă mergeau mai uşor şi mai în voie decît pîlcul înaintaşilor. Apoi se opriră pe primul ostrov.
Era pe la chindie cînd cele dintîi care ajunseră pe insulă, şi pînă seara încă nu se scurseseră toate. Rămaseră pe mal, dincolo de apă, cu oamenii mişunînd pe lîngă ele. Şi era zarvă mare şi forfotă neostoită în jurul lor, dar şi pe apă stăruia hărmălaia, din pricina fraţilor şi tîrgoveţilor din Praga, care treceau gîrla cu bărcile, în luntri şi pe plute. Însă cei mai mulţi se îngrămădeau ca un furnicar pe ostroavele cele mari de sub morile lui Helm.
Carele poposiseră pe primul ostrov. Caii se odihneau legaţi de leuci, de roţi şi de copaci, iar printre care şi într-un loc mai larg, înconjurat de tei şi de stejari, se afla o parte din pedestrimea taborită.

Ceilalţi trecură pe ostrovul unde se odihnea pilcul înaintaşilor şi cercetaşii. Andrei privi multă vreme la forfota oamenilor pe mal, pe apă şi pe insulă. Strigă la cei care treceau prin vad, întrebîndu-i de surori. Cîtiva îi răspunseră tot prin strigăte că au rămas la mănăstirea Sfîntul Ambrozie. Feciorul se gîndi s-o ia peste podeţ Şi să se ducă dincolo, pe ostrov, să-l caute pe unchiu-său, măcar că-şi dădea seama că dacă n-au sosit încă toate carele, unchiul trebuie să fie, cu pîlcul lui de rezervă, undeva în urmă de tot. Dar nici că izbuti să treacă. Podul era înţesat de oameni, iar lăncierii şi suli- ţaşii se revărsau ca un puhoi de pe primul ostrov către celălalt. Aici se rostuiau, înjghebînd la iuţeală colibe din ramuri şi crăci.
Andrei se simţea tare obosit după o zi întreagă de mers călare, iscodind cu ochii în toate părţile. De aceea se îndreptă către ai săi, mai înainte însă dădu o raită să-şi vadă murgul. Apoi îşi schimbă oblojeala de la mînă, căci rana începuse să-i zvîcnească cu putere.
Între timp fraţii se îngrijiseră de cină. Merinde şi băutură aveau din belşug. Oamenii din Praga se osteneau ca oaspeţii şi prietenii lor să nu ducă lipsă de nimic. Un şir de care încărcate cu butoaie cu bere, hălci de carne şi pîini întregi pornise de la poarta Poftce şi ajunsese la malul apei. Tîrgoveţii din Praga şi fraţii taboriţi descărcau merindele şi le puneau în luntri şi în bărci ce se îndreptau apoi către cele două os- troave. În acelaşi timp, din cealaltă parte, dinspre satul Buben, vadul apei mişuna de plute şi de bărci, înţesate de oameni şi pline ou merinde, care şi ele o luau tot către ostroave.
Prin furnicarul acesta de lume, prin frunzişul teilor stejarilor şi arinilor, se strecurau firave ultimele raze de lumină, tremurînd pe trunchiurile noduroase ale copacilor. Coifurile de fier, platoşele, lănciile, săbiile şi suliţile atîrnate de arbori aruncau în văzduh scli- pîri orbitoare. Jos, sub ele, stăteau caii deşăuaţi; murgi, roibi, bălani şi negri ca pana corbului. Fraţii se odihneau sau îşi rostuiau culcuşurile. Deasupra lor pogorîră umbrele înserării.
Pălălaia focurilor scînteia printre arbori. Un fum albicios se încolăcea leneş în jurul căldărilor negre, spînzurate deasupra flăcărilor, şi suia în slăvi, stre- curîndu-se prin frunzişul des al bătrînilor copaci. În ceasul acela de seară, mirosul iute al fumului umplea văzduhul ce răsuna de glasuri şi strigăte.
Pe malul apei, la morile lui Helm, era şi mai mare fierbere. Pe-acolo, prin vad, treceau necontenit călăreţi şi se încărcau luntrile care porneau spre insule.
De jur împrejur, pe prundişul alb al ostroavelor, era o forfotă neobişnuită. Sub copaci, în umbra tufişurilor de

pe maluri, sute de trupuri omeneşti se bălăceau, învăluite în lumina amurgului tîrziu al acestei zile de mai. Numai rîsete, chicoteli şi plescăitul apei se auzeau dintr-acolo. Fraţii se scăldau, spă- lîndu-se de praf şi năduşeâlă. În timp ce unii ieşeau din apă, alţi călăreţi se. aruncau în viitoarea rece, ca să-şi răcorească trupul încins de zăpuşeală.
Printre copacii din mijlocul ostrovului, în' văpaia sîngerie a rugurilor, care despica frunzişul pînă-n creştet, ca o vilvoare de ceată roşiatică spulberată în văzduhul întunecat, apăreau fraţi fără arme şi fără armuri, pe jumătate goi. Cărau vreascuri pentru foc, rostogoleau butoaie şi balerci cu bere, pregătindu-se de cină.
XXIX
încă din zorii zilei, oamenii de **pe** ostrov începură să umble de colo-colo. Pe prima insulă larma era mai cumplită. Prin negura dimineţii, cînd copacii se pro-**tSpeau** ca nişte umbre, alunecau pe apă **plute,** bărci şi luntri încărcate cu merinde. îndată ce oamenii **le** descărcau, o porneau înapoi spre mal. **Mai** tîrziu, cînd se lumină bine de ziuă, într-una din "bărcile acestea trecu şi boierul Ctibor, îndreptîndu-se către primul ostrov. Petrecuse noaptea cu pilcul de rezervă în spatele carelor, lîngă poarta Ponce. Acum pornise să dea o raită prin tabără, cu gînd să afle ceva despre Andrei. De cînd plecase de la Tâbor, nu-l mai văzuse şi nu ştia ce se întîmplase cu el în luptele de la Benesov şi de la Pofice, II găsi lungit sub un stejar, în mijlocul tovarăşilor lui. De cum îl zări, boierul îşi dădu seama că în răstimpul scurt de cînd nu-l mai văzuse, Andrei se schimbase tare mult. Era palid ca un om bolnav şi ochii îi luceau în chip ciudat. Bătrînul rămase o clipă uluit, dar auzind că e rănit, se linişti îndată şi făcu un gest cu mîna ca şi cum[1] nu s-ar fi întîmplat nimic.
— Rana se vindecă, îi spuse el cu încredere, dar şi cu oarecare asprime în glas. Băiete, ai dovedit că te-ai luptat voiniceşte, adăugă apoi ceva mai potolit.
Rostise cuvintele cu o mlădiere de mulţumire în glas, care era în acelaşi timp şi o laudă.
— Ia să văd!
II luă pe Andrei de mînă şi-i desfăcu oblojeala. Apoi cercetă rana cu luare-aminte.
— Nu-ţi fie teamă ! Dar să ştii, dragul meu, că n-o să se tămăduiască atît de repede. Şi mai ales aici. Hai cu mine în oraş. Să vedem ce putem face acolo, că doar pentru tine am pornit-o încoa'. O să ne abatem pe la un doctor. În oraş îs mulţi şi, slavă domnului! mai încercaţi şi mai cu cap decît cei de aici.
Andrei, care se bucura de venirea unchiului său, îl ascultă cu atenţie. Se ridică de jos, dar se gîndi că n-ar fi nevoie

de doctor. Totuşi nu spuse nimic. I se părea că picioarele îi atîrnă greu ca nişte butuci. Simţea în tot trupul o slăbiciune ciudată şi o mole- şeală care-l îndemnau să se culce din nou sub stejar. Dar nu se lăsă biruit. Acum îşi dădea şi el seama că rana n-o să se vindece atît de lesne şi fiindcă în acelaşi timp jinduia să vadă oraşul, se hotărî să plece.

Porniră împreună. În clipa aceea n-aveau nici o treabă în tabără, căci era zi de odihnă. Dar pînă să ajungă pe primul ostrov, trecu cîtăva vreme. Şi acolo fură nevoiţi să aştepte mult pînă ce izbutiră să facă rost de o luntre. Păşiră pe mal şi se îndreptară spre poarta Porice ; trebuiau să se oprească şi -să se abată din drum la fiecare pas, căci şleaul era înţesat de care, călăreţi şi un nesfîrşit număr de oameni, toţi forfotind dintr-o parte în alta, dinspre oraş către tabără.

Praghezii porniseră buluc spre locul de popas al taboriţilor, iar fraţii, la rîndul lor, se revărsau în pilcuri spre cetatea crăiască, pe care doreau s-o vadă. Pe măsură ce intra în inima oraşului, feciorul din Hvozdno uita tot mai mult de moleşeala de care se simţea cuprins. Unchiu-său mergea repede ca un flăcăiandru. Era şi el nerăbdător să ajungă mai degrabă la capela Bet- leem. înainte de toate, voia să vadă casa în care locuise Hus, magistrul său cel drag. Logofătul din Hvozdno se gîndea în sinea lui că acolo s-ar putea să găsească vreo nouă epistolă a magistrului Jan. Cine ştie, scrisă poate chiar de mîna lui. Dar nepotului său nu-i împărtăşi nimic din toate acestea.

De îndată ce trecură dincolo de porţi, întrebară de drumul care duce la capela Betleem. Apucară pe uliţa Silinkovâ, însă chiar la colt, lîngă mănăstirea Sfîntul Ambrozie, fură nevoiţi să se oprească. Un furnicar de lume le tăia calea. Cei mai mulţi, erau din Praga, dar printre ei se aflau şi destui fraţi din tabără. Stăteau cu toţii în fata mănăstirii şi priveau spre fer'estrele de sus, care erau deschise.

Cîteva surori taborite, unele cu basmale, altele cu părul în vînt, ieşiră la ferestre şi spuseră ceva fraţilor de jos; vorbeau în gura mare, aproape strigînd, se aplecau peste pervazuri şi dădeau din mîini. Deodată se îndreptară din şale şi îşi întoarseră capetele spre încăpere, scoţînd un chiot de bucurie. În faţa lor se aflau cîteva surori care îşi făceau loc spre ferestre cu nişte icoane în mîini. Andrei şi unchiu-său văzură sclipirea cadrelor de aur. După o clipă icoanele zburară pe geam, sfărîmîndu-se de caldarîm. Gloata din faţa mănăstirii scoase un strigăt sălbatic. Surorile ţipau şi chicoteau arătând în jos cu mîinile. Inghiontindu-se unii pe alţii, ca să-şi croiască drum, fraţii

se năpustiră spre icoane. Fiecarte voia să le calce în picioare şi să le facă una cu pămîntul.
Boierul din Hvozdno se încruntă şi-i zise nepotului:
— Iată cum încep chiar din prima zi ! Cei din Praga o să-i alunge şi ungurul o să-şi rîdă de noi. Nişte zănatici ! Ia te uită!
Şi Ctibor îi arăită nepotului o ceată de târgoveţi din Praga, pe chipurile cărora se putea citi groaza şi bui- măceala. Un magistru care stătea mai în faţă scuipă şi, scîrbit de cele ce vedea, se răsuci pe călcîie şi spuse ceva neplăcut.
Boierii din Hvozdno nu auziră cuvintele magistrului — de altfel nici nu ţineau să le audă. Logofătul îl ttfase de mînecă pe Andrei şi se strecurară împreună spre poarta Sfîntului Ambrozie, nu prea departe de-acolo. Trecură pe sub bolţi, în umbra turnului, şi ajunseră în uliţa Caletnâ.
Dar nici aici nu putură înainta în voie. Uliţa era o mare de oameni care se apropiau de porţi, bulucin- du-se de prletutindeni. Toţi voiau să iasă din oraş ca să-i vadă la faţă pe fraţii taboriţi. îndată ce-i zăriră pe cei doi boieri, pe care îi recunoscură după

veşminte şi după potirul de postav roşu, cusut pe piept, îl întâmpinară cu cuvinte de bun venit. Unii arătau spre ei şi-i urmăreau cu privirile, plini de curiozitate

.Cînd ajunseră la capătul uliţei, aproape de piaţă, Ctibor şi Andrei răsuflară uşuraţi. Credeau că acum vor izbuti să ajungă mai uşor în piaţă. Dar în aceeaşi clipă se pomeniră cu o droaie de studenţi, purtînd pelerine, iar în cap glugi şi berete. La brîu nu aveau călimări ca de obicei, ci umblau încinşi cu săbii. Mergeau veseli şi cîntau cu glas răsunător un cîntec foarte răspîndit în acele zile •

Voi, cehi, să ţineţi pururi minte, Vestiţi şi pruncul cel cuminte: Să ştie toţi câ-ntotdeauna Credinţa noastră a fost una Şi ceh eretic nu se află...

îndată ce studenţii îi zăriră pe Traţii taboriţi care veniseră să le ajute în lupta împotriva lui Sigismund, se opriră şi-i întîmpinară cu chiote de bucurie. Se în- tîlniseră tocmai la capătul uliţei Caletna, lîngă lanţul cu verigi mari, chiar foarte mari, şi trbinic ferecate. Lanţul atîrna de o roată bătută în zidul unei case de piatră, gata pregătit ca la nevoie să fie întins de-a curmezişul uliţei şi prins de roata din cealaltă parte, închizînd astfel drumul.

Studenţii se urniră dîn loc, îmbulzindu-se spre cel doi luptători taboriţi, cărora le urară din toată inima bun sosit. Abia după ce se scurse o bucată de vreme, boierul din Hvozdno putu să le dea de veste că vor să meargă la capela Betleem. îndată ce rosti aceste cuvinte, unul dintre studenţi, înalt şi oacheş, cu ochii scînteietori şi faţa aprinsă, strigă din răsputeri:

— Mergem şi noi!

Şi peste mulţime strigătul zbură ca un şuier :
— La Betleem !
Cei doi boieri fui<ă luaţi de şuvoi şi împinşi înainte. Erau minaţi fără voia lor şi fără să ştie încotro. Andrei începu să se simtă rău. Rana îl ustura amarnic şi trupul îi era scuturat de friguri. Simţea că îngălbeneşte, dar nimeni nu băgă de seamă. Nici chiar unchiul său, cace se bucura văzîndu-se înconjurat de atîta tineret şi asculta cîntecul pe care el nu-l auzise niciodată pînă atunci:
De vrei cunoaşte scriptura, Mergi la capela Betleem. Acolo afli-nvăţătura Ce stă cuprinsă în scrisura Lui Jan din Husinec...
Boierul Ctibor îşi tot lungea gîtul, uitîndu-se într-o parte şi în alta pe deasupra capetelor mulţimii care oînta. îşi arunca privirile peste piaţa ce se întindea la dreapta, între casele de piatră cu arcade şi acoperişuri ţuguiate sau, de cele mai multe ori, dinţate. Piaţa era înţesată de lume. Pretutindeni, vălmăşag de oameni care se îmbulzeau. Cei mai mulţi se înghesuiau în fata primăriei. Sus pe turn fîlfiia un steag, iar la intrare, prinse de prăjini înalte, fluturau mai muRe prapure împodobite cu semnul crucii. Logofătul înţelese numaidecît că steagurile acelea fuseseră luate ca pradă în lupta de la Ponce şi că, de bună seamă, 2izka poruncise să fie aduse aici, ca să le vadă şi cei din Praga. într-adevăr, tîrgovetii din Praga roiau în jurul lor. Şi toţi cîţi erau acolo în faţa primăriei arătau cu mîna spre ele şi vorbeau cu aprindere. Deodată se stîrni un freamăt, lumea se trase într-o parte şi se dădu puţin înapoi.
Peste marea de capete cu glugi şi cuşme miţoase, se zăriră cîţiva fraţi călări, purtînd armuri şi coifuri. În clipa aceea studenţii amuţiră, dar nu pentru multă vreme, căci din piepturile lor izbucni un strigăt:
— £izka ! £izka !
£izka pleca de la primărie, călare pe bălanul său, iar[1] alături de el, pe un murg vînjos, mergea un boier înalt, cu coif de fier, ce strălucea în văzduhul limpede şi luminos. În urma lor, veneau Chval, Zbynek din Buchov, amîndoi cu coifuri în cap, Mikulâs din Hus cu cuşmă, la fel ca £izka, şi încă alti patru călăreţi din Praga. Străbătură piaţa şi o luară spre uliţa Caletna, eâtre porţi, cu gînd să iasă afară din oraş.

Boierul din Hvozdno întrebă pe studentul înalt şi oacheş cine sînt însoţitorii lui 2izka. în vuietul de chiote de bucurie ce umpleau văzduhul şi cu care mulţimea cinstea pe £izka şi pe oştenii lui, studentul îi spuse că sînt cei patru hatmani din Oraşul Vechi, că târgoveţii din Oraşul Nou au şi ei patru hatmani şi că mai mare peste toţi este acela care merge alături de 2izka, panul Hynek din Wâldstein, vestit pentru faptele lui războinice. Hatmanii

— mai spuse studentul — ţin cheile oraşului şi fiecare din cei patru are cîte zece ajutoare. Ajutorul hatmanului are în grija lui o piaţă şi cîteva uliţe.
— Acum se duc cu 2izka să-i arate cum stau lucrurile. Nu-i altul care să-i sfătuiască mai bine decît el. Iar £izka o să ridice Praga în picioare în faţa diavolului cel îngîmfat din Ungaria.
Studentul mai spuse ceva, însă în aceeaşi clipă tinerii se urniră din loc şi începură să cînte. Glasul studentului fu acoperit de larmă şi logofătul Ctibor nu mai înţelese nimic.
Bătrînul boier se învioşă tot mai mult. Bucuria şi înflăcărarea tinerilor, cîntecul şi osîrdia lor întru adevărul lui Dumnezeu şi întru cinstirea celui mai scump magistru al său, toate acestea îi dădeau parcă aripi. Faţa i se luminase şi ochii îi străluceau. Nici nu băgă de seamă că nepotul îl luase de braţ ca să poată merge mai lesne.
Trecură prin piaţă, pe la primărie şi pe lîngă casa negustorului Kriz, prietenul lui Hus. Aici studentul cel oacheş strigă ceva la urechea logofătului din Hvozdno şi-i arătă în acelaşi timp cu mîna o ulicioară îngustă la stînga, unde într-un colţ, între nişte case, se înălţa o biserică.
Asta-i biserica Sfîntul Mihai. Aici a început să predice magistrul Hus după ce a fost hirotonisit preot, aici a început...
Logofătul s-ar fi oprit bucuros, dar mulţimea zgomotoasă care cînta îl împingea tot mai departe. Ajun-
Sera în Plata de fructe şi boierui îşi r'oti ochii împi'i- jur. De aici cîrmiră la stânga pe lîngă casa din colt a 'farmacistului Lojza, spre uliţa Svatojilskă.
, Convoiul studenţilor apucă pe această uliţă, pînă ce dispăru la dreapta, într-o străduţă îngustă. Partea stîngă a ulicioarei era umbrită de o casă înaltă şi mare. La capătul celălalt se deschidea un fel de piaţă.
— Asta-i capela Betleem 1 strigă logofătul, îndemnat de-o presimţire lăuntrică şi arătînd spre o biserică ce se înălţa între şirul de case de pe mîna dreaptă.
— Da ! Şi asta-i casa predicatorului!
— Adică aici a locuit magistrul Hus ?
— Da, aici.
Boierul din Hvozdno nu mai ţinu seamă de mulţimea zgomotoasă ce-l înconjura. Se opri locului, privi cu luare-aminte faţada nu prea largă a clădirii şi-l strigă pe nepotu-său pe care, adîncit în contemplarea casei, îl pierduse o clipă 'din ochi:
— Andrei! Priveşte, Andrei, aici a locuit sfîntul magistru... iar aici, auzi...

Şi-i arătă biserica de alături, nu prea mare, cu o latură spre piaţă şi cu un acoperiş dublu de olane, despărţit printr-un jgheab.
După aceea se urni din loc şi se grăbi spre biserică, în faţa lăcaşului se aflau pilcuri de târgoveţi din Praga şi taboriţi cu feţele posomorite.
înflăcărat de o neistovită dorinţă, boierul intră în biserică. Fără să-şi dea seama, se smulse de lîngă nepotul său. Palid, căutând să biruie frigurile care îl zgîlţîiau, Andrei intră şi el, cu paşi nesiguri. Intîm- plător îşi aruncă privirile spre uşile ferecate de care era prinsă o foaie de hîrtie, scrisă de la un capăt la altul şi ştearsă de vreme. Dar ochii săi nu zăboviră asupra ţidulei. Privirea tânărului alerga lacomă de-a lungul pereţilor dinăuntrul lăcaşului.
26*
403

Naosul larg al bisericii era cufuhdat într-o lumirfă fumurie. Numai altarul se vedea mai desluşit. Mănunchiuri de raze aurii şi colorate se strecurau acolo prin ferestrele înguste şi vopsite. Zugrăvelile care um

-J>ieatl pereţii ¡cu figuri de sfinţi, icu dungi albe ,şi stihuri înălţătoare din sfînta scriptură se desprindeau măi viu în strălucirea aceea blîndă.

<3ei doi boieri se opriră ceva mai la o parte de uşă. Bătrînul era mişcat. Privirile lui alergară de-a lungul pereţilor, trecură peste capetele oamenilor, aflaţi aici în număr destul de mare, apoi se îndreptară spre altar şi se opriră pe amvon. Zguduit pînă în adîncul sufletului, logofătul se gîndea că de-acolo a rostit magistrul Jan predicile lui înflăcărate, cuvintele sfinte şi adevărul lui Dumnezeu. Căzu în genunchi. Mai sus, lîngă altar, o lumină colorată tremura în aer, stropind pardoseala albă cu pete pestriţe. Boierul din Hvozdno îşi împreună manile şi începu să se roage. Era cuprins de tulburare şi îşi simţea cugetul înălţat, dar nu de cuvinte, ci de gînduri. În clipa aceea îşi aminti de Zdena. De ce nu era aici, să vadă toate astea ? În ce ,fel vorbise ea pe vremuri despre sfîntul magistru — şi în mrejele cui a căzut acum ! Ochii i se umeziră şi boierul înălţă rugă fierbinte către atotputernic să vegheze ca sufletul copilei sale să nu se rătăcească, ei să rămînă credincios adevărului curat şi neprihănit al Domnului şi să se smulgă de sub puterea preoţilor nemernici şi întunecaţi de la Tăbor.

În ibiserică era linişte. Din piaţă, prin uşile deschise, străbătea zvon de glasuri. Deodată se auzi chiar lîngă uşă o voce răsunătoare şi tînără. Cineva începuse să vorbească sau să citească :

— întreaga suflare şi fiecare în parte să ia aminte şi să ştie că obştea cehă şi adevăraţii credincioşi tră- ,iesc întru nădejdea lui Dumnezeu, eu ajutorul căruia vor să înfrunte, cît timp vor putea, cu toate bunurile lor, cu viata şi cu moartea, pe oricine le stă împotrivă. Ei nu vor lupta şi nu vor sta chezaşi decît pentru faptele creştineşti, propovăduite de Domnul nostru Isus Hristos în Noul Testament. În primul rînd cu- vîntul Domnului să fie slobod şi fără piedici în toată împărăţia cehă.

■Cuvântarea pătrundea desluşit, vorbă cu vorbă, înăuntrul bisericii. Studenţii veniţi cu .boierul din Hvozdno îşi întoarseră capetele. Cîţiva, ademeniţi de glasul de afară, ieşiră din lăcaş. Un student din apropierea celor doi boieri vru să iasă şi el, dar în aceeaşi clipă sări în ajutorul lui Andrei. Feciorului îi venise rău şi-l apucase pe unchiul .său de mînecă. Era alb ca varul, buzele i se învineţiseră şi ochii îi străluceau în chip ciudat, ca unui om bolnav. Unchiul îl prinse de subsuori.

Il duseră în sacristie şi-l aşezară pe o laviţă. Andrei tremura, cum tremură frunzele plopului. Se stăpînea din toate puterile, căci nu voia să se lase doborit; rugă să i se îngăduie să stea liniştit şi o să-i treacă. În adevăr, după cîteva clipe se simţi mai bine, dar nici gînd să se

mai poată întoarce pe ostrov. Unchiul îi descinse sabia, iar ceilalţi aduseră apă şi oţet.

De afară Se auzea o voce slabă care citea ceva. Glasul se mai auzi şi după ce-l scoaseră pe Andrei din sacristie. Un student dădea citire unei vestiri de mare însemnătate, scrisă pe o foaie prinsă de uşa capelei Betleem. O citea unor bărbaţi taboriţi, cei mai mulţi ţărani, adunaţi în faţa intrării. Boierul din Hvozdno nici nu luă în seamă hârtia de pe uşă. Era prea îngrijorat de starea nepotului său.

Nu i-a fost greu să-i găsească adăpost. Cîţiva vecini se grăbiră să-i dea un pat şi toate cele de trebuinţă. Bătrînul boier îl ajută pe Andrei să iasă din biserică şi primi poftirea vecinului Blazek, zis şi „pârcălabul". Casa înaltă din faţa locuinţei preotului de la capela Betleem era a lui. Dintr-o tindă mare şi boltită urcară nişte scări, trecură prin sufragerie şi de acolo intrară într-o odaie. Studenţii îi însoţiră pînă în tindă, iar studentul cel înalt şi oacheş merse cu ei pînă sus şi le ajută ca Andrei să fie întins pe un pat cu polog.

De îndată ce boierul din Hvozdno aduse vorba despre un felcer, studentul dispăru şi se întoarse curînd cu un doctor bătrîn, îmbrăcat într-o haină de culoare închisă şi cu o beretă neagră în cap.

Rana lui Andrei copsese şi era plină de puroi, se întinsese şi în lături, dar fără a fi primejdioasă. Cel puţin aşa spunea doctorul. Totuşi el fu de părere ca Andrei să stea liniştit şi să rămînă cîtva timp aici. Feciorul se împotrivi, spunînd că trebuie să se înapoieze pe insulă. Vorbi despre cai, despre îndatoririle lui şi nu voi cu nici un chip să rămînă.

Blazek căută să-l liniştească, doctorul stărui din nou, iar unchiul îi porunci cu asprime. Feciorul nu mai avu încotro.

După aceea boierul din Hvozdno plecă fără nepotul său din casa tîrgoveţului Blazek. Numai studentul cel înalt şi oacheş, pe care-l chema Bartos, îl însoţi o bucată de drum. Logofătul se opri în faţa casei şi-şi aruncă din nou privirile spre capela Betleem, în dreptul căreia era încă destulă lume. Unii intrau, alţii ieşeau. Ctibor s-ar fi abătut bucuros şi pe la casa parohului, ca să vadă odaia în care a locuit magistrul Jan. Dar nu mai avea vreme. Era aproape de amiază şi voia să mai treacă şi prin piaţa din Oraşul Vechi. Studentul Bartos se arătă gata să-l însoţească.

XXX

O luară pe acelaşi drum ca mai înainte, de-a lungul uliţei Svatojilskâ. Pe cînd se îndreptau spre Piaţa de fructe zăriră un pîlc de fraţi. Mai întîi auziră cîntecul lor cucernic. Treceau pe uliţa Cuţitarilor, venind de undeva dinspre pod. Erau însoţiţi de o mulţime de tîrgoveţi din Praga, mai ales studenţi şi meşteşugari. Ctiibor din

Hvozdno se uită după ei şi voi să pornească mai departe. Dar de îndată ce pilcul de fraţi se opri pe neaşteptate în stradă, rămase şi el locului.

Un frate taborit cu barbă lungă, îmbrăcat într-un suman cusut din odăjdii, însă foarte murdar, ieşi din mulţime, se opri în faţa logofătului şi desfăcîndu-şi larg braţele strigă :

— Opriţi-vă, fraţilor! Opriţi-vă şi luaţi seama !

Fratele se răsuci şi arătă cu mina spre dreapta, către o casă de culoare pămîntie, ou coama înaltă. Acolo sus, deasupra uşii, se afla o icoană zugrăvită a Maicii Domnului.

— Vedeţi, fraţilor ? Uitaţi-vă ! Un idol surd şi mut! Şi ce scrie în sfînta scriptură ? „Eu sînt Domnul Dumnezeul tău, care te-a scos din ţara Eghipetului ! Să iiu ai alţi dumnezei afară de mine! Să nu-ţi faci ţie chip cioplit şi nici asemănare cu vreun lucru din cîte sînt sus în cer sau jos pe pămînt 1" Aşa grăieşte sfînta scriptură. Şi noi ce facem ? S-o sfărîmăm 1

Răcnind aceste vorbe, fratele se făcuse roşu ca para focului. Cei din jur nu-l mai ascultară. începură să strige cu toţii şi să se frămînte, ameninţînd icoana de deasupra uşii. Cîţiva se aplecară şi luară de pe uliţa murdară tot ce le căzu în mînă, cioburi, pietre, ca să le zvîrle în icoană.

Ctibor din Hvozdno făcu cîţiva paşi înainte. Ştia ce-o să se întîmple cu icoana. Se simţea stingherit faţă de însoţitorul său. Se uită la el şi zise:

— Iată cum vor să împlinească voia Domnului !

— Mai bine s-ar repezi la casele astea, întîmpină studentul, urmîndu-şi drumul şi arătînd spre două case arătoase, zidite una lîngă alta.

Amîndouă aveau uşile zăvorite, iar la una din ele pînă şi obloanele erau trase şi încuiate.

— Astea-s casele nemţilor, iar cele de colo, cu uşile ferecate, aşijderea. Şi tot astfel şi astea... toate de-aici încolo, zise el arătînd un rînd de case ce se înşiruiau pînă departe.

— De ce sînt încuiate ? întrebă boierul.

— Fiindcă cei dinăuntru se tem. Cei din casa asta s-au şi mutat.

Studentul arătă spre o clădire cu obloanele trase.

— Au plecat mulţi dintre ei.

— De bună seamă la Kutna Hora.

— Cei mai mulţi acolo au purces, într-adevăr, dar au plecat şi la Gheb şi s-au dus şi-n alte părţi, ca să ne iacă de ocârâ. Dar cei mai mulţi s-au mutat la Kutna Hora, la zgripţorul ungur, pe care-l asmut împotriva noastră. Ai auzit ce-a spus, ce vorbă ne-a trimis ? Cică ar vrea să-i aducă iarăşi pe nemţi, ca să ne asuprească din nou. Dar asta n-o să se mai în- tîmple!

Şi studentul făcu o mişcare ameninţătoare cu mîna dreaptă.

— Trebuie să-i izgonim pe nemţi şi pe toţi cei care au mai rămas aici şi care nu vor să se împărtăşească sub ambele chipuri.

— Niciunul dintre ei ?

— Cîţiva s-au învoit. Dar poţi să-i crezi ? Au făcut-o de teamă şi de nevoie, însă în inima lor... Ehei, magistrul Jan a avut dreptate cînd .a spus că neamţul îi va dori cehului binele atunci cînd şarpele se va prăji la soare pe gheaţă. Nemţii ne trădează şi n-au să ne fie niciodată prieteni, chiar dacă s-ar împărtăşi ca şi noi cu trupul şi sîngele Domnului.

— N-au să facă asta niciodată I Nu e cu putinţă ! spuse logofătul, dînd din cap în semn de încuviinţare.

în faţa lor se iviră, trecînd prin piaţă dinspre stîlpul infamiei, cîteva surori taborite. Erau îmbrăcate cu scurteici sau cu veşminte simple, iar capul strîns legat în basmale. La brîu purtau cingători late, de care atîrnau pungi de piele nevopsită, iar în picioare aveau ciubote grele. Mergeau agale, cu feţele împietrite şi se uitau într-o parte şi în alta cu căutături încruntate. Se opreau locului, îşi făceau semne, dar nu vorbeau decît arar. Studentul Bartos privi în urma lor şi uită de nemţi şi de supărarea ce-l rodea. Se opriră şi alţi tîrgoveţi din Praga, urmărind cu privirea pe surori. De îndată ce se auzi cîntecul bărbaţilor care veneau de pe uliţa Cuţitarilor, surorile începură să calce mai ţanţoş. Răsună din nou cîntarea religioasă a fraţilor taboriţi : *Noi creştinii adevăratei credinţe.*

„Va să zică au pîngărit şi icoana de-acolo", gîndi boierul. Voi să se ducă la primărie, dar .nu putu răzbate. Lumea se înghesuia tot mai mult în faţa ei şi mereu alţi curioşi năvăleau fără încetare, ca o apă nestăvilită. Toti veneau să vadă mai de aproape semnele biruinţii — suliţile încrucişate, cu steaguri în vînf, înfipte la intrare. Pretutindeni lumea vorbea despre ele şi despre izbîndă. în jurul cîtorva taboriti se îngrămădiseră tîrgoveţi, studenţi, meşteşugari şi femei. Fraţii povesteau cum s-a desfăşurat lupta de la Ponce, cum i-au făcut pe unguri, pe nemţi şi pe cehii trădători să dea bir eu fugiţii, cum au tras în ei şi cum fratele &izka a pus atît de bine totul la cale.

Boierul din Hvozdno nu se opri decît la celălalt capăt al pieţei din Oraşul Vechi, lîngă stîlpul infamiei. Studentul Bartos îl adusese înadins aici, ca să vadă unde au ţintuit cei din Praga pe panul Cenek din Vartemberk. În ziua aceea, la Tâbor, la adunarea preoţilor şi hatmanilor, Ctibor din Hvozdno auzise din gura lui Mikulăs din Hus că Vartemberk i-a trădat pe cei din Praga, înlesnind regelui

Ungariei şi celor patru mii de zbiri ai săi, toţi nemţi, sâ pătrundă în castelul Sfîntul Vâclav. Atunci Ctibor trăsese o înjurătură cum nu i se mai întîmplase de ani de zile. Acum nu sudui, ci cătă plin de mulţumire la stîlpul infamiei şi la steagul panului Vartemberk, cu prăjina de lemn înfiptă într-un cerc. Steguleţul era murdar, pe alocuri ars, şi bătut în cuie la stîlp. Herbul zugrăvit pe .flamură era plin de noroi uscat şi de alte murdării, aşa cum îl terfeliseră cei din Praga, drept pedeapsă şi răzbunare.

— Ehei, frate ! spuse Bartos. Cînd Vartemberk era cu noi, steagul acesta flutura cu cinste pe turnul primăriei. Şi-acum ia te uită !

Arătă o pălărioară colorată, de forma unei căşti, ţintuită sub prapur.

— Sub pălăria vicleniei şi şireteniei, omul acesta fără credinţă a vrut să înşele obştea. Şi a fost ţintuit la stîlpul infamiei.

— Lasă că şi Rozemberk iar merita una ca asta! strigă boierul. S-a grăbit şi el să se ducă la rege, ca un trădător. Dar mîna Domnului o să-l ajungă şi pe el. O să-i vie şi lui rîndul.

De la stîlp, Bartos îl conduse pe Ctibor acasă la părinţii săi. Aceştia îl primiră cu căldură şi prietenie şi-l ospătară cum se cuvine. După masă, logofătul îşi luă ziua bună de la ei şi se îndreptă spre ostrovul de dincolo de porţile Ponce. Studentul Bartos, care se împrietenise cu boierul, nu se mai dezlipi de el. Trecură prin piaţă şi apucară pe uliţa Caletna. Furnicarul de oameni mu se ostoi.se de fel. Lume pretutindeni, tîrgo- veţi din Praga, studenţi, bărbaţi şi femei, fraţi şi surori taiborite mişunau dintr-o parte în alta.

Care pline cu butoaie şi merinde scîrţîiau pe calda- rîm, îndreptîndu-se spre poarta Ponce. Ici şi colo vedeai călăreţi mergînd pe lîngă căruţe sau în urma lor. În unele locuri nici ,nu mai încăpeau pe uliţă de atîta forfotă.

Cînd 'Ctibor şi Bartos o apucară pe uliţa Caletna, nimeriră într-un furnicar de lume care se îmbulzea de zor. Un car greu stătea în mijlocul drumului şi doi călăreţi din oraş, cu chivăre în cap şi suliţile înfipte în botfori, străjuiau în urma carului. În faţă, mulţime de oameni, şi fiecare striga în legea lui. Surorile taborite, toate numai ţărănci voinice, tinere şi bătrîne, roiau de colo, colo ca nişte stăncuţe. Se ţineau după o tînără pereche : bărbatul, scos ca din cutie, spilcuit şi cu mustăţi lungi, era îmbrăcat cu multă îngrijire, iar tînăra lui soţie, în straie bogat împodobite, era încinsă cu o cingătoare tare frumoasă. Pe cap purta un văl alb, subţire ca pînza de păianjen, în care vîntul se prindea, umflîndu-l. Două ţărănci taborite se tot dădeau pe lîngă ea, de parcă şi-ar fi ieşit din minţi. Tînăra femeie li se împotrivea din răsputeri, dar în zadar.

— Smulgeţi-i de pe cap podoaba aia spurcată ! ţipă una din ele.
Iar alta strigă:
— Asta-i împotriva vrerii lui Dumnezeu !
— Lucru diavolesc!
— Puneţi mina pe văl şi rupeţi-l în bucăţi ! urlau celelalte, îmbulzindu-se spre femeia îngrozită.
Ferindu-se de ele, tînăra .se trase îndărăt pînă ce ajunse la zid. Acolo începu să ţipe şi să-l cheme pe bărbatul ei î,n ajutor. Dar el nu-i putea fi de folos. Cî- teva surori îl împinseseră la perete şi-l ţineau de cap şi de mîini, ca într-un cleşte. Una din ele scoase nişte foarfeci[1] din punga de la brîu şi eu mîna stingă îl apucă de mustaţă.
— Jos cu mustăţile astea ! Stai fruimu-şel 1
Şi cît ai zice peşte, jumătate din podoaba de sub nas rămase în mina surorii taborite.
— Taie-i-o toată ! Toată ! ţipau celelalte. Jos cu podoaba asta drăcească !
Şi pînă să .se mistuie strigătul care alergă peste capetele mulţimii, pieri şi cealaltă jumătate de mustaţă. în clipa aceea, Ctibor din Hvozdno se răsti la surori. Văziînd cele ce se întîmplă, îşi croise drum pînă lîngă ele şi le porumbi să se astîmpere şi s-o ia cît mai re'pede din loc. Surorile îl priviră neîncrezătoare şi cu îndărătnicie. începură să vorbească cu aprindere şi să.-i aducă învinuiri. Logofătul se zbirii pentru a doua oară la ele, de astă dată mai poruncitor. Au venit la Praga — să se dedea la tulburări, sau ca să lupte pentru legea lui Dumnezeu ? Pentru ase- menea faptă vor fi mustrate cu asprime de hatmani. La auzul acestor vorbe, surorile se potoliră şi porniră mai departe.
între timp tînărul tîrgoveţ şi soţia sa, fiind în sfîr- şit lăsaţi în pace, se smulseră de lîngă oameni şi dispărură după cea dinţii uşă.
Surorile o luară spre piaţă. Uliţa se mai goli de lume. CaTul şi Icălăreţii ise urniră din loc şi mulţimea care se bulucise pentru o clipă, se puse iarăşi în mişcare.
Ctibor era morocănos. Cîtva timp merse posomorit şi nu scoase o vorbă. Abia la poarta Sfîntul Ambrozie spuse eu asprime, ca şi mai înainte :
Trebuie ¡să înceteze odată ! Nu se cade sa se mai săvîrşească asemenea nelegiuiri!
Dincolo de poarta Ponce, pe drumul ce ducea spre insule şi chiar pe ele, era furniicar de lume ca şi ieri. Faptul că atîţia tîrgoveti din Praga veneau aici să-i vadă pe taboriţi, întîmpinîndu-i 'pretutindeni cu inima deschisă, îl bucura nespus pe bătrînul boier. Oamenii din Praga se îngrămădeau pe malurile apei sau s>e plimbau prin tabără, uitîndu-se curioşi în jurul lor. Unii şedeau alături de fraţi 'sub copaci sau pe malul ostrovului. Cei mai mulţi

se adunaseră pe prima insulă, într-o poiană înconjurată de stejari, unde ta- boritii săvîrşeau slujba religioa'să. Aici, Ctibor din Hvozdno îl pierdu din ochi pe Bartos. Tînărul se aciuase lîngă o ceată de studenţi cunoscuţi icare priveau, împreună cu câţiva magiştri, la un preot taborit cu barbă şi fără tonsură. îmbrăcat în straie obişnuite, de culoare închisă, ou un potir roşu cusut pe piept, ifără patrafir, preotul stătea în fata unei mese mari, aşternută ou o învelitoare, pe care se aflau multe pîini şi felurite vase. Vorbea taboriţilor cu aprindere, spunîndu-le că mulţi fraţi şi-au vărsat sîn- gele pentru adevărul lui Dumnezeu şi pentru potirul Domnului, că ʿse cade prin urmare ca şi ei să-şi pună în joc viata şi să fie în orice lclipă gata de luptă, pentru a-i zdrobi pe puternicii duşmani.

Bartos ascultă o clipă, apoi vru să plece mai departe ca să-l caute pe boierul din Hvozdno. îndemnat de cunoscuţii săi. rămase însă locului, ea să vadă împreună cu ei liturghia taboriţilor, socotind că n-o să tină prea mult. După o sfourtă aşteptare, îl văzu pe abelaşi Veot predicase fără patrafir şi fără an- timis, îngenunchind şi, atingînd pămîntul cu fruntea, rostind „Tatăl Nostru". Toti cei de fată se rugară împreună cu el. Apoi preotul se ridică şi înţepu să sfinţească vinul şi pîinea, rostind rugăciuni în limba cehă, fără să preamărească îndeosebi nici vinul, nici pîinea: .

— Cînd Domnul nostru îsus Hristoâ S-a â$e2at lâ cină, a luat plinea şi ¡binecuvîntînd-o a frînt-o şi le-a dat uteenicilor săi zicînd: „Luaţi, mîncaţi, acesta este trupul meu !" După aceea luînd potirul şi mulţumind, a dat ucenicilor săi zicînd : „Beţi dinitru acesta toţi, acesta este sîngele meu, al legii celei noi, cairele pentru voi şi pentru mulţi ise varsă sipre iertarea păcatelor".

Mulţi dintre (târgoveţii care erau de faţă se îndepărtară murmurînd supăraţi.

Studentul Bartos rămase pînă la urmă.

Apoi plecă să-l caute pe logofătul din Hvozdno. Mergea cu paşi rari. Ifci şi colo 'se oprea, se uita la care, la cai, la fraţi, pînă oînd ajunse şi lia cei din pilcurile 'de rezervă. Intrebîndu-i dete'pre boier, află >că face parte din ceata lor. Dar nu-l găsi pe ostrov, ci pe malul dimpotrivă. în acest ceas al amurgului, în unele locuri de pe insule, rugurile ce fuseseră aprinse înălţau fumuri leneşe în văzduh. Pe logofăt îl află călare, îndaplinindu-şi îndatoririle de hatman.

Pe malul apei erau mulţi fraţi din pilcurile de rezervă, rînduiţi în semicerc, şi o seamă de prăştiaşi. La mijloc, în faţa oştenilor, Gtibor din Hvozdno stătea călare cu buzduganul în mină, icu sabia la şold şi cuşma în cap. Lîngă el se aflau doi preoţi cu bărbi lungi. Oamenii

stăteau tăcuţi şi nemişcaţi ca un zid. Doar ici şi colo cîte unul 'rostea ceva în şoaptă. Cti- bor privea grav şi îngîndurat drept înainte, c'a şi cum s-ar fi uitt'at la apa bare începuse să se înnegureze şi la insulele peste ai căror copaci întunericul îşi întinsese vălul.

Deşi amurgul pogorîse asupra firii, freamătul încă nu se potolise. în tabără, pe ostroave, la vadul apei şi pe drumul ce ducea spre oraş, stăruia un necontenit du-te-vino. Casele oraşului se mistuiau tot mai mult în apele amurgului, iar spre seninul cerului se înălţau, ca nişte umbre, turnurile porţilor, ale meterezelor şi bisericilor. Studentul kartos ¡se uita mirat, întrebindu-se ce-O să se întîmple. Oare de ce stau oamenii adunaţi şi ce aşteaptă acolo ? Priivi îndelung către Ctibor din Hvozdno. Călare pe Ic'al, boierul arăta foarte schimbat, ca şi cînd ar fi fost alt om. Bartos întrebă pe unul din fraţi, de te 's-au adunat în locul acela, dar Tăs'punsul veni singur, căci, în aceeaşi clipă, oamenii se dădură în lături, şi din spate, dinspre care, înaintară spre mijloc patru bărbaţi, toţi patru cu bărbi lungi. Doi dintre ei erau încinşi cu săbii şi aveau ohivă're în cap, iar ceilalţi doi păşeau în capul gol' şi fără nici o armă. De mîini le atîrnau cătuşe şi lanţuri la piicioare.

Dată ceva mai înainte tot mai şuşuise cîte unul din rânduri, acum amuţiră cu toţii. ,Se uitau la cei doi fraţi legaţi, care înaintau cu capetele plecate. Amîn- doi se lăsară conduşi de însoţitorii lOr pînă în mijlocul semicercului, unde se afla hatmanul călare. Tot acolo se găseau şi cei doi preoţi. Fraţii încătuşaţi mergeau încet, tîrînd prin praf şi prin iarba culcată la pămînt lanţurile de l'a picioare, şi în urma lor se auzea un zornăit metalic înăbuşit.

— Ce-au făcut ? întrebă nerăbdător Bartos pe unul din fraţi.

— S-au îmbătat azi-di'mineaţă şi 's-au luat la ceartă. Şi de aici a ieşit o mare încăierare. Acum au să fie pedepsiţi.

Amîndoi îşi întoarseră privirile către vinovaţii ce stăteau în mijloc. Doi prăştiaşi aduseră două făclii de smoală. Se 'aşternu o tăcere desăvîrşită. Fraţii, cu manile şi picioarele ferecate, oa'cheşi l'a faţă, îşi ţineau capul în piept. Părul răvăşit le cădea în şuviţe pe frunte. Chipul celui mai mic de stat, dar mai lat în spete, era brăzdat de o dîră de sînge încheg'at.

Unul din preoţii care stăteau lîngă Ctibor din Hvozdno făcu cîţiva paşi înainte şi ile vorbi apăsat şi cu asprime:

— Fraţilor, v-aţi îmbătat, păcătuind astfel împotriva legii lui Dumnezeu şi eălcînd pravila frăţiei noastre. Aţi ştiut că la oa'ste nu este îngăduit ca oamenii să se ia la harţă, să se gîlfcevească şi să se în- caiere, şi totuşi voi v-aţi sfădit şi v-aţi îneăierat. Frate Mik'a, ziis şi Fierarul, şi

tu, frate Slivka, recunoaşteţi că aţi mîniat pe Dumnezeu şi aţi păcătuit faţă de el şi faţă de obştea noastră ?

— Recunosc, răspunse Fieraruil, cu glas stins.

Şi după el rosti aceeaşi vorbă Slivka, însă cu oarecare asprime în voce.

— Dacă vreţi să dobîndiţi ierfarea, împăcaţi-vă mai întîi frăţeşte, ispuse preotul.

Şi vorbele lui erau ale unui duhovnic, n-aveau nimic poruncitor în ele.

Amîndoi fraţii îşi ridicară capetele şi se uitară unul la altul, fiecare aşteptînd ca celălalt să înceapă. O clipă num'ai, şi deodată îşi întinseră mîna. Apoi îngenunchează.

Dinspre apă veni o adiere care le răsfiră părul îşi se jucă şăgalnic prin barba preotului cu faţa gravă. Deasupra lor tremura în văzduh para sîngerie a faclei de smoală care fumega.

Preotul ridică mîna şi rosti cu voce puternică :

— Frate Mika, zis şi Fierarul, şi tu, frate Slivka, vreţi să vă rugaţi lui Dumnezeu şi să rugaţi această obşte să vă ierte ?

Amîndoi vinovaţii îşi înălţară privirile către preot şi plini de spăişenie strigară într-un glas :

— Ne rugăm !

îndată ce rostiră aceste cuvinte, fraţii din pilcul de rezervă îngenunchează, iar hatmanul îşi scoase cuşma din cap. Şi toţi cîţi erau acolo, veniţi să vadă această judecată, porniră laolaltă eu preoţii, să rostească din toată initna şi plini de evlavie „Tatăl Nostru".

Studentul Bartos îngenunche şi el şi se uită mişcat la ostaşii îngenuncheaţi, la preoţi şi la hatmanul de pe cal care se rugau pentru fraţii căzuţi în păcat. Privirea ¡lui stărui îndelung asupra bătrînului boier din Hvozdno, ce-şi ţinea capul cărunt lăsat în piept.Tnd'ată ce se sfîrşi rugăciunea, hatmanul îşi îndesă cuşma pe ochi şi se îndreptă în şa. Apoi îndemnă calul cu dîrlogii şi înainta oîtiva paşi spre mijloc, pînă aproape de vinovaţi, unde cele două făclii răspândeau mai multă lumină. Se făcu o tăcere adîncă şi numai glasul hatmanului se auzi:

— Fraţilor, Dumnezeu v-a iertat, dar o să vă primiţi pedeapsa după legea şi pravila .noastră. Şi tună cu vocea lui puternică. Treceţi la stroi !

însoţitorii îi duseră pe vinovaţi ceVa mai încolo. Apoi se opriră, le scoaseră cătuşele şi-i dezbrăcară. între timp, se rîi^duiră două şiruri de fraţi prăştiaşi, tineri şi băf'rîni — o uliţă vie. Fiecare ţinea în mînă cîte o nuia mlădioasă sau o vargă ţeapănă, tăiată din tufărişul de pe mallul apei.

Bartos înmărinuri. Nu se 'aşteptare la atîta asprime. Credea că prin căinţa dovedită în faţa tuturor, cei doi vinovaţi îşi ispăşiseră pedeapsa. Dar iată-i acum despuiaţi pînă la brîu şi cu mîinile legate în faţă.

De undeVa din rinduri se auzi răpăit de darabană. La acest semn, cei doi fraţi porniră tăcuţi şi fără să cîrtească, unul du'pă altul, spre uliţa vie. în lumina pîlpîitoare a făcliilor, Bartos văzu spinările lor goale, văzu :ridicîndu-se a'supră-le puzderia de nuiele şi vergi, le văzu răsucindu-se şi sfîşiind văzduhul, iar loviturile cădeau ca grindina, iuţi şi dureroaise, peste trupurile despuiate.

Bartos se cutremură fără voie. Nu putu să privească multă vreme această cruntă judecată. Se întoarse şi- şi făcu loc spre hatmanul Ctibor, care stătea călare la margine'a „uliţii". Studentul îi atinse botforii. Boierul se înturnă cu faţa spre el.

— Mai mergeţi azi în oraş la nelpotul dumneavoastră ? îl întrebă tînărul.

— Astăzi nu ! Nu-i cu putinţă. Te rog să-i s'pui că totul merge bine. Armura şi calull sînt la mine. Să n-aibă nici o gfijă. Să stea liniştit în pat, ca să se în- firipe mai degr'abă. Mîine vin să-l văd.

Bartos plecă. Multă vreme auzi răpăitul darabanei, pînă ce fu înghiţit de cîntarea evlavioasă a fraţilor. Tînărul se întoarse în oraş cuprins de o mare tu-lbu- rare. Pe dtum, aproape ică nu 'băgă pe nimeni în seamă. Tot timpul se gândea la crunta ispăşire a celor doi taboriti. Nu-i ieşea din minte chipul în care fraţii pedepseau ipe vinovaţi, cum împlinesc ei legea lui Dumnezeu şi cu cîtă asprime privesc ticăloşia şi păcatul. Il uime'a atîta curăţenie şi înălţare sufletească.

Pe Andrei îl găsi în pat. Se 'simţea mai bine, dar ■niti gînd să poată ieşi a doua zi din casă. Bartos îşi dădu seama de acest luicm îndată ce-l văzu. Feciorul se bucură tare /mult cînd auzi că murgul lui se 'află în grija unchiului său şi că acesta făgăduise să vină a doua zi.

XXXI

Nu trecu mult, şi studentul Bartos grăbea din nou pasul spte casa lui Blazek pîrcălabul. Se întorcea zorit cu o ştire de la primăria Oraşului Vechi. Aflase în piaţă fcă un olăfcar sosit ceva mai înainte adusese vestea de netăgăduit: craiul Ungariei se află în drum spre Praga, cu oastea lui de unguri şi de silezieni, împreună cu nemţii de la Kutn'a Hora. i

Fiecare se aşteptalse ¡ca într-o bună zi să audă această veste şi totuşi .acum pe unii îi tulbură, iar ipe cei mai mulţi îi buimăci. Ştirea zbură de parcă ar fi avut aripi; într-o clipă, ajunse în piaţa Oraşului Vechi şi de aici porni în goană, împânzind toate uliţele. Se şoptea că regele ar fi şi ajuns la Ce'sky Brod, ba poate chiar la tJvaly, şi că mîine ar putea fi aici. Mîine va pătrunde în oraş !

Bartos alergă .de îndată la Andrei. Dar .nu putu să intre la el, căci rănitul adormise. Nu-i răminea decît să vestească familia Bllazek.

îndată ce studentul povesti cele auzite, Bl'azek se ridică, îşi pu'se cuşma în cap şi mantaua (pe umeri şi o porni în grabă la primărie. Era ajutor de hatman. Se duceia 'să ,afle veşti mai temeinice şi să primească porunci. Cine ştie, poate că va fi nevoie să adune de
27 — „împotriva tuturor" îndată, chiar astăzi sau cel mai tîrziu mîine în zori, oamenii din mahalaua lui, pentru a-i înarma.
Andrei doftmea dus. Nu-l treziră nici p.aşii grăbiţi din sufragerie, nici glasurile celor Care vorbeau cu aprindere delspre duşmanul ce se apropia. Nu auzi nici larma de pe uliţe. În faţa caselor, oamenii se adunau pîleuri-pîliouiri, unii .alergau "încolo şi încoace, strigînd cît îi lua .gura,. Infierbîntaţi şi îndîrjiţi, toţi vorbeau numai despre unguri şi nemţi, de'spre craiul lor şi despre lupta care sta gata să înceapă. Mulţi de prin vecini, bărbaţi, femei şi tineri, se opriră lîngă casa Jui Blazek pîrcălaibul, .aşteptînd să audă cu ce răspuns se va întoarce de la 'primărie.
.Dar pîrfcălabul veni tîrziu — era noapte de-a bine- lea. Toţi se strînseră în jurul lui şi zgomotul ce-l făcură îl trezi pe Andrei. ¡Din pat, el auzi mai întâi un amestec nelămurit de voci, apoi se aşternu linişteia. După aceea tăcerea fu curmată .de un iglas : ■ — Lucrurile nu stau chiar aşa. JLiniştiţi-vă. A pornit către noi, de bună 'seamă, dar mîine nu va fi încă aici. Voi însă cătaţi să fiţi gfata în orice clîpă!
Albia acum recunoscu Andrei glasul gazdei sale. Dintru început nu înţelese ce puteau să însemne vorbele astea. Ghibzui în Isinea ,lui: „Va să zică mîine încă nu, dair a şi pornit..." Cine altul decît regele Ungariei ? Dar el, Andrei, 'fi-va oare în stare să se ridice împotriva lui ? Ah, rana se vindecă atît de încet! . Feciorul din Hvozd.no nădăjduia că Blazek va veni la el să-i spună despre ce-i vorba. Dar nu se arătă ,nimeini, şi tot aşteptînd, Andrei adormi iarăşi.
Cînd se orăpă de ziuă, nevasta lui Blazek, o femeie vrednică şi grijulie, intră în camera feciorului. Se îngrijea deefl fca de copilul ei. Şi Andrei află din gura femeii că lucrurile stăteau chiar aşa cum şi le închipuise el aseară. Pîrcă'labul plecase din .nou la primărie.
Feciorul ardea de nerăbdare să vină mai degrabă doctorul, ca să afle ce-i cu rana lui. S-a mai îndreptat ? Cînd oare va putea să pună iarăşi mina pe sabie şi pe ilance ? Se simţea mai înfiripat şi nu atît de slab ca ieri. Dorea nespus să iasă din casă. Şi soarele de mai ce-i lumina odaia îl ademenea ca a ibovnică. Camera fusese rînduită cu toate cele de trebuinţă, iar .patul cu polog era atît de frumos culm nu avusese ni-' ciodată acasă, la conacul boieresc.

Rămas singur în odaie, Andrei cobori dirn pat şi se aşeză la geam. De-acolo putea privi în voie spre piaţă ,şi spre capela Betleem. Feciorul se uită la oamenii care intrau în biserică, ascultînd glasul clopotelor şi- apoi cîntările. Cu mina teafără deschise fereastra, ca să audă mai bine. Viersul unei cîntăiri cucernice se strecuna prin uşile desichi'se ale capelei Betleem. Fără să-şi dea seama, Andrei prinse să se roage. Se gîndi ■iarăşi la unchiu-său. De-ar fi 'aici, s-ar duce de bună iseamă la capelă. Şi-apoi, dacă ar vedea şi Zdena toate astea...

: Se întreba acum pentru prima oară de ce n-o (fi vrut oare să plece şi ea cu ei. De ce-a rămas acolo ? Ce-a fost la mijloc ? Spitalul sau popii de la Tăbor ? Apoi, deodată, se gîndi ce-or fi făcînd cei de la Hradiste, precum şi vecinii lor de la Pribenice. Văzu aievea chipul tinerei fete în veşm|int alb de călugăriţă, cu mi- nunatu-i păr auriu, .revărsat pe perne, pe care şi-l aduna îmbujorată, îneercînd să-l ascundă sub tulpan.

Apoi veni doctoTul cu fata brăzdată şi tuciurie. Cercetă rana şi o curăţă de puroi. Presără pe ea un praf .roşu, pu'se nişte .cîlti deasupra şi o obloji , din nou. . Feciorul se uita ţintă la doctor şi nu-l slăbea din ochi. Dar Icăutătura felcerului era aidoma celei de ieri. Feciorul ,nu putu citi nimiic îmbucurător pe chipul lui, iar cînd îl 'întrebă cum merge, doctorul .răspunse liniştit :

— Răbdare, frăţioare dragul meu, răbdare !

27*

41

9Andrei nu fu prea încîntat de acest răspuns. Cînd Blazek se întoarse de la primărie şi adu'se vestea cea nouă cum că fratele.Zizka ,, pornit în grabă încă din zori eu un pîlfc de călăreţi şi pedestraşi peste apă, spre Bubenec, feciorul se îndîrji şi mai aprig. Se zvoni'se că grosul unei coloane vine în ajutorul oştilor crăieşti de la Hrad. Pornise de la Boleslav. condusă de panul Michalec, şi aducea merinde pentru ostaşii de la Hrad. 2izka îi pîndea undeva la Bubenec.

Tmălrul boier se posomori. Desigur că unchiu-său e acolo, iar el lâncezeşte aici în odaie.

După ce Blazek ieşi din încăpere, Andrei încercă să-şi mişte mîna rănită. Apucă sfeşnicul ferecat, în- cleştînd pumnul, dar îndată se lăsă păgubaş. O durere ascuţită îl săgetă atît de cumplit, că scrîşni din dinţi. Stătea ca pe ghimpi. Ardea de nerăbdare să ştie ce se

iSntîimplă .dincolo de apă. Ciulea urechea la cel mai mic zgomot, se uita Ipe .fereastră, aştepta ca dint'r-o clipă în alta cineva să tragă de clopoţel şi privea spre uşă, doar-dpar o intra careva cu vreo veste nouă. ■ DUpă-amiază veni studentul Bartos ,şi el îi spuse că undeva, la

grădinile crăieşti, se dă bătălie aprigă, că regele Ungariei se aflǎ în adevă'r la Cesky Brod ,şi că în fiece clipă poate să sosească -aici, la ei. Bartos vorbea gîflîind, rostind cuvintele numai pe jumătate, şi era nespus de tulburat. N.u sfârşi bine -vorba şi se făcu nevăzut. Voia să priveasică şi el lupta aceea, care poate s-o fi şi sfîrşit ¡pînă acum.

Unchiul nu veni nici înainte, nici după amiază. Pe uliţe lariqa creştea tot mai mult. Feciorul stătea la fereastră şi se .uita îndelung la oamenii,care forfoteau de col'o, colo sau se adunau în cete. Erau în mare fierbere.

Pretutindeni se vădea un zbucium neobişnuit. Din strigătele şi cuvintele care-i ajungeau la urechi, Andrei înţelese că e vorba de duşman, de fiara roşie, de craiul unguresc. Pe unde trece, foc şi ptfrjol lasă în urmă.

Deodată mulţimea zvâcni, de parcă cineva ar fi slobozit o împuşcătură. Se auzi un glas de clopot şi după aceea se ivi un călăreţ plin de colb şi aprins la faţă. Omul se opri în piaţă, în faţa capelei Betleem, şi strigă cu glas tare :

— Fraţilor, bucuraţi-vă ! Fratele Zizka a dat peste cap la Bubenec pe Michalec şi pe Jan Chudoba. I-a nimicit şi le-a luat tot ce duceau nemţilot la Hrad. Nouăsprezece care cu merinde şi straie. ,

Ultimele cuvinte fură acoperite de chiotele de bucurie ale mulţimii. Trecu ditva timp pînă ce solul putu să vorbească din nou :

— Un car încărcat teu securi... uitati-vă, din astea ! Şi călăreţul roti deasupra capului o secure lucitoaire- 'Asta e una din ele. Duceau la Hrad un car întreg, ca să vină de hac lanţurilor şi parm'acelor noastre de pe uliţe. Uitati-vă ! Asfa-i una din ele !

Şi mulţimea izbucni iarăşi ?n strigăte -de veselie. Toii se Înghesuiau în jurul călăreţului, ca să vadă mai de 'aproape selcurea, care arăta ca .toate securile din lume. Vezi însă că securea ateta fusese luată pradă de la duşman, şi fiindcă fusese sortită să taie lanţurile şi partriacele şi să nimicească îngrăditurile din Praga, avea acum altă preţuire.

Călăreţul o lăsă în jos ca s-o vadă toţi. Dar dacă n-ar fi ridicat-o îndată şi n-ar ¿i dat pinteni calului ca s-o ia din loc, mulţimea i-a'r fi smuls-o din mină. Gloata porni după el, de data asta cîntînd.

Cuprinis de o mare Înfrigurare, Andrei .în'certă să se îmbrace. Nu izbuti însă, căci ,mîna umflată nu-i era de nici un ajutor. Trebuia să stea pironit locului ca un întemniţat. Măcar de-'a'r veni Blazek, sau studentul, să-i spună şi lui cum a fost lupta. Sau unchiul. Unchiul 1 Gare o să vină ? Nici vorbă că el a fost acolo. Şi cine ştie dacă nu i s-a întîmplat şi bătrînului ce i se întâmplase lui la Ponce.

Veni doar femeia lui Blazek. Stătu de vorbă eu el, dar nu-i aduse nici o y.elste. Bărbatul ei era încă la primărie.

După aceea năvăli în cameră fetita pârcălabului cu ştirea că cei mai mulţi dintre taboriti, după lupta de la Bubenec, au purces către Bfevnov şi- acolo au dat foc mănăstirii. [1] Vestea aceasta o auziră apoi şi din igura celor de pe uliţe.

— Arde mănăstirea Bfevnov ! .strigau oamenii sub ferestrele casei.

Şi de undeva din piaţă cineva răcni sfîşietor :

— Arde mănăstirea Brevnov şi călugării se pră- jes'c acolo !

Mai tîrziu, după amiază, veni şi Blazek aducînd şi el vestea despre fotul pus la Brevnov. .Le mai spuse că regele Ungariei se află lîngă Brod. Oasitea şi cei de la Kutna Hora .şi-au aşezat tabăra prin livezile de la Litoznice, care gem acum de corturi şi bordeie, iar ungurii ucid şi pîrjoldslc totul în calea .lor. Minerii de la Kutna Hora au cu ei sumedenie de puşti şi praştii. Toate ştirile astea sîint adevărate, fiindcă au fost aduse de iscoade de încredere. [1] Blazek stătu de vorbă cu fe'ciorul despre cele ce se vor mai întîmipla .şi despre ajutorul pe care pîrgarii şi hatmanii îl aşteaptă de la Louny, 2atec şi Slany. E vorba ca aceste ajutoare să sosească mîine, cel mai fîrziu poimîine. Hatmanii cred că după aceea toţi oa- menii din P'raga vor pofrni împotriva celor din Kutna Hora şi a 'craiului maghiar. Şi aista cît .mai degrabă, înainte de a sosi cruciaţii din Nemţia. Pentru a fi mai siguri, planul Slainsky din Waldstein va .porni cu ceilalţi înainte.

încet, .înlcet, în fodaie se furişară umbrele înserării. Hărmălaia de pe uliţe se mai ostoise, da'r deodată se aprinse din nou şi crescu, ca ,şi cum s-ar fi rostogolit un puhoi de ape. Pelste tropotul de paşi grei şi repezi, peste vuietul de strigăte şi chemări, amestec de glasuri nedesluşite, se auzi clopotul de la Sfîntul Kli- ment, apoi cel de .la Sfîntul Ioan, la ¿abradli. Şi în clipa următoare începură să sune clopotele dincolo defcapela Betleem, ,1a bisericile Sfîntul Filip şi Sfîntul IiacOb. Nu sunau înfriboşate, ci vesteau o sărbătoare. Parcă întîm'pm'au pe cineva. Uliţa huia de zgo'mot şi de undeva de departe, dinspre pod sau chiar din uliţa Cutitarilor, străbătea pînă aici tropot de cai **Ş>** larma mulţimii.

Blazek ieşi numaidecît din casă. Feciorul cu nevasta p'îricălabului se aşezară la fereastra deschisă. Lumea trecea grăbită prin piaţă şi pe uliţa Jilskâ, îndreptîav du- se ispfe pod sau spre uliţa Cuţitarilor. În partea aceea .apăreau şi dispăreau licăriri de lumină. Şi un cîntec răpăia dintr-acolo, ca o ploaie de vară, răsunînd puternic şi plutind peste uliţe în amiirgul serii de mai. Andrei recunoscu îndată clîntarea .taborită.

— Aştia-s ai noştri! Fraţii care au învins 1

În clipa aiceea, Blazek chiui .de jos, din uliţă :

— Se întorc fraţii taiboriţi. Adiic cu ei prada lui Michalec şi călugări de .la Brevnov.

Mai mult nu 'înţelese Andrei. Dinsipre porţile Zde- raze cobora puhoi de lume. Atît cît se putea vedea prin vălul cenuşiu al amurgului, erau mai ales studenţi şi 'tineri meşteşugari. Mergeau repede, călcînd apăsat şi intonînd un oîntec batjocoritor :

La Praga <solul Papii a sosit, Popimea toată-a zgîlţîit. Şi s-a pornit cu el ceata popească Poporul **şi***-al isău iarai să jefuiască...*

Trecură chiuind pe lîngă casa lui Blazek. Şi cu toate că zarva nu mai contenea, se auzea destul de limpede :

Cică prin toptă ţara cehă S-au ridicat potrivnicii ai lui Hus, Nesocotind porunca din scriptură Precum că Dumenezeu de sus...

Intrară pe uliţă.

Andrei rămase la fereastră şi ascultă pînă ce cîn- tecul se stinse în depărtare. Desluşi apoi şi glasurile ■din piaţă şi un alt viers, ce răsuna dinspre piaţa Oraşului Vechi. .

Cînd' vuietul de cîntece şi clopote amuţi, «feciorul aşteptă să se întoarcă Blazek eu ştiri. Dar pîrcălabul veni mai tîrziu. Povesti cum au izbîndit taiboriţii şi cum au luat panului Michalec nouăsprezece căruţe pe care acesta voise să le ducă la Hrad. Fratele 2izka l-a lovit lîngă grădinile crăieşti şi s-a năpustit

În coasta pilcului .sau. Oamenii lui Michalec s-aU împrăştiat care încotro, iar taboriţii s-au luat după ei peste cîmp. Căruţele cucerite sînt pline cu pradă în- semnată. Multe cu merinde şi straie, precum şi o grămadă de securi. Blazek pomeni numele mai multor locuri din preajma grădinilor crăieşti şi de prin părţile castelului din Praga.

Andrei nu cuno'ştea niciunul din locurile acelea şi nu putea să-şi dea seama de felul cum s-a desfăşurat lupta. Totuşi asculta cu nesaţ şi nu-şi lua ochii de la gazdă. Dar înainte de toate, întrebă dacă sînt cumva morţi şi dacă a căzut careva dintre ai lor.

— După cîte am af'lat, dintre ai noştri n-a căzut nimeni. Însă dintre ai lui Mie'halec au pierit mulţi. Ai noştri au mai luat şi o mulţime de ostatici cu ei, mai toţi răniţi. Au fost închişi împreună cu călugării în casa lui Franklin Nemec, care acum e goală.

Andrei s-a culcat tîrziu şi a adormit şi mai tîrziu. Se gîndea într-una la cele întîmplate şi se ruga lui Dumnezeu să i se vindece rana mai repede. Abia după multă vreme aţipi şi iu trezit din somn în zorii zilei. Il deşteptă un zornăit de pinteni şi zgomot de glasuri. Lingă patul său stăteau unchiul şi Blazek pîrcălabul. Bătrînul boier era vesel. Ziua de ieri îi plăcuse îndeosebi, iar aici

aflase că lui Andrei îi merge mai bine şi că peste cîteva zile va putea să încalece din nou.

Boierul se aşeză la căpătîiul nepotului şi-i povesti dînd vioi din mîini, că înainte de a veni la el, se oprise la capela Betleem să mulţumească Domnului. Apoi îi spuse cum au lovit şi i-au doborît pe cehii necredincioşi care au vrut să vină în ajutorul nemţilor de la Hrad', cum i-au izgonit şi le-au luat totul. Logofătul din Hvozdno se bucura mai ales de securi.

Povesti apoi de craiul maghiar şi de ungurii oare se ţin numai de jafuri, pustiind totul în calea lor, omorînd femeile şi copiii. Iar pe ţărani îi înşfacă şi-i aruncă în foc. Ar ifi timpul să ne ridicăm împotriva lor şi să nu aşteptăm pînă ce vor veni ei aici !

fi aşteptăm pe cei de la Slariy, de la ¿atee şi tifc La Louny, spuse pîrcălabul. Azi sau mîine vor fi aici. Aşa ne-au trimis vorbă preotul ăpicka, Petr Obrovec şi £avis Bărbosul care-i însoţesc. O să le ieşim înainte; aşa s-a hotărît ieri la primărie. Va fi mult mai bine.

Boierul din Hvozdno nu putu să zăbovească prea mult lîngă Andrei. Plecă degrabă, împreună cu Blazek. După aceea veni doctorul care se bucură văzînfl rama şi spuse că se vindecă. Porunci feciorului să stea liniştit şi să aibă răbdare, multă răbdare.

iGînd doctorul ieşi pe uşă, se auzi jos în piaţă răpăit de darabană şi glas de trîmbită. Tîrgovetii mahalalei erau chemaţi să îmbrace armurile şi să se grăbească spre locul de adunare. În casa pîrcălabu- lui se stîrni un freamăt neobişnuit. Blazek, ea ajutor de hatman, îmbrăcă degrabă armura pe care i-o aduseră din odaia lui şi fu cel -dinţii gata.

Dar nu toţi se putură împlătoşa ca Blazek şi unora le lipseau o seamă de lucruri. Aceştia alergară la cel de-al patrulea hatman, ca să le dea din rezervele obştii, aflate în grija lui.

La început, Andrei zăbovi în oamera pîrcălabului, uitîndu-se cu cîtă hotărîre îşi pune armura. Îi părea nespus de rău că e silit să Driveaseă şi că nu poate pleca împreună cu el.

DuDă ce Blazek îşi luă rămas bun de la soţie şi de la toţi ai casei, ieşi în uliţă cu oamenii lui înarmaţi. Acolo încălecă. Feciorul se duse în odaia sa de unde se vedea bine piaţa din fata capelei.

începuseră să sosească tîrgoveti înarmaţi de pe uliţele învecinate. Steagurile fluturau deasupra capetelor. Andrei stătea la fereastră de parcă ar fi fost bătut în cuie. Nu se clinti pînă ce nu se adunară toţi şi pînă ce Blazek nu-i aşeză în rânduri. Cînd **trâmbiţa** răsună, ceata se urni din loc, îndreptîndu-se spre Piaţa cărbunilor, unde

trebuiau să se întîlnească toţi din partea aceea a **oTaşului.**

Zăngănitul armelor şi vuietul mulţimii, glasul trîm'biţei şi răpăitul darabanelor umpleau văzduhul şi parcă răsunau mai limpede în această dimineaţă de mai. Abia după ceasurile nouă amuţi totul. La ceasul acela, un pîlc de ostaşi din Praga ieşea din cetate în întîmpinarea prietenilor lor de arme.

XXXII

Dar totuşi liniştea nu era deplină. Ceva nedesluşit plutea parcă în aer, iar în pieptul fiecăruia stăruia un fel de încordare, un freamăt surd. Pretutindeni, numai întrebări. Ce-o să se întîmple ? Cum o să fie ? Au şă ajungă oare cei din Praga cu bine pînă la Slany, căci într-acolo se îndreptaseră ? Nu-i aşteaptă cumva pe drum vreo capcană ? Şi dacă ajung acolo, cum au să se întoarcă ? Ce fac oare cei de la Louny şi de la ¿atee ? Vor ajunge şi ei cu bine pînă la Slany, unde trebuie să se întîlnească cu toţii ? Şi regele ce face oare? Dar ungurii şi nemţii de la Kutna Hora? Pornesc cumva chiar azi spre Praga ? Au de gînd să-şi întărească pilcurile de la Vysehrad şi de la castelul Sifîntul Vâclav ?

Feciorul ţinea în mînă biblia pe care i-o dăduse nevasta pîrcălabului. Citea şi cugeta la cuvintele Domnului, dar nu rămase toată vremea cufundat în citirea cărţii sfinte. Din timp în timp se ducea la fereastră să-şi mai arunce ochii pe-afară.

După masă veni din nou la el nevasta lui Blazek. Purta pe cap o scufie şi era îmbrăcată în straie de culoare închisă. Femeia se aşeză lîngă Andrei şi începură să vorbească, mai ales despre cele ce urmau să se întîmple. Se întreba cînd o să i se întoarcă bărbatul, cînd se vor înapoia cei din Praga şi cam cum o fi acolo unde au plecat.

După ce rămase singur, feciorul se apucă iar să citească. Nu trecu mult şi lăsă cartea din mînă. În cameră intrase studentul Bartos, cu coiif în cap, cămaşă de zale, sabie la şold şi o lance în mină. Îi spuse repede lui Andrei că a venit într-o fugă pînă aici. Era în drum spre Slovany, unde avea să slujească în pîlcul de strajă din faţa ordiei nemţeşti de la Vyse- hrad. Îi mai spuse că în mahalaua din apropierea casei lui o mulţime de nemţi au dat bir cu fugiţii în dimineaţa aceea. Cei de la primărie îi luaseră la rost din pricină că nu voiau să se împărtăşească sub ambele chipuri. Şi de neînduplecaţi ce sînt, şi-au părăsit mai degrabă căminele şi şi-au luat lumea în cap.

— Nemţii ăştia, — adăugă studentul, — pun temei pe puterea craiului maghiar, nădăjduind că peste puţină vreme regele o să-i ajute să-şi redobindească toate bunurile lăsate acum în părăsire.

— Şi ce-i cu craiul, cu fiara aceea încornorată ? întrebă Andrei.

— Se spune că ungurii şi păgînii de cumani din oastea lui înaintează"repede şi au ajuns departe. Sînt tare aprigi. Cică s-ar fi ciocnit cu-ai voştri pe drumul de la Malesice.
— Cu cine ?
• — Cu ai voştri, cu taboriţii.
— Cu înaintaşii ? sări Andrei ca ars.
— Nu ştiu, însă călăreţii voştri s-au ciocnit cu o ceată ungurească în acele părţi. I-au ciopîrţit rău de tot.
— Ai noştri, fireşte.
— Ungurii şi-au urmat drumul şi acum sînt foarte aproape. O să se încingă luptă aprigă ; numai de-ar veni mai degrabă cei de la Slany 1
— De m-aş face odată bine! oftă Andrei.
După plecarea studenului Bartos, Andrei voi să se ducă în tabără, la ai lui, la unchiul său, ca să afle ce-a fost cu ungurii aceia. Era gata să plece aşa cum se găsea, doar pe jumătate îmbrăcat. Neputînd să-şi pună haina pe el, voi să-şi arunce mantaua pe umeri. Dar nevasta pîrcălabului nu-l lăsă. Feciorul se împotrivi, încercînd s-o încredinţeze că se simte mai bine şi c-o să se întoarcă îndată. Dar gazda îi aminti cuvintele felcerului care poruncise cu asprime să nu iasă din casă şi să fie cu mare grije.
În cele din urmă, Andrei se supuse. Rămase în odaie, însă nerăbdarea şi neliniştea puneau din ce în ce stăpânire pe el. Il aştepta pe unchiu-său, aştepta veşti despre pilcurile de cercetaşi şi despre unguri.
Pînă seara nu sosi însă nici o ştire. Nici de la Slany, nici din părţile Brodului.
A doua zi — era vineri înaintea Rusaliilor — Andrei nu putu să mai rabde. Unchiul său nu venise nici în dimineaţa aceea, aşa cum se aşteptase el. În schimb, gazda îi aduse o veste. La primărie sosise un sol, trimis în grabă să dea de ştire că oamenii din Praga s-au întâlnit cu bine cu cei de la Slany, 2»atec şi Louny. După-ia miază vor sosi în oraş, iar cei de la primărie trebuie să se îngrijească de găzduirea lor. Sînt în drum cîteva mii de oameni, cu femei şi copii, pedestraşi, călăreţi şi căruţe.
După-amiază, toate clopotele din Praga porniră să sune. întreg oraşul era în picioare. Sute de oameni mişunau pe uliţe dintr-o parte în alta. De pretutindeni răsunau cîntece, strigăte de bucurie, chemări. Văzduhul vuia de liarmă.
Andrei nu se inai putu stăpîni. Cu multă caznă îşi aruncă o manta pe umeri şi ieşi în uliţă. Picioarele îi tremurau, dar feciorul mengea înainte. De astă dată nu fusese nimeni care să-l împiedice să plece, căci toţi ieşiseră în grabă să privească la cetele ce le soseau într-ajutor.

Dangătul clopotelor umplea văzduhul şi cîntări bisericeşti se înălţau în urma preoţilor care duceau artoforul cu trupul Domnului, în vînf de prăjini. Cîntul zbura plutind peste mulţime, pînă la cele din urmă rînduri. Oamenii erau cuprinşi de aceeaşi bucurie şi înflăcărare ca acum[1] patru zile cînd îi întimpi- naseră pe fraţii taboriţi. Andrei se strecură cum putu cu mîna-i oblojită, şi plin de însufleţire făcea şi el semne de bun venit celor care soseau la Praga.

Se întoarse acasă obosit şi abia ţinîndu-se pe picioare. Fără să-l mai îndemne cineva, se lungi în pat. Blazek veni o dată cu căderea nopţii. Nu putuse mai devreme. Avusese treabă cu oamenii din ceata lui şi cu oaspeţii cei noi.

— Unde i-aţi găzduit pe toţi ? îl întrebă nevasta lui.

— Pe la casele părăsite de nemţi şi pe la mănăstiri. Mulţi dintre ei iau rămas sub cerul liber.

în vremea asta, iCtibor din Hvozdno se afla în oraş, împreună cu Kunes din Belovice. Porniseră din tabăra de dincolo de poarta Pofice, îndreptîndu-se către primăria Oraşului Vechi. Fratele £izka trimisese după ei. Luna le luminase drumul prin vechea cetate crăiască.

Era o noapte frumoasă de mai. Sub bolta cerului senin şi în văzduhul cu fulgerări argintii, se zugrăveau limpede turnurile şi coamele caselor mai răsărite. Ochiurile pătrate de la ferestrele înalte ale bisericilor luceau cu scăpărări de lumini tainice. Razele lunii înveşmîntau zidurile sfintelor lăcaşuri şi ale ţin- tirimelor într-o lumină alburie, în care desluşeai lesne florile şi lăstarii tufelor de pe morminte. Cimitirele de lîngă biserici era cufundate în tăcere, ca nişte ostroave ale liniştii veşnice în mijlocul zvîrcolirilor şi luptelor lumeşti. Căci lupta se desfăşura acum în preajma lor, în pieţe şi pe uliţe, pînă în pragul porţilor negre ale ţintirimelor.

La acest ceas tîrziu din noapte, lumea se bulucea prin ungherele întunecoase ale uliţelor şi în lumina lunii de parcă ar fi fost ziua în amiaza mare. Erau tîrgoveţi şi ostaşi din tabere. Unii purtau bărbi şi erau înarmaţi, alţii aveau obrazul ras "şi umblau fără arme. Un vălmăşag de tîrgoveţi, argaţi şi sărăcime.

Cei doi hatmani îşi croiau anevoie drum prin mijlocul gloatei şi larmei. De-abia mergeau. Ceva mai încolo de primărie, înspre stîlpul infamiei, drept în faţa unor dughene şi prăvălii închise, adăstau la ceasul acesta tîrziu mai multe căruţe, încărcate cu fel de fel de lucruri, gata doar să pornească. Caii erau înhămaţi şi străjile de noapte ale oraşului dormeau în căruţe.

În faţa intrării principale, lîngă porţile ferecate, stăteau cîţiva lefegii, înarmaţi pînă în dinţi şi cu lăncile în mîini. Lîngă ei se aflam doi fraţi taboriţi, cu coifuri în cap, ce luceau blînd în bătaia lunii. Fiecare avea lîngă el un cal

înşăuat. Fraţii erau ştafete, care aşteptau porunci din partea sfatului pentru tabăra de dincolo de poarta Ponce. Aici, la intrarea principală, oamenii forfoteau mai abitir decît oriunde. Mai toţi erau băştinaşi din Praga. O lume tare pestriţă, îndeosebi ucenici şi sărăcime.

Toţi aşteptau veşti. Ce-i eu craiul ungurilor ? O fi pornit încotrova ? Şi ce fac ungurii şi cumanii lui ? Praghezii se îmbulzeau în jurul primăriei, aşteptînd să audă ce va spune sfatul obştii. Căpeteniile ţinuseră sfat toată ziua şi nu sfîrşiseră nici la acest ceas tîrziu din noapte.

XXXIII

Kunes din Belovice şi Ctibor din Hvozdno se îndreptau spre primărie, croindu-şi drum printre oameni oa printre nişte metereze vii, însufleţite de strigăte şi larmă.

Cînd ajunseră acolo, zăriră în faţa unei case din vecinătatea primăriei un bărbat înalt, cocoţat pe un morman de gunoaie. Omul răcnea să-şi spargă pieptul, dînd' într-una din mîini. Cu căciula pe ceafă şi cu părul căzut în ocihi, cu haina descheiată la gît el stătea în lumina lunii şi umbra lui prelungă se aş- ternea peste mulţimea de capete dîn juru-i, peste cuşmele, glugile, beretele şi şepcile păroase ale celor care-l ascultau.

— A săvîrşit cruzimi nemaipomenite ! striga omul cît îl lua gura.

Hatmanii auziră desluşit aceste cuvinte, urmate de altele, la fel de înflăcărate, pe care vorbitorul le rostea cu patimă. De bună seamă, despre craiul Ungariei.

— Cruzimi nemaiauzite, căci nu se dau îndărăt să pîrjoleaseă ţările cehe, să siluiască fecioarele şi femeile, să ucidă bătrîni şi copii. Auziţi, copii şi prunci!

Glasul i se curmă. Omul dădu o clipă din mîini şi apoi începu să vorbească din nou, cu vocea şi mai răguşită :

— Dar ou 'noi, fraţilor, cu noi cei din Praga, cu obştea noastră, .cum s-a purtat ?! Păgînul acela netrebnic şi viclean, spurcăciunea aceea însetată de sînge, fiul - satanei, fiara ungurească ne-a făcut trădători şi eretici! Vrea să stîrpească întreaga suflare cehă şi să aducă în ţara noastră numai venetici. Vă spun, numai venetici, şi pe noi să ne şteargă de pe faţa pămîntului.

Un strigăt sălbatic izbucni din mulţime, întărindu-i spusele. Hatmanii îl vedeau acum bine la faţă. Chipul îi era galben şi răvăşit de patimă, părînd şi mai sco- fîlcit în luminia lunii. Pentru o clipă, hatmanii fură nevoiţi să se oprească.

' Dinspre uliţă Caletna izbucni un nou val de strigăte. Cei doi fraţi călări erau singurii care nu scoteau o vorbă. Se uitară în partea aceea şi zăriră două căruţe ce li se părură ţărăneşti. Una nu avea coviltir, iar cealaltă ena acoperită cu un ţol alb. Doi călăreţi mergeau înainte şi alţi doi în urmă. Căruţele înaintau încet prin marea de oameni, îndreptîndu-se spre primărie.

Cînd' hatmanii ajunseră lîngă poartă, descălecară şi văzură că cele două care porniseră din nou. Un strigăt cumplit sfîşie văzduhul. Omul de pe clada "de gunoaie iamuţi o clipă. Privi şi el spre căruţe, ca şi mulţimea din jurul său.

Kunes din Belovice şi logofătul din Hvozdno izbutiră să intre în primărie, scăpînd de îmbulzeala de afară. Dar şi aici era destulă înghesuială. Chiar din prag se înşiruia puzderie de oameni, cei mai mulţi lefegii din oraş, îmbrăcaţi în armuri. Iar pe scările carie duceau sus, spre sala cea mare sau spre încăperile palatului, mişuna un adevărat furnicar. Mulţi, foarte mulţi erau tîrgoveti, purtînd şube şi sumane. Suiau scările, coborau sau stăteau locului, discutînd cu aprindere chiar pe trepte. Pîlpîirea roşiatică a făcliilor prinse într-un cerc în perete nu lumina în întregime scările şi încăperea de la capătul lor.

În această sală spaţioasă şi boltită era un du-te- vino ca într-un stup. Preoţii din Praga aveau obrazul proaspăt bărbierit. În schimb, taboriţii purtau bărbi lungi şi stufoase. Unii magiştri aveau în cap berete. Tîrgovetii din Praga şi cîţiva dintre cei care tocmai sosiseră să le dea ajutor stăteau în grupuri, umblau de colo pînă colo sau aşteptau lîngă uşile ferecate ce duceau spre sala de adunări. Acolo pîrgarii ţineau sfat cu hatmanii oraşului şi cu taboriţii. Prea putini dintre ei zăboveau mai îndelung pe laviţele lungi, aşezate de-a lungul pereţilor, dar şi mai putini erau aceia care tăceau.

" Vorbeau toti, şi toţi despre un singur lucru, să pornească la luptă. Cum ar fi mai bine: să-l aştepte pe regele Ungariei sau să se ridice împreună cu taboriţii; cu cei de la Louny, de la Slany şi de la ¿atee împotriva craiului şi a taberei lui de la Litoznice ?

De cîte ori se deschideau uşile sălii unde se ţinea sfatul, murmurul din încăpere pătrundea o clipă pînă la cei îngrămădiţi afară. Fiecare voia să arunce o privire înăuntru, unde preoţii, pîrgarii şi hatmanii şedeau pe laviţe. Deodată, cînd se deschise o uşă şi unul din pîrgari ieşi îndreptîndu-se spre palat, lumea zări înăuntru pe preotul Jan ¿elivsky. Stătea în picioare lîngă o laviţă şi vorbea adunării. Er.a pămîntiu la faţă şi ochii îi seînteiau. Glasul lui ce răsuna atît de puternic din amvonul bisericii Sfintei Fecioare Maria părea în clipa aceea bubuit de tunet. În fata preotului şedea pe gînduri Iacob chivărarul. Cei de afară îl zăriră stînd cu mîinile încrucişate şi privind încruntat: era pesemne de altă părere. Il mai văzură şi pe Prokop, zis şi Iuda, târgoveţul din Piaţa cărbunilor, care tocmai în clipa aceea se repezise de pe laviţă asupra lui Zelivsky, ca şi cum ar fi voit să-i curme cuvîntarea. De asemenea îi zăriră pe toţi cei din jurul lui Zelivsky,

prietenii şi ciracii lui, dar mai ales pe frfaţii Charvat şi Jira mănuşarul, năpustindu-se asupra lui „Iuda".

După o clipă uşa se închise şi înăuntru se iscă un vuiet atît de năprasnic de strigăte de încuviinţare, încît nu se mai auzi nici hărmălaia mulţimii de afară.

Tocmai atunci ajunseră şi cei doi hatmani taboriţi la uşa sălii unde se ţinea sfatul. Nu mai aşteptară să-i cheme aprodul, ci deteră buzna înăuntru. Se opriră însă în prag, uluiţi ca la vederea unor puhoaie revărsate, neştiind încotro s-apuce.

Intrfeaga adunare de pîrgari, preoţi şi hatmani era cuprinsă de o aprigă învolburare. Numai cîţiva şedeau pe laviţe şi vorbeau între ei cu aprindere. Cel mai tăcut era căpetenia lor, Iacob chivărarul, care ceva mai înainte se ridicase împotriva propunerii lui ¿elivsky. El nu voia ca oştile să se urnească din loc, ci mai bine să-l aştepte pe duşman aici, în spatele meterezelor. Iacob privea de sus, posomorit şi plin de milă, spre tînărul Srola, care, aplecat peste laviţă către el, dădea din mîini cu înverşunare. Srola îi spunea că ar fi păcat să rămînă pe loc, căci a sosit ceasul marii răfuieli.

Cei mai mulţi se adunaseră în jurul lui Zelivsky sau se grăbeau să-i înconjure pe hatmanii taboriţi. Iar cel mai tînăr dintre fraţii Charvat, Vanek, stătea în picioare lîngă laviţă, roşu ca racul, şi striga în gura mare, acoperind larma din sală :

— Sunaţi alarma ! Alarma !

Kunes din Belovice şi Ctitor din Hvozdno îşi aruncară privirile peste vălmăşagul de chipuri, învăluite în lumina pîlpîitoare a luminărilor, căutînd pe vreunul dintre ai lor. Se uitau mai ales după 2izka şi Mikulâs din Hus. Dar pîi\ă să-i găsească, se pomeniră' cu fratele £izka în faţa lor. Hatmanul era cu cuşma în cap.

— De ce aşa tîrziu ? întrebă el cu asprime.

Kunes din Belovice şi Ctibor din Hvozdno îl priviră oarecum nedumeriţi. £i£ka îi trase într-un colt, unde era mai mult loc, şi le spuse ;

— Veniţi încoa' ! Nu luaţi în seamă trăncănelile ăstor'a. Doar n-am venit de la Tăbor ca să ne pierdem vremea răcnind. Vom porni împotriva regelui. Chiar mîine în zorii zilei. M-am sfătuit cu fraţii, iar preotul Jan ne-a ajutat prin cuvîntarea lui. Faceţi de îndată cale întoarsă şi pregătiţi călăreţii. Noi o să pornim cei dintîi, înainte de răsăritul soarelui.

Sala vuia de zgomotul adunării şi 2izka fu nevoit să vorbească mai tare :

— Rînduiti călăreţii, căci o să avem nevoie de ei împotriva ungurilor. Cuvîntul de recunoaştere pe care l-am hotărît cu fraţii este „Praga". Luati-o pe şosea. Tu,

Kunes, ai să conduci grosul pilcurilor spre Ma- lesice, iar tu, frate Ctibor, vei tine aripa dreaptă.

Mikulâs din Hus şi Zbynek din Buchov se apropiară de ei. Sfatul lor de război nu tinu mult. Caa> dintîi sarcină era pregătirea călăreţilor. Treaba asta aveau s-o facă Kunes şi Ctibor. Dar nu terminară bine vorba şi afară izbucni deodată o furtună de strigăte atît de aprigă, încît în sala sfatului nu se mai auzi nici o şoaptă.

Strigătele prelungi, izbucnite din mii de piepturi, se năpustiră sălbatic în noapte, către primărie, o dată, de două ori, de trei ori, şi din ce în ce mai vijelios, mai năvalnic. Cei din sală se duseră la ferestre. Piaţa era înţesată de lume. O mulţime deasă ca peria se înghesuia în fata intrării principale. Stătea acolo om lîngă om, o mare nesfîrşită de capete, care în lumina lunii se pierdea sub bolţile întunecoase ale caselor şi pe uliţele îndepărtate. O pădure de capete şi de mîini ridicate ce băteau aerul, amenintînd cumplit.

Pe maidanul unde se aflau cele două căruţe ţărăneşti, stăteau acum doi oameni. Unul din Praga, cu .suman şi cuşmă, şi un ţăran numai în itari şi cămaşă. Ţăranul era oblojit la mînă şi la cap.

— Oameni buni, veniţi încoace ! strigă către mulţime praghezul cel înalt de pe maidan, cînd furtuna de glasuri amuţi o clipă. Acolo în căruţe zac răniţi. Hei, oameni buni, veniţi mai aproape, să-l vedeţi pe fratele ăsta nenorocit. Cîte a mai îndurat! Şi cîte lovituri a primit! Cît sînge a pierdut! L-au ciopîrţit! Iar nemţii şi ungurii şi-au bătut joc de femeia lui, de femeia acestui om şi de alte femei din sate. Hai, vorbeşte!

Ţăranul ridică mîna rănită şi oblojită, ca şi cum ar fi vrut să jure. Îi tremurau genunchii, era sleit de puteri şi abia se ţinea pe picioare.

— I-au chinuit pînă cînd şi-au dat sufletul, urmă cuvîntătorul. Au siluit şi siluiesc. Au despuiat femeile şi fetele şi le-au mînat în pielea goală, ca pe nişte vite.

Un nou vuiet de strigăte se iscă jur împrejurul primăriei.

— Ca şi pe copiii vecinului acestui frate, strigă vorbitorul în clipa cînd se făcu linişte. Iar altor copii le-au tăiat mîinile şi picioarele. Pe fete le-au înfipt cu sînii în parii gardurilor.

Vorbitorul nu putu să mai spună nimic. Ţăranul de lîngă el se prăvăli şi ţipete furioase şuierară în jurul primăriei. Era ca un fel de vaiet jalnic, care întărîtă şi mai aprig mulţimea răzvrătită.

Cît ai clipi, oamenii începură să se vînzolească în fata porţilor primăriei. Unii se înghesuiau către ţăranul care leşinase, cei mai mulţi însă se îmbulzeau ur- lînd spre porţi.

— Pe unguri !

— Pe nemţi !

— Sunaţi alarma ! «

Lefegiii din oraş, înarmaţi cu halebarde şi lănci, se pr<oţăpiră în fata porţilor ca să le apere. Dar îndîrjită cum era, mulţimea i-ar fi măturat ca pe o nimica toată, revărsîndu-se asupra lor, aidoma unui şuvoi năvalnic. Însă un glas pătrunzător ce se rostogoli deodată prin aer, îi scăpă pe lefegii şi opri puhoiul : un dangăt de clopot. La primărie se suna alarma. Toti amuţiră ca prin farmec... Numai o clipă clopotul sună netulburat, căci glasul lui fu îndată acoperit de strigătele înflăcărate ale mulţimii. Poporul întîmpina cu bucurie hotă- rîrea pe care o dorise cu ardoare şi . pe care o ceruse neistovit: să se tragă clopotul împotriva craiului maghiar.

XXXIV

Kunes din Belovice şi Ctibor din Hvozdno ieşiră de la primărie pe uşa din dos. Din pricina mulţimii aţî- tate, cei doi hatmani nu s-ai^ mai fi putut întoarce pe acelaşi drum pe care veniseră. Incălecară în grabă şi luînd-o pe uliţe lăturalnice, se îndreptară spre insulele de sub morile lui Helm.

Cînd se lumină de ziuă, călăreţii taboriţi se pregătiră să pornească spre Cîmpul Spitalului. O dată cu răsăritul soarelui, drumurile uscate, care duceau spre Pocernice şi Mecholupy, printre semănături tinere şi livezi umezite de rouă, răsunară de tropotul sutelor de cai. Cercetaşii care plecaseră cu mult înainte se răspîndiră pe o fîşie de pămînt ce ducea tot într-acolo, ca să dea de urma vrăjmaşului. Ctibor din Hvozdno se afla de astă dată cu pîlcul său printre înaintaşi şi, după cum avea poruncă, se îndrepta către Mecholupy.

Boierul încărunţit de ani călărea în frunte. Alături de el mergea un tîrgovet din Praga, care cunoştea bine locurile. Ctibor îşi rotea privirtea ageră în toate părţile. II pîndea pe duşman, iscodea după călăreţii unguri. Dar pretutindeni stăpînea tăcerea,doar cîntul vesel al ciocîrliilor răsuna peste cuprinsuri. În aşteptarea ciocnirii cu vrăjmaşul, boierul din Hvozdno era tulburat şi oarecum nedumerit. În fiece clipă se pregătea să dea peste unguri sau peste nemţii de la Kutna Hora. Şi cînd văzu că nu se iveşte nimeni de nicăieri, îl cuprinse îndoiala. Oare au apucat-o pe drumul cel bun sau au cîrmit prea mult" la dreapta ? însoţitorul, său îi răspunse doar cu un zîmbet.

După ce au mers cale de un ceas, logofătul îşi opri pîlcul şi trimise doi călăreţi spre stînga, către miazănoapte, să iscodească într-acolo şi să ia legătura cu celelalte pîlcuri care înaintau spre Pocernice. Dar n-a- pucară aceştia să se depărteze bine şi iată că oamenii din ceata lui Ctibor scoaseră un strigăt. Doi călăreţi se îndreptau spre ei în goană turbată. Erau fraţi din pîlcul de cercetaşi. în

rîndurile oştenilor se stîrni un freamăt. Fiecare apucă fără voie lancea prinsă la bot- for. Toti gîndeau că fraţii le-aduc veste despre duşman şi ciocnirea este aproape. Logofătului îi scăpărau ochii. Aruncă repede o privire spre ai săi şi le strigă:

— Ei, acu-i acu', fraţilor!

Indemnîndu-şi calul, ieşi înaintea cercetaşilor. Cei doi călăreţi, aprinşi la fată ca nişte maci roşii, se opriră gîfîind lîngă calul hatmanului.

— Ungurii ? le strigă logofătul cu glas întrebător, însă încredinţat că răspunsul îi va întări bănuiala.

Dar unul dintre călăreţi răspunse grabnic:

— Nu!

Iar celălalt adăugă îndată :

— Fug!

Hatmanul cu păr cărunt boldi ochii la ei.

— îşi iau catrafusele, se mută, pleacă ! întregi primul călăreţ.

Iar al doilea adăugă :

— îşi strîng corturile, iau totul cu ei, se duc, toată tabăra o ia din loc !

— Le-a dat cineva de ştire ! răcni logofătul mînios. Vreun viclean din Praga, vreun neamţ, că sînt destui pe-acolo ! Şi deodată întrebă cu grabă : încotro se îndreaptă, în care parte ?

— înapoi spre soai^e-răsare. Cîmpul dinspre Ko-lodei mişună de călăreţi, iar drumul către Uvaly e plin de care.

— Eşti sigur ?

— Sigur de tot! .

Logofătul întoarse calul şi trimise un om din pîlcul său să dea de veste la Praga despre cele aflate. Apoi dădu poruncă ţelorlalţi să porpşască mai departe

.Voia să se încredinţeze singur de adevărul celor auzite. Nu-i venea să ciieadă că ungurii au rupt-o la fugă, aşa, din senin. Oare să-i fi cuprins teama, chibzuind că nu-s destul de puternici ? Sau să fi aflat de ajutorul celor de la Zatec, Louny şi Slany ?

Logofătul fu smuls din gîndurile acestea de un călăreţ care venea în goană dinspre şoseaua Pocernice, de la grosul pilcurilor de călăreţi. Omul aduse veste din partea lui Kunes cum că duşmanul dă îndărăt. Pe şoseaua către Bechovice se aflâ pîlcuri de unguri care pfoteguiesc retragerea. în acelaşi timp, solul îl mai încunoştintă pe hatman că trebuie să se îndrepte spre âterboholy. De acolo s-o ia către Litoznice şi de va fi nevoie, să se năpustească în coasta ungurilor.

Ctibor din Hvozdno ascultă cu luare-'aminte. Purce- seră o bucată de drum în galop şi după aceea o luară la stînga, pe un drum de tară, spre ăterboholy. Ajunşi în sat, trecură dincolo de el şi se opriijă la oarecare depărtare, pe un tăpşan de unde se vedea pînă hăt-de- parte. De acolo zăriră şi tabăra duşmanului.

Era adevărat. Ungurii plecau în grabă. Cît puteai cuprinde cu ochii, numai oameni înarmaţi, pedestraşi, călăreţi şi armaşi lîngă căruţe. Jos, în livezile din jurul sătucului Litoznice şi pe malurile apei, deasupra căreia se înălţau creştete stufoase de sălcii şi arini, mişuna un furnicar de ostaşi. Numai cîteva corturi mai stăteau în picioare. Bordeiele şi barăcile fuseseră părăsite. Incărcau totul în căruţe. în acelaşi timp, alte şiruri de care se urneau încet dinspre sat către şosea, însoţite de călăreţi. Fulgerări de arme se încrucişau în văzduhul limpede, iar steagurile pestriţe fluturau deasupra pilcurilor.

Toate acestea se petreceau jos, în livezile din vale, şi sus, pe podişul Dubec. Era ca o rostogolirje grăbită peste ţarini şi prin livezi, către şleaul care ducea la Bechovice şi de acolo la Oujezd.

Nu mai încăpea nici o îndoială, Duşmanul o lua la sănătoasa, şe retrăgea.

Logofătul din Hvozdno stătea cu privirile aţintite către tabără şi peste cîmpuri. O vreme se uită şi la şleaul ce ducea spre Bechovice, cercetînd pilcul de călăreţi care stătea acolo, de bună seamă ca să apere Retragerea celorlalţi. Hatmanul îşi dete seama că la o încăierare mai mare n-o să se ajungă. Numai el şi Kunes, cu cetele lor, nu-i vor putea opri pe nemţi şi pe unguri, nu vor izbuti să-i facă să primească lupta. Ar putea să se ciocnească cel mult cu pilcul din spate care acoperea fuga celorlalţi. Grosul cetelor de unguri şi de nemţi din Kutna Hora se afla prea departe, şi mai înainte ca oştirea taborită să ajungă la Praga, ei vor fi acolo.

Logofătul uită de jurămîntul ce şi-l făcuse sieşi şi trase o înjurătură.

în vremea asta, nepotul său Andrei se afla în tabăra fraţilor taboriţi. Tulburările de peste noapte din Oraşul Vechi îi stricaseră somnul. Abia aşteptase să se crape de ziuă. Nu mai avea pic de răbdare şi porni spre tabără aşa cum se găsea, doar pe jumătate îmbrăcat. Dar îi trebui multă vreme pînă să se strecoare prin mulţimea de oameni de pe uliţe, printre căruţe, călăreţi şi pedestraşi, şi să ajungă la poarta Ponce. Cînd sosi în tabără, călăreţii plecaseră de mult să dea piept cu duşmanul, iar ceilalţi se pregăteau şi ei de drum.

Tare se mai înciudă feciorul, şi în clipa aceea simţi mai aprig ca oricînd neajunsul rănii de la mînă. Greu de tot i-a fost cînd a dat cu ochii de murgul său. Calul stătea lîngă ieslea carului şi cînd îşi văzu stăpînul începu să necheze. Andrei îl mîngîie cu mîna stîngă şi-l bătu uşor cu palma. Vorbi cu el şi apoi se aşeză în spatele carului. Voia măcar să vadă cum se pregătesc ceilalţi, dacă lui nu-i era dat să plece cu ei. Ar fi dorit să afle şi niscaiva veşti.

Feciorul n-avu răbdare să şadă prea mult lîngă cal. Se ridică şi o porni prin tabără. Nici nu băgă de seamă că soarele se ridicase de-o suliţă şi mai bine pe cer. Deodată, peste freamătul şi furnicarul din tabără, alergară sunetele darabanei, vestind osiaşiloi să se oprească şi să ia calea întoarsă. Andrei rămase uimit de cele ce se întîmplau.

Se zvonea că n-o să mai fie nimic, că lupta s-a sfîr- şit, că duşmanul fuge. Ici şi colo cîte unii strigau bucuroşi: .

— Fug ungurii... şi nemţii după ei !

Veşti peste veşti, cele mai multe dintre ele bătîn- du-se cap în cap, goneau de la un capăt la altul al taberei. Fiecare vorbea în alt fel, fiecare ştia altceva. Un lucru însă era sigur : că bătălia se sfîrşise. Ostaşii care porniseră într-acolo fuseseră opriţi, iar cei care erau gata de plecare rămîneau pe loc. Dangătul sărbătoresc' al clopotelor din Praga răzbătea pînă aici pe ostrov. Cîntecele şi chiotele de bucurie ale mulţimii treceau dincolo de porţi şi ajungeau pînă în tabără. Andrei apucă pe urma acestor glasuri. Credea că în oraş o să afle ştiri mai temeinice.

Cînd ajunse la porţi, desluşi mai bine strigătele. Se strecură în oraş. Pe uliţe, zgomotul suia din ce în ce mai aprig. Pretutindeni numai avînt şi bucurie.

Mai tîrziu, după-amiază, feciorul porni înapoi spre tabără. Pe drum află că regele Ungariei s-a retras către Oujezd şi că de acolo se îndreaptă către miazănoapte, pe drlumul ce ducea spre Stará Boleslav.

Unchiul sosi tocmai în amurg, plin de praf, de nă- duşeală, şi foarte supărat.

— Ce ti s-a întîmplat? îl întrebă Andrei uimit. Toată lumea se bucură, şi dumneata...

— Se bucură ! Şi tu de asemenea ! Fiindcă nu vezi mai departe de lungul nasului, la fel ca ceilalţi. I-am fi putut face zob,pe unguri.

— Dar au luat-o la fugă !

— Da, au fugit. Da' nu te-ntrebi de ce? Ca să se-n-toarcă mai puternici împotriva noastră şi să ne stri-vească. Bătrînul boiei^ bătu aerul cu mîna. Şi dacă nemţii au să vină din nou aici, cei din Praga vor tre- bul să-şi ia catrafusele ! $1 încă repede de tot \ bar tu ? Ce faci ? Cum merge rana ?

— Se vindecă.

— O să se tămăduiască negreşit. Cîtăva vreme o să fie linişte.

— Rămîn şi eu aici la voi.

— Ia arată-mi mîna!

Feciorul se dezlegă şi logofătul se uită cu luare- aminte la vătămătură. După ce-l obloji din nou, îi zise apăsat şi cu asprime :

— Să te mai duci pe la ăla cu alifiile. Cine o să-ti cureţe rana aici ? Să te duci neapărat, ca să te înzdră-veneşti mai repede ! încă o zj, două, şi-apoi ai să poţi tine din nou sabia-n mînă. Sau cel puţin dîrlogii, ca să duci măcar solii, de n-oi fi încă bun de altceva.

XXXV

Andrei trebui să se supună, cu toate că n-o făcea cu plăcere. Se învîrtea însă mai mult prin oraş îşi pe la gazdă dădea mai rar. Umbla tot timpul cu mîna oblojită, prin cetate, unde nimic nu te îndreptăţea să crezi c-ar fi sosit clipa marilor sărbători. Ce-i drept, linişte nu ena nici acum, mai ales de .cînd se ştia cu siguranţă că regele Ungariei pornise către Stară Bo- leslav. Nici o clipă şi nicăieri nu încetă clocotul.

În sîmbăta aceea, surorile taborite au aruncat ţiglele de pe acoperişul mănăstirii de fecioare Sfînta Ecaterina. Au sfărîmat şi au nimicit toate icoanele şi au izgonit călugăritele din schit.

Andrei află toate acestea de la unchiu-său, cînd se întoarse din tabără. Dimineaţa voi să se ducă să vadă şi el ce e pe-acolo, dar cineva strigă în gura mare că undeva în Oraşul Mic s-a încins foc cumplit. Oamenii din ordia crăiască s-au năpustit de la Hrad şi se bat cu fraţii lîngă Casa Saxonă.

Andrei lăsă mănăstirea în plata domnului şi alergă spre podul de piatră. Plecă împreună cu alţii, care dădeau fuga într-acolo fie din curiozitate, fie ca sa vina în ajutorul fraţilor, cu armele în mîini. Dar încă înainte de a ajunge la pod, aflară că lefegiii craiului nici nu s-au clintit din loc, iar focul a fost pus chiar de cei din Praga. Ardea casa mare a lui Zajic din uliţa Stra- hovskâ. Flăcările se

întinseseră şi la cele cîteva căsuţe de alături, care rămăseseră neatinse după pîrjolul ce pustiise Oraşul Mic.

— Şi de ce i-au dat foc? se întrebau oamenii.

— Pentru că panul Zajic, sluga regelui, i-a înşelat mişeleşte pe cei din Slany. Şi oamenii de-acolo s-au predat şi i-au deschis regelui porţile cetăţii. Panul i-a minţit ca un netrebnic, cum că s-a sfîrşit cu cei din Praga, că ajutorul le-a venit prea' tîrziu şi au fost nimiciţi.

Andrei fu asurzit de ţipete: lumea urla şi-l blestema pe panul Zajic, pe rege şi pe cei din Slany. O luă repede la picior, trecu podul de lîngă Casa Saxonă, împrejmuită cu gard, şi intră pe uliţele oraşului pîrjolit. Podul era înţesat de oameni înarmaţi. Feciorul privea cu luare-aminte în dreapta şi în stînga. Nu fusese niciodată prin părţile astea. Casa panului — cea mai arătoasă din toate cîte se aflau împrejur — ardea ca o tortă.

Andrei nu se uită numai la casa boierească, ci şi la castelul crăiesc şi la metereze, unde foiau lefegiii regelui, care de acolo de sus, strigau şi ameninţau cu pumnii. Deodată, în văzduh, răsună două împuşcături, apoi altele şi altele porniră să bubuie. Plumbii tiuiau prin aer. Cînd şuierăturile se înteţiră, lumea de jos, de lîngă foc, începu să se împrăştie. Cei mai mulţi veniseră din Oraşul Vechi şi numai putini dintre ei primiseră arme de la Casa Saxonă. O rupseră cu toţii la fugă. Şi fără să vrea, fugi şi Andrei cu dînşii.

În urma lor răsunară strigăte batjocoritoare. Sîne- tele încetară să mai tragă. Lefegiii îi alungaseră pe cei din Praga de lîngă casa panului, care ,se dovedise slujitor credincios craiului lor.

Dar numai cu atît se aleseseră. Casa tot nu mai putură s-o scape de urgia focului. Ardea împreună cu ce mai rămăsese neatins de pîrjolul care bîntuise în acele părţi. Toate astea s-au întîmplat cu puţin înainte de amiază.

Pe la prînz, cînd se întoarse în Oraşul Vechi, Andrei văzu ici şi colo pe uliţe cete de oameni, stînd lîngă căruţele trase dinaintea caselor. O căruţă, în care se afla un bărbat cu femeia lui, doi-trei copii şi un tîr- govet bătrîn — de bună seamă, o familie înstărită — tocmai pornea din fata unei clădiri arătoase din Piaţa de fructe. Femeia şi copiii se cuibăriseră într-un colt, în vreme ce bătrânul cu beretă în cap nu-işi lua ochii din pămînt. Numai bărbatul stătea în picioare şi striga ceva pe nemţeşte strajnicilor oraşului. Aceştia mergeau pe lîngă căruţă, împiedicîndu-i pe tineri şi mulţimea de gură-cască să se apropie.

— Puneţi mîna pe ei, pe viclenii ăştia 1 strigau unii din gloată.

— Trădători! Iscoade ! Tot ce-ati ştiut despre noi i-ati spus fiarei aceleia' de ungur.

— Şi-acum faceţi la fel ! Nemţi blestemaţi!
— Slugi catolice 1
— I-ati spus craiului vrute şi nevrute, viclenilor !
— Staţi numai! O să v-arătăm noi de ce sînt în stare cehii 1
— Zvîrliti-i din căruţă ! Haideţi, necăjiţilor ! Puneţi mîna pe ei 1
Astfel strigau şi-i huiduiau oamenii pe nemţii care părăseau atît de grabnic Praga. Pe uliţele Oraşului Vechi, oriunde se afla în clipele acelea un car, lumea aştepta aproape lîngă fiecare pe cei ce se pregăteau să plece. Dar pretutindeni stiiajnicii stăteau de veghe, ca să-i apere pe venetici de furia mulţimii. Din loc în loc, Andrei văzu case cu uşile şi ferestrele închise, de parcă ar fi fost bătute în cuie.
Ştia de la studentul Bartos că sînt case nemţeşti.
„Las* că nici nemţişorii ăştia n-au să mai stea multa vreme pe aici", gîndi Andrei. „N-au decît să se zăvorască ! O să plece şi ei din oraş. Toti ar trebui izgoniţi." Astfel vorbi Andrei şi la masă.
Blazek pîrcălabul nu avea nimic împotrivă.
— E adevărat, zise el. Nemţii n-au să fie niciodată credincioşi şi cinstiţi fată de noi. Nu vor să ducă greul alături de obştea noastră. Ţin cu regele. Mai înainte ocărau potirul. Las' că nici acum nu-l cinstesc! Niciodată n-au să fie cu inima deschisă. De altfel s-a vorbit şi la primărie despre ei. Ai ¡să vezi. Numai să se adune toti pîrgarii. Poate chiar mîine.
Vorbiră apoi despre cele întîmplate în ajun, despre rege cum a rupt-o la fugă şi cîte vite au lăsat în tabără oamenii lui.
— Şi ce n-au putut lua cu ei, au înjunghiat pe loe. Zice-se că boii şi vacile zac acolo claie peste grămadă, ca lemnele-n pădure. Oamenii noştri şi ai voştri curăţă locul şi cară carnea în oraş. E o duhoare şi un miros greu, de nu-ti po^i trage sufletul. Şi-o muscăraie ! Iar Litoznice a fost pîrjolit fără milă.
Felcerul, care venea de obicei dimineaţa, sosi abia acum. Se uită la rană, o curăţă şi o obloji din nou. De astă dată însă nu se mai încruntă şi nu mai zise : „Răbdare ! răbdare !", ci dădu din cap şi repetă :
— Niţică răbdare ! Niţică răbdare ! Se vindecă atît de frumuşel că ti-e mai mare dragu' !
Andrei se simţea destul de bine, ca să nu mai aibă nevoie de astfel de mîngîieri. Cînd felcerul îi spuse că peste trei zile va putea să încalece din nou, feciorului îi veni să rîdă. îndată ce plecă bătrînul, Andrei îşi puse cuşma în cap, aruncă mantaua pe umeri şi porni către tabăra de sub morile lui Helm, unde se afla unchiul său. Dar n-ajunse pînă acolo.

Pe drum întîlni un cîrd de surori taborite, venind dinspre mănăstirea Sfîntul Ambrozie. Cu ele erau multe femei din Praga, mai ales din rîndurile sărăcimii. Surorile îngînau o cintare cucernică şi duceau pe umeri sape, tîrnăcoape şi lopeţi. Se îndreptau spre partea de sus a Oraşului Nou, să le înlocuiască pe tovarăşele lor care munceau la adîncirea şanţului din faţa Vysehradului.
Fără să stea mult pe gînduri, Andrei se luă după ele. Voia să vadă cum lucrează. Îi plăcea că toate surorile. tinere şi bătrîne, păşeau voioase spre locul unde .aveau să se apuce numaidecât de muncă. Fetele şi femeile din oraş se grăbeau să le ocolească, mai cu seamă cele care purtau văluri pe cap. Iuţeau pasul sau se ascundeau repede după vreo poartă. îndată ce se ivea vreun văl înaintea l<fr, surorile scoteau strigăte asurzitoare, şi chiar dacă femeia cu văl se pitula în vreun gang întunecos sau cotea după un colţ, surorile tot o ameninţau cu pumnul. Dar niciuna nu cuteză să iasă din rînduri. Hatmanii dăduseră poruncă aspră ţinîndu-le de rău să mai taie vălurile, conciurile şi mustăţile ferchezuite. În acelaşi timp, însă, obştea făgăduise că va avea grijă să înlăture podoabele şi toate dichisurile deşarte din îmbrăcămintea oamenilor.
Cînd ajunse în piaţa Oraşului Nou, ceata de surori fu cît pe-aci să se oprească. În faţa lor venea un magistru de la şcolile înalte, cu tabardă şi beretă în cap ; pîntecos, omul avea două rînduri de guşi şi-o ceafă groasă. Un inel mare de aur strălucea de departe pe mîna lui albă şi pufoasă. Surorile începură să ocărască în gura mare tabarda „caraghioasă", inelul şi osînza de pe el. Dar magistrul n-o luă la fugă şi nici nu se ascunse. Se opri cu faţa încruntată şi le vorbi aspru şi fără teamă. Atunci surorile se repeziră asupra lui ca un stol de ciori.
Chiar în aceeaşi clipă un tropot de cai răsună nu departe. Andrei, care tocmai ajunsese la locul învălmăşelii, se uită într-acolo şi văzu cîţiva hatmani venind în trap grăbit dinspre mănăstirea Slovany.
— Fratele £izka! strigă Andrei fără să-şi dea seama, recunoscîndu-l pe hatmanul din fruntea călăreţilor.
Numele acesta făcu minuni. Surorile taborite, care se năpustiseră spre magistru, îl lăsară în pace şi intrară în rînd.
Hatmanii se întorceau de la şanţul cel nou, unde fuseseră să cerceteze lucrările. Cînd ajunseriă în dreptul surorilor, le zăriră mergînd cuminţi spre mănăstirea Slovany.
Andrei se opri locului şi se aşeză drept în calea hatmanilor. Dorea să fie văzut. Ce bucuros ar fi fost ca fratele ¿izka să se uite la el şi să-l recunoască ! Printre călăreţi se aflau Cval din ftepice, Mikulâs din Hus şi căpetenia hatmanilor din Praga, Hynek din Waldstein. Pe-al cincilea călăreţ, Andrei nu-l cunoştea. Hatmanii

Sorbeau între ei şi priveau în urma surorilor care începuseră iarăşi să cînte. Pe tînărul boier din Hvozdno nu-l băgară de seamă.
Feciorul se uită după ei pînă ce se îndepărtară şi dispărură printre case şi oameni. Uliţele mişunau de lume, mai ales lîngă mănăstirea Slovany. Mănăstirea arăta ca o cetate. În fata porţilor vegheau străji, iar în curte se aflau cai gata înşăuati şi oameni înarmaţi. Unii erau călări, alţii stăteau lîngă cai. Şi de jur împrejur numai ostaşi: în curtea mănăstirii, lîngă biserică, înăuntru, pe săli, pretutindeni. Unii şedeau jos, alţii în picioare, toţi adunaţi laolaltă, fiecare cu arma lîngă el. Erau pregătiţi ca în orice clipă să se năpustească asupra lefegiilor, dacă aceştia ar fi pornit cumva de la Vysehradul din apropiere cu gînd de a împiedica lucrările la şanţul cel nou.
Şanţul îl săpau începînd de la apă, de-a lungul muchiei pe care se afla mănăstirea. Aproape numai femei munceau aici. Cînd dădu cu ochii de această privelişte nemaivăzută, Andrei se opri locului, uimit. Se uita la surori cum lucrau, ium aruncau pămîntul şi-l cărau cu roabele. În lumina după-amiezii de mai, forfoteau acolo sute şi sute de femei, tinere şi mai vîrstnice, îmbrăcate în straie ţărăneşti sau cu veşminte de tîrg. Erau suroni taborite, fete şi femei, înstărite şi sărace, de la Louny, ¿atee, Slany şi Praga. Unele aveau basmale, altele erau în capul gol, însă toate lucrau cu sîrg.
Andrei nu se apropie prea mult de ele. Se ruşina că femeile muncesc cu atîta rîvnă, iar el îşi pierde vremea fără să facă nimic.
Dacă ar putea măcar să stea de strajă, aşa cum s-ar cuveni. Andrei văzu ici şi colo oameni înarmaţi şi ca-raule. Cei mai mulţi vegheau sus în vîrful dealului, pe coama pintenului stîncos de lîngă biserica Sfîntul Apolinarie, ce se vedea albind printre viile, şi hameiul verde de pe coastă. Erau pedestraşi cu arbalete şi lăncii, dar şi cîţiva călăraşi care umblau de la un capăt la altul. Feciorul află^că la Karlov se găseşte o strajă şi mai numeroasă. Toate caraulele erau îndreptate cu faţa către Vysehrad. Andrei privi îndelung meterezele, turnurile porţilor şi ale bisericilor din Vysehrad, care se zugrăveau limpede în văzduhul străveziu, sub bolta senină a cerului. Şi acolo, ca şi la Hrad, fîlfîia steagul craiului maghiar. Abia acum văzu Andrei că Praga e prinsă ca într-un cleşte. Dar nici o clipă în sufletul lui tînăr nu încolţi neliniştea. Dimpotrivă, se simţea mai puternic şi mai plin de îndrăzneală.
În locurile acestea el nu mai fu întîmpinat de împuşcături. Castelul Vysehrad se înălţa semeţ şi liniştit spre slăvi.

Numai dangăte de clopot se risipeau în văzduh, ca într-o după-amiază de sărbătoare. Sunau de vecernie.

Trecu o bucată de vreme, pînă ce feciorul se hotărî să plece. Şi se strecură anevoie printre oameni, ieşind la drum deschis. Abia la scăpătatul soarelui ajunse în tabăra fraţilor taboriţi.

Acolo îl găsi pe unchiul său, cu care stătu la taifas pînă la căderea nopţii. Vorbiră mai întîi despre Tâbor. Bătrînul pomeni de un sol care pornise cu veşti într-acolo. De la plecarea lor nu se schimbase nimic, dar în vecini, la Rozemberk, se petreceau lucruri ciudate.Pare-se că panul Oldfich face pregătiri şi urzeşte el ceva. Vorbiră apoi şi de craiul Ungariei.

— Au să se abată asupra noastră ca lăcustele. Unde mai pui şi aste două cetăţi'ocupate de ei, care ne stau în coastă. De una din ele trebuie să ne descotorosim negreşit.

Bătrînul rostise cuvintele grav şi apăsat. Cînd nepotul se uită la el cu ochi întrebători, logofătul îl lămuri :

— L-am auzit pe fratele 2izka vorbind despre asta. Zicea că ar fi timpul ca Praga să se mai uşureze oleacă.

— Şi unde crezi că va da întîia lovitură ?

— La Hrad. Şi arătă cu mîna spre Hradcany.

— Atunci o să fiu şi eu cu voi !

Peste noapte, feciorul rămase în cortul din tabără, unde se afla priponit şi murgul lui. Tînărul boier n-a- vea aici tot ce-i trebuia. Îi lipsea patul moale pe care dormise în casa lui Blazek. Se culcă totuşi cu plăcere şi fu foarte mulţumit. Cu toată hărmălaia din tabără şi măcar că nu avea tihna de care se bucurau în oraş, Andrtei dormi tun toată noaptea. Dimineaţa nu se grăbi de loc să plece. Porni spre oraş numai după ce-l îndemnă unchiul său. Se duse însă hotărît să-şi ia rămas bun de la gazdele sale şi să le mulţumească pentru ospitalitate. Doctorul o să-l oblojească pentru ultima oară. iar după aceea se va întoarce în tabără şi acolo va rămîne. Intîmplă-se orice ! În drum spre Oraşul Vechi întîlni iarăşi cîteva că- rîute încărcate cu calabalîc: haine şi boccele cu perne şi albituri, cîte puteau încăpea în care. Printre ele şedeau copii şi bătrîni, iar ici şi colo cîte o femeie. Toti erau tîrgoveti. Bărbaţii mergeau pe lîngă căruţe, însoţiţi de cîţiva străjeri cu lăncii pe umeri, ca să-i apere.

Erau nemţi care porneau în băjenie. Nu voiau să se împărtăşească sub ambele chipuri şi nici să cinstească potirul; ştiau ei că pînă la urmă tot nu vor putea rămîne în oraş. Se temeau îndeosebi de mînia poporului care-i bănuia pe toti nemţii de viclenie, învinuindu-i că sînt înţeleşi cu regele Ungariei şi că s-au tocmit iscoade şi trădători. Nemţilor le mşi era frică şi de urgia norodului ce s-ar abate asupra lor, mai cu seamă dacă regele ar veni într-adevăr cu oaste împotriva oraşului. Aproape toti se îndreptau către Kutna Hora.

Andrei credea toate cîte se spuneau despre nemţi şi mai ales că erau vicleni. Nu nutrea nici un gînd bun pentrju ei, la fel ca şi oamenii din Praga care n-aveau ochi să-i vadă. Feciorul se uita fără milă la femeile care boceau şi la bărbaţii ce mergeau posomoriţi. Fiecare îşi lăsase

căminul şi mulţi dintre ei aveau chiar mai multe case. Alţii îşi părăseau meşteşugul, negoţul şi toate bunurile adunate, plecînd fără nimic, aproape ca nişte cerşetori.
Andrei nu-l găsi acasă pe Blazek pîrcălabul. Află că e la primărie, unde se alegeau noi pîr'gari. Aceştia au să fie desigur alături de taboriţi şi de preotul Jan 2elivsky. Nu vor mai dovedi atîta slăbiciune ca prevăzătorul Iacob chivărarul, cel din uliţa Platnerskâ, şi ca toti ceilalţi ciraci ai lui, care. de bună seamă, au să fie înlăturaţi.
Feciorul se duse să-l caute pe felcer. După ce-l găsi, doctorul îi obloji rana, sfătuindu-l să mai rămînă în oiiaş încă două zile, dacă nu două, măcar una. Andrei îi mulţumi din inimă şi plecă să-şi ia rămas bun de la gazda sa. Nu voia să mai zăbovească o clipă.
449
Spre seară se afla din nou în tabără. După ce se culcară, unchiul începu să-f vorbească despre fiică-sa, logofeteasa Zdena. Pînă atunci nu pomenise aproape niciodată de ea. Bătrînul îi spuse nepotului că omul care s-a întors de la Tâbor n-a aflat despre Zdena decît că-şi duce munca la spital ca mai înainte. Logofătul se bucurase tare mult auzind vestea. I se uşurase sufletul de tainicele temeri care-l frămîntaseră, şi bătrînul boier spuse o dată mai mult că Zdena ar fi trebuit să-l însoţească. Pentru ea ar fi fost mai bine
'¿9 ⁻ „împotriva tuturor" aici. iar el ar fi fost mai mulţumit. însă deodată făcu o mişcare cu mîna şi zise :
— Eh, doar nú-i copil, să mă tin după ea ca nu cumva să...
Ultimele cuvinte le rosti aprig, dar fără să-şi sfîr- şească vorba. Andrei bănui la ce se gîndeşte unchiul său: la popii de-acolo, mai ales la Kánis şi la Bydlin- sky. Dar bătrînul nu-şi dădu în vileag temerile şi nu rosti un cuvînt mai mult, nici despre ei şi nici despre Zdena. în schimb, vorbiră despre plecare. în curînd vor porni împotriva celor de la Hrad, însă pentru ei, călăreţii, n-o să fie prea multă treabă. Acolo vor avea de lucru tunurile şi praştiile, ca să arunce asupra nemţilor din castel grindină de pietre.
— Şi crezi c-au să se împotrivească ? întrebă feciorul.
— De bună seamă. Dar n-au decît să se împotrivească. Doar pentru asta stau acolo, răspunse scurt bătrînul. Cu foamea însă n-au să poată lupta prea multă vreme. Cu ajutorul lui Dumnezeu, foamea o să-i dea gata curînd, mai înainte ca regele să le vină în ajutor. Se spune că de pe acum nu le ajung merindele, ba chiar că flămînzesc. Ce le-aducea panul Michalec, am mîncat noi de mult.
Acestea s-au întîmplat luni, în ziua de Rusalii. A doua zi, o droaie de care taborite huruiau pe uliţele cetăţii Praga.

Duceau la castelul Sfîntul Vaclav tunuri, sînete şi praştii. Cartele scîrtîiau, încărcătura din ele sălta dintr-o parte în alta. Pretutindeni numai tropot de cai, huruit de căruţe şi un zornăit asurzitor, care făceau să se cutremure ferestrele caselor de pe ulicioara Cutitarilor ce ducea spre pod.

Hatmanii taboriti porniseră cei dintîi împotriva cetăţii ocupate de lefegiii lui Sigismund. îşi duceau oamenii la Pohofelec, după cum hotărîse sfatul de război, ieri la primărie. În primul pîlc de călăreţi care îi însoţea pe hatmani mergea Ctibor din Hvozdno. Bătrînul plecase înainte de amiază, iar nepotul abia după prţînz, cu ultimul pîlc. Avea încă mîna legată, însă mergea vesel, şi de pe cal privea cutezător în dreapta şi în stînga pe uliţele Pragăi şi sus, spre castelul crăiesc.

XXXVI

La Hradiste, pe muntele Tâbor, ajunse vestea despre cele întîmplate fraţilor pe drum şi la Praga. De asemenea şi despre craiul Ungariei şi nemţii de la Kutna Hora. Hatmanii trimiseseriă solie acelora care le ţineau locul la Tâbor, bătrînilor, preoţilor şi obştii. Obştea lucra neobosit şi fără contenire la metereze, la porţi şi la foişoare. După aceea veni ştire că fraţii de la Louny. ¿atee şi Slany s-au unit la poalele castelului cu cei din Praga şi că împreună cu cei de la Oreb şi-au aşezat tabăra la Pohoielec. Din mila domnului — vesteau hatmanii — toti sînt bine. Dar la castel, oamenii craiului o duc tare rău. N-au pîine şi nici nutreţ pentru cai. Cu ajutorul lui Dumnezeu, fraţii o să pună mîna pe castel.

Cei de la Tâbor ascultau cu nesaţ aceste veşti. Pretutindeni se vorbea despre fraţii plecaţi şi toti ar fi fost bucuroşi să afle şi mai multe.

Logofeteasa Zdena primise ştirile cu nepăsare. O dată cu sosirea trimisului de la Praga, îi pierise unica îngrijorare ce-i frămînta sufletul. Prin acest sol, Zby- nek din Buchov îi dădea de veste că din mila lui Dumnezeu tatăl său şi Andrei au ajuns cu bine la Praga. Logofătul e. sănătos. iar rana de la mîna feciorului se vindecă. Andrei se aflâ iarăşi în ceata călăreţilor, împreună cu unchiul său. în tabăra din fata castelului.

Restul n-o mai interesa.

Cuvintele lui Kanis şi mai cu seamă ale lui Bydlin- sky nu rămăseseră fără ecou. Iar cele ce auzea acum Zdena despre deşertăciunile pline de păcate ale celor din Praga, îi întăreau şi mai mult credinţa în spuseleCelor doi preoţi. **Nu** se gîndea decît **la** Tâbof. **Acolo** era locul ales. acolo trebuia să se înfăptuiască — şi în parte se şi înfăptuia — ceea ce propovăduiseră preoţii în munţi şi ceea ce dortea şi ea din tot sufletul : o viaţă nouă şi o nouă obşte a acestei adevărate împărăţii, a cărei slavă va fi mai mare decît a primei biserici. Cei din Praga, însă, s-au dovedit neîncrezători şi n-au vrut să se despartă de Roma.

Pe Zdena a tulburat-o numai vestea adusă de un alt om, cum că regele Ungariei ar fi poruncit ca la Lito- merice să fie înecaţi şaptesprezece oameni care s-au împotrivit să se lepede de potir'. Iar la Slany, trimisul papii a ars pe rug doi fraţi. Erau noi semne ale acestui sfîrşit de veac şi ale mîniei lui Dumnezeu care îngăduie prigonirea celor drepţi. Prin caznele lor, ei mărturisesc adevărul lui Dumnezeu şi pregătesc o nouă orînduire, un veac nou.

Zdena se adîncea tot mai mult în gîndurile ei. Era cuprinsă de spaimă şi se cutremura pînă în adîncul fiinţei la gîndul că nu se vor împărtăşi toţi din harul lui Dumnezeu, aşa cum nădăjduise ea şi cum propovă- duiau fraţii (se gîndea la Bydlinsky). Se ruga celui de sus să fie şi ea primită printre cei aleşi. Cugetînd că n-ar fi vrednică de acest har şi că tatăl-său şi Andrei ar putea rămîne printre necredincioşi, suspina cuprinsă de o nelinişte adîncă. Se temea pentru mîn- tuirea sufletului ei şi al celor ce-i erau apropiaţi, înfricoşată c-ar putea să piară pentru veşnicie în acest ceas al războinărîi. Logofeteasa îşi căuta mîngîierea în rugăciuni şi în îngrijirile pe catfe le dădea surorilor şi fraţilor bolnavi de la spital, pînă cînd o dobora oboseala.

Dar Zdena îşi simţea cugetul uşurat mai ales cînd se afla, împreună cu fraţii şi surorile, la adunările de la Pytel, şi cînd vorbea preotul Bydlinsky. Atunci neli- niştea-i pierea şi n-o mai scurmau nici un fel de îndoieli. De îndată ce vedea chipul lui Bydlinsky şi-i simţea privirea ochilor albaştri, era cuprinsă de o linişte odihnitoare. Cînd răsuna glasul lui şi-i auzea cuvintele înflăcărate şi pline de încredere, logofeteasa uita tot ce se întîmplă în jurul ei. în astfel de clipe, un fior de fericire îi străbătea toată fiinţa şi Zdena se simţea . înălţată. Era aidoma ca pe vremuri cînd îngenunchea cu răposata ei mamă, în ceasul înserării, acolo, în liniştea bisericii din Bukovsko. Atunci, pe cînd era fată, îşi aţintea privirile către chipul unui înger zugrăvit, cu părul inelat şi cu un crin alb în mînă. Peste toate acestea se aşternuse uitarea şi în locul lor apăruse bărbatul tînăr şi vînjos, care era prorocul ei, ales de Dumnezeu. Cînd vorbea el, Zdena se simţea mai plină de evlavie. I se părtea că e mai aproape de

Dumnezeu şi că cel de sus o mi- luieşte cu adevărata credinţă. Pentru această credinţă era gata să înfrunte bucuroasă totul, chiar şi moartea, aşa cum visase de atîtea ori acasă, la Hvozdno. Cît de frumoasă este moartea care te duce drept în rai I

Logofeteasa Zdena nu mai locuia la Pytel, ci într-o casă de lemn, pe care o închipuise tatăl ei şi pe care o ridicaseră oamenii de la curtea din Hvozdno, acum fraţi taboriti. în casa aceasta, Zdena avea numai o odăiţă împreună cu Ana şi Margeta, care-i fuseseră slujitoare la Hvozdno. Logofeteasa stătea foarte puţin acasă. Cea mai mare parte din zi, ba uneori şi noaptea, o petrecea la spital. Cînd era acasă, citea din biblie şi adeseori stingea luminarea abia tîrziu după miezul nopţii. Altminteri nu se ducea decît la Pytel. Uneori, venea s-o vadă Caterina, sora hatmanului Zbynek din Buchov. Bătrîna boieroaică se purta cu ea ca o mamă, însă Zdena n-o vedea cu ochi buni.

Nu uitase prima lor întîlnire la castel. Bătrîna vorbise atunci despre nişte preoţi zeloşi şi-i destăinuise că ea tine cu ¿izka şi că e împotriva acestor preoţi, ca şi fratele ei hatmanul şi ca şi tatăl Zdenei.

După aceea, cînd grijulia bătrînă veni mai des pe la ea, tînăra văduvă începu să fie cuprinsă de bănuieli. Şi Zdena nu s-a înşelat. Zile de-a rîndul, bănuielile nu i se risipiră, ci ca nişte picături amare şi usturătoare îi otrăveau viata şi-i tulburau gîndurile. În cele din urmă se adeveriră. Cucoana Caterina se ţinea după ea ca s-o iscodească în privinţa tatălui ei. De aceea logofeteasa Zdena o ocolea cît putea pe bătrîna boieroaică.

În schimb, se bucura cînd îl vedea pe fiul lui Pytel, pe Sâdoch. Acesta venea cîteodată la ea şi se oprea în pragul uşii sau se aşeza pe laviţă. Uneori nu rostea un cuvînt, alteori începea să vorbească, mai ales despre zidirea cetăţii, despre preoţi, despre bătrâni şi panul Rozemberk. Tuturora le dăduse cîte un nume biblic, aşa cum îşi luase şi el din cartea lui Neemia. Zdenei îi spunea Iudita, ca în prima clipă cînd o zărise.

În ultima vreme pomenea mai ales despre Kânis şi Byidlinsky. Gîndurile lui se sfredeleau tot mai adînc în învăţătura lor. Sâdoch vorbea despre ei ca un apucat, cu cuvinte din blibie. Glăsuia în graiul sfintei scripturi, folosind versete din proroci. Uneori îşi curma vorba deodată şi rămînea mut. Atunci fata lui smieadă se schimba cu desăvîrşire şi ochii duşi în fundul capului priveau încremeniţi în gol, ca şi cum ar fi văzut o arătare. Uneori venea cu biblia şi, aşezîndu-se la picioarele „Iuditei", îi citea cu glasul său tremurător. În ultimele zile vorbise aproape numai despre Holofern, căpetenia de oşti a regelui asirian. Il asemuia cu tînărul guvernator Rozemberk, despre care iscoadele aduceau la Tâbor veşti

ciudate. Stareţul de. la Lounovice era încă la el şi guvernatorul poruncise pîrcălabilor din toate castelele sale să înceapă pregătirile. Unii pentru luptă, alţii pentru împresurarea cetăţii, de va fi nevoie.
De altfel, guvernatorul se învoise să primească el însuşi împărtăşania sub ambele chipuri, dînd dezlegare pentru aceasta şi preoţilor de pe moşiile lui. Totuşi pedepsea cu temniţa, cu butucul şi chiar şi mai rău pe cei care treceau de partea taboriţilor. Vorbe de acestea umblau de colo colo şi de aceea hatmanii Sva- sek din Podoli şi Simon din Hroznejovice stăruiau ca lucrul la porţi şi la metereze să se şfîrşească mai repede.
Asta s-a întîmplat în primele zile ale lunii iunie.
Într-o după-amiază, logofeteasa Zdena ieşi pe poarta cetăţii. Era pentru întîia oară de cînd se afla ia Tâbor. Se duse în pădurea din apropiere să strîngă niscai buruieni de leac, de care felcerul avea mare trebuinţă şi pe care ea le cunoştea destul de bine de acasă.
Zdena hoinări prin pădure pînă tîrziu după-amiază. Zăbovi şi din cauza ploii care se stîrnise din senin. Tînăra femeie se adăposti sub frunzişul des al unui fag bătrîn. După aceea porni spre oraş, cu braţul plin de ierburi şi flori. Nu se grăbea. Era tare plăcut. în sclipirile jucăuşe ale stropilor de ploaie ce tremurau aninaţi pretutindeni, de fiecare creangă, pădurtea părea acoperită de rouă. în aer plutea o mireazmă puternică. Zdena mergea agale prin întunecimea brazilor udaţi de ploaie. În clipa aceea, din pricina norilor cenuşii, care se fugăreau pe cer, pădurea părea şi mai înnegurată.
Cînd ajunse la marginea sihlei, logofeteasa se opri locului. Se afla lîngă una din stîncile ce păreau şi mai întunecate după ploaie. Dîre lungi de muşchi crescut pe ele răspîndeau o lumină gălbuie. Tînăra văduvă stătea sus de tot, deasupra apei care se pierdea gîl- gîind sub trunchiurile umede şi negre ale sălciilor şi arinilor. Rîul se strecura prin desişurile pădurii şi dispărea sub steiuri şi după coaste împădurite. Din albastrul lor înceţoşat şi vînăt se înălţau fuioare de neguri. Văzduhul se albise de o ceaţă străvezie. În vălul ei mătăsos se topea şi se pierdea unduirea malurilor stîncoase, colinele acoperite cu păduri şi vîrfurile de deasupra Luznicei. Din aceste neguri, or|aşul se vedea numai ca un amestec de umbre cenuşii.
Văzduhul era umed, încărcat de aburi, şi plin de miresme îmbătătoare. Pretutindeni stăpînea liniştea. Frunzele copacilor şi iarba smălţată de flori nu se clinteau.
După ploaia bogată din amurgul alburiu, se părea că stihiile din întreaga fire şi-au oprit răsuflarea în fata acestei tăceri binefăcătoare.

Logofeteasa Zdena stătea nemişcată, rotindu-şi privirile peste păduri şi ape. Uitase de oraş, de fraţi, de surori. Se simţi cuprinsă de o nelinişte ciudată şi de o dorinţă aprigă care nu se asemăna decît cu dorinţa ce o năpădise cîndva în vremea feciorfiei.
Din străfundurile fiinţei ei zbucni deodată lumina unui gînd : „De-ar fi şi el aici!"
Se gîndea la Bydlinsky şi-l vedea parcă aievea.
Zdena privea ca-ntr-un vis prin amurgul alburiu ce-o învăluia de pretutindeni, către povârnişurile vinete şi înceţoşate, de unde se înălţau nouri albi. Se cutremură toată şi-o luă repede din loc, de parcă ar fi prlins-o cineva asupra faptului. Oare nu-i un păcat să gîndeşti astfel ? Gîndul rău izvorăşte din inimă şi din buna voie a omului. Logofeteasa mergea repede. Se temea de diavol, căci în singurătate el are mai multă putere de a-l ademeni pe om., Dar Zdena nu ajunse prea departe.
Cum mergea aşa grăbită, se opri deodată. în faţa ei se ivi Bydlinsky. Ochii începură să-i lucească, chi- pii-i palid se îmbujoră de-o rumeneală vie şi prin trup îi trecură fiori fierbinţi. Simţea că-i tremură picioarele, în clipa aceea se temea de tînărul preot.
îndată ce-o zări, Bydlinsky îşi iuţi pasul şi se opri uimit în fata ei. N-o văzuse niciodată atît de rumenă la fată, luminată de un zbucium lăuntric pe care nu putea să-l ascundă şi care îi străfulgera privirile.
Bydlinsky uită în clipa aceea că Zdena este soră. Vedea înaintea lui doar o femeie tînără, tulburată. Uită şi de el însuşi. Se aflau într-un loc singur|atic, ceva mai departe de pădure. Preotului îi pierise graiul. Izbuti doar să-i spună că după ea venise. Auzise încotro se îndreptase şi că încă la ceasul cînd Zdena se mai afla în oraş au sosit veşti noi. Oameni înarmaţi de-ai lui Rozemberk au cutezat să se apropie de cetate, iar după-amiază s-au năpustit asupra fraţilor care făceau de strajă dincolo de apă. Şi Bydlinsky îi spuse Zdenei că de aceea a pornit pe urmele ei.
Grija pe care i-o purta preotul, o încîntă pe tînăra văduvă ; totuşi o umplu de uimire, ba chiar o buimăci. Logofeteasa îi mulţumi şi-o luă iute înainte.
— Nu te grăbi, îi zise el repede. Aici nu e nici o primejdie.
Şi Bydlinsky o luă de mînă. Tîtnplele îi zvîcneau şi ochii îi ardeau în cap. Zdena se opri o clipă, sleită de puteri. Mina îi tremura şi Bydlinsky simţi acest lucru, Se apropie mai mult de ea, fără să scoată o vorbă, răscolit de emoţie. în clipa aceea, o pală de vînt purtă prin văzduhul împînzit de neguri şi peste murmurul apei glas de cîntec ce trecu mai departe. Era ecou'l unui viers intonat de o mare mulţime. Zvonul răzbătea din oraş, dar ajungînd aici, suna înăbuşit, de parcă ar fi coborît din înălţimi.

Zdena îşi îndreptă trupul şi-şi trase mîna dintr-a lui Bydlinsky. Trăsăturile fetei i-se schimbară dintr-o dată şi privirea i se întunecă.

— Ne-a ispitit diavolul, rosti ea cu vocea coborîtă ; dar Dumnezeu a fost lîngă noi. Vino 1

Rostise aceste cuvinte cu atîta hotărîre, încît Bydlinsky, care în înfierbîntarea lui ar fi vrut s-o împiedice să plece, trebui să se supună.

Apucară în tăcere pe drumul cel mai scurt, spre porţile cetăţii. Negurile care înceţoşau văzduhul erau acum mai dese. Cei doi mergeau ca învăluiţi într-un nor. Zdena înainta cu capul plecat şi cu privirea în pămînt.

„Ce-o fi vtiut de la mine ?" gîndi ea. „Poate că m-am pripit. Cum ar fi putut un om ca el să se gîndească la păcat ?" Se dojenea cu asprime că-l nedreptăţise. Tăcerea lui o apăsa. Bydlinsky care mergea alături învăluia în priviri pătimaşe trupul ei zvelt şi chipu-i cu trăsături alese.

Cînd ajunseră aproape de oraş, cîntecul amuţi. Bydlinsky se opri şi, ca şi cum s-ar fi trezit din visare, îi zise:

— Zdena... Preotul Abraham s-a căsătorit azi.

Logofeteasa se opri, se uită la Bydlinsky, tăcu o clipă, apoi grăi :

— În clipele aceste ?

El îi răspunse cu o întrebare :

— Dacă aş vrea să mă însor şi eu, dacă aş veni...

— Tu n-ai putea să faci aşa ceva într-un asemenea ceas de potrivnicie !

— Şi dacă totuşi ceasul acesta va trece şi aş veni apoi la tine, Zdena... zise el repede şi cu sufletul la gură.

Fata i se făcuse stacojie.

Logofeteasa rămase' o clipă mută şi se uită lung la braful ei plin cu buruieni şi flori. Apoi răspunse simplu şi deschis :

— Nu-i oare împotriva legii lui Dumnezeu ?

— Este împotriva legilor papistaşe, dar nu a celei dumnezeieşti ! întîmpină Bydlinsky repede şi hotărît. Apoi îi întinse mina.

Zdena i-o dădu pe-a ei.

Mergeau tăcuţi, dar tulburaţi, prin amurgul acesta de primăvară, jilav şi străbătut de neguri. înainte de a ajunge la porţi, întîlniră cîţiva fraţi înarmaţi. Din pricina veştilor neliniştitoare privitor la oamenii lui Rozemberk, boiereasia Caterina ii trimisese în pădure, ca s-o caute pe tînăra logofeteasă de la Hvozdno.

XXXVII .

După. ce stareţul Petr de la mănăstirea din Louno- vice îl părăsi pe panul Oldrich, pentru a se duce la regele Sigismund, tînărul guvernator mai rămase două zile la Pi'ibSnice şi plecă apoi la Krumlov. Călugăriţa Marta nici

nu-l văzu. Nu ieşise pînă atunci din camera ei. Dar deodată, pe neaşteptate, se simţi atît de înzdrăvenită, încît putu să meargă pe picioare pînă la capela castelului şi chiar mai departe. Era însoţită de Agneska, îngrijitoarea unchiului ei. Aceasta o în- tovarăşi mai întîi prin castel şi apoi prin curte. Aici,. în timp ce gura îi toca într-una, îi arătă sus, deasupra foişorului acoperit, un turn mare şi rotund ; era temniţa unde osînditii zăceau legaţi de butuci. Ceva mai jos se afla odaia caznelor unde lotrii şi răufăcătorii erau puşi la cazne. Tot acolo lucra şi diacul temniţei care scria într-un terfelog negru tot ce auzea din gur,a prinşilor.

Apoi Agneska începu să se laude. Cică ea află tot ce se întîmplă în temniţă, căci aşteaptă totdeauna jos şi diacul se poartă foarte bine cu ea : îi spune tot ce se petrece în odaia caznelor.

— Cumplite lucruri 1 înfricoşătoare! oftă bătrîna, însă cu oarecare plăcere.

Dacă n-ar. fi zărit spaima ce se zugrăvise pe fata tinerei călugărite, şi-ar fi dat din nou drumul la gură, aşa cum făcuse înainte de a se opri în fata turnului. Se lipi strîns de călugăriţă, aplecîndu-se asupră-i, şi-i Vorbi în şoaptă, ca să ia bine seama, de parcă i-ar fi încredinţat cine ştie ce taină. Şi mereu se uita în jur. ca şi cum s-ar fi temut de ceva.

Povesti despre un oarecare Pfibik din Zabovresky. Omul acesta a fost adus aici nu de mult şi cei din turn l-au pus la cazne pînă ce a mărturisit că Mikulâs din Machovice împreună cu alţi cinci printre care şi acest Pfibik au călcat casa unui plugar din Duibicko. În afară de Pfibik şi de un oarecare Mares din Kreno- vice, fratele şoltuzului Janda, au mai fost de fată şi şoltuzul Janda din Kfenovice şi Vâclav Hliza. Numele celorlalţi Agneska le uitase. Şi cei cinci l-au bătut pe plugar pînă cînd l-au lăsat lungit şi apoi l-au prădat. Altă dată au jefuit o casă şi au furat trei cearşafuri şi două perne, iar din altă parte un cal. Calul l-au vîndut, iar Pfibik a căpătat pentru el cinci groşi.

'— Şi ce i-au făcut ? •

— L-au spînzurat. Dar stai puţin c-o să-ţi arăt şi spînzurătoarea ; e dincolo de castel, în afara porţilor. Ai s-o vezi îndată. Iar Pfibik, înainte de a se duce. la ştreang, şi-a făcut rugăciunea şi a mîncat o farfurie de ooieaşă din făină de cînepă şi o bucată de carné. Eu i le-am trimis, şi străjerul i le-a dat. Ia priveşte: ăsta-i Odolen, străjerul turnului. Il vezi, drăguţă ? El îi păzeşte pe toţi spurcaţii ăştia şi se îngrijeşte de ei.

Bătrîna arătă în sus, spre fereastra foişorului din turnul cel mare, unde se vedea aplecat în afară capul unui om cu barbă, stacojiu la faţă.

Bătrîna Agneska vorbi îndelung de străjerul acesta care-i povestea cîte şi mai cîte despre lotrii din temniţă. Cu el

se avea tot atît de bine ca şi cu diacul. De aceea le trimitea şi ea, din cînd în cînd, cîte o bucăţică mai bună de înfulecat.
Bătrîna ar mai fi povestit multe despre el şi despre întemniţaţi, dacă Marta n-ar fi ajuns la poarta de unde se putea ajunge în tîr'guşorul de lîngă apă. Tînăra călugăriţă se simţi acolo mai în voie decît lîngă turnul acela trainic. Văzu copii jucîndu-se în iarba de pe maidan, văzu traiul tihnit al familiilor de meşteşugari. Trecu pe lîngă velniţa de bere şi ajunse la podul de lemn, unde i se deschise o privelişte mai largă. Se opri pe punte şi privi spre castelul atît de puternic ce se înălţa deasupra ei, la stînga ; apoi se uită şi la celălalt, mai mic, însă tot atît de trainic, care se afla aşezat pe stînca din dreapta.
Marta cătă îndelung la apa ce sclipea în soare şi spre coastele stîncoase, acoperite cu păduri şi învăluite în ceaţă cenuşie.
Intorcîndu-se de la castelul cel mic, se opri iarăşi pe pod şi se uită din nou spre malurile stîncoase şi împădurite. Privirile ei alergau după pescăruşul care zbura în luciri albăstrui deasupra apei. Pasărea se ivea şi dispărea într-una în umbra copacilor şi a tufişurilor de pe maluri.
Din pădure se auzea un cuc, iar ceva mai departe fluiera o mierlă. Apa gîlgîia molcom. O linişte binefăcătoare stăpînea în locurile acestea. Cînd Agneska îi strigă că e vremea să plece, Martei nu-i venea să se despartă de minunata privelişte.
6rS de fcîte Ori bătririă ăveâ oleacă de timp, călugăriţa pornea cu ea spre aceste locuri. Era singura ei plimbare. în alte părţi nu se ducea. Nici măcar pînă la poartă nu ieşea şi nici la spânzurătoare nu voia să se uite, cu toate că Agneska o îndemna mereu. Marta trăia ca într-o mănăstire. Umbla totdeauna îmbrăcată în veşmînt alb de călugăriţă şi nu-l asculta pe unchiul ei, pîrcălabul, care o sfătuia să se îmbrace altfel, căci n-ar păcătui cu nimic dacă ar face-o. Pe cît putea, tînăra călugăriţă îşi rostea singură rugăciunile, ca la mănăstire. Se ruga în casă şi la capela castelului, unde se ţineau trei slujbe pe zi. Liturghia o slujea parohul castelului, împreună cu alţi doi preoţi fugari.
După plecarea stareţului, Marta înălţă rugi pentru el, atît acasă, cît şi la capelă ca Dumnezeu să-l apere şi să-l binecuvînteze şi toate să-i izbîndească. În fiecare seară, înainte de culcare, se ruga pentru cei de la Hvozdno. Dumnezeu să răsplătească boierului şi feciorului, ba chiar şi logofetesei, că i-au ocrotit. Să le lumineze calea, ca să se poată lepăda de hotărîrea lor şi de frăţia acestei erezii îngrozitoare, ca sufletele lor să nu fie primejduite.
Marta ardea de nerăbdare să afle ce făcuse stareţul pe unde fusese. Bătrînul paracliser îl aştepta şi el să pice de

la o zi la alta. Dar trecură multe zile pînă cînd sosi în sfîrşit vestea că s-a întors. După aceea, tînăra călugăriţă află de la unchiul ei, pîrcălabul, că stareţul a plecat la Krumlov, să-l întîlnească pe guvernator, şi că i-a mers bine pe unde a fost.

În viiemea asta, mai sosi la Pribenice un oaspete fugar : preotul de la Milcin, cu numele călugăresc de Herman şi cu titlul de episcop de Nicopole. Cînd ajunse la castel împreună cu oamenii lui, afară ploua cu găleata. Marta se găsea la unchiul ei cînd, în încăperea unde se aflau, intră un preot mic de stat, ud leoarcă şi rotofei, cu ceafa groasă şi două rînduri de guşi, roşcovan, cu ochi veseli şi părul cărunt. Cînd le spuse că e vlădică şi le arătă şi carte din partea panului de
Vartenberk, pînă nu de mult tutorele guvernatorului, călugăriţa rămase uimită.

— Prea sfinţia ta ai fost cîndva la Lipnice, la panul Cenek, îşi aminti pîrcălabul.

— Am fost, din păcate. Am părăsit parohia de la Milcin, şi ce să spun ? Bună parohie, bună ! Vlădica închise şiret dintr-un ochi şi dădu din cap. Mi-a mers tare bine acolo ! Pe unde nu mă tot chema panul Ceriek să hirotonisesc preoţi ! Şi eu spuneam : „Hai să mă duc, de ce să nu mă duc ? ! Ştiu că nu plec cu mîna goală de-acolo". Şi mă duceam ! Şi am hirotonisit... am hiro-tonisit... Sumedenie de preoţi am hirotonisit!

— Însă pe toti sub ambele chipuri !

— De, ce să spun, nişte tîlhari! Toti nişte tîlhari! Abia acum îmi dau seama! sări vlădica de colo, foarte supărat. Dar acum i s-au deschis ochii şi panului din Vertenberk. Da' ce mă potrivesc eu cu dumnealui! Lui i-au rămas moşiile. Dar parohia mea ? ! Parohia mea s-a dus ! Şi cu ea s-au dus pe copcă şi veniturile. Nu mai am nimic. Spurcaţii ăia de taboriţi s-au răzbunat pe mine. Nişte lotri! Cum să le spun altfel decît lotri ? Ce poti să ceri şi să te-aştepti de la ei ? Dar ştii ce te rog? Afară-i o vreme cumplită, prăpădenie nu alta, şi mie mi-e sete şi sînt mort de foame. Dar mai ales mi-e o sete grozavă. Pune niţel vin la fiert. Şj ce-i cu sora asta întru Hristos ? Atît de tînără ! A trebuit să fugi şi tu, surioară? De unde? Sărăcuţa de ea! Şi atît de tinerică ! Domnul să te binecuvînteze!

Vlădica se apropie de ea şi-i puse pe cap mîna lui albă şi cărnoasă, cu degete boante.

Cînd preotul intrase în cameră, Marta rămăsese buimacă auzind că-i episcop. Acum însă nu mai primi binecuvîntarea lui cu atîta sfială şi smerenie. Se simţea stînjenită şi se grăbi să iasă din odaie.

După aceea îl ocoli cît.putu. Nu-i făcea plăcere să se întîlnească cu el. Nu vorbea serios şi prea mult îi plăcea să glumească, ceea ce nu şade bine de fel unui preot cu

părul cărunt, care mai e pe deasupra şi episcop. Bătrînul paracliser puse şi el paie pe foc: ce fel de vlădică o mai fi ăsta care hirotoniseşte preoţi sub ambele chipuri ? E catolic şi s-a dat cu rătăciţii ăia ? ! Şi-acum a întors din nou foaia ? ! Ce înseamnă asta ?

De altfel toate acestea i le-a întărit şi stareţul cînd s-a întors la Pribenice singur, fără guvernator. Bătrî- nul paracliser, iute de felul lui, rostise în astă vreme cîte şi mai cîte cuvinte de ocară împotriva lui Hus şi Wiklef, afurisindu-i ca rîurile de foc să-i înghită. Acum îi vesti şi Martei cele auzite din gura stareţului, şi în timp ce ochii îi sticleau, îi spuse c-ar fi trebuit să vadă şi ea cum au stat de vorbă cei doi, adică stareţul şi episcopul. Stareţul îl măsurase cu privirea de sus pînă jos şi abia de vorbise cu el.

După masă, paracliserul alergă din nou în camera călugăriţei, tocmai în clipa în care se afla acolo şi bătrîna Agneska. încă de la uşă le spuse cu o bucurie răutăcioasă că, uite, chiar azi la masă, stareţul s-a ciorovăit cu episcopul ăla flecar. Ca totdeauna, episcopul a început să pălăvrăgească despre toate cele, dar stareţul i-a tăiat-o scurt. Ce mai tura-vura, dintr-una într-alta au ajuns la sfadă şi episcopul a sfeclit-o. Se făcuse roşu ca racul, dădea într-una din mîini, iar în cele din urmă s-a ridicat de la locul lui şi a luat-o la goană, de parcă l-ar fi împuns cineva cu sula.

— A fugit! Pe cinstea mea ! Să se sature odată ! Aşa-i trebuie ! Pînă acum a tot hirotonisit popi din- tr-ăia păgîni, care ţin cu Wiklef, şi ar vrea pesemne să facă şi la noi tot aşa. Da' stareţul i-a retezat-o scurt. Ce să vă spun, cu stareţul nostru nu i-a mers !

După aceea paracliserul trecu repede la altceva. Le povesti cu bucurie despre cele ce se vorbeau pe ici, pe colo prin castel. Cum a fost la Kutna Hora, cît de „bine" i-a primit împăratul pe rătăciţii din Praga şi cum se pregăteşte acum să pornească împotriva lor. O să-i facă una cu pămîntul şi împreună cu ei şi pe nemernicii de taboriţi. Ochii paracliserului luceau de bucurie. O să le vie şi lor rîndul şi-o să-i nimicească împăratul. Apoi îl pufni rîsul cînd aduse vorba de vestea ajunsă la Pi'ibenice, precum că fraţii de la Tâbor au purces în ajutorul celor din Praga. Rîdea şi bătea aerul cu mîinile :

— N-au decît să se ducă ! Prea departe tot n-au s-ajungă !

XXXVIII

În vremea asta, stareţul plecase de la Pribenice. Pornise pe neaşteptate, de îndată ce aflase că taboriţii se îndreaptă spre Praga. Fusese atît de grăbit, încît nici măcar nu mai avusese timp să dea pe la Marta înainte de plecare.

Bătrînul paracliser îi spuse în taină tinerei călugărite că părintele stareţ se duce la Krumlov. Fără doar şi poate că se va întîmpla ceva, de bună seamă că acum va urma lovitura cea mare. Făcu un gest cu mîna şi repetă în batjocură că e sfîrşitul veacului, însă al veacului spurcaţilor de taboriţi. Pe aceşti netrebnici, porniţi spre Praga, ungurii o să-i facă una cu pă- mîntul şi o să-i zdrobească sub potcoavele cailor. Iar pe cei rămaşi la Tâbor o să-i vînture guvernatorul ca pe pleavă. Bătrînul făcu din nou o mişcare cu mîna. Ochii îi fulgerau. Obrazul şi gîtul îi erau brăzdate de zbîrcituri mărunte şi dese, iar pielea îi atîrna veştedă. De bucurie se înroşise tot la fată. Dar cînd veni ştirea despre Benesov şi Ponce, despre înfrîngerea ungurilor şi a nemţilor, bătrînul fu cuprins de mînie. Era atît de îndîrjit, încît începu să blesteme în gura mare. Diavolul însuşi îl ajută pe acest ¿izka! Singura lui mîngîiere erau pregătirile ce se făceau în tabăra cealaltă. La Pribenice se vedea, de la o zi la alta, tot mai multă mişcare.Sosi acolo şi un pîlc de oameni înarmaţi, apoi fură aduşi flăcăi şi bărbaţi de prin satele vecine. Cum puneau mîna pe ei, le dădeau numaidecît arme, apoi îi porneau, şi alţii veneau la rînd. În fata castelului şi jos în tîrg se auzeau lovituri de secure şi de ciocan. Oamenii tăiau lemne, ciopleau crăcane şi praştii. Bătrînul paracliser simţea o mare mîngîiere. Se plimba de colo pînă colo, fără astîmpăr, ca să vadă cu ochii lui ce se pune la cale.
Marta încetase cu plimbările. Nu se mai ducea -în tîrg din pricina zgomotului şi a forfotei. Pretutindeni numai coifuri şi oameni înarmaţi, că n-aveai loc să te mişti de ei. Peste tot larmă şi îmbulzeală.
Numai la unchiul ei, pîrcălabul, şi la capelă se mai ducea uneori tînăra călugăriţă. Însă şi acolo, în liniştea sfîntă a bisericii, răzbea zarva pregătirilor de război, care nu mai conteneau de dimineaţă pînă seara. Marta auzise că astfel de pregătiri se fac şi la Sobes- lav, ca şi pe celelalte moşii ale panului Rozemberk. Guvernatorul adună oaste şi se spune că a şi strîns cîteva mii de oameni. I-au venit în ajutor şi nemţi din Austria, pe care i-a răspîndit prin sate. Şi toată gloata asta aşteaptă numai un semn al panului, ca să pornească de îndată ce vor fi gata praştiile şi sîneţele. Şi vai de oraşul acela de mucava !
Tînăra călugăriţă dorea şi ea să fie pedepsiţi rătăciţii de acolo. Însă de fiecare dată cînd venea vorba despre ei, îşi amintea şi de Hvozdno. Se gîndea la fecior. Oare o fi plecat şi el la Praga, sau o fi rămas la Tâbor ? Ce-o să se întîmple cu el ? La toate astea se gîndea adeseori în singurătatea ei. S-ar putea ca el să piară în luptă, iar rătăcirea să-i pricinuiască moartea. Se temea de viata, de sufletul şi de mîntuirea lui. Sau ce-ar fi să-l ia zălog şi

să-l aducă aici? Gîndul acesta o năpădea adesea şi mintea îi era frămîntată cumplif de o asemenea posibilitate. Oare cum ar fi de s-ar întîmpla una ca asta, ce-ar zice el şi ce-ar face ea ca să-i arate recunoştinţa ?
30
465
Stînd la fereastră, Marta îşi aruncă privirile spre turnul rotund şi puternic de sus, spre foişorul de unde se auzea cîrîitul stăncutelor. Îi trecu prin minte că s-ar putea să-l lege şi pe fecior de butucul acela greu din temniţă sau să-l întindă pe căluş şi să-l pună la cazne grele şi cumplite, aşa cum povestea bătrîna Agneska. Se cutremură toată la gîndul acesta.
Nu trecu mult şi pe la începutul lui iunie, Marta văzu nişte taboriti în carne şi oase : „fraţi" din rîndul acelei gloate de rătăciţi. Era într-o dimineaţă, pe cînd ieşea din capelă. La ceasul acela, întrega Pribenice era în picioare. Oricine avea oleacă de timp, alerga în curte să-i vadă pe taboriţii care fuseseră prinşi de oamenii de la castel.
Călugăriţa Marta îi zări stînd ceva mai la o parte de capelă. Unul, un om nu prea înalt, purta cuşmă, celălalt avea glugă pe cap şi amîndoi erau încinşi peste straiele de culoare închisă. Purtau bărbi şi-n picioare aveau cizme; fuseseră bătuţi m;ăr şi erau plini de sînge. În jurul lor se îngrămădise toată sărăcimea de la castel. îi huiduia, urla la ei şi-i. ameninţa cu pumnii.
Fraţii stăteau neclintiţi şi posomoriţi, ca nişte stane de piatră. Mai ales. cel mai în vîrstă, un om oacheş şi uscăţiv. Tînăra călugăriţă se temea de ei. Un fior de groază şi de silă îi străbătu tot trupul cînd se gîndi că şi ăştia au călcat în picioare sfînta anafura, că şi,ei au sfărîmat chipul Maicii Domnului, au batjocorit sfintele icoane şi au pîrjolit biserica şi mănăstirea ei.
Şi cu unii ca ăştia... În minte i se ivi deodată chipul feciorului... Alături de ei...
În aceeaşi clipă se apropie în grabă paracliserul, curios să-i vadă şi el pe cei doi prinşi. Se înghesuia şi striga să i se facă loc. Iar cînd ajunse în fata lor, răcni la ei şi tot corpul i se cutremură de ură.
■— Va să zică voi, păgînilor, voi, blestemaţilor, dati foc bisericilor, pîngăriti sfintele odăjdii şi icoanele...
Cînd pîrcălabul porunci să fie duşi de-acolo, bătrî- nul paracliser strigă argaţilor să-i înţepe straşnic, aşa ca să înţepenească... şi să-i ardă...
Nespus de tulburată, călugăriţa Marta se îndreptă în grlabă spre odaia ei. După-amiază a trebuit să audă lucruri şi mai grozave decît văzuse cu ochii ei în di- mineaţa aceea. Veni la ea Agneska, şi chiar înainte de a se aşeza, bătrîna începu să-i povestească ce auzise de la diacul din turn şi de la străjer. Pe fratele taborit mai mic «ie stat îl cheamă Petr. E de undeva de la Ostră Lhota, iar

celălalt, mai înalt şi mai în vîrstă, e Toman de la Bfezoviko. Amîndoi au fost întinşi pe roată îndată după masă şi li s-au fript şoldurile. Au recunoscut amîndoi că au fost şi la Bukovsko şi că preotul Kânis i-a îndemnat să dea foc cetăţii. De asemenea au mai recunoscut că au fost trimişi aici de hatmani să iscodească, să vadă ce face panul Rozem- berk şi dacă are ceva oameni adunaţi pînă acum. Petr, cel mai scund, a leşinat în timpul caznei; celălalt mai în vîrstă nici n-a deschis gura. L-au fript pînă ce n-au mai putut şi i-au întors mădularele pe dos.
Afară se auzi un glas de goarnă. Marlta dădu fuga şi deschise fereastra. Jos în curte răsunau paşi grei şi grăbiţi. Zornăitul armurilor şi tropotul cailor umpleau curtea, iar oamenii se îndreptau spre porţi.
Marta rămase singură. Pe Agneska o înghiţise pă- mîntul. Ce Dumnezeu, fusese doar vorba ca guvernatorul să vină abia mîine şi- cînd colo, a sosit azi !
Sosise împreună cu stareţul şi cu un pîlc mare de lefegii. Erau atît de mulţi, încît n-au avut loc nici la castel şi nici în tîrguşor. Lefegiii îşi aşezară tabăra afară, în fata porţilor.
Călugăriţa nu i-a văzut, fiindcă n-a mai ieşit de loc din casă. A zărit însă destui mişunînd;în curte şi pretutindeni prin castel. Toti erau înarmaţi şi gata de luptă.
Spre seară veni la Marta bătrînul paracliser. Agneska nu s-a mai arătat. Paracliserul povesti cu bucurie că a doua zi guvernatorul va porni împotriva celor de la Tâbor. Vor pleca şi ei cu panul. Stareţul şi paracliserul.
Călugăritei nu-i venea să creadă şi-l sfătui să nu plece. Era primejdios din cale-afară.
— Primejdios ? Pentru cine ? Pentru ei, că doar nu pentru noi ! Vreau să văd cu ochii mei cum o să-i strivească. Da 1 Şi am să văd ! Ah, ca pe nişte viermi o să-i strivească ! Eu n-o să fac nimic, o să mă uit doar **şi o sa tnâ rog eti uhiiiinţa lui 5umiie2eu şi tuiur6P sfinților să m-ajute. Şi-au să m-ajute!**
Dimineaţa, sfînta liturghie s-a slujit ca la o mare sărbătoarle. A slujit preotul castelului. Dar Marta n-a luat parte la liturghie, căci nu i-a îngăduit stareţul. Nici el nu s-a dus. Ştia bine că după slujbă preotul va împărtăşi sub ambele chipuri pe cei cîţiva boieri din serviciul guvernatorului, care se spovediseră ceva mai înainte. Chiar şi guvernatorul se împărtăşise pînă acum sub ambele chipuri. În dimineaţa asta, însă, n-a îngenuncheat împreună cu ceilalţi boieri în fata altarului.
Lucrul acesta îl măguli pe stareţ. Era o izbîndă a lui. Se bucura că Oldrich, care acum se urneşte spre Tâbor, trecînd pe fată de partea împăratului, se în- voieşte şi la alte lucruri. Pînă acum nu putuse să-l înduplece, măcar că se străduise din toate puterile să oprească pe moşiile

lui împărtăşania sub ambele chipuri. Stareţul îşi dădea seama că guvernatorul nu făcea asta din inimă, ci din prevedere. De aceea nu-şi pierdu nădejdea, mai ales că panul Rozemberk se înfuria tot mai aprig'pe taboriti din pricina „frăţiei" lor şi a nelegiuirilor pe care le săvîrşiseră la Bukovsko, ademenindu-i iobagii şi pustiindu-i moşiile. Tocmai pentru asta, ca să pună mîna pe ei şi să-i scarmene bine, a cerut ajutorul împăratului. Se va duce şi la curte, de care pînă acum, din prea multă prevedere, nici nu voise să audă.

Aşa gîndea stareţul. După ce se va urni de-aici, guvernatorul va merge şi la. împărat îndată ce-o să-l cheme. Şi lucrul acesta, de bună seamă, îl va pune la cale trimisul papei, căci aşa s-a înţeles stareţul cu cancelarul. De aceea, în dimineaţa asta se pregătea de drum cu atîta voie bună şi-şi încătărăma atît de grabnic armura să plece la război. Şi tot din pricina asta asculta îngăduitor şi cu ascunsă bucurie palavrele paracliserului care, supărat peste măsură, mai îndesa cîte ceva în traiste şi vorbea într-una despre război, despre stîrpirea cuibului de taboriti şi despre chipul cum o să se năpustească asupra lori, ca un adevărat hatman.

Apoi stareţul ascultă îndemnul paracliserului, care îi aminti că Marta s-ar bucura foarte mult dacă ar binecuvînta-o înainte de plecare.

Călugăriţa se sperie cînd îl văzu pe egumen intrînd în odaie, îmbrăcat în cămaşă de zale, cu pieptar din plăci de fier şi zornăind din pinteni. Arăta mîndru ca un cavaler. \£ofbea însă cu evlavie şi-i aminti Martei să păzească ca şi pînă acum sfînta pravilă a bisericii. Să se roage lui Dumnezeu pentru biruinţa lor, ca să se poată întoarce iarăşi să reînvie casa Domnului şi mănăstirea. Cînd îşi luă rămas bun, Marta îngenunche, iar el, îngreunat de armură, îi puse mîna pe cap şi-o binecuvîntă.

Marta se simţi tulburată şi cu cugetul înălţat. Credea şi era sigură că se va împlini tot ce i-a spus acest vajnic om, că toate vor sfîrşi cu bine.

Apoi o năpădiră lacrimile. Unchiul ei, pîrcălabul, intră în odaie, împlătoşat ca şi stareţul, şi zise :

— Dilipă cum vezi, scumpă Marta...

Trebuia să plece şi el la luptă. Panul Oldrich îl făcuse hatman peste pilcurile de pedestraşi. în locul lui lăsa pe altcineva la Pribenice. Pîrcălabul se despărţi repede de nepoată-sa. Pleca hotărît şi plin de încredere că se va întoarce curînd şi teafăr.

În clipa aceea, glasul clopotului de la capela castelului răsună mîngîietor şi limpede. Din capelă se năpustiră afară oameni înarmaţi, boieri tineri şi bătrîni, toti cu armurile pe ei. ¡În urma lor păşea parohul castelului şi

alti preoţi în sutane. Veniseră împreună cu pilcurile, ca să le înotească la război. După ei mergea un boier vînjos, carte ducea steagul Rozemberkilor, şi în urma lui doi copii de casă. Venea apoi tînărul guvernator, beteag de-un picior, îmbrăcat într-o armură bogată şi strălucitoare şi însoţit de cîţiva cavaleri austrieci. În sfîrşit, ultimul păşea Kokot, slujitorul guvernatorului, atît de iubit de toată lumea, căci avea suflet bun şi' ştia să tacă, iar după el pîrcălabul cel nou şi o ceată de lefegii.

Marta n-avu putere să-i vadă pe toti. La' început se uită la ei prin păienjenişul lacrimilor ce-i adumbreau privirile ca o ceată. Dar după ce i se uscară ochii, îl zări pe guvernator călare, în apropierea capelei, iar alături de el pe stareţ, tot călare. În clipa aceea patru cavaleri străini se urcau în şei. Se auzi glas de trîmbită şi apoi un altul dincolo de porţi. Steagul stăpînului, cu semnul trandafirului, fîlfîia în aer, printre coifuri şi chivăre. Sunete de goarnă umpleau văzduhul.

Mulţimea se urni din loc. Trecu prin curte şi se pierdu îndărătul turtiului, îndreptîndu-se spre porţi. Marta urmări îndelung puhoiul acesta zgomotos şi pestriţ. Cătă cu privirea pei stareţ, pe unchiul ei, pe paracliser, pînă ce ochii i se opriră la guvernator care, în armura lui de pret ce sclipea sub steagul roşu, înainta înconjurlat de cavaleri şi nobili.

În clipa aceea, Agneska intră gîfîind şi începu să înşire frînturi de vorbe, fără legătură între ele : despre oastea din fata castelului, despre călăreţi, pedestraşi şi carele pline cu praştii, cu sînete şi cu de toate. Şi nu sînt numai aste pîlcuri care au mas peste noapte aici la castel şi la Malsice ; de la Sobeslav se urnesc alţii şi alţii, mulţi ca lăcustele. Şi cu asta încă nu s-a sfîrşit, căci ei sînt numai oamenii de pe moşiile boierului, dar lia luptă mai pornesc şi nemţii din Austria, care vin în ajutor. Şi nemţii ăştia sînt şi mai mulţi, mii şi mii, şi cu toţii se vor întîlni la Tâbor.

— Lupii de la Tâbor au să fie aprig încolţiţi! rosti cu asprime bătrîna Agneska. Iar cei doi de-acolo de sus, — adăugă ea, arătînd cu mîna spre foişorul turnului rotund, — n-au să rămînă multă vreme singuri.

Călugăriţa aruncă o privire speriată într-acolo. Cei doi fraţi taboriţi care fuseseră prinşi îi apărură înaintea ochilor, aşa cum îi văzuse lîngă capelă, legaţi cu funii, plini de răni şi de vînătăile cu care se aleseseră după ce fuseseră bătuţi de argaţi pe drum. Dacă s-ar întîmpla să se afle aici feciorul şi bătrînul boier din Hvozdno...
Pe Agneska o cuprinse mirarea că Marta a tăcut aşa deodată.

XXXIX

Pînă la Tâbor.Zdena făcu drumul plutind ca într-un vis. Pentru întîia oară uitase de spital.

Cînd ajunseră la poarta cetăţii, preotul Bydlinsky se despărţi de ea şi logofeteasa se duse singură acasă. Intrînd în cameră, aruncă pe masă braţul de buruieni de leac şi se prăbuşi istovită pe laviţa de alături. Şedea în întuneric, cu ochii larg deschişi şi luminaţi de-o a din că fericire.
Simţea în jurul ei o ceaţă albă, străvezie. I se părea că în urechi îi sună neîncetat un susur blînd de ape. Vedea din nou privirea ochilor albaştri, chipul bărbătesc al lui Bydlinsky, şi-l vedea parcă aievea, aşa cum a stat şi s-a apropiat de ea. Îi simţea şi acum mîna şi auzea glasul lui spunîndu-i că va veni mai tîrziu, după ce va trece ceasul potrivniciei.
Va veni, da, va veni la ea, ca §ă-i fie soţie !
Tot trupul i se cutremură şi o toropeală dulce şi ciudată puse stăpînire pe ea. Se simţea nespus de bine şi totuşi i se părea că o mare greutate îi apasă pieptul. Apoi, deodată, o podidi plînsul şi lacrimile picurară strop cu/ strop din ochii ei.
Munci din toată inima la spital, ba poate chiar cu mai multă rîvnă ca oricînd. Era doar ceva mai neliniştită decît pînă atunci şi în toate era minată de o grabă de care nu se dumirea. Noaptea, cînd se cuibări singură în odaia felcerului, nu putu să adoarmă. Şedea într-un colţ şi se gîndea la întâmplarea din ziua aceea. Oare n-a păcătuit şi nu păcătuieşte ? Şi iarăşi vedea locul de deasupra apei, unde au stat şi de unde porniseră apoi împreună. Se gîndea la vorbele lui Bydlin- sky, care o încredinţase că nu e o faptă împotriva legii lui Dumnezeu.
Aţipi tîrziu. În zori fuj trezită de zgomote şi sunete neobişnuite de goarnă. Sora care veni s-o înlocuiască era foarte tulburată. Povesti că ceva mai înainte sosiseră iscoade cu veşti. Se spunea că Rozemberk va porni în curînd asupra lor. La primărie se aştepta ca guvernatorul să trimită carte prin care să dea de ştire că porneşte război, dar pînă acum n-a sosit încă nimic. S-ar putea să săvîrşească o faptă nelegiuită şi să-i lovească ca pe nişte hoţi de drumul mare. Din pricina aceasta fraţii erau tare îndîrjiţi. Hatmanii umblau mai mult călări şi şoltuzul la fel. Au şi trimis oamenii să aducă nutreţ -din pătulele de dincolo de porţi.
Nu termină sora bine de vorbit şi în pragul odăii pe sub care se furişa lumina firavă a zorilor, se ivi Sâdoch, fără cuşmă şi îmbrăcat numai cu haina lui lungă de toate zilele.
— S-a urnit Assur ! A şi pornit! Holofern e hatmanul lui, auzi, Iudita, Iudita ?
Sâdoch vorbea cu sufletul la gură. Zdena înţelese din spusele lui că aproape toate pîlcurlile de cercetaşi ai taboriţilor, care păzeau drumurile şi coclaurile spre

Pribenice şi Sobes'lav, s-au întors. Unele din ele se întîlniseră cu străjile înaintate ale lui Rozemberk. Zdena se aşteptase să audă asemenea ştiri. Kânis, Byidlinsky şi ceilalţi preoţi i-au dat adeseori să înţeleagă lucrul acesta. De aceea nu se înspăimîntă. **Nu** se gîndi nici o clipă la tăria oraşului, la aşezarea lui minunată, şi nici la trăinicia castelului. Nu prteţuia nici faptul că dintre zidirile noi porţile erau neasemuit de bine înzestrate pentru luptă, cu foiişoare, şanţuri, poduri mişcătoare, stavile şi creneluri ferecate. De asemenea nu se cutremură de spaimă la gîndul că nu toate meterezele şi foişoarele erau terminate şi gata să întîmpine lupta.
Ea se încredea în Dumnezeu şi în cuvintele preoţilor care făgăduiseră izbînda după atîtea potrivnicii. Obştea lor a fost aleasă de Dumnezeu şi ea va birui, trecînd peste toate greutăţile şi frămîntările. A sosit vremea încercărilor. Zdena nu se înfricoşă nici o clipă, ci-şi simţea doar sufletul zbuciumat. Se apropia ceasul răzbunării şi al răsplăţii pentru faptele rele, să- vîrşite împotriva adevărului lui Dumnezeu. Cine oare va apuca ceasul acela ?...
Cînd ieşi din spital, îşi dădu seama că tot oraşul cunoştea veştile cele noi. Dinspre porţi se auzea huruit de căruţe, întretăiat de strigătele şi larma surugiilor care îndemnau caii să zorească pasul. Căr'au nutreţ din pătulele, stogurile şi şurele din faţa cetăţii. Pretutindeni întîlneau uliţe înfundate şi ulicioare stăvilite care pînă atunci fuseseră slobode. Peste tot fuseseră prinse lanţuri, care în ceasul greu trebuiau să zăgăzuiască drumul. Dinspre primărie răsunau chemările fraţilor care treceau prin piaţă, pierzîndu-se în bezna uliţelor şi ulicioarelor ; o dată cu zorile chemările lor puternice umplură şi mai amarnic văzduhul: fiecare să fie gata în jurul steagului din mahalaua lui.
Flamurile mahalalelor, cu semnul potirului, erau înălţate în piaţă şi fluturau în adierea răcoroasă a vîn- ticelului de dimineaţă. Lîngă unul din ele stătea un cal înşăuat, pe care un friate îl ţinea de căpăstru. În clipfa aceea, un alt frate ieşi în grabă de la primărie şi se îndreptă spre cal. Incălecă, strînse mîna celuilalt şi dînd pinteni bidiviului, porni în trap grăbit. Zdena află de la un pedestraş că era un sol care pleca grabnic spre Praga — cît erau încă drumurile slobode — ca să vestească~7r!aţilor de acolo cele ce se întîmplă.
Logofeteasa făcu doar cîţiva paşi şi rămase iarăşi locului. Fu oprită de un tropot de copite, ce răsună pe neaşteptate. Dinspre porţile noi veneau în goana mare trei călăreţi, care se îndreptară grabnic spre primărie, unde se adunaseră buluc ¡fraţi şi surori. Preotul Kânis se ivi în prag. Zdena se întoarse din drum, ca să afle veştile

aduse de călăreţi. Doi dintre ei aveau sabie în mîna dreaptă, iar al treilea ducea un braţ de lăncii rupte. Acesta din urmă sări cel dintîi din şa şi se grăbi să intre în primărie unde se ţinea sfatul bătrînilor. Ceilalţi doi rlămaseră pe cai şi cerură apă.
Pînă să li se aducă, povestiră mulţimii că duşmanul e aproape şi poate sosi dintr-o clipă în alta. Pe drum au întîlnit străjile lui Rozemberk şi au ucis pe unul dintre cercetaşi. Duşmanul e puternic şi vine năvalnic ca o apă mare. Din primărie se năpusti diacul şoltu- zului şi le strigă să intre şi ei. îi aşteptau bătrînii.
În urma diacului ieşi însuşi şoltuzul şi dădu de ştire ca din fiecare mahala să plece cîte douăzeci de oameni şi să dărîme pătulele şi şurele de dincolo de cetate. Duşmanul e aprbape şi dacă nu vor avea timp să mîn- tuie treabă ce li se poruncise, să dea foc stogurilor. Abia sfîrşi vorba, şi de undeva dinspre castel se auziră ţipete : răbufni o veste nouă, cum că duşmanul s-ar fi şi ivit dincolo de apă. O ceată mare, care creşte necontenit. Toată lumea se repezi într-acolo, să,dea ochi cu duşmanul. Şi văzură oştile rînduindu-se pe înălţimea de pe celălalt mai al apei.
În clipa aceea, un nou strigăt ţîşni din rîndurile taborîtilor; ei arătau cu mîinile spre nişte surpături din dreapta, la poalele meterezelor, dincolo de gîrlă. Chiar şi pe ridicătura Klokotului se ivi un pîlo puternic, alcătuit în cea mai mare parte din călăreţi de ai lui Rozemberk. înaintaseră pe tăpşanul de pe malul drept, venind dinspre Micul Pribenice.
Logofeteasa Zdena se duse şi ea să-l vadă pe vrăjmaş. La întoarcere îl întiîlni pe Bydlinsky care se îndrepta cu cîţiva prteoţi către primărie. îndată ce o zări pe Zdena, se apropie de ea. Era îmbujorat la faţă şi ochii îi sticleau.
— Au sosit! îi spuse el, şi arătă cu mîna spre porţile noi. Şi-au aşezat tabăra lîngă Mesice şi vin mereu. Dar noi. ne vom apăra, să ştii!
Vorbea ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat cu o zi înainte. Gîndul îi era numai la luptă Dar Zdena aşa dorea să-l vadă.
După ce-i mai spuse că se grăbeşte să se ducă la sfat, Bydlins'ky intră în primărie. Logofeteasa privi în urma lui cu o bucurie plină de smerenie.
Cînd ajunse acasă, văzu că dinspre porţile noi se înălţau nori groşi de fum negru. Fraţii dăduseră foc şurelor şi pătulelor. În aceeaşi clipă, Zdena îl zări pe Sâdoch lîngă o ceată de oameni, dar peste puţin îl pierdu din ochi; se amestecase în mulţime ; după un timp se ivi însă din nou, dispăru iarăşi şi apăru în cele din urmă lîngă ciubere. Sâdoch se urcase în cerdac şi cu mîinile întinse striga spre piaţă :

— Nu vă temeţi de ,ei ! Gîndiţi-vă numai la Dumnezeu cel mare şi necruţător şi luptaţi pentru legea lui, pentru fraţii şi surorile voastre. Nu vă spăimîntaţi nici de Assur şi nici de Holofern !

Mai înainte ca soarele să fi ajuns la nămiezi, puternicele pîlcuri de cercetaşi ale lui Rozemberk ocupaseră toate înălţimile din jurul Tâborului. Hatmanul Svasek din Podoli, împreună cu cîţiva bătrîni, căta la ei din foişorul turnului. Lefegiii boierului împînziseră pă- mîntul. îndeosebi pe ridicătura Klokotului. Erau mai ales călăreţi. Grosul oştirii tăbărîse pe lunca dinspre răsărit, în apropiere de Mesice, acolo unde nu erau po- vîrnişuri repezi pe pintenul stîncos. Se mai aşezaseră ei şi prin alte locuri, de unde se puteau năpusti asupra zidurilor.

Însă locul pe unde se putea pătrunde mai uşor în cetate er)a apărat de trei porţi, întărite cu praguri puternice, şanţuri adînci şi două rînduri de metereze cu foişoare. Celălalt hatman, boierul din Hroznejovice, se uita din turnul de apărare la grosul oştilor lui Rozemberk, care se îngrămădiseră în această parte. Cu el se afla şi preotul Mikulâs din Pelhfimov. Amîn- doi luau seama la duşmanul ce se aşeza pe cîmp, în- tărindu-şi tabără cu multe care, întinzînd corturi şi ridicînd bordeie. Printre ele forfoteau pedestraşi şi călăreţi. În cele din urmă, privirea celor doi se opri la marginea taberei, în două locuri, unde oştenii se înghesuiau ca furnicile. Săpau pămîntul şi-l aruncau la o parte. Veneau apoi căruţe cu grinzi pe care le des-căreau acolo.

— Nu pot să-mi închipui decît că fac întărituri, spuse hatmanul întorcîndu-se spre preot. Asta o să le prindă bine.

— Şi nouă rău.

— Nu trebuie să-i lăsăm ! O să-i speriem cu îm-puşcăturile şi dacă nu va fi de-ajuns, o să ne năpustim asupră-le, ca să le împrăştiem jucăria.

După-amiază începură să se audă tunurile. Trăgeau de la porţile noi către marginea taberei vrăjmaşe, unde se lucra la întărituri. În acelaşi timp, din porunca hatmanilor, fraţii începură să doboare acoperişurile, mai ales cele de paie, de pe casele aflate în apropierea zidurilor cetăţii. Pretutindeni pe metereze, unde se mai lucra încă, fraţii înarmaţi vegheau alături de preoţi. Cea mai straşnică hărmălaie era la porţile noi. Acolo hatmanii puseseră de strajă cel mai mare număr de bărbaţi, mai ales puşcaşi, împărţindu-i pe la porţi, pe metereze şi în foişoare, la dreapta şi la stînga.

În ziua aceea, Zdena rămase aproape toată ziua la spital unde, în afară de munca ei obişnuită, mai ajută la pregătirea paturilor pentru rănitii care aveau să vină. În timpul lucrului, auziră în răstimpuri, dinspre porţi,

şuieratul împuşcăturilor. Abia spre seară, cînd începu să plouă, zgomotul amuţi.

A plouat pînă noaptea tîrziu ; dimineaţa, cerul se însenină din nou. Căldura încinse repede văzduhul şi pămîntul se zbici. Era o zăpuşeală de iad. În aerul limpede şi aprins nu se clinteau nici steagurile mahalalelor, nici steguleţele încrucişate din dreptul ciuberelor.

Numai la porţile noi văzduhul se cutremura de bubuitul tunurilor. Prin rotocoalele albe de fum, argintate de lumina soarelui, ţîşneau flăcări roşii. Bubuiturile au răsunat toată după-amiaza, atît la porţi, cît şi din tabăra lui Rozemberk, unde nurtîefoâse bombarde începuseră să tragă fără preget. Şi toate erau îndreptate către porţi.

XL

De marţi după Rusalii cînd Andrei putu să încalece din nou, el nu-şi mai părăsi îndeletnicirile din tabără. La început îl mai stînjeni oarecum mîna dreaptă, dar la sfîrşitul săptămînii, după sărbători, se putu sluji destul de bine de ea. Rana se vindeca repede. De altfel, în vremea asta, Andrei nu fusese nevoit să pună mîna pe arme — nici să arunce cu lancea, nici să rotească sabia. Lucrul de'căpetenie era acum mînuirea tunurilor şi praştiilor de la Pohorelec şi de la Strahovskâ, lîngă mănăstirea pîrjolită.

De aici, fraţii şi praghezii băteau cu pietre şi plumbi înspre Hradcany, lovind zidul care ducea de la poarta Strahovskâ la poarta Spitalului. Fraţii loveau cu bolovani meterezele dintre foişoare şi acoperişurile caselor de dincolo de metereze.

Andrei şi. unchiul său dădeau necurmat ocol cu cercetaşii călări şi făceau de strajă în jurul castelului şi la Hradcany, dar mai ales la Ovenec şi în viile de pe dealul Bruska, de care nimeni nu se îngrijise în primăvara asta. Podgoriile erau nesăpate, pămîntul negu- noit şi uscat. O parte din vrejuri zăceau călcate în picioare, celelalte se sălbăticiseră. Printre rîndurile de vită năpădise iarba. Toate tarlalele ertau pustii. Nimeni nu se atinsese de ele. în locul uneltelor de lucru, sclipeau acum aici armele caraulelor taborite, care foiau de colo, colo. Alţii — mai ales pedestraşii — se aciuaseră în coşmeliile părăsite din vii.

Andrei îşi petrecea adeseori timpul pe aici, ziua sau noaptea, după cum îi venea rîndul. Căta îndelung la castelul crăiesc, care se vedea bine din partea aceasta, deasupra Văii Cerbului. Iar în amurg aţintea cu luareaminte meterezele puternice, foişoarele, turnurile şi clădăraia de dărîmături din fundul văii.

Trebuia să vadă Ce face duşmanul. Cînd zărise pentru întîia oară din partea aceasta castelul cu întăritu- rile lui,

biserica cea mare neterminată, tumul porţilor din spate, acoperişurile poleite ce străluceau în soare şi întreaga măreţie a castelului Sfîntul Vâclav, despre care auzise atîtea lucruri acasă la conac, uită că este de strajă.
Cînd a venit aici în prima noapte, şi-a strunit calul şi a privit îndelung la castelul crăiesc ce se înă'lţa tăcut în bătaia lunii. Acoperişurile aurite, turnurile care străpungeau văzduhul şi puzderia de case acoperite cu olane erau scăldate în lumipa lunii sau se pierdeau în umbrele grele ale nopţii.
De cîte ori auzise acasă, din gură oamenilor care fuseseră la Praga la sărbătoarea sfintelor moaşte despre frumuseţea castelului crăiesc, jinduise să-l vadă şi el. Nici nu se gîndea atunci c-o să ajungă să-l vadă călare, cu coiful în cap, cu lancea în mînă şi sabia la şold.
Car'aulele taborite urmăreau fiece mişcare din castel şi din împrejurimi, ca să se încredinţeze dacă nu se apropie vreo oaste şi nu-i vine cumva duşmanului vreun ajutor din partea asta, singurul loc pe unde ar fi putut să sosească.
Pînă acum nu avuseseră nici un fel de neajunsuri. Pe duşman îl vedeau foarte bine în foişoare şi la crenelurile meterezelor de deasupra Văii Cerbului. Lefegiii de la castel puteau fi zăriţi adeseori printre crestele zidurilor. Erau mulţi ca muştele. Li se auzeau şi glasurile. Nemţii din Lusacia nu hodineau să răcnească la ei, mai ales în prihiele zile. Şi că-i împroş- cau cu ocări, asta o ştia bine Andrei şi ceilalţi fraţi din caraulă, numai că nu înţelegeau nimic din ce le strigau. Dar nici Andrei şi nici tovarăşii săi nu se lăsau mai prejos. Nu o dată au ajuns pînă la marginea

[1] **E vorba de nişte moaşte foarte scumpe, care puteau fi văzute de pelerini într-un turn de lemn, ridicat de Karel al IV-lea în mijlocul pie{ei Karel din Praga. (n.a.)**

Văii Cerbului, suduindu-i de pe cai. Urlau şi-i ameninţau cu pumnii şi cu armele, la fel ca şi nemţii pe ei.
Daiţ în primele zile ale lunii iunie se păru că celor de la castel nu le mai arde să-i ameninţe. Răcnetele şi sudălmile lor se molcomeau tot mai mult. Chiar şi tunurile de la Hradcany bubuiau acum mai rar. „I-a răzbit foamea şi li s-a împuţinat praful de puşcă", spuneau fraţii din pîlcul care împresura castelul. Erau siguri de lucrul ăsta. Mulţi lefegii începuseră să se strecoare noaptea, în taină, peste metereze, venind în tabărla fraţilor" taboriţi. Erau cehi. Şi fiecare povestea cît de rău au dus-o acolo. Pîine nu se pomenea şi îm- presuratii nu aveau de niciunele. Oamenii mîncau carne de cal. Lipsindu-le nutreţul, bidiviii mureau pe capete. Grajdurile erau pline de cai morţi şi răspîndeau o duhoare îngrozitoare. Nu ştiau ce să mai facă cu stîr- vurile. Ckiar şi la zalhana, din

pricina sîngelui, în aer stăruia o miazmă cai^e-ti tăia răsuflarea.
Un astfel de fugar căzu şi în mîinile lui Andrei. Era o noapte caldă, a opta de cînd se aflau în preajma castelului de la Hradcany. Andrei făcea de strajă cu alti trei călăreţi, chiar în fata porţii ce ducea spre Bruska. Tot timpul cît au vegheat după miezul nopţii, n-au zărit nimic deosebit. Din negura Văii Cerbului, Hradcany şi castelul crăiesc îşi înălţau zidirile falnice. Nicăieri nici o licărire şi pretutindeni linişte adîncă. Numai glasul străjilor de pe metereze tulbura tăcerea din cînd în cînd. în viile călcate în picioare şi părăgi- riite nu se auzea o şoaptă. Ziua se îngîna cu noaptea şi cuprinsurile de dincolo de vii odihneau mute. Era zăpuşeală. Cînd şi cînd adia dinspre castel un vîntişor care aducea cu el o duhoare cumplită, tăindu-i răsuflarea lui Andrei şi tovarăşilor săi de strajă. îi trăsnea şi nimic alt.
Miazmele îi izgoniră în cele din urmă din locul de strajă. Se duseră ceva mai încolo şi îşi opriră caii. Feciorul răsuflă din adînc şi-şi săltă coiful greu. Stăteau liniştiţi, fără să scoată o vorbă. Caii moţăiau cu capul în piept, făcînd ochii mici.
După o clipă se auzi în apropiere zvon înăbuşit de strigăte şi glasuri omeneşti, îndemnînd caii. Andrei făcu repede un semn şi toţi porniră de îndată în partea de unde venea zgomotul. Se îndreptară spre porţi. Nu era prea departe pînă acolo. Dar nici nu ajunseră bine şi văzură un lucru ciudat. Drumul de la porţi pînă aproape de ei era împînzit de o herghelie de cai deşăuaţi şi fără călăreţi. Se puteau vedea şi cîţiva oameni care îi minau de la spate. Dar aceştia, îndată ce zăriră pîlcul de cercetaşi, o rupseră la fugă spre porţi.
De bună seamă că din lipsă de nutreţ, împresuraţii scoteau caii din cetate. N-aveau ce să le mai deâ de mîncare.
— Să punem mina pe ei! strigă unul din cercetaşi.
Dar feciorul nu încuviinţă.
Cu toate că erau slobozi, caii n-o luară deocamdată la fugă. Mergeau agale, de parcă le-ar fi fost lehamite să mai umble. Deodată însă începură să se risipească. Fiecare animal căuta să-şi stîmpere foamea. Oriunde găsea cîteva fire de iarbă, la marginea drumului sau prin tufişuri, se oprea să mestece verdeaţa prăfuită, să roadă frunze şi lăstari.
Numai unul singur, pe care îl vedeau bine, se oprise în mijlocul şleaului. Stătu o clipă nemişcat, apoi făcu un pas sau doi înainte, se prăbuşi la pămînt şi acolo încremeni. în clipa aceea, un altul, care ajunsese pînă aproape de pîlcul cercetaşilor, căzu pe spate, ca şi cum cineva i-ar fi retezat spinarea. încercă să se sprijine pe picioarele dinainte, dar nu putu. Mădularele i se muiară şi se

frînseră de parcă i-ar fi fost tăiate. Animalul se prăvăli într-o rînă şi începu să se zbată.

Cînd ajunseră lîngă el, văzu că bietul cal, care era numai piele şi oase, zăcea într-un lac de sînge. Era sîngele lui, ce i se prelingea de la picioarele dinapoi. Avea zgîrciurile tăiate.

Dlîra de sînge se întindea de-a lungul drumului pe unde animalul căutase să-şi astîmpere foamea

.Andrei, care descălecase să-l vadă, se îndepărtă repede şi încălecă din nou pe murgul lui. Deodată unul din cercetaşi strigă :

— Uite. a mai căzut unul!

— Şi dincoace altul!

Oamenii îşi dădură seama că tuturor li se tăiaseră zgîrciurile de la picioare şi se uitau acum la animalele prăvălite şi la cele hămesite de foame, care încă mai frunzăreau cîte ceva, stingîndu-se încetul cu încetul din pricina sîngelui pierdut.

Din mijlocul cailor, care se desprindeau din negurile zorilor ca nişte momîi, străbătea uneori un nechezat scurt şi dureros, apoi iar[1] se prăbuşea cîte unul. încre-menea locului, negru ca un muşuroi de pămînt, sau se zbătea, încercînd zadarnic să se ridice, izbind cu capul cînd într-o parte, cînd în alta.

Andrei şi ceilalţi fraţi se uitau la ei, fără să piardă o clipă din ochi porţile castelului. Dar acolo nu se clintea nimic.

Călăreţii porniră mai departe. Lîngă un tufiş des şi întunecos, sub un copac dinaintea lor, li se păru că mişcă ceva. Opriră caii.

În fata lor se ivi un om fără cuşmă, în capul gol. De îndată ce-i zări, căzu în genunchi. Şi în aceeaşi clipă trase sabia din teaca de la şold, o înfipse în pămînt în fata lui şi, împreunîndu-şi mîinile, strigă :

— Fie-vă milă, oameni buni, pentru Dumnezeu, lăsati-mă să trăiesc 1 Nu mă ucideţi!

Era un fugar din tabăra de la castel. Andrei îi porunci să se ridice şi omul se supuse. Îi înmînă sabia şi se apropie de el. Fugarul le arătă mîinile, desfăcîn- du-şi palmele însîngerate. Degetele erau strivite şi pline de singe. Nădragii ,şi haina atârnau pe el în zdrenţe.

— M-am tîrit pe zid şi d-aia miîinile-ml isînt tot o rană. Pentru numele lui Dumnezeu, vă rog să mă primiţi în rîndurile voastre. Am să lupt alături de voi. Am fost silit să stau acolo, dar n-am putut să mai rabd de foame şi nici să trăiesc printre nemţii ăia din Lusacia.

Andrei porunci să i se pună cătuşe la mîini şi să fie legat de şaua calului. După aceea începu să-l descoasă.

Prinsul îngăimă doar cîteva cuvinte şi amuţi. Se uită sfiicios cînd la unul eînd la altul, ca şi cînd nu îndrănzea să vorbească. Deodată însă izbucni:

— Pentru Dumnezeu, n-aveţi cumva vreo îmbucătură... un dumicat de p'îine? Sînt lihnit de foame.

Unul din fraţi scoase din tolbă o felie mică de pîine. Era o coajă uscată şi tare. Dar de îndată ce i-o întinse, fugarul căruia îi lăsaseră mîna dreaptă slobodă, o înşfăcă, muşcă din ea, o sfărîmă şi-o ronţăi între dinţi, înghiţea ca un lup. Cît ai clipi, înfulecă toată felia. Apoi începu să povestească. Slab, hămesit de foame şi de bună seamă peste măsură de tulburat, fugarul vorbea fără şir, sărind de la una la alta. Mai întîi şi mai ales despre foamete, despre foametea îngrozitoare care bîntuie pretutindeni la castel. Şi ce de lume e acolo ! Mii şi mii de oameni se aflâ la Hradcany şi cei mai mulţi sînt la castel. Dar de mîncare, mai nimic.

— Oamenii s-au şi prostit din pricina asta. Umblă năuci, galbeni la faţă, se tqpesc pe picioare şi mor. În odăile castelului şi în biserica Sfîntul Gheorghe nu mai e loc de bolnavi. Pretutindeni zac pe paie, şi încă ăstora le e bine ; cei mai mulţi n-au nici măcar o mînă de paie sub cap. Pe ici pe colo se mai nimerea să aibă vreunul, dar călăraşii le-au furat pentru caii lor. Văleu, doamne, de-aţi vedea ce de stîrvuri sînt acolo, şi cîţi cai înfometaţi ! Grajdurile-s pline şi caii mănîncă tot ce le iese în cale. Au ros copacii şi frunzele. Toate tufele sînt despuiate ca-n toiul iernii. Parcă le-ar fi ros omizile sau le-ar fi bătut piatra. Dar să vedeţi viile ! Podgoria de dincolo de porţile din spate...

— Ce-i cu ea ? întrebă Andrei.

— Au jumulit-o ! Au smuls toate foile de viţă şi n-a mai rămas nici urmă de coarde. Nimic, nimic! Pînă şi lăstarii şi mlădiţele au pierit. Oamenii le pun la fiert, iar frunzele crude le opăresc ca zarzavatul. Dar numai căpeteniile şi cavalerii s-au îndopat cu ele. Le-au mîncat pe toate. Nouă, lefegiilor, nu ne-au dat nimic, numai puţină carne de cal şi pe aceea aproape crudă.

— **Au tăiat mulţi cal ?**

— La castel pînă acum cîteva sute, şi carnea se vinde şi în prăvăliile de la Hradcany. Iar pe mine, m-au pus să le ajut la tăiat, ca un parlagiu. Ne-a dat treabă de

măcelari. Şi nu vă puteţi da seama ce înseamnă să păleşti cu satîrul, drept în piept, un biet animal înfometat. Şi uneori izbeşti... sari în lături, dar lovitura nu ucide. Calul se scutură şi fuge, iar sîngele curge gîrlă din rană. Iar cînd se prăbuşeşte dintr-o dată, atunci tine-te muncă ! Trebuie să-i crestezi pielea deasupra cozii şi să-l umfli cu foalele, ca pielea să se desprindă de pe trup. În vremea asta îl loveşti într-una cu o bîzdoacă. Şi toată treaba o faci într-o duhoare nemaipomenită, şi de jur împrejur e o baltă de sînge. Acolo, la zalhana, sîngele stă de-o palmă, s-a închegat şi a prins coajă deasupra. Am călcat pe sîngele ăsta întărit, şi fiecare pas suna de parcă ai fi bocănit pe scînduri. Iar sub coaja asta, sîngele se strică şi împrăştie un miros cumplit. Gînditi-vă acum ce înseamnă să stai acolo zile întregi şi să faci muncă de parlagiu ! De altfel, putini au dus-o pînă la capăt. Multora li s-a făcut rău, şi-au vărsat maţele din ei, au leşinat şi s-au îmbolnăvit. Şi eu — de-atîtea zile mă tot pregătesc — chiar dacă mi-aş fi rupt toate mădularele, trebuia să fug de-acolo. Pentru numele lui Dumnezeu, lăsaţi-mă la voi. Fac orice-mi .cereţi, numai acolo să nu mai fiu !

Arătă cu mîna spre castel şi tăcu. Tremura din tot trupul şi în lumina dimineţii fata lui era atît de palidă, încît bătea în verde.

Deodată îşi înălţă ochii spre Andrei şi-l rugă cu glas înăbuşit, de parcă i-ar fi venit o sfîrşeală, să-i dea voie să stea jos. Nu se simţea bine. Andrei încuviinţă şi fugarul alunecă, mai mult prăvălindu-se, în colbul de sub un copac de care îşi rezemă spatele şi capul.

31*

48

3Feciorul lăsă pe unul din fraţi cu ostaticul, iar el plecă mai departe cu ceilalţi, ca să-şi ducă la capăt recunoaşterea. Cînd venirfă fraţii să-i schimbe, se crăpa de ziuă. Istovit de oboseală, fugarul căzuse într-un somn atît de greu, încît abia de l-au putut trezi. L-aU luat apoi cu ei între cai şi l-au dus la tabără.

Feciorul se bucura totdeauna cînd se întorcea în tabără. De astă dată îi părea însă şi mai bine, căci aducea un ostatic care venea tocmai la timp ca să dea veşti hatmanilor. îl bucura nespus de mult că celor de la castel le merge rău şi că n-or s-o mai ducă multă viiteme. Ca şi ceilalţi, ardea de nerăbdare să pornească odată spre Hradcany şi spre castel. Pentru lupta ce aveau s-o dea cu regele Ungariei, ar fi fost un mard cîştig dacă taboriţii ar fi izbutit să pună mîna pe reşedinţa craiului şi să înlăture din coastă cîteva mii din lefegiii lui.

Mergînd aşa la pas, fugarul le povesti din nou pe drum despre lipsurile de la castel şi despre bolile ce bîntuie acolo.

— Nu înţeleg cum de îndură oamenii toate astea, se minună Andiiei. Ar fi putut să-i silească pe hatmani să deschidă porţile.
— Au şi încercat o dată. Au fost tulburări mari dar Hanus din Palenska a arătat oamenilor o carte de la rege, de fată fiind şi trimisul craiului, un neamţ-
— Din Praga ?
— Nu ştiu, dar era un tîrgovet.
— Şi?
— Neamţul a adus vestea... S-a strecurat noaptea trecută în taină pînă la castel.
Fraţii se uitară fără voie unul la altul.
— A adus vestea că regele maghiar vine în ajutor.., că se şi află la Zbraslav. O să pornească împotriva voastră şi o să vă facă praf. Atunci o să fie iarăşi mîncare şi băutură. Au să se găsească de toate. Şi toţi vor fi răsplătiţi cu aur şi argint. Numai să mai răbdăm oleacă. Dar spuneti-mi vă rog : e adevărat că Regele...
— Da, da, e la Zbraslav. Dar şi el se teme. Aşteaptă ajutor din tara nemţească.
— Au făcut gropi în pămînt. Au strîns ţărani de prin sate pînă hăt-departe, ca să sape şanţuri şi să ridice parapete, adăugă unul din fraţi. Regele o să-i ajute pe cei de la castel. Dar pînă să le vină în ajutor, au să moară de foame.
Nici Andrei şi nici ceilalţi cercetaşi nu suflară o vorbă despre vestea care umblase prin tabără, cum că regele maghiar a pus mîna pe Slany şi pe Louny şi că pe cei de la Louny i-a ameninţat pînă ce i-au deschis porţile, ca să-şi aşeze oastea de pază în cetate. Mai mare peste cei de acolo e trimisul.papei şi arhiepiscopul izgonit din Praga.
XLI
O luară pe povîrnişul Bruska şi merseră drept înainte prin via pustie şi rămasă de izbelişte, pînă ce lăsară în urmă orăşelul Hradcany. După aceea cotiră la stînga pe drumul ce ducea la Ti'esovice. Apoi intrară în Pohorelec. Casele şi colibele erau luminate de cele dintîi raze ale acestei zile de iunie. Cele mai multe suferiseră stricăciuni. Cîteva, mai ales cele care se înălţau în fata meterezelor de la Hradcany, aveau acoperişurile sfărîmate şi ciuruite. Impresuratii trăseseră fără cruţare. Pretutindeni, în casele părăsite, în curţi şi în grădiniţele din spate, desfundate şi călcate în picioare, forfoteau taboriţi şi praghezi. Praştiile şi tunurile erau aşezate pe nişte paturi ca din topor şi înconjurate de pămînt şi buruieni. Lîngă ele stăteau oameni înarmaţi.

Ceva mai la o parte albeau grămezi de

pietre şi de bolovani cioplīţi. Ici şi colo cîte un focşor fumega alene. Prin ferestrele sparte ale caselor tîşneau trîmbe de fum. Multe focuri ardeau pe maidanul dintre bordeie şi corturi, iar îndărătul lor, către ziduri, în partea dinspre Strahovskâ, se înşiruia un rînd negru de care

.Andrei se îndreptă cu fugarul şi cu ceilalţi cercetaşi spre maidanul din spatele caselor, spre bisericuţa rotundă unde se adunau şi ţineau sfat hatmanii. Acolo dădură de Zbynek Buchov. Şedea pe scarlă, în fata uşilor sparte, de vorbă cu preotul Koranda cel bărbos şi cu Kunes din Belovice. Kunes purta coif şi sabie la şold, iar Zbynek era îmbrăcat cu o dulamă şi avea cuşma dată pe ceafă. Hatmanii se bucurau de cîte ori vedeau un ostatic. Bietul fugar se învineţise la faţă şi începu să tremure din nou. Îi era frică mai ales de Koranda cel bărbos şi de Kunes. Amîndoi îl ţintuiră cu privirile lor aspre, tăioase şi

pătrunzătoare. Andrei povesti hatmanilor tot ce aflase de la ostatic. Dar numai după ce Buchovec strigă fugarului să nu se teamă, ci să spună tot ce ştie, încredinţîndu-l că nu-i vor face nimic, omul începu să vorbească şi să răspundă la întrebări.

După aceea îl lăsară lîngă biserică. Andrei îşi luă murgul de căpăstru şi trecînd prin tabărlă, se duse în celălalt capăt, lîngă căruţe, unde poposeau tovarăşii lui. Dădu calul în grija unui frate şi după ce îmbucă în grabă un coltuc de pîine şi puţină carne afumată, se trînti pe paiele aşternute în coşmagă şi aţipi numai- decît. Dar nu dormi mult. Unchiu-său îl trezi din somn:

— Hai, scoală ! Am auzit că ai adus un fugar. Veştile sînt foarte bune. Hatmanii vorbesc celor de la castel. Vino să auzi şi tu 1

Soarele strălucea cu putere, şi deşi era încă dimineaţă, văzduhul dogorea de arşiţă. În ceasul acesta de forfotă şi zgomot, unchiul şi nepotul o luară pe la marginea taberei şi se îndreptară spre casele din faţa meterezelor. De acolo se vedea bine şanţul de la Hradcany, zidul de deasupra şanţului, contraforturile şi meterezele. Toate erau lovite aprig de împuşcăturile taboriţilor : se vedeau scînduri rupte şi grinzi făcute ţăndări. Ici şi colo, la foişoarele de lemn, cîrpăcite în grabă, se căscau spărturi şi crăpături mari. Peste ele atîrnau piei de cai, netăbăcite, unele bălţate, altele negre, ruginii şi aibe. Toate erau uscate şi întărite, puse acolo ca să apere lemnăria de pîrjol.

Feciorul şi unchiul său nu trebuiră să aştepte prea mult. Prin zgomotul şi zarva din jur răsună deodată glas pătrunzător de goarnă. Apoi, dintr-o întăritură săpată în pămînt bubui „Jaromii'ka", cel mai mare tun din Praga, dînd veste împresuraţilor, ca şi steagul alb ce fusese înălţat acolo pentru acelaşi cuvînt. **Ctibor** şi Andrei îl zăriră pe Kunes din Beloviceşi pe Koranda. ieşind din groapă împreună cu gornistul şi îndreptîn- du-se spre şanţul din fata porţilor. Gornistul sună din nou. Deodată totul amuţi în jur.

Dinspre porţi se desluşi un glas. Apoi, îl auziră pe Kunes strigînd către cei din castel să trimită un hatman. După o clipă, cineva de dincolo de porţi răcni la ei, întrebîndu-i ce vor. Atunci Koranda, privind în sus spre creneluri, strigă cu glasul tunător :

— Ştim bine că vă merge prost şi că muriţi de foame. De ajutor nici o nădejde. Deschideţi porţile şi lăsati-ne să intrăm de bună voie în cetate şi în castel, cu preoţii şi cu sfîntul trup al lui Hristos. Vă făgăduim că nu ne vom atinge de nimic, nici de voi şi nici de bunurile voastre.

Tăcere şi încordare. O clipă nu se auzi nici o vorbă, nici dintr-o parte, nici de cealaltă. Andrei, unchiul său şi toti ceilalţi îşi îndreptară privirile către porţi. Li se părea că

trecuse multă vreme fără să primească răspuns. Dar de pe creneluri, în văzduhul limpede şi încins de arşiţă, răsună deodată, scurt şi pătrunzător, o trîmbită. Iar în clipa cînd amuţi, se auzi de sus un glas melodios de bărbat, rostind cu putere :

— Nu ne trebuie trupul lui Hristos şi nici preoţii voştri, fiindcă avem trupul Domnului şi preoţii care ne sînt pe plac. Iar" foametea de la noi nu vă priveşte.

Atît. Sfîr'şise. Răspunsul îi uimi pe toti., După veştile pe care le aveau, nu se aşteptaseră la asemenea cuvinte. Vorbirea omului fusese o pîngărire a celor sfinte şi fraţii se simţiră huliţi. Era o îndrăzneală şi dovada unei nesăbuite îndărătnicii, la care taboriţii răspunseră cu strigăte învrăjbite. Curînd după ce Kunes şi Koranda plecară de la porţi, se ridică în văzduhul luminos, deasupra tunului „Jaromifka", un şomoiog alb, apoi tîşni o lumină roşie însoţită de o detunătură. O ghiulea grea zbură spre Hradcany. După ea urmară altele, din alte tunuri.

Însă şi cei de la castel răspunseră, şi încă bine. Loviturile, trase la răstimpuri mari, rasunau din ambele părţi. îndată după ceasul nămiezii, o ghiulea de la castel atinse atît de năprasnic praştia cea mare a pra- ghezilor, încît nu mai fu bună de nimic. Curînd după aceea, altă ghiulea lovi cu atîta putere bombarda tabo- rită, încît o zvîrli cît colo de pe patul ei. Urlete de mînie şi de durere acoperiră totul. Tunul zăcea zdru- micat în ţărînă. împrejurul lui, numai oameni chirciţi de suferinţă, pe care tunul, prăvălindu-se, îi smulsese şi-i sfîrtecase în bucăţi. Pămîntul uscat dimprejur se umezise de sînge. În văzduhul încărcat cu nori de fum alb şi otrăvit de mirosul înăbuşitor al prafului de puşcă, se înălţau valuri de colb din ţărîna răscolită. Ostaşii craiului ocheau fără greş. Ghiulelele lor cădeau peste adăposturi şi peste casele de la Pohorelec. Totul era învăluit în praf. Ten- cuielile săreau în bucăţi, pietrele se sfărîmau şi zburau în aer. Iar oamenii se prăbuşeau şi sîngele curgea pe pămînt şi stropea pereţii. Fraţii cu părul şi bărbile colbăite, murdari, negri de fum şi plini de mînie din pricina stricăciunilor şi împotrivirii stăteau neclintiţi şi răspundeau cu tunurile tot atît de bine ca şi ceilalţi.

„Jaromifka" şi celelalte tunuri lucrau de zor. Crenelurile de la Hradcany săreau în aer, scîndurile zburau în ţăndări şi grinzile se prăbuşeau. Pieile de cal, atîr- nate peste ele, se bălăbăneau şi cădeau unele după altele.

Printre adăposturile tunurilor şi praştiilor de la Pohorelec, în negura de fum, putea fi văzut fratele ¿izka pe calul său alb, amîndoi plini de praf. Trecea printre focuri, dintr-o parte în alta, îndemna, aţîţa ostaşii, împărţea porunci În dreapta şi în stînga, îi zorea pe puşcaşi să aibă grijă de răniţi.

Pe cei loviţi îi duceau la mănăstirea Strahovskâ. Sfîntul lăcaş fusese pîrjolit şi slujea acum drept tabără şi spital. De jur împrejurul lui, era un furnicar de ostaşi de la Slany, ¿atee şi Louny. Mulţime de căruţe se perindau pe-aici. Cărau piatră, tăiată din stînca de dincolo de mănăstire, şi buşteni doborîţi

.Djupă-amiază veni şi Andrei. Primise porunca să ducă împreună cu cîţiva călăreţi pe fraţii răniţi pînă în otfaş. Dar numai pe cei greu loviţi, cărora nu li se putea da ajutorul cuvenit în aceste locuri.
Cei mai mulţi dintre ei zăceau pe paie în gangul mănăstirii pustiite. De aici îi duceau la căruţe, Andrei ajuta şi el pe unde putea. Făcea acest lucru cu dragoste şi tragere de inimă, cu multă rîvnă, din datorie şi îndemnat de vitejia răniţilor. Suferiseră atîtea penFru legea lui Dumnezeu, şi cu cîtă bărbăţie îndurau şi acum toate chinurile I Niciunul nu se văicărfea, nici- unul nu gemea de durere şi nu suduia. Totuşi, în sufletul lui Andrei, ca şi în sufletul celorlalţi, creşteau tot mai crîncen mînia şi vrajba, stîrnite de împotrivirea îndîrjită a ostaşilor de la castel care luptau pentru pă- gînui de rege maghiar, pentru zgripţorul acela înfierat de Dumnezeu. După ce-i încărcară pe fraţii greu răniţi, călăreţii o porniră în jos, spre satul Obora.
Im Oraşul Vechi, tîrgoveţii îşi împărţeau răniţii între ei. Peste tot era o mare însufleţire pentru îngrijirea lor. Pretutindeni oamenii urmăreau cu încordare îm- puşcăturile de Ja castel, de la Pohorelec şi de la Strahovskâ. Însă veştile care tocmai atunci sosiseră şi care erau sigure stîrniră o şi mai vie tulburare : nunţiul papal Fernand, împreună cu arhiepiscopul Konrlad din Praga porunciseră să fie sfărîmat chivotul de la Louny, în care se afla trupul Domnului Hristos, aşezat pe un altar, iar oamenii să se împărtăşească numai sub un singur chip.
„Au ars trupul Domnului, împărtăşania lui Hristos, sfinţită de preoţii lui Hus. Trimisul papii, acest anticrist, a poruncit ca un om din popor'şi un preot să fie arşi de vii, pentru că n-au voit să se lepede de credinţa lor*. Arşi de vii!"
Vestea trecu din gură în gură şi se răspîndi ca fulgerul în tot oraşul. Dar în acelaşi timp mai umbla şi alt zvon, care îndîrjea şi mai crîncen norodul şi stîr nea groază. Cu cîteva zile în urmă, la porunca regelui
Sigismund, starostele de la Litomeî'ice înecase în Elba şaptesprezece oameni pe care îi ţinuse încă de la Crăciun înttf-o temniţă păcătoasă. Toti şaptesprezece au fost aruncaţi în Elba ca nişte şobolani, toţi deodată*' legaţi fedeleş şi încătuşaţi. Asta a făcut-o Pichel, starostele, la porunca regelui maghiar. N-a cruţat nici pe viitorul său ginere. L-a înecat şi pe el, iar fiică-sa, cînd a văzut că. nu-şi poate scăpa logodnicul, a sărit şi ea în apă, pierind cu toţi ceilalţi credincioşi, închinaţi legii lui Dumnezeu.
Andrei văzu lumea adunîndu-se la primărie şi-i auzi pe oameni strigind să le predea ipe călugării de da mă- năstirea Brevnov. Mai văzu cum sărăcimea porneşte

buluc către casa lui Franklin Nemec, un,de erau închişi călugării aceia.

Ce s-a mai întîmplat apoi la Praga, n-a mai putut vedea. A trebuit sa plece iarăşi la Pohorelec. Nici nu se gîndea că aici o să dea cu ochii tocmai de aceia despre care auzise vorbindu-se atît de mult în oraş : de călugării de la Brevnov. Dar nu erau toţi. La mănăstire fuseseră prinşi nouă preoţi şi Andrei află că şapte scăpaseră cu viaţă. Se lepădaseră de tagma lor şi primiseră potirul. Doi însă nu "voiseră în ruptul capului să se lepede şi fuseseră aduşî, tîrziu după- amiază, din oraş în tabără. Andrei ti văzu seara în biserica Sfîntul Vojtech, la Pohorelec, unde se dusese să-l caute pe unchiu-său.

La ceasul acela tîrziu. înainte de joia verdevechea biserică în stil romanic, pustiită şi pîrjolită, era plină de oameni. În lumina tremurătoare a uneil făclii ce ardea în sfîntul lăcaş, lîngă altarul dărîmat, Andrei zări pe fraţii Zizka, Chval şi Buchovec cu armurile pe ei, pe panul din Waldstein şi pe unchiul său alături de preoţii Koranda, Jan Zelivsky şi alţii pe care nu putu să-i recunoască. Tot acolo se aflau şi cei doi călugări de la Brevnov. Erau de vîrste diferite : unul mai tînăr, cu trupul subţiratic; celălalt, bătrîn, cu părul alb.

[1] **Sărbătoare religioasă la catolici, (n.a.)**

Stăteau cu mîinile legate, îmbrăcaţi în rasa lor călugărească, foarte murdară şi ruptă, de parcă ar fi fost tîrîti cu de-a sila.

Andrei îl auzi pe Koranda vorbind amîndurora cu aprindere şi căutînd să-i convingă să se lepede de tagma lor şi să recunoască potirul. Văzu de asemenea că şi preotul Jan îl ajută. Dar cei .doi călugări păreau neclintiţi ca nişte stejari. Bătrînul se uita în pămînt şi asculta cu răbdare dojenile şi ameninţările rostite cu atîta înflăcărare. Celălalt stătea nepăsător, de parcă nici nu i s-ar fi vorbit. În lumina tulbure a făcliei, ochii îi alunecau neliniştiţi peste mulţimea de hatmani şi preoţi. Dar el încetă să mai privească într-acolo, cînd în fata lui se năpusti un glas de tunet, puternic şi învrăjbit:

— N-auzi ? Vorbeşte odată ! Te întrebăm pentru cea din urmă oară : vrei să te împărtăşeşti sub ambele chipuri ? Te lepezi de tagma ta ? Ai de gînd să arunci gluga călugărească ?

Călugărul cel tînăr văzu chipul încruntat şi cenuşiu al lui Koranda, barba lui lungă şi ochii învăpăiaţi sub sprîncenele negre şi stufoase. Se oglindi în ei o clipă şi se îngrozi, dar îndată îşi aţinti privirile asupra bă- trînului său frate întru călugărie care, uitîndu-se în pămînt, tocmai răspundea preotului Jan, cu glas domol şi totuşi hotărît :

— De juruit, am juruit o dată ! De tagma mea eu nu mă lepăd, iar trupul Domnului îl primesc după învăţătura sfintei biserici numai sub un singur chip.

— Şi eu la fel ! adăugă tînărul călugăr fără şovăire, cu glas neînduplecat şi dîrz.

Pentru toti cei de fată, era un semn de împotrivire şi de încăpătînare. Şapte călugări s-au lepădat şi numai ăştia doi nu vor ? În afară de asta, toată lumea din biserică, ca şi cei din tabără, erau plini de mînie din pricina ştirilor sosite de la Louny şi de la Litomerice. Toti fierbeau de dorinţa de a se răzbuna. Iar în clipa în care cei doi călugări dădură neînfricatul lor răspuns, dorinţa aceasta izbucni năvalnic.

Cei din jurul lor, străjile, fraţii în armuri şi cîţiva preoţi se răstiră la ei cu ură şi răutate. Unul dintre taboriti, înfuriat, îl îmbrînci pe călugărul cel tînăr, făcîndu-l să se clatine pe picioare. Dinspre altar, cineva strigă să înceteze hărmălaia, să se facă linişte. Andrei se întărîtase şi el. Toată lumea îşi aruncă privirile în partea de unde răsunase glasul. Feciorul întinse gîtul ca să poată vedea mai bine, căci în fata lui, stăteau oameni cu cuşme şi coifuri în cap. Lănciile erau ţinute în sus, acoperind vederea celor din spate. Andrei zări de la locul lui, dar nu prea desluşit, ceata de hatmani şi de preoţi, stînd în neorînduială şi vorbind cu aprindere. Unii dintre ei dădeau din mîini cu însufleţire.

Din acest grup se desprinse fratele ¿izka. Era îmbrăcat într-o haină de culoare închisă, în cap avea cuşmă şi la şold îi atîrna sabia. La un ochi purta obrază.

Porni de lîngă altar spre călugări. înainta nestingherit, cu privirea aţintită asupra lor. Deodată amuţiră cu toţii ; nu se mai auziră decît pintenii hatmanului. În lumina spălăcită din lăcaş, chipul lui părea foarte palid şi aspru. Privirea îi era împietrită, iar obrazul aţijderea. Hatmanul se opri în fata călugărilor şi îndată ce-i ţintui cu privirea lui pătrunzătoare şi întunecată, călugărul cel tînăr lăsă ochii în pămînt.

Glasul hatmanului răsună puternic în lăcaşul tăcut şi pustiit. Dar fratele ¿izka nu se răsti la călugări. Vorbea liniştit, fără să dea din mîini. Numai uneori apăsa pe cuvinte, făcînd un semn cu mîna. Glăsuia domol, dar pe un ton aspru- Fiecare cuvînt răsuna ca o lovitură şi vorbirea îi devenea din ce în ce mai tăioasă. Din fiece vorbă a lui se desprindea o nestrămutată încredere, îmbinată cu mînie şi supărare. De aceea glasul lui răsuna puternic în sfîntul lăcaş. Vorbele erau aspre şi pătrunzătoare şi-i înfiorară pe toţi cei de fată, fraţi, hatmani şi preoţi.

:— S-a stins dragostea în sufletele voastre. Vă e inima împietrită şi nu vreţi să vă lepădaţi de vrajba din trecut. Aşa începu Zizkâ. y , . „ **ji ■ h**

— Nu recunoaşteţi adevărul lui Dumnezeu. **Voi** călugării, stareţii mănăstirilor şj alţi preoţi de-ai voştri au batjocorit şi îşi bat şi acum joc de taţi. V-aţi robit numai pîntecuiui şi n-ati ajutat cu nimic la întărirea credinţei. Voi trebuia să mergeţi înainte şi să călăuziţi turma pe urmele lui Hristos. Aţi dat însă o pildă rea şi oamenii au încăput în ghearele diavolului. Cînd alţii au propovăduit adevărul lui Dumnezeu, voi v-aţi bătut joc de ei. Voi, călugării, v-aţi jeluit şi împotriva lui Jan Hus de sfîntă pomenire, căşunîndu-i o moarte cumplită, ca şi atîtor altor căpetenii ale tării cehe. Voi, papistaşii, purtaţi vina tuturor păcatelor. în faţa lumii întregi aţi făcut de ocară ţara aceasta. Nunţiul vostru arde pe rug pe fraţii care au rămas credincioşi adevărului lui Dumnezeu. Iar craiul ungurilor îneacă şi omoară pe oamenii noştri nevinovaţi. Dar aceste nelegiuiri ale voastre şi ale lor noi le pedepsim şi le vom pedepsi totdeauna. O să fie rău de voi că aţi nesocotit adevărul lui Dumnezeu. Mîine veţi fi arşi.

După ce-şi sfîrşi vorbirea, arătă cu mîna spre uşă. Fraţii din jurul călugărilor izbucnirlă în strigăte zgomotoase. Fratele 2izka spusese tocmai ceea ce gîn- deau şi ei. Hotărîrea luată era după dorinţa lor.

Andrei se întoarse către cei doi osîndiţi. Din pricina îngrămădelii mu putu să-l vadă pe cel bătrîn, dar printre chipurile îndîrjite ale fraţilor bărboşi zări faţa netedă a tînărului călugăr. Era palid ca un mort.

XLII

Purtat de şuvoiul oamenilor care se îmbulzeau, Andrei ajunse pînă la uşă şi fără voia lui se pomeni afară. Noaptea era cernită şi umedă. Cerul se acoperise cu nori. Corturile, barăcile şi casele dimprejur se înălţau negre. Numai ici şi colo erau luminate de para \Freu- unui foc care pîipîia încă. Andrei nu mai încercă sa se strecoare în biserică şi nici nu zăbovi afară. Văzuse c.ă unchiul său şi hatmanii ţin sfat şi c-ar trebui să aştepte prea mult. Porni deci în urma călugărilor încătuşaţi, pe care fraţi înarmaţi- îi duceau la mănăstirea Strahovskâ, să-i închidă acolo peste noapte. La început, cînd îi zărise în biserica pustiită, cu mîinile legate, galbeni la fată şi cu rasele zdrenţuite, îi. fusese milă de ei. în clipa aceea îi apăruse în minte stareţul de la Louriovice, aşa cum îl văzuse la curtea lor din Hvozdno, împreună cu călugăriţa aceea tînără şi chipeşă. Însă icpana aceasta se risipi numaidecît şi o dată cu ea şi mila faţă de cei doi prinşi. Mînia îl cuprinse ca pe toţi ceilalţi. Iar cuvîntarea fratelui ¿izka i-o aprinse şi mai aprig.

De aceea .feciorul căta acum tot atît .-de încruntat ca şi ceilalţi fraţi spre călugării care se îndepărtau. Nu se mai înduioşa la gîndul osîndei ce aveau s-o primească a doua zi.

Între timp ajunse la locul de popas, sus, lîngă zid, aproape de mănăstire. Se întinse jos, lîngă un car, la spatele căruia era legat murgul său. Unii dintre fraţi se culcaseră, alţii stăteau încă la taclale.
În spatele lor se înălţa din întuneric un zid înalt, iar în fata lor se aşternea tabăra", aşezată pe o coastă de deal, şi casele părăginite şi pîrjolite din Pohoî'elec. Dincolo de sat, turnurile, foişoarele şi crenelurile întunecoase de la Hradcany, păreau înfipte în clada. norilor care coborîseră pînă aproape de pămînt. Era întuneric beznă şi o căldură înăbuşitoare.
Fraţii din preajma lui Andrei vorbeau despre călugări, chibzuind cam la ce vreme o să-i ardă a doua zi şi unde anume. Între timp, feciorul adormi.
În somn îi apărură cei doi monahi, şi Andrei îl visă pe stareţul de la Louiiovice. Se făcea că-l vede în curtea de la Hvozdno, iar! pe bătrînul paracliser cuibă- rindu-se în finul din căruţă. Dar deosebit de limpede i se arătă aievea tînăra călugăriţă. Şedea la masă în conacul din Hvozdno, cu capul gol, lîngă fereastra deschisă, şi privea afară, la pomii înfloriţi din grădină. El şedea alături de ea şi se minuna de păru-i lung şi mătăsos, împletit în cosiţe dese şi aurii. Le atinse cu degetele, mai întîi nesigur şi sfios, iar apoi mîngîin- du-le. Călugăriţa se uita la el. Pe buzele ei înflori un zîmbet.
O chemate de trîmbiţă îl trezi din somn. Era dis-de-dimineaţă. Feciorul îşi veni cu greu în fire şi se sculă anevoie. Visul frumos de peste noapte se risipise, dar Andrei nu putu să se smulgă cu totul din vraja lui. Se gîndea la cele întâmplate în vis şi simţea o alinare, o uşurare în tot trupul. Chipul tinerei călugăriţe îi apărea mereu în faţa ochilor, pînă ce băiatul îşi dete seama că e o zădărnicie şi că-i păcat să te gîndeşti la asemenea lucruri.
În vileme ce feciorul se îngrijea de murgul său, ca toţi ceilalţi din jur care dădeau cailor nutreţ, îi adăpau sau puneau şeile pe ei, trecu pe-acolo fratele Hodik din Bukovsko. Hodik se întorcea de la mănăstirea Strahovskă unde, împreună cu alţi doi fraţi îi păzise pe călugării de la Brévnov. Cînd dete cu ochii de Andrei, se opri lîngă el, ca unul ce era din aceeaşi parte a locului, şi începu să vorbească despre cei doi prinşi. Fraţii din apropiere lăsară caii şi se îngrămădiră ciotcă în jurul lui Hodik.
— Ce să vă spun, popii ăia ai voştri au fost în stare să doarmă în noaptea asta ! începu cuvînt fratele Hodik, ţinînd în mîna dreaptă o lance.
La stânga, îşi agăţase de o cureluşă coiful greu, ce lucea blînd în soare.
— Aproape toată noaptea au dormit, adieă mai mult ăl tânăr, căci împieliţatul cel bătrîn n-a închis ochii mai

de loc. O bucată de vreme a stat jos, apoi a îngenuncheat vreme îndelungată, mormăinjl cu glas scăzut nu ştiu ce vorbe pe latineşte — nu vor să se lase în ruptul capului de blodogărelile astea latineşti. Şi iar| s-a aşezat. L-a apucat apoi tuşea şi s-a prăbuşit. A tuşit itnar- nic, mai ales spre dimineaţă.

— Şi tânărul?Ala s-a trezit în zori şi au început să bodogănească împreună latineşte.

— Şi nu i-ai văzut cumva înspăimîntati ?

— Nu i-am văzut, fraţilor, şi Dumnezeu ştie dacă îi vom vedea vreodată.

Puţin timp după aceea trecu pe lîngă ei un car încărcat cu lemne, ce venea dinspre Strahovskâ. Feciorul îşi dădu seama că lemnele sînt pentru rugul călugărilor'. Ducîndu-se la unchiul său, care stătea într-o baracă din apropierea bisericuţei pustiite din Pohoî'e- lec, văzu unde descărcau oamenii lemnele.

Era la o bătaie de puşcă de meterezele duşmanului, chiar în fata porţilor, ca oamenii regelui să vadă bine ce se întîmplă.

După primul car veni altul încărcat cu lemne şi paie. În urma lui se buluceau nu numai fraţi din tabără, ci şi o seamă de praghezi şi multă sărăcime, carte veniseră să-i vadă pe călugării de la Brevnov. O droaie de oameni rămaseră lîngă mănăstirea Strahovskâ, aştep- tînd în fata temniţei unde se aflau osînditii. Mulţimea ardea de nerăbdare să-i vadă murind. Toti erau setoşi de răzbunare, căci voiau să le plătească pentru cele întîmplate la Louny şi Litomerice.

Cei care se înghesuiau în fata porţilor, lîngă locul de osîndă, se mulţumeau deocamdată să privească la cei ce aşezau lemnele şi paiele. Cîtiva inşi dirf prostime, îmbrăcaţi în haine slinoase şi zdrenţuite, cu glugile date pe spate, săriră de la locurile lor şi se puseră cu sîrg să rînduiască lemnele şi să ajute la împlîntarea în pămînt a unui par mare şi puternic. Toti se uitau în sus, spre Strahovskâ, să vadă dacă nu vin odată călugării.

În vremea asta, norii alburii de pe cer» se destrăinară şi se mistuiră în văzduh. Soarele strălucea puternic pe cerul siniliu ; frigea aprig şi zăduful se înteţea tot mai cumplit.

În vreme ce aici oamenii se frămîntau, în celelalte părţi ale taberei era linişte. La castpl şi la Hradcany domnea o tăcere şi mai adîncă,Andrei îşi aruncă privirile într-acolo. Nu zăbovi prea mult la unchiul său. După veştile primite ieri de la Tăbor, ştia că Zdena nu mai stă la Pytel şi că nu se mai întorsese acolo, lucru de care se temuse bătrînul Ctibor.
Veştile i le trimisese sora lui Zbynek din Buchov. Cea mai de seamă era că Rozemberk va porni cu oaste spre Tăbor. Acum aduna oameni din toate satele lui şi făcea pregătiri nemaipomenite. Aştepta însă şi ajutor din Austria. Şi se spunea că acest ajutor va sosi fără întîrziere.
Ctibor se sui în şa şi plecă la treburile lui, iar Andrei se îndreptă spre porţi. Venind destul de devreme, se opri chiar în fată, în apropierea locului unde aveau să fie arşi călugării. Se protăpi,' împreună cu alţi frlaţî, pe muchia unui zid pe jumătate dărîmat. Vorbeau despre cei de la castel: se vor năpusti oare asupra lor sau vor închina steagul ? Se uitau cu luare-aminte la metereze şi la porţi şi zăriră prin deschizăturile crenelurilor pe ostaşii de strajă. Altminteri, pe întărituri şi dincolo de ele, era linişte desăvîrşită.
La picioarele lor, de-a lungul zidului, se stîrni deodată un zgomot. Mulţimea se înghesuia într-acolo, lăr- muind. Andrei şi tovarăşii săi zăriră peste capetele gloatei, peste cuşmele şi coifurile din fata lor, parul înfipt în pămînt şi pod în a, dutgherită din ¡butuci aşezaţi unul lîngă altul. Ca şi cînd s-ar fi stîrnit o pală de vînt, aşa se revărsă lumea, cuprinsă deodată de o mare tulburare, pe lîngă zidul pe care stătea Andrei laolaltă cu ceilalţi fraţi; apoi o luă pe uliţe, printre casele pustii. Toti priveau spre mănăstirea din dreapta.

Feciorul zări peste capetele mulţimii nişte călăreţi ce se apropiau dinspre Strahovskâ. în fata lori mergea un hatman împlătoşat din Praga, iar sabia-i trasă sclipea în soare. Călăreţii umpleau tot drumul. în urma lor veneau pedestraşi cu lăncii, iar între ei doi oameni îmbrăcaţi în sumane negre fără mînecL Erau cei doi călugări benedictini. Păşeau unul lîngă altul, legaţi cu o funie. Mulţimea de pe marginea drumului îi împroşca tot timpul cu cuvinte de ocară. La fiecare pas o nouă huiduială, o nouă sudalmă, şi pretutindeni numai pumni ameninţători. Andrei văzu şi auzi bine toate acestea. Mai văzu că cei doi călugări erau galbeni la fată şi că cel bătrîn înainta cu paşi rari şi grei. În vremea asta, lumea se bulucea tot mai mult în jurul rugului. Călăreţii şi pedestraşii împingeau oamenii la o parte. Feciorul îşi mai aîjuncă o dată privirile spre porţi şi spre metereze.

Călugării fură suiţi pe podina de buşteni. Apoi oamenii îi legară pe amîndoi de par, potriviră butucii în jurul lor şi umplură golurile cu paie. În clipa aceea gloata amuţi. Andrei era foarte tulburat. Se aplecă de pe zid ca să-i vadă mai bine pe osînditi. Erau împresuraţi de lemne pînă la brîu. Călugărul mäi bătrin, întors spre ^tabără, îşi mişca buzele. Tînărul cu fata spre Hradicany, îşi pironi privirea adîncă spre porţi. Poate că în clipa aceea aştepta de-acolo un ajutor, o mîntuire.

Dar porţile nu se deschiseră şi nimeni nu năvăli afară. Totuşi se putea vedea o oarecare frămîntare în castel. Ostaşii de strajă se vînzoleau dintr-o parte în alta, se aplecau în afară prin deschizăturile şi spărturile zidurilor, strigau şi ameninţau cu pumnii. La unul din crenelurile porţii apăru un preot arătos, îmbrăcat în odăjdii şi cu un stihar ce bătea în alb, cusut numai şi numai cu fir de aur. Stiharul sclipea în soare şi lucea pînă departe cu podoabele lui colorate.

Sus, la creneluri, conteni orice mişcare. Preotul, cu fata spre călugării de pe rug, înălţă spre cer sfînta împărtăşanie într-un minunat artofor. Iar cînd îi binecuvîntă, jucară în bătaia soarelui scăpărări de aur, ca dintr-un morman de jeratic.

În clipa aceea, pe chipul palid al tînărului călugăr se aşternu o lumină de alinare, de întărire. Şi el dădu cu putere din cap — altfel nici n-avea cum să-şi mişte trupul. Apoi strigă din adîncul rărunchilor :

— Frate ! Vezi ?

Dar nu sfîrşi bine şi de sus răsună un gias metalic — glas de clopot. Şi după el se auzi un altul. Prin văzduhul învăpăiat de lumină şi arşiţă, prin vipia înăbuşitoare a zilei, din turnurile de la Hradcany şi de la castel se rostogoleau valuri de .sunete metalice, puternice chemări măreţe.

Bătrînul călugăr făcu o mişcare, îşi săltă capul şi se întoarse sprg partea de unde venea dangătul clopotelor. Tînărul începu să cînte. Totul se vedea nespus de desluşit. Dincolo de metereze se auzi apoi viersul unui cînt înălţat din zeci de piepturi. Preoţii cîntau toţi laolaltă un psalm bisericesc.

Răcnetul sălbatic ce zbucni în jurul rugului fu răspunsul pe care-l dădură fraţii. Chiar şi Andrei, întors cu faţa către porţi şi meterezele duşmanilor, striga plin de mînie. De pe rug se înălţau fuioare de fum. Deasupra lor se vedea trupul tînărului călugăr benedictin, cu capul răsturnat pe spate şi cu privirile aţintite spre preotul cu artoforul. Avea chipul unui inspirat. Pe monahul bătrîn fumul îl învăluise pe de-a întregul şi flăcările trosneau în jurul lui. Clopotele sunau şi printre dangătele lor bubuiau tunurile. „Jaromirka" celor din Praga trăgea de zor, iar după ea a doua şi a treia bombardă. Băteau în HradSany.

În joia verde, bubuiturile acestea s-au auzit aproape toată ziua. Cei de la Hr.adcany răspundeau slab. Şi în zilele următoare au tras cu zgîrcenie. Se vedea că n-au destul praf de puşcă. Ba într-o zi au deschis iarăşi porţile şi au dat drumul unei herghelii întregi de cai cu zgîrciurile tăiate. După aceea se iviră şi alţi fugari în tabăra fraţilor şi toţi adeveriră spusele celui adus de Andrei. La castel se petreceau lucruri înspăimînţă- toare. Pretutindeni foamete şi oameni bolnavi. Chiar şi printre cavaleri. De mirare că nu mureau.
Şi totuşi nu,voiau să se predea. Aşteptau ajutor din partea craiului lor care stătea nemişcat în tabăra întărită dintre apele de la Zbraslav.
Pentr'u Andrei zilele se scurgeau încet, una după alta, şi toate erau la fel. Făcea de .strajă sau pornea

32* **499**Cu caraulele de noapte. Uneori se ducea şi în oraş, la primărie, cu vreo veste, sau însoţea carele cu răniţi şi bolnavi. Andrei se frămînta şi se zbuciuma ca toti ceilalţi. Era nerăbdător. Nu mai avea astîmpăr să-i vadă odată pe ostaşii de la castel predîndu-se. Dar era la mintea omului că numai cu forjele lor nu puteau să-i înfrîngă. Castelul crăiesc era prea bine întărit. Şi pentru a-l cuceri, puterea celor din Praga, a fraţilor taboriti şi a celor de la Slany, Louny, 2atec şi Oreb nu era de ajuns. Numai foametea putea să le vină în ajutor. Dar ostaşii de la castel luptau împotriva foametei ca şi împotriva taboriţilor.

în a şasea zi după arderea pe rug a călugărilor de la Bfevnov Andrei a trebuit să plece din nou la Praga. împreună cu alti cîţiva fraţi, fusese însărcinat să însoţească şirul de căruţe care aveau să aducă praf de puşcă în tabără. Era într-o miercuri. Pe locul unde pieriseră cei doi benedictini se pregătea un rug pentru alti patru călugări de la Zbraslav, pe care îi prinseseră cei din Praga şi-i trimiseseră aici. Andrei sosi la Praga cu puţin înainte de amiază.

Tocmai atunci, oraşul era înspăimîntat de ştirea că regele maghiar a pornit de la Zbraslav.

La auzul acestei veşti, Andrei fu cuprins de o mare tulburare. Il apucă un tremur nervos şi ar fi dorit să plece cît mai degrabă din oraş şi să se îndrepte spre Zbraslav. A trebuit însă să aştepte cu ceilalţi pînă cînd li s-a încărcat praful de puşcă din rezervele obştii, aflate la mănăstirea Sfîntul Frantisek. În vremea asta se răspîndi o altă veste şi mai înspăimîntătoare. Într-o clipă, ştirea cea dintîi buimăcise lumea, şi din zăpăceala care-i cuprinsese pe toti, se născu zvonul că ungurii şi nemţii se îndreaptă chiar spre Praga.

Mai tîrziu, însă, lucrurile s-au lămurit. Craiul părăsise tabăra cu o mare parte din oastea lui, luînd calea spre - soare-apune. Se spunea că are cu el multe mii de ostaşi. Cei din Praga erau îngrijoraţi şi urmăreau cu încordare drumul craiului. S-a dovedit apoi că regele se îndreptase spre Radlice şi spre Motol. Avea cu el mai multe mii de călăreţi, pedestraşi şi care cu tunuri.

Nu încăpea nici o îndoială că voia să ajungă la Muntele Alb. Craiul[1] căuta să cadă în spatele taboriţi- lor, praghezilor şi al celor care tăbărîseră la Pohorelec, ca să-i alunge de aici şi să vină apoi în ajutorul alor săi de la castel.

Andrei stătea ca pe ghimpi. Ar fi fost bucuros să lase totul baltă şi să se înapoieze în tabără. De îndată ce sosea o veste nouă, de la primăria din oflaş plecau în fiece clipă către tabără oameni de legătură, unul după altul. Şi toti se repezeau în goană turbată pe deal pînă

sus, pe culme, fără să-şi cruţe caii, numai ca hatmanii să aibă veştile la vreme.
îndată după-amiază, căruţele fură încărcate şi Andrei luă drumul înapoi spre tabără. ŞL atît el cît şi tovarăşii săi priveau necontenit spre castel, aşa cum făcuseră la început cei din Praga. Ce s-o fi petrecînd acolo ? Vor da oare năvală ostaşii craiului, au ba ? Or fi avînd vreo ştire de la rege ? Sus pe metereze şi la creneluri văzură destui oameni înarmaţi. Dar nici o bubuitură n-a mai răsunat de la castel.
— N*au praf de puşcă ! spuneau însoţitorii căruţelor. Toti erau cuprinşi de o bucurie răutăcioasă. Vorbeau despre lucrul acesta ca şi cînd ar fi fost siguri de el. Craiul maghiar n-o să le vină în ajutor. Poate chiar azi sau cel mai tîrziu mîine, cei din castel vor fi bucuroşi să deschidă porţile.
Cînd ajunseră la Strahovskâ, văzură că pînă dincolo, la Pohoî'elec, toată tabăra era în picioare. O parte din călăreţi plecase cu cîtva timp înainte spre Brevnov şi Muntele Alb, ca să-l întîmpine pe duşman, care era aşteptat să sosească din partea aceea. Ceilalţi, călăreţi şi pedestraşi, se pregăteau şi ei de plecare, iar surugiii rînduiau carele şi înhămau caii.
Andrei aduse praful de puşcă şi-l descărcă în gîrli- ciul mănăstirii Strahovskâ. Apoi se grăbi să ajungă la locul de popas. Pe unchiul său îl căută zadarnic. Plecase cu înaintaşii. Geata lui Andrei părăsi cea din urmă tabăra, rămasă acum aproape pustie. Numai cîteva străji puternice fuseseră lăsate la bombarde şi la tunuri în fata şanţului de la Hradcany.
Era tîrziu după-amiază şi se apropia o furtună. Un vînt puternic culca semănăturile la pămînt şi răscolea nori de pulbere albă pe drumeagurile dintre tarlale.
Ceata lui Andrei nu merse prea departe. Fu oprită în cîmp, lîngă drum, într-un lan de grîu des, în parte doborît şi călcat în picioare. Nu li se dădu voie să descalece. Dintr-o clipă în alta aşteptau poruncă să purceadă mai departe. Nu vedeau nici urmă de duşman înaintea lor. în schimb, zăreau în fată carele lor înşirate, pierzîndu-se în zare sub cerul acoperit de nori, printre ţarinile verzi, întunecate de apropierea furtunii .Vedeau pilcurile de fraţi şi de praghezi rîn- duiti sub steagurile ce se zbăteau în vînt. Toti stăteau locului. Numai călăreţi singuratici şi caraule alergau încoace şi încolo, de la pilcuri la care şi mai departe peste ţarini.
începuse să se însereze. Primele picături grele de ploaie căzură cu zgomot. În clipa aceasta se urni grosul oştirii din fata lor. Porniră mai întîi călăreţii, apoi pedestraşii şi carele. Din primele rînduri veni în goană spre pilcul lui Andrei un om de legătură, un călăreţ cu o veste nouă : craiul ungurilor se pregătise de luptă, dar deodată,

netam-nesam, a luat-o grabnic înapoi. Fraţii gonesc după el ca să-l silească să dea lupta. Pîlcul lui Andrei trebuie să ia calea întoarsă. Aşa poruncise fratele Zizka.

Oamenilor nu le venea de fel la socoteală să se întoarcă şi de aceea nu se grăbeau. Deodată însă îşi în- fipseră pintenii în burta cailor. Dinspre tabără venea în goană un om de legătură. încă din depărtare începu să răcnească, rotindu-şi sabia şi arătînd înapoi. în sfîrşit desluşiră ce spune. Omul le striga cu glas răguşit : **— înapoi ! Trădare ! înapoi în tabără ! Ungurii ne-au tras pe sfoară !**

Prin lumina amurgului şi prin ploaia măruntă care începuse să cearnă, răsunau dinspre Hradcany bubuituri înfundate, întărind spusele solului.

împuşcături la castel! Va să zică acolo s-au în- căierat! Duşmanii au năvălit pe porţile castelului 1 Aşa gîndeau cu toţii. Dădură pinteni cailor şi porniră, în goană, prin ploaie, pe drumul înmuiat şi plin de bălţi. în unele locuri, stropii de noroi săreau pînă sus de tot. Pîlcul de rezervă, care era acum în frunte, ajunse repede la PohoPelec — totuşi prea tîrziu.

În vreme ce oastea taboriţilor, a celor din Praga şi a celorlalţi tovarăşi de arme se pregătea să-i întîmpine pe unguri şi pe nemţi, aşteptîndu-i în cîmp, o oaste mai mică a lui Sigismund se strecurase tainic dincolo de muchea dealului. Venise dinspre Brevnov şi ocolise Tresovice, îndreptîndu-se spre Praga. Oastea era însoţită de un şir lung de care cu pîine, merinde şi praf de puşcă.

Ungurii măturară din calea lor străjile taborite şi pragheze, şi, mai înainte ca fraţii de pe cîmp să poată trimite înapoi un pîlc mai mare, răzbiră cu carele pînă la Porţile Spitalului, de unde nu mai era mult pînă la. castel. Iar cei de la castel avură destulă vreme să trimită în întâmpinarea ungurilor o mulţime de cai, de astă dată cu zgîrciurile netăiate.

Cînd Andrei ajunse cu pîlcul său în tabără, carele intraseră în Hradcany. Prin întuneric şi ploaie, ungurii dispărură cu caii pe drumul pe care veniseră. La castel se trăgeau clopotele. Era o chemare şi totodată un chiot răsunător de bucurie, ce străbătea de la Hradcany, de pe metereze şi de la porţi, pînă în tabără. Oamenii împăratului .scăpaseră de foamete. Pîine aveau acum destulă, iar merinde şi praf de puşcă le aduseseră ungurii din belşug.

Andrei era înciudat, ca şi toţi ceilalţi. Ungurii şi nemţii îi păcăliseră. Şi acum de bună seamă că şi cei de la castel rîd şi-şi bat joc de ei. Toţi erau îmbufnaţi şi mulţi işi pierdură curajul. Ruşine, mai mare ruşinea ! Şi cîte pierderi şi pagube au suferit! Stăteau de două săptămîni aici şi cîte n-au îndurat în vremea asta ! Atîţia fraţi au pierit împuşcaţi, s-au îmbolnăvit sau au fost răniţi !

Se înserase de-a binelea. Andrei ascultă fără interes vestea că înaintaşii i-au ajuns din urmă pe unguri şi că pe mulţi dintre ei i-au trecut prin sabie. Ba au adus şi cîţiva unguri şi nemţi răniţi.

Andrei făcu un semn cu mîna şi plecă să-l cautejpe unchiul său. Il găsi lîngă coliba lui. Cînd boierul din Hvozdno intră înăuntru, îşi descinse sabia şi o zvîrli într-un ungher.

— Ne-am prostit cu toţii! strigă el supărat. Acum totul s-a sfîrşit.

— Ce anume ?

— S-a sfîrşit cu împresurarea. Cu puterile noastre nu putem pune mîna pe castel, iar de-acum înainte nici prin foamete.

— Şi ce-o să fie ? întrebă feciorul.

— Nimic. O să coborîm ruşinaţi în oraş şi o să-l apărăm.

— O să fie tare greu, dacă afurisitul ăsta de castel o să rămînă în coasta noastră !

— CevDumnezeu ! Măcar cît nemţii de la castel o să putem dovedi şi noi.

Lucrurile s-au întîmplat întocmai cum spusese logofătul de la Hvozdno, în seara aceea ploioasă. A doua zi hatmanii au şi luat hotărîrea. Au mai stat numai o zi la PohoFelec şi Strahovskâ, iar în ziua următoare întreaga tabără a fost ridicată şi mutată jos, în oraş. În drum, au dat foc zidirilor din Oraşul Mic, rămase după pîrjol — cîteva case de sub castel şi mănăstirea Sfîntul Toma — ca ostaşii crăieşti de la castel să nu se poată aşeza acolo.

Pîlcul lui Andrei părăsi tabăra abia pe înserate şi se îndreptă spre Praga. înaintau la lumina flăcărilor care mistuiau cele cîteva case şi mănăstirea Sfîntul Toma din Oraşul Mic.

De astă dată insă, nu s-âu mai îndreptat către Ostroavele de sub morile lui Helm. Au tras pela casele oamenilor din Oraşul Nou. Cele mai multe dintre ele se aflau în spatele cimitirului Sfîntul Jin- dfich, în apropiere de Piaţa finului, la Sedmihrady şi în vecinătate.

Boierul de la Hvozdno locuia şi el în părţile acestea. Stătea într-o casă mare. numită „La peşti", cu o curte întinsă şi grajduri încăpătoare pentru cai.

XLIII

La început, ostaşii lui Rozemberk n-au stricat prea mult meterezele taboriţilor, după cum nici taboriţii n-au izbutit să-i împiedice pe duşmani de a construi două întăriturî şi două praştii mari. Acestea au fost folosite apoi, numaidecît, împotriva porţilor noi ale oraşului. Un bolovan colturos zbură deodată, învăluit de fum, şi lovi cu putere contraforturile meterezului din fată. Aşchii şi ţăndări se împrăştiară în toate părţile.

Din cealaltă praştie tîşni un alt bolovan şi mai colturos, care izbi zidul cu atîta putere, încît pietrele şi tencuiala fură împroşcate pînă departe.
Astfel, pe neaşteptate, şi la spital s-au înmulţit treburile şi grijile. Chiar de-a doua zi fură aduşi doi răniţi de la porţi. Zdena stătea acum mai mult decît oricînd în sala bolnitei. Cînd pleca, se ducea în grabă la metereze, ca să vadă ce se întîmplă acolo şi să dea o mînă de ajutor fraţilor cai^e luptau. împreună cu alte femei le aducea apă. Tînăra văduvă se abătea însă mai des pe la porţile noi. Acolo era locul cel mai însemnat, unde de multe ori venea şi Bydlinsky. Zdena voia să-l vadă, ca să se încredinţeze dacă n-a fost cumva rănit. De fiecare dată îl zărea pe întărituri, chiar şi în timpul cînd duşmanul trăgea cu tunurile. Bydlinsky zăbovea lîngă fraţi, îndemnîndu-i şi aţîtîn- du-i la luptă.
$i Rânis putea fi văzut acolo. Era încins cu sabla, ca un luptător,. Pe meterezele care încă se mai construiau, Zdena dădu şi de Sâdoch. Purta o spadă la şold, şi împreună cu alt frate căra piatră pe o targă. îndată ce-o zări pe tînăra logofeteasă, lăsă targa jos şi strigă de pe schela unde sel găsea :
— Ia aminte! Se împlinesc cuvintele scripturii: „Cei ce munceau la ziduri, cei ce duceau poverile şi toţi năimiţii, cu o mînă lucrau şi în cealaltă ţineau arma".
În clipa acfeea, spada îi sclipi deasupra capului. Avea ochii-bulbucaţi şi buzele strinse. Flutură sabia de cîteva ori împotriva duşmanului. Şuviţe negre de păr îi căzură pe frunte şi pe faţă. Deodată izbi zgomotos su sabia în scîndură şi aplecîndu-se spre Zdena, îi spuse:
— Se împlinesc cuvintele scripturii şi pururea se vor împlini. Rostise tainic aceste vorbe, şi cu o privire de visător adăugă : Am fost la tine şi nu te-am găsit acasă. O să vin din nou şi o să auzi 1
Dar nici în ziua aceea, nici a doua zi nu s-a dus la ea. Tulburfată şi stăpînită de o nelinişte care nu-i dădea pace, tînăra văduvă uită vorbele lui. Impresurarea se simţea din ce în ce mai aprig. Duşmanul, care era cu mult mai puternic, strîngea cetatea ca într-un cleşte. La început nu se urni din loc; oamenii lui Rozemberk se mulţumiră doar să tragă. Şi din ce în ce făceau mai multe stricăciuni, îndeosebi cele două praştii. Taboriţii dregeau totul în grabă şi fără preget, mai ales noaptea, dar întîmpinau mari greutăţi.
Zilele erau înăbuşitoare. Soarele dogorea cu putere şi aerul din oraş era greu şi înecăcios. Fraţii de pe ziduri sufereau de zăpuşeală şi de sete. Mînuirea armelor devenea tot mai anevoioasă. Nici nopţile nu aduceau vreo uşurare. Oamenii abia de-şi mai puteau trage sufletul şi duşmanul puşcărea într-una. Adeseori, sub cerul înstelat scăpărau fulgere din arme. Nori albi de fum

se rostogoleau în văzduhul nopţii şi ghiulele de foc, aruncate asupra oraşului, treceau prin aer ca nişte spiriduşi aprinşi. Bîrne înfăşurate în pînză groasă, îmbibată cu smoală şi pucioasă, zburau arzînd prin noapte. Şuierau amarnic, spintecînd văzduhul, şi lăsau în urmă vălătuci de fum. Păreau coloane de foc din care se prelingeau limbi de flăcări, pînă în clipa cînd bîrna zburătoare lovea cu zgomot porţile. Plesnitura era puternică şi însoţită de o trîmbă de fum înecăcios şi de un snop de scîntei sclipitoare.
Adeseori se auzeau strigăte care vesteau focuri, şi nu o dată s-a întîmplat ca oraşul să se aprindă. Dar vîlvătăile ce se întindeau cu repeziciune erau stinse îndată de către hatmanii însărcinaţi cu treaba asta.
Astfel trecu şi a patra zi de la împresurarea cetăţii Tâbor. Din partea fraţilor de la Praga nu sosea nici o veste. Ori nu trimiseseră pe nimeni, ori dacă porjiise cineva de-acolo, de bună seamă n-a putut ajunge pînă la Tâbor. Oamenii lui Rozemberk se îngrămădeau ca muştele în jurul cetăţii. Toate străjele de pe înălţimi fuseseră întărite. Din turn se putea vedea că vrăjmaşul primise întărituri. Un pîlc însemnat de oameni intrase în tabără ziua în nămiaza mare, în sunete de trîmbiţe şi darabane, cu steagurile fîlfîind în vînt, ca cei de la Tâbor să vadă bine ce se întîmplă.
iscoadele fraţilor care se strecurau afară din cetate au adus într-o dimineaţă vestea că guvernatorul a plecat încotrova. Dar nici spre Pribenice, şi nici spre Krumlov. Pornise cu o ceată destul de mare către miazănoapte. Unde anume însă, nimeni nu izbutise să afle. Bătrînii şi preoţii chitiră că plecase la împărat, mai ales cînd primiră veste că guvernatorul a pornit împreună cu preotul acela îmbrăcat în alb, stareţul de la Lounovice.
Altfel nu se schimbase nimic în tabără. Bombardele de pe întărituri bubuiau într-una, iar praştiile aruncau bolovani şi ghiulele aprinse. Zidurile porţilor fuseseră stricate în mai multe locuri, iar pietrtele şi ţărîna de dincolo de întărituri erau stropite cu sîngele fraţilor care căzuseră morţi sau grav răniţi.
La spital nu mai erau locuri, bolnavii fuseseră ridicaţi şi împărţiţi pe la casele oamenilor ; numai răniţii rămăseseră. Uneori,- tînăra logofeteasă se simţea zdrobită de munca istovitoare. Deşi începuse să se şoptească ici şi colo că nu mai sînt destule rezerve, totuşi nimeni nu-şi pierdu nădejdea. Toţi credeau în ajutorul lui Dumnezeu, toţi erau gata să se apere pînă la ultima picătură de sînge.
Cînd hatmanii puseră la cale prima năvală afară din cetate, în fruntea năvălitorilor se aflau Bydlinsky şi Kânis. în jurul lor se strînseră cei doi Samsoni, Petr şi Mikulâs cel oacheş, cu îmblăcii în mîni, apoi lelalul cel sfrijit cu

copilul lui pirpiriu, Sâdoch cu sabia într-o mină şi cu ceaslovul în cealaltă, Joha brutarul cu prapurul, Bartuch din Hvozdno cu securea, îmbrăcaţi cu pantaloni strimţi de piele, cu botfori în picioare şi o cămaşă ponosită pe el. Iar lîngă ei se îngrămădiră toţi fraţii care se adunau de obicei la Pytel.

Se întunecase de-a binelea cînd toţi aceştia se rîn- duiră în fata porţilor. Kânis, cu scăpărări de foc în priviri, îi îndemnă să nu se îngrozească, să lupte băr- băteşte, căci niciunul dintre ei nu va pieri.

— Toţi cei de-acolo au să orbească ! strigă Kânis, arătînd spre porţi. Cine va lupta împotriva noastră va orbi de bună seamă şi nu va putea să ne facă nimic.

Privirile tuturora ardeau de dorinţa aprigă de a se bate. Toti începură să strige, şi printre glasurile lor groase răzbătu un ţipăt subţirel şi ascuţit. Striga copilul negustorului de vechituri, fluturînd în aer o ghioagă.

În noaptea aceea auzi şi Zdena de năvala pusă la cale. Mai înainte nu aflase nimic despre acest lucru, din pricina muncii ei istovitoare. Jana, fata lui Pytel, alergase în grabă la spital, dar n-o găsise acolo. Se duse atunci la ea acasă şi-i spuse ce s-a întîmplat:

— Fraţii care au năvălit din oraş, au sfărîmat o întăritură şi au stricat o praştie. Ba au ucis şi mulţi ostaşi de-ai lui Rozemberk. Dar dintre ai noştri n-a pierit niciunul, aşâ cuffl â prorocit preotul Kânis. Nici- unul. Numai cîţiva au fos răniţi, ca de pildă preotul Bydlinsky.

Zdena fu cuprinsă de spaimă şi Jana observă aceasta. Dar tînăra văduvă îşi reveni degrabă şi întrebă cum s-a desfăşurat lupta şi cînd s-au întors fraţii.

Nu mai avea răbdare să aştepte ivirea zorilor. Abia se crăpă de ziuă şi Zdena porni zorită spre spital. Găsi acolo cîţiva răniţi, care fuseseră aduşi peste noapte. Se grăbi să le dea ajutor şi-i întrebă despre lupta cu duşmanii şi despre Bydlinsky. Tînăra logofe- teasă răsuflă uşurată cînd află că-i doar uşor rănit la mîna stîngă.

De îndată ce-i fu cu putinţă, plecă de la spital. Voia să se ducă la porţi, ca să-l caute acolo pe tînărul preot. îl găsi însă în faţa locuinţei ei, stînd pe un buştean,

Zărindu-l aşa pe neaşteptate, Zdena se îmbujoră la faţă. Din seara cînd se întîlniseră la marginea pădurii, mai stătuseră împreună de vorbă în dimineaţa cînd tabăra lui Rozemberk primise întăriri, şi apoi la spital, unde Bydlinsky se oprise de cîteva ori. Se ducea pe-acolo să vadă cum se simte Zdena în zilele cînd Tâborul era împresurat de duşmani. Vorbiseră despre răniţi, despre vrăjmaşi şi despre luptele ce aveau să se dea. Bydlinsky vorbea deschis, ca Zdena să nu se sperie. Însă niciodată n-au mai pomenit nimic despre ei înşişi. Uneori tăceau o clipă şi se priveau drept în ochi. Această înţelegere mută, fără cuvinte, îi făcea bine Zdenei.

Acum şedea într-un suman de culoare închisă în faţa locuinţei ei. Părea mai palid. Inima tinerei văduve începu să zvîcnească puternic. Se uită repede la mîna lui. Dar Bydlinsky o ţinea sub suman. Zdena îl întrebă cu grijă cum se simte şi cum merge rana. Îi ceru stăruitor să i-o arate, ca să i-o oblojească. Bydlinsky zîmbi şi nu mişcă mîna, spunîndu-i că rana nu e îngrijorătoare .
La întrebările el despre lupta din timpul nopţii, pre6' tul răspundea scurt, ca şi cînd ar fi fost dus pe gîn- duri. Deodată, în mijlocul vorbirii, întrebă dacă n-a fost pe-acolo Kânis. Ea îi răspunse că nu l-a văzut. I se citea în ochi că e mimată de această întrebare.
— Mi s-a părut că vine cîteodată pe-aici, spuse el ca şi cum ar fi vrut să se dezvinovăţească.
În clipa aceea, Kânis se ivi ceva mai departe, la capătul uliţei. îndată ce-l zări, Zdena arătă cu mîna spre el. Însă Bydlinsky nu-l chemă şi-nici nu se duse după el. Se uită o clipă, şovăitor, în ochii ei, apoi o întrebă repede :
— N-a trecut pe-aici ? N-a fost la tine ?
Zdena clătină din cap.
— Nici ieri ?
— Nici ieri, răspunse ea uimită.
Bydlinsky se roşi la faţă. Apoi se sculă repede şi îngăimă :
— A spus ceva... de-o adunare... în casa asta.
— Şi de ce nu la Pytel ? întrebă Zdena, mirîndu-se acum de-a binelea.
— Acolo o să se şi ţină... dacă va fi cu putinţă, rosti Bydlinsky ziîmbind, căci în clipa ¡aceea se auzi dinspre porţi o lovitură de bombardă.
Îi întinse Zdenei mîna.
— Trebuie să mă duc la porţi. Rămîi cu bine 1 zise el cu voce caldă.
Zdena se uită după el. Era nemulţumită, mai cu seamă din pricina lui Kânis.

XLIV

Bătrînul paracliser de la mănăstirea Louiiovice se bucurase tare mult că i se îngăduise să plece şi el cu oastea împotriva cetăţii Tăbor. De aceea se simţea acum nespus de bine în tabără.
Locuia împreună cu stareţul într-o căsuţă părăsită de la marginea ordiei, la Măsice. Dar nu stătea decît foarte puţin acasă. îi plăcea să se plimbe îndeosebi prin tabără şi să se uite la lefegii şi la pregătirile ce se făceau în vederea împresurării şi luptei.
Nimic nu-l supăra aici. Nici norii de praf, nici aerul îmbîcsit de duhoarea grtea a gunoaielor pe care le în- tîlnea risipite pretutindeni, nici fumul înţepător al focurilor, nici zgomotul ce se înălţa din corturi şi bordeie. Paracliserul trecea pe lîngă ele, îşi croia drum printre caii legaţi la tot pasul şi înainta pînă în fată, la praştii. În apropierea acestora, oamenii adunaseră grămezi mari de

bolovani colturoşi. Bătrînul se uita la lefegiii care cărau pietre pentru praştii, dîndu-le de-a rostogolul ca să le mai rotunjească. Zăbovea de asemenea şi pe la focuri, unde ostaşii ardeau smoală şi pucioasă. Indura fără să crîcnească mirosul înecă- cios şi fumul ce plutea pretutindeni în văzduh şi se uita cu luare-aminte la lefegiii care înmuiau o pînză groasă în smoală şi pucioasă pentru aprinderea ghiulelelor grele.

Şi stînd mai la o parte, la adăpost, privea cum lucrau praştiile, cum zbîrnîiau frînghiile şi strunele întinse, cum zorinăiau lanţurile, cum scîrtîiau grinzile şi fusele. împreună cu lefegiii urmărea piatra pînă ce ajungea la ţintă, ca să se încredinţeze dacă a sfărî- mat şi a stricat ceva. Abia se putea stăpîni să nu bată din palme cînd auzea de la prăştiaşi că au nimerit drept la ţintă şi că au făcut stricăciuni mari. În asemenea clipe îşi ridica pumnii ameninţător spre meterezele taborite, învăluite în întuneric.

Dar parlacliserul nu făcea toate astea dintr-o pornire războinică, ci numai din ură fată de fraţii taboriti. Iar acum îl aştepta cu nerăbdare pe stareţ-

Cu trei zile în urmă sosise pe negîndite în tabără un sol străin cu un răvaş pentru egumenul mănăstirii diin Louriovice. Scrisoarea aceasta avea să-i aducă mare bucurie. Stareţul porni îndată spre cortul guvernatorului, unde zăbovi multă vreme. Solul îi adusese şi guvernatorului un răvaş.

La întoarcere, stareţul îi spuse paracliserului ca pleacă la castelul Zebrâk. Era chemat de nunţiul papal care se afla acolo şi care-l vestea că în curînd va veni şi împăratul din tabăra de la Zbraslav.

Bătrînul fu cuprins de bucurie şi spaimă : înţelesese că se petrec lucruri de seamă.

— Acolo... izbucini el într-o năvală de nestăvilită voie bună şi curiozitate.

Stareţul zîmbi fără să vrea şi zise :

— Acolo o să sfîrşim ce-am început la Kutna Hora.

Mai mult nu-i spuse. Paracliserul îl rugă să-i îngăduie să-l însoţească. Egumenul se împotrivi. Trebuiau să plece în mare grabă, căci guvernatorul dorea să fie cît mai curînd înapoi.

Plecară seara. Panul Oldfich şi stareţul erau însoţiţi de o ceată puternică de lefegii. Armaşii erau conduşi de pîrcălabul Smrcek din Mnich, unchiul călugă- rieti Marta, aşa cum rînduise guvernatorul.

După plecarlea lor, paracliserul colindă şi mai mult prin tabără, de astă dată însă cercetînd totul cu mai putină băgare de seamă, uneori cu mintea în altă parte. Se gîndea la boierii care plecaseră, la stareţ şi la guvernator. Acum se aflau la nunţiul papal. împăratul se găsea .şi. el acolo, iar stareţul sta de vorbă cu ei. Ar fi avut prilejul să-

i vadă şi el. Păcat că stareţul n-a vrut să-l ia. Ar fi putut călări fără nici o teamă pînă acolo. Ce anume or fi punînd la cale şi ce-au să hotărască ?

După ce alungă gîndurile acestea, se întoarse cu fata spre Tâbor şi în ochii lui adînci licări o bucurie plină de răutate.

Abia în a patra noapte află o ştire.Paracliserul dormea în căsuţă, pe paie. Deodată fu trezit din somn de un tropot de cai, de glasuri şi paşi. Pînă să se dezmeticească bine, îl văzu deodată în faţa lui pe stareţ, cu mantaua pe umeri şi cu gluga în cap, aşa cum sărise din şa. Bătrînul aprinse repede opaiţul şi citi pe chipul egumenului că totul a mers bine şi că e mulţumit. Dar stareţul era din cale afară de obosit şi n-avea chef să stea de vorbă. Paracliserul nu cuteză să-l întrebe nimic.

După ce stareţul se trînti pe pat peste care erau aş- ternute paie şi o manta, bătrînul luă opaiţul de pe masă, spre a-l pune pe cuptor, lîngă uşă. Trecînd însă pe lîngă patul egumenului, se opri făr;ă voie şi, întor- cîndu-se către el, îi şopti:

— Noapte bună.

Privirea paracliserului căta rugătoare spre stareţ, de parcă ar fi aşteptat ceva de la el. Atunci acesta nu se mai putu stăpîni şi-i spuse :

— Du-te de te culcă, frătioare ! Dumnezeu cu tine ! Să ştii că totul merge bine. Guvernatorul s-a lepădat de potir.

Bătrînul era gata-gata să scape opaiţul din mînă. De bucurie se făcu roşu ca focul. Cu fata stacojie părea acum aproape oacheş. Tăcu o clipă, apoi strigă :

— Domnul fie lăudat! Dar celelalte ?

— Asta-i destul. Nunţiul l-a înduplecat.

— Prea sfinţia ta a pus totul lă cale.

— S-a lepădat şi n-o să mai îngăduie nimănuia să se împărtăşească sub ambele chipuri. Va da de veste tuturor preoţilor de pe moşiile lui.

— Şi-aici în tabără...

— Da, mai ales ăstora de-aici.

— Şi dacă n-ofl vrea să asculte ?

Stareţul se încruntă :

— Dacă n-or vrea să asculte, — repetă el batjocoritor şi adăugă cu asprime : ■— o să fie rău de ei! Hai, du-te, că mi-e somn !

513

Paracliserul stinse opaiţul şi se culcă, dar nu putu să adoarmă. Stătea culcat şi sfredelea cu ochii întunericul, mulţumit şi plin de voie bună. Se gîndea la vestea îmbucurătoare pe care o aflase. Ce-o să mai fie de-aici înainte! Tâborul va fi dărîmat şi pîrjolit. împăratul o să-i pedepsească pe cei din Praga. El cu stareţul şi cu Marta se vor întoarce iarăşi la Louno- vice. Bătrînul văzu din

nou mănăstirea — întreagă, aşa cum fusese mai înainte — şi-şi zugrăvi în minte

33 — „împotriva tuturor" cum au să rînduiască toate acolo. Apoi aţipi năpădit de aceste gînduri.

A doua zi dimineaţă, de îndată ce se trezi şi avu oleacă de timp, se duse la Smrcek. îl găsi în cort şi află de la el cu cîtă cinste au fost găzduiţi la ¿ebrâk, cum a fost primit guvernatorul, mai ales de către trimisul papii şi chiar de către împărat, care a şi prînzit cu ei.

— Şi acum toţi au să se împărtăşească sub un singur chip, aşa cum a fost totdeauna. Sub un singur chip, nu-i aşa ? izbucni paracliserul, iar ochii îi rîdeau de bucurie. Iar pe popii ăştia care împărtăşesc sub ambele chipuri, o să-i stîrpească panul dacă n-o să le fie pe plac şi dacă n-au să se lepede — aşa-i ? Eu, unul, i-aş izgoni sau...

Boierul Smrcek se încruntă şi zise :

— Nu ştiu, nu ştiu ! Aşa deodată...

— Cum aşa deodată !? Erezia asta a venit pe neaş- teptate şi tot aşa poate să şi piară. Altfel cum ? Trebuie să-i sfărîmăm capul ca unui şarpe !

Paracliserul tropotea măruntei cu piciorul drept şi strivea pămîntul sub talpă, ca şi cînd ar fi călcat ceva în picioare. De la pîrcălab, paracliserul se îndreptă către cortul guvernatorului, trecu pe- lîngă el şi-i dădu ocol. Trase cu ochiul în dreapta şi în stînga, pînă ce văzu pe unul din preoţii care împărtăşeau pe lefegii sub ambele chipuri. Apoi veni alt preot şi după el încă unul. Chipul paracliserului-se lumină de bucurie. Ardea de dorinţa să intre şi el după ei în cort. Şi nu mai putea de necaz că nu-l aude cu urechile lui pe guvernator, po- runcindu-le să se lepede de potir.

XLV

Lucrurile acestea se întîmplau pe la sfîrşitul lui iunie. Ostaşii lui Rozemberk se aflau, de-o săptămînă în fata cetăţii Tâbor. În vremea asta nu se aleseseră cu nici o izbîndă mai însemnată. . Coastele stîncoase şi povîrnite apărau foarte bine oraşul. Iar asupra porţilor moi, duşmanul nu îndrăznise încă să se năpustească. Se mulţumea să tragă cu tunul şi cu praştiile, nădăjduind ca în felul acesta să-şi deschidă drum prin- tr-o spărtură. Dar taboriţii nu se lăsau cu una cu două. Ştiau că în fiece clipă trebuie să fie gata să facă fată oricărei împrejurări. În ceasurile de linişte, oamenii lui Rozem- berk, care străjuiau în punctele înaintate, ca şi cei de la marginea taberei, auzeau cîntecele taboriţilor. Le auzeau în zori, le auzeau peste zi, iar vîntul serii aducea de asemenea zvon de cînt religios. Viersul adînc al acestor cîntări era uneori zguduitor.

Şi deodată, de undeva din apropiere,, de lîngă porţi, cîntecul răsunase mai puternic decît oricînd, şi taboriţii

năvăliseră din cetate. În frunte se aflau preoţii, iar după ei fraţii tineri şi bătrîni.

Mulţimea aceasta de umbre întunecoase se năpustise o dată cu căderea nopţii, ca un stol de vedenii cumplite. Imblăciile şi lănciile se înălţau negre, iar cîntecul cucernic, zbucnit din sute de piepturi, sporea şi mai mult groaza vijeliosului iureş.

Tot astfel, curînd după întoarcerea de la ¿ebrâk a tînărului guvernator, taboriţii năvăliră pentru a doua oară din cetate. De data asta a aflat şi Zdena de cele ce se întîmplau. În clipa cînd fraţii se năpusteau pe porţile oraşului, tînăra văduvă se găsea în piaţă, împreună cu multe alte surori.

Dincolo de porţi, afară, bubuiau tunurile. Un vuiet năprasnic străbătu pînă la ceata de surori din piaţă, răzbind şi mai departe ; uneori răsuna mai slab, dar apoi se înteţea din nou cu furie, ca o viforniţă turbată. Logofeteasa rămase cu celelalte surori în piaţă pînă aproape de miezul nopţii. În vremea asta dinspre porţile inoi se auzea un zgomot necurmat de glasuri şi arme. Zdena nu mai avu răbdare să stea locului. Se smulse din mijlocul surorilor şi porni cu paşi repezi spre porţi. Se opri lîngă turn. Prin canaturile deschise îi văzu pe fraţi apropiindu-se. Cîteva făclii de smoală pîlpîiau în mijlocul lor. În lumina vie şi tremurătoare, se iveau capetele bărboase ale fraţilor înarmaţi. Pasul lor greu răsuna pînă departe în tăcerea nopţii.

Zdena se afla chiar lîngă poartă, aproape de boltă. Se uită la ei cu nerăbdare, ca să-i recunoască. Ln fruntea lor văzu pe hatmanul Svasek din Podoli, îm- plătoşat, călare, cu coiful în cap. Alături de el mergea Kânis, îmbrăcat în suman negru şi cu sabia în inînă. Chipul lui cu barba neagră apăru deodată în lumina unei făclii. Zdenei i se opri răsuflarea. Bydlinsky nu era lîngă el ! Şi la plecare au fost doar împreună ! În urma lui Kânis veneau fraţi cu îmblăcii şi lăncii, prăfuiţi, murdari, aprinşi la fată, mulţi dintre ei cu straiele sfîşiate, unii plini de sînge, cu oblojeli la cap şi la mîini.

Păşind sub bolta turnului cel mare, preotul Kânis cînta cu glas răguşit, şi împreună cu el cîntau toti ceilalţi, de se zguduia văzduhul. Trecură pe lîngă Zdena. Tînăra logofeteasă era palidă, tremura toată şi-i cerceta cu ochii înspăimîntati. Deodată scoase un strigăt. Bydlinsky! El era! Mergea în mijlocul cetei ducînd, împreună cu alt frate, un rănit. În urma lor veneau şi alti răniţi. Dar în clipa aceea, Zdenei nu de ei îi păsa. Se apropie în grabă, spre a vedea mai bine. Cînd ceata ajunse în uliţă, cei care duceau răniţii ieşiră din rînduri, ca să-i adăpostească în casele cele mai apropiate.

Zdena se apropie de ostaşul adus de Bydlinsky. Era tînărul prăştiaş carie în ziua plecării fraţilor la Praga izbucnise în plîns din pricină că nu putea merge cu ei. După o lună mîna i se tămăduise şi flăcăul se simţise atît de bine, încît putu să părăsească spitalul. Plecase dimineaţa şi seara, aprig şi plin de înflăcărare, pornise cu fraţii la Rozemberk. Acum se întorcea rănit de moarte.
— ¡Ţi-l aduc înapoi, îi spuse Bydlinsky apropiindu-se de Zdena.
El ştia cu cîtă dragoste îl îngrijise tînăra văduvă. Flăcăul era plin de sînge. Avea o rană la cap şi una la umăr. Era leşinat şi palid ca moartea. Bydlinsky povesti că tînărul frate a fost mereu în frunte, alături de ei, de preoţi. Cînd s-au năpustit asupra duşmanilor, cînta cu glas tare.
■— Il auzeam cum cîntă — şi apoi deodată a amuţit. O clipă după aceea l-am simţit la picioarele mele.
Logofeteasa Zdena voi să ia rănitul la spital. II cul- cană pe o pînză de care făcuseră rost la iuţeală, ca să-l poată duce mai bine. Dar înainte de a-l ridica de jos, flăcăul îşi dete sufletul.
Seara, logofeteasa împreună cu o ceată de fraţi şi surori străbătură cetatea ; surorile purtau pe cap basmale şi tulpane albe. Ieşiră pe poartă şi păşind de-a lungul meterezelor, se îndreptară spre pintenul stîncii, unde îl înmormîntară pe tînărul viteaz. În frunte mergea un prăştiaş cu o cîrjă în mînă. În urma lui veneau patru flăcăi care duceau pe o targă trupul celui mort, înfăşurat într-o pînză. După ei, în fruntea unui pîlc de fraţi, mergea Bydlinsky, cîntînd :
Noi creştinii adevăratei credinţe...
Cînd ajunseră la mormînt, preotul tăcu. Erfa noapte. Pădurile de peste apă şi de la poalele stîncii tăceau înnegurate. Bydlinsky ridică mîna deasupra mortului şi rosti cu glas duios şi îndurerat:
— Scumpe frate, care ţi-ai vărsat sîngele pentru adevărul şi legea lui Dumnezeu şi pentru iubirea frăţească ! Prin putertea ce mi-a fost dată de către papă, te încredinţez lui Isus Hristos Dumnezeu, căci numai atîta pot, şi nici arhiepiscopii nu ţi-ar putea hărăzi mai mult. Scumpi fraţi şi surori, s-a scurs ziua din urmă a fratelui nostru şi sufletul lui s-a despărţit de trup. În clipa de fată el se află în împărăţia lui Dumnezeu. Rugaţi-vă pentru el şi rugaţi pe cel de sus să ne învrednicească şi pe noi cu harul suferinţei pentru adevăr şi să ne hărăzească o moarte sfîntă ca a lui.
Mîinile îi alunecară neputincioase. Nu binecuvîntă mortul şi ,nu-l stropi cu aghiazmă. Tinerii coborîră trupul răposatului în groapă. Fraţii se apropiară cu feţele posomorite şi luînd fiecare cîte un pumn de ţă- rînă, îl aruncară în genunea cea neagră. Fraţii şi surorile

alunecau ca nişte umbre în jurul mormîntului. Nimeni nu se ruga. Nimeni nu plîngea. Numai Zdena nu se putu stăpîni. O cuprinse jalea şi ochii i se umeziră de lacrimi. Dar n-o văzu nimeni. Se aşternuse o tăcere grea şi apăsătoare; în bezna stîncilor şi a pădurilor din apropiere se auzea doar murmurul lin al Luznicei, care gîlgîia în vale.

în noaptea aceea domni liniştea în oraş.

Ostaşii lui Rozemberk erau parcă sleiţi de puteri. A doua zi, însă, puseră bombardele şi praştiile în mişcare şi traseră toată dimineaţa, îndeosebi asupra meterezelor porţii noi. Rezultatul se văzu îndată. O parte din întărituri căzură la pămînt, iar contraforturile fură sfărîmate. După-amiază, hatmanii chemară bătrî- nii şi preoţii la sfat.

în vremea asta, Zdena se afla printre bolovani. Tîr- ziu după amiază, cînd ieşi pe uliţă, îl zări pe Kânis. Erla însoţit de Mikulâs cel oacheş, de Joha brutarul şi de mulţi alţi ciraci de-ai lui. Cu toţii se îndreptau spre spital. în clipa aceea se ivi dintr-o uliţă lăturalnică o ceată de fraţi înarmaţi, care se întorceau de la metereze.

Kânis ridică mîina către ei, făcîndu-le semn să se oprească. Rămase şi el locului şi le strigă aspru şi po-somorit :

— Nu pregetaţi să mîncaţi carne vinerea şi în zilele cînd postesc slujitorii de idoli ai catolicilor)! Puteţi să mîncaţi carne totdeauna ! Nu trebuie să postim în vederea praznicelor de la sărbători! Asta-i păcat! Să postim, ca şi cei din cetatea Ninive, care au dat crezare prorocului Iona. La fel să postiţi şi voi. Asta vă propovăduim. Toţi fără deosebire să postiţi, aşa precum se arată în sfînta scriptură despre aceia care s-au îmbrăcat în veşminte de păr de cal şi au postit de la cel mai mare pînă la cel mai mic. Nu mîncati şi mu beti nimic astă-seară şi mîine toată ziua. Iar aceia dintre voi care pot, să postească şi mai mult! Aşa a hotărît obştea, iar cine nu ascultă, păcătuieşte de moarte. Kânis făcu un pas înainte'şi repetă strigînd : Postiţi, postiţi ca cei din cetatea Ninive ! După aceea porni vajnic în fruntea pilcului de bărbaţi şi femei, ca să predice şi să vestească şi în alte locuri noua hotărîre a obştii. Cîind ajunse la spital, se uită înăuntru, dar nu văzu pe nimeni. Doar Zdena îi ieşi întâmplător în cale.

Către seară aerul deveni înăbuşitor. Nici peste noapte nu se răcori cît de cît. A doua zi, apriga zăpuşeală stărui din zori. Văzduhul tremura de dagoreala vipiei. Peste oraş se revărsase o lumină arzătoare, un zăduf istovitor. Cîntecul ce se auzea din biserică amuţise. Pretutindeni tăcere de moarte. Oamenii de strajă, care stăteau de pază la întărituri, pe metereze şi în foişoare, erau aprinşi la faţă şi sudoarea le curgea şiroaie. Aveau gîtlejurile arse de sete şi erau înfometaţi. Dar nimeni nu se plîngea şi toţi

sufereau fără să crîcinească. Fiecare stătea la locul lui şi privea posomorit drept înainte sau lua seama la mişcările din tabără. Soarele revărsa o lumină orbitoare şi corturile păreau albe.

Uliţele erau mai ptistii ca oricînd. Oamenii mergeau prin colb pînă la glezne şi nici o frunză nu se clintea, de parcă întreaga fire ar fi încremenit. Rareori se înălţa în văzduh cîte un noruleţ alburiu din care nu pica însă nici un strop de ploaie. Nicăieri nuise vedea vreo doniţă cu apă. Nimeni n-avea nevoie de ea. Nu bea nimeni, nici oamenii şi nici dobitoacele.

Nici vitele nu erau adăpate. Toţi posteau. În arşiţa soarelui, în văpaia orbitoare a amiezii, o ceată de oa- meni, bătrîni şi femei, îngenunchează lîngă biserică. Femeile, tinere şi bătrîne, în capul gol, iar bărbaţii, fără cuşme şi fără pălării.

În marginea pilcului, cu faţa spre piaţă, preotul Kânis şedea cinchit pe pămîritul gol. Era desculţ, îmbrăcat cu un suman jerpelit şi descheiat la gît. Capul, presărat cu cenuşă, şi-l finea plecat în piept. Pulberea sură îi năpădise şuviţele negre, se strecurase în bar- ba-i lungă şi i se aninase şi de sprîncene, de sub care priveau ochii lui negri; scînteietori. Toti cei care se aflau cu el acolo îşi presăraseră cenuşă în cap. Şedeau ghemuiţi, îngenuncheaţi în tăcere, încremeniţi de suferinţă. Numai cîte unul îşi înălţa uneori capul, întor- cîndu-şi privirea către preot, cînd acesta începea să rostească cu glas jalnic versete din biblie.

Aşa stătu Kânis acolo pînă tîrziu după-amiază; apoi se ridică pe neaşteptate şi-l strigă pe Joha, pe te- lalul al cărui băiat şedea lîngă el pe pămînt şi pe cei doi Samsoni, Mikulâs şi Petr, cu părul şi bărbile răvăşite şi pline de cenuşă, cu fetele atît de murdare, încît albul ochilor părea mai alb şi ochii mai strălucitori. Kânis îi pofti să meargă împreună cu el, ca să vadă dacă fraţii postesc. Trecură prin piaţă şi pe uliţe. Ici şi colo, în fata caselor, stăteau copii care scînceau de foame ; cînd îi zăreau, conteneau din plîns sau o luau la fugă.

Kânis intra ca o vijelie prin casele oamenilor, scormonind pretutindeni cu privirea lui pătrunzătoare. În- tr-un ungher, zări nişte copii chirciţi care cereau de- mîncare. În altă parte, găsi o mamă cu copilaşul în poală. Kânis văzu lăcomia cu care pruncul căuta sînul şi citi pe chipul mamei o nesfîrşită jale. Dar oriunde ajungea, fie că întîlnea o mamă înspăimîntată, fie că auzea ţipetele copiilor înfometaţi, el repeta de fiecare dată cu asprime :

— Nu păcătuiţi ! Postiţi astăzi, voi şi copiii voştri. Aşa cum porunceşte scriptura : Să postească fiecare, de la cel mai mare pînă la cel mai mic !

Preotul şi însoţitorii lui răspîndeau pretutindeni spaimă şi neîncredere. Pe unde se duceau, erau întîm- pinati şi îinsotiti de plînsete şi vaiete. Jeluirea oamenilor se amesteca cu mugetele vacilor înfometate şi însetate. Ici şi colo, răgetele dobitoacelor răsunau pe uliţele pustii şi se pierdeau în văzduhul încins de zăpuşeală.
În vremea asta, tînăra văduvă de la Hvozdno era acasă. Se ruga. Deodată intră Sâdoch, îmbrăcat într-o haină neagră, cu părul acoperit de cenuşă, cu un strat albicios de pulbere pe umeri şi pe suman. Nu scoase nici un cuvînt cînd intră în casă. Se aşeză tăcut pe duşumea. Deschise o carte pe genunchi şi începu să citească.
Cuprins de tulburare, Sâdoch citea din cartea Iuditei. Cu glas sugrumat şi plin de înfiorare cuvînta despre Iudita, care s-a îmbrăcat în straie de păr de cal şi presărîndu-şi cenuşă în cap, s-a rugat lui Dumnezeu:
Citea fără istov şi chipul lui palid părea acum şi mai alb. În tăcerea înăbuşitoare, glasul îi.răsuna din ce în ce mai mişcător.
Logofeteasa Zdena şedea pe o laviţă, îmbrăcată în veşminte de culoare cenuşie. La început se uită în tavan, dar apoi, ca şi cum ar fi fost ademenită de cuvintele ce le auzea, îşi întoarse privirile către Sâdoch şi-l ascultă din ce în ce mai mişcată, rugîndu-se din tot sufletul, fără cuvinte, răscolită pînă în adîncuri, la fel ca Iudita, care s-a rugat odinioară pentru cetatea ei de baştină.
Deodată, glasul lui Sâdoch scăzu, amuţi pentru o clipă şi apoi se auzi din nou :
— „Cînd a încetat să se închine Domnului din ceruri, s-a întîmplat ca Iudita să se scoale de la locul unde se afla culcată şi aruncîndu-se înaintea lui Dumnezeu, a chemat pe păcătoasa Abra. Intrînd apoi în casa ei, a lepădat haina din păr de cal şi straiele de văduvie. Şi şi-a spălat trupul şi s-a uns cu mirezme minunate de smirnă şi-a pieptănat păiiul şi şi-a aşezat găteală femeiască pe cap. S-a îmbrăcat apoi cu veşminte strălucite şi în picioare şi-a pus condurii cu podoabe."
Şi citi mai departe cum Iudita, astfel îmbrăcată, a pornit spre porţile oraşului şi cum Ozia şi preoţii au rămas uimiţi de frumuseţea ei şi i-au spus să plece.
Aici Sâdoch ridică glasul şi citi cu căldură, ca şi cînd ar fi vorbit Iuditei :
— „Binecuvîntată eşti tu, fiica mea, de Domnul Dumnezeul cel prea înalt — tu eşti slava Ierusalimului".
Apoi tăcu. Ochii lui negri şi adînci se pironiră asupra tinerei văduve care asculta nemişcată. Şi deodată glăsui ca un apucat:
— Du-te şi împlineşte cuvintele scripturii!
Zdena tresări. Abia acum înţelese tîlcul cuvintelor pe care i le spusese Sâdoch atumci pe- schelă.
— Eu ? strigă ea înfiorată.

— Eşti frumoasă ca Iudita. Mergi şi'-l omoară pe Holofern. Du-te, şi Dumnezeu o să-ţi vină în ajutor.
Sâdoch lăsă cartea din mîini şi-şi îndreptă spinarea. Şedea în genunchi şi se uita la tînăra logofeteasă care se ridicase înspăimîntată. Dar deodată ochii Zdenei începură să strălucească de bucurie. În pragul uşii se ivise Bydlinsky. Văzîndu-l pe Sâdoch în genunchi în fata Zdenei, preotul se făcu roşu la fată. Se răsti la el;. întrebîndu-l ce vrea.
— Vino încoace ! îi strigă Sâdoch. Spune-i şi tu să plece cum a plecat Iudita ! Să se îmbrace cu veşminte de priet şi să se ducă în tabără !
— Nu-i nevoie, spuse Bydlinsky, luminîndu-se la fată. Cu ajutorul lui Dumnezeu nu va mai fi nevoie I Chiar acum mă duceam să dau de veste, — şi se întoarse către Zdena, — că au sosit ştiri din Praga. Fraţii ine trimit ajutoare, un pîlc de călăreţi. Au şi pornit. Apoi uitîndu-se la Zdena, adăugă : Va trece şi ceasul potrivniciei 1
În clipa aceea răsună un glas de trîmbiţă.
— Auzi ? Îi cheamă pe toţi la obşte ca să de spună. Veniţi!
Dar Sâdoch rămase locului. Nu se mişcă de pe duşumea. Privi în urma celor doi, dar mai ales în urma Zdenei, repetînd cu jumătate de glas :
— Iudita... Iudita... Ne lipseşte Iudita... frumoasa Iudita...
În prag se ivi Kânis. .
— Unde-i sora Zdena ? întrebă el scurt.
— A plecat... dar nu în tabără. Nu vrea să se ducă acolo.
— Singură ?
— Cu fnatele Bydlinsky.
— Lui Kânis i se aprinseră ochii. Se întoarse vijelios şi plecă grăbit, lăsîndu-l în plata domnului pe Sâdoch. care căzu cu fata la pămînt.

XLVI

În după-amiaza acelei zile, pe la chindie, panul Oldrich din Rozemberk plecă din tabăiiă. Lîngă el, pe un bălan voinic cu coamă lungă, mergea stareţul de la Louiiovice. Stareţul nu mai era îmbrăcat în veşmintele ordinului său călugăresc, ci cu straie lumeşti, cu o beretă neagră pe cap şi fără arme. Guvernatorul din Rozemberk era însoţit şi de cîţiva boieri din alaiul lui. În urma tuturora venea Kokot, slujitorul lui cel mai apropiat, şi bătrînul paracliser al stareţului.
Mocnea o căldură moleşitoare. Văzduhul era tulbure din pricina prafului care se înălţa ca o ceată deasupra taberei. Călăreţii treceau prin locuri bătătorite, pline de mormane de gunoi şi de paie. Din loc în loc simţeau un miros greu de sînge închegat şi de resturi de porci şi de vite înjunghiate. Nicăieri nu era curăţenie, nici printre

corturile şi coşmăgile lefegiilor şi nici dincolo de ele. Cu cît înaintau, cu atît aerul devenea mai greu.
Pe alocuri, văzduhul se înnegrise de puzderia muştelor şi tăunilor care roiau bîzîind, mai ales în jurul cailor. Zadarnic se apărau bietele animale, zadarnic dădeau din coadă, zadarnic, scuturau din cap şi-şi muşcau grumazul. Călăreţii înaintau anevoie pe zăpuşala asta înăbuşitoare, dar făceau drumul cu plăcere. Mai ales stareţul avea chef de vorbă şi repetă de cîteva ori că tare îi pare bine şi nespus de mult se bucură de această călătorie. Iar tînărullui guvernator îi spunea mereu că a procedat foarte cuminte ascultînd povaţa de a se duce la împărat şi de a se înţelege cu el. Acum îşi poate da seama ce i s-ar fi întîmplat dacă s-ar fi înhăitat cu păgînii aceia şi ce s-ar fi ales de el dacă pînă la urmă mocofanii l-ar fi izgonit de pe toate moşiile sau dacă ar fi ajuns să fie şi el un „frate" oarecare, sărac, la fel ca toti ceilalţi.
Despre „frăţie", stareţul vorbi în batjocură şi adăugă că acum poate vedea şi panul Oldrich cu ce fel de „frăţie" ar fi avut a face şi ce fel de „fraţi" din scriptură sînt nelegiuiţii aceia. Cei de la Tâbor sînt nişte ucigaşi. Guvernatorul se lepădase de potir, pentru că se săturase şi el de tărăşenia asta. Altminteri s-ar fi găsit acum singur în fata cetăţii Tâbor şi n-ar fi pornit să întîmpine un ajutor atît de însemnat ca acela care se apropia.
Dacă nu s-ar fi lepădat de potir, ar fi fost singur împotriva blestemaţilor şi poate că şi-ar fi pierdut şi viata, cum şi-o vor pierde ei. Căci taboriţii se îndărătnicesc să rămînă în afara lumii creştine, ei sînt împotriva creştinilor şi a lumii întregi. Acum guvernatorul s-a unit cu adevăratul stăpîn al ţării: cu regele, căpetenia întregii creştinătăţi. De pe urma aceasta o să tragă numai foloase.
— Şi dumneata de asemenea, întîmpină cu un zîmbet reţinut tînărul guvernator care călărea alături de stareţ.
— Eu? •
—■ După ce-o să-i nimicim pe cei de la Tâbor, ai să pui mîna pe toate moşiile ordinului dumitale.
— Nădăjduiesc şi nu tăgăduiesc lucrul acesta.
În clipa aceea se aflau în cîmp deschis, la o' distanţă bună de Tâbor. Acolo erau mai feriţi, cel puţin de gîzele pişcătoare şi nesuferite, de care nu te puteai apăra în tabără. Acum nu-i mai supărau. Praf însă era din belşug. Chiar şi mai departe, în faţa lor, se înălţau fuioare de colb. Dar ochii li se umplură de bucurie cînd văzuiă aceşti nori vimeţii, străbătuţi de lumina soarelui în asfinţit. Se apropia ajutorul făgăduit.
Călăreţii opriră caii sub doi peri bătrîni şi stufoşi, ce aşterneau.umbre lungi de-a curmezişul drumului şi peste lanurile aurii din apropiere.

Nu aşteptară prea mult. Peste puţin sosi un pîlc de călăreţi, arşi de soare, cu fetele îmbujorlate, lac de apă, cu caii şi hamurile acoperite de un strat cenuşiu de colb. Erau numai nemţi, cu coifuri în cap şi bine înarmaţi. Toti, unul şi unul, oameni zdraveni şi voinici. În urma lor, venea buluc o ceată de pedestraşi şi după ei un pîlc de călăreţi cu coifuri şi suliţe. Fiecare purta un steguleţ, pe care se putea vedea *o* cruciuliţă roşie. După ei se înşiruiau cruciaţii pedestraşi, purtînd şi ei prapuri şi stegulete cu semnul crucii roşii.
îndată ce călăreţii îl zăriră pe guvernator şi alaiul lui. un strigăt puternic izbucni din rîndurile ostaşilor plini de praf şi toropiţi de oboseală. În urma cruciaţilor pedestraşi venea pe un cal negrei panul Lipolt Krajif, căpetenia întregii oşti. Pîlcurile de oameni treceau mereu prin fata guvernatorului şi capătul lor nu se zărea încă.
Toţi erau nemţi austrieci. Panul Lipolt adăstate pînă în clipa aceea, împreună cu toată oştirea, la Budejo- vice. Dar împăratul îi dăduse poruncă să pornească spre Tâbor, în ajutorul tînărului guvernator Rozemberk, Guvernatorul îl salută pe Lipolt şi alaiul lui de cavaleri austrieci. îşi spuseră cuvinte de bun sosit şi-şi strînseră mîinile sub cei doi peri bătrîni, pe sub a căror umbră, aşternută în calea soarelui, trecea pîlc după pîlc, pedestraşi şi călăreţi, cu steaguri pestriţe. Apoi veniră carele, scîrtîind amarnic. Pe lîngă ele şi deasupra lor se învolburau trîmbe de praf alb. mai înalte şi mai groase decît rotocoalele ce pluteau deasupra pilcurilor din fată. Apoi guvernatorul porni cu panul Lipolt spre tabără, înaintau pe o parte a drumului, alături de cetele de pedestraşi şi călăreţi. Bătrînul paracliser mergea lîngă Kokot, camerierul guvernatorului. Nu-şi mai dezlipea ochii de la şirurile de ostaşi. Arăta merfeu spre ei şi sporovăia într-una. Ge oamenii zdraveni şi voinici! Ca nişte brazi!
— Da, dar numai nemţi, întîmpină Kokot.
— Au să facă zob „frăţia" de la Tâbor. Nemţi sau nu, n-are a face. Sînt creştini adevăraţi şi crednicioşi. Dar taboriţii ? Sînt ei cumva cehi ? Paracliserul scuipă. Ce fel de cehi or mai fi şi ăia ?
Se uita mereu la pilcurile care înaintau cu paşi grei şi zgomotoşi pe şosea. Şi din nou petrecea cu privirea şirurile de ostaşi ce soseau fără încetare, de parcă n-ar fi avut sfîrşit. Drumul se înnegrise de atîta omenire şi armele sclipeau deasupra lor cu fulgerări orbitoare.
Panii ajunseră în tabără şi în urmă lor intrară pilcurile. Dinspre capătul din faţă al ordiei şi din rîn- durile cetelor venite în ajutor răsunară trîmbiţele de război. Glasul lor, ce răzbătea pînă departe, se împletea cu răpăitul darabanelor şi cu strigătele de bucurie ale gloatei.

Bătrînului paracliser, beat de fericire, îi pierise graiul. Roşu ca racul şi cu ochii strălucitori îngăima doar :

— Auzi, Kokot! Auzi, dragă frate !

În ziua aceea nu se mai gîndi nici la căsuţa lui din spatele taberei şi nici la pat. Rămase în cortul lui Kokot, alături de cortul cel mare al guvernatorului, care se înălţa puţin mai la o parte.

Panul Oldi'ich descălecă şi, împreună cu stareţul, cu panul Lipolt Krajif şi cu ceilalţi oaspeţi şi cavaleri austrieci, intră în cort. Jur împrejur începură să mişune slujitorii. Cărau oale cu vin, ulcele cu bere şi tablale pline cu de-ale gurii. În cortul guvernatorului era mare veselie şi însufleţire. Glasurile şi rîsetele se auzeau de-afară. Bătrînul paracliser şedea pe un maldăr de fîn în cortul lui Kokot. Zgomotul ce-i ajungea la urtechi îi făcea plăcere; dădu mulţumit din cap. Ţinea în mînă o stacană, ciocni cu Kokot şi o deşertă pe gît. Dar nu rămase multă vreme locului.

— Pe ăştia o să-i apuce miezul nopţii aici, zise el arătînd spre cortul guvernatorului. Zadarnic îl aştept pe stareţ. Ce să mai pierd vremea ? Are de ce să se veselească, şi el, şi guvernatorul. Aşa ajutor mai zic şi eu. Mult n-o să mai stăm în duhoarea şi în zăduful ăsta. Ştii ce, Kokot ? Mă duc să mă mai uit la nemţii şi la austr.iecii care au sosit.

Paracliserul se îndreptă spre locurile unde tabăra se mărise cu noile pîlcuri. Era acolo un furnicar şi un roi de oameni ca într-un stup. Lefegiii îşi pregăteau masa de seară sau îşi ridicau corturi şi coşmăgi. Se adunau pe lîngă căruţe şi vedeau de cai. Căutau mai ales apă, şi din pricina asta strigau în toate părţile. Pretutindeni numai nemţi şi graiuri străine.

Paracliserul nu ştia nemţeşte, însă ici şi colo se apropia de cîte unul, încercînd în fel şi chip să se facă înţeles. în cele din urmă dădu de un ostaş cu care putu să intre în vorbă. Amurgul se lăsase peste tabără şi caiere de fum se înălţau către albastrul cerului. Bătrînul găsise un ostaş carte o rupea puţin ceheşte. Află de la el că veniseră opt mii de lefegii, dar că aceştia nu erau toti. însuşi principele Albrecht pornise cu oaste şi se afla pe drum într-acolo. Va veni şi unchiul acestuia, principele de Stiria. Fiecare din ei cu cîteva mii de oameni, ba chiar şi mai mulţi. Şi are să vină şi episcopul din Passau.

— Păi... de ăştia nici n-o să mai fie nevoie ! strigă paracliserul, măcar că vestea îi mergea la inimă. Pînă atunci voi o să fiti acolo... Şi arătă spre Tâbor. Şi n-o să mai rămînă piatră pe piatră !

Cînd paracliserul se întoarse din mijlocul nemţilor, la marginea taberei îl ajunse din urmă Smrcek din Mnich, pîrcălabul de la Pfibenice, care rînduia şi ducea la locurile hotărîte noile pîlcuri de nemţi, sau le dădea în primirea ajutoarelor sale, după cum îi poruncise stăpînul. Zărindu-l pe paracliser, îl opri şi-i spuse în glumă să nu se mai arate pe-

acolo, c-o să pună nemţii mîna pe el

— .Am la mînă carte de la stareţ, cu pecetea guvernatoruluL. n-ai nici o teamă, i-o întoarse paracliserul. Da' tie ti-e frică de taboriţi.

Şi zîmbind la gîndul acesta' năstruşnic, îl întrebă dacă e adevărat că se urnesc spre ei principii din Austria şi Stiria, precum şi oamenii episcopului din Passau.

Boierul dădu din cap.

— Şi o să-i aşteptaşi şi pe ei ? Sau veti porni mai înainte ? Năpustiti-vă asupra lor.! Sînteti destui, ce Dumnezeu ! Poate de zece ori mai mulţi decît ei, dacă nu şi mai mulţi!

— Asta-i adevărat. Dar guvernatorul vrea să mai puşcărim şi mîine toată ziua, şi numai după aceea, cu ajutorul lui Dumnezeu, să ne năpustim asupra lor. Pînă atunci poate c-o să vină şi prinţul din Austria. Priafu' o să se-aleagă de ei!

— Şi-ai să te desparţi din nou de Marta, nepoata dumitale. Ea se gîndeşte şi se roagă pentru dumneata.

— Dacă o vrea Dumnezeu, am s-o văd în curînd. Rămîi cu bine !

Pîrcălabul dete pinteni calului şi se îndreptă către cortul guvernatorului. Paracliserul o luă spre căsuţa lui.

Era o noapte liniştită şi senină, noapte de vară. Dar zăpuşeala nu se ostoise de fel. Paracliserul deschise oblonul şi ferestruia lipită cu băşică de bou, şi lăsă uşa vraişte. Totuşi nu putu să stea multă vreme în pat. Desculţ Şi pe jumătate îmbrăcat ieşi din casă şi se aşeză pe o bîrnă în fata ei. Ceva mai departe se aflau cîteva case ţărăneşti. împrejurul lor' şi prin curţi erau trase o mulţime de care cu merinde pentru guvernator. Dintr-acolo se auzeau glasuri, zăngănit de fiare şi clipocit de apă.

În celălalt capăt al taberei, ici şi colo, se înălţau caiere de fum spre cerul înstelat. Pe alocuri, licăreau încă scînteieri de jeratic ce se vedeau limpede în beznă. Dar carele şi colibele păreau umbre negre care se topeau într-una singură. Corturile alburii se înălţau în văzduh de parcă ar fi fost nişte ghemotoace de ceată.

Un amestec înăbuşit de glasuri şi zgomote venea din partea aceea, pierzîndu-se în tăcerea nopţii. De undeva, din apropiere, se auzea limpede nechezatul vrleunui cal sau strigările oamenilor care făceau de strajă.

La tunuri şi la praştii era linişte. În cetate de asemenea. Paracliserul nu vedea decît turnul porţii înăl- tîndu-se în noapte ca o umbră uriaşă.

Bătrînul se uita, iscodea în toate părţile şi trăgea cu urechea. începu să se rioage, dar gîndurile îi zburau aiurea. Se gîndea la părintele stareţ care întîrzia atît de mult. Niciodată nu zăbovise la masă vreme atît de îndelungată ca acum. îşi aminti de Lounovice, de mănăstire, şi o vedea albă ca odinioară, strălucind în soare sub muntele Blanik cel înnegurat, şi apoi se vedea pe sine din nou acolo, la sărbători şi în alte împrejurări. voios şi liniştit.

Năpădit de aceste gînduri, paracliserul se duse la culcarfe fără să-l mai aştepte pe stareţ- înainte de a se culca, închise ferestrele şi uşa, căci dinspre tabără venea un miros greu. Dormi buştean. Pe la miezul nopţii, cînd stareţul apăru în sfîrşit, bătrînul dormea dus. Egumenul nu aprinse opaiţul şi nu-l deşteptă din somn. Se dezbrăcă şi după ce îşi făcu rugăciunea puse şi el capul jos.

XLVII

Noaptea erâ pe sfîrşite. începuse să se crape de ziuă. Către răsărit cerul pălise, iar aerul era mai proaspăt şi mai înviorător. Peste ierburi şi semănături căzuse roua. Ţarinile dormitau învăluite în liniştea adîncă a dimineţii. Nu se auzea încă glasul pitpalacului. Holdele se odihneau în întuneric, tăcute şi nemişcate.

Pe o coastă nu prea povîrnită, care închidea priveliştea, se aşternea un lan de grîu înalt cît omul, întin- zîndu-se pînă departe, cît vedeai cu ochii. Jos, sub coastă, pe o parte din luncă şi prin grîul călcat în picioare, poposise un pîlc de călăreţi. În dreapta şi în stînga, pilcul era tăinuit de lanul de grîu. Oamenii stăteau liniştiţi, fără să facă zgomot. Caii de toate culorile aveau şeile pe ei. Cei mai mulţi îşi ţineau capul în piept şi ochii pe jumătate închişi. Dormeau. Ici şi colo cîte unul se trîntise jos sau păştea printre semănăturile strivite.

Ostaşii stăteau lîngă bidivii, unii cu coifuri şi mantale, alţii numai în cămăşi de zale şi cu pieptare de fier. Se rezemau de şei, iar suliţele şi le înfipsescră în pămînt. Mulţi se culcaseră lîngă cai, cu dirlogii înfăşuraţi în jurul mîinii. Cîtiva se lungiseră unul lîngă altul, ceva mai la o parte de locul unde un tovarăş de-al lor vedea de animale. Călăreţii dormeau. Se odihneau după drumul istovitor pe care-l străbătuseră.

Cu şase zile în urmă plecaseră în taină din Praga şi abia acum, în noaptea asta, se apropiaseră de cetatea Tâborului, ţinta călătoriei lor. Umblaseră pe drumuri ocolite, ascunse, ca nişte hoti, ca să nu-i vadă nimeni şi să nu ştie încotro se îndreaptă. Şi ca nu cumva să se încaiere pe drum cu vrăjmaşul. Căci în vremea asta duşmanii forfoteau peste tot. Pretutindeni întîlneai pilcuri de cruciaţi sau de călăreţi mergînd la trap şi vedeai

numai prapurul catolic şi numai crucea roşie pe steaguri, pe steguleţele halebardelor şi lănciilor, pe mantale, pe sumane şi pe glugi. Toti se îndreptau către o singură ţintă : Praiga. Se duceau să întărească oastea craiului maghiar, spre a nimici cetatea cehă.

Acum însă era vorba şi de Tâbor. La Praga sosiseră vesti că oraşul cel nou al taboriţilor e prins ca într-un cleşte şi că în curînd guvernatorul care-l împresoară va primi numeroase întăriri din Austria şi Stiria. Despre guvernator trimiseseră veste fraţii de lia Tâbor. Însă despre duşmanii care se pregăteau şi se apropiau, nu se ştia nimic acolo. Despre oştile acestea, prietenii şi fraţii din părţile de miazăzi trimiseseră ştiri la Praga, şi ele au fost adeverite apoi de iscoade. Copleşiţi de aprigile veşti, hatmanii taboriti au ţinut sfat şi toti s-au alăturat părerii lui 2izka : Tâborul nu trebuie să cadă ! Dimptorivă, oştile lui Rozemberk, ca şi ajutoarele sosite din Austria trebuie ţinute pe loc. ca să nu se poată urni spre Praga.

— Se cade să-i ajutăm pe fraţii noştri, spuse Miku- lâs din Hus. Dar tu trebuie să rămîi aici, căci e nevoie de tine. Şi întorcîndu-se către fratele ¿izka, întregi : Am să plec eu 1

Sfatul l-au timut în curtea domnească de lîngă poarta pulberăriei.

După ce plecaseră de sus, de la Pohorelec, fraţii taboriti petrecuseră cîteva zile în Piaţa finului din Oraşul Nou. Apoi au fost mutaţi la curtea domnească. În ograda largă, carele erau rînduite în şiruri negre, iar staulele şi grajdurile unde se aflaseră pe vremuri caii regelui gemeau acum de caii fraţilor taboriti.

Sfatul luă sfîrşit. Într-un gang lung, ce răsuna aproape necontenit de zornăitul pintenilor şi de bocănitul paşilor grei, Zbynek din Buchov, care tocmai pleca de la adunarea sfatului, îl întîlni pe Ctibor din Hvozdno. Logofătul ieşise din odaia lui, care cîndva fusese a vreunui curtean spilcuit.

Cînd boierul din Hvozdno auzi ce se pregăteşte, se opri locului şi în ochii lui albaştri se oglindi scînteie- rea unui gînd. îşi netezi mustaţa brumărie şi zise cu grăbire •

— Plec şi eu !

— Du-te, zise Zbynek din Buchov. Eşti croit pentru aşa ceva, mai degrabă decît să stai aici. O să fie însă foarte primejdios.

Boierul nu dădu înapoi şi nici nu se răzgîndi, ci repetă mai aspru şi mai hotărît:

— Mă duc!

34*

53

1Şi plecă cu ceilalţi. Erau trei sute cincizeci. Caii fuseseră aleşi pe sprinceană şi fraţii înşişi erau toţi unul şi unul :

tineri şi voinici. Mustăţi cărunte aveau numai Mikulâs din Hus, Kunes din Belovice şi Ctibor din Hvozdno. Cu ei plecă şi Andrei. Chiar hatmanul îl alesese, în urma sfatului lui Kunes. Porniseră din Praga noaptea tîrziu, şi acum, în a şasea noapte, se opriseră la o palmă de loc în fata Tâborului. Se odihneau şi aşteptau semnul care trebuia să le vină dinspre cetate. într-acolo pornise în taină, înaintea ostaşilor, un om din Praga.
Andrei moţăia lîngă murgul său. Boierul Ctibor stătea chiar la marginea pilcului şi-şi ţinea calul de frîu. Purta pe umeri o manta, iar coiful şi-l pusese alături. Bătrînul boier privea ţintă în pămînt. Prin cap îi treceau tot felul de gînduri. Cum o fi ducînd-o Zdena ? Ce-o fi la Tâbor ? Ce-or fi făcînd preoţii aceia neastâmpăraţi ? Dar ea ? Apoi se întrebă : o fi ajuns acolo omul nostru ? Or fi aflat şi ei ceva ? Dacă nu ştiu încă nimic şi nu se urnesc, o să fie rău.
îşi roti ochii pe cer. Era încă întuneric. Ceva mai departe, într'<-un răzor vecin, se auzi glas de pitpalac.
Ar fi timpul. Şi hatmanii...
Logofătul se uită înapoi. Pe muchea povîrnişului zări două puncte negre deasupra semănăturilor. Erau Mikulâs din Hus şi Kunes din Belovice. Priveau cu luare-aminte în toate părţile, scrutând zarea. Cei doi hatmani cătau spre tabăra lui Rozemberk şi mai departe, spre oraşul ce se aşternea înaintea lor. Ziua se îngîna cu noaptea şi oraşul părea o dungă neagră.
Hatmanii vorbeau cu glas scăzut. Arătau spre satul Măsice, din spatele taberei, şi spre cetate. Apoi îi căutau eu privirea pe cercetaţii care fuseseră trimişi înainte să iscodească. Unul din ei se apropia pe jos, în grabă, printre semănături. Hatmanii îi făcură semne şi se înăltară în vîrful picioarelor ca să-i vadă, căci din partea aceea nu se desluşeau decît lanurile de grîu. Omul veni în goană către ei. Cu sufletul la gura şi roşu la fată se opri. Zdrobit de oboseală, începu să spună ceva, dar glasul i se curmă din pricina alergăturii.
O clipă după aceea, pe neaşteptate, lanul de grîu începu să se legene. Oamenii şi capetele cailor se iviră deasupra spicelor care-şi plecau vîrfurile. Caii îşi croiau drum cu pieptul prim holda deasă, călcînd-o în picioare. Şirul negru de călăreţi ieşi din semănături la cîmp deschis. Acum zăriră ceva ce nu putuseră să vadă din adăpostul lor de mai înainte. Drept în fată, la o distanţă bunicică, tabăra se întindea pînă hăt-departe, dincolo de sat. În lumina alburie a zorilor părea fără sfîrşit.
Călăreţii înaintau tăcuţi. Nimeni nu scotea o vorbă. Numai ici şi colo sforăia cîte u>n cal sau îşi scutura coama. Alteori, potcoavele copitelor se loveau de pietre, zornăind zgomotos. Apoi zăngăniră şi săbiile. La porunca hatmanilor, călăreţii le trăseseră din teacă. Pîlcul înainta

tăcut pe pămîntul moale, ca un şir lung de umbre. În frunte mergeau cercetaşii, iar după ei se înşiruiau ceilalţi în rînduri de cîte şapte.
În tabăra vrăjmaşă nu se simţea nici o mişcare. Taboriţii nu văzură înaintea lor nici o caraulă. Şi astfel, tiptil şi cu băgare de seamă, ajunseră ceva mai încolo de sat, în spatele oamenilor lui Rozemberk.
Pîlcul taboriţilor se opri pentru o clipă în dosul unui crînguşor. Erau acolo mai ales mesteceni care în ceasul acela al dimineţii băteau în alb. Pe drum, speriară o mulţime de pitpalaci. În faţa crîngului, un stol de prepeliţe o zbughi deodată în văzduh şi se lăsă undeva mai departe.
Călăreţii adăstau. La buza crînguşorului, învăluit DÎnă mai adineauri în întuneric, frunzişul unui plop tremura în adierea vîntului- de dimineaţă care începuse să bată încetişor. Andrei se uită după unchiul său, către marginea pîlcului, printre rîndurile fraţilor. În lumina vineţie şi firavă a zorilor, fetele tuturor păreau mai albe. Fiecare stătea înfipt în şa ca o stană Be piatră, cu privirile aţintite drept înainte şi cu mîinile gata să înşface armele.
Kunes se uită cu luare-aminte spre tabără, dar mai ades căta spre Tâbor. Nu mai avea răbdare. Vorbea cu Mikulâs din Hus. Cuvintele lui er!au însufleţite, dar glasul îi suna domol.
Deodată tresăriră cu toţii. Chiar şi cîţiva cai făcură o mişcare de spaimă. O lovitură de tun bubuise pe neaşteptate. Detunătura venea dinspre oraş. Se auzi apoi încă una şi încă una.
Andrei îl văzu pe hatmanul Kunes rotindu-şi sabia în văzduh şi-l auzi răsuflînd uşurat şi mulţumit:
— Domnul fie lăudat! A ajuns ! Se gîndea la omul care fusese trimis la Tâbor. Apoi, întorcîndu-se către călăreţi, grăi: Fraţilor, acu-i acu' ! Fraţii de la Tâbor au năvălit asupra lor. Auziţi ?
Tunurile bubuiră iarăşi, şi după ele se auziră altele. Se părea că oamenii lui Rozemberk răspund la atacul taboriţilor. Un strigăt sălbatic, un urlet prelung străbătu apoi văzduhul în tăcerea dimineţii.
în ciipa aceea, călăreţii din spatele crînguiui se rîn- duiră în două şiruri lungi. Unul era condus de Mikulâs din Hus, iar celălalt de Kunes din Belovice. În acesta din urmă se afla şi Ctibor .din Hvozdno cu nepotul său.
Un cercetaş sosi în goana calului, spunîndu-le că în partea aceea din spatele taberei locul e părăsit. N-au dat de nimeni pe-acolo. Toţi sînt întorşi cu faţa spre Tâbor. Călăreţul vesti aceasta celor doi hatmani care se aflau unul lîngă altul.
La auzul ştirii, fiecare hatman se duse la pilcul său. Nu mult după aceea porniră în goană, cu suliţele şi steagurile aplecate şi cu trupurile lipite de coama cailor.

Goneau năprasnic, dar în tăcere, fără să scoată o şoaptă. În urma lor rămîneau doar urmele copitelor. Mergeau drept spre tabără, trecînd peste ogoare, peste pîrloage şi semănături, prin care tăiau drumuri largi.

În curînd dispărură din preajma crînguiui, mis- tuindu-se printre lanuri, dar deodată izbucni din rîn- durile lor strigătul sălbatic:

— Hurr, Tâbor ! Hurr, Tâbor 1

XLVIII

Bătrînul paracliser de la Lounovice fu trezit pe ne-aşteptate din somn. Bubuiturile asurzitoare ale tunurilor răbufneau pînă în coliba lui. Dar bătrînul mu se sperie. De două săptămîni. de" cînd se aflau în faţa Tâborului, se deprinsese cu asemenea zguduituri neaşteptate. De astă dată, însă, îl cuprinse mînia. Ereticii ăştia s-au apucat să ne sîcîie tocmai azi cînd au sosit nemţii, ca şi cum ar vrea să le spună bun venit.

Paracliserul se uită la stareţ care dormea buştean. Apoi ieşi din căsuţă, ca să vadă ce se întîmplă. Dar în partea aceea a taberei nu zări nimic neobişnuit. Bătrî- nul se întoarse în casă, se lungi pe pat şi ciuli urechea.

I se speriase somnul. După un răstimp se încălţă, îşi trase haina peste cap şi începu să se închine.

Nu se rugă însă multă vreme. Il muncea gîndul că n-ar strica să-l trezească şi pe stareţ. Dar înainte de a o face, egumenul se deşteptă singur, tocmai în clipa cînd paracliserul, dezdoindu-şi genunchii, sărise din pat. Undeva pe-aproape se stîrnise o zarvă şi o hărmălaie sălbatică. Amîndoi se înspăimîntară, căci zgomotul se auzea doar la o azvirlitură de băţ. Stareţul puse grabnic mîna pe haine şi se îmbrăcă numaidecît.

II ajută şi paracliserul. După aceea se repeziră amîndoi afară din casă. Dar nu ajunseră departe, căci nu mai putură să răzbească. Lefegiii foiau în toate părţile. Unii la dreapta, alţii la stingă, răzleţi sau mai mulţi laolaltă, de parcă ar fi dat strechea în ei. Lîngă căsuţa stareţului şi jur împrejurul ei nu se,imişcia însă nimeni.

Ceva mai departe se iscase o învălmăşeală nemai-pomenită ; nu se vedeau decît călăreţi care strigau şi îndemnau fără istov. Chemarea goarnelor din apropiere răsuna ca un muget; ceva mai încolo se auzea răpăit înverşunat de darabane. Iar peste tot se înălţau strigăte şi îndemnuri la luptă.

Lefegiii mişunau de colo pînă colo, de parcă şi-ar fi pierdut minţile. Privirile lor speriate cătau spre dreapta, de unde răzbăteau urlete şi strigăte fioroase. Apoi se întoarseră spre stînga. Stareţul făcu la fel. Paracliserul care stătea alături, tremura ca varga. Ochii lui neliniştiţi şi în&păimintaţi alergau dintr-o parte în alta, după lefegiii care se îmbulzeau în faţa lor. Apoi îşi îndreptă din nou privirile spre stareţ. Cînd îi văzu chipul palid, simţi un

cuţit în inimă. Stareţul părea buimăcit şi speriat. Şi aşa şi era. Il străfulgerase gîndul că tabăra a fost lovită în acelaşi timp din spate, din dreapta şi din stînga. De bună seamă, pă- gînii au primit ajutor.

Dar alungă numaidecît acest gînd. De unde aveau să primească taboriţii ajutor ? Toate drumurile erau închise. Stareţul încercă să se strecoare prin mulţime şi să ajungă la cortul guvernatorului. Dar nu izbuti. Voi să facă un ocol, însă nici aşa nu reuşi. Pretutindeni, numai lefegii şi cai. începu să strige, să răcnească, să spună cine este şi că vrea să se ducă la guvernator. Dar nimeni nu-l luă în seamă. Paracliserul se ţinea după el, suspina şi-l întreba mereu, plin de îngrijorare:

— Ce s-a întîmplat ? O fi năvălit cumva duşmanul ? Ori poate că nu blestemaţii ăştia sînt pricina cumplitului vălmăşag ?

Stareţul nu-i răspunse. Privea în toate părţile şi căuta să-şi croiască drum printre ostaşii buluciţi.

În cele din urmă fură nevoiţi să se întoarcă la căsuţa lor[1]. Dar chiar în clipa aceea se întîmplă ceva neobişnuit. Stareţul văzu că mulţimea de oameni care se tot îmbulzea, se opreşte deodată şi-o rupe la fugă, întocmai ca o turmă de oi. Cuprinşi de spaimă şi în neorânduială, sooţînid strigăte sălbatice, ostaşii se năpusteau acum înapoi. Oamenii aruncau scuturile şi suliţele, iar coifurile zburau cît colo prin văzduh. Mulţi dintre lefegii se prăvăleau poticnindu-se sau loviţi de copitele cailor care se prăbuşeau. Cu nările umflate şi ochii bulbucaţi, cu coamele în vînt şi înnebuniţi de groază, animalele se ridicau în două picioare. Printre cetele de pedestraşi, tot mai mulţi cai goneau din toate părţile. Fugeau drept înainte, strivind sub copite trupurile oamenilor căzuţi. Praful se învolbura de jur împrejur şi trâmbe ne- sfîrşite se înălţau în văzduh.. Prin norii de colb se vedeau călăreţi zburând cît colo din şei sau cai ce se prăvăleau cu oameni cu tot, înghiţiţi de înspăimîntă- torul virtej. Pămîntul huia amarnic şi armele zăngăneau. Strigăte sălbatice se împleteau cu sudălmi şi îndemnuri ; din cînd în cînd se auzea glasul scurt şi pătrunzător al goarnei. Totul se amesteca într-o volbură ameţitoare. Spaima îşi pusese pecetea pe fetele oamenilor. Toti erau cuprinşi de groază şi deznădejde.

Paracliserul îl apucă de mînă ipe stareţ. Intrînd în tinda casei, preotul voi ,să iasă pe uşa din dos, în curtea vecinului unde se aflau nişte care şi cai. Dar nici pe-aici nu izbutiră să răzbească. Bulucul de oameni îi înconjură ca o apă mare, gata să-i înghită.

Stareţul văzu într-o curte nişte oameni scotînd bidiviii din grajd şi luînd-o la fugă. În altă parte, vecinii deshămau caii, se aruncau în şa, şi pe-aci ti-[e] drumul. Cîteva căruţe

zăceau răsturnate. Celelalte "fuseseră părăsite, iar oiştile ridicate păreau înfipte în văzduh.

Paracliserul începu să se vaiete cu glas taré. Era alb ca varul şi năucit de tot. Stareţul tăcea şi nu răspundea la întrebările chinuitoare ale bătrînului. Se uita doar în toate părţile, ca să vadă pe unde ar putea să iasă din împresurare. Cînd se întoarseră din nou în fata căsuţei, se oprir'ă înspăimîntati. Un urlet năprasnic dudui de jur împrejur :

— Hurr, Tâbor ! Hurr, Tâbor !

Prin uşa deschisă văzură un pîlc întreg de călăreţi care strigau în goana lor sălbatică : „Hurr, Tâbor !" În lumina dimineţii treceau ca nişte vedenii, secerînd în dreapta şi în stînga.

Stareţul trînti uşa cu putere şi luînd scara din coltul tindei, o propti la gura podului. Apoi, tinînd-o bine, strigă paracliserului cu înfrigurare :

— Suie-te !

Bătrînul se urcă anevoie şi era cît pe ce să cadă de pe trepte. Cînd ajunse în întunericul podului, se sui şi stareţul. Trase apoi scafa după el. Paracliserul, slăbit peste măsură, nu putu să se mai tină pe picioare. Căzu grămadă şi oftă. Apoi îşi împreună mîinile. în- găimînd :

— O, Doamne, milostive Dumnezeule I întocmai ca acolo... întocmai ca acolo, în curtea aceea 1

Stareţul se apropie de coama casei şi se uită printr-o crăpătură largă. Razele soarelui învăluiau pămîntul. Egumenul îşi dădu seama de prăpădul de afară. Tabăra parcă nu fusese nicicînd acolo, şi toţi fugeau încotro vedeau cu ochii. Amărăciunea, mînia şi durerea sfîşiară inima acestui bărbat vajnic. Stătu o clipă nemişcat, uitîndu-se la îngrozitoarea învălmăşeală. Nu-şi pierduse încă nădejdea că va scăpa cu viată. Se mîn- gîia cu gîndul că totul dimprejur se va prăvăli, se va spulbera, dar oă într-un fel sau altul el o să scape teafăr. Şi se bucura din toată inima că nu era îmbrăcat în veşmintele albe ale ordinului său.

În preajma lor urlau talazurile acestei vijelii înspăi- mîntătoare. Uneori căsuţa părea că se clatină sub zgu- duirea unor lovituri năprasnice. Strigăte, înfricoşătoare, glasuri de trîmbită, chiote, tropot de cai şi huruit de care, toate se împleteau într-o hărmălaie bezmetică pe care o acoperi deodată un cîntec puternic, asemănător unui muget de vînt. Se apropia în grabă şi spinteca văzduhul ca o iazmă de spaimă.

Paracliserul gemea cu glas tare. Fără voie, stareţul se curmă de mijloc şi plecă din dreptul crăpăturii. Soarele răsărise, şi prin prleajma căsuţei se vedea acum trecînd cu paşi grabnici o mulţime de pedestraşi taboriţi. În fruntea lor mergea un preot bărbos, care ţinea deasupra capului un artofor de lemn. După el veneau bărbaţi, unii

cu bărbi, alţii fără, cu căciuli şi coifuri în cap, înarmaţi cu îmblăcii ferecate şi cu suliţi. Toţi erau cuprinşi de o înflăcărare sălbatică.

în tinda căsuţei stăpînea liniştea. Dar după cîtva timp odăile de jos vuiră de zgomot. Se auzeau strigăte, lovituri, forfotă de oameni şi freamăt de bucurie. Stareţul se apropie de gura podului. înţelese că cei de jos găsiseră sacul, armura şi veşmintele lui albe, călugăreşti. îl cuprinse spaima şi-i îngheţă sîngele în vine. Uitase de lucrurile rămase acolo. Zgomotul şi valma de glasuri înfierbântate de sub gura podului îl zguduiră. Stareţul îi auzi căutînd scara. Aşadar nu mai aveau decît o clipă de trăit. Se apropie de paracliser. Bătrînul plîngea cu hohote, prăbuşit pe scîn- duri. În timp ce preotul vorbea cu el, bătrînul se în- cleştă de mîinile lui.

De jos se auzi un strigăt: găsiseră în spatele casei nişte ostrteţe. Cineva le rezemă de perete şi se urca acum la ei. Egumenul era foarte palid şi stătea în întuneric lîngă paracliser. Privirile îi erau aţintite asupra gurii podului. Prin crăpăturile din acoperiş se strecurau firave razele aurii ale soarelui de dimineaţă. În lumina lor, stareţul zări ivindu-se la gura podului un cap bărbos, acoperit cu o glugă pe care era cusut un potir roşu.

îndată ce-l văzu pe egumen, taboritul scoase un strigăt şi săltîndu-se în pod, se repezi la el cu sabia în mînă. În urma lui veniră încă doi.

Paracliserul nu se mai putea ţine pe picioare. Ta- boriţii se răstiră la el, poruncindu-i să coboare. Dar bătrânul parcă se prostise ; nu mai simţea nimic. Se mişca în neştire, ca o momîie. Coborî din pod în urma stareţului. De pe la jumătatea ostreţelor se prăvăli. Îi auzi pe cei din jurul lui chicotind. Bărbaţii rîdeau cu glas răguşit, iar femeile cu hohotiri ascuţite, pătrunzătoare.

În jurul paracliserului se îngrămădise o mulţime de prăştiaşi şi de femei. Bătrîne şi tinere, voinice sau sfrijite, legate la cap cu testemele sau cu şuviţele de păr fluturînd în jurul frunţii. Unele dintre ele erau înarmate, altele fără arme.

Bătrînul nu putea să vorbească. Stareţul stătea în mijlocul încăperii. Paracliserul îi văzu pe cei de faţă înghesuindu-se în jurul preotului. Femei şi bărbaţi cu îmblăcii în mîini îi arătară veşmintele albe. Stareţul recunoscu că sînt ale lui.

Drept răspuns un răcnet sălbatic izbucni din piepturi. Cîţiva taboriţi se năpustiră afară, strigînd cît îi ţinea gura căi au pus mîna pe stareţul cu veşminte albe. Cei rămaşi **în casă** erau gata**-gata §ă-l** sfîşie. Se repeziră la el şi-l îmbrinciră, cărîndu-i ghionti şi zbor- şindu-se amarnic. O fiară care l-a înduplecat pe guvernator să se lepede de potir! Urlau la el că a izgonit din tabără pe preoţii care împărtăşeau sub ambele chipuri.

De afară năvăliră acum alţi fraţi, înghesuindu-se în tinda casei. în fruntea lor se afla un ţăran bătrîn; cu un îmblăci în mînă, el striga în gura mare că-l cunoaşte bine pe stareţ, căci a fost iobag pe moşiile mănăstirii.
Bătrînul ţăran, cu îmblaciul ferecat în mînă, se uită încruntat la stareţ şi strigă :
— Asta-i !
Paracliserul văzu negru înaintea ochilor. Cuprins de-o durere sfîşietoare, îll îmbrătişă pe egumen şi strigă ceva cu glas răguşit. Preotul, însă, dîrz şi dispreţuitor, tăcea. Unul din fraţi îi aruncă la picioare lanţul de aur şi-l strivi sub călcîi, zdrobind şi crucea atîrnată de el.
Tntre timp, ceilalţi duseră afară cu mare tărăboi veşmintele albe şi armele stareţului. Prăştiaşii şi femeile se întoarseră în încăpere cu maldăre de paie şi fîn, pe carte le aruncară în jurul celor doi zălogi. Odaia fu umplută cît ai clipi. Stareţul şi paracliserul rămaseră singuri. Apoi de-afară se auziră lovituri. Taboritii înţe- peneau uşile şi obloanele ferestrelor, chiuind şi sco- tînd tot felul de strigăte.
Atunci stareţul căzu în genunchi. Paracliserul zăcea în nesimţire pe podea. Buzele preotului pierduseră orice culoare, iar fata îi era albă ca varul. Cu glas stins în- găimă :
De proţundis ad te clamam, domine![1]
Rostise aceste cuvinte cu nespusă sfîşiere, însă din tot sufletul. Stareţul îşi înălţă privirea tulbure spre tavanul odăii. Sărăcăcioasa încăpere era zăvorită şi astupată din toate părţile. înăuntru stăruia un întuneric înăbuşitor. în clipa aceea răbufniră trîmbe de fum şi flăcările începură să duduie.
Afară, în fiaţa casei, şi mai departe, de jur împrejur, strigătele şi cîntările fraţilor taboriţi treceau biruitoare peste tabăra părăsită de oamenii lui Rozemberk. Cea mai cumplită hărrtiălaie era însă lîngă întăriturile sfă- rîmate şi alături de cele două praştii mari. lăsate în voia soartei.
XLIX
Ostaşii lui Rozemlberk şi nemţii din Austria au rupt-o la fugă într-o nemaipomenită neorînduială, lăsînd totul baltă : răniţi, bolnavi, corturi, căruţe şi o pradă bogată. Duşmanul era urmărit de taboriţi, mai ales de călăreţi, în frunte cu Mikulâs din Hus şi Kunes din Belovice. Ceilalţi rămaseră în tabăra cucerită, căutîndu-i mai cu seamă pe fraţii răniţi, spre a-i duce în cetate. Dar n>u găsiră prea mulţi ; în schimb aflară sumedenie de răniţi din cetele lui Rozemberk.

---

[1] **În ceasul din urmă. către tine, o Doamne, îmi îndrept ruga (în limba latină, în text), (n.r.)**

Cea m!ai mare parte din fraţi alerga după pradă. Larmă cumplită făceau cei care năvăliseră în .cortul guvernatorului, unde găsiră multe lucruri de preţ, arme, veşminte şi bani cu nemiluita. Pe tot cuprinsul taberei lui Rozemberk, cît vedeai cu ochii, zăceau împrăştiate lucruri de tot felul, de parcă ar fi fost lăsate înadins acolo : scuturi cu zugrăveli sau lucrate din piei întinse, coifuri, săbii, lăncii, săgeţi risipite ori rămase în tolbe de lemn sau din piele de viezurte, ici- colo sumane sfîşiate, călcate în picioare, glugi, îmblăcii şi dăsagi. Totul într-un talmeş-balmeş înfricoşător, printre corturi şi coşmăgi. În mijlocul taberei şi pe peticul de pămînt de dincolo de Tâbor pe unde se scurseseră fugarii şi urmăritorii lor, multe adăposturi fuseseră Răsturnate sau strîmbate din loc.
În ţărîna răscolită, zăceau leşurile vrăjmaşilor. În- tr-un loc stateau claie peste grămadă, în altă parte se prăbuşiseră într-o rînă, unii zăceau cu faţa în sus, alţii cu obrazul în pulbere şi cu degetele înfipte în ţărînă.
Pe unii moartea i-a prins cu mîinile încleştate pe arme. Toti erau plini de sînge.
Soarele îşi vărsa nemilos dogoarea asupra cîmpului înspăimîntător, scăldat în sînge, acoperit cu leşuri de oameni şi stârvuri de cai. Hoiturile animalelor încre- menite cu picioarele în văzduh înnegriseră locul. Pot- coavele şi podoabele de metal de pe curele scînteiau în lumina soarelui.
Dar nimeni nu se sinchisea de toate acestea. Prin apropiere scîrtîiau carele lui Rozemberk, care acum se îndreptau spre Tâbor, încărcate cu pradă. Pe lîngă ele mergeau fraţii, în cete sau numai cîte unul, însoţind chervanele luate de la duşman. Pretutindeni pe cîmp forfoteau prăştiaşi şi femei taborite. Toti adunau cu rîvnă arme şi armuri şi le făceau grămezi. Se opreau din lucru numai pentru o clipă, atunci cînd treceau pe lîngă ei fraţi care duceau ostaşi prinşi sau cai de luptă încătărămatî şi înşăuati, aşa cum puseseră mîna pe ei în toiul bătăliei.
Feciorul din Hvozdno se întoarse în tabără împreună cu pilcul fratelui Kunes din Belovice. Il urmăriseră pe duşman pînă la amiază. Aduceau cu ei un număr de. cai luaţi de la vrăjmaşi şi cîţiva ostatici mai simandi- coşi: cavaleri austrieci.
Andrei nu era atît de voios pe cît s-ar ti cuvenit să fie după o asemenea mare biruinţă. Locul de lîngă el era gol. Unchiul său cu părul cărunt nu mai călărea alături. Tot drumul de la Praga şi chiar în timpul iureşului din zorii zilei, cînd s-au năpustit din spate asupra taberei lui Rozemberk, Andrei îl avusese pe Ctibor lîngă el. Il văzuse în luptă în apropierea lui, lovind în dreapta şi în stînga ca un flăcău. Deodată, însă, în vîrtejul încăierării, îl pierduse din ochi. Dar nu-şi dădu seama decît după ce ieşi din

tabără, urmărind duşmanul care o luase la fugă, şi anume în clipa cînd îl opri hatmanul.

Din pîlc nu lipsea numai boierul dim Hvozdno. Totuşi, fraţii se mîngîiau cu gîndul că poate nu pieriseră în luptă, ci în învălmăşeală or fi luat-o cumva razna peste cîmpuri, ajungînd în altă parte. Feciorul se alina şi el cu gîndul ăsta. Dar nu era pe deplin liniştit şi de aceea nu se putea bucura din toată inima de biruinţa cîştigată. Pe drum se uita în toate părţile după unchiul său. Cînd se opriră în tabără ca să răsufle oleacă, să dea cailor nutreţ.şi să-i adape, Andrei întrebă de Ctibor pe oricine îi ieşi în cale. Apoi îşi legă murgul lîngă ceilalţi cai, de gardul unei case, la capătul taberei, de unde fraţii plecau cu ultimele care rămase de la Rozemberk. Şi după ce-şj îngriji murgul sleit de puteri, în loc să se aşeze la umbră, pe iarba călcată în picioare, aşa cum făceau cei mai mulţi dintre fraţi, sfîrşiţi de oboseală, Andrei plecă îndată, fără zăbavă, cu coiful în cap, plin de praf şi murdar, îndreptîndu-se către o casă pîrjolită din marginea taberei, despre care auzise lucruri ciudate.

În jurul unei căsuţe mistuite de foc, din care nu mai rămăseseră decît resturile de paiantă ale pereţilor negri şi arşi, se îngrămădeau fraţi, surori şi prăştiaşi. O soră cu părul despletit căzîndu-i şuviţe pe tîmple şi pe gîtul gol, ars de soare, îmbrăcată într-o rochie de culoare închisă, stătea pe un butuc pîrjolit şi arăta spre casă cu mîinile întinse. Casa era plină de moloz, de jeratic, de cenuşă şi grinzi negre şi prefăcute în tăciuni. Femeia avea chef de vorbă şi-i plăcea să spună celor de fată tot ce văzuse. Iată, aici l-au prins ! Cu ochii ei l-a văzut pe stareţul de la Lounovice coborînd din pod. Pe stareţul acela care a uneltit atîtea împotriva taboriţilor. Şi colo e odaia unde a stat — şi ce ţîfnos era ! Dară mi-te celălalt!

Din cînd în cînd cei de fată îi curmau vorba cu strigăte de încuviinţare. Feciorul tăcea. De stareţ nu-i părea rău, dar se

gîndi la bătrînul paracliser care trebuie să fi suferit cumplit de frică. Totodată îi apăru în minte călugăriţa de la Hvozdno, şi de astă dată mai limpede ca oricînd

.În drum spre pîlcul său, Andrei se gîndi mereu la ea. Ce-o să spună tînăra călugărită cînd va afla cele întîmplate ! Şi fără îndoială că o să afle chiar azi, fiindcă guvernatorul Rozemberk o să se oprească de bună seamă la Pribenice. În altă parte nici n-are unde să se ducă. Acolo e locul cel mai apropiat şi cel mai sigur.

După ce se odihniră oleacă, ostaşii din pîlcul lui Andrei încălecară şi porniră spre oraş. Pe ostatici îi duceau legaţi. Aveau cu ei şi caii pe care puseseră mîna. Trecură prin tabăra pustiită de iureşul bătăliei, printre bordeiele şi corturile răsturnate şi împrăştiate în toate părţile, printre leşuri şi hoituri, în jurul cărora bîzîiau roiuri negre de muşte.

Din loc în loc dădeau peste bălti de sînge închegat. Era o prăfăraie nemaipomenită, amestecată cu o du- hqare iute şi înăbuşitoare.

Abia lîngă oraş călăreţii se simţiră mai la largul lor. Acolo putură să înainteze mai în voie. Drumul era înţesat de căruţe, unele se îndreptau spre tabără ca să încarce pradă, altele se întorceau în oraş, pline ochi cu fel de fel de lucruri. Cînd ajunseră la porţile scri- jilite şi ciopîrtite de prăştiaşii duşmani, se opriră. Porţile se vădeau încă destul de trainice. Acolo se în- tîlniră cu o ceată de fraţi şi surori care le ieşise în întâmpinare. În fruntea lor mergea preotul Mikulâs din Pelhfimov şi cîţiva din tovarăşii săi. Kânis şi Bydlin- sky nu se aflau printre ei. .

Toti cîntau. îndată ce-l zăriră pe Mikulâs din Hus şi pe fratele Kunes călare pe un cal voinic, precum şi pe ceilalţi fraţi călări, fraţii şi surorile izbucniră în strigăte de bucurie. Kunes, cu părul cărunt, plin de bucurie, îşi vîntura sabia şi striga răguşit:

— Slavă celui de sus ! Slavă celui de sus !

După aceea, Kunes începu să cînte împreună cu pîlcul de călăreţi, cu panul Mikulâs şi cu fraţii care ieşiseră să-i întîmpine. Şi cîntînd intrară în cetate.

Andrei uită de orice grijă şi oboseală. Pieptul i se umflă de bucurie şi ochii îi alergau veseli în toate părţile. Cîntecul şi strigătele de bucurie ale celor ce le ieşiseră înainte se amestecau cu tropotul cailor şi cu vuietul de sub bolta turnului ce străjuia porţile. Cînd ajunseră pe uliţele oraşului, feciorul se uită în dreapta şi în stînga, căutînd în mulţime pe Zdena şi pe unchiul său, care poate ajunsese înaintea lor în cetate. Dar nu zări pe niciunul din ei. în piaţă descălecară şi se îndreptară către biserică.

După săvîrşirea slujbei de mulţumire, feciorul o luă în grabă spre spital. Acolo era vai şi amar. Toate încăperile gemeau de răniţi. Şi mereu soseau alţii. Nici un colţişor nu mai era liber. Andrei străbătu toate încăperile. Pe paturile înjghebate în pripă zăceau răniţi cu mădularele oblojite. Fraţii şi mai ales surorile îi ajutau din răsputeri. Le legau rănile, le aduceau apă sau îi mutau dintr-o parte în alta.

Freamătul acesta din încăperile spitalului şi glasurile celor sănătoşi se împleteau cu vaietele de durere, în care se amestecau suspine şi gemete de suferinţă, mai ales acolo unde felcerul, îmbrăcat într-o haină uşoară, şi ajutoarele lui, curăţau rănile şi presărau prafuri pe ele. Andrei se opri la fiecare pat, dar nu-i găsi pe cei pe care-i căuta. Nici Zdena,. şi nici unchiul său nu erau acolo.

De la spital se îndreptă în grabă spre casa logofătului. Pe drum văzu pretutindeni jale şi suferinţă. Mulţi răniţi zăceau pe paie în tindele caselor sau pe pămîntul gol, aşa cum fuseseră aduşi din tabără.

Intrînd în casa logofătului, feciorul zări un pat în care se afla un bolnav. Era unchiul său, şi Zdena stătea aplecată asupra lui. Bătrînul era oblojit la cap şi zăcea de parcă ar fi fost mort, cu obrajii vineţi şi supţi. Avea pe el doar o cămaşă albastră şi era acoperit cu un suman. Coiful şi armura luceau alături pe duşumea. Lîngă ele se aflau botforii de călărie, dintre care unul — plin de sînge închegat.

Zdena stătea nemişcată lîngă rănit, privindu-l tristă şi urmărindu-i cu luare-aminte răsuflarea. Cînd îl zări pe văful ei, ochii începură să-i lucească mai tare. Se ridică repede, ca să-l întîmpine.

— Cum se simte ? întrebă Andrei speriat.

Zdena îi făcu semn să vorbească în şoaptă şi rosti apoi:
— Destul de rău. Are două răni.
— Unde o are pe a doua ?
— La picior. Aceea e mai îngrijorătoare. Cea de la cap e mai uşoară.
— Unde l-au găsit ?
— Nu ştiu. Fraţii l-au adus.
— Şi cum...
Andrei nu sfîrşi vorba, dar din privirea lui, pironită pe buzele verişoarei, se desprindea o întrebare. Tîmăra femeie oftă adînc şi spuse apoi în şoaptă :
— Poate se va îndura Dumnezeu.
L
în fiecare zi, dimineaţa şi seara, ba uneori şi peste zi, călugăriţa Marta se ruga în capela castelului pentru biruinţa guvernatorului, pentru unchiul ei, pentru stareţ şi pentru bătrînul paracliser. La început, cînd au plecat la Tâbor, Marta a avut o strîngere de inimă. Dar iată că din tabără veneau acum în fiece zi numai veşti bune. Toti erau sănătoşi, iar stareţului îi merseseră toate în plin. Blestemaţii de taboriţi din cetate erau gata să se înăbuşe. în curînd, guvernatorul o să se năpustească cu toată puterea asupra meterezelor.
După aceea au trecut şi austriecii prin apropiere, îndreptîndu-se tot într-acolo. Ajunse şi la urechile Martei că sînt cîteva mii. Acum se va sfîrşi cu Tâborul. Omul care adusese vestea, sosise seara la Pribenice.
A doua zi după liturghia de dimineaţă, Marta porni spre tîrguşorul de pe malul apei. Se ducea acolo zilnic şi-i învăţa pe copii tot felul de rugăciuni, povestindu-le întîmplări din scriptură. Apoi, după ce mai stătea oleacă de vorbă cu ei, ieşea pe poartă şi se îndrepta către podul de peste apă. De acolo o lua spre castelul de pe stîncă. Cînd ajungea la mijlocul podului, se oprea şi se uita la apă, la malurile stîncoase şi la coastele scăldate în lumină albăstruie, printre care se furişa rîuletul.
în dimineaţa aceea, cînd se întoarse acasă, soarele era de două suliţe pe cer. Marta păşea agale pe cărăruie. Deodată se opri. Apoi îşi iuti pasul. Sus în cetate goarna sunase ca niciodată, puternic şi îndelung. Se auzea de asemenea şi vuiet de glasuri, paşi grăbiţi şi strigăte. Cînd intră îri curtea castelului, rămase încremenită. Ograda gemea de pedestraşi şi călăreţi. De pe caii înspumaţi, apa curgea şiroaie, umezind tărîna. Călăreţii erau leoarcă, mulţi dintre ei fără coifuri, fără cuşme şi fără platoşe, îmbrăcaţi la repezeală, care cu ce apucase. Marta îl zări şi pe guvernator. Nici el n-avea coif şi nu mai purta armura aceea frumoasă şi strălucitoare, cu care

plecase la luptă. Vai, şi cum arăta ! Plin de praf şi cu hainele ponosite. Parcă era o sperietoare !
Marta îl văzu pe guvernator în clipa cînd aruncă frîul peste gîtul calului şi descălecă. Era pămîntiu la faţă. Panul din Rozemberk şontîcăia acum mai rău ca înainte. N-avea toiagul lui obişnuit şi se sprijinea în sabie. Clocotea de mînie. Călugăriţa se minună auzind cît de scurt şi de tăios porunceşte celor care veniseră cu el. Cîtiva oşteni erau oblojiţi la cap şi la mîini. Şi cum l-a mai repezit pe episcopul de Nicopole, care se apropiase speriat şi plin de teamă !
Marta zări toate acestea în fugă. Privirea ei alerga nerăbdătoare peste capetele oamenilor din alaiul pa- nului. Cuprinsă de spaimă şi de presimţiri rele, ochii ei îl căutau pe unchiul său, pe stareţ, pe paracliser. Dar nu-i văzu pe niciunul. Se cutremură toată, bănuind că s-a întâmplat ceva groaznic, din care o părticică se desfăşura acum în faţa ei. După o plecare atît de măreaţă, o astfel de întoarcere 1 Şi unchiul... şi stareţul... Dar uită numaidecît de ei.
35*
54
7Tînărul guvernator făcu doar cîţiva paşi spre castel şi se opri. Cuprins de o mînie înfricoşătoare, strigarea ieşit din minţi. Marta îl văzu apucînd sabia şi amenin- tînd cu mînerul ei; apoi se răsti la preotul castelului care-i ieşise înainte.
Fata inu ştia şi nici nu încerca să ghicească pricina mîniei panului. Ceea ce vedea în faţa ochilor o umplea de spaimă.
în alaiul guvernatorului era o mare frămîntare. Se auzi o poruncă aspră şi cîţiva lefegii din castel săriră de la locurile lor. Apoi scoaseră din rînduri pe un preot, pe care-l înghiontiră ca pe un hoţ de drumul mare. Marta se uita la ei şi nu-i venea să-şi creadă ochilor. Lefegiii se îndreptau cu el spre turnul rotund al castelului, tot aşa cum altădată duseseră acolo iscoadele taborite.
Călugăriţa îşi aruncă întîmplător privirile spre foişorul turinului, prin a cărui ferestruie se pleca în afară obrazul bărbos al lui Odolen.
Fata privea fără să înţeleagă. Şi totuşi... Lefegiii îl duceau pe preot spre uşa pe care dispăruseră altădată taboriţii prinşi. Călugăriţa ştia de la bătrîna Agneska că uşa aceea duce la o scară şerpuitoare, de unde, peste o punte, se poate ajunge la turnul cel mare şi la temniţă.
Cînd Marta îşi întoarse privirile, tînărul guvernator era tot acolo. Apoi se îndreptă spre palat, însoţit de cîţiva boieri. Abia acum începu să se deşerte sacul cu veşti. Slujitorii castelului alergară, care cum putu, să afle de la însoţitorii şi de la lefegiii stăpînului ce anume s-a în- tîmplat.
Cuprinsă de temeri şi nelinişti, Marta uită de veşmîntul

alb ce-l purta. Şi ea care de cînd se afla aici la castel ocolise toţi bărbaţii, se strecură printre ei, întrebîndu-i de unchiul său, de stareţ şi de paracliser. Dar veştile despre unchiul ei se băteau cap în cap. Unii spuneau că a fost luat ostatic de către taboriţi, iar alţii credeau mai degrabă că e mort. Despre stareţ şi paracliser nu ştia nimeni nimic.
Cît mai zăbovi în curte, Marta abia se putu stăpîni să nu plîngă. Apoi se îndreptă în grabă spre odaia ei, neliniştită şi înspăimîntată. După masă, bătrîna Agneska trecu pe la ea şi-o găsi îngenuncheată în faţa- scăunelului de rugăciuni. Avea ochii roşii de atîta plîns.
Bătrînica o linişti cum putu. Oamenii guvernatorului se risipiseră încotro văzuseră cu ochii. Mulţi dintre ei fugiseră sprţe Sobeslav şi spre Praga. Agneska îşi dădu cu părerea că.unchiul Martei şi stareţul se găsesc desigur la Sobeslav. Vorbi apoi despre mînia care-l cotropise pe guvernator în curte, adăugind că în camera lui se aprinsese şi mai aprig.
— Dar preotul ? întrebă Marta.
— L-au legat de butuc ca pe un lotru, alături de cei doi taboriti.
— De ce ?
— Fiindcă nu s-a supus poruncii şi a împărtăşit oamenii sub ambele chipuri. O, draga mea ! E vai şi amar de toti aceia care ţin la potir. Chiar acum au plecat oamenii guvernatorului cu porunci către toti pîrcălabii de pe moşiile sale, ca să lege cobză pe orice preot care nu vrea să se înduplece şi să împărtăşească sub un singur chip. Să-i lege şi să-i închidă pe toti, şi-apoi — la butuc cu ei! Milostivul nostru stăpîn e cumplit de mîniat şi de pornit împotriva celor care sînt de partea potirului. Şi asta, ştii, numai din pricina în- frîngerii de la Tăbor. O ! Acolo a fost rău de tot!
Văzînd că tînăra călugăriţă se cutremură din nou de spaimă, Agneska începu s-o mîngîie. Să nu se sperie şi să nu se gîndească numai la rele. Unchiul ei o să se întoarcă, şi dacă nu el, au să sosească în orice caz veşti bune de la Sobeslav.
Dar înainte de a sosi ştirile de care vorbise Agneska, se ivi tot ea, în aceeaşi zi, spre seară, la tînăra călugăriţă. Intră în odaie gîfîind şi cu sufletul înfricoşat. Stăpînul încă nu se domolise. Se plimba tăcut de colo pînă colo prin odaie şi deodată începea să urle batjocoritor.
— Şi cei doi din turn, ştii, cei doi taboriti, — adăugă bătrîna, — au fost puşi din nou la cazne. Aşa a poruncit. stăpînul în clocotul mîniei sale. Dar unul din zălogi era pe moarte din pricina caznelor la care a fost pus mai 'nainte. Şi numai ce l-au întins pe scară, că şi-a şi dat sufletul. Aşa că l-au chinuit doar pe celălalt. Ştiu asta de la Odolen; el ¡mi-a spus totul. Dar e mai mult ca sigur că

nici acesta n-o s-apuce dimineaţa. Iar adineauri au adus alti doi preoţi legaţi. Sînt de undeva din apropiere. Se zice că unul e de la Sudomerice. I-au suit în turn şi i-au pus la butuci, fiindcă n-au vrut să se lepede de potir.
Bătrîna amuţi deodată. Mârta care stătea la fereastră scoase un ţipăt înăbuşit şi arătă cu mîna afară. În lumina piezişă a amurgului treceau prin curte doi inşi care duceau trupul unui om, iar în urma lor se iviră alti doi cu o povară asemănătoare. Îi duceau fără targă, de mîini şi de picioare, aproape tîrîş, ca pe nişte hoituri.
În odaia Martei o clipă se făcu tăcere.
— Ei sînt 1 glăsui deodată Agneska. Cei doi taboriti!
— Morţi I îngăimă Marta îngrozită.
Bătrîna dădu din cap şi apoi întregi:
— I-au schingiuit pînă şi-au dat sufletul. Acum îi duc la spînzurătoare. Dacă o să se afle la Tăbor...
— Dar unchiul... şi toti ceilalţi... O, doamne 1
— Vai! de noi, scumpa mea 1 Vai de noi! E rău de tot ! Să-i mulţumim lui Dumnezeu că ne aflăm la Pribenice. Aici încaltea sîntem la adăpost. Nu ni se poate întîmpla nimic. În altă parte n-aş vrea să fiu ! Nu ! Nicăieri n-aş vrea să fiu acum. Taboritii ăştia... Numai diavolul îi ajută !
Peste noapte, Marta aproape n-a închis ochii. Zdruncinul din timpul zilei, cînd a văzut taboriţii schingiuiţi, i-a alungat somnul. Nu mai puţin nesiguranţa şi aşteptarea care nu se mai sfîrşea. Se mîngîia totuşi cu nădejdea că unchiul şi stareţul, după ce-au fugit înspăi- mîntati din locurile acelea, s-or fi îndreptat încotrova. Vor veni la noapte sau vor trimite ştiri la castel.
Pînă seara au mai picat, ce-i drept, cîţiva oameni din tabăra lui Rozemberk, care Dumnezeu ştie pe unde au rătăcit şi au stat ascunşi. Cu ei au venit şi cîţiva răniţi, aduşi pe cai şi în căruţe. Iar peste noapte s-a auzit de cîteva ori sunetul goarnei şi castelul a fost trezit din somn de alţi fugari, unii răniţi, alţii teferi.
Boierul Smncek şi stareţul nu se aflau printre ei şi nici veşti demne de crezare nu sosiră despre dînşii. Cei mai mulţi fugari nu ştiau nimic de soarta lori. Unii spuneau că-i văzuseră, alţii chibzuiau că Smricek pierise. de bună seamă în timpul luptei. Abia a doua zi, la un oeas tîrziu al după-amiezii, sosi o veste mai sigură. Se spunea că pîrcălabul este rănit şi se află în mîinile taboriţilor, iar stareţul a fost ars.
Pîrcălabul care ţinea locul lui Smrcek îi aduse Mar- tei vestea, adăugînd că nu e sigur de temeinicia ei, dar că la Sobeslav nu se află niciunul din cei doi. Marta izbucni într-un plîns amar. Soarta stareţului şi a bă- trînului paracliser o zguduise puternic.
Cînd veni la ea Agneska, încă plîngea. Bătrîna nu mai putu s-o molcomească. încuviinţă doar că vestea despre

stareţ e adevărată. Apoi îi căină şi ea pe amîn- doi, afurisindu-i pe taboriţi, care erau nişte păgîni. Ia să poftească să asculte Marta cîte săvîrşesc procleţii ăştia pe-acolo! Nici măcar nu îngroapă trupurile celor căzuţi în luptele din faţa oraşului. Îi ard la un loc cu paiele, cu bordeiele şi gunoaiele din tabără — ca nici de liniştea unui mormînt să nu aibă iparte măcar. În faţa oraşului Tâbor rugurile îşi învolburează pălălaia pînă-n slăvi.
Apoi Agneska începu să-i blesteme din nou pe taboriţi şi s-o mîngîie pe Marta. Dumnezeu n-o să îngăduie mult timp, nu poate să îngăduie.
Marta n-o asculta. îngenunchease lîngă scăunelul de rugăciuni şi-şi rezemase fruntea de el. Suspina. Apoi începu din nou să plîngă. A doua zi, însă, cînd din capela castelului se auzi dangătul clopotului de îngropăciune pentru cei care pieriseră lîngă Tâbor, Marta conteni oleacă din plîns. Şi tot astfel se întîm- plă şi cînd episcopul de Nicopole, călugăr şi doctor întru ale sfintei scripturi, care altădată hirotonisise pe preoţii husiţi, făcu la capelă o slujbă pentru pomenirea morţilor, dînd apoi împărtăşania sub un singur chip.
Guvernatorul nu luă parte la slujbă. Plecase în zorii zilei la Sobeslav, cu gînd ca de-acolo să se ducă la Krumlov. Ieşind din capelă, Marta zări un mic pîlc care se apropia, venind dinspre porţi şi îndreptîndu-se către turn. Lefegiii aduceau iarăşi doi preoţi, de astă dată tineri, voinici, cu bărbi lungi. Erau legaţi ca nişte tîl- hari şi însoţiţi de patru oameni — ţărani, trei mai în vîrstâ şi unul mai tînăr. Călugăriţa nu mai întrebă nimic. Văzu că-i duc pe. toţi în temniţa din turn. Era sigură că din pricina potirului.
LI
Mikulâs din Bus nu rămase cu călăreţii lui la Tâbor. După cumplita înfrîngere suferită de guvernatorul din Rozemberk în zorii zilei de duminică 30 iunie, nu mai era nevoie de ei acolo. În schimb, puteau fi de folos la Praga. Călăreţii purceseră deci chiar a doua zi, luni după-amiază. De data asta, însă, nu mai erau atîţia ca la venire. Vreo douăzeci dintre ei fuseseră răniţi şi rămăseseră la spital, iar cîţiva pieriseră pe cîmp, în încăierarea din faţa oraşului.
Andriei nu încălecă tot atît de vesel ca înaintea plecării din Praga. Pe cînd se rînduiau în piaţă, în faţa ciuberelor, feciorul cătă mîhnit către aripa pilcului unde se aflase ieri unchiul său. Şi i se părea că-l vede aievea cum se saltă în şa alături de ceilalţi, cu coiful în cap, cu armura pe el, plin de viaţă, vajnic şi însetat de luptă. Şi acum zace în odaia Zdenei, fără vlagă, oblojit la cap şi la picior,, slab şi cu obrajii păliţi. înainte de plecare, flăcăul trecuse pe la dînsul. Boierul a deschis ochii şi s-a uitat la el, dar în aşa fel, încît nepotul şi-a dat seama că nici nu l-a recunoscut.

Grija de unchiu-său mistui în sufletul feciorului bucuria izvorîtă de pe urma biruinţei cîştigate.
Dar de îndată ce porniră, însoţiţi pînă la porţi de preoţi şi de fraţi, şi ieşiră afară, în cîmp, feciorul răsuflă mai uşurat. Se gîndea încă la unchiul isău şi la Zdena, pe care o găsise atît de schimbată. Abia acum îşi dete seama că n-a întrebat de Kânis şi de Bydlinsky, care se îngrijiseră cu atîta dragoste de boierul de la Hvozdno. în beţia biruinţei de ieri, uitase cu desăvîr- şire şi de altfel nici n-ar fi avut timp def aşa ceva. în vreme ce îl munceau aceste gînduri, Kunes din Belo- vice se apropie de el.
— Păcat, fiule, că unchi-tău nu-i cu noi! începu hatmanul, cu asprime în glas şi oarecum[1] compătimitor.
— Numai de-ar avea putere s-o ducă pîn' la capăt 1 Verişoara şi doftorul mi-au spus c-o să se facă bine.
— O să se înzdrăvenească şi fără ei, cu ajutorul lui Dumnezeu ! E vînjos şi o să le titească toate cu bine. Păcat doar că trebuie să zacă. Afurisită treabă şi asta! Ne-ar fi ajutat voiniceşte ! Să-l fi văzut ieri cum mai căsăpea cu sabia în dreapta şi-n stînga !
Kunes îndemnă calul cu dîrlogii şi-l îmboldi cu pintenii. Iuţindu-şi pasul, bidiviul o luă din nou înainte.
Cele cîteva cuvinte ale hatmanului fură o adevărată mîngîiere pentru fecior. După aceea, noile întîmplări şi privelişti alungară grijile din sufletul lui şi gîndu- rile îi zburariă în altă parte.
Toti din jurul său, în rîndurile din faţă ca şi în spate, vorbeau numai despre lupta de ieri. Ce biruinţă strălucită faţă de un duşman atît de puternic! Şi cînd te gîndeşti că n-a fost mai mult de un frate împotriva a douăzeci de lefegii de-ai lui Rozemberk I Apoi oamenii aduseră vorba despre pradă, despre ftfaţii din Praga şi despre praghezi. De bună seamă că cei de-acolo au aflat despre bătălie. De bună seamă că omul trimis ieri, după încetarea luptei, a ajuns la Praga. În sfîrşit, ostaşii mai vorbiră şi despre felul cum vor fi întîmpinate la Praga steagurile lui Rozemberk. Luaseră cîteva cu ei, ca o mărturie a biruinţei lor.
Se aşternuseră la drum tîrziu, după-amiază, şi mer- seră voiniceşte pînă în amurg şi tot aşa pînă în puterea nopţii. Ieri, la Tábor, auziseră că principele Austriei a pornit cu cîteva mii de oameni în ajutorul lui Rozemberk. Nu putea fi prea departe. Dar fiecare chibzuia că principele austriac n-o s-o mai ia pe urmele înfrângerii guvernatorului, ci o să se îndrepte glonţ spre Praga, unde se afla craiul.
De aceea călăreţii taboriti nu mai pierduseră o clipă la Tábor. De îndată ce se urniră, merseră repede, ca nu cumva să-i prindă pilcurile înaintate alé austriecilor. De data asta însă n-au mai luat-o pe 'căi ocolite, aşa cum făcuse la plecare. La început au ţinut drumul dtfept spre

Benesov, ca în luna mai cînd porniseră cu toţii către Praga.
Pilcurile de cercetaşi trimise înainte nu întîlniseră nimic care să le trezească vreo bănuială. Hatmanîi luaseră de bună vestea pe care o auziseră la Tábor, cum că înaihte cu patru zile panii Ales Vrestovsky, Benes Mokrovousky şi Jirik .din Ghvalkovice au adunat la muntele Kunétice oameni din ţinutul Hra- dec ; de-acolo s-au îndreptat către mănăstirea Pod- laáice, iarl peste noapte s-au întors pe neaşteptate la Hradec pe Elba. În ziua de Sfîntul Jan Burian, înainte de a se crăpa de- ziuă, au sărit zidurile, au năvălit în. cetate şi au cotropit-o.
Asta s-a întîmplat a doua zi dtipă plecarea pilcului din Praga spre Tábor. Vestea despre această biruinţă îi făcea să tină capul sus, întărindu-le credinţa că D|umnezeu e de partea lor şi-i ajută. Duşmanul a fost crîncen înfrînt, atît aici la Tábor cît şi acolo la Hradec. Aici a fost doborît boierul trădător, iar acolo fiara ungurească.
Hatmanii făceau socoteala că regele îşi va trimite o parte din oaste la Hradec şi prin urmare ei or să se poată mişca mai în voie prin párale acestea. Şi în- tr-adevăr, azi înaintea plecării de la Tábor sosise vestea că regele a trimis de la Praga cîteva mii de oameni la Hradec, ca să pună din nou mîna pe cetate şi astfel să-şi deschidă drum spre Silezia. Hatmanii credeau că oei de la Kutna Hora au sărit fără doar şi poate în ajutorul regelui, deci ei nu vor mai avea pe nimeni în coastă, aşa cum avuseseră în luna mai.
Şi aşa a şi fost. Tot drumul pînă la Benesov n-au întîlnit pe nimeni. Trecură pe lîngă Benesov fără să întîmpine vreun neajuns. Oraşul, pustiu şi ars, se înălţa negru sub cerul nopţii. Deasupra jariştei stăteau înfipte zidurile înalte şi bolţile mănăstirii pîrjo- lite. Ţarinile dimprejur, rămase telină din mai, zăceau pustii.
Dar şi dincolo de Benesov era linişte. Pîlcul lăsă în urmă Konopiste, fără să întîmpine vreo primejdie, apucă spre Ponce şi trecu pe întuneric prin vadul Sâzavei. Abia după ce călăreţii ajunseră pe malul dimpotrivă, opriră lîngă drum, în lunca de sub dealuri. Aici hatmanii dădură voie oamenilor să descalece. îşi adăparlă caii, îi lăsară să pască iarbă, dar nu le scoaseră şeile. Apoi se odihniră şi ei.
înainte de răsăritul soarelui purceseră din nou printre înălţimi, pe drumul ce ducea la Praga. Mergeau mai în voie şi mai cu băgare de seamă, dar nu înaintară prea departe. Cînd soarele se ridicase de o suliţă pe cer se opriră la Babice, unde rămaseră pînă după-amiază. Aflară de la ţărani că alaltăieri, duminică, adică chiar în ziua cînd la Tâbor ei băgau groaza în oamenii lui Rozemberk, craiul ungurilor? se urnise de la Zbraslav spre Praga. Sîmbătă, lefegiii crăieşti mai roiseră la

Zbraslav, dar a doua zi plecaseră cu toţii la Praga, care acum e împresurată şi strînsă ca într-un cleşte.
Vestea aceasta era deosebit de însemnată şi de îngrijorătoare. DaF oamenii din sat mai povesteau şi altele — lucruri ciudate care n-aveau nici o legătură între ele şi uneori se băteau cap în cap. Adevărat era doar că în zilele în care fraţii au lipsit din Praga, multe pîlcuri de cruciaţi nemţi se alăturaseră oştirii craiului maghiar. Acum regele avea o oaste nemaipomenit de mare şi toti se temeau şi şe îngrozeau de ea.
Taboritii mai aflară de la ţărani că pînă duminica trecută pilcuri întregi de unguri şi nemţi poposiseră în împrejurimi, jefuind pretutindeni. Au luat vitele din coşare, au dat foc caselor şi au ars oamenii. Dar de duminică era linişte prin părţile acelea, căci toţi se urniseră spre Praga. Acolo e prăpădul lui Dumnezeu. Pe aici se poate umbla mai în voie, dar acolo, la Praga, cine ştie ?! — acolo duşmanii mişună peste tot şi sînt mulţi, cîtă frunză şi iarbă.
Ţăranii mai povestiră hatmanilor că ieri dimineaţă, un ţăran, unul anume Pavel Martin, plecase într-acolo, cu gînd să fie acasă pînă seara. Şi iată că a trecut o zi şi Pavel nu s-arată de nicăieri.
Dar lupul era la uşă. Oamenii vorbeau încă despre Pavel Martin, cînd deodată ţăranul le ieşi înainte. Îl duseră numaidecît în faţa hatmanilor. Era un om în vîrstă, ogîrjit, cu privirtea risipită şi desculţ. Mototolea de zor în mîini o cuşmă jerpelită şi n-avea astîmpăr din picioare. Era limbut nevoie mare şi povesti despre drumul lui la Praga şi despre puii de găină pe care îi dusese acolo. Vorbi apoi şi despre Praga, afurisindu-i pe unguri şi pe nemţi. Partea cea mai plină de miez din spusele lui era chipul în care ajunsese acasă. Apoi omul povesti şi despre duşmanul ce se afla acolo. Oamenii regelui s-au aciuat dincolo de apă, în jurul castelului. Cîmpul Spitalului e pustiu, ca şi drumurile care duc spre porţile Poiice şi Horske. Fraţii păzesc aceste căi, iar pe muchea dealului ce se înalţă deasupra Cîmpului Spitalului, zidesc nişte întărituri. Acolo sînt foarte mulţi oameni înarmaţi.
Mikulâs din Hus şi Kunes din Belovice se uitară unul la altul. Se înţeleseră din priviri şi păreau foarte mulţumiţi. Nu mult după aceea dădură semnalul de plecare. Pînă atunci, Andrei fusese sigur de sine şi liniştit. Nu întîmpinaseră nici o primejdie pe drum. Acum, însă, feciorul începu să se teamă că n-o să le mai meargă atît de bine. Abia aştepta să se vadă la Praga. Dar o să ajungă oare pînă acolo ? Cum vor putea i^ăzbi dacă în jurul Pragăi s-a lăsat asemenea nor de lăcuste cruciate şi ungureşti ?

Porniră din sat pe la chindie. Pavel Martin îi însoţi o bucată de drum. Se rugase el însuşi să i se îngăduie să meargă cu ei.

La porunca hatmanului, călăreţii puseră mîna pe arme, gata să înfrunte vrăjmaşul. Nu rămaseră însă multă vreme pe şleaul cel mare. înainte de Lâdvi cîr- miră la dreapta pe nişte drumeaguri de ţară şi se îndreptară spre ftifiany. Apoi lăsară îtieany în dreapta şi cotiră spre Uhrinoves, iar de acolo o luară către Me- cholupy şi Malesice.

Soarele scăpătase de mult. Pîlcul de călăreţi înainta acum prin întuneric, făcînd ocoluri mari prin lanuri cu semănături, pe drumuri lăturalnice, tăcuţi ca nişte umbre. Dar nicăieri nu întîlniră cete duşmane. În schimb, la Malesice au dat peste un pîlc de călăreţi de-ai lor. Erau ostaşi din Praga care făceau de strajă prin părţile acelea şi-i aşteptau. Aflaseră de venirea lor de la caraulele trimise înainte. însă taboriţii nu rămaseră prea multă vreme cu ei.

Nu sunase încă miezul nopţii, cînd pîlcul lui Miku- lâs din Hus porni către Cîmpul Spitalului. Colina Vit- kov se înălţa ca o umbră uriaşă spre cerul acoperit de nori. Sus pe creastă, se învolbura o văpaie roşiatică. Oştenii ştiau că focurile acelea au fost aprinse de fraţii care durează întărituri pe culme, după sfatul lui ¿izka, pentru a apăra drumurile ce duc la porţile Horske şi Ponce. Dar dincolo de apă, la Bubny, ostaşii văzură o văpaie şi mai mare, şi alta mai departe, sus pe tăpşanul Letnei. O pălălaie uriaşă se înălţa într-acolo, sfîşiind zăbranicul negru al nopţii pînă în slăvi. Andrei şi toţi ceilalţi îşi îndreptară privirile mai ales în partea aceea. Acolo era tabăra duşmanu- lui.

Cînd ajunseră în faţa porţii Ponce, Andrei cercetă ostroavele de sub morile lui Helm şi toate locurile din preajmă, care nu-i lăsaseră amintiri pr-ea plăcute.* Acum era linişte acolo. Insulele nu mai mişunau de oameni înarmaţi ca înainte cu cîteva săptămîni. Numai vreo două focuri singuratice se zăreau licărind prin puzderia de copaci negri.

Pe la miezul nopţii ajunseră în oraş. Dar nu mer- seră prea departe. Din uliţa ăilinkovâ o luară spre porţile din fata bisericii Sfîntul Ambrozie şi apoi către Oraşul Vechi. Se opriră chiar la marginea mahalalei, lîngă poartă. Hatmanii îi duseră apoi la curtea domnească, unde la ceasul acela se afla cea mai mare parte din fraţii taboriti. Pe laturile curţii se vedeau înşirate carele lor[1] negre, licăreau lumini şi străjuiau caraule ce treceau dintr-o parte în alta.

După ce-şi duse calul în grajd şi-i dădu nutreţ, Andrei fu foarte bucuros cînd intră într-una din odăile aşezate de-a lungul unei săli boltite. Toate încăperile erau ocupate de

fraţii care se mutaseră din Oraşul Nou, adăpostindu-se atît aici, cît şi în cealaltă curte domnească, numită „Vulturul negru". Aici aveau mai mult loc şi erau mai feriţi. Cu toată larma şi hărmălaia care vuiau încă din zori, răsunînd pe sală şi în curte. Andrei aţipi numaidecît şi dormi buştean.

Oamenii treceau necontenit cînd într-o parte, cînd în alta, paşii lor bocăneau fără încetare, pintenii zor- năiau, iar din ogradă răzbăteau glasuri, sunete de goarnă şi nechezat de cai.

Cînd se trezi Andrei, era destul de tîrziu. Primul lui gînd fu să vada ce face duşmanul. Dar de cum ieşi din curte, îşi dădu seama că în cele cîteva zile cît lipsise din Praga totul se schimbase. Poarta curţii domneşti era bine păzită de puşcaşi înarmaţi. Pe întărituri şi în foişoare vegheau caraule. În fata porţilor adăsta un şir de care. Dintr-unul descărcau bombarde, turnate de curînd, şi le cărau spre porţi. În celelalte încărcau, din magazia aflată în turnul porţii, arme, armuri şi mii de săgeţi noi, pe care le duceau la armuriărie şi în şoaprele de rezervă, înfiinţate nu de mult la mănăstirea Sfîntul Frantisek.

* De la poartă, Andrei o luă spre piaţa Oraşului Vechi. D(e acolo voi să se ducă la pod, ca să vadă castelul Sfîntul Vâclav şi tabăra de pe Letna. Pretutindeni era freamăt şi zgomot. Pe uliţe se revărsau şuvoaie de oa- meni. Andrei zări bărbaţi cu arme, îndreptîndu-se în grabă spre locurile de strajă. Erau tîrgoveţi bărboşi şi bine înarmaţi. Toti purtau pe haine, la piept, pe armuri sau pe scuturi semnul potirului, care la cei mai mulţi era de culoare roşie, iar la unii de culoare albă. în ochii lui Andrei, fiecare era un luptător pentru potir şi pentru adevărul lui Dumnezeu.

Pretutindeni pe uliţe se pregăteau stîlpi şi lanţuri cu verigi mari, pentru a zăgăzui drumul. Spre uimirea tutufor, la primăria din Oraşul Vechi fluturau trei steaguri de-ale lui Rozemberk, care fuseseră aduse ieri. O droaie de oameni se îngrămădise în fata lor ; şi le arătau unii altora şi vorbeau despre ele. Alte două fluturau la primăria din Oraşul Nou. Toată lumea sporovăia despre biruinţa de la Tâbor. Bucuria izbînzii răsuna în vorbe şi se oglindea pe fetele oamenilor, izvora din priviri şi se desprindea din gesturile lor însufleţite.

în Piaţa de fructe, feciorul se întîlni cu studentul Bartos. În loc de tolbă şi călimară, tînărul, arămit de soare, purta la şold o sabie grea. Cînd'îl zări pe Andrei, se repezi de departe spre el şi-l întrebă nerăbdător dacă a fost la Tâbor şi ce s-a petrecut acolo. Apucară amîn- doi pe uliţa Cutitarilor, îndreptîndu-se către pod. Pe drum, Andrei începu să-i povestească cele întîmplate, dar cînd ajunseră la pod amuţi dintr-o dată. Avea la ce să privească.

Pe locul de dincolo de apă, la capătul podului, spre dreapta, se întindea un luminiş. Parcul arhiepiscopului fusese pustiit, ras de la pămînt. Acolo, unde mai înainte copaci vînjoşi îşi întindeau creştetele stufoase şi unde pe poteci întîlneai tufişuri dese^ acum nu mai era nimic. De aici se vedeau bine meterezele Oraşului Mic, foişoarele şi turnurile lui. Din minunatul parc al arhiepiscopului nu mai rămăsese decît crăci, buturugi şi buşteni. Iar mahalaua Pisek de dincolo de el era zdru- micată, ca de altfel tot Oraşul Mic. Din casele pîrjo- lite, fără acoperişuri, rămăseseră numai ziduri goale, vetre arse şi negre. Grădiniţele şi viile fuseseră pustiite, făcute una cu pămîntul, iar casele şi coşmeliile lipite de metereze — mistuite de foc.
Dar priveliştea aceasta nu-l mişcă pe Andrei. O văzuse încă înainte de a pleca la Tâbor. După nefericita împresurare a castelului şi a celor din Hradcany, fusese el însuşi de fată cînd oamenii nimiciseră parcul arhiepiscopului, ca tufişurile întunecoase şi copacii să nu poată sluji drept adăpost cetelor duşmane.
Andrei mai băgă de seamă că ostrovul Sfîntul Petru se prefăcuse într-o tabără ostăşească. Prin grădiniţe, la mori, în turnul de piatră de la capătul de sus al insulei, unde flutura un steag cu semnul potirului, şi în jurul bisericii Sfîntul Petru, unde se vedeau acoperişuri de olane roşii, roiau pretutindeni numai fraţi înarmaţi. Sub copacii de pe mal adăsta un şir de bărci şi luntri. De altfel, la poarta de la capătul podului, ca şi în turnurile ei, Andrei văzu acum mult mai mulţi oameni înarmaţi decît înainte de plecarea lui.
— Sînt încă o dată pe atîţia, îl lămuri studentul Bartoă. Şi cîte bombarde au cărat la Casa Saxonă 1 Toată lumea aşteaptă ca ungurii şi nemţii să se năpustească încoace.
— De la castel ?
— Da, ca s-ajungă la pod. Cîtiva cehi au fugit de-acolo şi ne-au povestit totul. Dar ai noştri se pot apăra bine; îi ajută mai ales tunurile şi praştiile. Acolo-s ai voştri şi ai noştri. Au şi doi hatmani, unul de-al vostru şi unul de-al nostru. Aşa e pretutindeni : la porţi şi la ziduri străjuiesc împreună.

„Ai noştri şi ai voştri" erau cei din Praga şi prietenii lor, taboriţii

.Andrei nu mai ascultă. Privirile îi lunecară dincolo de apă, pe înălţimile Petrinului, pînă la Nebozez şi

Strahovskâ. în viile de pe coastă desluşi străji şi pilcuri duşmane, ale căror arme sclipeau prin frunzişul verde al podgoriilor. Apoi cătă în sus, spre meterezele castelului. Steaguri pestriţe fîlfîiau pe turnuri şi în foişoare. Multe din ele, cu semnul unei cruci mari roşii, fluturau deasupra oamenilor de pe metereze.
Privirile feciorului zăboviră îndelung cercetînd drumul de căruţe din dreapta castelului, care ducea de la Pisek, între Letna şi castel, pînă la Ovenec. Acolo mişuna un furnicar de oameni, îmbrăcaţi cu tot felul de armuri. Armele şi platoşele sclipeau în soare. Oamenii mergeau cu căruţele sau duceau caii spre Pisek, la apă.
Dar şi acolo, la apă, ce privelişte ! Tot malul, de la Pisek pînă la Letna, era înţesat de căruţe, de cai şi oameni înarmaţi cu suliţi şi săbii, călări şi cu coifuri ţuguiate în cap. Unii însă purtau cuşme, erau pe jumătate goi, arşi de soare şi cu părul negru. Aceştia treceau caii prin vad sau luau apă în poloboace şi în sacale, pe care le încărcau apoi în căruţe. în vremea asta strigau şi răcneau la cai şi ameninţau cu pumnii spre Oraşul Vechi unde, pe malul jos al apei, în faţa meterezelor oraşului sau în bărcile desprinse de mal, stăteau tot felul de oameni. Erau praghezi şi taboriţi, îmbrăcaţi cu armuri sau purtînd doar coifuri, iar în mîini cu îmblăcii ferecate.
Aceasta era privelişte a jos, lîngă apă. Sus, pe Letna, atît cît putură cuprinde cu ochii Andrei şi Bartos, se înşira cort lîngă cort şi bordei lîngă bordei. Printre ele fîlfîiau steaguri, iar ici şi colo se înălţau fuioare de fum alb în văzduhul limpede şi luminos. Pe margini stăteau cete întregi de oameni înarmaţi, privind cu luare-aminte spre Oraşul Vechi. Din locul unde se aflau, vedeau foarte bine dincolo de mahalaua ovreiască, pînă în mahalaua Sfîntul Valentin şi a Sfintei Cruci.
— Acolo, pe Letna, sînt bavarezi, spuse studentul.
— Dar regele, fiara aia, pe unde-o fi oare ?
— La castel. Să fi văzut cum l-au întîmpinat alaltăieri, cînd a venit de la Zbraslav 1 Trăgeau clopotele şi cîntau, iar preoţii i-au ieşit înainte cu mare alai.
36
561
— Şi unde-i oastea lui ungurească şi cetele de la Kutna Hora ?
— Le tine lîngă castel, la Bruska. Sînt acolo fel de fel de oameni, fel de fel de neamuri. Aşa ne-au spus fugarii. Sînt ruşi, harvaţi, bulgari, secui, cumani, unguri, precum şi oameni de-ai noştri, pani cehi.
Bartos rosti cuvintele din urmă în batjocură şi cu amărăciune.
— Cehi ?
— Da. Şi din Moravia. Trădătorii! Ia te uită !
Şi studentul arătă cu mîna dreaptă spre Letna.

Un vuiet de glasuri puternice se înălţa din partea aceea. Mulţi dintre bavarezi urlau, stînd cu picioarele răscrăcărate, sau se scălîmbăiau în fel şi chip, cu de-degetele vîrîte în gură. Alţii îi ameninţau pe praghezii de pe celălalt mal sau se ploconeau în batjocură, unii cu fata, alţii cu spatele. Ungurii care zăboveau lîngă apă rîdeau în hohote, flecăreau sau strigau şi ei:

— Hus ! Hus !

De sus, de pe deal, o ceată de oameni umplu văzduhul cu strigătul batjocoritor :

— Ketzer I Ketzer 1[1]

îndată ce se potoliră aceştia, începură să urle oamenii din ceata de alături. Se băteau cu palmele peste coapse şi răcnetele lor răzbăteau peste apă ca nişte împuşcături:

— Ketzer ! Ketzer !

Şi iarăşi chicoteli zgomotoase, strigăte, ploconeli batjocoritoare şi vorbe de ocară.

La rîndul lor, Andrei şi Bartos se aplecau cît puteau peste parmaclîc şi roşii de mînie, ameninţau răcnind la duşmani, ca şi toţi ceilalţi care stăteau lîngă ei de-a lungul podului.

Deodată, Bartos îl apucă pe fecior de mînecă şi, chiuind de bucurie, arătă cu mîna spre dreapta, către malul Oraşului Vechi, înspre porţile Sfîntul Valentin. Cînd Andrei văzu că în partea aceea taboriţii dau drumul bărcilor pe apă şi încearcă să treacă pe malul dimpotrivă, se smulse de lîngă parmaclîc şi croindu-şi drum prin mulţimea ce se îmbulzea jur împrejur, porni ca vîntul într-acolo. Alerga pe pod, ţinînd în mîna stîngă sabia îndreptată cu vîrful înainte, ca să poată fugi mai lesne.

— Veniţi să le-ajutăm ! Să dăm ajutor fraţilor ! strigă el în goană. Şi apoi: Pe ei, fraţilor, pe ei 1

Bartos se luă după dînsul, răcnind şi el.

Cînd ajunseră pe malul apei, la poarta Sfîntul Valentin, erau stacojii la fată şi abia îşi mai puteau trage sufletul. Două luntri se umpluseră între timp cu oameni, în cea mai mare parte ostaşi fără armuri, fără pieptaife şi fără coifuri, numai cu straiele lor obişnuite şi cuşme în cap. Fiecare însă ţinea în mină un îmblăci ferecat, o lance sau o sabie. Andrei şi Bartos, împreună cu alti doi care alergaseră şi ei pînă aici, săriră în a treia luntre. Dar şi asta era aproape plină.

— Să-i zdrbbim ! Să le dăm la cap ! răsuna de pre-tutindeni.

— Pe ei, fraţilor ! Pe rătăciţii ăştia ! Pe nemţi !

— Pe unguri !

Oamenii de la porţi le strigau să aştepte, să nu por-nească. Dar nimeni nu-i asculta. Glasurile lor fură

---

[1] **Eretici! Ereticii (în 1. germană, în: text), (m.t.)**

înghiţite de strigătele înflăcărate ale celor din turnurile podului şi de pe podul înţesat de oameni care le făceau semne cu mîinile.
Luntrile alunecau repede pe apă. Dar lui Andrei i se părea că merg încet. Se uita mereu drept înainte, ca să se încredinţeze dacă n-au ajuns încă la mal. Nu vedea însă bine din pricina unui om care stătea în fata lui. Din prima luntre cineva strigă cu glas poruncitori ca toate bărcile să taie apa în acelaşi rînd. Iar din a doua, cineva porunci ca în fiecare luntre să rămînă cel puţin patru oameni.
— Vezi ? strigă studentul Bartos, care stătea în margine şi putea să vadă mai bine. Fug! Fug! Căruţele au luat-o din loc !
36*
56
3Şi arătă cu mîna spre mal, unde era o adevărată zăpăceală din pricina neaşteptatului iureş. Călăreţii şi pedestraşii o rupseră la fugă, aruncînd găleţile cît colo şi lăsînd butoaiele în voia soartei. Apa clipocea, împroşcînd stropi în toate părţile. Cei din bărci strigau cît îi lua gura, vînturîndu-şi armele ce sclipeau în soare. De pe Letna se auzeau urlete sălbatice, în vreme ce dinspre pod un val puternic de îndemnuri umplea văzduhul.
În clipa aceea, primele' două bărci cu oşteni se opriră, dail nu chiar lîngă mal, ci oleacă mai departe. Andrei îi văzu sărind în apă, fără să-i mai aştepte şj pe ei. Atunci sări şi el, iar în urma lui se repezi Bartos şi aproape toţi ceilalţi. Trecură prin apa ce le venea pînă la brîu, ţinînd armele deasupra capului şi răcnind amarnic. Cînd zăriră zăpăceala de pe mal, începură să strige şi mai avan. Andrei îi vedea acum destul. de bine pe unguri, cu straiele lor în culori vii, mai ales roşii, cu părul lăţos, străpungîndu-i cu privirile şi împroşcîndu-i cu urletele lor sălbatice.
Nici nu ieşise bine din apă şi dăduse ochii cu ei. Fu prins numaidecît în vîrtejul încăierării. Lovea cu sete, rotind sabia în dreapta şi în stînga, pînă ce făcu gol în jurul lui. Feciorul înaintă împreună cu toţi ceilalţi. Lănciile, paloşele grele pragheze şi mai cu seamă îmblăciile ferecate secerau rînduri întregi de unguri, care nu puteau face nimic cu săbiile lor.
Ungurii se traseră înapoi, dar cehii se luară după ei, pînă ce ajunseră la căruţe. Cîteva din ele erau răsturnate. Glasul goarnei husite conteni. Fraţii se întoarseră la bărci fără nici o anevoinţă. Andrei îşi ajută tovarăşii să culce în luntre doi fraţi răniţi. Alţii, răniţi mai uşor, trecură singuri prin apă. Nu lăsară în urma lor nici un mort. În schimb, cîţiva unguri zăceau doborîţi la pămînt. Husiţii îi văzură din bărci, dar nu puteau şti dacă sînt morţi sau numai răniţi.

După ce înaintară o bucată bună, un pîlc de oameni porni de sus în ajutorul celor de pe mal. începură să tragă după cei din Praga şi o ploaie de săgeţi şuieră în juriul bărcilor. Multe din ele căzură în apă drept în fata lor, cîteva zburară mai departe iar altele se în- fipseră în luntri.
Fraţii chicoteau veseli. Cei din spate făceau semne batjocoritoare către ungurii şi bavarezii de sus, de pe deal, în vreme ce ostaşii din fată îşi fluturau armele, ca Răspuns la strigătele de bucurie ale mulţimii care-i aştepta. Glasurile celor de pe pod şi de pe meterezele Oraşului Vechi treceau ca o furtună peste ape în în-tâmpinarea învingătorilor.
LII
Andrei "ajunse teafăr la mal, împreună cu ceilalţi, însă stropit de sînge şi ud leoarcă. Şi studentul Bartos se întoarse nevătămat.
Între timp, la poarta Sfîntul Valentin, mulţimea se adunase ciopor, ca să-i primească pe învingători. Ostaşii fură întâmpinaţi cu strigăte înflăcărate şi zgomotoase. În acelaşi timp oamenii făceau semne batjocoritoare şi strigau cît îi lua gura, cu fetele îndreptate către locurile de dincolo de apă, spre Letna.
În drum caîre curtea domnească, Andrei se opri cu Bartos la Blazek pîrcălabul, unde fusese primit atât de călduros şi îngrijit cu atâta omenie cînd venise întâia oară la Praga. Dar pe Blazek nu-l găsiră acasă.
— Stă toată vremea la primărie, spuse femeia lui, bucurîndu-se din inimă de sosirea celor doi tineri. Cit e ziulica de mare şi adeseori şi noaptea. Abia îmbucă ceva şi gata — o şi ia din loc. Zăboveşte acolo pînă după miezul nopţii. Alaltăieri a stat pînă în zorii zilei. Are acum atâtea griji, atîtea treburi, e atît de mult de lucru că nu ştie unde-i e capul. Iar voi, aşadar, aţi dat piept cu duşmanul!
Era veselă că încăierarea se sfîrşise cu bine şi că taboriţii au plătit cu vîrf şi îndesat sudălmile şi batjocurile ungurilor.
Femeia aduse o tavă cu de-ale gurii, o puse pe masă şi-i pofti să se ospăteze:
— Beti şi mîncati ! Nu vă sfiiţi ! N-o să murim de foame. Avem de toate şi ieftin, carne şi făină. Ba chiar şi vin. Că doar au rămas destule de la nemţii cu pivniţele şi cămările doldora de toate bunătăţile. îmi spunea omul meu cum s-au mai mirat cei de la primărie de cîte au găsit prin casele lor. Grîne, făină şi cîte căruţe cu merinde n-au dus la mănăstirea Sfîntul Iacob! Pe toate le-au împărţit însă pentru îndestularea obştii.
— Şi de ce au îngrămădit nemţii atîtea bucate ?

— Pentru rege. Ca să le vîndă cu preţ bun nobililor germani, panilor unguri şi curtenilor, cînd va fi craiul aici. Erau încredinţaţi că regele o să vină şi o să plece. Şi că atunci se vor da ospăţuri *mări.*

Tinerii începură să rîdă.

— Acum ne ospătăm noi! spuse Andrei.

— Şi bem vinurile lor bune, adăugă Bartos. Sînt în adevăr ieftine! O pintă [1] de vin dulce, o pintă spun — pentru trei groşi, iar vinul italian pe unsprezece creiţari.

— Cel austriac e mult mai ieftin, costă patru creiţari, iar al nostru numai doi, întregi gazda. Şi e din belşug! Numai sarea e pe sponci. Sare ar trebui să fie mai multă. Dacă ne vor împresura nemţii...

— Dac-o vrea Dumnezeu, nu vor izbuti să ne împresoare, strigă feciorul. Drumul pe la Ponce e slobod, iar înălţimea de lîngă Cîmpul Spitalului e în mîi- nile noastre.

Şi astfel începură să vorbească despre colina Vitkov şi despre întăriturile ridicate acolo sus, pe culme; după un timp îşi amintiră iarăşi de Blazek. Se tot uitau în calea lui să vadă dacă nu cumva soseşte. Dar în zadar. în locul lui veni un meşteşugar cu faţa încinsă ca jeraticul. Afară zăpuşeala era cumplită. Blazek trimitea vorbă că nu poate da pe-acasă. Trebuia să stea de vorbă cu nemţii care nu erau de aceeaşi cre-

Pintă, veche măsură italienească pentru lichide, egală cu 0,56 1. (n.t.)

dinţa cu ei şi pe care-i judeca. După aceea, pîrcălabul trebuia să se ducă în mahalaua ovreiască, să controleze porţile şi întăriturile din partea aceea, către apă.

Auzind că Blazek nu vine, Andrei mulţumi gazdei şi plecă să-l caute. Voia să vorbească negreşit cu el şi în acelaşi timp să vadă primăriia şi mai ales pe nemţi. în zilele acelea, se aflase că ici şi colo se mai găseau la Praga oameni care încă nu voiau să se împărtăşească sub ambele chipuri. Toţi numai nemţi, încă din luna mai fuseseră poftiţi la primărie. Atunci făgăduiseră că se vor împărtăşi şi din potir. Dar nu s-au ţinut de cuvînt. Şi de aceea acum erau din nou chemaţi în faţa unei adunări care-i cerceta şi din care făcea parte şi Blazek pîrcălabul. Cînd ajunseră la primărie, Bartos se despărţi de Andrei. Sosise vremea să se ducă la locul lui de strajă.

Feciorul intră în primărie, care la ceasul acela zumzăia ca un stup. Scările largi şi sala cea mare erau înţesate de oameni. Pretutindeni zgomot, forfotă şi zăngănit de arme. Toţi erau încordaţi şi cu inimile zbuciumate.. Uşile încăperilor mari, ale odăiţelor şi cămăruţelor de alături se deschideau şi se închideau în fiece clipă cu gră'bire. Tîrgoveţii şi ostaşii plecau, se întorceau, zoreau de colo pînă colo, se strigau, se ciocneau unii de alţii, se opreau

o clipă şi se strecurau apoi prin mulţime, făcîndu-şi loc cu coatele.

În zgomotul şi forfota aceasta, tînărul boier nu-l putu găsi pe Blazek. Dţupă cîtva timp află că plecase şi că judecata nemţilor, luase sfîrşit. Jos, în faţa primăriei, Andrei văzu cu ochii lui osînda ce le fusese hărăzită. Se.afla acolo o ceată de vreo cincisprezece nemţi, unifmai bătrîni, alţii mai tineri, şi lîngă ei cîţiva copii şi femei. Toţi erau târgoveţi şi după îmbrăcăminte se vedea că sînt înstăriţi. Femeile plîngeau, în vreme ce bărbaţii tăceau în chip batjocoritor, privind în jos sau uitîndu-se încruntaţi într-o parte şi în alta. Numai unul mai bătrîn, lîngă care se ghemuise o femeie tânără şi frumoasă, striga către mulţimea din jurul lui, glăsuind ceheşte, dar cu accent nemţesc.

— Lăsaţi-mă aici cu femeia mea ! Am să mă împăr-tăşesc, jur c-am să mă împărtăşesc !

Lumea din jur începu să rîdă şi să strige :

— Ca şi pînă acum, neamţule ! Mai bine ia-ţi tăl-păşiţa !

În clipa aceea se stîrni un freamăt şi oamenii se traseră într-o parte. Sosise un bărbat în suman roşu. Era înalt, deşirat, cu fata arsă de soare şi ducea un steag. În primăvară, steagul acesta fîlfiise deasupra primăriei. Era flamura panului fienek din Vartem- berîc. Dar cînd panul CenSk trecuse de partea craiului maghiar, fusese smulsă de-acolo şi ţintuită la stîlpul infamiei. Acum steagul atîrna ca o zdreanţă, murdar, terfelit, spălăcit.

Călăul se aşeză în fruntea nemţilor. Apoi dădu poruncă şi lefegiii făcură semn osîndiţilor să pornească. Lumea din jur le arunca vorbe batjocoritoare şi su- dălmi, uitîndu-se cu bucurie cum zbirii şi călăul se îndreaptă cu ei spre Piaţa de fructe.

Unde-i duc ? întrebă feciorul pe un meşteşugar care, roşii ca racul şi cu gluga dată pe ceafă, îşi trosnea degetele şi striga după nemţi :

— Aşa, nemţişorilor! Să vă săturaţi! Călătorie sprîncenată, drăguţilor !

La întrebarea feciorului, omul se răsuci către el, zîmbind binevoitor, şi ca şi cum s-ar fi dezvinovăţit de cele ce se petreceau, răspunse blajin :

— Păi un' să-i ducă, frâţioare ! Nu departe. la numai pîn' la pod şi p-ormă încă o bucată dincolo de pod. Nu prea departe. Şi-apoi n-au decît să meargă la castel, la craiul ungurilor şi la popii ăia papistaşi. Că acum au s-o nimerească tocmai bine!

Lumea dimprejur începu să rîdă. Rîse şi Andrei.

După ce nemţii dispărură dincolo de case, înghiţiţi de valurile mulţimii ce-i întovărăşea, Andrei o luă drept spre colina Vitkov. De cînd venise de la Tâbor, avea azi timp

mai mult ca oricînd. Nu mai putea de nerăbdare şi ardea de dorinţa să cunoască noile întă- rituri. Şi-apoi feciorul mai auzise că de-acolo se vede bine pînă hăt-departe peste apă.

Hainele i se uscaseră şi un strat grjos de praf se aşternuse pe ele. În zilele acestea cu soare mult şi arşiţă cumplită, totul era colbăit.

Andrei fusese îndreptat să iasă din oraş pe poarta Horske. Cînd trecu de ea, se simţi mai la largul său. În locul uliţelor murdare, unde gunoaie şi resturi de tot felul umpleau văzduhul de miasme, iar deasupra lor roiau, în aerul încins de căldură, nori întregi de musculite, în locul caselor de lemn sau de zid, ai căror pereţi albi, în lumina puternică a zilei, oboseau privirea, feciorul avea acum înaintea ochilor numai verdeaţă plăcută, numai grădini şi podgorii. Viile suiau, verzi, şi pe povîrtiişul lin dinspre miazăzi al colinei Vitkov.

Cînd ajunse aici, Andrei începu să urce coasta, fără a mai întreba pe cineva. Mergea pe drumul pe care apucase o ceată de oameni cu nişte căruţe ce înaintau anevoie la deal. Oamenii care însoţeau căruţele erau fraţi taboriti, mai toti înarmaţi cu îmblăcii. În spatele lor, mergea şchiopătând un frate cu cuşmă în cap, cu un îmblăci ferecat pe umăr şi o securte de brîu. Feciorul îl ajunse din urmă şi-l recunoscu îndată. Era de la Radonice, din apropiere de Hvozdno, şi prima oară îl întîlnise în tabăra din fata oraşului Tâbor.

Andrei află din spusele lui că în căruţe duc bombarde şi praf de puşcă. Numai astea mai lipseau la în- tărituri; altminteri totul era aproape gata.

— Nu-i vorbă că şi noi am făcut tot ce-am putut, şi mai facem încă, zise omul de la Radonice. Fratele 2izka nu se lasă, e neînduplecat. Din pricina asta m-am ales şi eu cu ceva. Mi-¦a căzut un pietroi pe picior şi, după cum vezi, şchiopătez. Acum mai ducem şi tunurile astea. Fratele ¿izka a împănat locul cu ele şi cară mereu. Cînd e vorba de muniţii, nu se uită.

Leoarcă de sudoare, feciorul ajunse împreună cu sotitorul lui, sus pe culme, la capătul dinspre soare- apune al colinei Vitkov. La dreapta, creasta îngustă

a înălţimii, ce se întindea pînă departe spre răsărit, părea un adevărat furnicar. Fraţii şi surorile munceau din greu. Deasupra oamenilor care forfoteau de colo- colo, se ridica o nouă construcţie, un meterez apărat de şanţuri. însoţit de fratele de la Radonice, feciorul se duse mai întîi către muchea dealului, pe buza povîrnişului dinspre miazănoapte. De aici, de sus, clina se prăvălea costiiş, pînă la o mare adîncime.

Andrei privi drept înaintea lui. În zare se iveau nedesluşit marginile Petrinului. Feciorul recunoscu alături dărîmăturile mănăstirii Strahovskâ." Turnurile castelului

crăiesc de la Hradcany şi turnurile porţilor se zugrăveau mărite pe fumuriul cerului. Iar jos, în zăpuşeala şi vipia necruţătoare, oraşul zăcea învăluit într!-un zăbranic de ceată mohorîtă. Nenumărate turnuri de biserici, de mănăstiri şi de porţi se înălţau deasupra acoperişurilor cenuşii de şindrilă sau de olane roşii. Cu cît erau mai depărtate, cu atît păreau mai şterse şi mai sure; cu cît se aflau mai aproape, cu atît răsăreau mai desluşit şi în culori mai vii.

Andrei nu cătă multă vreme spre oraş şi porţi. Privirile lui zburară spre Hradcany şi alături, spre tăpşanul larg de pe Letna. De aici vedea mai bine tabăra duşmană şi putea să-şi dea seama cît e de mare şi de întinsă, răsfirîndu-se de la Hradcany peste Bruska şi Letna şi apoi, mai departe, în jos, pînă la Bubny. De la un capăt la celălalt, corturile şi barăcile păreau o apă nesfîrşită, deasupra căreia se înălţau nenumărate steaguri în culori ţipătoare. Peste albul spălăcit al corturilor, steagurile unduiau ca un cîmp de maci.

— Un adevărat oraş, oftă cu glas tare Andrei, fără să-şi ia privirile de la tabăra vrăjmaşă.

— Zic unii c-ar fi şi mai mare, spuse fratele de la Radonice, aşezîndu-se pe iarbă şi punînd îmblăciul lîngă el. Nu i se vede capătul ! S-au aciuat pretutindeni, pîoă şi dincolo de alea... cum le zice, frate ?... a, da, curţile domneşti de la Ovenec. Unde te suceşti, numai corturi şi barăci. Şi cică ar fi săpat o mulţime de şanţuri şi de gropi. Aşa spun toţi care fug de-acolo. I-am auzit şi eu la Praga. Şi cîte sate au pustiit pă.- gînii ăştia ! În fiece noapte se înaltă văpăi roşii spre cer, cînd ici, cînd colo. Iar pe ai noştri îi prind şi-i ard. Bărbaţi şi femei, fără deosebire, numai cehi să fie. Ia te uită, vezi ?

Posomorit, fratele arătă spre Cîm'pul Spitalului, către un loc de la poalele colinei, unde se vedeau grădini şi podgorii verzi, iar ici şi colo căsuţe albind în soare. Apoi arătă şi dincolo de apa ce scînteia tăcută ca o fîşie de otel printre malurile joase. Acolo, pe malul celălalt, stăteau unele lîngă altele pilcurile duşmane de cercetaşi călări. Dar fratele de la Radonice nu arlată înspre ei, ci spre un pîlc destul de numeros care, mai sus de cotul apei, înainta în voie de la Liberi peste nişte paragini, îndreptîndu-se către Holeso- vice. Dincolo de apă se înălţau nişte stînci, iar mai departe se vedea muntele Diavolului.

— Au fost în recunoaştere, îşi dădu Andrei cu pă-rerea.

— Nici vorbă. Caută drumul spre noi. Dar pe aici nu pot răzbate.

Şi omul de la Radonice arătă cu mîna şi cu ochii coasta rîpoasă şi de netrecut, din partea aceea, iar dincolo, la dreapta, întăriturile.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu n-o să-i lăsăm s-ajungă acolo.

Andrei nu-l mai asculta. Se uita gînditor la călăreţii unguri şi privirile lui se aţintiră iarăşi asupra taberei duşmane, alunecară peste Hradcany şi se întoarseră spre Vysehrad. Pretutindeni numai duşmani, gîndi el. Ce mulţi sînt! Iar jos, între ei, se află Praga, strînsă din toate părţile ca într-un cleşte.

Pînă atunci, Andrei fusese însufleţit de o îndrăzneală nesocotită. Puterea-i tinerească şi aprigă, primele izbînzi şi credinţa nestrămutată în ajutorul lui Dumnezeu nu îngăduiseră ca în cugetul lui să se nască îndoieli şi temeri.

Dar în clipa aceea îşi dădu seama pentru întîia oarjă de primejdia în care se afla Praga şj toţi ceilalţi. Dacă regele Ungariei ar fi stăpîn pe Praga, ar nimici tot ce i-ar sta în cale. Louny, Slany care se află în puterea lui... Hradec... Tâbor... ar putea oare ele singure să tină piept ungurilor, nemţilor şi cruciaţilor ? Cum să-i înfrunte ?

Dar gîndurile lui Andrei se înseninară numaidecît, şi anume de îndată ce-şi întoarse fata către ai săi şi ochii îi căzură peste întăriturile cele moi. Cea dintîi dintre ele se ridica în apropiere: un turn de lemn, înconjurat de ziduri şi de un şant pe care-l adînoeau chiar în clipa aceea. Acoperişul era plămădit din chirpici de pămînt amestecat cu iarbă ; deasupra lui, la cea mai uşoară adiere, fîlfîia un steag roşu cu semnul potirului. Pereţii din paiantă şi împănaţi cu cuie de lemm.erau lipiţi cu lut, ca să fie apăraţi de foc.

înăuntru, într-o încăpere mică, se afla un morman de pietre. Cîteva bombarde aşezate lîngă zid luceau uşor cu sclipiri metalice. Dintr-un car fraţii dădură jos alte două şi le urcară în turn ca să le aşeze la ferestrui şi să le pregătească pentru tragere.

A doua întăritură, aşezată ceva mai încolo, drept în fată şi mai pieziş, la marginea unei vii părăsite, avea aceeaşi înfăţişare ca şi cea dintîi. Numai că turnul ei era din zid, avînd astfel şi mai multă tărie. Oamenii săpau de jur împrejurul ei un sânt cu meterez de pămînt, ce se afla în legătură cu întăritură cealaltă.

Dincolo de ele, fraţii săpau gropi de lup, ca să îngreuneze cît mai mult apropierea duşmanului. Pe arşiţa care dogorea fără milă, munca era nespus de istovitoare. Dar fraţii şi surorile lucrau de zor şi fără preget. Andrei nu citi pe fata niciunuia vreo urmă de nepăsare sau de teamă.

În locul acesta, feciorul de la Hvozdno se întîlni cu Buchovec şi cu ¿izka. Veneau din raita pe care o făcuseră pe creasta colinei, pînă la străjile cele mai depărtate. Fratele ¿izka, ars de soare, numai în haină şi cu cuşma în cap, avea buzduganul atîrnat de şa. În- diieptîndu-se călare Către turn, îi întrebă pe fraţi dacă au adus

tunurile. În vremea asta, Buchovec, cu mus- tăţile-i albe şi aprins la fată din picina zăpuşelii, îl zărise pe feciorul din Hvozdno. Il chemă, făcîndu-i semn cu mîna dreaptă în care ţinea cuşma. Andrei se apropie în grabă de cei doi hatmani.
Cînd fratele ¿izka îi spuse pe nume şi-l întrebă de sănătatea unchiului. Andrei se bucură.
—■ Şi ce faci aici ? întrebă ¿izka scurt.
Feciorul răspunse că a venit să se uite la întărituri şi la tabărla duşmanilor.
— Şi te-ai speriat de cîţi ai văzut, ai ? zise ¿izka, atintindu-l cu ochiul lui zdravăn.
Andrei tresări şi nu răspunse decît după oleacă de gîndire :
— Am stat acolo şi am socotit că-s mulţi ca lăcustele.
Şi feciorul arătă cu mîna înapoi, spre locul unde zăbovise cu fratele de la Radonice.
— Ai socotit bine, frate, dar Dumnezeu porunceşte să nu te temi de oamenii pierduţi.
Andrei se îmbujoră la fată şi întîmpină cu înflăcărare :
— Nu mă tem ! Dar lăsaţi-mă aici, ca să văd totul.
În vremea asta, 2izka urmărise cu luare-aminte lucrările de la metereze ; acum îşi întoarse privirile spre fecior. Dar Zbynek puse mîna pe umărul băiatului şi-i spuse zîmbind :
—■ Dragă Andrei, noi ştim că nu te temi, dar nu trebuie să stai aici. Eşti un bun călăreţ şi de oameni ca tine e mai multă nevoie jos decît aici. Rămîi mai bine la pîlcul tău.
— Chiar aşa, încuviinţă &izka scurt.
Apoi hatmanii îşi luară rămas bun şi dădură pinteni cailoil. Ocoliră turnul şi trecură prin locul apărat de cele două întărituri şi de coasta povîrnită dinspre mia-zănoapte. Pe-aici o luă şi Andrei la plecare. Cînd ajunse la locul de unde privise ceva mai înainte cu fratele de la Radonice spre tabăra duşmană, îşi aţinti din nou ochii într-acolo şi apoi spre Hradcany.
în clipa aceea, în spatele lui, scăpăta soarele. Dar Andrei nu mai era răscolit de griji ca adineauri. „Dumnezeu porunceşte să nu te temi", i-a spus fratele ¿izka, pe care-l preţuia încă înainte de a-l fi cunoscut în persoană. Pentru Andrei, cuvintele lui ¿izka aveau o deosebită însemnătate, mai ales din ziua cînd văzuse iscusinţa lui de conducător de oşti, atunci cînd porniseră de la Tàbor spre Praga, trecînd prin Benesov şi Ponce. Dar acum înrîurirea cea mai mare n-o aveau asupra lui Andrei cuvintele hatmanului, ci liniştea şi siguiianţa lui Zizka, bărbăţia-i călită de duhul credinţei şi puterea-i de jertfă. Plin de încredere şi parcă mai oţelit, Andrei se întoarse la curtea domnească.
LIII

Pentru Andrei şi pentru ceilalţi călăreţi care sosiseră de la Tâbor cu Mikulâs din Hus, ziua de ieri fusese hărăzită odihnei. În dimineaţa următoare intrară din nou în rînduiala obişnuită. Carele lor stăteau înşiruite în ograda curţii domneşti. De aici Andrei pornea călare în raite şi adeseori făcea şi noaptea de caraulă. De fiecare dată ieşea pe Cîmpul Spitalului, dincolo de poarta Ponce, pînă l.a apă.

Zilele treceau una după alta, în zbucium necurmat şi într-o nesfîrşită încordare pentru cei din Praga. Lupta cea mare şi hotărîtoare, care avea să vină, îi neliniştea pe praghezi şi pe prietenii lor. Se gîndeau numai la ea. Dar se pregăteau din răsputeri şi în toate chipurile, atît împotriva celor de la Vysehrad, cît şi împotriva celor de la Hradcany. Pretutindeni numai străji. În turnuri, lia porţi, pe întărituri, mulţimea de oameni înarmaţi, tîrgoveţi, meşteşugari şi studenţi. Alături de ei mişunau peste tot taboriţi, oameni de la Louny, de la Slany şi de la ¿atek. Singura latură descoperită era şi ea bine apărată ; pe colina Vitkov de lîngă Cimpul Spitalului se înălţau întărituri, deasupra cărora fluturau steaguri roşii cu semnul potirului.

Acolo totul era gata şi fraţii care lucraseră, se întorseseră la Praga. Pe colina Vitkov rămăsese numai un pîlc puternic de bărbaţi, în frunte cu fratele ¿izka şi cu cîteva surori taborite, care voiau să lupte şi ele împotriva lui anticrist.

Jos, în Praga, oamenii erau de asemenea pregătiţi şi aşteptau cu mîna pe arme, ca în orice clipă să-l înfrunte pe auşman. Fiecare, tînăr sau bătrîn, era pregătit să alerge, cînd va auzi semnalul, la locul hotărît.

La primăriile din Oraşul Nou şi din Oraşul Vechi treburile nu mai îngăduiau nici o clipă de odihnă. Pîr- garii şi hatmanii munceau zi şi noapte. Oamenii de legătură veneau şi plecau fără încetare, unii călare, alţii pe jos. Deasupra oraşului răsuna adesea peste zi răpăit de darabane şi glas de trîmbită. Ba chiar şi cîn- tece. Mulţimea înălţa pe uliţe viersuri cucernice şi cîn- tece de luptă. Unii cîntau singuri, alţii în cete sau în grupuri mari. Bisericile erau deschise ziua şi noaptea. De cînd veniseră taboriţii la Praga, îşi schimbaseră şi ele înfăţişarea. Ici şi colo icoanele, statuile şi podoabele dispăruseră cu desăvîrşire. Pe altarul cel mare se afla acum doar un chivot, cioplit din piatră, şi în el arto- forul cu trupul Domnului.

Praghezii îi lăsau pe prietenii lor să facă

ce vor. Pe uliţe nu se mai vedeau veşminte scumpe, văluri, piep-tănături măiestre, fete sulemenite, straie bogate în culori pestriţe

.Numai armele aruncau sclipiri în bătaia soarelui de cireşar, numai pieptarele şi coifurile luceau în lumina tulbure a uliţelor murdare şi întortocheate. Armele zăngăneau, tropotul cailor răsuna în văzduh, iar pe străzile desfundate carele soîrţîiau în fiece clipă. Cărau apă sau se duceau la magaziile de la mănăstirea Sfîntul Frantisek şi Sfîntul Iacob. Acolo bombardele erau înşiruite de jur împrejur, praştiile stăteau în ogradă, iar în săli şi în chilii atîrnau armuri.

La mănăstirea Sfîntul Iacob obştea bătea bani noi: groşi cu tiparul cetăţii Praga, crăiţari cu chipul leului sau cu herbul regatului ceh şi galbeni curaţi de aur. Din sfîntul lăcaş dispăruseră aproape toate potirele de aur, multe obiecte de preţ şi o seamă de nestemate. Obştea avea nevoie de bani ca să poată plăti norodul care slujea în oaste.

Pretutindeni larmă, tărăboi şi hărmălaie, dar nicăieri nu se auzea glas de veselie. Toată lumea aştepta cu înfrigurare lupta care se apropia. Unii, cîntînd sau însufleţiţi de un avînt nestăvilit, mulţi îngînduraţi, dar hotărîţi, în vreme ce alţii o aşteptau cuprinşi de extaz. în fiece zi şi în fiece clipă aşteptau ca tunurile, bombardele şi praştiile craiului şi ale cruciaţilor să înceapă să tragă. Dar deocamdată acolo sus era linişte.

Prin Praga umbla zvon că panii cehi l-ar fi rugat pe crai să cruţe oraşul, să nu nimicească moştenirea pe care tatăl său de slăvită amintire a înfrumuseţat-o atît de măreţ. Dacă vreunul voia să ştie de unde-s vorbele astea, cel întrebat răspundea că le-a auzit de la un boier ceh care a fugit din tabăra vrăjmaşe. Alţi fugari povesteau lucruri asemănătoare. Mulţi însă rî- deau de zvonurile acestea şi spuneau că regele tare ar mai vrea să puşcărească

oraşul, dar n-are muniţii de ajuns. Principii şi cetăţile împărăteşti nu i-au adus destule tunuri şi nici toate miile de săgeţi pe care le aveau puse bine.

Lupte mărunte se dădeau totuşi în fiece zi.

Din cînd în cînd se auzea că o ceată de oameni a trecut dincolo de apă şi că se bate cu ungurii sau cu nemţii, dimineaţa la Pisek, seara în grădinile desţelenite ale arhiepiscopului sau în partea Smichovului. într-o noapte, nemţii se năpustiră din castel să dea foc morilor de la Zarov. Dar străjile i-au pus pe fugă. A doua zi s-au repezit' asupra zăgazului, ca să-l smulgă din loc. Însă norodul de la mori, înarmat cu securi, îmlblăeii şi, lînci, s-a suit **repede** în bărci îşi i-a lovit cu sete, împrăştiindu-i ca pe un stol de vrăbii.

Toate aceste întîmplări tulburau mulţimea şi mai cu seamă hărţuielile care se înmulţeau şi pe care zvonurile le purtau de la o uliţă la alta. Lumea se îndîrjea mai avan din pricina sudălmilor şi batjocurilor, de care lefegiii nemţi nu se mai săturau. În fiece zi se aşezau buluc pe malul Letnei, ca şi atunci cînd Andrei trecuse dincolo de apă, şi de fiecare dată făceau semne necuviincioase către oamenii din Praga şu strigau să-şi spargă pieptul:

— Hus ! Hus !

Iar cînd încetau unii, ceilalţi începeau să urle :

— Ketzer ! Ketzer !

Dar ceea ce-i răscolea mai mult pe praghezi, ceea ce-i înfuria şi le aprindea dorinţa de răzbunare, erau priveliştile de peste zi şi din timpul nopţii. Pe malul Letnei, de-a lungul apei, ca să se vadă bine din oraş, nemţii ridicau ruguri, pe care ardeau ostatici. Însă nu preoţi şi nici ostaşi, ci de cele mai multe ori ţărani şi femei care le căzuseră în mînă. De pe meterezele de lîngă apă oamenii din Praga erau nevoiţi să privească la săvîr/şirea nelegiuirilor. Zadarnic ţipau, degeaba ameninţau cu pumnii şi cu armele. Rugurile ardeau, înteţindu-şi vîlvătăile, şi mistuiau pe sărmanii nepu-tincioşi, care n-aveau altă vină decît aceea de a fi cehi.

Din pricina acestor cruzimi, mînia tuturor creştea năprasnic, aţîţînd lumea împotriva craiului maghiar. Dar oamenii erau şi mai îndîrjiţi împotriva panilor cehi care se alăturaseră regelui. Aceştia se învoiau la toate şi puneau ei înşişi la cale multe nelegiuiri împotriva fraţilor. Totuşi, cehii care fugeau de-acolo povesteau că boierii cehi apără cum pot pe ostatici şi-i iau sub ocrotirea lor, dar nimeni nu da crezare unor asemenea vorbe.

577

Ticăloşiile duşmanului înfuriau lumea şi strîngeau şi mai mult rîndurile praghezilor şi ale prietenilor lor. Ele dovedeau o dată mai mult că'preoţii aveau drep-

37 — „împotriva tuturor" tate cînd propovăduiau că regele maghiar vrea să stârpească seminţia cehă. Dacă mai

înainte se găseau printre ei şi oameni cu alte păreri, acum toţi erau strîns uniţi în fata aceleiaşi primejdii, căci vedeau şi simţeau în întreaga lor fiinţă că e vorba de viată şi de moarte, precum şi de adevărul lui Dumnezeu. Cei de acolo de sus, adică oastea craiului, luptau pentru puterea lumească, în vreme ce ei se băteau pentru împărăţia lui Dumnezeu şi pentru sfîntul adevăr, care adevăr voind ei să-l afle, fiecare după conştiinţa şi cugetul său, erau împiedicaţi de împărat şi de sinodul de la Constanta.

în lupta aceasta, aproape toţi nobilii îi părăsiseră. De aceea praghezii se aflau acum uniţi cu norodul din oraşe şi sate. Şi această înfrăţire îi întărea. Dar şi mai mult îi oteiea credinţa că Dumnezeu n-o să-i lase să piară. Luptau doar pentru slobozirea cuvîntului lui Dumnezeu de sub puterea lumească şi a înaltului cin preoţesc.

în fata porţilor îi ameninţa cea mai mare primejdie. Dar cu cît primejdia era mai aprigă, cu atît oamenii deveneau mai vajnici şi mai hotărîţi. Şi nu mai aveau răbdare să aştepte atacul duşmanului.

În cea de a noua zi de cînd Sigismund împresura Praga, se răspîndi vestea că mai multe .mii de austrieci au pornit de la Kunratice, îndreptîndu-se spre tabăra împăratului. Iscoadele aflaseră că saxonii au poposit în apropiere, la Ovenec, lîngă ogrăzile domneşti. A doua zi au descălecat acolo şi cîteva mii de stirieni. Erau cei din urmă care trebuiau să sosească.

Acum regele Sigismund avea toată puterea adunată laolaltă. Lîngă el se aflau cinci prinţi din Silezia, principi din Bavaria, un prinţ din Saxonia şi încă alţi vreo patruzeci. În tabăra crăiască se mai găseau de asemenea episcopi şi arhiepiscopi cu pilcuri de oaste, sute şi sute de cavaleri, nobili cu cetele lor de oşteni, oameni din cetăţile împărăteşti, voluntari de pe Rin, din Sua- bia, Franconia, Olanda, Westfalia, Anglia, Polonia, Franţa, pînă şi din Spania. În afară de asta, împăratul tşi avea oastea lui, alcătuită din unguri, sacui, slovaci, sîrbi, harvati, ruşi, valahi, iazigi şi cumani sălbatici, nemţi din Praga şi de la Kutna Hora, precum şi pani cehi şi moravi cu cîteva mii de ostaşi. Laolaltă, cam o sută de mii de oameni. Acum nu mai încăpea îndoială că va purcede împotriva cetăţii Praga.

LIV

Odaia în care zăcea boierul Ctibor din Hvozdno se întunecase din pricina furtunii de afară. O ploaie aprigă lovea cu putere în obloanele întredeschise de la ferestre. Din cînd în cînd, freamătul şi răpăitul ei erau întretăiate de tunete îndepărtate şi surde. începuse să plouă încă de dimineaţă. După o ar¦şiţă îndelungată şi înăbuşitoare, văzduhul se răcorise. În sfîrşit, se putea răsufla mai în voie.

Bolnavul se simţea acum mult mai bine. Era a doua seară după luptă şi boierul putu să îngăimeze pentru întîia oară cîteva cuvinte. Atintindu-şi ochii duşi în fundul capului asupra tinerei văduve care şedea la căpătîiul său, întrebă cu glas slab cum merg lucrurile. Zdena îl înţelese şi-i spuse că Rozemberk şi austriecii au fost înfrînti.

— Şi încă destul de crîncen, adăugă ea.

Bătrînul ascultă nemişcat. Cînd Zdena sfîrşi, bolnavul rămase o clipă pe gînduri şi apoi şopti cu vădită greutate :

— Andrei...

— E bine ! a plecat iarăşi cu fraţii la Praga.

Logofătul clipi din ochi şi o umbră alunecă peste fata-i slăbită. Zdena ghici că bătrînului îi pare rău că n-a plecat şi el. Dar după o clipă, ca şi cînd ar fi uitat sau n-ar fi dat crezare celor ce i se spusese, logofătul şopti din nou :

— Andrei...

37*

57

— **9**Crede-mă, e teafăr. A fost la tine. Uite, a stat chiar aici. Cum, nu ştii ? Cînd a piecat, a pus mina pe mîna ta.

— Şi Kunes ? întrebă boierul, de parcă şi-ar fi revenit dintr-o sfîrşeală.

— E sănătos tun! La fel şi Mikulâs din Hus. Prea puţini fraţi au pierit. Sînt însă mulţi răniţi.

În ziua aceea logofătul de la Hvozdno n-a mai întrebat nimic şi nici Zdena nu i-a mai vorbit. Se vedea bine că e prea slăbit. Dar în după-amiaza zilei următoare boierul putu să asculte ceva mai mult şi puse o seamă de întrebări hatmanului din Hroznejovice, care venise la el şi-i povestea despre înfrînger,ea lui Ro- zemberk. Cînd hatmanul îi istorisi cum şi-a dat sufletul stareţul de la Louiiovice, logofătul deschise ochii mari şi ascultă cu nesaţ. După aceea făcu o mişcare cu mîna pe plapumă şi zise :

— Şi cît ne-a mai ameninţat! Toate astea i se trag de pe urma veneticilor !

Ctibor nu încetă să se gîndească la stareţ nici cînd hatmanul luîndu-se cu vorba, îi povesti alte lucruri. Bunăoară despre prada bogată cu ciare se aleseseră şi despre mulţimea de lucruri luate de pe cîmpul de luptă, de care castelul era acum ticsit. O (întreagă cladă de obiecte pestriţe se aflâ în jurul ciuberelor. Şi cîte vite iau mai luat şi ce de cai frumoşi !

Toate acestea îl bucurau nespus pe hatman. Castelul gemea de arme şi de ostatici. Vorbind de ostatici, rosti numele cîtorva boieri din alaiul guvernatorului şi pomeni şi de doi cavaleri austrieci. Apoi adăugă că Smrcek, pîrcălabul de la Pi'ibence, e rănit şi zace de asemenea la castel.

În ziua aceea, după plecarea hatmanului, boierul rămase singur. Pînă atunci fiică-sa nu se mişcase de lîngă patul lui. Spre seară plecă pentru întîia oară, spunîndu-i că se duce la spital. Logofătul încuviinţase din cap. După aceea aşteptă să se întoarcă. Zdena nu zăbovi mult. A doua zi rămase toată dimineaţa lîngă el. Ctibor vorbi puţin şi nu-ii puse aproape nici o .întrebare. Dar tînăra femeie băgă de seamă că bătrînul se uită ţintă la ea şi o cercetează cu luare-aminte. Era nerăbdător şi nu avea astîmpăr. Logofeteasa simţi că are să-i spună sau s-o întrebe ceva. îşi închipuia că se gîndeşte la preoţi.

După-amiază odaia răsună din nou de zornăitul pintenilor. Venise iarăşi hatmanul, boierul din Hroz-nejovice, şi se aşezase la căpătîiul bătrînului său tovarăş. Hatmanul povesti despre cele ce mai auzise de pe cîm'pul de luptă şi despre Praga care se afla prinsă ca într-un cleşte. Dar adăugă repede că fraţii sînt plini de încredere.

Rănitul asculta posomorit. Cînd hatmanul tăcu. îl întrebă deodată :

— Ce mai spun preoţii... de la noi ? Kânis şi...

Hatmanul făcu o strîmbătură şi bătu aerul cu mîna dreaptă.

— Ala ? Şi Bydlinsky ? Le-au crescut coarne acum. Cred că numai prin puterea lor au izgonit oştile lui Rozemberk.

Boierul dădu supărat din mînă.

— Niciodată nu le poti intra în voie, urmă hatmanul. Cînd ne aflăm adunaţi la sfat, le place doar să poruncească şi nu îngăduie să se facă nimic fără vrerea lor. Dar dacă sînt fraţi atît de neprihăniţi, n-au decît să se tină de sfînta scriptură şi de izvoadele liturgice şi să nu se mai amestece în treburile lumeşti. Ştiu c-o să avem de furcă cu ei. Dar mai avan decît toţi se zbate din pricina lor preotul Mikulâs din Pelhrimov.

Cînd hatmanul se pregăti de plecare, boierul îl rugă să-l trimită la el pe preotul Mikulâs. Dacă s-ar putea, chiar mîine după-amiază. Paşii grei ai hatmanului se îndepărtară şi peste puţin nu se mai auziră.

Logofătul se uită spre uşă. Dar Zdena nu se arătă. Plecase mai înainte, 'şi bătrînului nu-i scăpase lucrul acesta. I se păru că zăboveşte prea mult. începu să se închine, dar' conteni deodată.

În pragul uşii deschise stătea Sâdoch, slab şi cu obrajii păliţi, îmbrăcat într-o haină lungă de culoare închisă. Era în capul gol şi ţinea în mînă un ceaslov.

Părea o arătare. Se uită în toate părţile, îşi aţinti privirile asupra 5ătrînului, apoi se răsuci pe călcîie şi se mistui în întuneric ca o umbră.

Boierul nu-l cunoştea, dar după ce dispăru, se întrebă dacă n-o fi cumva vreunul din blestemaţii aceia.

L-au trimis ceilalţi, de bună seamă. Ce-o fi căutat aici ? Dar Zdena ? Pe unde o fi întîrziind ? De ce nu vine ? în cele din urmă fu biruit de oboseală şi adormi.

Cînd deschise ochii, odaia era scăldată de cele din urmă raze ale zilei de iunie. În plină lumină, Zdena stătea gînditoare la fereastră. Bătrînul se uită la ea, cercetînd-o cu luare-aminte. I se părea că se schimbase mult în ultima vreme şi că arăta altfel la faţă. De obicei era posomorită, dar acum, măcar că slăbise şi avea obrajii mai palizi, îi pierise de pe chip orice urmă de tristeţe. Iar privirea ochilor ei... Boierul simţea parcă ceva străin într-înşii şi nu pricepea ce poate fi. Observase lucrul acesta pentru întîia oară pe cînd ardea Bukovsko şi el pornise într-acolo. Totuşi atunci parcă nu desluşise atîta înfrigurare şi o lumină atît de ciudată în ochii Zdenei.

Ctibor voi s-o întrebe, dar se răzgîndi. îşi aduse aminte că trebuie să vorbească mai întii cu preotul Mikulăs. Iar preotul veni abia a treia zi după-amiază.

În ziua aceea, logofătul cu păr cărunt îşi ridică pentiiu întîia oară capul de pe perne şi se săltă puţin în sus. Rana de la cap arăta mult mai bine, însă cea de la picior nu voia să se vindece. Cînd intră Mikulăs, boierul o văzu pe Zdena tresărind. Apoi tînăra văduvă ieşi grabnic din odaie. Ctibor îşi dădu seama că fiică-sa nu are ocHi să-l vadă pe preot.

Mikulăs întări cele spuse de hatman despre Kănis şi Bydlinsky. Ba mai adăugă şi el cîte ceva. Toate acestea îl copleşiră pe evlaviosul, logofăt.

Îi vorbi apoi despre ce cred ipopii aceia şi ce anume îi învaţă pe oameni. Cică la împărtăşania cu pîine, pîinea n-ar fi un simbol al trupului Domnului, ci pîine goală. În pîinea cea de toate zilele, preoţii aceştia nu vor să-l vadă pe Dumnezeu. într-acolo îşi îndreaptă ei toate străduinţele şi caută să-i atragă pe toţi de partea acestei învăţături. Cine a poruncit — spun ei — să pui în gură o bucăţică de pîine şi prin asta să.-l slăveşti pe Dumnezeu ?

— Şi pe acest temei, — adăugă preotul supărat, — ei poruncesc tuturora să se lepede de cina cea de taină, spunînd că e o cină păcătoasă. Numai netrebnicii cred în ea.

— Destul, destul! strigă boierul plin de ciudă. Taci !

— O, frate, asta nu-i totul. Au fost îndemnaţi de Martin, de moravul acela, ştii, care tălmăceşte articolele în chip greşit şi le poartă imereu în buzunar. Dar Bydlinsky şi Kânis păcătuiesc şi mai rău. Mai ales Kânis. El propovăduieşte că Hristos s-a suit la ceruri şi că acolo a rămas. Mai acu' o zi sau două zicea că mai degrabă s-ar închina şi ar îngenunchea în fata diavolului decît înaintea acestei împărtăşanii.

— Nu mai spune ! Nu mai spune! Blestemaţii ! Ereticii! strigă cu glas răguşit logofătul cu tîmplele cărunte, săltîndu-se puţin în capul oaselor.
Se rezemă într-un cot şi tăcu o clipă, tremurînd de parcă ar fi primit o aprigă lovitură. După aceea întrebă cu voce înăbuşită :
— Şi fraţii le dau crezămînt ?
— Sînt destui fraţi şi surori care se încred în vorbele lor.
Boierul îşi aţinti privirile asupra preotului bărbos, ca şi cînd l-ar fi cuprins spaima sau ar fi şovăit. Apoi izbucni deodată :
— Dar fiica mea Zdena ? Ştii ceva despre ea ? Spune-mi!
— Din nefericire, frate, — glăsui preotul cu tărie, ea e cu ei şi deci împotriva .noastră. Zdena s-a dus adeseori la Pytel. Acolo se adunau mulţi fraţi, şi preoţii le făgăduiau raiul pe pămînt.
— Kânis ?
— Şi Bydlinsky.
— Şi-o să-i bage în iad !
Mîna logofătului alunecă neputincioasă şi capul îi căzu pe pernă.
După plecarea preotului, boierul rămase nemişcat şi cu ochii aţintiţi în gol. Nu se ruga, ci oftă doar o singură dată din adîncul pieptului, şoptind :
— Doamne, sfinte Dumnezeule !
Cînd Zdena intră în odaie, bătrînul tresări şi începu să tremure. Amurgul se strecura domol în încăperea joasă. Logofătul o văzu pe fiica sa oprindu-se în prag şi rotindu-şi ochii jur împrejur. Voia să se încredinţeze dacă Mikulâs mai e acolo. După aceea se apropie de pat şi-l întrebă pe tată-său dacă nu doreşte cumva apă sau să-i oblojească rana. Rostise întrtebarea cu voce blîndă şi. parcă în treacăt.
— Nu ! îi răspunse bătrînul scurt şi îndîrjit.
Dar Zdena păru că nu-şi dă seama de asprimea glasului său şi de felul cum îi răspunsese. Se răsuci şi voi să se îndepărteze de pat.
— Zdena!
Tînăra logofeteasă se opri, se uită la bătrîn şi aşteptă.
— Ai fost cumva pe la Pytel ?
Glasul boierului tremura.
— Da.
— Kănis şi Bydlinsky au fost şi ei pe-acolo ?
— Au fost.
— Şi tu crezi ceea ce spun ei ?
— Cred, răspunse ea fără ocol, cu hotărîre şi cu fruntea sus. Apoi se apropie de pat şi zise domol şi visător : Tată, mă rog celui de sus ca să crezi şi tu. Şi

îngenunchind lîngă pat, adăugă : Ca să-ti deschizi şi tu odată ochii.

Boierul se ridică pe neaşteptate.

— Să cred ca tine ? Dar tu crezi că sfînta anafură nu-i trupul Domnului I

— Aşa e.

— Şi nu mai îngenunchezi în fata ei I

— E idol, fluture I j

Bolnavul scoase un strigăt sălbatic şi înăbuşit din fundul pieptului. Apoi, deodată, de parcă n-ar fi fost rănit, cu fata stacojie, se ridică din pat, şi apucînd-o pe fiică-sa de gît, începu s-o lovească cu mîna dreaptă strînsă pumn unde nimerea, în frunte, peste obraz, pînă ce o podidi sîngele. Şi răcni cu glas răguşit:

•— Ţine ! Blestemaţi ce sînteti I În iad cu voi !

Zdena nu se apără şi nu scoase un cuvînt. Cînd scăpă din mîinile lui, abia se putea tine pe picioare. E de mirare că nu s-a prăvălit pe duşumea. Bătrînul logofăt, peste măsură de istovit, se prăbuşi pe pat, gemînd şi'horcăind. Logofel-asa ieşi buimăcită din odaie. Privea năucă înaintea i i şi nu scotea o vorbă. Cînd Margeta, cane. tocmai venea cu un opaiţ în mînă, o întîlni în tinda întunecoasă, Zdena se opri nepăsătoare. ,Jnsă cînd lampa îi lumină faţa, Margeta o văzu plină de sînge şi scoase un ţipăt. Tînăra femeie nu spuse nimic şi nu dădu nici o lămurire. Fără o vorbă, luă ştergarul ud pe care i-l aduse Margeta, îşi şterse faţa şi porni mai departe.

Umbrele serii pogorîseră peste oraş şi vuietul de peste zi amuţise. Nu mai erau lucrări atît de grabnice încît să se muncească şi noaptea. Zdena mergea înainte, fără să ştie încotro. Se gîndea mereu la sîn- gele care îi stropise faţa. Tatăl ei o rănise din pricina adevărului care-i 'pătrunsese adine în suflet şi pe care i-l mărturisise fără făţărnicie. Se gîndea cu părere de rău la el.

Bătrînul o îndepărtase, şi Zdena simţea lucrul acesta. De bună seamă că ar alunga-o din nou dacă s-ar întoarce la el şi i-ar mărturisi adevărul ca şi întîia oară, căci ea nu se poate lepăda de acest adevăr, şi pentru mîntuirea ei nu poate ascunde nimic. Nicăieri şi niciodată. În clipele acestea tînăra logofetească îşi simţea inima uşoară şi sufletul înălţat pentru suferinţa ce-i fusese hărăzită. Se gîndi că Bydlinsky ar încuviinţa purtarea ei, că a făcut întocmai cum a propovăduit şi propovăduieşte el.

Zdena păşea drept înainte prin seara umedă, fără să-i pese încotro se duce. Deodată fu oprită de un amestec de glasuri pătimaşe, glasuri ce se sfădeau amarnic. Se afla în fata casei preoţilor şi prin ferestrele deschise răzbătea larma dinăuntru. Lămpile erau aprinse şi în lumina lor roşiatică se frămîntau în odaia de jos cîţiva

bărbaţi. Zdena îl văzu foarte desluşit pe Kânis, în capul gol. Dădea din mîini cu aprindere, striga şi se uita ţintă cu ochii bulbucaţi la preotul Mikulăs Pelhrimovsky. E de mirare că nu-l ameninţa cu pumnii. Ceilalţi, Abraham, ătepan, Pacovsky, Bar- tos şi alti doi pe care nu-i cunoştea se învîrteau în jurul lor. Vorbeau şi strigau şi ei, dînd din mîini.

Zdena îl căută pe Bydlinsky. Văzînd că nu-i acolo, porni mai departe. Trecu prin piaţă gîndindu-se la el, pînă cînd ajunse la ciubere, deasupra cărora se înălţau în întuneric steagurile luate de la Rozemberk şi de la austrieci. Aici se întîlni cu Bydlinsky.

— Te-am căutat la Pytel, spuse el, bucuros de această întîlnire neaşteptată.

— Acum o să mă găseşti mereu acolo, răspunse ea apăsat.

Apoi îi povesti cele întîmplate. Preotului începu să-i fiarbă sîngele. Făcu o mişcare vie şi strigă cu aprindere:

— Aşadar te-a izgonit!

— Nu mai striga aşa. îmi pare rău de el.

— Asta-i vechea sămîntă de vrajbă care sălăşluieşte într-însul 1 rosti Bydlinsky posomorit. Dar tu, scumpă Zdena, — adăuga el cu căldură, — nu te frămînta şi aminteşte-ti : fericiţi cei ce plîng, că aceia se vor mîngîia. Ai avut necazuri, vei mai avea şi vom avea cu toţii. Fii răbdătoare. Am părăsit totul pentru adevărul lui Dumnezeu. Şi mai ales tu, Zdena... Tăcu o clipă şi-i şopti apoi cu duioşie : Eşti acum singură... Ştii... aşa cum am...

— Nu ! Nu vorbi te rog. Nu spune nimic. Nu acum. Glasul îi tremura. Tata zace rănit şi toată lumea ar spune că pentru o dragoste vinovată... Nu, Jan... Îi spunea pentru întîia oară Jan. Dragostea nu ne poate da în clipele acestea decît o strîngere de inimă. Dar, crede-mă, sînt cu tot sufletul, ai să vezi. Zdena vorbea emoţionată şi tremura din tot corpul. Privirile îi erau rugătoare şi pline de căldură. Du-te, — adăugă logofeteasa arătîndu-i casa preoţilor, — du-te. Se sfădesc acolo cu Mikulâs din Pelhfiimov. Mergi de ajută sfîntu- lui adevăr.

Apoi se răsuci pe călcîie şi porni spre locuinţa lui Pytel. Bydlinsky privi în urmă-i, pînă ce făptura ei înaltă şi subţire se mistui în întuneric. După aceea se îndreptă spre casa preoţilor. În loc să se gîndească de ce Zdena îl îndemnase să se ducă acolo, el se gîndea la ea. Îi vedea fata palidă cu trăsături alese cuprinsă de o tulburare vie, iar privirea ei, atît de grăitoare şi de caldă, îl urmărea mereu.

Cînd Zdena ajunse la Pytel, îl zări în lumina stelelor pe Sâdoch. Stătea în pragul casei, îngîndurat şi ţeapăn ca o stană de piatră. Din clipa în care o îndemnase să se ducă în tabără, întocmai ca Iudlta, şi să-l ucidă pe Holofern-

guvernatorul, nu mai vorbise cu ea. Acum, însă, îndată ce o zări, se repezi spre dînsa şi*i spuse :

— Aştept. Aştept mereu. Moartă ai fost şi ai înviat. Cunosc faptele şi grijile tale. Te îmbogăţeşti cu blestemele acelora care se socot evrei şi nu sînt. Să nu te temi de ceea ce ai să suferi! Fii credincioasă pînă la moarte şi vei primi cununa vieţii.

Sâdoch vorbea rar, cu glas înăbuşit, dar cu convingerea unui exaltat.

Zdena se opri o clipă. Cuvintele rostite de Sâdoch însemnau pentru ea, în clipa aceea, o încuviinţare şi o întărire, şi ea le luă drept un glas venit de sus. Cu toate acestea nu . scoase un cuvînt, şi cînd tînărul se dădu la o parte din prag, Zdena intră în casă cu fata mult mai senină decît înainte.

LV

După o raită care ţinuse cam mult, Andrei dormi buştean. Toată noaptea de 11 spre 12 iunie şi-o petrecuse împreună cu cîţiva tovarăşi pe Cîmpul Spitalului, lîngă apă. în dimineaţa următoare, întorcîndu-se la curţile domneşti, se trînti pe o laviţă largă, aşezată de-a lungul peretelui din odaia lor, şi dormi îmbrăcat, cu capul pe mantaua făcută sul şi cu botforii în picioare. De două zile, niciunul dintre călăreţi nu se mai deseăltase. Kunes din Belovice le poruncise să fie gata în orice clipă.

Afară, arşiţa dogorea cumplit şi de aceea în încăperea boltită şi răcoroasă, cu ziduri groase, se putea dorini bine, cu toată zarva ce nu mai contenea. Prin uşa întredeschisă pătrundea zgomotul paşilor grei şi grăbiţi, zăngănitul armelor, zornăitul pintenilor, strigătele şi glasul oamenilor. Dar toate astea nu-l supărau de fel pe tînărul fecior frînt de oboseală. Iar cînd unul din tovarăşi îl zgîlţîi, se trezi anevoie. Se sculă cu fata îmbujorata" şi buhăită de somn şi se uită buimăcit înaintea lui. Cînd auzi că dincolo de apă, în partea dinspre podul de piatră, s-a încins lupta, sări' drept în picioare. Un frate bărbos şi cu părul mare, Vâclav, primar la Netolice, care adusese vestea, îl apucă de mînă:

— Stai locului ! Un' te duci ? Pînă acum s-o fi şi sfîrşit.

— Dar cin' se bate ?

— Mulţi dintre ai noştri au trecut de pe ostrov, cu luntrile, pe celălalt mal. Se spune că vreo două sute de oameni s-au ciocnit acolo cu ungurii care s-au năpustit asupra lor din mănăstirea pîrjolită Kartouzsky.

Auzind acestea, Andrei îşi puse cuşma în cap, se încinse cu sabia şi ieşi glonţ din odaie. Nici gînd să mai tină seama de chemările fratelui care voia să-l oprească. O luă în goană pe uliţa Caletna. Dar nu putu să ajungă pînă la apă. Se opri încă înainte de a ajunge în piaţa Oraşului Vechi, alăturîndu-se mulţimii care făcuse roată în jurul unui bărbat înalt şi uscăţiv, cu barba rară. Omul acesta

era Martin Tkanicka. Dar azi nu mai purta surtuc strîmt în culori ţipătoare, ca un papagal, şi nici pantaloni cărămizii, ci era îmbrăcat cu o haină de culoare închisă, care atîrna pe el ca un sac, şi cu nădragi cenuşii.
Tkanicka stătea pe un pietroi lîngă poarta ferecată a unei case arătoase, aflată la colţul ulicioarei Plaierovâ.
Deasupra porţii erau zugrăvite trei clopote roşii.
Martin vorbea despre încăierarea de dincolo de apă.
Tocmai venise de-acolo şi văzuse totul cu ochii lui.
— Vai de noi, fraţilor, e de rău ! Urgie, fraţilor ! Eu am spus-o din capul locului! glăsuia Tkanicka cu faţa gravă şi îndurerată. Păgînii de unguri i-au dat peste cap pe ai noştri. Şi ai noştri au luat-o la fugă, auziţi, au luat-o la fugă, dar mulţi au rămas acolo, pe locul încăierării, şi unii sînt morţi, iar ceilalţi...
— Ceilalţi ? întrebară cu sufletul la gură cîţiva din mulţime, mai ales femeile, cînd guralivul cuvîntător tăcu de parcă l-ar fi biruit emoţia.
— Pe ceilalţi i-au dus cu ei. Auziţi ? I-au luat ungurii ca ostatici şi i-au dus în tabără.
Un strigăt de uimire izbucni din mulţime. Femeile îi căinau cu glas tare pe ostaşii prinşi.
— Vai, sărmanii de ei ! O, doamne, ce nenorocire ' se văicărea Martin împreună cu ele.
— Mai bine ar fi fost să cadă în luptă !
— Iar o să înalţe ruguri acum ! strigară mai mulţi.
Andrei întrebă cu glas ridicat:
— Şi sînt mulţi ? Cam cîţi ostatici au luat ?
— Destui. Socot că vreo douăzeci, răspunse Tka-niicka. Dar cu asta nu s-a sfîrşit, fraţilor. Ceilalţi au luat-o la fugă, îndreptîndu-se spre apă. Aici s-au aruncat în luntri, care cum a putut mai repede. Şi cum s-au suit, au şi luat-o din loc. Dar cîteva erau atît de înţesate cu oameni încît n-au putut să-i ducă pe toţi. O, fraţilor, ce durere ! S-au îngrămădit atît de mulţi în ele, încît bărcile au început să ia apă şi trei s-au
Scufundat în mijlocul rîului. Le-arh văzut cu ochii mei şi ce păcat că nu le-aţi văzut şi voi! O, ce prăpăd 1
— S-au înecat ?
— Cîtiva s-au înecat, n-a fost chip să scape, ceilalţi i-au ajutat cît au putut, dar ungurii trăgeau în ei... O, fraţilor, ce nelegiuire 1
— Taci 1
— E rău, e semn rău, e rău cînd începem aşa !...
Martin Tkanicka nu-şi sfîrşi vorba. îşi întinse deodată mîinile şi se clătină, căutînd să-şi cumpănească trupul, căci cineva de la spate îi repezise un ghiont întrfe coaste. Tkanicka nu se mai putu ţine pe picioare şi zbură cît colo de pe pietroiul de lîngă poartă.

— Cine mai e şi păgînul ăsta ? strigară oamenii. Vreun nemţişor! Vrea să ne îngrozească ! înadins face asta ! Dar las' că acum dai tu de dracu' !

Andrei >nu mai aşteptă să vadă cum răsplăteşte mulţimea pe acest erou slăbănog şi pricăjit. Porni mai departe. Voia să se încredinţeze cu ochii lui de cele auzite. Nu-i venea să creadă că omul spusese adevărul. Numai că lîngă primărie află acelaşi lucru şi încă din gura unul pîrgar. Pîrgarul stătea lîngă poarta primăriei şi povestea despre nefericita încăierare, la fel cum arătase şi Tkanicka.

Andrei se întoarse la curtea domnească. Se gîndea întruna la bieţii fraţi care căzuseră în mîinile ungurilor. Ştia bine că nu vor mai scăpa şi că vor pieri arşi pe rug. Şi erau destui la număr, peste zece.

— De-am pune şi noi mîna pe cîţiva nemţişori ! strigă Andrei posomorit, după ce povesti fraţilor cele întîmplate.

În seara aceea aşteptară cu strîngere de inimă vestea că pe Letna au fost aprinse ruguri şi că fraţii luaţi ostatici mor în flăcări. Andrei porni cu cîţiva ostaşi pe malul apei, să vadă ce se întîmplă dincolo.

Noaptea era frumoasă şi înstelată. Dar dincolo de rîu, pe coastă, văpaia prevestitoare de rele nu înroşise încă văzduhul. Şi nu se auzeau nici strigătele de durere ale celor arşi de vii.

Dimineaţa primiră veşti mai amănunţite şi mai temeinice. însuşi hatmanul Kunes din Belovice le aduse de la primărie. Se ştia acum că în timpul încăierării de ieri, şase oameni s-au înecat, că alţi patruzeci au căzut în luptă şi că şaisprezece dintre ei au fost luaţi ostatici de către unguri.

Un zgomot înăbuşit (pătrundea din uliţă în curte, pînă în odăiţa ostaşilor. Fraţii, prinşi în vorbă despre cei şaisprezece nefericiţi, nu băgară de seamă. Dar zarva nu se domolea. Dimpotrivă, creştea ca vuietul unui puhoi.

— Sună alarma I strigă unul dintre armaşi.

Ca vîntul se repeziră cu toţii spre uşă. Afară suna alarma şi din uliţă se auzea o hărmălaie nemaipomenită. Prin porţile deschise văzură lumea adunîndu-se în jurul unei gloate care se îndrepta către poarta Poriice.

În clipa aceea, din palatul de altădată al regelui, acum al lor, teşi în curte un gornist şi sună şi al alarma. Toti se grăbiră spre grajduri, atît cei care se aflau în curte şi în fata porţilor curţii domneşti, dărăpănate de fraţi, cît şi cei care abia acum soseau.

îşi scoaseră caii la iuţeală. Cel dintîi care se aruncă în şa fu hatmanul Kunes din Belovice, şi cel dintîi care îşi coase calul din grajd fu toboşarul. El zvîrli la repezeală, peste gîtul bălanului său, două căldăruşe mici, lucitoare şi roşii, legate cu o curea, şi le încătărămă bine. După aceea se săltă şi el în şa.

întreaga ogradă, ocupată în parte de carele taborite, răsuna de nechezatul şi de tropotul cailor, ca şi de zăngănitul armelor. Kunes din Belovice, cu coiif în cap, dădea porunci, şi sabia-i scoasă din teacă fulgera văzduhul. Sutaşii îşi rînduiră oamenii, şi peste puţin călăreţii taboriti de la curtea domnească porniră spre porţi.

În şiruri strînse se îndreptau grăbiţi spre Ponce. Hatmanul- şi sutaşii îi îndemnau fără încetare. Uliţele erau înţesate de oameni. Cînd ieşiră din curte, Andrei şi toti ceilalţi nu ştiau încă încotro se duc. Dar trîm- bitele de alarmă pe care le auzeau mereu în urma lor şi îmbulzeala de pe uliţe le dădeau de gîndit: de bună seamă se apropia duşmanul.

în vreme ce se strecurau prin mulţime, din dreapta şi din stînga li se striga să grăbească pasul. Nemţii se şi urniseră şi se spunea că ungurii sînt undeva pe-aproape. Ceva mai încolo oamenii le strigară că pe Cîmpul Spitalului lupta s-a şi încins.

La porţile Spitalului învălmăşeala era nemaipomenită. Călăreţii fură nevoiţi să se oprească o clipă, pînă ce li se făcu puţin loc. În clipa aceea, bubuiră cîteva lovituri de tun. Atît fu de ajuns. De jur împrejur zvîcni un strigăt sălbatic, strigăt de război.

Călăreţii năpădiră din oraş ca o apă mare. Ceaţa se topi şi lumina orbitoare a unei zile de arşiţă se revărsă în faţa lor. Se aflau pe Cîmpul Spitalului. O luară în galop. Andrei mergea în rîndul al doilea, la margine, aşa că vedea destul de bine înaintea lui. Dar ceea ce i se arătă în fata ochilor nu era de loc îmbucurător. Spre ei se îndrepta o mulţime de pedestraşi. Alergau într-o învălmăşeală înspăimîntătoare, ca o turmă de oi speriate. O luaseră la goană, unii cu armele în mîini, alţii fără nici o armă. Mulţi aruncau scuturile cît colo. În fuga asta turbată se prăbuşeau unii peste alţii, şi ceva mai încolo, pe cîmp, cîţiva zăceau nemişcaţi. Prin norii de praf care se învolburau cu repeziciune, trupurile cailor şi călăreţilor se zăreau ca nişte umbre. Armele sclipeau în soare şi văzduhul vuia de urlet tunător şi sălbatic.

Andrei îl văzu deodată pe Kunes din Belovice, care mergea în frunte, răsucindu-se spre ei şi făcîndu-le semn cu sabia. În acelaşi timp le strigă ceva, dar nu se auzi nimic. Goarna începu să sune şi glasul ei fu acoperit de strigătele călăreţilor. Slobozиră dîrlogii, şi cu săbiile ridicate deasupra capului, se năpustiră asupra duşmanilor.

Andrei nu mai putu să vadă ce se întîmplă în jurul lui. Un nor! de praf se rostogoli peste ostaşi, acoperin- du-i. În prăfăria aceasta, feciorul de la Hvozdno zări unguri şi nemţi, dar nimeni nu putea să-i deosebească, mai ales că deodată se opriră şi o luară înapoi.

— Fug! Fug! strigară fraţii călări, îndemnîndu-şi mai cu foc caii.

Ajunseră duşmanii din urmă şi le săriră în spate. Andrei îşi dădu seama că erau numai cumani şi unguri care purtau coifuri ţuguiate cu apărători pentru nas, unii cu armuri uşoare, iar alţii fără. Apa sclipea înaintea lor în soare. Stropi argintii ţîşneau în toate părţile de pretutindeni. În clipa aceea, fratele toboşar începu să bată în darabane. Era semnalul ca fraţii să se oprească şi să nu urmărească duşmanul mai departe.

Călăreţii se supuseră poruncii, dar nicidecum bucuroşi. Îi văzură pe unguri aruncîndu-se în apă şi tru- dindu-se să ajungă pe celălalt mal. Cîţiva rămaseră însă dincoace. Erau lefegii care fuseseră răniţi pe mal. Pe ceilalţi, fraţii îi găsiră la întoarcere în ţărînă, plini de sînge, striviţi de trupurile cailor. Le luară coifurile, săbiile încovoiate, armurile şi cingătorile.

Mai departe, spre oraş, cîmpul era curăţat. Cei cîţiva răniţi şi morţi dintre praghezii care, nemaiavînd răbdare să aştepte, trecuseră în neorînduială, ca un roi, dincolo de porţi, fuseseră duşi între timp la Praga.

Peste noapte, Andrei porni iarăşi spre locurile acestea. în fruntea unui pîlc de călăreţi. De astă dată mergeau sub conducerea lui. Kunes din Belovice hotărîse astfel în clipa în care ceata se pregătea să iasă din curtea domnească. Pentru Andrei fu prilej de mare bucurie. Era o dovadă de încredere şi de recunoaştere a meritelor sale. Deşi Kunes nu spusese nici un cuvînt. în această privinţă, fapta vorbea de la sine.

îndeplinind porunca primită, Andrei îşi conduse pîlcul peste Cîmpul Spitalului, de-a lungul apei, ca să străjuiască malul. Era o noapte umedă cu cer înnorat, împrejurimile erau cufundate în beznă. Siluetele negre ale copacilor se înălţau sus de tot şi însemnau locul pe unde curgea rîul, care nu se zărea în întuneric.

De asemenea foourile şi, din loc în loc, oglindirea flăcărilor pe luciul apei, arătau celor de pe mal albia rîului. Rugurile ardeau pe ostroavele de sub morile lui Helm. Toate insulele erau înţesate de ostaşi. Pe colina Vitkov, Andrei zări numai o lumină slabă, pesemne de la un singur foc. Colina era învăluită în tăcere. Nici un glas nu se auzea din partea aceea. Multe ruguri scînteiau dincolo de apă, iar pe Letna şi mai multe, întunericul de deasupra lor se înroşise pînă în slăvi.

Fraţii nu aşteptară prea mult. În tabăra duşmană de pe malul Letnei ţîşrii deodată o pălălaie mare. Ea se înălţă sus de tot, de parcă s-ar fi aprins un rug uriaş. Fraţii îşi îndreptară privirile într-acolo.

„Desigur că-i ard pe-ai noştri", gîndi Andrei. Oamenii din pîlcul lui rostiră ai glas tare că de bună seamă duşmanii

au aprins rugul care o să-i mistuie pe cei şaisprezece fraţi iuati ostatici de către unguri.

Din oraş, dincolo de insule, de pe meterezele de lîngă apă, străbătu pînă la ei un urlet cumplit. Strigătul întări presupunerile lor. întreaga ceată de călăreţi amuţi. Priveau posomoriţi la văpaia roşie ce sfîşia bezna nopţi..

În zorii zilei, bănuielile lor fură întărite de fraţii care veniră să-i înlocuiască. Toti aceşti ostaşi, îndîrjiti împotriva ungurilor, nemţilor, cehilor şi celorlalţi oameni fără căpătîi — cum îi numeau, ei — din tabăra lui Sigismund, povesteau că în noaptea aceea duşmanii au ars pe rug pe cei şaisprezece fnati.

Printre ei se aflaseră şi cîţiva răniţi. Nelegiuiţii rînduiseră lucrurile în aşa fel, ca ticăloşia să fie văzută de cei din oraş. De altfel, toată Praga era acum în picioare, clocotind de mînie şi plîngîndu-i pe cei ce-au pierit. Le ajunsese cuţitul la os. Oamenii porniră spre biserici să se roage

.Andrei se întoarse cu ceata lui la curtea domnească, dar niciunul nu putu să se odihnească vreme mai în-delungată. Se culcară, ce-i drept, după ce văzură de cai, dar nu- dormiră mult. Andrei se trezi cel dintîi. încordarea nu le dădea pace. Aşteptau să se întîmple ceva. Şi fiecare dorea acest lucru din tot sufletul. Ardeau de nerăbdare să se răfuiască cu cel care ard şi-i ucid pe cehii lor. încăierarea de ieri a fost numai un început. De asemenea, toate măsurile care se luau acum în oraş, dovedeau că hatmanii se aşteaptă la ceva. Fraţii de la curţile domneşti aveau poruncă să nu plece nicăieri. Toti trebuiau să rămînă cu armurile pe ei.

îndată ce se deşteptă, Andrei îşi puse cămaşa de zale şi pieptarul. Coiful şi mănuşile le avea la înde- mînă. Caii

stăteau în grajd, gata înşeuati. Unii se aflau însă şi pe afară, în ogradă.
În timpul dimineţii, sosiră cîţiva soli călări. Kunes trimise la rîndu-i doi olăcari, pe unul sus în mahalaua zisă „la Slovany", iar pe celălalt dincolo de pod, la fraţii din Casa Saxonă şi din turnurile podului.
De la porţile din fafâ mănăstirii Sfîntul Ambrozie şi din uliţa Caletna zgomotul străbătea pînă aici, la curţile domneşti. Fraţii văzură şiruri de oameni înarmaţi, trecînd prin apropiere şi purtînd steaguri. Zăriră lume multă şi auziră sunete de goarnă ce veneau din piaţa Oraşului Vechi. Aflară apoi că hatmanii cheamă la arme pe tîrgovetii de acolo. Oamenii înarmaţi se rînduiesc şi aşteaptă. La fel stau lucrurile şi în piaţa Oraşului Nou, ca la nevoie să se poată trimite întăriri spre orice poartă şi în orice parte a cetăţii.
Omul care venise în goană de la Casa Saxonă aduse vestea că cei de la Hrad au scos cu zgomot mare din cetate pilcuri de ostaşi şi că pregătesc praştiile şi bombardele. Vor să tragă în Casa Saxonă şi în turnurile podului, ca să ajungă astfel la pod şi să se strecoare în oraş. De la mănăstirea Slovany veneau ştiri asemănătoare. Armaşii împărăteşti de la Vysehrad se înmulţesc şi e mai mult ca sigur că vor să se năpustească asupra Oraşului Nou.
38'
595
În clipa aceea sosi altă veste. Cîmpul de lîngă Holesovice, peste apă, se umple de oaste. De la Ovenec, de la ogrăzile domneşti, se adunau acolo călăreţi şi pedestraşi, şi erau atît de mulţi, că se înnegrise cîmpul. Se pregăteau, pasămite, să treacă apa.
Nu mai încăpea nici o îndoială. Craiul maghiar îşi aduna oştile pentru a porni marea bătălie.
Cînd auzi vestea aceasta. Andrei strigă :
— Dar mai e aici şi fratele ¿izka. colo sus pe colina Vitkov !
— Pe el ar vrea să pună mîna mai întîi, întîmpină un sutaş bărbos.
Fraţii şedeau pe scările din fata uşilor mari şi pline de podoabe ale fostului palat domnesc. De acolo vedeau bine curtea, carele şi caii înşăuati.
în clipa aceea, alergă spre ei un prăştiaş, care îl chemă pe Andrei din Hvozdno la fratele hatman. Feciorul sări ca ars şi-o luă la goană. După cîteva clipe era călare pe murgul său.
Kunes din B&lovice îi porunci să se ducă degrabă la fratele ¿izka pe colina Vitkov. Îi trimitea veste despre toate cîte se întîmplă în oraş, despre pregătirile celor de la Vysehrad şi celor din Oraşul Mic. Lefegiii împărăteşti de la Hrad se pregătesc de atac.

Strîns în armură, cu coif de fier în cap şi brăţare la mîini, feciorul din Hvozdno plecă să ducă solia. Se bucura că^fusese trimis acolo sus, de unde o să poată vedea mai bine ce face duşmanul.
Era în ziua de 14 iulie, într-o duminică, cînd Andrei porni pe la amiază spre colina Vitkov. La poarta Horske abia putu să treacă. Atît acolo, cu şi pe întări- turile din dreapta şi din stînga porţii, mişunau ostaşi înarmaţi, mai ales puşcaşi. Viile părăsite de dincolo de poartă erau pustii. În schimb, sus, pe deal, se vedea o mare însufleţire. Oamenii se buluciseră pe întinderea dintre întărituri, în vreme ce caraulele străjuiau ceva mai departe, în fată şi pe metereze. În această zi de arşiţă cumplită, pe care n-o răcorea nici cea mai mică adiere, steagurile cu semnul potirului atîrnau nemişcate deasupra întăriturtlor.
Ostaşii aflaţi acolo erau numai fraţi taboriti, cu bărbi sau fără bărbi. Toti purtau coifuri, mulţi erau îmbrăcaţi cu cămăşi de zale, iar unii îşi puseseră şi pieptarele. Cîtiva aveau lăncii, arbalete, tolbe, şi toţi stăteau în fata unui preot bărbos şi palid. Alături de preot se aflau trei femei, una tînără şi două mai în vîrstă. Una dintre ele părea mai înaltă şi mai voinică decît mulţi dintre bărbaţi. Era o femeie ciolănoasă, cu chipul aspru şi galben şi cu sprîncenele negre şi dese. Avea umerii obrajilor ieşiţi în afară, ochii duşi în fundul capului şi fata plină de zbîrcituri. În mînă ţinea un îmblăci ferecat şi privea pierdută spre preotul cu chipul încruntat. Preotul, în capul gol, cu barbă şi cu semnul roşu al potirului pe o haină de culoare închisă, stătea în fata mulţimii şi vorbea.
Foarte putini îl văzură pe Andrei sărind din şa. Feciorul. îşi legă murgul de un copăcel care arunca o umbră fir'avă în potopul de lumină dimprejur şi se apropie apoi de mulţime, căci lîngă preot îl zărise pe 2izka îmbrăcat în armură.
Preotul tocmai sfîrşea cuvîntarea. Andrei nu cuteză să-l întrerupă şi rămase la o parte, ascultîndu-l.
— ...cauza noastră e întărită de porunca Domnului din ceruri, şi în această luptă, fraţilor, sînteti în fruntea adevăratei orînduiri a lui Dumnezeu. Fiti tari, luptaţi cu bărbăţie pînă la moarte împotriva acestui diavol care şi-a ridicat cu semetie fruntea, şi împotriva tuturor acelora care îi stau în ajutor, ucigaşi mînjiti de sîngele bunilor voştri fraţi şi surori:
Preotul se lăsă în genunchi şi ridicînd ochii spre cer. începu să se roage:
— Tatăl noastru carele eşti în ceruri...
2izka şi toţi fraţii se descoperiră şi îngenunchează la rîndu-le împreună cu femeile. $i începură să se roage. Andrei făcu la fel. După ce sfîrşiră rugăciunea, preotul se

ridică. Intinzînd mîinile, .adăugă cu glas puternic şi limpede:

— Fiti tari şi purtati-vă bărbăteşte ! Nu vă temeţi şi nu vă înspăimîntati de chipul duşmanilor, căci Dumnezeu e alături de voi, nu vă părăseşte şi nu vă lasă în voia soartei

Preotul se dete la o parte şi &izka îi luă locul.

— Dragii mei, — spuse el tăios şi apăsat, — treceţi acum cu toţii la locurile voastre. Fiecare să facă aşa cum i s-a poruncit. Apărati-vă locurile şi nu le părăsiţi ! Apărati-vă unul pe altul, păziţi îndatoririle şi poruncile ce v-au fost date. Şi acum. cu Dumnezeu înainte 1

Fraţii care se găseau în fată, pe locurile din margine, îşi deteră mâinile şi porniră hotărâţi. Cu ei plecară şi cele trei femei, în fruntea cărora se afla sora cea înaltă, cu fata galbenă şi veştejită, cu sprâncenele dese şi negre, cu privirea înflăcărată şi cu îmblăciul ferecat în mînă. Andrei se uită după ea. Dar în clipa aceea îl strigă Zizka. Feciorul tresări. Credea că hatmanul nu-l văzuse. Se apropie repede şi-i aduse la cunoştinţă cele ce avea de spus. Fratele ¿izka îl ascultă cu capul în piept. Chipul îi era îngîndurat, dar liniştit. Cînd Andrei îşi sfîrşi solia, hatmanul îşi aţinti privirile asupra feciorului şi-i zise :

— M-au vestit şi cei de la primărie. Spune fratelui Kunes că aici pe colină va fi prima ciocnire. în altă parte n-or să cuteze să lovească. Şi chiar dacă ar încerofe, vor face-o numai ca să se afle în treabă, însă De noi cei de aici au să ne hărtuiască îndeosebi. Pipa Talianu înţelege lucrurile acestea. Spune-i că de vom fi la strâmtoare, ai noştri să năvălească pe porţi şi să cadă în coasta duşmanului. Şi să ia cu ei şi tunurile. Cu ajutorul lui Dumnezeu o să-i zdrobim.

În clipa aceea sosi în grabă un călăreţ ‘u calul înspumat. Aduse vestea că duşmanii de dincolo de apă se mişcă. Se pregătesc să treacă rîul. 2izka se răsuci repede şi porni spre întîia întăritură, unde se sui sus pe creastă. Andrei se luă după el, fiindcă 2izka îi făcuse semn cu mîna. Pe metereze, deasupra şanţului, stăteau fraţii, numai puşcaşi, halebardieri şi oameni înarmaţi' cu îmblăcii. Urmăreau mişcările duşmanului. Pe malul apei care sclipea în lumina orbitoare a acestei zile de arşiţă, prin ţarinile şi pîrloagele de la Holeso- vice, ca şi în partea dinspre Starâ Liben, era puhoi de ostaşi.

La Holesovice se înălţau nori de praf, ce goneau înainte. În mijlocul trîmbelor de colb sclipeau armele, iar steagurile se ridicau deasupra lor. Pîlcuri de călăreţi duşmani forfoteau dintr-o parte în alta pe malul apei." Alte şiraguri trecuseră pe insula de lîngă Starâ Liben, de unde porneau acum cete după cete, îndrep- tîndu-se spre malul dimpotrivă. Călăreţii intrau în apă, în vreme ce

puzderie de luntri, bărci şi plute, înțesate de pedestraşi, pluteau de-a curmezişul Letnei. Rîul se înnegrise de atîta omenire. Mulţi călăreţi ajunseseră între timp pe celălalt mal şi, d'upă cîte se putea vedea, se rînduiau la Stară Liben. O parte din pîlcuri se urtiise către Hrdlorezy. Altele o luaseră spre apus, în- dreptîndu-se către Praga, spre Cîmpul Spitalului.
Ambele maluri, cît vedeai cu ochii, erau năpădite de duşmani. Şi toată puzderia asta de călăreţi şi pedestraşi venea în valuri dinspre Holesovice, de la Ovenec, dinspre ogrăzile domneşti. În orice parte îţi îndreptai privirea, vedeai numai ostaşi: pîlcuri mai mici de călăreţi înarmaţi cu săbii şi în urma lor, cete mari de călăreţi şi pedestraşi. Deasupra mulţimilor fulgerări cte arme brăzdau văzduhul şi se înălţau steaguri şi lăncii lungi, dese ca peria. Pretutindeni numai scînteieri de fier şi puzderie de culori pestriţe. Şi parcă puhoiul acesta de oameni înarmaţi pînă în dinţi nu mai avea sfîrşit. Iar din mijlocul lui răzbea pînă sus un zgomot înăbuşit: un amestec ciudat de glasuri, tropotul surd a mii şi mii de paşi, ropot de copite, strigăte, zăngănit de arme şi de scuturi, răpăit de darabane, fluierături şi glas de trîmbiţe.
¿izka stătea liniştit şi nemişcat, urmărind cu singurul lui ochi teafăr această privelişte. Andrei, uimit de desfăşurarea unei oştiri atît de mari, uitase o clipă de hatman. Dar de îndată ce 2izka se întoarse către el, feciorul îl întrebă dacă mai are ceva de spus.
— Nu mai am nimic de adăugat. Ai văzut singur totul. Spune-le şi lor. Cei de acolo — şi hatmanul arătă spre pilcurile care porneau de la Stară Liben spre Hrdlorezy — or să se urce pe creasta aceea şi or să se năpustească asupra noastră. 2izka arătă spre o muchie de deal, de unde pornea spre răsărit o creastă îngustă. Iar cei de jos... continuă el. arătînd cu mîna sprte Cîmpul Spitalului.
— Vin spre noi. Ieri i-am pus pe goană, sări deodată Andrei, folosindu-se de această clipă.
Nu se mai putuse stăpîni. Trebuia să vorbească.
— V-am văzut, încuviinţă ¿irka. Să dea Dumnezeu, frate, să-i izgoniţi şi astăzi. Iar nouă să ne ajute cel de sus să-i alungăm de aici. Acum du-te şi salută-i pe toti ! Dumnezeu cu voi şi cu noi !
Hatmanul se întoarse cu fata spre întărituri, unde toti fraţii urmăreau mişcările duşmanului. Andrei se îndreptă grăbit spre cal şi-l auzi pe 2izka strigînd oştenilor săi:
— Fraţi puşcaşi 1 Cînd veti ajunge în fata lor, trageţi mai întîi în cai. ca să se poticnească şi să le strice rîndurile.
Pînă să-şi dezlege Andrei murgul şi să se urce în şa, 2izka se şi afla între întărituri, printre lăncieri şi printre cei înarmaţi cu îmblăcii.

Mulţi dintre fraţi aveau căngi, pentru a-i smulge pe călăreţi din şa. Stăteau rînduiti în cete, ca să poată fi trimişi fără zăbavă acolo unde s-ar fi ivit nevoia. La porunca lui Zizka, unii dintre ei, conduşi de un frate cu părul cărunt şi coif în cap, porniră chiar în clipa aceea la dreapta, pe povîrnişul lin dinspre miazăzi, care ducea către podgorii. Andrei socoti că se duc într-acolo ca să se repeadă în coasta duşmanului, dacă ar fi să se apropie din partea aceea.

Feciorul din Hvozdno era bucuros Că adusese vorba în fata fratelui 2izka de lupta de ieri, la care luase şi el parte, izgonindu-i pe unguri. Dar cînd trecu pe lîngă întărituri. iar fraţii de pe metereze îl strigară, făcîndu-i semne cu mîna, uită de toate astea. Apoi gîndurile-i zburară cu totul în altă parte. Se grăbea să ajungă mai repede în oraş, ca nu cumva fraţii să se urnească împotriva duşmanului, înainte de sosirea lui, şi să le spună ce văzuse şi ce vorbă le trimitea ¿izka.

LVI

La întoarcere, Andrtei răzbi şi mai greu prin poarta cetăţii. Vestea că ungurii şi nemţii se apropie îi pusese în mişcare pe toţi cei de la porţi şi ridicase întregul oraş în picioare. Andrei văzu mulţimea frămîntîndu-se atît la porţi, unde fiecare se zbătea să ajungă la locul său, cît şi pe uliţe. În Piaţa fînului stătea rînduit în arşiţă un pîlc mare de oameni înarmaţi. Pretutindeni, lumea dădea năvală din casă ; femei, bătrîni şi copii. Bărbaţii şi flăcăii erau la oaste. Pe faţa fiecăruia se putea citi încordarea şi neliniştea. Tulburarea se vădea din felul cum se strigau unii pe alţii, cum se chemau din pragul uşilor, de la ferestrele deschise, peste uliţele înguste, şi cum se îngrămădeau în jurul bisericilor. Din lăcaşurile sfinte răzbăteau pînă afară, în hărmălaia de pe uliţe şi împletindu-se cu zăngănitul armelor, rugăciunile rostite cu glas tare sau viersul cîntă- rilor de pocăinţă şi îndurare cerească.

Andrei se întoarse la curtea domnească, aprins la faţă şi răscolit pînă în adîncul sufletului. Plin de nerăbdare, Kunes din Belovice îl aştepta pe cal. îndată ce auzi veştile aduse de Andrei, îi porunci să-şi întoarcă murgul şi să se ducă la primărie, ca să-i vestească şi lui Mikulâs din Hus sau clluilalt hatman din Oraşul Vechi porunca lui ¿izka de a se pregăti cît mai neîntârziat de luptă.

Cînd Andrei părăsi curtea şi ieşi în uliţa Caletna, văzduhul care mocnea încins de arşiţă se, cutremură de o lovitură înfundată şi şuierătoare. Apoi urmă a doua şi a treia detunătură.

Mulţimea rămase înlemnită de spaimă. În ultima vreme, duşmanii nu mai trăseseră asupra oraşului şi nici cei de la Hrad nu puşcări&eră cetatea. Praghezii se îngrijiseră la timp de toate cele trebuincioase pentru a lovi la rîndul lor

în vrăjmaş, pricinuindu-i pagube însemnate. Dar fiindcă timp de mai bine de două săp- tămîni nu mai auziseră nici o împuşcătură, uitaseră primejdia în care se aflau. Bubuiturile ce umpleau acum văzduhul le aduseră aminte că nu trebuie să mai stea cu mîinile încrucişate. Andrei chibzui în sinea lui că loviturile ce se auzeau at putea fi un semnal pentru toată oastea duşmană de la castel şi dimprejur. Numai că semnalul se auzi din nou şi tot din partea aceea.

— Trag în Oraşul Mic I

■— Trag în Casa Saxonă I

— Şi în turnurile podului 1 striga lumea, alergînd în neorînduială pe uliţe, care în dreapta, care în stînga. Aşadar nu era un semnal. Feciorul îşi aminti că cei de la Hrad, aşa cum auzise, mutaseră tunurile în casele dărîmate din Oraşul Mic. De acolo, oamenii împăratului trăgeau în fraţii de dincoace de pod.

Andrei ajunse în piaţa Oraşului Vechi, care gemea de oameni înarmaţi, mai ales pedestraşi. Toti erau rînduiti sub steaguri. Feciorul văzu un pîlc de puşcaşi pornind cu hatmanul în jos, spre uliţa Cutifarilor. Aşadar spre pod. Apoi din nou se auziră bubuituri şi împuşcături şuierătoare, dar acum din altă parte, din Oraşul Nou, dinspre Vysehrad. „Fratele 2i?.ka ş-a înşelat", gîndi feciorul. „Asta-i atac în toată legea şi nu îndreptat numai în partea aceea."

Văzu ca în vis ferestrele deschise şi pline de oameni care priveau afară. Iar jos, sub bolţile caselor, lumea zorea spre biserica Tyn. Andrei se uita însă numai după hatmani. Văzu ici şi colo oşteni şi şutaşi alături de pilcurile de călăreţi. Îi întrebă pe tot; de fratele Mikulâs din Hus. Il îndreptară spre poarta cea mare.

Mikulâs din Hus era călare, înconjurat de cîţiva pîr- gari şi de doi magiştri, Vavrinec din Brezov, bărbat voinic de vreo cincizeci de ani, şi Kiistan din Pracha- tice. cu părul cărunt, care stăteau lîngă hatman şi vorbeau cu aprindere. Cei doi magiştri, adevăraţi „iubitori de zorzoane", nu-l aveau de loc la inimă pe hatman şi nici pe fraţii taboriţi. Dar nici hatmanul nu-i vedea cu ochi buni. În clipele acestea, însă, în toată Praga, oamenii uitaseră deosebirile dintre ei. Toate vrăjmăşiile şi neînţelegerile se stinseseră. Oricare ar fost părferea lor despre cina cea de taină şi despre odăjdii, astăzi toţi taboriţii, praghezii, cei de la Slany, 2atec şi Louny erau uniţi într-un singur gînd : primejdia îi ameninţa pe toţi deopotrivă şi lupta care bătea la uşă avea să se dea pe viaţă şi pe moarte; de aceea stăteau cu arma în mînă unii lîngă alţii.

Andrei vesti hatmanului solia şi Mikulâs din Hus îi răspunse că va face întocmai ; fratele Kunes să treacă mai degrabă dincolo de poartă. Feciorul îşi întoarse calul

şi o luă înapoi spre curţile domneşti. Por^ ţile erau date de perete şi fraţii rînduiţi, gata să pornească. Hatmanul cu trupul deşirat, cu faţa smeadă şi umerii obrajilor ieşiţi în afară, cu barba moale, dar cu mustăţi ţepoase şi cărunte, aştepta în pnag, călare şi împlătoşait. Ochii lui adînci şi verzi alerlgau în toate părţile. Avea sabia scoasă din teacă şi o ţinea cu amîndouă mîinile de-a curmezişul şeii. Cu capul plecat, asculta loviturile şuierătoare ce se auzeau din cînd în cînd şi mai cu seamă dinspre podul Oraşului Mic.
Andrei fu nevoit să strige tare ca să fie auzit. Glasul lui era acoperit de hărmălaia de pe uliţe, de tropotul cailor, de strigătele oamenilor şi de bubuitul tunurilor.
îndată ce află veştile aduse de Andrei, Kunes se întoarse şi dădu semnalul de plecare. Toţi călăreţii taboriţi, găzduiţi la curtea domnească, se aşternură la drum. Feciorul îşi aşteptă pîlcul. care se afla printre cele dintîi. Luă loc chiar în primul rînd, în faţa steagului ce fîlfîia deasupra lor.
Uliţele, casele, oamenii, totul rămase repede în urmă. Fraţii porniseră în goană mare. Pretutindeni lumea îi primea cu strigăte şi le făcea semne cu mîna. Iar ei cîntau. Tunurile bubuiau fără contenire, şi lor le clocotea sîngele în vine la gîndul că merg împotriva ungurilor şi nemţilor, duşmani ai adevărului lui Dumnezeu, nemernici care ard oameni nevinovaţi şi ostatici răniţi.
înainte de a ajunge la poarta Ponce, auziră în urma lorf huruit de roti şi scîrtîit de care. Andrei îşi aruncă ochii în urmă, dar nu văzu decît şiruri nesfîrşite de călăreţi. Totuşi, din rîndurile din spate ajunse pînă la el vestea că după ei vin carele cu tunuri, ce aveau să fie aşezate în fata porţilor.
Cu totul altfel se desfăşurau acum lucrurile acolo. Taboritii nu mai putură să înainteze dincolo de poartă, atît de departe ca ieri. Călăreţii şi pedestraşii, unguri şi nemţi, umpluseră aproape tot Cîmpul Spitalului. Era ca o revărsare de ape.
În văpaia acestei după-amieze fierbinţi, pe toată întinderea năpădită de oştire, sclipeau în soare armele, armurile, culorile pestriţe ale veşmintelor şi caii. Erau mai bine de douăzeci de mii de oameni. Cea mai mare parte trecuse dincoace de apă, dar capătul puhoiului tot nu se zărea. Unele pîlcuri se şi rînduiseră, iar altele abia se pregăteau să se aşeze în ordine de bătaie. Cete de călărime uşoară cumană se vînzoleau înaintea celorlalţi, apropiindu-se tot mai mult de poarta Ponce.
Andrei ajunse în primele rînduri, în dreapta carelor ce soseau huruind din spate şi trteceau apoi prin fata lor, drept înainte, cu patru cai de povară la fiecare car. Surugiii, cu ooilfuri în cap şi scuturi în mîna stîngă, mergeau călări pe rotaşi. În care, lîngă bombarde,

stăteau puşcaşi şi scutieri, iar jos pe lîngă ele, păşeau cetaşi alături de cetele lor, împreună cu superiorii. îndată ce ajunseră în fata porţilor, carele o luară repede spre dreapta, apoi şirul se opri, aliniindu-se de-a curmezişul. Oamenii deshămară caii, rînduiră carele unul lîngă altul, dădură drumul lanţurilor şi lăsară scoarţele : într-o clipă, totul fu pregătit pentru tragere.
Andrei nu prea lua seama la cele ce se întimplau în apropierea lui. El îşi aţintea tot mai mult privirile în partea dreaptă unde, ceva mai încolo, se înălţa se-meată coasta povîrnita a unui tăpşan prelung, acoperit ici-colo de ,un petic de pădurice. Privirile feciorului şi ale celorlalţi tovarăşi alergară mai departe, spr^e capătul tăpşanului, şi se opriră la colina Vitkov, unde se înălţau cele două întărituri. Acolo văzură turnurile vălătucite şi steagurile ce fîlfîiau în văzduh, dar nici um frate nu se zărea pe metereze.
Deodată toti se traseră înapoi cuprinşi de uimire. Din mijlocul oştirii duşmane ţîşnise un strigăt aprig şi sălbatic ca o furtună. Dar nu conteni bine şi un alt urlet sfîşie văzduhul.
Andrei care stătea în dreapta carelor, în spatele lor, văzu de la locul lui cum unii dintre vrăjmaşi făceau semne cu steagurile şi cu lăncile, iar alţii îşi roteau ghioagele şi săbiile deasupra capului. Toti se năpustiseră valvîrtej către culmea rîpoasă.
Un pîlc mare de călăreţi înainta pe creastă, îndrep- tîndu-se spre întărituri. Caii alergau mînoînd pămîntul, iar steaguri]e fluturau în vînt. În urma călăreţilor zorea un nor de pedestraşi. Şi toti se îndreptau, ca nişte lăcuste, spre întărituri, împotriva fraţilor, împotriva fratelui ¿izka. Andrei ştia bine ctţi oameni are hatmanul în jurul lui. Abia acum îşi dădu seam?. că acolo sus nu era decît o mînă de ostaşi. Putea-vor ei oare să tină piept iureşului ? Ce-o să se întîmple ? Ce-o să fie acolo ? Cum o să se sfîrşească lupta ? Inima îi bătea cu putere, ochii îi ardeau de parcă ar fi fost cuprins de friguri şi fata i se îngălbenise de tulburare.
Toti din jurul lui îşi aţintiră privirile, tăcuţi şi îngrijoraţi, cu sufletul la gură, spre întărituri. Niciunul nu se mai gîndea la cele ce se întîmplă în spatele lor, în oraş. De asemenea, nimeni nu luase seama că acolo împuşcăturile încetaseră. În schimb, de sus, din rîn-durile năvălitorilor, răsunau pînă departe glasuri de goarnă şi strigăte războinice. Răcneau alît cei de sus cît şi cei de jos, cei din pilcurile ungureşti şi nemţeşti risipite pe tot Cîmpul Spitalului.
Pe metereze era însă linişte. Fraţii de jos tăceau de asemenea. Dar în clipa cînd duşmanul care înainta pe Cfeasta ajunse la intărituri, cînd nori albi de fum tîş- niră dintr-acolo şi văzduhul fu sfîşiat de întîiele bubuituri,

Andrei scoase un strigăt năprasnic şi împreună cu el răcniră toţi, într-un singur glas :
— Pe ei, fraţilor ! Pe ei!
Cînd valul duşmanilor se opri, fraţii din jurul lui Andrei izbucniră în chiote de bucurie. Dar asta ţinu doar o clipă. Din spate venea pîlc după pîlc, val după val. Cei dindărăt îi împingeau pe cei din fată şi dădeau buzna peste ei, ca un talaz năvalnic peste un pinten singuratic de nisip. Bubuiturile bombardelor de sus detunară din nou şi nori albi de fum învăluiră întăriturile. îndată ce fumul se risipi, se văzu că prima îrutăritură e luată cu asalt. Duşmanul nu fusese dat peste cap, ci forfotea împrejur şi se năpustea din toate puterile asupra ei. Pămîn- tul se înnegrise de oameni. Prin văzduhul luminos şi sub bolta senină a cerului, strigătele ostaşilor şi glasul trîmbiteior de pe colina Vitkov, şi cele de jos, de pe Cîmpul Spitalului, vuiau ca o furtună.
Andrei nu mai avea astîmpăr. Se răsucea în şa şi-i venea s-o ia înapoi spre oraş, să alerge în ajutorul fraţilor de pe Vitkov. Se uită la hatman, ca să vadă dacă nu dă cumva vreun semn. Dar Kunes şedea liniştit, cu ghioaga în mînă; îşi îndrepta şi el căutăturile spre Vitkov şi vedea lupta inegală dintre cei doi potrivnici, dar fără să uite, ca ceilalţi fraţi, pe duşmanul ce stătea în fata lor. În adevăr, fraţii nu se mai gîndeau la vrăjmaşul din apropiere. Se frămîntau doar de soarta celor de pe colină şi priveau toată vremea spre oraş, să vadă dacă nu cumva se urneşte vreun ajutor dintr-acolo.
Tot astfel, şi oamenii .de pe meterezele cu foişoare şi porţi din fata colinei Vitkov cătau spre întărituri, cu încordare şi emoţie, dar şi cu teamă. îşi făceau semne, arătîndu-şi unii altora desfăşurarea luptei, şi scoteau strigăte după cum erau cuprinşi de spaimă sau însufleţiţi de nădejde. O clipă, bucuria înflorea pe chipul lor, dar îndată după aceea îi năpădea amarnic îngrijorarea.
Mai rău era dincolo de porţi. Mulţimea cuprinsă de nelinişte şi plină de încordare stătea în faţa caselor. Copiii alergau spre porţi. Femeile se văicăreau şi plîn- geau de deznădejde. Altele cădeau în genunchi, îşi împreunau mîinile şi-şi îndreptau ochii către cer, strîn- gîndu-şi copiii la piept. În aceste clipe de groază li se părea că-i şi văd pe unguri şi pe cruciaţi năvălind în oraş, omorînd pruncii, dărîmînd casele, chinuind fecioarele, vărsînd sînge nevinovat, aşa cum făcuseră pînă atunci pretutindeni, pretutindeni...
Dinpre poarta Horske veni un om în goană. El se îndreptă spre Piaţa fînului strigînd :
— Ajutor ! Daţi ajutor fraţilor !
În clipa aceea se înălţă un dangăt de clopot. Clopotele sunau alarma. Se auzeau cele de ,la biserica Sfîn- tul

Jindrich şi de la primăria Oraşului Vechi. Din partea aceea răzbătea pînă aici un zgomot înăbuşit, up vuiet aprig, împletit cu murmurul unei mari mulţimi. Femeile se ridicară de pe caldarîmul plin de praf, conteniră o clipă din plîns, dar îndată începură să bocească şi să se vaiete mai cumplit. Dinspre poarta Horske sosi în grabă un alt om, cu capul gol şi părul vîlvoi. Şi omul răcnea cît îl ţinea gura :

— Ajutor ! Ajutor !

Dar nu ajunse încă bine la poartă, şi ajutorul îi şi ieşi înainte.

Dinspre biserica Sfîntul Jindi'ich venea prin Piaţa fînului un preot înalt, cu capul gol, purtînd sfînta împărtăşanie în vîrful unei prăjini. Alături de el păşeau doi bărbaţi, fără cuşme şi cu clopoţei în mînă. În urma lor venea o ceată de ostaşi cu arbalete şi după ei o mare mulţime de fraţi

taboriţi cu bărbi, făriă platoşe, cu cuşme şi numai în haină. Unii dintre ei — şi aceştia erau cei mai mulţi — umblau descheiaţi la gît şi aveau suliţi şi îmblăcii ferecate

.Preotul mergea repede şi clopoţeii sunau într-una ; fraţii călcau cu paşi mari şi apăsaţi ce răsunau pînă departe. Toti erau zoriţi şi aveau fulgere în priviri. Se îndemnau unii pe alţii să grăbească pasul; apoi începură să cînte. Lumea de la porţi şi de pe metereze îi primi cu strigăte de bucurie. Fraţii ieşiră cîmtînd din oraş şi se îndreptară în grabă spre întăriturile de pe colină.

Prima era ca şi pierdută.

în gropile de lup din faţa ei şi a şanţului, şi chiar în şanţ, zăceau claie peste grămadă, răniţi şi morţi, oameni şi cai care, cum ajungeau aici, se prăbuşeau loviţi de împuşcăturile şi săgeţile trase de pe întări- turi. Dar valurile de luptători nu conteneau o clipă să sosească. Noi şi noi cete treceau peste trupurile celor căzuţi şi peste stîrvurile cailor, scoţînd strigăte înfricoşătoare. Nu-i mai putea opri nimeni. Pedestraşii, băştinaşi din Saxonia, ajunseră pînă la şanţ. Bombardele care înlocuiau un mare număr de fraţi, nu mai puteau fi încărcate în clipa aceea.

. Se încinse o luptă corp la corp.

' Duşmanii uitaseră însă scările şi ostreţele. Nu aduseseră nimic cu ei. Şi atunci, fără să pregete, se aruncară în şanţ, ca să ajungă la zidul întăriturilor, care nu erau dintre cele mai puternice. De pe metereze şi din turn se slobozeau apupră-le săgeţi şi pietre. Saxonii se prăvăleau în şanţ, răniţi sau răsturnaţi de ceilalţi în cumplita valmă şi înghesuială. Şi mereu alţii încercau să-şi facă drum,

călcînd peste cei căzuţi şi avîntîndu-se în sus, spre zid.
Dar fraţii taboriţi şi cele trei surori, însufleţiţi de o vitejie fără seamăn, îi împungeau furioşi cu lănciile şi cu suliţile şi-i loveau cu îmblăciile ferecate.
Ţipete înfiorătoare se înălţau din şanţ. Goarnele sunau asurzitor, iar călăreţii împlătoşaţi îi îndemnau pe ostaşi la ¡năvală, făcînd semne cu sabia spre întărituri.

Dar îndată ce ajungeau la şanţ, şi mai cu seamă lîngă zidul întăriturilor, rîndurile lor se răreau nevoie mare. Numai că şi apărătorii se împuţinau. Unde că-deau doi sau trei, se cunoştea, căci locul rămînea gol

.Cea mai mare restrişte era la turn. Acolo saxonii mişunau ca viespile. Lîngă zidul care unea turnul cu celelalte părţi ale întăriturii, pămtntul se înnegrise de ei. Fraţii de aici strigau după ajutoare.
Numai sora aceea voinică stătea neclintită şi se apăra cu îmblăciul. Îi căzuse şi basmaua de pe cap. Şuviţe jilave din părul despletit i se lipeau de tîmple şi de frurutea brobonită de sudoare. Se învineţise la fată de atîta înverşunare şi trudă, dar lovea într-una, fără contenire. îmblăciul ei roşu şi plin de sînge şuiera deasupra halebardelor duşmane; se repezea cu furie şi izbea fără milă la dreapta, în scuturi, în coifuri, în oameni; apoi şuierînd din nou, se ivea la stingă, plesnind, lovind, semănînd moarte pretutindeni.
— Soră ! .îi strigă cineva de-alături. Soră , dă-te înapoi de la turn I
— Vino încoace ! Aici! răcni altul.
Eter ea nu se opri o clipă şi nici privirile nu şi le aruncă într-acolo. Doar un strigăt răguşit izbucni din gîtul ei sugrumat:
— Ia fata lui anticrist adevăratul creştin nu dă înapoi! Şi urmă să izbească în dreapta şi în stînga.
Valul duşmanilor creştea simţitor. Cu buciumări de goarnă şi strigăte turbate se apropia alt pîlc. Peste şanţul ticsit de trupuri omeneşti, noile şiruri îşi puteau crbi mai lesne drum spre întărituri. Aici încercară să se caţere pe ziduri, suindu-se unii în spinarea celorlalţi. Nici măcar treizeci de oameni mu mai apărau în- tăritura. Fraţii abia îşi mai puteau trage sufletul.
609
Deodată se ivi între ei fratele ¿izka, cu coiful în cap şi buzduganul în mînă. Hatmanul le strigă să nu dea nici un pas înapoi, să tină piept, căci le vin ajutoare. Apoi începu să lovească şi el în duşmani. Se repezi ca fulgerul în partea unde zărise doi saxoni cătărîndu-se pe zid. Dintr-o lovitură, unul din ei se rostogoli în gol şi scutul îi sări cît colo. Celălalt îl apucă pe hatman de picior şi-l trase în jos. 2izka se prăvăli, ră- mînînd cu picioarele atîrnate pe zid. În aceeaşi clipă
Ş9 — „împotriva tuturor" mai multe mîini îl înhăţară, încercînd să-l smulgă de pe meterez. Dar el se agăţă de pietre, împotrivindu-se din toate puterile. Cîţiva fraţi îi veniră în ajutor lovind în duşmani, pînă ce aceştia îi dădură drumul. Şi atunci 2izka sări în picioare şi din nou începu să izbească cu sete în vrăjmaşi.
În clipa aceea, din piaţă de dincolo de întărituri se apropiară ajutoarele.
Hatmanul coborî de pe meterez şi arătînd celor care se apropiau unde să meargă fiecare, strigă sutaşului lor în huietul cumplitei hărmălaie :
— Ai trimis oameni în vie, aşa cum ti-am spus ?
Fratele sutaş cu barba sură, cu coif în cap, dar fără

platoşă şi cu sabia scoasă, răspunse, cătărîndu-se pe zid :

— Am trimis. Dintr-o clipă-n alta o să-i lovească în coastă.

După aceea se săltă pe meterez, dar de cum ajunse sus, întinse deodată mîinile, se clătină şi se prăvăli. O săgeată i se împlîntase în piept şi sîngele-i gîlgîia dintr-o rană adîncă.

În clipa aceea, din dreapta, dinspre vii, în partea de miazăzi a povîrnişului, zbucni un strigăt înfricoşător.

îndată Zizka porni vijelios spre turnul vălătucit, se urcă în foişor şi se uită printr-o ferestruie spre dreapta, dincotro pornise strigătul. Şi acolo zări mare freamăt în rîndurile duşmane. Dar ochiul teafăr i se lumină şi sufletul i se uşură deodată : pîlcul se urnise la timp din vie.

2izka îi vesti şi pe fraţii puşcaşi din foişor, apoi coborî din nou printre luptători.

O clipă mai tîrziu, dinspre oraş, străbătu pînă la întărituri un val de glasuri care cîntau. Pîlcul se apropia în grabă. Clinchetul clopoţeilor fu acoperit de vier-, sul puternic al cîntării. Dar clopoţeii sunau mereu alături de sfînta împărtăşanie din vîrful prăjinii şi sclipeau în soare.

Trecuse de-al patrulea ceas al după-amiezii.

în vremea aceasta, Andrei din Hvozdno se închina. Peste măsură de tulburat, el îndrepta rugi fierbinţi către ceruri, cerşind îndurarea lui Dumnezeu.

Priveliştea din faţa lui era cu adevărat sfîşietoare. Sus, pe metereze, cruciaţii mişunau ca furnicile. Steagurile lor fluturau în aer, iar strigătele şi glasul goarnelor umpleau văzduhul. Nu dădeau înapoi, ci înaintau necontenit. Reduta nu se mai vedea şi nici steagul roşu de deasupra ei. Andrei şi toţi tovarăşii lui răcneau cît îi lua gura. Totuşi feciorul nu-l pierdea o clipă din ochi pe Kunes din Belovice, care stătea călare, ceva mai la o parte, pe murgul său înalt.

La început, hatmanul cu părul sur privise liniştii la încăierarea de pe înălţime. Apoi fu cuprins de neastâmpăr. Nu mai şedea ţintuit pe cal. întorcea capul, se uita spre oraş şi iarăşi îşi boldea privirile pătrunzătoare spre colina Vitkov, apoi căta drept înainte către ungurii şi nemţii rînduiţi pe Cîmpul Spitalului. În vreme ce Andrei se ruga lui Dumnezeu, iar cei din jurul lui scoteau strigăte de mînie şi de teamă, Kunes porunci călăreţilor să fie gata, căci duşmanul porneşte acum şi împotriva lor.

într-adevăr, două pîlcuri mari de călăreţi de pe Cîmpul Spitalului o luaseră din loc. Erau numai unguri. Fraţii puseră mîna pe arme, scoaseră săbiile din teacă şi smuciră lănciile. Erau bucuroşi să se ciocnească cu ei aici. Dar ungurii nu se urniră împotriva lor. Din rîndul carelor se auzi bubuitul năprasnic al bombardelor. Cînd

trîmbele de fum ialb se împrăş- tiară, (taboriţii văzură că ghiulelele făcuseră spărturi mari în rîndurile duşmanilor şi că-i dăduseră peste cap. Nenumăraţi călăreţi zăceau în ţărînă, unii cu cai cu tot, alţii fără cai. Mulţi bidivii se smulseseră din rînduri cu călăreţii în şa şi speriaţi o luaseră razna pe cîmp. Mulţi însă goneau singuri, fără stăpîn.

Kunes înălţase buzduganul ca să dea semnalul, dar nu-l dădu. Privirile lui, ca şi ale celorlalţi, cătau spre39*

botina Vitkov. O luptă crîncenă se încinsese din noii acolo. Strigăte şi vaiete umpleau văzduhul, iar lîngă întărituri se vînzolea un furnicar de oameni, puzderie de oşteni încleştaţi într-o luptă înfricoşătoare.

— Nemţii pornesc spre colină ! Au pus mîna pe ea ! strigară cei dimprejur înspăimîntati.

Andrei şi Kunes îşi aduseră aminte în aceeaşi clipă de fratele Zizka. Doamne sfinte, s-a sfîrşit cu el!

Furnicarul de oameni înainta, înainta mereu, însă nu spre întărituri.

— Dau înapoi I strigă cineva.

Dar oimănuia nu-i venea să creadă o asemenea minune. În clipa aceea se ivi pe tăpşan un călăreţ, chiar pe buza crestei, deasupra coastei rlîpoase şi adînci. O clipă doar, apoi calul se ridică în două picioare şi se năpusti în gol. Călăreţul şi animalul se rostogolesc şi zboară în jos pe coasta povîrnită şi piezişă. După el se prăvăleşte al doilea, al treilea... se prăbuşesc la vale pe povîrnişul rîpos şi abrupt. Sînt cruciaţii.

Fraţii de pe Cîmpul Spitalului nu mai puteau de bucurie. înflăcărarea cuprindea rînd pe rînd un pîlc după altul. În tabăra duşmană oamenii ţipau de groază şi mînie.

Privirile tuturor erau îndreptate către povîrnişul colinei Vitkov. Nori de praf se ridicau acolo/ Vălătucii de colb se învolburau gonind la vale ca un puhoi năvalnic. În rotocoalele de pulbere trupurile oamenilor şi animalelor se iveau aidoma unor umbre negre. Călăreţi şi cai cădeau, se rostogoleau în prăpastie cu poticniri cumplite, se dădeau peste cap făcînd tumbe, se prăvăleau unii peste alţii într-un iureş nemaipomenit. Şi nu găseau nimic de care să se agate, nimeni nu scăpa. Doar cîte unul plin de sînge, strivit şi înecat în nori de praf, se lovea de cîte un bolovan s-au rămînea spînzurat în vreun tufiş.

Pe creasta tăpşanului, saxonii fugeau şi ei, mîn- cînd pămîntul, fără steaguri, fără chemări de goarnă.

Kunes trecu în fata pilcului său, peste care se revărsă acum, ca o ploaie neaşteptată, o bucurie binefă- catoare. $i arătînd cu buzduganul spre colină, hatmanul strigă cu însufleţire :

— Aia de-acolo fug. Iar pe ăştia, — şi Kunes ariătă spre ungurii şi nemţii de pe Cîmpul Spitalului, — o să-i alungăm noi. Cu Dumnezeu înainte!

Dădu pinteni calului şi porni săgeată. Chiuind de bucurie, fraţii izbucniră în strigăte şi-l urmară cîn- tînd :

Drepţi luptători ai Domnului de sus ■ Legea lui cea sfîntă-au apărat...

Tot Cîmpul Spitalului vuia de cîntec. Pe colina Vit- kov er! a o goană bezmetică. Oamenii lui Zizka, întăriţi de ajutoarele din Praga, alergau după saxoni. Iar aceştia fugeau ca orbeţii dintr-o parte în alta şi spre muchia colinei. Mulţi dintre ei, doborîţi ca nişte fiare hărţuite, se prăvăleau în ţărînă şi acolo încremeneau. Nu mai aveau putere să se apere şi nici să lupte. Ridicau doar scuturile, ca să-şi acopere cu ele trupurile şi capetele. Sleiţi de puteri, cuprinşi de spaimă şi ghemuiţi sub platoşe, aşteptau în voia soartei ca vreunul dintre biruitori să-i lovească înfricoşător cu un îm- blăci ferecat, strivindu-le scutul şi ţeasta.

LVII

De pe înălţimea de la Buben, de unde se putea vedea bine Vftava şi cuprinsurile de dincolo de ea, împăratul Sigismund privea spre Cîmpul Spitalului de pe celălalt mal al apei şi spre colina Vitkov de deasupra itfului. Venind de la castelul crăiesc, trecuse peste Letna, unde se afla tabăra bavarezilor şi a nemţilor din Renania, şi sosise aici cu alaiul pe la ceasul vecerniei. Călăreţii unguri, care mergeau înaintea lui ca ostaşi de pază, cu armuri şi coifuri lucitoare, se opriseră ceva mai la o parte.

împăratul călărea pe un bălan înalt şi frumos, ale cărui curele împodobite cu ciucuri roşii sclipeau în soare. Bumbii şi paftalele de aur îti luau ochii. În fata craiului şi ceva mai la dreapta, pe un cal negru, un nobil din împărăţia nemţească, îmbrăcat în armură, ţinea în mînă steagul de război al împărăţiei. Alţi doi nobili, cu platoşe şi coifuri, călăreau la dreapta şi la stînga lui. [1]

împăratul, care în ultima vreme fusese 'bolnav de podagră, nu arăta prea bine. Nu purta armură ca mai toti prinţii şi nobilii din alaiul său, toti călări pe cai vînjoşi şi de diferite culori. Erau de fată : prinţul Al- bert de Austria, cei doi prinţi din Bavaria, Wilhelm şi Heinrich, prinţul Premek de la Opava, apoi Ludovik Lehnicky, Prinţul Friedrich de Turingia şi prinţul R^nsky, rotofei, cu fata rumenă, bucălată şi plină de sudoare. Toti erau împlătoşati, dar purtau cuşme în cap, iar coifurile le ţineau copiii de casă şi armaşii care se înşiruiau în urma alaiului împărătesc. Tot în armură era îmbrăcat şi cardinalul din Aquileia, sfetnicul cel mai apropiat al împăratului, care călărea pe un cal negru ca pana corbului. Platoşă avea şi arhiepiscopul din Trevir, care sporovăia cu episcopul din Hildesheim, cu Jan Bily, a cărui barbă era albă ca neaua, şi cu prinţul Zahânsky. Stareţul de la Fulda călărea pe un cal şarg şi nu purta

armură. Era îmbrăcat în veşminte laice, ca şi episcopul de la Ratisbona.

Alături de acest alai atît de măreţ, deasupra căruia strălucea steagul de război al împărăţiei şi bumbii de aur cu care era împodobit, se afla adunată nobilimea cehă, maghiară şi germană. Nobilii purtau pieptare, săbii la soldul stîng şi junghere la cel drept, tolbe şi cineători strălucitoare. Călăreau pe cai albi. roibi, murgi şi negri. Aveau cioltare şi şei minunate, de care atîrnau coifuri, buzdugane sau tolbe. În fată, foarte aproape de împărat şi de prinţii germani, se afla nobilul maghiar Gara Jânos, slab şi deşirat, într-o haină lungă, albă şi bogat înflorată, cu găitane la piept. Pantalonii îi erau roşii, iar botforii săi galbeni, cu ca- rîmbi nu **Drea** înalţi, aveau pinteni. În cap purta o cucă împodobită cu pene scumpe, iar în mîna dreaptă ţinea un buzdugan.

Alături stăteau, unul lîngă altul, panul Cenek din Vartemberk şi hatmanul morav Jindrich din Plumlov, amîndoi cu armuri de pret. Chiar în mijlocul nemţilor, între principi şi cavaleri, se aflau Jaroslav din Stern- berk şi Veseli, panul Petr din Sternberk şi din Kono- piiste, Henrich Lefi din Laz,an de la Bechynă şi Cămă- raşul Vâclav din Duibe, cu barba rasă şi mustăţi stufoase. Ceilalţi se găseau în clipele acestea pe cîmpul de luptă, la castel şi în Oraşul Mic.

În afară de panii pomeniţi se mai aflau acolo şi cîţiva curteni de-ai împăratului : Windeke cel pistruiat, vistiernicul împăratului, Kaspar ălik şi Romerich. Acesta din urmă era slujitorul şi solul de încredere al împăratului; la cel dinţii semn, el pornea în goană pe un cal şui, cu coamă lungă.

împăratul şi întregul său alai stăteau sub văpaia dogoritoare a soarelui. În revărsarea de lumină, culorile veşmintelor, cuşmelor şi cioltarelor scumpe, strălucirea ameţitoare a podoabelor, ceaprazurilor şi găitanelor de aur şi argint de la căpestrele, pieptarele, dîrlogii şi curelele cailor, precum şi luciul armurilor îţi luau ochii.

În spatele acestei minunate priveliştí se afla tabăra bavarezilor în necontenită mişcare. În fată şi pe margini se înşiruiau căpeteniile oastei crăieşti.

Jos, pe malul stîng al apei, stăteau în aşteptare trei pîlcuri mari. Rînduite sub steaguri, ele se întindeau pînă dincolo de apă, pe Cîmpul Spitalului şi deasupra lui, pe muchea colinei şi lîngă întărituri.

împăratul şi toti ceilalţi priveau mai

ales spre întărituri, luau seama la pilcurile de călăreţi şi la şirurile de care ce adăstau în fata porţii Ponce

.Era zăduf. Caii dădeau neliniştiţi din coadă, îşi mişcau capetele într-o parte şi în alta şi-şi muşcau grumazul ca să gonească muştele. împăratul şi cei din alaiul său nici nu se sinchiseau de arşiţa soarelui. Toti priveau cu luare-aminte şi cu o încordare din ce în ce mai mare desfăşurarea luptei din fata lor. Vorbeau ce vorbeau şi apoi amuţeau deodată. Şi iarăşi începeau să vorbească, cîteodată mai zgomotos, ba uneori se porneau să şi strige.

În clipa aceea venea dinspre apă un călăreţ, trimis cu veşti de Pipo Spano. Călăreţul, cu fata ca para focului şi prăfuit din cap pînă în picioare, întoarse calul înspumat şi se mistui în mijlocul fuioarelotf de colb, care pluteau în straturi groase pretutindeni.

Zgomotul, zarva şi glasul goarnelor ce umpleau văzduhul deasupra apei şi în preajma întăriturilor răzbăteau pînă aici. Toti se uitau după călăreţ.

— Aha, va să zică ni-l aduc încoace pe diavolul ăla împielitat!' strigă principele Nasavsky panului Vâclav din Dube, zîmbind batjocoritor.

— Care diavol ? întrebă panul.

— Diavolul ăla cehesc, căruia consîngenii voştri i se închină acolo pe munte.

— Ei nu se închină diavolului, întîmpină cu asprime panul din Dube, încruntîndu-se.

Panul din Lazan încuviinţă şi el:

— Nu, nu se închină.

— Dar e lucru bine ştiut! întări contele.

— Nu-i adevărat!

— Nu te lasă inima să spui nimic rău împotriva scumpilor dumitale compatrioţi!

— Asemenea lucruri nu !

— Mai bine uită-te şi vezi ! răsună un glas din mijlocul nobililor. Ia priveşte numai ce bine mi-i foarfecă acum!

—	Ah, de-ar aduce şi aici cîteva duzini dintre ei! strigă contele de Veldenz.
În clipa aceea, un cavaler uriaş şi deşirat, Johan Katzeneilbogen, strigă :

O să le vină de hac Isenburk[I]. Şi după aia o să-i ardem pe toţi ca-n focul gheenei

---

[I]Hemrich de Isenburk era căpetenia saxonilor care atacau întăriturile. (n.a.)

— !Cu lucruri d-astea nu vă slujiţi stăpînul în nici un fel, spuse apăsat panul Senek din Vartemberk, întorcîndu-se către cel care vorbise.

Atunci prinţul Rynsky cel rotofei se răsuci către stareţul din Fulda şi trăgînd cu coada ochiului spre panul din Vartemberk horcăi din guşa-i roşie şi grasă :

— Asta-i pe jumătate husit!

Stareţul încuviinţă, adăugind cu însufleţire :

— De bună seamă că sînt înţeleşi cu ei. Eu aş sfărîma cuibul ăsta. Mă mir că măria sa n-a făcut-o pînă acum. Cine-i vinovat de tot ce se-ntîmplă ? Numai aceşti cehi eretici. Căci sînt eretici. Beau din potir. La fel face şi Lefi. Ba într-o vreme a fost de partea lui Hus. Eu, unul, nu i-aş crede pe cuvînt pe netrebnicii ăştia.

În clipa aceea se ivi în apropiere Romerich, pe bidiviul lui cu coama minunată. Il chemase împăratul, al cărui chip strălucea de bucurie.

— Du-te la castel şi vesteşte doamnelor că întăriturile de pe colina Vitkov au fost cucerite. Haide, fugi 1 Romerich îşi întoarse calul şi porni spre castel să ducă reginelor[1] vestea îmbucurătoare. Plin de însufleţire, împăratul se întoarse spre nobilime :

— Azi o să ne punem o coroană pe cap ! spuse el voios în nemţeşte. Apoi strigă pe ceheşte: Scumpe hatmane!

Jindrich din Plumlov alergă spre el.

— O să strivim azi capetele acestor ţărani! îl întâmpină împăratul plin de mulţumire şi cu bunăvoinţă. Azi nu-i mai ajută îmblăciile.

— Dar au împrăştiat groaza, mărite doamne !

— Ah! Groază! Cel fel de gfoază? Voi moravii sîn- teti tare fricoşi!

[1]E vorba de soţia lui Sigismund şi de cumnata sa, văduva lui Vaclav al IV-lea, care în momentul acela se aflau la castelul din Praga. (n.a.)

— Hatmanul se făcu roşu la fată, de parcă ar fi fost strlopit cu sînge. Tăcu o clipă, apoi izbucni cu glas ridicat şi hotărît:Dar noi nu fugim, măria ta 1
În mijlocul alaiului împărătesc se iscă pe neaşteptate un freamat însoţit de un murmur scurt. Mulţi dintre cei de fată se înăltară în scări, cu gttul întins.
— Ce e ? Ce e ?
— Ce s-a întîmplat ? strigau cei din spate.
De jos se auziră bubuituri. Bombardele din fata porţii Porioe trăgeau în călăreţii unguri care încercau să năvălească în partea aceea.
Deodată nobilimea amuţi. Se aşternu o tăcere înfiorătoare. Cu toţii îşi îndreptară privirile spre Cîmpul Spitalului şi apoi spre Vitkov. Pe neaşteptate, lucrurile lauseră o altă întorsătură. Surprinşi, nobilii din alaiul împărătesc se porniră deodată să strige, de-ai fi zis că-n fata ochilor li se arată cine ştie ce vedenie de spaimă. Fără voie, privirile tuturora se îndreptară spre împărat. Sigismund pălise. Urmărea cu ochii bulbucaţi pierderile pe care le sufereau ostaşii săi. Deodată trase sabia şi cu tăişul ce sclipea în soare, făcu un semn.
— Să pornească pilcurile în ajutorul lor ! strigă împăratul plin de mînie. Să se năpustească asupra porţilor !
Dar mîna în care ţinea sabia îi alunecă deodată de-a lungul trupului. Totul era în zadar. Oastea din Cîmpul Spitalului, unguri, austrieci şi saxoni, întorsese şi ea spatele, dînd bir cu fugiţii. Se îmbulzeau cu toţii spre apă. În urma lor, pîlcuri de călăreţi din Praga îi urmăreau, hărtuindu-i fără milă.

Asta se petrecea în clipa în care Kunes din Belovice se năpustise asupra duşmanului împreună cu călăreţii lui. După ei veneau cei din Praga şi tovarăşii lor de luptă. Pe tot cuprinsul cîmpiei era o goană nebună. De pe colina Vitkov fuseseră zvîrliţi vreo opt mii de oameni, iar jos, pe cîmp, alte optsprezece mii o rupseseră la fugă. De pe colină răsunau chiote de bucurie, iar clopotele din Praga umpleau văzduhul cu sunete de biruinţă şi de voioşie.Alaiul împăratului, înşiruit pe tăpşan la marginea taberei bavareze, fu cuprins de spaimă şi de zăpăceală. Toti îşi întoarseră caii spre castel, luîndu-se după împăratul Sigismund, care, fierbînd de mînie şi de necaz, pornise cel dintîi, aruncîndu-şi privirile către Praga. Prinţul de Austria şi caildinalul îi vorbeau cu blîndete, sfătuindu-l să plece. Dar împăratul se oprea mereu şi privea în vale, spre cîmp şi spre apă, unde pilcurile de pedestraşi şi de călăreţi fugeau în neorînduială. Dar mai ales spre malul apei, unde era o învălmăşeală nemaipomenită.

Rîul se înnegrise de călăreţi şi de cai care înotau. Din partea aceea răzbăteau ţipete, glasuri de trîmbită şi chiote de bucurie. Chiote ! Era bucuria „mocofanilor" slinoşi, a „bădăranilor" cu îmblăcii şi a praghezi- lor „nerecunoscători" ! împăratul n-auzea decît chiotele lor şi nu vorbele liniştitoare ce i le şopteau cei din dreapta şi din stînga lui.

— *Ach, Proge, min recht veterlich erbe, wie han ich dich funden!*[1]

Aşa strigă împăratul. Apoi dădu pinteni bălanului şi porni cu fata pălită spre castelul crăiesc. Alaiul se urni după el, învăluit în trîmbe de colb.

În clipa aceea, panul din Plumlov nu-şi putu ascunde bucuria.

— Eh, cine-i fricos ? strigă el panului din Dube, arătînd în vale către cei care fugeau mîncînd pămîn- tul. Noi, moravii, n-am fugit niciodată în halul ăsta !

Nobilimea şi prinţii suduiau de zor, iar lunganul de Katzenellbogen strigă în gura mare, arătîndu-i pe panii cehi:

— Îi vedeţi ? Sînt înţeleşi cu ei! Pun jurămînt că sînt înţeleşi cu ei ! Cehi blestemaţi!

— Parcă diavolul i-ar ajuta ! strigă în urma lor prinţul Nasavsky.

LVI II

îndată ce lupta se hotărî şi hatmanii putură să pă- răsească pentru cîtva timp locul lor din oraş, Zbynek din

[1] **O, Pragă, legiuita mea moştenire părintească, cum te-am regăsit 1 (în dialect vechi german, în text), (n.t.)**

Buchov şi Chval din Machovice se duseră pe colina Vitkov. Fraţii şi surorile, ba chiar şi cei din Praga, începuseră între timp să adune răniţii. Cei doi fraţi taboriţi îl găsiră pe fratele &izka, împreună cu cîţiva luptători, pe creasta colinei. £izka se uita spre Cîmpul Spitalului şi către apa ce sclipea, în lumina gălbuie a apusului.

încă înainte de a ajunge la el, hatmanii îl strigară plini de voie bună, făcîndu-i semne cu mîria. Zbynek îl apucă cel dintîi de brat şi scuturîndu-i-l cu putere îi spuse vorbe pornite din adîncul inimii:

— Frate, Dumnezeu să te răsplătească !

— Lui Dumnezeu să-i mulţumiţi, fraţilor, nu mie. El ne-a ajutat să biruim.

Rostise cuvintele simplu şi fără făţărnicie. Fata lui îngîndurată era în clipa aceea mai luminoasă ca ori- cînd şi în ochi îi licărea o mulţumire plină de linişte. Apoi adăugă îndată :

— A fost un început bun. Dar cei de colo, — şi arătă spre Letna, — nu se vor da bătuţi cu una, cu două. Să fim gata în orice clipă 1 Intăriturile acestea nu mai sînt în bunăstare. Trebuie să le dregem fără întîrziere.

— Vino să te odihneşti oleacă 1

— Deocamdată trebuie să mai rămîn aici. Dar pe fraţii care au luptat, luaţi-i să se odihnească şi trimiteţi alţii în loc ! Iar pentru mîine faceţi rost de lemne, de nişte butuci groşi.

Apoi tăcu.

Din vale, de pe Cîmpul Spitalului, răsună un cîntec de bucurie, izvorît din mii de piepturi. Viersul duce şi măreţ al cîntării *„Pre tine te lăudăm, o, Doamne"* se înălţa în văzduhul limpede al zilei ce sta să apună. Hatmanii văzură şiruri de călăreţi, care se întorceau dinspre apă, precum şi puzderie de oameni din Praga,

Veniţi aici în grabă, revărsindu-se ca un puhoi, tnge- tfuncheară cu toţii, ostaşi şi tîrgoveti, acolo pe Cîmpul Spitalului. Călăreţii se descoperiră. Cîntau din adîn- cul sufletului,cuprinşi de o mare bucurie.

Hatmanii taboriti îşi scoaseră şi ei cuşmele. Zbynek din Buchov îşi netezi mustăţile albe şi, atintindu-şi privirile asupra credincioşilor săi tovarăşi, glăsui :

— Dumnezeu e cu noi !

Iar 2izka adăugă :

— Da, e cu noi şi nu va îngădui să se năruie sfîn- tul adevăr şi nici pe noi nu ne va lăsa să pierim.

Apoi se îndreptă spre întăriturile învăluite în clipa aceea în razele soarelui ce scăpăta. Cînd ajunse cu fraţii hatmani la întîia întăritură, întîlnirâ un grup de femei. Erau numai surori taborite, care duceau lucrurile adunate în jurul meterezelor : arbalete, săbii, lăncii, scuturi şi coifuri. Iar două surori din fată purtau trupul neînsufleţit

al surorii cu capul gol, cu fata vî- nătă şi plină de sînge, care luptase lîngă turn, hotă- rîtă să nu dea înapoi în fata lui „anticrist". Şi nu s-a clintit pînă în clipa cînd a căzut. Surorile n-o boceau, niciuna nu plîngea. Mergeau tăcute, şi o luminiţă ciudată licărea în ochii multora din ele. Dumnezeu s-a milostivit azi de toti credincioşii săi, şi dacă sora aceasta a căzut în luipta dusă pentru el şi pentru sfîntul adevăr, ea nu trebuie să se teamă de cel de sus şi de judecata lui. Fără îndoială că sufletul ei se află acum în raiul veşnicelor bucurii. Toate surorile erau încredinţate de lucrul acesta şi de aceea o duceau fără s-o jelească, în oraş, la mănăstirea Sfîntul Ambrozie. Voiau să arate surorilor că viteaza lori tovarăşă a murit pentru legea lui Dumnezeu.

Cînd îi zăriră pe hatmani, multe din ele începură să facă semne cu armele cucerite în luptă, ¿izka se opri şi, arătînd spre moartă, zise:

— S-a luptat bărbăteşte, pentru adevărul Domnului ! Ar fi bine să facem toti ca ea !

În clipa aceea, surorile porniră să cînte: *Ospăţul Mielului să prăznuim...*

Si cîntînd coborîra de pe Creasta scăldată în lufriiria soarelui, şi o luară devale, pe coastă, pînă ce dispărură în fumuriul vînăt al amurgului.

În vremea aceasta călăreţii taboriti porniseră spre oraş. Feciorul din Hvozdno se afla printre ei.

>După încăierarea de pe Cîmpul Spitalului, carte nu fusese atît de crîncenă, ungurii şi nemţii o luaseră la sănătoasa. Fraţii nu primiseră nici o lovitură şi erau plini de voioşie. De la poarta Porice apucară' pe străzile înţesate de lume. Pretutindeni stăpînea bucuria şi erau întîmpinati cu chiote ce nu mai conteneau. Oamenii din jurul lor strigau şi cîntau. Fraţii, aprinşi la fată şi prăfuiţi, dădeau din cap, făceau semne cu steagurile cucerite şi cîntau şi ei. Văzduhul răsuna de dangătul clopotelor.

În fata porţilor mănăstirii Sfîntul Ambrozie îi aşteptau surori taborite, fraţi şi preoţi. Din capătul uliţei auziră cîntecul loi" de întîmpinare, cîntecul taborit:

Duşmanu-a fost răpus în luptă
— bun venit vouă, fraţi iubiţi!

'Şi călăreţii începură să cînte împreună cu ceilalţi. În clipa aceea, Andrei îşi aminti de bătrînul său unchi. De ce nu e şi el de fată ! Feciorul fu printre cei dintîi care porni să cînte :

Nu noi în luptă, Doamne, am învins,
Am împlinit doar vrerea ta, cel neînvins.
Mărire ţie, Doamne, slavă
În veci şi de-a pururi!

În amurgul liniştit al acestei zile măreţe şi de neuitat, mulţimea ce se îngrămădea în fata mănăstirii şi lîngă

porţi, bărbaţi şi femei cîntau însufleţiţi de o mare bucurie
:
Duşmanu-a fost răpus în luptă
— *bun venit vouă, fraţi iubiţii*
îndată ce intră în curtea domnească, primul gînd al lui Andrei fu să întrebe dacă se întîmplase ceva pe acolo şi prin oraş. I se răspunse că n-a fost nimic şi că cei de la Vysehrad au făcut toate pregătirile numai ca să-i poată iscodi de acolo pe fraţi. Au coborît, ce-i drept, de la castel în Oraşul Mic şi au tras în Casa Saxonă, dar puşcărirea n-a ţinut mult şi n-a pricinuit nici o stricăciune. Feciorul îşi aminti de fratele Zizka. A avut dreptate hatmanul cînd a spus că duşmanul o să lovească mai întîi sus, pe colina Vitkov.
În noaptea aceea, Andrei adormi destul de tîrfciu. Tîrziu s-a culcat, tîrziu s-a trezit. După truda de ieri, ar fi dormit şi mai mult, dacă nu s-ar fi pomenit lîngă el cu studentul Bartos şi cu Blazek pîrcălabul, fosta lui gazdă.
Veniseră să vadă dacă s-a întors de pe cîmpul de luptă.
— Hai, scoală şi îmbracă-te, frate ! îi strigă Blazek. Peste puţin vom porni cu toţii într-un mare alai, iar după aceea o să stai cu noi la masă. Haide ! A venit şi fratele 2izka. Se află la primărie, dar se va alătura şi el alaiului, împreună cu hatmanii şi preoţii. Ah, doamne, ce bucurie ! Dar ieri 1 Să fi văzut ce-a fost ieri la primărie I Ne-am îmbrăţişat cu toţii, da, cre- de-mă, ne-am îmbrăţişat! Pe Simon de la Leul Alb îl ounoşti doar. Astă-primăvară, el şi Hrdonka, Mikes Hrdonka, şi alţii, au fost la Kutna Hora să se înţeleagă cu împăratul. Şi āimon a rostit atunci nişte vorbe că împăratul era cît pe-aci să-l dea pe uşă afară. Şi acum ! Numai bucurie. „Am să vă stîrpesc pe toti", s-a juruit atunci împăratul la Kutna Hora. Hrdonka ne-a povestit toate astea. Şi-acum ? Azi ? Domnul fie în veci lăudat! Auziţi ?
— Trag clopotele şi cheamă lumea ! strigă studentul Bartos.

Plecară cîteşitrei.Văzduhul răsuna de vuietul mulţimii care umplea uliţele. După ce intrară în puhoiul de lume, cei trei abia putură să înainteze pînă în piaţa Oraşului Vechi. O droaie de studenţi şi de tineri meşteşugari le-o luase înainte. Cîntau un cîntec nou, pe care preotul Capek îl scrisese ieri, în primele clipe de bucurie. La ceasul acela, cîntarea zbura prin toate ungherele cetăţii Praga :

Cu mic şi mare glasul să unim Pe Dumnezeu din ceruri să slăvim Să^i mulţumim!

C ă c i v l a g ă d î n d b r a ţ u l u i n o s t r u s l a b E l a g o n i t ş i r i s i p i t c u g r o a z ă T n t o a t ă z a r e a p î n ă h ă t d e p a r t e P e n e m ţ i , s a x o n i , u n g u r i ş i ş v a b i , P e - a u s t r i e c i ş i c e h i i t r ă d ă t o r i . N o i , c e h i i c r e d i n c i o ş i c r e d i n ţ e i T a l e O s a n a t î ţ i c î n t ă m P ă r i n t e . P A R T E A A T R E I A

OASTEA DOMNULU

II

C

^tibor din Hvozdno nu ştia ce se întîmplă în jurul lui şi în cetate. Nu ştia nimic. Veştile soseau .una după alta, fără încetare. Erau ştiri de tot felul, adeseori nelămurite, bătîndu-se cap în cap, ştiri despre Praga, despre oastea împăratului care împănase toată tara, de la Hradec pe Elba pînă la Kutna Hora. Apoi în tot cuprinsul cetăţii Tâbor, răsună dangătul de bucurie al clopotelor. Lumea se adună în grabă la primărie, unde un sol de la Praga îşi oprise calul înspumat şi istovit de goană. încă înainte de a ajunge acolo, omul strigase celor de pe uliţe vestea marii biruinţe. În fata primăriei, cete mari de ffati şi surori aşteptau înfriguraţi şi plini de nerăbdare. Cînd boierul din Hroznejovice, hatmanul, ieşi în pridvor fără cuşmă în cap şi vesti că cruciaţii şi regele maghiar au fost înfrînti şi că fratele 2izka i-a zdrobit nemilos, norodul izbucni în strigăte de bucurie.

îndată ce aflase de marea biruinţă, hatmanul alergase într-un suflet s-o

aducă la cunoştinţa oamenilor, fără a mai aştepta şi alte amănunte de la trimisul din Praga. După el sosiră în mare grabă bătrînii Svasek din Podoli şi cel de-al doilea hatman. Acesta vesti norodului cît de mare fusese biruinţa de la Praga. Nemţii, ungurii, valahii, raţii, kanii, leşii, turcii, austriecii, stirienii, şvabii şi cei din tara Brabantului şi din En
-40*

627 glitera au fost alungaţi pina la unui de pe coiină

Vit- kov. Şi mulţi dintre ei au pierit. Fratele 2izka a pierdut puţini oameni. Chiar şi cîteva surori au luptat alături de ei, pe colina aceea, în vii şi pe întări'turi, au luptat pînă la ultima picătură de sînge. Şi cînd primejdia s-a vădit a fi mai marte, norodul din Praga — tineri şi bătrîni — a plîns în hohote, a îngenuncheat pe uliţele cetăţii şi rugi fierbinţi s-au înălţat către Domnul. ,

În-piaţa din faţa primăriei era puhoi de lume. În clipa aceea nu se auzea o şoaptă. O tulburare fără seamăn încremenise trupurile şi amuţise glasurile. Dar cînd Svasek îşi scoase cuşma şi povesti cum oamenii din Praga şi fraţii au alergat în ajutorul celor de pe colină, cum fratele Zizka s-a năpustit cu credincioşii săi şi a strîns pe duşman ca într-un cleşte, n-a mai fost chip să sfîrşească. O furtună de strigăte şi chiote îi acoperi vocea şi-i curmă vorbirea. Deodată, cineva din mulţime începu să cînte şi toţi ceilalţi îşi alăturară glasurile. însuşi Svasek şi cel de-al doilea hatman, boierul din Hroznejovioe, bătrînii şi preoţii cîntau toţi împreună şi, ca şi cînd ş-a;r fi înţeles între ei, se întoarseră cu faţa spre biserica de Lemn.

Mulţimea se îndreptă în cîntece spre sfîntul lăcaş şi dispăru înăuntru. Kânis şi Bydlinsky nu erau în mijlocul lor.

În vremea asta, Zdena se afla la Pytel. împreună cu Sâdoch, cu Jana, cu cîteva surori, unele mai în vîrstă, altele mai tinere, cu negustorul de vechituri Petr, cu Joha brutarul şi cu alţi cîţiva fraţi se adunaseră în jurul lui Bydlinsky. Toţi tăceau, posomoriţi şi înciudaţi din pricina strigătelor de bucurie ce răsunau pe uliţe. Numai Bydlinsky vorbea. Cu mînie şi asprime glăsuia el despre obştea cea nouă. Această obşte pe care au întemeiat-o aici pe muntele Tăbor şi au apărat-o împotriva guvernatorului e tulburată din ce în ce mai mult. Şi în scurtă vreme va fi şi mai tulburată din pricina cîrdăşiei cu cei din Praga şi cu toţi aceia care nu cred în puterea lor.

Boierul din Hvozdno zăcea scuturat de friguri, fără cunoştinţă şi fără să ştie ce se întîmplă în cetate.

Valuri, valuri de bucurie tălăzuiau pretutindeni, mai întîi revărsîndu-se pe sub ferestre, apoi cuprinzînd toate uliţele. În zilele acelea, răsuna fără încetare noul cîntec al lui Capeg din Praga, adus aici de ostaşi, cînt ce preamărea pe Dumnezeu carele :

...pe nemţi, saxoni.
Austrieci şi unguri,
Pe cehii trădători
El a gonit şi risipit cu groază...

Bătrînul Boier din Hvozdno zăcea în nesimţire. Nu mai cunoştea pe nimeni. Nu ştia că fusese la el boierul din

Hroznejovice, hatmanul şi n-o mai cunoştea nici pe Zdena, care venise lîngă patul lui.
îndată ce auzise din gura Margetei că starea tatălui ei s-a înrăutăţit, tînăra logofeteasă se grăbise să meargă la căpătîiul lui. După cîteva zile, boierul din Hroznejovice veni din nou, de astă dată cu vestea că tabăra' de la Praga a craiului maghiar a fost pîrjolită în mare parte. După înfrîngerea din ziua aceea, nemţii şi cehii din alaiul regelui se duşmănesc de moarte şi sînt la cuţite. Oastea uriaşă a cruciaţilor părăseşte Praga, ruşinată şi clocotind de mînie.
Dar boierul zăcea tot fără cunoştinţă. Frigurile îi zgîlţîiau trupul şi nu-i dădeau pas.
Astfel s-a scurs luna iulie şi jumătate din august. În vremea asta s-au întors de la Praga la Tâbor preoţii Koranda, Martinek Loquis, AntocÎŢşî Jicin. Au venit în cîteva căruţe, împreună cu o seamă de fraţi schilodiţi în luptă. Povestiră ce-a fost la Praga şi totodată le vestiră că fratele Zizka a pornit cu oaste spre miazăzi, dincolo de Tâbor, către pămînturile panului Oldfich din Rozemberk. Voia să-l pedepsească amarnic şi să-i slăbească puterile, ca nu cumva să-l ajute pe regele maghiar. Craiul Sigismund părăsise
Praga şi se dusese la Kutna Hora, ca să adune noi cete pentru luptă.
În timpul ăsta, logofeteasa Zdena era tot mai supărată. Neînţelegerea cu tatăl ei pe care-l îngrijea o apăsa nespus. Bătrînul zăcea scuturat de friguri. În cămăruţa lui strîmtă, Zdenei i se părea c-o strîngi cineva de gît. Mai ales noaptea, la lumina slabă a opaiţului, cînd veghea lîngă patul bolnavului. Bătrînul aiura, avea vedenii, o chema pe fiica sa, răcnea la ea sau îi arunca sudălmi cumplite. Logofeteasa tremura şi asculta cu spaimă vorbele îngrozitoare şi pătimaşe pe carie le îngăima. Era cuprinsă de teamă pentru sufletul şi mîntuirea ei.
Cînd pleca de lîngă bătrîn, se ducca la adunările de la Pytel. Acolo auzea iarăşi vorbele aspre şi dojenile lui Kânis şi Bydlinsky, rostite împotriva acelora care gîndeau ca şi tatăl ei. La ultima adunare s-a vorbit despre veştile aduse de preoţii care s-au întors de la Praga. Aceştia povestiră cum au fost ţinuţi de rău acolo şi cum Zizka i-a oprit să pedepsească îngîmfa- rea şi deşertăciunile praghezilor. La Praga, 2izka a stat de vorbă cu magiştrii prevăzători şi fricoşi, de teapa lui Knstan din Prachatice şi a lui Jan din Pribam. Şi doar acesta din urmă le e duşman de moarte, duşman al obştii taborite.
Adeseori, Zdena l-a auzit şi l-a văzut ea însăşi pe Bydlinsky sfădindu-se cu preotul Jicin, cu Abraham şi cu Mikulâs. Simţea că Bydlinsky e tot mai înverşunat şi mai

neliniştit, şi i se părea că din zi în zi fata lui e mai suptă şi mai palidă.

Obştea lor era însufleţită de dragoste şi înţelegere. Şi iată că alţii — nu el, Bydlinsky — tulbură această armonie. Zdena se încredea într-însul din adîncul sufletului. Tot ce spusese el se împlinise. Vremea potrivniciei nu trecuse încă. Ba dimpotrivă, abia acum începea, dar nu din pricina veneticilor, ci din pricina acelora care îşi ziceau fraţi. Căci ei vor să fie stăpîni peste ceilalţi, să-i învrăjbească, să le poruncească la fel ca papa, să gîndească la fel ca ei şi să le impună credinţa lor. Toate acestea o apăsau pe Zdena, îi strîn- geau sufletul ca într*-un cleşte. Şi de aceea logofeteasa se închise în ea şi nu voi să mai ştie de lume.

Iată de ce, cînd în fata primăriei hatmanii vestiră norodului că £izka şi fraţii au pus mîna pe oraşul Vodnan, că se îndreaptă spre Lounice şi că cetatea Sobeslav a guvernatorului a fost pîrjolită, Zdena nu mai dădu fuga ca-n alte daţi să audă toate acestea. Devenise nepăsătoare. Se gîndea cu mîhnire la vărul Andrei. Şi el se afla alături de aceia care nu credeau în puterea Tâborului.

Adeseori — şi acum cu mai multă căldură şi patimă ca oricînd — Zdena se lăsa furată de visuri. Visurile erau pentru ea o mîngîiere şi o umpleau de evlavie. Se bucura din tot sufletul cînd îl auzea pe Bydlinsky spunînd că în urma acestor lovituri se va prăbuşi lumea veche şi se va naşte "o lume nouă. Atunci oamenii vor fi însufleţiţi de adevărata dragoste, nu vor mai cunoaşte dispreţul şi vor vieţui într-o fericire sfîntă. Cuvintele lui pătrundeau adînc în inima tinerei logofe- tese şi Zdena credea în el orbeşte. Era sigură că va veni s-o niîntuiască de chinurile ce-o răscoleau. Il aştepta.

Se gîndea la el şi-şi amintea seara aceea după ploaie, cînd coborîseră împreună din pădure. Parcă auzea şi acum murmurul apei şi cîntecul care îi întâmpinase pe amîndoi din volbura negurilor alburii.

Şi aşa va fi mereu această dragoste, plină de cea mai curată şi statornică jertfire de sine. Pe aripile visării, Zdena închidea ochii, şi în sufletul ei zbuciumat străbătea viersul duios al unui cînt îndepărtat şi nedesluşit. Atunci se închina, înăltînd rugi fierbinţi către Domnul, iar uneori plîngea.

Intr-o zi, pe la începutul lui septembrie, ieşi ca de obicei de la Pytel şi se îndreptă spre casa unde bolea tată-său. În tindă o aştepta Margeta. îndată ce-o zări pe logofeteasă, îi ieşi repede înainte şi o rugă să nu intre la bolnav. Boierul şi-a revenit şi a început să-şi aducă aminte de toate,

— A vorbit despre mine ? întrebă Zdena.

— Nu, el nu ! Eu am adus vorba. M-am gîndit că...

— Şi el ?

— S-a încruntat la mine şi mi-a poruncit să tac. Apoi a spus de mai multe ori că...

— Ce anume ? Vorbeşte !

— Că te-ar... Nu ştiu ce-a vrut să spună, dar nu mi-a dat voie să mai scot un cuvînt.

— Ştiu, spuse Zdena, încruntînd sprîncenele.

Se uită o clipă în pămînt, apoi se răsuci pe călcîie şi plecă din nou spre casa lui Pytel. Pe drum se întîlni cu Antoch. Preotul se grăbea şi era oarecum tulburat. Văzînd-o pe Zdena, îi strigă din mers :

— Ştii, soră, ce s-a întîmplat ? În clipa aceea ajunse lîngă ea şi-i spuse cu grăbire : Azi în zori l-au prins pe Koranda.

— Cine ?

— Oamenii lui Rozemberk. Şi totuşi avea carte de trecere !

— Unde l-au prins ? Plecase undeva ? întrebă Zdena cu nepăsare.

— Plecase la Bechyne, la panul Lefi. Voia să stea de vorbă cu el despre ostatici. Cînd a trecut pe la Pribenice, cei de acolo i-au aţinut calea.

— Păi acolo âînt mulţi preoţi de-ai guvernatorului.

— Cu atît mai rău ! Dacă o să se atingă cumva de Koranda, — strigă Antoch ameninţător, — îl avem la mînă pe pîrcălabul lor împreună cu ceilalţi. Avem noi ac de cojocul lor 1

Antoch se grăbi să ducă ştirea mai departe. Zdena uită repede de el. Se gîndea la tatăl ei şi mai cu seamă la faptul că de astă dată plecase din casa lui... pentru totdeauna.

II

Bătrînul boier nu mai era scuturat de friguri. Rana de la cap se vindecase ; numai piciorul nu i se tămă- duise încă. Din pricina bolii care-l ţintuise atîta vreme în pat, slăbise tare mult. Umerii obrajilor îi ieşiseră în afară şi ochii i se adînciseră în fundul capului. Albise de tot. Părul şi mustăţile îi erau colilii. Altminteri se înfiripase destul de binişor, dar nu se putea mişca din pat. Zăcea singur în odaie, tăcut şi mohorît.

La început îl slujise Margeta. Dar boierul ceru apoi să fie adus Jira ciobanul bătrîn şi şchiop, care venise cu el în primăvara aceea de la curtea din Hvozdno. Il ceruse chiar din ziua cînd Margeta adusese vorba de Zdena. Iar după sosirea bătfînului cioban n-a mai dat voie niciunei îngrijitoare să se apropie de patul lui.

Uneori trecea pe la el boierul din Hroznejovice, alteori cucoana Caterina, sora lui Zbynek Buchovec. Vorbeau mai ales despre lupte, despre fratele Zbynek şi despre 2izka, şi ei îi spuneau cum înaintează hatmanul în cuprinsurile de la miazăzi, pe moşiile guvernatorului, şi

cum îl pedepseşte pe acesta. Intco zi află că Zizka a ajuns la Svin, în apropiere de casa-i părintească, de unde l-a izgonit cîndva răposatul guvernator. Boierului îi plăcea mult să asculte, să vorbească despre luptele ce se dădeau şi să întrebe despre fraţi. De fiecare dată cucoana Caterina aştepta s-o întrebe ceva şi despre fiică-sa. Dar Ctibor n-a adus niciodată vorba de ea.

Bătrînul logofăt era de asemenea tare bucuros cînd preotul Mikulâs venea la el să-i citească şi să-i tălmăcească din scriptură. Cînd s-a mai înfiripat oleacă, se deprinse ca în fiecare zi să citească singur în pat cîteva pagini din biblie sau vreuna din epistolele magistrului Hus, ale căror copii le luase cu el la Tâbor. Preotul Mikulâs îi povesti şi despre necurmata sfadă şi vrajbă dintre preoţi. De la întoarcerea din Praga a lui Martinek Loquis, tabăra lui Bydlinsky şi Kânis se întărise. Loquis era bun de gură, cuvînta frumos şi avea şi tinere de minte. Dar logofătul sări de colo :

— Las' că şi ăsta se umflă în pene... nu-şi mai încape în piele ! Numai la cele trupeşti se gîndeşte. După el s-au luat şi ţăranii cei slabi de înger. Şi la o adică, ce sînt nepricopsiţii ăştia ? Preoţi, de bună seamă, nu-s, ci fiare turbate. Ar[1] trebui să-i izgoniţi din cetate. Dacă nu se astâmpără, n-au decît să se păruiască între ei pe uliţă ! Ah, de-ar veni odată fratele Zizka ! El o să-i facă să-şi vină în fire. De nu s-o întâmpla aşa, să ştii că ne prăbuşim şi ducem şi obştea de rîpă !

În felul acesta, logofătul se mai înfierbînta din cînd în cînd în patul lui. Pe la jumătatea lui septembrie, începu să se plimbe prin odaie, sprijinindu-se într-un toiag.

Abia către sfîrşitul lunii a ieşit din casă. Era o zi posomorită. Cerul se acoperise cu nori grei ce se tîrau jos de tot, aproape de pămînt, de parcă ar fi stat să ningă. Sufla un vînt rece.

În ziuâ aceea aşteptau să sosească Zizka, împreună cu pilcurile de oştaşi. Logofătul porni în întîmpinarea lui, sprijinindu-se de astă dată nu în toiag, ci în sabie. Era îmbrăcat într-o şubă călduroasă şi în cap avea o cuşmă din blană de vidră cu fundul de postav albastru. Bătrînul cioban păşea lîngă el.

Pe uliţe şi în-piaţă era furnicar[1] de lume. Oamenii se pregăteau să iasă dincolo de porţi, ca să-l întâmpine pe viteazul hatman. Logofătul nu se putea duce cu ei. Se temea de înghesuială, iar călare simţea că nu-i în stare să meargă. De aceea se îndreptă spre castel. Pe drum se uita cu teamă în toate părţile. N-ar fi vrut s-o întâlnească pe Zdena. La castel aşteptă în odaia surorii lui Buchovec. Amînd®i se bucurau de sosirea lui Zbynek şi a fratelui Zizka. Logofătul era fericit că se întoarce şi tânărul lui

nepot. Aduse vorba de el, ca de un fecior cu care avea cuvînt să se mîndrească.
După aceea tăcu şi se adînci în gînduri, lăsîndu-şi în piept capul coliliu. Cucoana Caterina nu voi să-l tulbure. Bănuia la ce se gîndeşte. Pînă-la urmă boierul se smulse singur din visare şi începu să vorbească iarăşi despre nepot. În cîte lupte n-a fost! Şi acum s-a bătut şi alături de fratele Zizka. Da, fratele Zizka ! Iată unul care s-a ridicat din mila lui Dumnezeu — nici vorbă ca din mila domnului — ca şi magistrul
Jan, fie-i tărîna uşoară, în ajutorul tuturor cehilor cre- dincioşi.
Viersul unui cîntec din depărtare străbătu pînă aici. Cu toate că afară bătea un vînt rece şi fraţii erau încă departe, cam prin apropierea porţilor, logofătul se ridică. Nu putea să mai stea locului. Ieşi în pridvor, de unde se vedea uliţa ce ducea spre oraş. Şi rămase rezemat de parmaclîc. Deasupra lui se înălţa turnul şi zidurile castelului.
Vîntul era aspru şi boierul îşi strînse şuba în jurul trupului. Vîntul se învolbura şi vîjîia prin curtea şi hogeacurile castelului, iar sus, în jurul turnului, sub cerul posomorit, croncăneau ciorile. Deodată, o cîntare puternică,şi răsunătoare umplu văzduhul. Dinspre oraş răzbătu pînă aici viersul unui cînt.
Bătrînul boier asculta de parcă ar fi fost dus pe ceea lume. Fata îi era vînătă de frig. Vîntul se juca prin mustătile-i .albe. Dar logofătul stătea nemişcat, ascul- tînd cu capul în pămînt. Cunoştea cîntecul şi-l năpădiră amintirile. Se auzi tropot de cai; ţăcănit de potcoave, larma glasurilor şi paşi grei şi zgomotoşi. A'poi logofătul văzu caii, artoforul cu trupul Domnului aninat în vîrful unei prăjini şi steagurile ce fîlfîiau deasupra oştenilor îmbrăcaţi în zale, călăreţi şi pedestraşi. Se apropiau. Uliţa îngustă dintre metereze şi castel era înţesată de norod. Fraţii şi surorile cîntau, iar prapurii cu potirul, împreună cu alte steaguri se zbăteau în vînt.
În fruntea oastei, pe un cal alb mergea fratele £izka, cu cuşmă în cap şi sabia în mînă. Alături de el călăreau Zbynăk Buchovec, mustăciosul Chval din Ma- chovice, Kunes din Belovice, cu coiful îndesat pe ochi, şi alţii. Preotul care ducea artoforul cu trupul Domnului păşea înaintea tuturor. Ctibor din Hvozdno se uită la chivotul din vîrful prăjinii, apoi privirile i se oprirlă asupra fratelui 2izka. îşi aminti cum pornise împreună cu ¿izka spre Praga şi cum luptase alături de el, îşi aminti de vrăjmaşul puternic ce li se împotrivise şi cît de mare fusese primejdia.
Abia acum, nu de mult, după boală, a aflat logofătul cum i-a strivit Zizka pe toti. De aceea el saluta în clipa aceasta mai ales pe învingătorul de pe colina Vitkov.

Lupta de acolo stăruia mai mult decît toate celelalte în mintea sa. Chiar mai mult decît biruinţa asupra guvernatorului.
Peste măsură de tulburat, răscolit pînă în adîncuri de viersul cîntecului care răsuna puternic, lovindu-se de toti pereţii castelului şi făcînd să se cutremure geamurile, învăpăiat de bucuria şi înflăcărarea mulţimii, boierul se aplecă peste parmaclîc şi, scotîndu-şi cuşma, începu să facă semne celor de jos. Vite de păr alb îi fluturau în jurul frunţii şi ochii îi scînteiau. Deodată, plin de voie bună, se porni să strige din toate puterile :
— Bine-ati venit! Bine-ati venit!
Glasul lui se pierdu în huietul mulţimii, însă cei de jos îl zăriră şi-l recunoscură. Mai întîi Buchovec, apoi Kunes şi Chval. Toti îi făcură semne de pe cai. La fel şi Zizka. Apoi ceilalţi, eare veneau în urma lor şi care fuseseră nevoiţi să se oprească. Strigau şi-l salutau pe boier. Bătrînul ostaş avea ochii plini de lacrimi.
Mai tîrziu ură bun venit hatmanilor în sala castelului. Se bucură mai les Buchovec, dar şi KuneS din Be- lovice, care pînă nu de mult fusese hatmanul lui Cti- bor. Andrei veni şi el în grabă la castel, să-şi vadă unchiul. Boierul îl primi cu multă căldură, chiar" în odaia cucoanei Caterina. Îi plăcea să-şi privească nepotul, care se făcuse mai voinic. Şi-i stătea bine feciorului ! Era mai ars de soare şi mai ager. Trupul lui înalt devenise mai vînjos, un adevărat bărbat!
După ce se îmbrăţişară, Andrei îi povesti pe scurt despre ultima luptă şi cam cum i-a mers pe-acolo. Se lăudă apoi că a luat pradă de la duşman doi cai frumoşi, unul murg şi altul bălan.
Apoi deodată amîndoi tăcură, de parcă ar fi amuţit. Îi apăsa ceva. Într-un tîrziu bătrînul glăsui:
— Dacă ştii ceva de Zdena... să nu-mi spui nimic! Nu vreau s-aud nici un cuvînt 1
Feciorul tocmai se gîndise să înceapă vorba despre ea. Rămase o clipă uluit de porunca aceasta aspră, dai tot nu se putu stăpîni să nu întrebe :
— De ce ? Ce s-a întîmplat ?
— Taci! strigă bătrînul. Sînt nişte blestemaţi! Nu merită să vorbeşti despre asemenea lucruri. Nu fac de- cît să-ti amărască sufletul!
Zbynăk Buchovec şi Kunes din Belovice intrară în odaie. Aduseră de îndată vorba de lupte, de răniţi, de caii morţi, de ostatici, de pradă, de Praga, de Rozem- berk, de tot ce-i frămînta în acele clipe, sărind de la una la alta, cum le venea în toiul povestirii. I;n cele din urmă, Kunes spuse ceva zîmbind şi despre Tâbor. Lucrurile s-au schimbat în bine şi mulţi au lăsat-o mai moale.
— Cum, cine ? întrebă repede boierul din Hvozdno.

— Păi n-ai văzut ? Ne-au ieşit înainte cu trupul Domnului, nu ca rîndul trecut, cînd încă mai poruncea Martinek şi alţii de teapa lui.

— Şi crezi că acum nu mai porunceşte ? întrebă logofătul cu îndoială şi asprime.

— Nu, întări hatmanul. Au început să se teamă. N-ai văzut ? Cît de semeţ era altădată ! Şi toţi ceilalţi la fel ca el. Acum le e frică de fratele ¿izka. Ei ştiu bine că 2izka nu îngăduie răzvrătirea şi mai ştiu că noi toti cei din pilcurile de luptă sîntem alături de el. Poate deci să le poruncească.

— Dacă-i aşa, să poruncească ! Aici e mult mai multă ticăloşie decît îşi închipuie cineva, sări posomorit Ctibor. Numai sfadă şi dihonii între preoţi şi cea mai greşită învăţătură !

— O să-ndreptăm noi lucrurile, spuse Buchovec. Am auzit de toate astea. Ne-a scris şi ne-a trimis vorbă fratele ăimon din Hroznejovice, hatmanul. Fratele Jan n-o să îngăduie nimic.

Logofătul din Hvozdno se întoarse acasă împreună cu Andrei. În seara aceea au stat mult de vorbă, însă n-au pomenit nimic despre Zdena. Şi totuşi amîndoi se gîndeau la ea. Feciorul ar fi fost bucuros s-o împace cu bătrînul. Era insa prea tînăr şi prea puţin încercat în ale vieţii şi credea că va izbuti.

A doua zi, boierul din Hvozdno află că la castel se va tine sfat. Hatmanii chemaseră pe toţi preoţii şi bătrînii, şi Ctibor nu mai avu răbdare să stea acasă. Se gîndea mereu la cei de acolo şi feciorul nu-l împiedică să se ducă. De altfel, voia să meargă şi el. Dar nu la sfat, ci ca să-l vadă pe Zbynek Buchovec. În timpul nopţii, gîndindu-se mereu la Zdena şi la unchiul său, îi venise deodată în minte că Zbynek l-ar putea ajuta.

Cînd ieşiră din casă, vremea părea pusă pe ploaie. Era cu puţin înainte de prînz şi bătea un vînt aspru. Pe drum nu schimbară o vorbă. Şi unul şi celălalt erau copleşiţi de gînduri. Pe Zbynek Buchovec nu-l mai găsiră acasă la sora sa. Se dusese la sfat şi adunarea avea să tină mult.

— Aşteaptă-mă aici, spuse boierul. Mă duc şi eu pînă acolo. Nu zăbovesc mult.

Bătrînul plecă. Feciorul rămase să-l aştepte, fiindcă îşi dădea seama că acolo tot n-ar fi putut vorbi cu hatmanul. Era mai bine să se sfătuiască mai întîi cu sora lui, cu coana Caterina.

Între timp, bătrînul ajunse la sala castelului. Era aceeaşi sală în care intrase după sosirea lui la Tăbor. Şi ca şi atunci, îl întîmpină acelaşi tărăboi.

Zgomotul dinăuntru răzbătea pînă afară. Logofătul se opri fără să vrea şi ascultă. Se auzeau glăsuind mai mulţi deodată şi toţi vorbeau răstit, de parcă s-ar! fi certat. Cuvintele erau aspre, ca şi cînd le-ar fi rostit cineva cu

gîtul întins ca o coardă. Deodată răsunară cîteva lovituri înăbuşite, de parcă cineva ar fi izbit cu pumnul în masă. Zarva se potoli o clipă, dar îndată izbucni din nou, ca un bubuit din ce în ce mai apropiat.

Deodată uşa se deschise cu putere, ca smulsă din ţîţîni. Zăvorul cît toate zilele se izbi de perete şi o mînă de oameni se năpusti din sală, răcnind. Un pumn ridicat ameninţa de zor, vînturîndu-se prin aer, apoi se ivi încă unul.

Logofătul nu mai putu să înainteze. Pe lîngă el trecu preotul Prokop chiorul, cu gluga pe cap, iar în urma lui — Kânis, roşu ca racul, alături de Martinek, care se frămînta într-una şi dădea din mîini. După ei trecu pragul şi Bydlinsky. Era palid de mînie şi ochii îi scăpărau. Se opri deodată în uşă şi întorcîndu-se către cei din sală, strigă :

— Aşadar aveţi acum un rege şi un episcop care o să vă ducă din nou la papă. Episcopul o să vă poruncească, el sau un popă de-al lui, vreun iubitor de zorzoane, poate chiar Abraham. De el o să ascultaţi, iar nu de scriptură şi de conştiinţa voastră. Azi sînt cu voi, mîine cu noi. Şi-o să vă plătească ca pe nişte lefegii, fratele fraţilor 1 Bydlinsky rîse cu răutate, dar cînd logofătul se răsti la el, amuţi deodată.

— Taci I răcni Ctibor. Frate eşti tu ? Blestematule 1 S-ar cădea să fiti daţi afară din obşte!

Bydlinsky se întoarse o clipă ca ieşit din minţi, în- tărîtat de strigătele boierului. îşi aţinti ochii sticloşi asupra bătrinului şi izbucni:

— Cred că n-ai să mă stilceşti şi pe'mine în bătaie! Aşteptă o clipă, apoi o porni cu paşi mari în urma celorlalţi preoţi, ale căror glasuri răsunau zgomotos la capătul coridorului.

Boierul începu să tremure şi se uită după el. Rămase mut, fără să mai poată rosti o vorbă. Zbuciumîndu-se amarnic, nici nu văzu că ies şi ceilalţi preoţi. Prokop, Antoch, Markold şi Mikulâs cel orb pe care-l ducea PseniCka. Ieşeau glăsuind cu aprindere şi dînd din mîini, mai ales Antoch şi Markold. Dintre toti, aceştia păreau cei mai nemulţumiţi şi mai mînioşi.

Apoi se ivi în prag şi Zbynek din Buchov

.îndată ce-l văzu pe Ctibor, se duse repede la el şi luîndu-l de subsuoară îl pofti înăuntru. Prin ferestrele înalte cu ochiuri mici, legate cu plumb între ele, nu pătrundea prea multă lumină, mai cu seamă într-o zi posomorită ca aceea. În umbra din sală, sub bolta gotică cufundată în

întuneric, logofătul din Hvozdno nu-i putu recunoaşte de îndată pe toţi.

La capătul mesei şedea ¿izka cu hatmanii, spunîn- du-le ceva. În apropierea lor, erau bătrînii, iar ceva mai la o parte stăteau în picioare Mikulâs din Pelhri- mov şi Jicin, Abraham şi alţi cîţiva preoţi. Mikulâs era roşu la faţă şi ochii îi scăpărau. După felul cum vorbea şi după înfăţişarea celorlalţi preoţi se vedea că o furtună năprasnică trecuse peste ei.

— El a fost ales azi mai mare peste preoţi, spuse Buchovec, arătînd spre Mikulâs. Fratele Zizka a ştiut să pună lucrurile la cale. Tot Mikulâs o să mînuiască şi banii obştii. Fără învoirea lui. nimeni nu va mai putea să propovăduiască oamenilor cuvintele Domnului. Aşa, ca să fie regulă odată !

— Domnul fie lăudat! strigă logofătul din Hvozdno. Apoi, făcînd cîţiva paşi înainte, vorbi celor din sală : Dumnezeu să vă dea sănătate, atît ţie, frate Jan, cît şi vouă celorlalţi. Bine aţi făcut! Dar şi mai bine ar fi dacă i-aţi alunga din cetate pe blestemaţii ăştia.

— Da, frate Ctibor, ar fi de bună seamă mai bine pentru rînduiala noastră, întîmpină Zizka. Dar preoţii şi-au ridicat aici glasul, vorbind despre slobozenia şi cugetul fiecăruia. Şi eu nu vreau să le asupresc. Dar cînd e vorba de uneltiri şi de răzvrătiţi, -nu voi îngădui în ruptul capului asemenea ticăloşii înăuntrul obştii noastre. Ei sînt duşmanii noştri, la fel ca nemţii, la fel ca ungurii, ba chiar şi mai afurisiţi.

III

Andrei îl însoţi pe unchiul său acasă. După-amiază, Ta un ceas tîrziu. bătrînul adormi. Feciorul chemă pe Jira ciobanul şi-i spuse să rămînă în odaie. Apoi îşi luă mantaua şi se grăbi spre castel. Afară începuse să burniţeze. îndată ce feciorul păşi pragul casei lui Zbynăk Buchovec, acesta îi strigă :

— **Q**Vin acum, dragă frăţioare. Te-ai gîndit bine! O să facem cum ai spus tu. De îndată ce sora Caterina mi-a arătat cum stau lucrurile, i-am răspuns că e bine aşa. De altfel mă gîndisem şi eu că ar trebui să facem ceva ca să-i aducem şi lui o mîngîiere. Iacă vin.

Şi Zbynek îşi puse cuşma de castor în cap şi mantaua pe uiiieri.

Cucoana Caterina îl ajută să se îmbrace. încuviin- tînd spusele hatmanului. Oftînd, repeta întf-una :

— Trebuie s-o smulgeţi pe biata Zdena din capcana asta, smulgeti-o cît mai repede 1

Rămăsese ea însăşi buimăcită de cele auzite. Făgădui să se roage şi ea.

De la castel cei doi o luară spre casa lui Pytel. Totul fusese pus la cale de Andrei. Ştia bine că unchiul său n-o să se ducă s-o caute pe Zdena, orice s-ar întîmpla. La început, voise să plece singur, dar îşi dăduse seama că ar fi mai bine dacă verişoarei sale i-ar vorbi un om mai bătrîn. De aceea îl luase pe Buchovec cu părul alb.

Mergeau repede şi fără să scoată o vorbă. Dar Zdena nu se afla la Pytel. De altfel nu era nimeni acolo. Toti plecaseră. Hatmanul întrebă prin vecini şi află c-ar putea fi la Joha brutarul. Casa acestuia se găsea ceva mai departe, spre porţi.

Lumina tulbure a după-amiezii ploioase de toamnă se mistuia în amurgul care-şi pogora umbrele văzînd cu ochii. Ploaia se înteţise şi pereţii de paiantă deveniseră pămîntii din pricina umezelii.

Uşa de la tinda casei lui Joha stătea deschisă. Hatmanul intră liniştit, şi după el feciorul, oarecum tulburat. În tindă era întuneric. Prin murmurul ploii se auzea un glas în odaia cea mare. Cineva vorbea şi tălmăcea apoi.

Cînd deschiseră uşa, se opriră fără voie în prag. Rămaseră încremeniţi, însă şi cei dinăuntru îi priviră cu uimire.

Un aer închis şi cald plutea în încăpere. Odaia cufundată în lumina amurgului era destul de încăpătoare

şi plină de lume, bărbaţi şi femei. Şedeau pe duşumea sau în picioare, toţi de-a valma, nu ca la fraţi, femeile de o parte şi bărbaţii de alta. Cei de

lîngă uşă şi cei ghemuiţi jos, pe podea, se aflau în întuneric.

Buchovec şi Andrei intrară în încăpere, dar nu cunoscură pe nimeni. Văzură chipuri de bărbaţi bărboşi alături de femei cu obrazul palid. Toţi erau întorşi cu faţa către ferestrele din peretele îngust, unde Kânis stătea dinaintea unei mese şi vorbea, învăluit de cele din urmă raze ale amurgului.

Glasul lui răsuna ca un îndemn în tăcerea adîncă şi apăsătoare din odaie. Numai ici şi colo se desprindeau din adîncul pieptului suspine tremurătoare. Undeva, într-un colţ întunecos, se auzi un plîns sugrumat, dar hohotit. Andrei îşi aruncă privirile într-acolo. Era o femeie care plîngea, dar feciorul nu putu s-o vadă. În schimb, ochii i se opriră asupra lui Petr cel înalt, cu părul lung şi barba mare. În lumina amurgului, făptura lui se înălţa ca o umbră uriaşă deasupra celorlalţi. Cei din juru-i şedeau jos sau în genunchi, în vreme ce capul lui Petr atingea aproape tavanul. Alături de el, în picioare, se afia o femeie tînără cu chipul palid şi ochii rugători îndreptaţi spre Kânis. Alta, tot atît de tînără, în capul gol, stătea în genunchi, cu tîmpla rezemată de şoldul celeilalte.

Zbynek şi Andrei o căutau pe Zdena. Privirile le-alunecară peste feţele femeilor — în cea mai mare parte fete tinere — pînă cînd se opriră într-un ungher al odăii, unde zăriră^ chipul palid, cu trăsături alese, al tinerei văduve.

Zdena se afla lîngă un bărbat, tăcută şi nemişcată, de parcă ar fi fost împietrită. Cuprinşi de patima lor evlavioasă, toţi stăteau ţepeni, ca nişte apucaţi.

În clipa aceea, Zbynek şi Andrei îl auziră pe Kânis glăsuind, în vreme ce mina dreaptă o ţinea ridicată în sus :

— Să ştiţi că va veni negreşit o zi, care se va aprinde ca un foc. Şi toţi vor fi mîndri de clipa asta, şi praful se va alege de cei care ne vor prigoni. Iar voi, fii neprihăniţi şi slobozi ai lui Dumnezeu, şi voi, fiice slobode ale. lui Dumnezeu...

Uitîndu-se spre uşă, se opri deodată. La început nu băgase nimeni de seamă că cei doi boieri intraseră în odaie. Crezuseră că sînt de-ai lor. Dar cînd Zbynek dădu să facă cîţiva paşi şi Kânis amuţi, fetele multora se

întoarseră spre noii veniţi. Nu toti însă. Mulţi rămaseră neclintiţi, cinchiti pe duşumea sau în genunchi. Dintr-un colt, se auzi un hohot de plîns cu sughiţuri.

În clipa aceea, Bydlinsky se urni de lîngă fereastră şi porni să-i întîmpine pe noii veniţi. Apoi se opri locului şi-i strigă lui Buchovec, de parcă l-ar fi împuns cineva :

— Ce vrei ?

Zbynek, fără să tină seama de murmurul şi larma ■care se stîrhiră în urma acestor cuvinte, îşi făcu loc pînă în fată. Andrei se tinu după el. O luă pe veri- şoafă-sa de mînecă şi-o pofti să-l urmeze. Zdena îl privi înspăimîntată, ca trezită dintr-un vis, şi spuse apoi :

— Ce doreşti ?

Feciorul nu putu să răspundă. Atunci se apropie de el bătrînul Buchovec. Bydlinsky şi Kânis se urniră de asemenea de la locurile lor. Şi Kânis strigă :

— Zbirii! Zbirii episcopului !

Zarva crescu. Femeile şi bărbaţii se îmbulziră în jurul lor. Deodată toată gloata amuţi. Bydlinsky le strigase să tacă. Apoi, inlorcîndu-se către Zdena, îi zise :

— Fie voia ta! De vrei să te duci în Babilonul spurcaţilor, solii sînt aici.

Zdena îşi aţinti ochii asupra lui, îl privi o clipă, apoi îi lăsă în jos şi răspunse cu glas tremurat:

— Rămîn. Voi fi... sînt soţia ta !

— În tăcerea plină de spaimă, care urmă, se auzi doar strigătul lui Kânis. Dînd neputincios din mînă, Zbynek Buchovec îi spuse cu tristeţe feciorului :Vino. Totul s-a sfîrşit. Cuvintele sînt zadarnice.
Se răsuci în loc şi se grăbi să iasă din odaie. Andrei se uită la Zdena şi aşteptă o clipă. Dar ea parcă nici nu-l vedea. După o clipă, feciorul porni în urma hatmanului.
Din mijlocul mulţimii adunate în odaia lui Joha brutarul se auziră murmure. Kânis era cel mai tulburat. Nici nu lua în seamă ce-i vorbea telalul, al cărui copil se ghemuise într-un colt- Era palid, cu ochii duşi în fundul capului, cu fata suptă, şi nu auzi ce-l întreabă Joha brutarul. Nu-l văzu nici pe Sâdoch sculîndu-se şi strigînd :
— Iudita ! Iudita !
Kânis se uita,cu ochi scînteietori nurqai la Zdena şi la Bydlinsky, care o ţinea de mînă şi-i vorbea în şoaptă. Totul dură doar o clipă. Apoi Kânis se apropie de tovarăşul său şi-i spuse cu glas sugrumat, din care se desprindea un îndemn aspru : '
— De vrei împărtăşanie, nu se cade să se ia două fiinţe, nu se cade să fie căsătorie.
— Nu se cade ! strigă din întuneric Petr cel vînjos, ca o umbră uriaşă.
— Nu, nu se cade, le-o tăie Bydlinsky hotărît şi aspru, ridicîndu-se. Şi nici nu va fi. D'ar o să vină şi asta cînd n-o să mai fie zavistie între oameni, ci numai dragoste.
Bydlinsky rosti aceste cuvinte ca pe un lucru însemnat şi adăugă :
— Du-te, frate, şi pregăteşte calea spre neprihănire.
— Să ne rugăm, fraţilor! Pentru dragostea lui Dumnezeu 1 strigă telalul. Ca să fim mîntuiti.
— Mîntuiti! Mîntuiti ! se auziră din întuneric suspine şi glasuri pline de spaimă.
În clipa aceea, o femeie scoase un geamăt, şi din ungherul unde pînă atunci răzbătuse un plîns înăbuşit, se auzi:
— O să fim mîntuiti I
Apoi urmă un ţipăt deznădăjduit şi dureros şi cineva se prăbuşi la pămînt. Una dintre femei căzuse în nesimţire.

IV

Într-o dimineaţă senină de noiembrie, Ctibor din Hvozdno ieşi cu nepotul său, afară din oraş. Se în- zdrăvenise de-a binelea. Cu două săptămîni în urmă, încălecase pentru întîia oară. Iar între timp se pregătise de lupfă.

Pe la începutul lui octombrie, îndată ce pusese capăt zîzaniilor dintre preoţi, ¿izka pornise din nou cu oaste împotriva duşmanilor potirului şi a prietenilor împă- ratului. O parte din oştire o lăsă la Tâbor, punînd în fruntea ei pe bătrînul său tovarăş Zbynek din Buchov. Chibzuise că s-ar putea ca guvernatorul să se arunce din nou asupra cetăţii. Cu ei rămase şi Andrei, pe care îl ceruse însuşi Buchovec. Hatmanul ţinea nespus la el, dar îl oprise la Tâbor mai mult pentru bătrînul logofăt, care pe atunci nu se însănătoşise încă pe deplin. Voia să-i hărăzească tovarăşului său oleacă de bucurie : de vreme ce fiică-sa îl părăsise, să nu rămînă singur de tot.

Acum, fratele 2izka îi trimisese vorbă să pornească de îndată după el, spre Prachatice. Acolo, credincioşii potirului sînt crunt asupriţi şi lupta împoţriva duşmanilor e grea. Zbynek se supuse fără întîrziere. Într-o singură zi, fură pregătite toate carele şi pilcurile. Nu aşteptau decît porunca de a se aşterne la drum. Carele stăteau înşiruite în faţa oraşului, iar pilcurile se rîn- duiau degrabă. Nu le mai rămînea decît să înhame caii.

Logofătul Ctibor' şi Andrei nu se grăbeau. Ştiau că se urnesc abia pe la amiază. Pînă atunci mai aveau oleacă de timp.

Andrei căta voios în toate părţile. Se bucura că pleacă la luptă, clar şi că unchiu-său nu mai e atît de posomorit. Ctibor se luminase la faţă. Pînă şi murgul său zburda plin de voie bună. Bătrînul luptător văzu înaintea lui rîndurile negre ale carelor. Nechezatul bidiviiloil străbătu pînă la ei şi ochii boierului prinseră să scînteieze. În ultima vreme fusese mereu dus pe gînduri. Azi însă nu mai avea astîmpăr. Vorbea despre călărie, despre cai, şi-şi aminti de Kunes din Belovice, cu care avea să se întâlnească. Deodată îşi struniră caii. Traseră înspăimîntati cu urechea. O veste! Glas de goarnă : semn de plecare. Ce putea să însemne asta ? Doar mai era pînă la amiază ! Pe drum, înaintea lor, venind dinspre care, gonea un călăreţ. Văzîndu-i, le strigă să pornească repede, cît mai

repede. Cercetaşii şi înaintaşii au şi plecat, iar carele se vor urni şi ele îndată.

— Dar ce s-a întâmplat ? îi întrebă feciorul.

— Mă grăbesc, strigă călăreţul, trecînd în goană' pe lîngă ei. Nu mai staţi ! Mergem la Pfibenice.

Omul era acum departe. Tînărul şi bătrînul se uitară cu spaimă unul 'la altul.

— La Pfibenice ? Am auzit bine sau mă înşel ?

— Da, la Pfibenice ; am auzit şi eu !

Trâmbiţele buciumară din nou.

— Au şi pornit! strigă feciorul.

Dădură pinteni cailor care se năpustiră în goană. Peste o clipă, pămîntul îngheţat răsuna sub copitele lor.

În ziua aceea, cu puţin înainte de amiază, călugăriţa Marta ieşise în curtea castelului Pfibenice. În urma ei se auziră paşi grăbiţi. Bălrîna Agneska venea după ea.

— Floricica mea, — îi strigă bătrâna, — sufleţelule, să-ţi spun o noutate 1 încă de dimineaţă am vrut să-ţi trimit vorbă, dar n-am avut cum. După aceea ai plecat. Auzi, o veste de la unchiul dumitale !

Marta o întrebă degrabă ce ştie şi ce-a auzit.

— încă nimic, drăguţo, dar o s-auzi. o s-auzi. Pînă acum ar fi putut să fie aici, leneşul.Cine ?

— Odolen, străjerul turnului.

Bătrîna se apropie de fată şi-i vorbi în şoaptă, dînd din mîini şi aplecîndu-se la urechea ei, ca şi cum i-ar fi încredinţat o taină cumplită. Mergeau încet şi Ag- neska iscodea cu teamă în jur. Îi spuse că azi dimineaţă Odolen străjerul a coborît din turn cu o rugăminte din partea întemniţaţilor, a preoţilor, dar mai ales din partea lui Koranda de la Tâbor. Preoţii cereau pîrcălabului să le dea hrană mai bună şi mai cu seamă peşte. Lui Koranda îi plăcea peştele. Numai de-ar îngădui, pîrtcălabul să i se trimită cîte ceva de la Tâbor, ca să se mai întremeze şi el.

— Şi a îngăduit ?

— Da' de unde, draga mea, nici gînd. A spus că pîinea şi apa sînt de ajuns de bune pentru "ei. Dar Odo- len nu s-a lăsat. I-a spus pîrcălabului că la nevoie s-ar putea repezi el pînă la Tâbor. Poate c-ar aduce şi niscai veşti.

— Şi s-a dus ? sări Marta cu sufletul la gură, gîn- dindu-se la unchiul ei. ostatic la Tâbor.

— S-a dus. Pîrcălabul s-a învoit în cele din urmă, dar a făcut un semn cu mîna, uite aşa...

Şi Agneska arătă Martei gestul.

— I-am văzut şi i-am auzit stînd de vorbă jos, în fata bucătăriei, cînd pîrcălabul îi spunea : „Hai, du-te 1 N-au decît să roadă cîteva bucăţi de peşte prăjit, pînă cînd îi vom prăji noi pe ei." Aşa a spus.

Marta era îngrijorată de soarta unchiului ei, dar pînă să-şi dea pe fată gîndul, bătrînei începu din nou să-i turuie gura.

Şi nu ştiu de ce, dar Odolen ăsta s-a cam grăbit s-o ia din loc, ca şi cînd n-ar mai fi avut răbdare să aştepte. Nici nu auzea ce-i tocam eu. „Ascultă, omule !" i-am strigat. „Dacă ai să rămîi acolo, au să te bage în butuci!" Dar el parcă era surd. Sus pe cal şi pe-aci ţi-e drumul 1 Cînd i-am spus să întrebe de pîrcălabul nostru, adică de unchiul dumitale, a încuviinţat doar din cap şi-atîta tot.În vremea asta, cele două femei ajunseseră aproape de zidurile castelului. În clipa aceea, îl zăriră pe pîr- călab. Tocmai ieşea cu un argat după el, care ducea o şa. Cînd pîrcălabul, un om înalt, lat în umeri, cu fata arsă de soare, o zări pe Agneska, îi strigă :

— Ei, ce-i cu peştii ăia ? încă n-a venit omul nostru ?

Apoi se îndreptă spre turn. Deodată îşi lăsă capul pe spate şi privi spre foişorul turnului. Plin de mînie începu să suduie argaţii, supărat că nu vede pe nici- unul sus. De bună seamă sforăie la ceasul ăsta. Şi tot mergîndu-i gura aşa, ajunse pînă sub turn.

În clipa aceea, Marta, care tocmai voia să se despartă de Agneska, scoase un strigăt înăbuşit. I se păru că din turn a fost aruncat ceva. În adevări, de sus căzuse o piatră tocmai lîngă pîrcălab. Năprasnic, ca o lovitură de trăsnet 1 Pîrcălabul se opri deodată, privi în sus şi sări în lături. Argatul, însă, ferindu-se prea repede, scăpă şaua din mîini şi deodată se prăbuşi pe lespezi. Cuşma îi zburase cît colo. Marta şi Agneska văzură sînge tîşnind din trkipu-i şi prelingîndu-se pe pietre.

Amuţite de spaimă, îşi aruncară ochii întîmplător în sus, de unde se auzea urletul:

— Hurr, Tâbor ! Tâbor ! Tâbor !

Strigătul acesta, pornit din piepturile mai multor băribati, răsuna din foişorul turnului, unde la ferestre şi creneluri[1] se iveau chipuri de oameni străini. Iar sus de tot apăru un bărbos care dădea din mîini şi răcnea cît îl lua gura. Se învîrti oleacă lîngă creneluri şi dispăru pentru o clipă, apoi apăru în partea de deasupra curţii. Argaţii ieşiră buimăciţi în ogradă, inghesuindu-se lîngă zidul castelului. Priveau cu toţii spre tbviarăşul lor oare zăcea întins pe lespezile pline de sînge. Pîrcălabul se răsti la ei, arătînd cu sabia spre turn.

Ascultînd porunca, argaţii voiră să se apropie de turn, dar îndată se. revărsă de sus o grindină de pietre. Văzduhul vuia de strigătul cumplit, atît de cunoscut şi de înfricoşător :

— Hurr, Tâbor ! Tâbor !

Fără să tină seama de pietrele care se prăvăleau de sus, doi dintre argaţi o zbughiră pînă sub turn. Dar acolo se prăbuşiră amîndoi deodată. Ceilalţi se opriră încremeniţi, şovăiră o clipă, iar cînd pietrele începură să curgă iarăşi, o rupseră la fugă înapoi, prin mijlocul curţii, spre zidurile castelului. Nici nu se mai sinchiseau de sudălmile sălbatice ale pîrcălabului. Roşu ca racul, pîrcălabul t'Pa Ş' Ul"la» poruncindu-le să alerge cît mai degrabă la porţi.

În vremea asta, Marta şi Agneska intraseră în castel şi zoreau spre odaia călugăritei. Bătrîna urca foarte greu. O doborîse frica. Nu putea să mai suie scările. Se oprea gemînd şi oftînd cu glas tare, şi numai la îndemnul Martei, care tremura toată, mai făcea cîţiva paşi. Fata o ajuta să meargă, tinînd-o de subsuori şi uneori o şi tîra. Cînd ajunseră în odaie, Agneska căzu grămadă pe laviţă. Plîngea şi-şi frîngea mîinile. Marta rămase o clipă încremenită, fără putere, tremurînd din tot trupul; grozăviile de la mănăstirea Lounovice o loviseră deodată şi aici, ca un trăsnet din senin, dar acum parcă şi mai cumplit.

Curtea vuia de zgomotul pustiitor al unei învălmăşeli neobişnuite. În hărmălaia aceasta cumplită răsună dinspre porţi un glas de goarnă, tăios şi scurt, ca un strigăt plin de îngrijorare, după care urmă un huiet de ţipete prelungi. Deodată, dangăte de clopot de la capela castelului umplură văzduhul de spaimă. Şi în clipa aceea toate glasurile fiiră înăbuşite, de parcă s-ar fi revărsat pe neaşteptate o ploaie aprigă cu tunete asurzitoare :

— Tâbor ! Hurr, Tâbor !

Inspăimîntătoarele strigăte nu conteneau o clipă. Nu se auzeau numai dinspre turn, ci parcă şi de jos, de undeva din apropiere, ca şi cum dinspre porţi s-ar fi năpustit un puhoi de oameni care ţipau într-una.

Fără să mai ţină seamă de văicărelile şi dojenile bătriînei, Marta se apropie de ferestruie. De acolo putea să vadă în curte pînă la capelă şi la turn. Călugăriţa zări cîteva

trupuri ce zăceau pe lespezi, lîngă turn. Lefegiii pe care pîrcălabul îi trimisese la porţi, o rupseseră la fugă înapoi. Pretutindeni pe jos, erau numai pietre şi chiar în clipa aceea, de undeva, de sus, fu aruncată o grindă, ce se prăvăli rostogolin- du-se prin aer.
Uşa odăii se deschise vijelios. Marta şi Agneska săriră înspăimîntate de parcă înşişi taboriţii s-ar fi năpustit înăuntru. În cameră intră călugărul Herman, episcopul, cu faţa palidă şi tremurînd de frică. Privi speriat în toate părţile şi apoi alergă la fereastră. Se uită ţintă afară, ca şi cînd nici n-ar fi auzit-o pe bă- trînă plîngînd şi nici pe cele două femei întrebîndu-l stăruitor ce s^a întîmplat, ce se petrece afară. Dar deodată se întoarse şi răspunse încet, bolborosind :
— E rău... rău de tot. Ai noştri nu pot să ajungă la. porţi. Şi ei... ei au şi ajuns acolo.
— Taboriţii ? strigară amîndouă deodată.
— Şi cînd te gîndeşti că eu i-am hirotonisit! I-am sfinţit... şi ei... sînt... acum...
Spaima cumplită ce i se citea pe faţă, răscoli sufletul celor două femei. Agneska căzu în genunchi şi frîn- gîndu-şi mîinile îl striga pe Dumnezeu. Marta se prăbuşi pe laviţă, cu mîinile împreunate pe piept. Dar nu se rugă. În aceste clipe grele, îi veni în minte soarta stareţului şi a paracliserului. Apoi îşi aminti de unchiul ei şi i se părea că-l vede aievea pe argat, prăvă- lindu-se la pămînt, scăldat în sînge.
Cînd episcopul Herman le spuse că taboriţii sînt la porţi, Marta se gîndi la feciorul din Hvozdno. N-o fi cumva şi el printre ei ? Gîndul acesta parcă îi mai alină un pic sufletul, însă numai pentru o clipă. Groaza o cuprinse îndată din nou. De la porţi, răzbătu pînă la ei, în odăiţă, un răcnet tunător şi episcopul strigă de la fereastră :
— E rău ! Ai noştri fug! Toţi fug! Taboriţii au şi... Nu-şi sfîrşi vorba şi se repezi spre uşă. Marta şi
Agneska, cuprinse de spaimă, voiră să-l oprească. Il apucară de mînecă, dar episcopul se smulse strigînd :
— E vai de mine !
Şi o zbughi pe uşă afară.
V

Castelul Pribenice nu putea fi cucerit cu una cu două, totuşi taboriţii care porniseră împotriva lui, izbutiră să se apropie de el fără mare greutate. Îndată după prînz, ajunseră lîngă întărituri. Cele spuse de străjerul Odolen se dovediră a fi adevărate.
Tot timpul, Odolen călărise în pîlcul din frunte, dezarmat şi cu picioarele legate de burta calului. La drteapta şi la stînga lui, doi fraţi îl păzeau cu săbiile scoase. Odolen dădea semne de nelinişte, dar nu fiindcă i-ar fi fost teamă. Nu minţise. încă din depărtare, turnul de la Pribenice adeveri spusele lui. La creneluri începură să se zărească- umbre negre. Erau deci vrednice de crezare veştile pe care străjerul le întărise cu iurămînt.
Cu patru săptămîni în urmă. cei de la Pribenice, după ce puseseră mîna pe preotul Koranda, îl legaseră de o grindă veche, care se mişca. Ceilalţi întemniţaţi erau de asemenea încătuşaţi de grinzi. Dar grinda de care-l legaseră pe Koranda, deşi ferecată, era slăbită de tot. Preotul ţrase de ea, iar peste noapte, tot tră- gînd şi trăgînd, grinda se slobozi şi Koranda se desfăcu din cătuşe. După aceea ajută şi celorlalţi să scape din fiare şi apoi, tîrîndu-se de-a lungul pereţilor, se strecurară cu toţii pînă la ferestruie. De-aci ajunseră în foişorul cu ziduri groase de deasupra temniţei.
Acolo dormeau lefegiii şi tot acolo îşi avea patul şi Odolen. Koranda se năpusti împretJnă cu ceilalţi fraţi asupra lui şi asupra oamenilor de strajă care dormeau. Îi legară cobză şi-i închiseră în turn. Numai pe Odolen îl lăsară slobod, deoarece le făgăduise cu jurămînt că nu va spune nimănui cele întîmplate şi că va duce la cetatea Tâborului vestea eliberării lor.
Odolen mai spusese taboriţilor că preotul Koranda are de gînd să apere turnul cel mare şi sa nu lase pe nimeni să se apropie de porţi, pregătind totul mai înainte ca fraţii să ajungă la castel. O să facă rost de lemne, o să spargă pietre şi cînd se vor apropia fraţii de castel, n-o să lase picior[1] de om în curte, astfel ca nimeni să nu poată veni în ajutorul celor de la porţi.
Toate spusele lui Odolen se adeveriră. Cei de-acolo, de la creneluri, erau fraţi de-ai lor. Cînd se apropiară de Pribenice, taboriţii auziră strigătele lor de bucurie. Apoi se năpustiră în curtea exterioară, căţărîndu-se pe

garduri, pe întărituri şi metereze. După aceea purce- seră către porţile din faţă. Atunci se auziră pînă la ei strigătele şi vuietul crâncenelor lupte ce se dădeau în curtea castelului, lîngă turn şi pe drumul către porţi.
Dar pîrcălabul şi argaţii lui nu izbutiră să ajungă pînă la ele. Iar cînd îşi făcură drum într-acolo, porţile erau de mult în mîinile taboriţilor. Cei cîţiva oameni de strajă nu le putuseră apăra fără ajutor dinăuntru. Taboriţii erau mulţi, tare mulţi, şi însufleţiţi de-o hotărâre atît de înverşunată, de un avînt atît de nestăvilit, încît ar fi putut pune mîna şi pe cea mai puternică dintre cetăţile lui Rozemberk, ca în clipele cele mai grele să poată înjgheba acolo un nebiruit cu'b de apărare.
De îndată ce văzduhul răsună de strigătul de biruinţă al taboriţilor, care venea dinspre porţi, cei din castel fură cuprinşi de groază. Toţi o rupseră la fugă. Argaţii goneau spre tîrguşorul de la poalele castelului sau se lăsau în jos pe metereze. Printre lefegiii care o luaseră la sănătoasa, se afla şi călugărul Herman, episcopul de Nicopole, vînăt la faţă şi îngrozit. îşi făcea loc cu amîndouă mîinile şi se zbătea sălbatic în înghesuiala nemaipomenită din faţa porţii, de unde se putea ajunge pe cărăruia ce ducea în jos, spre tîrgu- şor şi spre apă.
Marta şi Agneska rămăseseră singure în odaie. În zadar strigă Marta pe fereastră la argaţii castelului şi la pîrcălab. Zadarnic o ajută şi Agneska cu strigătele ei. Chemările lor se pierdeau în hărmălaia din curte şi nimeni nu le băgă în seamă.
Marta ieşi repede pe sală. Nicăieri ţipenie de om. Pretutindeni numai spaimă şi pustiu. Zvonul luptei sîngeroase de afară şi strigătele înspăimîntătoare ale taboriţilor răsunau aici şi mai înfiorătoi.
Călugăriţa intră din nou în odaie şi se apropie de Agneska ; bătrîna era aprļoape leşinată de frică.
După aceea pe scări se auzi zgomot de paşi grei, zăngănit de arme şi un amestec de glasuri repezite. În vremea asta, bătrîna şi tînăra călugăriţă îngenunchea- seră într-un colţ al odăii, strîns lipite una de alta. Auzeau cum se trîntesc uşile ceva mai departe de ele, apoi mai aproape şi după o clipă chiar alături. În clipa următoare, uşa de la camera lor fu dată de perete şi cîţiva bărbaţi

bărboşi, cu căciuli şi coifuri în cap şi cu îmblăcii în mîini se năpustiră înăuntru.

Agneska scoase un ţipăt şi se tîrî în genunchi spre ei. Marta închise ochii şi aşteptă lovitura de moarte cu unul din îngrozitoarele îmblăcii.

Ce s-a întâmplat după aceea a fost ca un vis cumplit. Băribaţii se răstiră la ele, apoi le scoaseră afară, pe scări, pînă jos în curte, în faţa castelului. Acolo, Lîngă turn, într-un loc unde erau îngrămădite leşurile celor morţi, stăteau în picioare argaţii castelului, care fuseseră luaţi ostatici. Alături de ei se găsea şi pîncălabul, plin de sînge, îm capul gol, fără arme şi cu rhîinile legate. Miarta şi Angeska fură duse în capelă, unde se mai aflau şi alte cîteva femei de la castel.

Toate se ghemuiră în jurul unuia din stâlpii capelei şi priveau îngrozite la taboriţii cei bărboşi care umblau de colo pînă colo prin altare, aprinzînd luminări de ceară, ca $ă vadă mai bine.

Pînă în clipa aceea nu pîrjoliseră şi nu prădaseră nimic. încă nu avuseseră timp. Taboriţii cotropiseră castelul cel mare, precum şi pe celălalt de dincolo de apă. Femeile aflară acest lucru ttrziu, cînd sub bolta capelei începuse să se întunece şi luminările împrăştiau o lumină mai vie. Deodată, un strigăt de biruinţă spintecă văzduhul, acoperind pentru o clipă huietul de glasuri şi paşi ce răsunau necurmat afară în curte. îndată după aceea se năpusti în capelă un taborit. Răcnind să-şi spargă pieptul, el vesti fraţilor ce făceau de strajă că oamenii care păzeau castelul de dincolo de apă au fugit, iar taboriţii au pus mîna pe cetate. Deasupra porţilor ei flutură acum steagul taboriţilor.

Capela vui de un chiot de biruinţă. Cinchită de frică pe lespezi, Agneska îşi plecă fruntea mult, mult de tot. aproape să-şi atingă poalele rochiei. Marta stătea în genunchi şi tremura ca în faţa unei vedenii îngrozitoare. Deodată se năpusti înăuntru un taborit cu o căciulă ţuguiată în cap şi un îmblăci în mînă. Marta se cutremură de spaimă la vederea lui. Taboritul aruncă o ladă ferecată în faţa altarului şi strigă :

— Aici trebuie să punem toate lucriirile ! Ştiţi că pe nemernicul ăla de episcop care hirotonisea preoţi de-ai

noştri şi apoi îi batjocorea, da, îi batjocorea ca un păgîn, l-au înecat fraţii ? Chiar adineauri.
Fraţii care făceau de strajă se apropiară de el şi taboritui povesti că episcopul o luase la fugă, dar a fost prins împreună cu nişte argaţi. Pe argaţi i-au legat, dar pe episcop l-au dus drept la apă, jos lîngă tîrgu- şor, pe pod.
— Şi ce se mai ruga episcopul! Spunea c-o să /acă tot ce vrem şi c-o să hirotonisească din nou preoţi de-ai noştri.
Pe taboriţi îi pufni rîsul.
— Dar fraţii, nici una, nici două, huştiuluc ! îi dădură brînci în apă. Episcopul a început să înoate, dînd ca un bezmetic din mîini şi din picioare, pînă ce ajunse la malul celălalt. Era ud leoarcă şi arăta ca un şoarece murat.
— S-a răcorit bine în apa rece ca gheaţa ! zvîrli unul din fraţi, făcînd o glumă usturătoare.
— Şi după ce-a ieşit din apă, a vrut să se odihnească.
■— Şi l-au lăsat ?
— Da' de unde ! II mînau de la spate, împungîndu-l cu lănciile. Alţii aruncau cu pietre în el. Unul din fraţi l-a lovit în moalele capului şi nemernicul de episcop a căzut în apă şi s-a înecat ca o ploşniţă.
Marta scoase un strigăt înfundat. În zgomotul ce răsuna sub bolţile lăcaşului, glasul ei nu fu auzit de nimeni. După ce-o aduseseră aici, călugăriţa se aşteptase ca taboriţii să dea foc capelei, şi ea, Marta, să ardă laolaltă cu celelalte femei. Acum însă vedea că ei cară aici lucrurile prădate. Asta însemna că nu vor da foc lăcaşului. În loc să ardă, va fi înecată.
În faţa ochilor îi apărură apele Luznicei, şi în umbra deasă de sub stînci văzu parcă aievea viitoarea în care pierise episcopul. începu să se roage. Dar buzele «i încremeniră deodată, încetînd să mai rostească evlavioasele cuvinte. Marta holbă ochii, aţintindu-i spre altar, în faţa căruia stătea încă înainte de sosirea ta- boritului. Şi ce-i fu dat să vadă !
Taboriţii, cu chipurile pîrlite de soare, cu cuşme, coifuri sau glugi în cap, îmbrăcaţi cu cojoace sau min- tene blănite, cărau în capelă, ajutaţi de o seamă de flăcăi şi

prăştiiaşi, lăzi, cutioare, besactele de tot felul, încuiate sau cu capacele sparte. Se aşezau pe lespezile din faţa altarului şi scotoceau de zor în ele. Rîdeau cu hohote şi ori de cîte ori unul din ei dădea peste vreun lucru mai de preţ, izbucneau cu toţii în strigăte cumplite, de se cuţremurau zidurile. La lumina luminărilor puteai să vezi în mîinile lor butucănoase scule de aur, potire, artofoare, cruci, lănţişoare. Şi toate aceste nestemate şi cristaluri zvîrleau scînteieri în toate culorile curcubeului.Taboriţii aruncau lucrurile deasupra mormanului de pe treptele altarelor. Zăceau acolo tot felul de.odoare bisericeşti, odăjdii, veşminte de toate zilele, şube îmblănite cu samur şi jder, apoi patrafire de diferite culori, verzi, roşii, liliachii, de urşinic şi mătase, cusute cu fir de aur şi împodobite cu alesături şi mărgăritare. Toate luceau la lumina luminărilor, ici mai slab, colo mai puternic, după cum taboriţii le aruncau deasupra grămezii. Unul din ei veni cu un culion de stareţ pe care, în hohotele de rîs ale tuturora, îl îndesă pe capul unui frate bărbos şi cu părul vîlvoi.
Zgomotul şi hărmălaia de afară nu mai conteneau. Paşi grei şi zăngănit de arme se auzeau în curte, amestecîndu-se cu strigăte, chemări şi glasuri pătrunzătoare de goarnă. În vremea asta, taboriţii, tineri şi bătrîni, cărau fără încetare tot ce prădau, cutii, saci, lădite. Le deschideau, stricau broaştele, spărgeau capacele şi scoteau din ele odăjdii, pietre scumpe şi cărţi, pe care le zvîrleau ios de-a valma. Foile cărţilor rupte zburau în toate părţile. În razele de lumină culorile frumoase şi aurul de pe podoabele ceasloavelor scăpărau o clipă înainte de a fi aruncate pe lespezile pline de noroi. Marta văzu parcă aievea făptura întunecată a răposatului stareţ în veşminte albe şi-şi aminti cum vorbea adesea despre aceste cărţi şi cît temei punea pe ele.
Ceva mai încolo, răsună zornăit de pinteni. Dinspre uşă se apropie de altar un preot bărbos, cu fata palidă. Era Koranda cel viteaz. În urma lui venea Bu- chovec cu manta pe umeri, coif în cap şi sabie în mînă. Iar alături, păşea logofătul din Hvozdno, înarmat şi el.
Zbynek din Buchov îl întrebă ceva pe omul de strajă şi-i dete o poruncă. Dtipă aceea, cei trei bărbaţi aruncară în

fugă o privire asupra mormanului de lucruri din fata altarelor şi se întoarseră cu fata spre ostatici. În clipa aceea, Andrei le tăie calea, cu sabia în mînă, şi-i spuse ceva hatmanului. Era voios şi îmbujorat la fată. Coiful feciorului aşternea o umbră pe chipul lui şi de aceea Marta nu-l recunoscu din prima clipă.

El însă o recunoscuse îndată ce se apropiase de ostatici. Şi ochii i se aprinseră ca două flăcări. Ceea ce visase de atîtea ori şi i se păruse doar o nălucire, se înfăptuia acum aievea.

Andrei îşi scoase coiful şi o văzu pe călugăriţă tresărind ; Marta îşi aţinti privirile asupra lui şi fata i se lumină. Feciorul nu-i vorbi, ci apropiindu-se de unchiul-său îi şopti ceva la ureche. Boierul se apropie de ea şi-i zise cu glas potolit:

— Aşadar ne vedem din nou. Stareţul s-a sfîrşit ca un cîine, cred că ştii !

Tînărul nu-şi mai lua ochii de la Marta. Văzu că vorbele bătrînului o înspăimîntă şi că-şi lasă privirile în jos. I se făcu milă de ea.

— Nu te teme, fecioară, îi zise el, apropiindu-se. Unchiul tău e la Tâbor şi cu ajutorul lui Dumnezeu o să se însănătoşească în curînd.

Fata nu răspunse. Ridică doar ochii spre el şi din priviri i se desprinse o licărire vie de recunoştinţă — bucuria pe care i-o dădea nădejdea că va trăi.

Feciorul era mişcat. Îi spuse Martei, ca şi celorlalte femei, să se ridice şi să-l urmeze. N-au de ce să se teamă. Glasul lui răsuna blînd.

Andrei mai stătu puţin de vorbă cu cei doi hatmani, apoi ieşi în curte, urmat de ostatice, îndreptîndu-se spre clădirea castelului.

Curtea, turnul, meterezele şi clădirile dimprejur erau învăluite în umbrele amurgului de noiembrie. Ici şi colo zoreau bărbaţi cu făclii în mîini. La ferestre se zărea cîte o lumină roşie, ca şi în castelul cel mic de dincolo' de apă.

Andrei conduse femeile într-una din odăile castelului. Tot timpul păşi alături de Marta, care era tare tulburată de toate cîte văzuse şi mai ales de schimbarea aceasta neaşteptată. Purtarea feciorului, care se grăbise să-i

vorbească de unchiul ei pentru a o linişti, o zguduise pe tînăra fată. Îi era recunoscătoare.

42

657

După ce ajunseră în cameră, feciorul chemă două din îngrijitoarele castelului şi le porunci să vină cu el, ca să facă rost de niscai merinde. Intorctndu-se apoi spre Marta, îi ceru să trimită o femeie să-i aducă nişte veşminte. E mai bine şi mai sigur să îmbrace alte haine, să lepede rasa călugărească. Bătrîna Ag- neska, care îşi venise în fire, o sfătui la rîndul ei să-i dea ascultare. O să fie mai bine aşa. La urma urmei, mănăstirea s-a dus, s-a dus şi stareţul, deci nu-i ră- mîne altceva de făcut. De altfel să gîndise şi ea la treaba asta.

Marta şovăi o clipă, apoi încuviinţă şi-l rugă pe Andrei să n-o lase acolo, ci s-o ducă la unchiul ei.

— Cred că va fi cu putinţă, spuse feciorul zîmbind.

Apoi o pofti pe Agneska să meargă cu el, ca să aleagă nişte haine pentru Marta. Erau destule acolo jos.

După aceea ieşi din odaie.

VI

După noaptea plină de zbucium dintre 13 şi 14 no- iembrie, fraţii taboriti, care nu erau de strajă şi nu făceau parte din pilcurile de pază ale celor două castele, -s-au adunat dimineaţa în curtea cea mare de la Pribe- nice. Privirile tuturora se îndreptară către preotul Ko- randa şi ceilalţi întemniţaţi care, împreună cu el, puseseră mîna pe turnul cel mare. În clipa aceea, stăteau cu toţii în fata capelei, lîngă o masă aşternută cu o învelitoare, pe care se aflau pîini şi bărdace cu vin. În mijlocul fraţilor se afla şi hatmanul Buchovec, alături de boierul din Hvozdno. În cap nu aveau coifuri, ci cuşme, şi erau îmbrăcaţi cu şube. Preotul Koranda vorbea celor adunaţi. După fata lui scofîlcită şi galbenă şi după barba crescută sălbatic, îţi puteai da seama că zăcuse cîteva săptămîni în temniţă grea. Dar ochii şi glasul lui nu vădeau acest lucru. Privirile îi scînteiau aprig, iar vorbele-i răsunau melodios prin văzduhul strălucitor şi limpede al dimineţii de noiembrie. Cuvînta cu aprindere, ărătînd fraţilor chipul în care a fost luat zălog şi închis în temniţa din turn. Dar Dumnezeu s-a îndurat de ei, ajutîndu-le să biruiască, o biruinţă atît de mare şi de neaşteptată.

— Vedeţi, aşadar, că Domnul e cu noi, spuse el. Craiul maghiar, cu nemţii lui, avut-au de gînd să ne piardă şi să ne prade. Oare eu astă soartă vruit-a el să ne hărăzească la Praga, pe colina Vitkov ? Dar fraţii, împreună cu £izka, l-au izgonit. Şi ce s-a întîmplat la Vysehrad ? Cîti pani din Cehia şi Moravia cu pilcurile Îor, şi cîti al{ii n-au fost puşi pe fugă, cîti cavaleri n-au rămas pe cîmp ca snopii ! Aşa le-a trebuit netrebnicilor venetici care s-au pus în slujba regelui. Şi-acum i-a venit rîndul şi guvernatorului Rozemberk. Aşa-i trebuie şi lui ! Uitati-vă : acolo ne-au întemniţat!

Koranda arătă cu mîna sus, spre vîrful turnului.

— Acolo ne-au lăsat să răbdăm de foame şi ne-au schingiuit la butuci. Acum turnul şi toate cele se află în mîinile noastre. Dumnezeu ne-a ajutat în luptele împotriva ungurilor, nemţilor şi a celorlalţi venetici. Ba chiar şi împotriva cehilor fără căpătîi, care s-au oploşit pe lîngă crai. împotriva tuturor ! Fiindcă noi îl cinstim pe Dumnezeu şi pururea i-aducem laudă.

Koranda tăcu. Dar după o clipă urmă şi mai însufleţit, vorbind apăsat:

— Eu, însă, dragii mei, în mijlocul bucuriei ce ne-a umplut sufletele, m-am simţit cuprins de adîncă mîhnire. Mîinile mele...

Şi preotul Koranda le ridică drept în sus...

— ... ieri, da, chiar ieri, mîinile mele s-au mînjit de sînge omenesc, pe cînd aruncam pietre din turn. Din pricina asta, ele nu mai sînt vrednice să atingă trupul şi sîngele Domnului. Mă doare sufletul şi mă căiesc amarnic. Dar numai aşa am putut să biruim pe nemernicul vrăjmaş al sfîntului potir. Şi pentru asta se cuvine numai slavă şi laudă lui Dumnezeu din cecuri. Şi acum, scumpii mei fraţi, să ne împărtăşim cu vrednicie 1

Indepărtîndu-se de
masă, Koranda
începu să cînte

:Hristoase, Docimne-atotputernic Noi te chemăm cu glas cucernic...

Toti îngenurtcheară, cînttnd împreună cu el. Şi în vreme ce viersul acesta răsuna în tot castelul, trecînd dincolo de zidurile lui şi plutind prin văzduhul învăpăiat de lumină, se împărtăşiră cu toţii. Preotul Abra- ham le dădea sfînta cuminecătură.

Apoi, hatmanul Zbynek Buchovec urcă treptele capelei şi repetă scurt poruncile care mai fuseseră date. Buchovec vesti celor de fată că fratele Ctibor din Hvozdno a fost numit hatman şi pîrc.ălab la Pfibenice.

Strigătul ce se înălţă din toate piepturile fu prinosul fraţilor pentru logofăt. Ctibor încuviinţă cu capul său cărunt că primeşte marea cinste. După aceea începură pregătirile pentru întoarcerea la Tăbor.

Feciorul dorea să plece cel dintîi. Nu voia să rămînă de strajă la castel. încă de cu noapte ceru să pornească împreună cu Buchovec pe cîmpul de luptă, după fratele Zizka. Chiar unchiul său îl trimitea acolo, deşi ştia bine că el însuşi va rămîne la castel, în fruntea stră- jilor.

Andrei se îndreptă în grabă spre odaia femeilor ostatice. Toate erau acum îngrijitoare la castel şi aveau încuviinţare să se ducă unde poftesc. Erau slobode. Numai nepoata pîrcălabului trebuia să plece ca ostatică la Tăbor.

Feciorul dădu să intre în odaie, dar se opri în prag. Rămase uimit de ce-i văzură ochii. Între femei, lîngă bătrîna Agneska, se afla o fată înaltă şi subţire, îm- brăcată într-un veşmînt de culoare închisă, încheiat de sus pînă jos, şi purtînd pe cap o scufă neagră de catifea. De sub căită, pe umeri şi pe spate, părul despletit i se revărsa cu unduiri de aur în şuviţe dese şi moi.

Uimirea ce se zugrăvi pe chipul feciorului avu darul să îmbujoreze obrajii Martei, păliţi de zbucium şi nesomn. Andrei rămase mut, apoi făcind cîţiva paşi, îi spuse cu căldură şi plin de copilărească nevinovăţie, că n**-a** putut s-o recunoască din prima clipă, într-atîţ era de schimbată.

— Dar nu ştii cît a plîns cînd şi-a scos veşmintele cele albe! începu să dea cu gura Agneska. Ah, şi ce bine-i

stau astea ! Nu-ti spuneam eu, bobocelule, că n-o să te mai recunoască domnişorul ?

Apoi Agneska îl rugă pe Andrei s-o ia şi pe ea cu Marta, ca să nu rămînă singură o floricică atît de gingaşă.

Văzînd că bătrîna nu vrea să se despartă de ea, fata îl rugă la rîndu-i pe fecior s-o lase pe. Agneska s**-o** însoţească. Andrei se învoi.

După aceea coborîră împreună, îndreptîftdu-se spre carele din fata porţilor. Marta păşea cu ochii în pă- mînt. Era tare ruşinată. I se părea că toţi o privesc din pricină că-şi schimbase veşmîntul. Se simţea cuprinsă şi de teamă, la gîndul c-ar mai putea să vadă grozăviile din ajun.

Cînd se sui în carul taboriţilor, inima îi bătea cu putere. Se aşeză alături de Agneska, pe nişte lăzi scoase din beciurile castelului. Acum era ostatică şi pornea către oraşul despre care auzise atîtea grozăvii.

Tot drumul s-a zbuciumat. Un singur lucru o mai înviora puţin : apropiata întâlnire cu unchiu-său precum şi faptul că taboriţii nu i-au făcut nimic.

Marta se mai gîndea şi la Andrei, carte se purtase atît de frumos cu ea. Dar nici hatmanii cei bătrîni nu erau atît de cumpliţi. În carele din fată şi din spate, ce scîrtîiau într-una, fata vedea numai luptători tabo- riti, cu îmblăcii şi lăncii. Şi pe lîngă carul ei mergeau ostaşi călări, cu coifuri în cap şi înarmaţi pînă-n dinţi. Niciunul nu i-a spus un cuvînt urît.'

Pe Andrei nu-l mai văzu. Il căută îndelung cu privirea, dar[1] feciorul era undeva în fruntea oştirii.

Pe la jumătatea drumului, Andrei se ivi lîngă carul Martei. Convoiul se oprise din pricina unor piedici, şi în clipa aceea feciorul sosi în grabă lîngă ea.

Fără să descalece o întrebă cum se simte şi-o po- vătui să nu-i fie teamă, căci la Tâbor nu-i chiar aşa de rău. Unchiul ei nici nu se mai gîndeşte să părăsească cetatea. Nu-i mai e dor de nimeni. Poate c-o să se obişnuiască ,şi ea acolo.

Marta îl privi întrebătoare şi uimită.

— Numai pe guvernator ar avea cuvînt să se supere unchiul dumitale, — spuse Andrei zîmbind, — din pricină că l-a lăsat în voia soartei. Nici nu s-a sinchisit de el şi n-

a făcut nimic ca să-l scape din robie. Iar unchiul dumitale ştie acum că apărăm o cauză dreaptă, adăugă Andrei fără nici un gînd ascuns şi pe deplin încredinţat de adevărul spuselor sale. ■

După aceea se îndreptă spre capătul din spate al convoiului.

Marta rămase buimăcită de cuvintele lui. „Cauză dreaptă", spusese el, şi fata îşi aduse aminte de mă-năstire, de stareţ, de capela de la castel şi apoi iarăşi de unchiul ei. Să se fi schimbat într-adevăr? Şi din nou îi zbură gîndul la Andrei. Il văzu trecînd spre carele din fată. Dar de astă dată nu se mai opri lîngă ea. Marta privi lung în urma feciorului şi la fel ca în dimineaţa aceea, i se păru că Andrei este mai arămit de soare şi mai vînjos.

Pe la amiază intrară în Tăbor, în strigătele de bucurie ale mulţimii care se îmbulzea la porţi, pe uliţe şi în piaţă. După ce trecură de porţi, Marta abia mai îndrăznea să răsufle. Se temea să ridice capul. înfăşurată în manta, se ghemuise între lăzi, ca să n-o vadă nimeni.

Cînd cobori din car în fata castelului, o ceată de femei taborite se adunar'ă în jurul ei. Femeile se înghesuiau, şi care mai de care dădea s-o apuce de manta, minunînd'u-se de nevrednica bogăţie a veşmintelor fetei. Sigur că pe dedesubt poartă cine ştie ce scumpeturi nemaipomenite! Marta se simţea ca o păsărică între ciori. Nu cuteza să scoată o vorbă. Agneska înlemnise şi ea. Dar Andrei venf în grabă şi le scăpă de-acolo. Le făcu loc prin mulţime şi le duse repede în camera unde se afla boierul Smncek Martin, unchiul Martei. Pîrcălabul se bucură nespus cînd dădu cu ochii de nepoata sa.

Pînă ce Marta să-şi vină în fire, Andrei dispăruse. În schimb, fata zări o doamnă foarte aşezată, care se purtă cu multă bunăvoinţă faţă de ea. Lucrul acesta o bucură nespus. Era sora lui Buchovec, cucoana Caterina.

— Andrei din Hvozdno mi-a vorbit despre tine şi m-a rugat să te iau sub ocrotirea mea, grăi sora hatmanului.

— Şi pe mine m-a ajutat Andrei şi m-a dat în grija acestei prea cinstite doamne, spuse unchiul şi adăugă zîmbind : Nu te teme, scumpa mea, sînt şi aici oameni buni.

Marta oftă din adîncul inimii. Se liniştise acum şi se bucură auzind astfel de vorbe despre Andrei.

Spre seară, feciorul din Hvozdno veni iarăşi să-i vadă. Marta nu-şi ascunse mulţumirea, dar se întristă foarte cînd auzi chiar din gura lui că a doua zi, dis- dedimineaţă, va trebui să plece din nou, împreună cu fratele Buchovec, pe cîmpul de luptă, după fratele £izka. La plecare, Andrei îi întinse mîna şi plin de voioşie spuse zîmbind :

— Veşmintele albe n-o să le mai îmbraci niciodată.

— De vreme ce mănăstirea e la pămînt... întîmpină Marta încurcată.

— Şi chiar dacă i-ai da tu voie, — zise boierul Smrcek, — nu-i voi îngădui eu. Nu mă mai întorc la guvernator, iar tu, Jana, ai să rămîi cu mine.

— Jana ? 1 repetă feciorul fără să vrea.

— Aşa a fost botezată, dragul meu. Din vrerea Domnului, aceea care a fost Marta a rămas la PPi-benice.

În zorii zilei, Andrei porni cu înaintaşii în fruntea pilcurilor de rezerVă. Mergea călare, înfăşurat în manta. Cugetul nu-i mai era la fel de limpede ca altădată. Se gîndea la două femei: la verişoara Zdena şi la Jana. Îi veni în minte cum verişoara se înstrăinase de ei. O întîlnise ieri alături de Bydlinsky şi ea îl privise ca pe un străin. Andrei nu se putea dumiri cum de se înhăitase cu un asemenea popă. Sigur că tot răul de la el vine.

Apoi îi apăru înaintea ochilor Jana, aşa cum o văzuse ieri cînd i-a întins mîna ca să-şi ia rămas bun : cu o scufie neagră pe cap şi cu frumosu-i păr bălai, revărsat pe umeri. Cît de mişcată era cînd i-a mulţumit şi cu cîtă grijă s-a uitat la el, urîndu-i să se întoarcă sănătos!

VII

Cînd Ctibor din Hvozdno se afla încă la Tábor şi primi vestea că preotul Bydlinsky a luat-o pe fiică-sa de soţie, rămase o clipă împietrit şi fără grai. Apoi închise ochii şi repezindu-şi mîna dreaptă în lături, oftă din adîncul pieptului. Dar nu rosti o vorbă. Nici atunci şi nici mai tîrziu. Despre fiică-sa nu mai pomeni vreodată. Însă după ce fu numit pîrcălab la Pribenice, întrebă mereu de cităriì lui Kănis şi Bidlinsky, de „picarzii ăia" sau „cum le-o mai fi zicînd". Cînd boierul din Hvozdno află că-şi spun singuri

„oastea Domnului", începu să suduie atît de cumplit, încît e de mirare că nu s-a clintit din loc turnul castelului. Mai tîrziu, ori de cîte ori venea vorba despre ei, logofătul avea numai cuvinte de batjocură pentru această „oaste a Domnului".

Peste puţin veni şi iarna şi căzu prima zăpadă. Jur împrejurul castelelor de la Pribenice era pustiu. Dar chiar şi înăuntru domnea acum mai multă linişte decît înainte. În locul cornului de vînătoare şi în locul strigătelor, răsunau adeseori cîntări religioase. însuşi pîr- călabul împreună cu argaţii şi ceilalţi oameni de la castel cîntau — cînd aveau vreme — imnuri religioase.

Jos, în tîrguşor, era de asemenea linişte. Cei mai mulţi dintre fugari nu se mai înapoiaseră la căminele lor. Casele de lemn din jurul pieţei mici stăteau pustii şi părăsite sub zăpadă.

Inflăcăratul adept al potirului putea fi mulţumit la Pfibenice. Puternicul guvernator fusese nevoit să se înţeleagă cu fraţii şi să primească pînă la cîşlegi un armistiţiu cu adevărat creştinesc, învoindu-se ca pe moşiile sale cuvîntul Domnului să fie slobod şi împăr- tăşania să se facă sub ambele chipuri. De pe cîmpul de luptă veneau de asemenea numai veşti îmbucurătoare. Pretutindeni, fratele 2izka lovea şi nimicea pe prietenii craiului maghiar.

În schimb, din apropiere, de la Tâbor, soseau aproape zi de zi ştiri tot mai rele. Acolo frămîntările se înmulţiseră şi picarzii se împotriveau oricărei hotărîri. Mar- tinek propovăduia ca şi mai înainte, iar Kânis şi Byd- linsky tăgăduiau tot ce spunea Mikulâs din Pelhfimov.

— Fratele Zizka trebuie să le dea la cap, dar cu nă- dejde ! striga logofătul plin de mînie, cînd auzea astfel de veşti.

În clipele de singurătate, Ctibor era muncit de gîn- duri amare. Se gîndea la fiică-sa Zdena. Cum de-a putut să se lase orbită şi să ia parte la adunările lor!

Boierul din Hvozdno aflase că Bydlinsky şi Kânis nu mai aveau voie să predice în biserică, din care pricină, adepţii lor nu se mai duceau în sfîntul lăcaş, ci se adunau pe la colturi. Acolo vorbeau despre tot felul de blestemăţii şi mai ales despre împărtăşania cu trupul Domnului. Lumea

spunea că sînt stăpîniţi de diavol, şi satana îi chinuie pe mulţi dintre ei. Cînd popii aceia grăiesc despre rai' şi despre a doua venire a lui Hristos pe pămînt, femeile şi fetele leşină sau cad în extaz.
Oii de cîte ori auzea că numărul picarzilor creşte, logofătul se aprindea de mînie. Umbla zvonul că la adunările lor fraţii se duc în taină şi sînt vreo două sute, dacă nu şi mai mulţi.
— Ce fac bătrînii ? Ce face preotul Mikulâs ? De ce îngăduie toate astea ? strigă Ctibor, în cele din urmă. Era după Anul Nou.
— De ce nu trimit vorbă fratelui 2izka să le vină în ajutor, ca să pună odată capăt acestor neorînduieli ? Eu, unul, i-aş alunga pe toţi, fără milă, în ger, să piară, ca să nu mai facă de rîs obştea şi adevărul, lui Dumnezeu !
La sfîrşitul lui ianuarie veni la el, la Pfibenice, preotul Jicin, şi se dădură în vorbă despre picarzi. Atunci boierul din Hvozdno, izbind cu pumnul în masă, spuse că-i mai bine că trebuie să rămînă la Pfibcnice şi că nu se poate duce la Tăbor. Căci el nu i-ar îngădui o clipă pe nemernicii de picarzi.
Şi totuşi, nu după multă vreme, îi văzu pe toţi. Veniră la el, rămaseră acolo şi logofătul trtebui să-i îngăduie. Dar lucrurile nu se petrecură întocmai cum dorise şi cum ceruse el mereu.
Tntr-o Bună zi, fratele Zizka se întoarse la Tăbor, ca să-şi întregească şi să-şi sporească pîlcurile de luptători. Cînd află cum stau lucrurile cu picarzii, se burzului la bătrîni şi preoţi, care cereau într-una ca nimeni să nu fie împilat din pricina credinţei sale şi conştiinţa fiecăruia să fie slobodă. Apoi puse rînduială în toate şi-i întări pe cei de>la Tăbor, care gîndeau ca el. A doua zi trimise grabnic un om să ducă la Pfibenice vestea că „oastea Domnului" va fi alungată din obşte, deoarece Kânis, Bydlinsky şi Trsâcek nu vor să se supună pravilelor şi preotului Mikulâs. Şi Zizka porunci pîrcălabului de la Pfibenice să-i primească acolo şi să le dea adăpost unde va fi cu putinţă. N-aveau decît să locuiască în tîrguşorul de jos, cît timp o să se poată înţelege cu ei.
Porunca aceasta nu era de fel pe placul boierului. Şi Ctibor se posomori foarte. Auzi, netrebnicii ăştia să locuiască atît de aproape de ei 1 Şi mai ales de el! în

prima clipă, îl bătu gîndul să se ducă la Tâbor şi să ceară să i se dea voie să plece de la Pribenice. Dar apoi îşi luă seama. N-aveau decît să vină ! Dacă o să fie el acolo, abia o să-i facă să-şi ia tălpăşiţa mai repede. Cu el n-o să le meargă multă vreme. Şi Zdena ! Va veni şi ea...

În ziua cînd trebuia să sosească „oastea Domnului", boierul se simţi cuprins de nelinişte şi nu mai avu astîmpăr. Se urcă în turn şi de-acolo de sus cercetă cîmpul troienit, cătînd necurmat spre Tâbor, pînă ce-i zări. Era un şir negru de oameni care veneau pe jos şi în cîteva căruţe ce înaintau anevoie pe drumul acoperit de zăpadă. Cînd să dea poruncă să li se deschidă porţile, logofătul se-aprinse iarăşi de mînie.

Parte din taţ>oriţi rămase în curtea exterioară a castelului, aşa cum hotărîse mai înainte pîrcălabul, şi numai aceia care aveau să locuiască în tîrguşor trecură prin curtea castelului. Logofătul îi aşteptă în curte şi cînd îi auzi cîntînd, începu să suduie fără să vrea.

Mulţimea intră cîntînd pe poarta cea mare. În frunte, mergea Joha brutarul cu steagul, iar după el veneau preoţii Kânis, Bydlinsky, Trsâcek şi Bartos.

În urma lor se înşiruia gloata de bărbaţi, bătrîni şi tineri. Printre ei păşeau Sâdoch, cei doi uriaşi Petr şi Mikulâs, şi Bartuch. Pe acesta din urmă logofătul nici nu-l mai recunoscu, atît de prăpădit era. Alături de ei se afla telalul şi fecioru-său cu obrajii vineţi de frig, precum şi alţi bărbaţi. La urmă de tot veneau femeile, în cea mai mare parte tinere.

Mulţi dintre ei se înroşiseră la fată de frig, alţii se învineţiseră. Cîtiva aveau cojoace sau dulămi, alţii mergeau numai în haină, fără să le pese de ger şi toţi cîntau cu înflăcărare şi evlavie. Mulţi parcă erau apucaţi. îşi ridicau spre cer ochii cu pleoapele roşite de ger.

Noii veniţi îl urmau pe străjerul cetăţii, care îi însoţea după porunca logofătului. Pîrcălabul stătea încruntat, dar taboriţii parcă nici nu.l vedeau. Numai Bydlinsky, care mergea cu capul sus, şi Kânis, se uitară la el. Logofătul ar fi fost mai bucuros să le iasă în cale şi să-i alunge. Era însă nevoit să-i lase în plata domnului. Aşa poruncise obştea.

După ce trecură şi femeile, înşiruite în urma bărbaţilor, boierul voi să se ducă la treburile lui. Dar cînd dădu să

plece, o zări pe Zdena la margine, într-un rînd ; făptura ei, înaltă şi bine făcută, răsărea printre celelalte femei. Slăbise şi era mai palidă, însă pe chip i
Se citea liniştea renunţării. Oohii ei aveau luciri de vis, de extaz religios.
Logofătul o privi drept în fată şi se cutremură de emoţie. De atîtea luni — de cînd fusese bolnav — n-o mai văzuse. O putere lăuntrică îl împingea spre ea. Văzînd-o însă în mijlocul acestor oameni, logofătul n-ar fi vrut să-i vorbească. Totuşi, ceva mai presus decît el îl îndemnă să se apropie de fiică-sa. Ctibor o privi cu asprime drept în ochi şi izbucni cu glas sugrumat :
— Rămîi!
Zdena se opri, îi aruncă o privire liniştită, plină de compătimire, şi zise apoi:
— Rămîn, dar numai cu Jan.
— Pleacă ! Pleacă de-aici ! răcni logofătul, ridicîn- du-şi pumnii încleştaţi, gata s-o lovească.
Zdena zăbovi o clipă, ca şi cînd ar fi aşteptat lovitura. Dări cînd bătrînul lăsă mîinile în jos, porni înainte, fără şovăire, şi nu se mai uită înapoi.
Pîrcălabul cătă în lături, să vadă ce se întîmplă cu ceilalţi la poartă, de unde drumul ducea spre tîrguşorul de lîngă apa Luznicei. Apoi rămase singur în curte, de parcă ar fi înlemnit acolo. De jos mai răzbătea pînă la el cîntarea „oastei Domnului", tot mai încet, tot mai pierdut. Bătrînul luptător simţi în clipa aceea ce sarcină grea îi dăduseră fraţii din obşte.
Boierul îi ocolea, ferindu-se să aibă de-a face cu ei. Ti era silă de orice legătură cu aceşti eretici. Porunci însă oamenilor să-i păzească şi să nu-i slăbească din ochi, cerînd totodată să fie înştiinţat de tot ce făceau. Astfel logofătul află că se aşezaseră jos, la poalele castelului, unde tot locul se umpluse de picarzi. Prea multe de-ale gurii nu aduseseră cu ei. Dar nici n-aveau nevoie de cine ştie ce. Cei mai mulţi se rugau aproape necontenit, mai ales femeile. Oamenii pîrcălabului mai aflară că picarzii se rugau cu înfrigurare, aşteptînd a doua venire a lui Hristos.
Boierul din Hvozdno băgă de seamă că picarzii care locuiau în curtea exterioară a castelului se duceau la cei de jos, mai ales după-amiaza şi spre seară. Mergeau

acolo la adunări şi la slujbele religioase. Str'äje- rul cetăţii vorbi cu cîţiva dintre ei şi aflä că nu se îm- părtăşesc nici cu pîine, nici cu vin. Cu nimic. N-au nici cărţi — afară de una singură pe care o poartă la el un anume Sâdoch. Nu fac altceva decît să se roage, să cînte şi să mediteze.

— Cine ştie, poate că nici în Dumnezeu nu mai cred ! zise odată străjerul, nlin de uimire. Cîte nu mi-a povestit Mikulâs ăla lat în spete şi ciolănos ! Am văzut că tare s-ar mai bucura să primesc şi eu o astfel de învăţătură.

Şi străjerul scuipă.

— Ce fel de învăţătură ?

— Păi aia de care v-am mai vorbit. Procleţii ăştia cred că Dumnezeu nu e în cer, ci în ei.

Logofătul se scutură din tot trupul şi zise :

— Ţi-au spus tie asta ?

— Chiar el mi-a mărturisit cum se roagă : „Tatăl nostru, carele eşti în noi, sfinteşte-ne..."

— Destul, destul! Ar merita să fie arşi pe rug. Ai să vezi că n-au s-o mai ducă mult cu blestemăţiile astea.

Se împlinise a doua săptămînă de cînd „oastea Dom- nului" se afla la Pfibenice. Logofătul n-o mai văzuse pe Zdena. Ea nu venea niciodată la castel, iar[1] pîrcă- labul nu cobora la rîu. Adesea, în timpul zilei şi mai ales seara, Ctibor stătea la fereastra şi privea gînditor spre tîrgulet, unde în nopţile de iarnă licărirea opaiţelor era mai roşiatică. La început, se auzeau adeseori dintr-acolo cîntările procleţilor. Dar cu cît trecea vremea, cu atît răsunau mai rar.

Din zi în zi, străjerul cetăţii aducea veşti tot mai ciudate. Povestea lucruri pe care logofătul le auzise mai înainte, dar cărora nu voise să le dea crezămînt. De bună seamă, păgînii aceştia erau stăpîniţi de diavol ; şi satana îi ţinea adunaţi laolaltă, ca să-i poată chinui mai aprig. De cîte ori logofătul se întîlnea cu vreunul din ei, îşi aducea aminte de lucrul acesta.

Adeseori vedea bărbaţi slăbănogi, cu fata galbenă ca turta de ceară, cu ochii duşi în fundul capului, dar arzînd de-o flacără ciudată, cu barba şi părul lung, netăiat, rătăcind prin curtea castelului sau ducîndu-se în tîrguşor. Mergeau ca în vis, cu privirile în pămînt sau pironite în gol, liniştiţi şi dureros de tăcuţi. Mai vedea pîrcălabul şi

femei tinere, care păşeau în urma preoţilor sau în spatele vreunuia din cei doi bărbaţi înalţi, Petr ori Mikulâs.
— Ca o turmă ! Ca o turmă ! striga boierul din Hvozdno de cîte ori îi întîlnea. I-au orbit ca pe nişte şerpi, cu privirile sau cu farmecele lor. Nu mai au voinţă, nici un fel de voinţă !
Şi logofătul vorbea răguşit, din fundul gîtlejului. Cu toate că fiica sa îi ieşise pentru totdeauna de la inimă, totuşi de fiecare dată se gîndea la ea.
Într-o bună zi, străjerul se înfăţişă cu o ştire care nu-l supără de loc pe boierul din Hvozdno. Ieri, cînd le-au sosit veşti din cetatea Tăborului cum că prorocul lor, „îngerul oastei Domnului", Daniel al lor, Martinek Loquis, s-a lepădat în biserică, în fata tuturor preoţilor, de învăţătura sa, preoţii din tîrg au începu să se sfădească. Chiar în aceeaşi zi, Bartos a pornit la Tăbor să se încredinţeze de adevărul celor auzite. Logofătul întrebă de el a doua şi a treia zi, dar de fiecare dată sttfăjerul răspunse că încă nu s-a întors. A cincea zi, străjerul sosi grabnic la castel, vestindu-l pe pîrcălab că a plecat şi preotul Trsâcek.
Şi nici el nu s-a mai întors. Ctibor rîse cu răutate şi zise :
—■ Trei dintre ei au plecat. Au simţit primejdia sau pesemne şi-au recăpătat vederea. Dar ceilalţi doi au rămas. Cu ei o să mă răfuiesc eu.

VIII

Asta s-a întîmplat prin martie. Se împliniseiă cîteva săptămîni de cînd „oastea Domnului" poposise la Pribenice. Logofeteasa Zdena nu ieşea aproape niciodată din odaia în care locuia cu bărbatul ei. De la Hvozdno plecase după Bidilinsky -ca după un proroc. La Pribe- nice îl urmase ca pe propovăduitorul unei noi învăţături şi ca sot, nădăjduind că va ajunge astfel la capătul înfrigurărilor şi năzuinţelor ce deveniseră adevărata ei religie. Credea în fericirea şi raiul pe pămînt, unde nu va mai fi nici smerenie, şi nici învăţătură, ci numai dragoste. Zdena credea şi iubea din toată inima, dar n-avea pic de voinţă.

Devenise soţia lui Bydlinsky şi abia acum, cînd gusta din plin fericirea în noua ei căsnicie, îşi dădea seama, mai mult ca niciodată,- cît de nenorocită fusese odinioară. Acum se simţea în stare să îndure totul pentru

bărbatul şi credinţa ei : mînia şi blestemele tatălui, simtămîntul că Andrei o ocoleşte şi că aproape toti cei de la Tâbor s-au îndepărtat de ea. Răbda tot ce izvora din zbuciumul ei de căutări zadarnice, din dragostea ce-i umplea sufletul şi din setea-i nestinsă după mucenicie. încă pe vremea cînd era la Hvozdno fusese răscolită de această dorinţă bolnăvicioasă, care, deşi înăbuşită, rămăsese ascunsă în inima ei. Acum, dragostea îi însufleţea toată fiinţa şi farmecul ei mistic pîlpîia în inima şi-n gîndurile Zdenei.De la Tâbor plecase cu sufletul înecat de amărăciune, însă hotărîtă să înceapă altă viată. Dar aşteptările nu i se împlinirä. Nădăjduise că lasă în urmă-i potrivnicia şi încercările, nădăjduise că făgăduielile preoţilor şi toate năzuinţele ei se vor înfăptui acum. Dar iată că încercările şi suferinţele nu se sfîrşiseră. Cumplită încercare a fost pentru ea însuşi faptul că a trebuit să vină la Pribenice, unde mai mare peste toti era tatăl ei. încercată greu a fost şi atunci cînd bătrînul i-a strigat să rămînă cu el, şi tot încercare — cînd de la Tâbor a sosit vestea că Martinek a fost închis, iar apoi s-a lepădat de credinţa sa. În sfîrşit, o ultimă încercare a fost şi plecarea preoţilor Trsâcek şi Bartos. Ei au fugit căci n-au avut într-înşii tăria credinţei, i-a doborît slăbiciunea şi frica. Jan însă a rămas. Toată puterea şi crtedinta Zdenei se întemeiau pe el. Pentru dînsul, tînăra femeie erajn stare să facă orişice.

La adunările fraţilor şi surorilor, Zdena se ducea numai cu el; Bydfinsky n-o lăsa niciodată singură,, şi ei îi părea tare bine. Logofeteasa se ruga sau cînta împreună cu ceilalţi. Alteori, cuprinsă de patima ei evlavioasă şi răpită de glasul arzător şi profetic al soţului care o purta spre noua împărăţie ce avea să vină — împărăţia iubirii şi a bunei înţelegeri, unde „oastea Domnului" va intra cea dintîi — Zdena ră- mînea mută.

De cînd venise aici la Pfibenice, nu-l văzuse pe tată-său niciodată. Bătrînul n-avea obiceiul să coboare în tîrg şi nici ea nu se ducea sus la castel. Nu voia să-l întîlnească. Credinţa şi părerile ei îl îndepărtaseră de ea, iar) felul lui de a gîndi o înstrăinase.

Cînd nu se ducea la adunări, Zdena rămînea acasă, în odăiţa cu tavanul din grinzi. Nu era loc acolo decît pentru

două fiinţe. îndată ce sosiseră la Pfibenice, Byd- linsky pusese ochii pe această căsuţă şi o ocupase fără ştirea lui Kânis. Iar Kânis îi aşeză pe fraţi la castel, pe fiecare la locul lui, şi coborî apoi în tîrguşor, strîmbă din nas cînd văzu ce cuibuşor şi-a ales Bydlinsky'. Chiar de-atunci l-a dojenit că se desparte şi se îndepărtează de ceilalţi. Dar dojana lui n-avea nici un temei. Toate casele dimprejur erau pline de fraţi şi surori. E adevărat însă că odăiţa lui Bydlinsk^ părea cea mai liniştită.
Şi Zdenei îi plăcea să stea în încăperea aceasta. Aici se simţea mai în voie, cu deosebire seara cînd larma dimprejur se potolea. Atunci Jan închidea binişor obloanele şi se aşezau amîndoi lîngă vatra fumegîndă. Zdena punea găteje pe foc şi pregătea opaiţul, în vreme ce Bydlinsky îi spunea ba una, ba alta sau îi lămurea nedumeririle ce-i încolţiseră în suflet. Dar în ultima vreme se întorcea posomorit acasă, iar uneori amuţea deodată şi cădea pe gînduri. Zdena vedea prea bine că slăbise şi se trăsese la fată.
Se apropia de el cu multă duioşie, ba chiar cu oarecare strîngere de inimă, şi-l întreba grijulie ce i s-a întîmplat. Dar el tăgăduia întotdeauna că ar avea ceva pe suflet, schimba repede vorba şi începea să grăiască cu mai multă însufleţire.
Zdena însă nu se putea linişti cu una, cu două. Într-o seară, cînd îl întrebă iarăşi, Bydlinsky îi spuse fără înconjur că diavolul se află printre ei, ba chiar sălăşluieşte în unii oameni. Şi chiar şi în fraţii de aici, care încă n-au deschis bine ochii şi care-i tîrăsc şi pe ceilalţi în beznă şi în strîmbătate. Posedaţii aceştia îşi întemeiază legile pe desfrîu şi necinste.
— Cine, cine ?
— Cin' să fie ? Samsonii ăia, Petr şi Mikulâs, care sînt mereu aprinşi de dorinţe spurcate.
— Toate astea se-ntîmplă numai din pricina lui Kânis ! strigă Zdena înciudată.
La auzul acestor vorbe, Bydlinsky uită deodată de cei doi Samsoni. Viermele neîncrederii şi al geloziei începu să-l roadă. O bănuială mocnită şi sfredelitoare îi încolţi în inimă. Se uită cercetător la Zdena şi izbucni:
— Ţi s-a întîmplat ceva ? S-a atins cumva de tine ?

— Ceea ce fac cei doi Samsoni şi Kânis cu surorile e oare legiuit ? ,

— Nu e. Dar[1] tu ? Cu tine ce-i ? Ţi-a spus cumva Kânis vreo vorba ? S-a atins de tine ? întrebă Bydlinsky nerăbdător şi cu sufletul la gură.

— M-a întrebat ieri de ce n-am fost la adunare şi de ce nu mai vin pe acolo.

— A fost aici în odaie ? Sau unde ? Unde ţi-a spus asta ?

—■ Aici, lîngă fereastra deschisă.

— Şi tu ? Tu ce-ai făcut ?

— Nici n-a aşteptat răspunsul. A rîs doar într-un fel tare ciudat şi mi-a spus că tu înă încui în casă, fiindcă eşti tot preot, popă şi nu frate. Şi a adăugat că n-ai încredere, căci altminteri nu m-ai închide.

673

— Ba iată că din pricina lui am să te încui mereu !

43 — „împotriva tuturor" izbucni Bydlinsky mînios. Da, trebuie să te încui ! Ctt despre preot, ei bine, da, e adevărat, sînt preot şi nu frate. De altfel ştiu şi de ce vorbeşte aşa şi mai ştiu şi ce urmăreşte. îmi poartă sîmbetele şi mă urăşte într-ascuns, fiindcă eşti soţia mea.

— Ştiu. Cît despre mine, să n-ai nici o teamă. Pe fraţi şi pe surori îi înşeală, aşa cum ai spus. Tu însă ai datoria să aperi adevărul lui Dumnezeu şi să-i slo- bozeşti pe oameni din rătăcirile lor, spuse Zdena cu o stăruinţă bolnăvicioasă.

— Aşa voi face. Dar se vor ridica împotriva mea, şi atunci tu... începu Bydlinsky posomorit şi cu teamă.

Zdena se uită la el plină de uimire.

— Cît despre mine, să n-ai nici o teamă, spuse ea din nou.

Din melodia acestor cuvinte, Bydlinsky îşi dădu seama că a atins o strună dureroasă : Zdena vibra la cea mai mică dojană.

— Cu tine sînt gata să îndur orice. Tu spui că oa- menilor le sînt hărăzite zile de bună vestire şi zile de întristare, printre care ne strecurăm ferindu-ne de pierzania veşnică. Să ne dea Dumnezeu aceste suferinţe, şi de-ar fi...

Zdena amuţi deodată. Ochii ei albaştri, cu gene lungi şi negre, se pironiră pe chipul lui Bydlinsky. Ardea în ei o resemnare fierbinte şi o hotărîre adîncă.

— De-ar fi, — reluă ea după o clipă, — ca zilele să treacă pentru totdeauna şi pentru amîndoi, Jan, ştii ce vreau să spun, de moarte nu mă mai tem de cînd sîntem împreună şi aş pleca bucuroasă cu tine spre fericirea veşnică, în lăcaşul ceresc unde nu este durere şi nici întristare, nici suspin...

Glasul îi tremura şi ochii i se umeziră de lacrimi. Cuprinsă de emoţie, Zdena tăcu. Era tulburată de gîn- dul ameţitor al fericirii veşnice, la care visa de atîta vreme, după care jinduia fără istov şi. către care putea să pornească acum împreună cu el, numai cu el!

Tînărul preot se apropie de ea, o cuprinse în braţe şi o strînse la piept. Apoi începu să-i sărute părul, fruntea, fata palidă şi gingaşă şi pleoapele cu gene lungi, care se îmbinau între ele în această desfătare ameţitoare, în freamătul dulcii dorinţe ce-i răscolea pe amîndoi.

În ultima vreme, în cugetul lui Bydlinsky se dădea o luptă aprigă. Să mai rămînă aici sau să facă la fel ca Trsâcek şi Bartos ? În mijlocul obştii, în locul bunei înţelegeri şi al dragostei, avea acum parte numai de certuri, neînţelegeri şi frămîntări, mai ales cu Kânis. Pricina acestor dihonii se trăgea încă de la Tâbor, unde Kânis începuse să arunce priviri pofticioase asupra Zdenei. Pe atunci, ea încă nu-şi dădea seama de aceste lucruri, dar el, Bydlinsky, simţise adeseori por- nirile-i pătimaşe.

în ziua cînd Andrei şi bătrînul Buchovec au venit după Zdena la adunarea din casa lui Joha şi cînd Zdena a spus răspicat, fată de toţi, că rămîne acolo şi că este so{ia lui, a lui Bydlinsky, duşmănia a izbucnit din plin, ca o flacără. Kânis s-a aprins de mînie şi i-a spus lui Bydlinsky cu glas sugrumat şi plin de patimă : „De vrei împărtăşanie, nu se cade să se ia două fiinţe, nu se cade să fie căsătorie." Atunci Bydlinsky i-a răspuns lui Kânis şi lui Petr cel înalt, care îi cînta în strună : „Nu, nu se cade şi nici nu va fi." Dar spunînd aceasta, Bydlinsky se gîn- dise doar că oprelişţea era întemeiată în clipa aceea, dar că ea va cădea de la sine mai tîrziu, cînd toţi vor fi desăvîrşiţi, cînd întrte oamenii va domni dragostea adevărată şi fericirea raiului va coborî pe pămînt, cînd nu vor mai fi

nici dorinţe, nici zavistie, nici desfătări trupeşti, cînd bărbaţii nu vor mai pofti la femei şi nici femeile la barbati, cînd toţi, cuprinşi de o rîvnă şi de o dragoste neprihănită, vor uita de cele lumeşti şi trupeşti.

43*

67

5Din clipa aceea — şi mai ales de cînd se afla aici la Pribenice — Bydlinsky s-a ciocnit nu o dată cu Kânis şi cu adepţii acestuia, cei doi Samsoni, Petr şi Mikulâs, din pricina părerilor şi convingerilor lui. Despre acelaşi lucru se sfădise cu Kânis şi în seara aceea, înainte de a veni la Zdena, căreia îi spusese apoi că diavolul sălăşluieşte printre fraţi, că oamenii răi au pe satana în ei şi că netrebnici se găsesc şi printre fraţi. Copleşit şi mişcat de dragostea şi credinţa Zdenei, Bydlinsky o trăsese apoi la pieptul său şi începuse s-o acopere de sărutări.

Deodată luă o hotărîre, pentru care se pregătise necurmat în ultima vreme, fără a avea însă puterea s-o înfăptuiască ; să-i părăsească pe toţi şi să plece cu Zdena în lume. Unde, nu ştia nici el. În clipa aceea nu se gîndea încă la asta. Dorea doar să plece încotro va vedea cu ochii. Fraţii voiau ca şi Zdena să cînte de zeci de ori în jurul focului, împreună cu ceilalţi bărbaţi şi femei răscoliţi de patimi. Dar pe Bydlinsky îl înnebunea gîndul că într-o zi Kânis ar putea cere ca şi Zdena să preacurvească la fel ca toate celelalte, iar el, Kânis...

Nu, la aşa ceva nu voia nici măcar să se gîndească.

Pînă acum se apărase şi se împotrivise din răsputeri. Şi pentru a se linişti pe sine, îşi spunea că, la urma urmei, lucrurile nu vor merge niciodată pînă acolo, încît şi Zdena să încapă pe mîna lor, că aşa ceva este cu neputinţă să se întîmple. Dar la adunarea fraţilor şi surorilor din seara aceea îşi dăduse seama că nu mai avea asupra lor înrîurirea pe care o avusese altădată. Văzuse limpede că atît Kânis, cît şi cei doi Samsoni, Petr şi Mikulâs, sînt porniţi împotriva lui. Ceilalţi, lipsiţi de vlagă, se aflau cu toţii în mîinile lui Kânis, mai cu seamă femeile.

Ieri, pe cînd cuvînta la adunare, se auziseră murmure. Aşa ceva nu i se întîmplase pînă atunci. Au vorbit şi de Zdena. Şi au bîrfit-o înadins în gura mare. spunînd

despre ea că nu e soră adevărată de vreme ce nu vine în mijlocul lor, ci e cucoană, boieroaică.

În dimineaţa zilei următoare, după hotărîrea luată, Bydlinsky nu ieşi din odaie. Il îndemnase şi Zdena să rămînă acasă.

— Apără adevărul lui Dumnezeu şi slobozeşte-i pe oameni din rătăcirile lor, îi spusese ea cu stăruinţă bolnăvicioasă.

Bydlinsky îşi dădea seama că e mai destoinic şi mai dîrz decît Kânis. De aceea se hotărî să pornească lupta împotriva lui chiar la adunare. Voia să mai vorbească o dată înaintea tuturor, ca să le arate că bîjbîie în întuneric şi că ceea ce numesc ei dragoste nu-i decît destrăbălare. încă n-a sosit adevărata desăvîrşire a raiului. Şi prin faptele lor vor duce obştea de rîpă, o vor nimici-o, spre bucuria tuturor duşmanilor. Bydlinsky se hotărî să spună cîteva cuvinte şi despre dîn- sul, şi anume că el nu e preot, ci frate, un frate devotat, iar Zdena nu e cucoană şi nici boieroaică, ci cea mai bună şi mai curată soră. însufleţit de această hotărîre, Bydlinsky se pregăti a doua zi după-amiază să se ducă la adunare. Lunganul de Petr, bărbos şi fără cuşmă în cap, împreună cu mulţi alti bărbaţi ogîrjjti, cu părul lung, cu bărbile răvăşite şi cu ochii învăpăiaţi, se îndreptau de asemenea într-acolo. Cu ei veneau surori, femei tinere şi nemăritate, în capul gol, fără basmale, şi multe numai cu cîte o häinuţă pe ele. Treceau prin piaţa tîr'guşorului, pe lîngă casele de lemn, cu muşchi verde sus pe acoperişul de paie. Cîntau şi-i chemau şi pe ceilalţi fraţi şi surori, să vină la sfînta cină a bisericii adevărate, în sînul căreia vor rămîne pururea vii. De pretutindeni alergau bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri, şi intrau în rînduri. Cînd Bydlinsky auzi glasurile şi chemările lor, se ridică şi se pregăti de plecare.

— Unde te duci ? îl întrebă Zdena.

— Cu ei. Vreau să împlinesc ce mi-ai spus tu ieri. Să apăr adevărul şi să curm rătăcirile.

Bydlinsky rosti aceste cuvinte cu tărie şi hotărîre. Zdena îşi aţinti privirile asupra bărbatului voinic şi chipeş, cu barba moale şi frumoasă, şi un simtămînt de mîndrie, o bucurie ciudată îi năvăli în suflet. Nu-l împiedică să plece şi nici nu-l făcu să zăbovească, ci se pregăti să meargă

cu el. Dar Bydlinsky n-o lăsă, ci-i spuse hotărît că nu-i îngăduie să-l însoţească, şi o rugă să-l aştepte acasă. Ttnăra femeie n-avu încotro şi se supuse.
în clipa cînd ieşi Bydlinsky, gloata se apropia de casa lor. Zdena îi văzu pe toţi uitîndu-se la el, unii cu neîncredere, alţii posomoriţi şi mulţi dintre ei cu răutate. Unii arătară spre dînsul, iar cîteva femei îi strigară :
— Unde e Zdena ?
— Unde-i boieroaica ?
Zdena îl văzu pe soţul ei oprindu-se şi privindu-i drept în ochi, bărbăteşte. Apoi Bydlinsky îşi: semeţi trupul şi arătă cu hotărîre spre ulicioara ce dădea în uliţa dinspre porţi. Acolo se ţinea de obicei adunarea. Glasul lui se auzi răspicat, acoperind zgomotul şi muiimurul gloatei:
— Veniţi acolo şi o să auziţi.
Apoi se răsuci pe loc şi porni în partea aceea. Mulţimea îl urmă.
Rămasă singură, Zdena începu să se nelinişteaseă şi încetul cu încetul fu cuprinsă de teamă. Se gîndea la Bydlinsky. De ea nu-i păsa. Cîtă vreme se aflau împreună, nu-i era frică, dar acum îi veni deodată în minte că fraţii sînt aţîtati şi porniţi împotriva lui. Privirile lor posomorite, tot ce văzuse cu cîteva clipe înainte şi glasurile lor pline de batjocură i se părură mai ameninţătoare decît oricînd. Dacă i se vor împotrivi... dacă se vor năpusti asupra lui ? Se gîndi o clipă că ar fi bine să se ducă în grabă după el. Dar Bydlinsky o rugase stăruitor şiliotărît să-l aştepte acasă oprind-o cu tot dinadinsul să meargă acolo. Nu putea deci să plece.
Zdena vru să se roage, însă nu izbuti. Ieşi înfrigurată în fata casei şi se uită în toate părţile. Pretutindeni linişte de moarte. Sus la castel oameni înarmaţi stăteau de strajă. Asta o mai linişti puţin. Nu vor putea să săvîrşească nici o blestemăţie; de altfel nici nu vor cuteza, de vreme ce erau păziţi de-acolo de sus.
Intră în casă şi continuă să se gîndească la cei de la castel. îşi aminti de tatăl ei. Dacă ar fi să se întîmple ceva rău, el ar putea... Dar cum? Şi ea ce-ar face? S-ar duce la el după ajutor ? De bună seamă, n-ar şovăi o clipă" dacă netrebnicul de Kânis ar îndrăzni cumva... Dar parcă nu-l văzuse în fruntea gloatei.

Zdena aştepta, însă n-avea astîmpăr. În căsuţa de lemn era atîta linişte, încît i se părea că se înăbuşe. Ieşi în grădiniţa pustie, care se întindea pînă la meterezele de pe malul apei. încremeniţi, copacii îşi înălţau spre cer crengile golaşe. Aici, iarba încă nu încolţise şi nici pe malul apei.
într-acolo se îndreptă Zdena, după ce deschise por- tita. Ciulinii uscaţi din anul trecut şi frunzele veştede îi foşneau sub picioare. Dar în aer se simţea că vine primăvara. Ceva mai departe, pe mal, într-un loc adăpostit, mai rămăsese" un petic de zăpadă murdară. Rîul alerga năvalnic ca un puhoi şi parcă se ferea de privirile Zdenei, dispărînd printre coastele împădurite şi învăluite în umbre sinilii. Lucea în soare ca o panglică de argint, care îşi tremură apele în adierea vîn- tului. O boare abia simţită înfiora crengile golaşe şi negre ale arinilor şi stejarilor de pe malul celălalt.
Jos stăteau înfipte steiurile cenuşii, pe care crescuseră licheni galbeni. Ici şi colo erau acoperite cu frunze ruginii de stejar şi cu mărăcini năpădiţi de muşchi. Pe mal, Zdena zări întîiele gălbenele, iar de sub covorul de frunze uscate se înfoia cu flori albăstrii popivnicul iepuresc. Ceva mai la o parte se vedeau tufe albe de deditel. Deasupra, cerul siniliu era limpede şi din slăvi se revărsa văpaia soarelui de primăvară, care dădea viată întregii firi.
Dinspre ulicioara din apropierea porţii, vîntul aducea zvonul unei cîntări. Erau glasuri de bărbaţi şi femei. Ingîndurată, Zdena stătea pe mal, deasupra apei. îşi aminti de primăvara trecută. Atunci a plecat din casa părintească, îndreptîndu-se spre Bukovsko. Iar de acolo a pornit cu o ceată de fraţi şi surori la Hra- diste, pe muntele Tàbor. Vedea parcă aievea frumoasa dimineaţă cînd străbătuseră cîntînd luncile mlăştinoase şi poposiseră apoi într-o poiană uscată la poalele unei coline împădurite. Acolo, la marginea pădurii, mărăcinii înfloriţi îşi înălţau în soare florile lor albe. Atunci a vorbit Bydlinsky urînd bun venit fraţilor şi surorilor care intraseră de curînd în obşte.
Impărtăşindu-se cu pîine şi vin, Zdena fusese adînc tulburată, şi un simtămînt de neprihănită desfătare

pusese stăpînire pe ea. O podidise plînsul. Atunci a văzut ea deschizîndu-se raiul şi sfînta împărăţie a cerurilor pogorînd pe pămînt. Era o înălţare din ţărînă şi din trudă. Şi cîte n-a mai aşteptat de atunci! Şi-acum ? Unde au ajuns ? Unde e sfîntul adevăr, unde e viata cea nouă ? Acolo, în mijlocul acelei adunări, unde fraţii îşi aţîtă poftele trupului ? Oare o să poată Jan să-i aducă pe calea 'cea bună ? După ce vor sfîrşi de cîntat, o să le vorbească. încrederea ei în Bydlinsky şi în puterea cuvintelor lui de foc era nemărginită. Chiar el spusese că în oamenii răi sălăşluieşte diavolul, şi că printre aceştia se numără şi Kânis.

Zdena se opri. Cîntecul amuţise. Tînăra femeie îşi aţinti urechea într-acolo şi ascultă. Nu se auzea nimic. Dar deodată se năpusti un iureş de glasuri şi de strigăte. Vuietul lor străbătu desluşit pînă la ea.

Logofeteasa se întoarse grăbită şi alergă spre grădiniţă. Cuprinsă de teamă, fugi în casă. Cînd ajunse în pragul odăiţei, scoase un ţipăt înăbuşit şi rămase împietrită. Kânis era înăuntru. Tocmai atunci intrase. Auzind strigătul, se întoarse cu fata spre uşă. Ochii lui pătrunzători ardeau ca două flăcări. îşi mîngîie barba neagră şi zise :

— Am venit după tine.

Glasul lui suna aspru, însă nehotărât. Zdena tăcu.

— Am venit după tine, soră, repetă Kânis. De ce te temi ? Hai, intră. Fraţii întreabă de tine. Te cheamă.

— Cu tine nu merg, răspunse ea răspicat.

— Dacă eşti soră, — şi Kânis făcu cîţiva paşi înainte, — te sfătuiesc...

Glasul i se îngroşase şi ochii îi alunecau pofticioşi de-a lungul trupului înalt al Zdenei şi pe faţa-i gingaşă.

— Ascultă-mă... Nu te depărta de noi. Vino, fii soră adevărată şi nu...

În clipa aceea o apucă de mînă. Zdena se smulse din strînsoare, iar cînd Kânis voi s-o. cuprindă în braţe, tînăra femeie îl îmbrînci. Faţa lui părea stropită de sînge. Zdena voi să fugă din casă, dar auzi deodată numele bărbatului ei şi rămase pironită locului.

— Tu l-ai stricat pe Jan, îi spuse Kânis, de astă dată nu cu glas ademenitor, ci plin de ameninţare. Din pricina

ta azi e plin de cusururi, din pricina ta ia apărarea căsniciei.
Kânis vorbea din ce în ce mai pătimaş.
— Numai tu eşti de vină că astăzi Jan vrea să-i struneascâ pe fiii şi fiicele slobode ale lui Dumnezeu. Nu vrea să aibă legături cu surorile şi nu-ţi îngăduie nici ţie să trăieşti cu fraţii. De aceea îngerii lui Dumnezeu nu-l vor ierta. Eu sînt coasa care o să-l piardă pe Jan şi pe toţi trădătorii de seama lui. Pînă la botul cailor o să ajungă sîngele ce se va vărsa şi în care se va îneca şi el!
Vorbea răguşit. I se uscase gîtlejul. Deodată se repezi asupra Zdenei. O îmbrăţişă năvalnic, aprins de dorinţe trupeşti, şi rosti gîfîind cuvinte fără şir':
— Haide... primeşte... duhul meu... şi dă-mi-l... pe al tău...
Infierbîntat din cale afară, Kânis o trase în odaie, înverşunată şi plină de dezgust, Zdena îi făcu vînt cît colo, de era cît pe-aci să cadă jos. Apoi, cu faţa ca para focului, sări în tindă şi o luă la goană pe uliţă. Fugea ca ieşită din minţi spre adunarea de pe ulicioară, ca să i se plîngă lui Jan. Dar nu merse prea mult. În dreptul celei de-a treia case se întîlni cu el. Venea repede, cu paşi mari şi cuprins de nelinişte. Cînd o zări, se îndreptă spre ea şi-o apucă de mînă.
— Ce-i cu tine ? Ce s-a întîmplat ?
— A venit Kânis la mine.
— Fiara ! strigă Bydlinsky. Te-a jignit cumva, a pus nitna pe tine ?
— M-am apărat. Dar tu...
— I-a asmuţit pe toti... ticălosul! Nici nu m-au lăsat să vorbesc. Unde-i acum ? Hai, repede, poate pun mina pe el.
Bydlinsky porni în grabă, vorbind cu înfrigurare din pricina mîniei de carte era cuprins.
— El a făcut toate astea ! De mult le-a pus la cale. Acolo împotriva mea — aici împotriva ta.
Ajunseră în fata casei. Fără să mai aştepte o clipă, Bydlinsky se năpusti înăuntru ca o furtună. Odaia era pustie. Kânis dispăruse.
— A fugit!
Şi Bydlinsky scrîşni din dinţi.

Zdena trebui să-i povestească apoi tot ce se întâmplase din clipa cînd venise Kânis la ea. După aceea întrebă ce-a fost la adunare.

— Acolo toti erau porniţi împotriva mea. După ce s-a sfîrşit cîntecul, am vrut să le vorbesc, dar ei au început să urle. Mai întâi s-a stropşit la mine Petr, apoi Mikulâs şi toti ceilalţi. Sâdoch i-a sfătuit să mă asculte, că aşa e cu dreptate. Ei însă n-au vrut şi s-au năpustit asupra mea. S-au agăţat de mine, mai ales femeile. Toate ţipau şi strigau după tine. Unele întrebau unde eşti, altele voiau să vină să te aducă cu sila. Atunci am fugit.

— Din pricina inea 1

— Da, şi bine am făcut. Să plecăm de-aici, adăugă apoi cu hotărîre. Asta nu mai este obştea bunei înţelegeri, ci a prefăcătoriei şi minciunii. Voi merge să propovăduiesc în alte locuri şi să caut fraţi şi surori ^adevărate. O, Zdena ! zise el apucind-o de mînă. E ziua Bunei Vestiri !

Dacă pleci tu, plec şi eu ; dacă rămîi, rămîn şi eu, zise Zdena cu supunere, alipindu-se de el

.Pe o masă lungă, aşezată într-un colţ, ardeau cîteva luminări de seu. În aerul cald şi înăbuşitor, flacăra lor pîlpîia cu sclipiri roşiatice ca şi focul care ardea pe nişte pietre turtite în capătul celălalt al hrubei boltite. Era pivniţă pustie de la poalele castelului Pribenice, unde pe vremuri se făcea bere. Hrliba părăginită şi din loc în loc afumată vuia de zgomot şi de glasuri.

În lumina sîngerie şi jucăuşe, înecată de fum, se iveau capete de bărbaţi, de femei, de tineri şi copii, încăperea era ticsită de oameni. Sâdoch şi alţi taboriţi şedeau tăcuţi lîngă zid, cufundaţi în gînduri chinuitoare. Păreau sleiţi de puteri. Femei şi bărbaţi slabi şi gălbejiţi, mulţi dintre ei cu părul zbîrlit şi nepieptănat, priveau năuci la huietul de iad dezlănţuit în mijlocul hrubei. Erau bărbaţi şi femei tinere, cu capul gol, îmbrăcaţi numai în zdrenţe. îngenuncheaţi în cerc, cap lîngă cap, strigau fără contenire şi se văietau amarnic.

Mulţi dintre ei se băteau cu pumnii în piept sau îşi ţineau mîinile împreunate. Bartuch, odinioară ţăran din Hvozdno, care-şi dăduse foc la casă, Joha brutarul şi alţii, stăteau cinchiţi, cu privirile şterse şi ciudate, bălăbănindu-se înainte şi înapoi, de parcă ar fi tăiat lemne. Ceva mai încolo, negustorul de vechituri tremura din tot corpul. Fecioru-său se făcuse ghem pe pămînt, cuprins de sfîrşeală. Pe toate feţele se putea citi o neţărmurită spaima şi înfrigurare. O femeie tînără, cu capul gol, ţipa ca din gură de şarpe. Spunea că Hristos o va alunga din împărăţia cerurilor şi că aude... aude urletul celor blestemaţi, iar înaintea ochilor vede aevea rîul cel de foc.

După ce femeia rosti aceste cuvinte, toate surorile din jurul ei auziră acelaşi urlet. Ba cîteva din ele şi unii dintre bărbaţi văzură chiar şi rîul de foc. Două femei care se văicăreau, căzură cu faţa la pămînt, scuturate de frigul morţii, ca nişte apucate. Altele se tîrau în genunchi spre Kânis, care stătea îngenuncheat în mijlocul hrubei şi privea în tavan cu ochii aprinşi, sălbatici şi bulbucaţi. Era roşu la fată şi în capul gol, iar barba neagră îi lucea ca smoala.

Cînd femeile care gemeau se tîrîră pînă la el, Kânis sări în sus şi întinzînd mîinile răcni atît de tare în mijlocul

hărmălaiei din beci, încît vinele gîtului stacojiu i se încordară ca nişte strune. Să nu se teamă, strigă el celor dimprejur, căci ziua îndurării se apropie. Pe pămînt va reînvia împărăţia lui Dumnezeu, pentru care suferă ei acum. Şi de aceea vor avea parte de îndurarea Domnului din ceruri.
Zarva se potoli pe dată, iar ţipetele conteniră de parcă ar fi fost retezate. Numai ici şi colo se mai auzeau suspine adînci. După cuvintele rostite de Kânis, totul se schimbă deodată. Apăsarea şi truda pieriră ca prin farmec. Toti, se simţiră mai uşuraţi, ca şi cum privirile lor, scăpate de povara unor vedenii îngrozitoare, s-ar fi îndreptat acum spre o lumină binefăcătoare şi senină. Şi Kânis le vorbi cu înfocare de împărăţia lui Dumnezeu pe pămînt, unde fiecare, toti fiii şi toate fiicele slobode ale Domnului, vor străluci ca soarele într-o lume plină de iubire.
La auzul acestor cuvinte, simtămîntul desfătării de care fuseseră cuprinşi cei dimprejur crescu mai năvalnic şi puse stăpînire pe ei cu o putere din ce în ce mai aprigă, încălzindu-le trupurile ca un fior fierbinte.
Un strigăt de bucurie răsună în pivniţa largă, unde lumina roşie şi jucăuşă, de pe pereţi şi de pe boltă, alerga după umbrele sfioase şi fantastice ale bărbaţilor şi femeilor. Cînd Kânis le strigă apoi că toti vor intra în rai nevinovaţi ca Adam şi Eva, femeile care mai înainte scoteau gemete şi se văicăreau, fură cuprinse de o sminteală de parcă ar fi fost ameţite de băutură. Sâdoch sări de lîngă zid şi îmbrătişă pe un frate mai bătrîn. Bartuch se bălăbăni mai repede, sco- tînd nişte mugete cumplite de fericire şi dînd ochii peste cap. După aceea smulse de pe el haina murdară şi zdrenţuită şi-o azvîrli cît colo. Alţii făcură la fel.
Multe femei îşi traseră repede fustele de pe ele, îşi rupseră testemelurile şi-şi sfîşiară cămăşile.
În văpaia jucăuşă a focului şi în lumina roşiatică a luminărilor care fumegau, se vedeau acum pretutindeni trupuri goale. Unii era despuiaţi de tot, alţii pe jumătate. Bărbaţii aveau pielea mai închisă şi smocuri de păr pe umeri şi pe piept, pe cînd a femeilor era mai albă. Unele aveau sînii pietroşi, altele veşte- ¡iţi.
În acest timp, Kânis vorbea fără încetare, zbuciu- mîndu-se cu patimă.
— În împărăţia nevinovăţiei care se va ivi pe pă- mînt, — cuvîntă el, — nu vor mai fi nici boieri şi nici preoţi. Toate lucrurile vor fi de-a valma, ale tuturora. Femeile, însă, trebuie să fie chiar de pe acum bun ob- ştesc, iar cine se ar'ată împotrivă săvîrşeşte păcat de moarte.
Kânis se prăbuşi din nou cu faţa la pămînt, cu mîi- nile întinse. Rămase aşa o clipă, şi toţi care în focul cumplitei lor patimi dădeau ochii peste cap, bălăba- nindu-şi mîinile şi picioarele, îşi aţintiră privirile speriate asupra lui. Kânis gemu şi ridicînd mîinile în sus începu să se vaiete că sînt încă nedesăvîrşiţi. De vreme ce printre ei se mai găseşte un preot care nu vrea să fie frate, ci rămîne preot, Dumnezeu nu poate să reverse din plin mila lui asupra lor. În preotul acela sălăşluieşte diavolul, — spuse Kânis, — de altfel ca în fiecare preot. Blestematul de Bydlinsky propovă- duieşte căsătoria şi se depărtează de ei, iar femeia lui. boieroaica aceea...
Kânis mai răcni ceva, dar nici el singur nu-şi mai auzi glasul.
Toţi săriră de la locurile lor ca nişte fiare. Chiar; şi Sâdoch. Şi toţi strigară că preotul acela trebuie nimicit. Cel mai înfierbîntat dintre toţi era Bartuch, a cărui faţă se învineţise, şi cei doi Samsoni bărboşi, cu părul mare, pe jumătate goi şi păroşi.
Kânis ţipă către mulţimea sălbăticită şi înnebunită :
— Ascultaţi scriptura : „În puterea nopţii s-a auzit un strigăt. Se apropie miiezul nopţii. De aceea să-l pe- depsim, să-l pedepsim !"
Kânis porni către uşă şi toţi se luară după el, într-o goană nebună, aşa cum erau, dezbrăcaţi, pe jumătate goi, bărbaţi şi femei. Cuprinşi de mînie, nu ţinură sema de răcoarea nopţii de martie şi nu simţiră vîntul îngheţat, care bătea dinspre Luznice.
Bydlinsky şi Zdena stăteau în odaia lor în fata unei mese mari. Lumina opaiţului cădea din plin peste capul frumos al barbatului. Sub pomeţii fetei lui scofîlcite se adîhciseră pete de umbră. Ochii îi erau duşi în fundul capului şi cerniţi.
Bydlinsky îşi îndreptă fata spre Zdena, care şedea la o parte pe un butuc greu. O sfătui să se scoale şi să-se ducă la castel, căci aici erau în primejdie, mai ales ea. Surorile sînt întărîtate împotriva ei. Şi Bydlinsky adăugă că e vorba numai de ziua de azi, ru- gînd-o să petreacă noaptea la castel. Mîine dimineaţă vor pleca pentru totdeauna.
Zdena şedea fără să scoată o vorbă şi se uita la el. Cînd Bydlinsky tăcu, îl întrebă cu glasul scoborît:
— Să plec singură ?
— Ar fi mai bine. Vei fi la adăpost.
— Şi tu ?
— De mine să n-ai nici o teamă.
— Dar o să-ţi duc grija. Kánis o să vină... o să vină siguí...
— Te rog, Zdena, să nu pregeţi! o sfătui Bydlinsky stăruitor şi cu duioşie.

Voia s-o ocrotească în primul rînd pe ea.
Zdena se aplecă mai mult deasupra mesei, ca să fie mai aproape de el.
— Mă trimiţi la tata, ca să-mi aperi trupul, şi tu nu vrei să mergi ?
Bydlinsky nu ştiu ce să-i răspundă. Tăcu. Oblonul de la fereastră scîrţîi şi în noapte se auzi şuieratul vîntului.
După o clipă, Zdena Vorbi din nou :
— Dacă te-aş asculta şi m-aş duce, el (se gîndea la tatăl ei) m-ar alunga,.. Vorbise fără să şovăie, dar apoi urmă cu oarecare greutate : Ar fi în stare...
La auzul acestor vorbe, Bydlinsky se ridică, se apropie de ea şi-o apucă de mînă :
— Ai dreptate. Nu se cade să te trimit să te umileşti. Vorbea repede, încruntat, dojenindu-se singur. Iartă-mă, te rog să mă ierţi. Nu, n-ai să te duci. M-am gîndit să facem cum e mai bine, însă n-ai să te duci singură. Noi nu ne mai putem despărţi.
Zdena îl apucă de mînă şi-şi aţinti privirea asupra lui. Se vedea bine că vorbele-i calde fuseseră pentru ea o mîngîiere. Iari cînd Bydlinsky îi spuse să se ridice, ca s-o ducă chiar el acolo, Zdena se supuse, îşi luă broboada de lînă de culoare închisă şi şi-o aruncă pe umeri.
— Poate c-or să ne lase totuşi să mînem acolo peste noapte, zise Bydlinsky. Tatăl tău nici n-o să afle, iar dimineaţa...
îşi luă toiagul din colt, dar îi dete imediat drumul şi nu sfîrşi vorba. De-afară, dinspre ulicioară, se auzi un vuiet surd. Amîndoi ciuliră urechile. Nu era vîntul, ci un amestec de glasuri, un strigăt înfiorător. Furtuna se apropia repede.
Bydlinsky se smuci din loc, apucă toiagul şi luînd-o pe Zdena de mînă, strigă cu înfrigurare.
— Vino, repede, repede!
Ieşiră în tinda cufundată în întuneric şi se opriră lîngă uşă. Un strigăt sălbatic zvîcni chiar în fata lor. Se auzea un amestec de glasuri.
— E prea tîrziu I strigă Bydlinsky[1] şi, sărind la uşă, împinse zăvorul.
Dlupă aceea o apucă pe Zdena de mînă şi-o trase în grabă după el în odaie. Însă la uşă se opri deodată.

Fugi 1 Pe-aici !Şi Bydlinsky îi arătă cu mîna uşa din spatele tindei, care ducea în curticica din -dosul casei.

— Prin grădină... şi-apoi pe poartă, spre apă. Ascunde-te undeva acolo sau du-te spre pod !

Uşa se cutremură din ţîţîni. Cineva de-afară lovea cu putere. În obloanele de la ferestre, loviturile răpă- iau ca grindina. Mulţimea răcnea, mugea, urla.

— Singură nu mă duc ! spuse Zdena cu hotărîre.

— Eu nu mai pot veni cu tine. Trebuie să-i tin pe loc. Pleacă odată !

Bydlinsky îi poruncea acum, răstindu-se la ea.

— Nu plec! Au să te omoare ! răspunse Zdena neclintită.

Era limpede că nu se învoieşte să-l părăsească.

— Nu vreau să te las în mîinile lor, Zdena ! Pentru numele lui Dumnezeu, te rog — pleacă, fugi odată !

Bydlinsky părea ca ieşit din minţi. Se lemea să nu i se întîmple ceva Zdenei. Gîndul acesta îl tulbura peste măsură. Afară, la uşă şi la obloane, se îngrămădise bulucul de oameni. Deodată zgomotul se potoli şi din întuneric se auzi un singur glas :

— Hai vino. soră Zdena, să te aprinzi şi tu de dragoste !

Vorbele acestea le rostise Kânis cu glas răguşit. Apoi se auzi un alt strigăt:

— Ei, popă îndrăcit, ieşi şi tu afară !

— Haide 1 îi strigă Bydlinsky Zdenei, pornind cu ea spre curticica din spatele casei.

Dar chiar, atunci se auziră şi în partea aceea glasuri sălbatice şi pline de patimă. Asta însemna că gloata se furişase în curticică şi în grădină, ca de-acolo să se strecoare pînă în casă.

Fără să mai stea o clipă pe gînduri, Bydlinsky se răsuci pe loc şi tinînd-o pe Zdena de mijloc se năpusti cu ea în cameră. Acolo rostogoli spre uşă butucul cel mare de lîngă masă.

În acelaşi timp, porunci Zdenei să tragă şi ea o laviţă grea din odaie. Bydlinsky făcea toate astea ca să-i tină cît mai mult pe loc pe cei de-afară. Nu se gîndea la altceva. Nădăjduia că de la castel o să le vină cineva în ajutor. Cei de acolo o să audă hărmălaia şi hatmanul o să trimită oameni înarmaţi împotriva acestor smintiţi.

De-afară se auzea strigînd:
— Păgînule ! Păgînule ! Daţi-i foc 1
— Boieroaico ! Cucoană ! Cuconiţă !
Erau glasuri de bărbaţi, dar mai ales femeile strigau ra turbate. Oblonul se cutremură de lovituri şi uşa trosni pe dinafară.
Între timp, Bydlinsky îngrămădise lucruri la uşa odăii şi voia să facă acelaşi lucru şi la fereastră. Dar nu mai avu cu ce. Strînse bine toiagul în mînă şi se aşeză lîngă fereastră. Zdenei îi spuse să se dea cît mai la o parte.
în clipa aceea, oblonul trosni şi un şuvoi asurzitor de glasuri năvăli din beznă în odaie. În hărmălaia aceasta, cineva strigă răspicat:
— Dati-le foc ! Foc !
O lumină vie străbătu întunericul de-afară şi fu primită cu chiote bezmetice.
— Arde ! A luat foc 1 ţipau şi urlau turbaţii.
În lumina flăcărilor se puteau vedea toti cei de-afară: n mare de capete, bărbaţi bărboşi cu părul vîlvoi, femei ieşite din minţi, fioroase. îndată ce-l zăriră pe Bydlinsky, începură să-l ameninţe cu pumnii şi cu măciucile. Bydlinsky stătea în fata lor cu capul gol, galben la fată, hotărît şi cu fruntea sus, gata să tină piept năvălitorilor în lupta aceasta deznădăjduită. Aerul rece al nopţii se strecura în odaie, fluturîndu-i şuviţele de păr de pe frunte şi răsfirîr.du-i barba. Bydlinsky răcnea cît îl ţineau gura la mulţimea de-afară. Dar glasul lui se pierdea ca într-o frămîntare năvalnică de ape. Gloata îi răspundea cu strigăte, cu sudălmi şi blesteme. Deodată începură să zvîr'le cu pietre în odaie.
44
689
Zdena sări la Bydlinsky şi-l smulse de la fereastră. Nu-l mai lăsă să se depărteze de lîngă ea. Il strîngea cu putere la piept, dar nu de groază, ci ca să rămînă lîngă ea şi să-l ferească de puhoiul îngrozitor.
La fereastră se ivi capul lui Kânis. Barba şi părul negru îi fluturau în vînt. Căpetenia „oastei Domnului" strigă :
— Soră Zdena ! Vino să te-aprinzi şi tu de dragoste. Te voi scoate din Gomora. Haide, c-a şi luat foc!

Zdena se întoarse şi-şi lipi capul de pieptul soţului ei. Bydlinsky era vînăt la faţă. Cu ochii bulbucaţi, ridică pumnul ameninţător spre fereastră şi-l sudui pe fratele său de altădată. Kânis se dete în lături şi răcni ca scos din minţi :

— Loviţi !

O ploaie de pietre se năpusti în odaie. Pietrele zburau, lovind duşumeaua şi pereţii. Bydlinsky se trase pînă în colţul cel mai îndepărtat, ocrotind necontenit cu trupul său pe Zdena. Apoi se lăsă în genunchi, cu un şold spre fereastră, ceva mai la o parte de vatra afumată, ca s-o acopere pe tînăra femeie. Ea se lipise de el şi Bydlinsky o strîngea cu putere la piept.

Pietrele şuierau prin odaie şi una din ele îl lovi drept în cap. Bydlinsky simţi sîngele cald prelingîn- du-i-se pe faţă, dar nici nu voi să ţină seama de asta. Se gîndea numai la Zdena, care stătea îngenuncheată în braţele lui, cuibărită acolo ca o porumbiţă.

Afară era lumină şi clocotea larma gloatei. Flacăra opaiţului de pe masă, care pîlpîia şi tremura necontenit, se pierdea în această văpaie. Apoi opaiţul începu să clipească în norul de fum care năvăli în odaie, şi în cele din urmă se stinse. În jurul celor doi era linişte.

Bărbatul rămase îmbrăţişat cu soţia lui pînă în clipa din urmă, cînd sufletele lor se despărţiră de trup. Tn clipa aceea, Zdena nu simţi nici o greutate pe suflet. Era încredinţată că aceste suferinţe îi fuseseră hărăzite de Dumnezeu, ca să moară pentru adevărul lui, şi că va intra în cetatea cea veşnică. Era fericită că va merge acolo împreună cu Jan, că sufletul ei şi al lui vor avea fericirea cea de-a pururi, unde nu este durere şi nici întristare.

Văpaia roşie se înălţa deasupra tîrgului cufundat în întuneric, revărsîndu-se peste cerul negru ca smoala. Tn această mare de flăcări se ivi deodată din beznă, sus pe stînci, castelul Pribenice. Avea o înfăţişare ca de basm. Meterezele, foişoarele, palatul, capela cu ornamentele bogate erau învăluite într-o lumină ciudată. Văpaia tremurătoare înroşise pînă departe, de jur împrejur, stîncile şi apa. În bătătura din fata casei cuprinse de flăcări era lumină ca ziua. Şi în scînteierea focului se

iveau, ca în jurul unui rug, smintiţii din ..oastea Domnului".
Săreau bezmetici de colo pînă colo, răcneau cît îi lua gura, cădeau în genunchi, băteau din palme, se apucau de mîini, bărbaţi şi femei pe jumătate despuiaţi sau numai cu cîte o zdreanţă pe el. Alţii se prindeau în horă şi dăntuiau cîntînd în jurul focului. Era un amestec de glasuri răguşite şi şuierătoare.
Şi în această larmă sălbatică, în încleştarea nebunească de trupuri care se învălmăşeau, se împleticeau, se încolăceau, părul despletit flutura în vînt, bărbile se zbăteau, ochii ardeau, piepturile se zbuciumau gî- fîind şuierător.
Mulţi cădeau la pămînt. Se prăbuşeau istoviţi de groaznica încordare a acestui delir dezlănţuit şi ră- mîneau nemişcaţi acolo, leşinaţi, de parcă ar fi fost morţi.
Din cele două castele, din cel mare şi din cel mic de peste apă, răsună deodată glas de trîmbiţă.
44*
691

Pîrcălabul castelului cel mare de la Pribenice, Cti- bor din Hvozdno, se trezise din somn. Cineva îi adusese vestea că tîrguşorul de la poalele castelului a luat foc. Hatmanul porunci ca o parte din oameni, înarmaţi, să meargă degrabă acolo şi să stingă focul. Apoi, fără multă vorba, logofătul începu să suduie. Ereticii! De necrezut! Ereticii de-acolo au făcut desigur vreo boroboaţă.Tşi aruncă repede hainele pe el şi ieşi să vadă dacă nu-i vreo primejdie şi pentru castel. Bătea yn vînt destul de aspru şi-i era teamă ca ptrjolul să nu se întindă. Paiele şi şindrilele aprinse, care zburau prin văzduh, puteau să dea foc şi castelului.

îndată ce ieşi pe poartă şi o luă pe potecă în jos, îi ieşi înainte unul din oameni, care-i vesti gîfîind cele ce se întîmplă şi la ce se dedau turbaţii de-acolo.

— Loviţi-i! Imprăştiaţi-i ! Să nu-i mai văd pe-aici ! răcni boierul.

Cînd ajunse jos, hatmanul văzu că fraţii îi şi îndeplineau porunca. „Oastea Domnului" gonea ca o turmă speriată, ţipînd şi urlînd, năpustindu-se din piaţă, prin ulicioară, spre porţile de jos ale tîrgului. Însă mulţi rămaseră locului. Erau bărbaţi şi femei care nu mai puteau să se mişte. Zăceau chirciţi sau leşinaţi pe pă- mînt. Nimeni nu-i lua în seamă. Oamenii de ia castel se îngrijeau să stăvilească pîrjolul, căci casa vecină cu aceea cuprinsă de flăcări se aprinsese şi ea.

Ctibor din Hvozdno se opri locului. Văzu că arde casa în care, după spusele străjerului, locuia Zdena.

Din amestecul de glasuri ce vuiau în jurul lui înţelese că bezmeticii puseseră înadins focul. Fără să vrea, hatmanul îşi iuţi paşii. Se strecură prin îmbulzeală şi cînd ajunse în faţa casei, zări pe unul din fraţi care, dîndu-se la o parte de lîngă fereastra sfă- rîmată, strigă :

— E cineva acolo. Se vede ceva pe duşumea. Dar uşa e închisă pe dinăuntru.

Hatmanul încremeni. Apoi fulgerător smulse o secure din mîna unuia din apropiere şi se repezi la uşă. Lovi cu deznădejde, strigînd celorlalţi să aducă berbecele. Oamenii îl aduseră şi începură să izbească cu putere, dar nu izbutiră să sfărîme uşa. Ba după cîteva clipe îl traseră şi pe hatman de acolo. Deasupra lui, casa era o mare de flăcări. Şi în clipa în care se deteră cu toţii în lături,

răsună un zgomot asurzitor şi un nor de scîntei ţîşni pînă departe. Se prăbuşise acoperişul.

înainte de ivirea zorilor, focul se stinse. În vremea asta, Ctibor din Hvozdno aflase toate cele întîmplate. Unul din „oastea Domnului", venindu-şi în fire, dăduse în vileag hatmanului toate cîte săvîrşiseră în noaptea aceea : din ce pricină au pus foc casei şi cine s-a aflat înăuntru şi a fost mistuit de flăcări.

Privirile tuturor fraţilor se aţintiră asupra hatmanului. Ctibor căta tăcut şi posomorit drept înainte, spre casa prefăcută în scrum ; apoi zise cu asprime :

— Şi-au meritat pedeapsa. însuşi Dumnezeu i-a pedepsit cu ajutorul acestor netrebnici îndobitociţi pe care, dacă ar fi după mine, i-aş îneca fără milă. Dar dacă fraţii de la Tâbor umblă cu binişoru' pe lîngă ei...

Pentru întîia oară cîrti împotriva poruncilor bătrî- nilor de la Tâbor. După aceea tăcu, apoi făcînd un semn cu mîna, strigă :

— Aici însă nu le mai dau voie să stea ! Fie ce-o fi! Hai, duceti-vă chiar acum, — porunci hatmanul, — şi izgoniţi vitele şi fiarele astea ! Eu voi da seama !

Fraţii înarmaţi o luară grabnic spre ulicioara dinspre porţi unde, după dezmăţul de peste noapte, se adunase toată „oastea Domnului". Oamenii se îngrămădiseră în căsuţe şi în hruba părăsită. În lumina fumurie a dimineţii, stăteau risipiţi prin colburi, chinciti pe duşumea, cu fetele palide sau gălbejite, istoviţi, cu genunchii aduşi la gură, cu ochii stinşi şi pironiţi în gol. Nimeni nu scotea'o vorbă. Mulţi stăteau cu gura căscată, falca de jos atîrnîndu-le neputincioasă, iar prin părul răvăşit al bărbilor se vedeau albind dinţii.

Mai toţi şedeau nemişcaţi. Nu se urniră nici cînd fraţii se apropiară de ei şi-i loviră cu picioarele şi cu cozile halebardelor. îndemnîndu-i cu latul săbiei să se scoale şi s-o ia din loc. Însă îndată ce printre ei se iviră cei doi Samsoni, Petr şi Mikulâs, ca două umbre uriaşe, un fior străbătu mulţimea de la un capăt la altul. Glasul lui Kânis răsună în hruba pustie :

— Haideţi de-aici, din vizuina minciunii, din cuibul necredincioşilor şi orbilor, veniţi sub acoperişul tuturor,

căci nici raiul nu are boltă şi ziduri! Veniţi sub acoperişul raiului, ca să se împlinească legea !
Ceva mai încolo, la poalele castelului, lîngă vatra de scrum care încă mai fumega, răspîndind un miros iute, se afla în acest ceas al zorilor Ctibor din Hvoz- dno. Era nespus de abătut. Se gîndea la Zdena, care se sfîrşise atît de cumplit alături de afurisitul acela de eretic din şleahta nelegiuiţilor picarzi. Şi-a părăsit părintele şi mîntuirea sufletului, ca să moară astfel lîngă un popă de teapa acestuia ! A murit ca o vită, ca o păgînă, fără împărtăşania cu trupul Domnului...
Hatmanul cu păr cărunt se uita la grămada de moloz negru, din care vîntul dimineţii împrăştia un fum acru ce se întindea şi se prelingea în fîşii de neguri peste piaţa pustie. Ctibor căta înaintea lui cu privirile pierdute, şi, fără să-şi dea seama, îşi împreună mîi- nile. Ochii îi clipeau repede, bărbia îi tremura într'-un spasm dureros, iar mustăţile-i albe începură şi ele să-i tremure.
Dinspre ulicioară veni un zvon de glasuri, ecoul unui cîntec trist şi lipsit de armonie.
Ctibor din Hvozdno înălţă capul. Ochii îi ardeau. Ascultă o clipă, ca o pasăre de pradă care sLă la pîndă. Apoi se răsuci repede şi se îndreptă către ulicioară.
În clipa aceea „oastea Domnului" ieşea cîntînd pe poarta de jos a tîrguşorului. În fruntea femeilor şi bărbaţilor, care adunaseră la repezeală ce bruma de straie mai găsiseră prin case, mergeau cei doi Samsoni bărboşi. înaintea lor păşea Kânis, cu barba neagră şi în capul gol. Kânis îşi ducea gloata afară, pe coastă, spre pădure. Din clada norilor cenuşii de peste întinderi începu să albească gea dimtîi geană de lumină a zorilor.

IX

Pădurea era încă învăluită în întuneric, iar vîntul împingea negurile tot mai departe, izbind „oastea Domnului" drept în fată, ■Ctibor din Hvozdno înştiintă obştea de la Tâbor despre cele înttmplate, precum şi despre cele poruncite de el cu de la sine putere. Puse în acelaşi timp să se scrie carte şi fratelui Zizka, pentru ca şi conducătorul obştii de pe cîmpul de luptă să ştie cum stau lucrurile. Logofătul îşi punea toată nădejdea într-însul. Numai în el avea încredere că va pedepsi şi va nimici această erezie cumplită.
În cartea pe care i-o trimise, Ctibor din Hvozdno îl vesti despre cele săvîrşite la Pribenice de către pi- carzii care au ademenit pe singura lui fiică şi au ucis-o. Aceşti nemernici, stăpîni{i de diavol, colindă acum prin împrejurimi, prin codri, mai ales în preajma satului Drazice. Aduc multe pagube oamenilor şi trăiesc într-o erezie îngrozitoare.
Despre toate astea, hatmanul Ctibor a pus să se scrie pe scurt, însă trimisului i-a poruncit să-i spună din gură fratelui Zizka şi obştii, care acum împresurau cetatea Beroun, în ce dezmăţ au trăit picarzii la Pribenice, cum şi-iau bătut joc de sfînta scriptură şi de întreaga învăţătură creştină şi cît e de primejdios să mai fie lăsaţi slobozi de-acum înainte. Picarzii aceştia înebunesc oamenii şi-i împing spre desfrîu. În afară de asta, trimisul primi poruncă să-l înştiinţeze şi pe Andrei de felul în care şi-a găsit moartea verişoara Zdena.
Aşteptările logofătului din Hvozdno nu fură înşelate. Puţin timp după plecarea olăcarului, la începutul lui aprilie 1421, într-o zi cu soarte, frumoasă şi vestind din plin sosirea primăverii, Andrei, feciorul din Hvozdno, se opri în fata primăriei de la Tâbor. Venise pe neaşteptate cu o solie din partea fraţilor de pe cîmpul de luptă. Aducea vestea că zilele acestea, fratele Zizka va sosi la Tâbor, mai ales din pricina picar- zilor.
Dar feciorul mai aduse şi alte ştiri : despre felul cum au împresurat cetatea Beroun, despre ostaşii crăieşti din oraş, despre un talian oarecare, cu numele de Bruce, care era căpetenia lor, despre felul în care fraţii s-au năpustit împreună cu cei din Praga asupra cetăţii şi s-au căţărat pe metereze, despre luptele sîn- geroase din piaţă şi de pe uliţe şi cum talianul a fost ucis în toiul

luptei. Cavalerul Koblich se ascunsese cu alţi cîţiva în turnul bisericii şi a fost aruncat jos, în piaţă. Fraţii care se aflau acolo, l-au răpus cu îmblă- ciile şi cu suliţele.
Feciorul mai povesti şi despre zălogi, arătînd cît erau de mulţi — peste treizeci de preoţi care se ascun- seseră acolo din mai multe ţinuturi. Cu ei erau şi cîţiva magiştri din Praga. Fraţii i-au luat pe toti şi i-au dus undeva în afara oraşului. Acolo i-au închis într-o odaie şi le-au dat foc.
Ce s-a mai întîmplat în urmă nu ştia, deoarece chiar în ziua aceea a ajuns vestea trimisă de unchiul său. îndată fratele &izka l-a mînat pe Andrei spre Tăbor, întărindu-l să dea de ştire că în curînd va sosi şi el.
îndată ce sfîrşi solia în fata bătrînilor, Andrei se grăbi să ajungă la castel. Trebuia să plece şi la Pribe- nice, ca să-l vestească şi pe unchiul său. Dar pe la castel nu putu să nu treacă ; i-ar fi fost cu neputinţă să-l ocolească. Porni deci într-acolo plin de nerăbdare, cu sufletul la gură. Era foarte curios să afle ce se în- tîmplase în lipsa lui, după atîtea săptămîni de cînd nu mai fusese pe acolo. Nu cumva guvernatorul îşi răs- cumpărase între timp pîrcălabul ? Asta îi stătea acum pe inimă. Şi împreună cu pîrcălabul n-o fi plecat cumva şi nepoata lui ? Sau o fi tot acolo"?
Cît timp a fost departe, Andrei s-a gîndit ades la ea şi de multe ori şi-a amintit de felul cum a întîl- nit-o la Pi'ibenice, îmbrăcată în veşmintele ei călugăreşti, şi cum a văzut-o apoi în straie lumeşti şi cît era de fermecătoare astfel îmbrăcată.
Andrei îşi frămînta mintea, întrebîndu-se fără încetare dacă o mai fi la castel, ce-o fi cu ea şi cum o să-l primească. La toate astea se gîndise şi în drum spre Tăbor, însă acum cu şi mai multă însufleţire. Ar fi putut să întrebe la primărie dacă pîrcălabul lui Ro- zemberk mai e acolo... Dar i-a fost greu să vorbească despre asta. Fiecare s-ar fi uitat în ochii lui şi ar fi ghicit îndată rostul întrebării.
De la primărie pînă la castel nu era departe. Numai că Andrei nu putu ajunge atît de repede cum ar fi dorit. Pretutindeni îl opreau în loc fraţii şi surorile. Trebuia să zăbovească ba ici, ba colo, să stea şi să povestească despre cele ce se întîmplă pe cîmpul de luptă. Unii îl întrebau despre neamurile şi cunoscuţii lor, dacă n-a întîlnit sau n-a văzut pe careva dintre ei- Alţii voiau să ştie dacă fraţi de-ai lor au pierit sau mai. sînt încă în viată.
Andrei răspundea tuturora pe scurt, dar deodată se smulse dintre oameni, cerîndu-şi iertare că se grăbeşte şi că trebuie să se ducă de îndată la castel.
De cum sosi, intră în odaia surorii Caterina, căreia îi aduse veşti de la bătrînul ei frate. Acolo îi găsi şi pe ceilalţi: pe boierul Smrcek şi pe nepoata lui. Ochii lui Andrei se îndreptară mai întîi asupra ei. Era cît pe-aci să-i sară înainte de bucurie. O umbră purpurie se aşternuse pe fata şi pe fruntea fetei, dar ea nu putu să înceapă de îndată a vorbi. Mai înainte avu sora Caterina să pună cîteva întrebări. În primul rînd îl iscodi pe Andrei de unde răsărise aşa deodată. Iar după ce feciorul povesti totul, cucoana Caterina aduse vorba despre Zdena. Sau ştia oare ce se intîmplase ?
Andrei ştia ; cu toate acestea, Caterina îi mai povesti toate de-a fir-a-păr. Feciorul ascultă cu luare- aminte şi plin. de încordare, fiindcă sora Caterina ştia mai multe decît îi spusese omul trimis de unchiul său la Beroun. Din povestirea surorii lui Buchovec se desprinse pentru Andrei o alinare care-i picură în suflet ca nişte lacrimi. Il durea că Zdena murise ca o pă- gînă, dar acum îşi dădea seama cît a luptat ea împotriva picarzilor. Nu voise să trăiască în nelegiuire ca aceşti nemernici. Şi şi-a dat sufletul într-un chip atît de ticălos, numai pentru că a vrut să întemeieze o căsnicie credincioasă. Andrei îşi rosti părerea aceasta cu glas tare şi sora lui Buchovec încuviinţă. Apoi cucoana Caterina mai spuse că şi pe bătrînul Ctibor l-a sfătuit să se linişteaşcă, atunci cînd a venit de la Pribenice la Tăbor. Şi gîndul acesta a fost şi pentru el o alinare.
— Ce-a spus unchiul ? întrebă Andrei nerăbdător.
— Şi-a încreţit fruntea şi s-a încruntat. Îi vine greu, fireşte. O singură fiică, şi încă atît de bună şi gata oricînd să se jertfească. Ştiu doar şi eu cum a trăit aici la noi, la spital: ca o adevărată soră creştină.
— Şi unchiul ce-a mai zis? aminti din nou Andrei.
— A oftat, a oftat adînc de tot. A dat din mînă şi a grăit: „Dumnezeu să se milostivească de sufletul ei pentru cîte a pătimit." Atît a apucat să spună. Apoi a întors capul — şi atît. Nici un cuvînt mai mult. Iar după aceea a început îndată să vorbească din nou despre picarzi. Spunea că a venit timpul să fie pedepsiţi.
Adrei rostf la rîndu-i cuvinte aspre despre ei. Ar fi vrut ca el singur să-i urmărească şi să-şi răzbune ve- rişoara. Însă fratele Zizka hotărîse să-i pedepsească el.
— N-ai fi singur, spuse logofeteasa Caterina. Nici unchiul tău nu mai are astîmpăr şi arde de dorinţa de a-i pierde.
— Dacă e vorba aşa, cînd va veni ¿izka v-aş putea ajuta şi eu, atît cît îmi stă în puteri, zise pîrcălabul de la Pribenice. Voi merge cu voi ca să-i prindem pe pă- gînii aceia.

Feciorul rămase uimit şi se bucură în acelaşi timp. Fără să vrea, se uită la nepoata pîrcălabului. Pe fa{a ei nu zări nici o umbră de împotrivire la cuvintele unchiului.

Smrcek adăugă :

— Să nu te miri ! Guvernatorul m-a uitat. Cînd am fost la aman, n-a vrut să mai ştie de mine. M-a părăsit. Ţine aşadar să rămîn aici. Pîrcălabul rosti aceste cuvinte cu batjocură. Apoi întregi cu glas apăsat: Iar voi m-ati îngrijit. Aici cucoana Caterina, iar tu colo, ai pus o vorbă bună pentru mine. M-ati vindecat, iar pe nepoata mea tu ai ocrotit-o. Unde ar fi fost ea acum dacă n-ai fi ajutat-o tu ? Ea ştie foarte bine treaba asta. Eu, unul, mi-am deschis bine ochii aici, la Tâbor[1], şi m-am lămurit. La fel şi Jana. M-aş fi împărtăşit încă mai de mult sub ambele chipuri, la fel ca şi guvernatorul, dar credeam că aici la Tâbor sînteti toti ca acel netrebnic de Kânis şi ca nelegiuiţii de picarzi.

Pîrcălabul îi strînse mîna lui Andrei.

— Acum însă vedem bine cum stau lucrurile, iar cucoana Caterina ne-a învăţat şi ne-a arătat ce gîndeşte fratele Zizka, şi Buchovec, şi unchiul tău...

— Şi eu la fel! sări Andrei zîmbind. Vei merge dar cu noi ?

— Da, cu voi!

începură apoi să vorbească despre felul cum vor da lupta şi cum o să-i lovească pe blestemaţii de picarzi. Andrei întrebă dacă ştie cineva pe unde se găsesc în clipa aceea. Auzise că s-au oploşit prin pădurile de deasupra castelului Pribenice, în faţa satului Drazice şi la Osice. Locuiesc acolo în hrube şi bordeie, aprind focuri şi dănţuiesc ca nişte bezmetici în jurul lor.

— Dar lasă că suferă şi ei destul, zise sorla lui Buchovec. Mă gîndesc cît trebuie să rabde de foame. Postesc pînă ce-i răzbeşte canonul. Şi de-aci izvorăşte şi nebunia de care sînt cuprinşi. Şi ţin cu sfinţenie la pravila ce şi-au impus-o. Preotul Mikulâs, care a avut îndrăzneala să li se alăture, abia a scăpat cu viaţă de-acolo. A trebuit să plece pe nepusă masă. Adică, ce spun eu, mai bine zis, a rupt-o la fugă. Nelegiuiţii aceia îi ameninţă pe toţi, ne ameninţă şi pe noi, spu- nînd că vor vărsa sînge pînă ce le va ajunge cailor la bot. Spun că sînt trimişi să stîrpească toate spurcăciunile din împărăţia lui Dumnezeu. Sînt nişte deznădăjduiţi şi nu vor pregeta să se apere.

— N-au decît să se apere, mult n-au s-o mai poată duce, întîmpină Andrei, întărîtat de cele auzite. Mai ales pe turbatul acela de Kânis mi-ar place să-l fac una cu pămîntul. El e pricina tuturor relelor. El a ucis-o pe Zdena.Cît timp va fi el cu ei, — îşi dădu cu părerea cucoana Caterina, — n-au să se supună. El îi stăpîneşte, el îi tine în frîu.

— Numai de-ar veni mai curînd fratele Zizka 1 strigă boierul Smreek.

Jana asculta tăcută. Privirile ei nu se dezlipiră de pe chipul lui Andrei, care vorbea atît de vitejeşte, ca o cruce de voinic ce era. Fata asculta cu deosebită luareaminte cuvintele feciorului despre verişoara lui şi o înduioşa nespus felul cum o căina.

într-adevăr, soarta Zdenei îl tulbura negrăit de mult pe tînărul fecior şi de multe ori aduse vorba despre ea în fata cucoanei Caterina. Odată avu chiar îndrăzneala să-i spună că a simţit chiar o alinare la gîndul că preotul acela i-a fost atît de credincios. Însă cînd evlavioasa soră a lui Buchovec ţi-a dat pe fată gîndurile, Jana rămase o clipă uimită şi se îmbujoră la faţă.

— Ce fel de alinare, — spuse Caterina, — poate da dragostea aceasta zadarnică, lumească, dacă stăm s-o măsurăm cu mîntuirea veşnică ?

Iar cînd Andrei se întoarse către Jana şi o întrebă dacă nu se împotriveşte ca unchiul ei să plece cu el pe cîmpul de luptă, fata se îmbujoră din nou la fată. Apoi dete din cap şi zise deschis :

— N-am nimic împotrivă.

— Şi tu rămîi la noi, adăugă sora Caterina.

— Nu mai ţi-e dor de .mănăstire ? o întrebă Andrei zîmbind.

—Nu ! Nu mai mi-e dor.

Privirea ei senină întîlni ochii lui Andrei, care scînteiau de bucurie

CUPRINS

Oastea Domnulu

iNr. 1104
Redactor de carte: Alexandrina Poterasu Tehnoredactor : V. Postelnicu
Dat la culeș 18.X.956. Biin de tipar 2.11.957. Tiraj 10.050 ex. broșate ii 5050 ex. cart. Hirtle semi- velină de 65 gr.fm.p. Coli de tipar 44. Colt de editară 3,5. Ft. 32184 y. 108. Com. editurii 2175. Ediţia I. A. 02714. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare (8 A-R)

Tiparul executat sub com. nr. 1563 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", Bucureşti — R.P.R
.Lei 13,50

